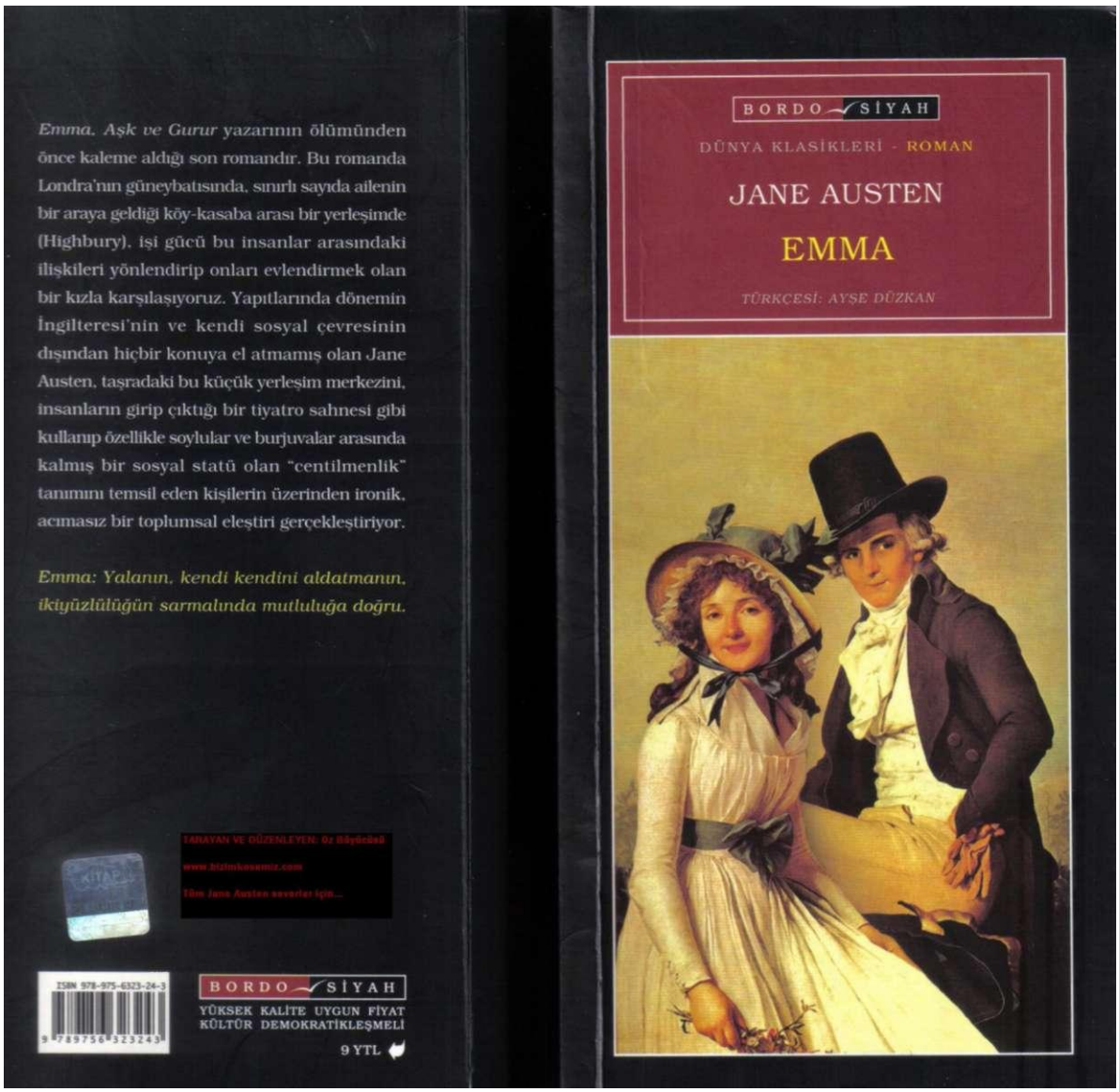
TARAYAN VE DÜZENLEYEN: Oz Büyücüsü (OZ.)

www.bizimkosemiz.com

JANE AUSTEN EMMA

TÜRKÇESİ: AYŞE DÜZKAN

JANE AUSTEN

EMMA

TARAYAN VE DÜZENLEYEN: Oz Büyücüsü (OZ.)

www.bizimkosemiz.com

DİZİ TASARIMI/KOORDİNASYON

HASAN HÜSEYİN AR İKAN

DÜNYA KLASİKLERİ EDİTÖRÜ

VEYSEL ATAYMAN

TÜRKÇESİ

AYŞE DÜZKAN

REDAKSİYON

ASLI TOHUMCU

TÜRKÇE REDAKSİYON

FİLİZ GÖVER OSMAN ÇAKMAKÇI

TASHİH

ESEN GÜRAY

ISBN © BORDO SİYAH KLASİK YAYINLAR

978-975-6323-24-3 BASKI; İSTANBUL 2008

BORDO SİYAH YAYIN BASIM DAĞITIM REKLAM ORGANİZASYON SANAYİ DIŞ TİCARET LİMİTED ŞTİ.

CAFERAĞA MAH. MÜHÜRDAR CAD. NO: 60/5 POSTA KODU 34710 KADIKÖY/İST.-TR TEL: (0216) 348 98 03 Pbx FAKS: (0216) 349 93 45 E-mail: info@bordosiyah.com.tr
Web:www. bordosiyah.com.tr

BASKI CİLT: BİLGE YAYINCILIK EĞİTİM SAĞLIK HİZ. AŞ.

MERKEZ EFENDİ MAHALLESİ YILANLI AYAZMA SOKAK ÖRME İŞ MERKEZİ NO: 8 KAT: 1 DAVUTPAŞA - İST. / TR TEL: (0212) 483 15 16 FAX: (0212) 483 30 55

TARAYAN VE DÜZENLEYEN: Oz Büyücüsü (OZ.)

www.bizimkosemiz.com

TARAYAN VE DÜZENLEYEN: Oz Büyücüsü (OZ.)

www.bizimkosemiz.com

Emma Woodhouse, güzel, akıllı ve zengindi: rahat bir yuva ve mutluluğu seven tabiatıyla, görünüşe bakılacak olursa, var oluşun en iyi nimetlerinden bazılarını kişiliğinde bir araya getirmişti ve dünya üzerinde geçirdiği neredeyse yirmi bir yıl boyunca onu üzüp canını sıkacak hemen hemen hiçbir şeyle karşılaşmamıştı.

Çok şefkatli, hoşgörülü bir babanın iki kızından küçük olanıydı ve ablasının evlenmesi üzerine, çok genç bir yaşta evin hanımı olmuştu. Annesini kaybedeli o kadar uzun zaman olmuştu ki, onun okşayışlarını ancak hayal meyal hatırlayabiliyordu; annesinin yerini mükemmel bir kadın olan ve şefkat konusunda bir anneyi aratmayan mürebbiyesi almıştı.

Bayan Taylor, on altı yıldır Woodhouse ai-yle birlikteydi; mürebbiyeden çok, bir ve her iki kızı, ama özellikle Emma'yı severdi. Aralarında daha çok bir kardeş

ı vardı. Bayan Taylor'ın mürebbiyelik ini bırakmasından çok önce bile, yumu-huylu oluşu, Emma'ya kısıtlama koyma-engel oluyordu. Şimdi ise, otoritenin göl-aralarından çekileli çok olduğundan, bir-

birlerine çok bağlı iki arkadaş gibi birlikte yaşıyorlardı. Emma, Bayan Taylor'ın değerlendirmelerine büyük değer verir, ama esas olarak kendi yargılarıyla hareket ederek, canı ne isterse onu yapardı.

Emma'nm kişiliğinin gerçekten kötü yanlan; biraz fazla basma buyruk olması ve kendisini biraz fazla beğenmesiydi; bu kusurlar, birçok zevkinin değerini azaltma tehlikesini taşıyordu. Ancak şu anda bu tehlikenin üstü o kadar örtülüydü ki, genç kıza bu özellikleri hiçbir biçimde talihsizliği gibi görünmüyordu.

Sonra üzücü bir şey oldu, hafif bir üzüntüydü bu, kesinlikle Emma'nm vicdanını rahatsız edecek türden bir olay değildi; Bayan Taylor evlendi. Onu kaybetmek Emma'mn hayatmda yas tutmasına sebep olan ilk olaydı. Emma'nın hayaünda ilk kez belli bir süre kederli düşünceler içinde oturması da sevgili arkadaşının düğün gününde oldu. Düğün bitti, gelin ve davetliler gittiler, Emma'yla babası baş başa akşam yemeğine oturdular, önlerindeki uzun geceyi neşelendirecek üçüncü bir kişinin aralarına katılma ihtimali yoktu. Babası her zamanki gibi, yemekten sonra uykuya dalarak sükûnet buldu ve o zaman Emma'ya, oturup kaybettiği şeyi düşünmekten başka yapacak bir şey kalmadı.

Bu olay arkadaşına her konuda mutlu olacağını vaat etmekteydi. Bay Weston'in kusursuz bir karakteri, hatırı sayılır bir serveti, Bayan Taylor'a uygun bir yaşı ve hoş davranışları vardı. Emma, cömert ve yüce gönüllü bir arkadaş olarak bu birleşmeyi hep istemiş

e desteklemiş olmakla avunuyordu, ama bu japuğı da kendisini hiçe saymak olmuştu; Bayan Taylor'ın eksikliği her gün her saat hissediliyordu. Onun geçmişteki şefkati -on akı yılın sevgi ve şefkati- hiç aklından çıkmı-jor. beş yaşından beri kendisine nasıl ders »erdiğini, oynadığım, sağlığının yerinde olduğu zamanlarda nasıl da bütün gücüyle onu eğlendirmeye çalışüğını ve çocukluğundaki çeşitli hastalıkları sırasında kendisine nasıl baktığını unutamıyordu. Ona

büyük bir şükran borcu vardı, ama son yedi yıl boyunca yaşadıkları ilişki; Isabella'nm evliliğinden sonra baş başa kaldıkları dönemde, sanki akranlarınım gibi, hiçbir şeyi sakınmadan kurdukları üşki çok daha değerli, çok daha sıcaktı. Çok az insana nasip olan bir arkadaşlık ve dostluktu bu; zeki, bilgili, becerikli, yumuşak, ailenin bütün girdisini çıktısını bilen, her derdiyle, özellikle kendisiyle ilgilenen, her zevki ıe her anıyla ilgilenen birisi; öyle ki. ona akana gelen her şeyi aklına geldiği anda söyle-yebiliyordu ve Bayan Taylor, duyduğu sevgiden dolayı, Emma'nm söylediklerinde hiçbir zaman bir kusur bulmazdı.

Bu değişikliğe nasıl katlanacaktı? Arkadaşının yalnızca yarım mil uzağa gitmiş olduğu doğruydu, ama Emma, bundan böyle yalnızca yarım mil uzakta bir Bayan Weston'la, evin içindeki bir Bayan Taylor arasındaki farkın çok büyük olacağmm bilincindeydi; artık sayfiyedeki evin sunduğu bütün kolaylıklara rağmen büyük bir entelektüel yalnızlık çekme tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Babasmı çok se-

viyordu, ama onunla arkadaş olmaları söz konusu değildi. Bay Woodhouse, ciddi ya da sudan herhangi bir konuda onunla konuşmaktan acizdi.

Aralarındaki yaş farkının (üstelik de Bay Woodhouse pek erken evlenmemişti) yarattığı olumsuzluklar, babanın yapısı ve edindiği alışkanlıklar sayesinde daha da artmıştı; çünkü hayatı boyunca, herhangi bir zihinsel veya bedensel faaliyet göstermemiş olan Bay Woodhouse'un sağlığı hep bozuktu. O yüzden yaşından çok daha büyük gösteriyordu. Cana yakın, iyi kalpli olması sayesinde her yerde sevilmesine rağmen, kendisini beğendirecek başkaca bir yeteneği yoktu.

Ablası, evlendikten sonra Londra'ya yerleşmişti, bu açıdan bakılırsa pek de uzağa gitmiş sayılmazdı, yalnızca on altı mil uzaktaydı, ama bu Emma'nm her gün gidebileceği bir mesafe değildi. Isabella, kocası ve küçük çocuklarının Noel'de gerçekleşecek bir sonraki ziyaretlerinden önce Hartfield'de, baş edip katlanılması gereken bir sürü uzun ekim ve kasım gecesi olacaktı. Ancak o zaman ev dolacak, Emma'nm hoşuna giden bir topluluk oluşacaktı.

Hartfield, bağımsız çimenlikleri, fidanlıkları olmasına ve adına rağmen, gerçekte Highbury'nin bir parçasıydı. Neredeyse bir kasaba olacak kadar geniş ve kalabalık olan bu köyde Emma'nm dengi kimse yoktu. Bu yüzden, Woodhouselar buranın ileri gelenlerinden sayılıyorlardı. Herkes onlara saygı gösterirdi. Babası, yedi düvele kibar davran-

dığından Emma'nm köyde birçok tanıdığı vardı, ama aralarında yarım günlüğüne bile olsa Bayan Taylor'ın yerini tutabilecek kimse yoktu. Bu hüzün verici bir değişiklikti; bunu düşündükçe, Emma'nm elinden iç geçirip imkânsız şeyler dilemekten başka bir şey gelmiyordu; ta ki babası uyanıp da, kederini saklama zorunluluğu ortaya çıkana kadar. Babasının moral desteğe ihtiyacı vardı. Kolayca üzülen, sinirli bir adamdı; alışkın olduğu ve hoşlandığı insanlardan ayrılmaktan, her tür değişiklikten nefret ederdi. Değişikliğin kaynağı olan evlilik onun için her zaman nahoş bir şey olmuştu; kendi kızının evliliğine de hâlâ hiçbir biçimde alışmış değildi; tamamen sevgiye dayanan bir evlilik yapmış olmasına rağmen büyük kızından acımayla bahsetmekten kendini alamıyordu. Şimdi de Bayan Taylor'dan ayrılmak

zorunda kaldığından, kendi hafif bencil huyları yüzünden, başkalarının, kendisinden farklı hissedebileceğini asla varsayamadığı için Bayan Taylor'ın da, sadece onlar açısından değil, kendi açısından da üzücü bir iş yaptığını ve ömrünün tamamını Hartfield'de geçirmiş olsaydı çok daha mutlu olacağım düşünmeye eğilimliydi. Emma, onu bu tür düşüncelerden uzak tutmak için elinden geldiğince neşeli bir biçimde gülümseyip sohbet etti, ama çay geldiğinde babasının akşam yemeği sırasında söylediklerini tekrarlamaması imkânsızdı.

"Zavallı Bayan Taylor! Keşke şimdi burada olsaydı. Bay Weston'in -onunla evlenmeyi düşünmüş olması ne kadar üzücü! "

-27-

"Size katılamayacağım babacığım; bunu biliyorsunuz. Bay Weston o kadar iyi huylu, hoş, mükemmel bir erkek ki, iyi bir eşi gerçekten hak ediyor; hem kendine ait bir evi olacağma, sonsuza kadar burada yaşayıp benim her türlü tuhaf huyuma katlanmasını ummuyordunuz değil mi?"

"Kendine ait bir ev mi! Kendine ait bir ev sahibi olmanın faydası nerededir ki? Burası oranın üç katı büyüklüğünde. Ayrıca senin hiçbir tuhaf huyun yok ki, tatlım."

"Nasıl olsa sık sık onları görmeye gideceğiz, onlar da bizi görmeye gelecekler! Hep görüşeceğiz! İlk adımı bizim atmamız gerekir, cok ffeomffrien düfh'in zivaretine bitmemiz ge rekir."

"Bir tanem, o kadar uzağa nasıl giderim ben? Randalls o kadar uzak ki. Ben o yolun yarısını bile yürüyemem."

"Hayır baba; kim size yürüyün diyor ki? Tabii ki arabayla gideceğiz."

"Araba mı? Ama James, bu kadarcık bir yol için atları arabaya koşmak istemez ki. Hem biz oradayken zavallı atlara ne olacak?"

"Bay Weston'in ahırına konacaklar babacığım. Dün gece bunları Bay Weston'la uzun uzun konuşup hallettik. James'e gelince, kızı orada hizmetçilik yaptığı için Randalls'a gitmekten hoşnut olacaktır. Hatta bizi başka bir yere götürmek isteyeceğinden bile şüpheliyim. Bu sizin başannızdı babacığım; Han-nah'a o iyi işi siz buldunuz. Siz Hannah'dan bahsedene kadar kimsenin aklına bile gelmemişti, James size o kadar müteşekkir ki!"

-28-

"Aklıma geldiği için ben de çok mutluyum. Bu çok büyük bir şans oldu, çünkü zavallı James'in, herhangi bir biçimde önemsenmediğini düşünmesini istemem ve eminim ki Hannah çok iyi bir hizmetçi olacaktır, kibar, tatlı dilli bir kız; onu çok beğeniyorum. Ne zaman ona rastlasam, hep reverans yapıp pek kibar bir şekilde hatırımı sorar ve sen dikiş nakısını yaptırmak için onu buraya çağırdığında kapı tokmaklarım hep doğru tarafa çevirdiği ve kapılan çarpmadan usulca kapattığı dikkatimi çekmiştir. Mükemmel bir hizmetçi olacağından eminim; hem zavallı Bayan Taylor açısından etrafında alıştığı birinin olması büyük bir teselli

olur. Aynca, James kızını görmeye gittiği zamanlar bizden haber alır. James ona bizim nasıl olduğumuzu anlatabilir."

Emma, bu kendini biraz daha mutlu hissedebileceği fikirlerin akışım korumak için hiçbir çabadan kaçmmadı; tavlanın da yardımıyla babasımn akşamı tahammül edilebilir bir biçimde geçirmesini ve böylece, kendisinin de, kendininkiler dışmda hiçbir üzüntünün saldınsına uğramayacağını ümit ediyordu. Tam tavla masası kurulmuştu ki, o sırada gelen bir ziyaretçi nedeniyle oyun oynamaya gerek kalmadı.

Otuz yedi otuz sekiz yaşlannda çok mantıklı bir adam olan Bay Knightley, ailenin eski ve yakın bir dostu olmasının yam sıra, Isa-bella'mn kocasının ağabeyi olduğu için de ak-rabalan sayılırdı. Highbury'den bir mil uzakta yaşıyordu; sık sık ziyaretlerine gelirdi ve

-29-

her geldiğinde hoş karşılanırdı, ama bu sefer her zaman olduğundan daha hoş karşılandı, çünkü doğrudan Londra'daki ortak akrabalarının yanından geliyordu. Birkaç günlük yokluğun ardından geç saatte akşam yemeğine gelmiş ve sonra Brunswick Meydanı'nda herkesin iyi olduğunu söylemek üzere Hartfield'e kadar yürümüştü. Bu mutlu bir durumdu ve Bay Woodhouse'u bir süre oyaladı. Bay Knightley'in, ona her zaman iyi gelen neşeli bir hali vardı, şimdi de "zavallı Isabella" ve çocuklarıyla ilgili bütün sorularına tatmin edici cevaplar verdi. Bütün bunlar son bulduğunda, Bay Woodhouse teşekkür etmeye başladı: "Bu geç saatte bizi ziyarete gelmeniz büyük incelik Bay Knightley. Korkarım buraya kadar dehşet verici bir yürüyüş yapmış olmalısınız."

"Pek sayılmaz efendim. Çok güzel mehtaplı bir gece ve hava öylesine ılık ki, sizin şu kocaman ateşinizin uzağında durmak zorunda kalıyorum. "

"Ama herhalde pek rutubetli ve çamurlu bir hava olmalı. Umarım soğuk almazsınız."

"Çamur mu dediniz efendimi Ayakkabılarıma bakın. Üstlerinde tek bir toz bile yok."

"Şey! Bu çok şaşırtıcı, çünkü epey yağmur yağdı buralara. Biz kahvaltı ederken yarım saat boyunca korkunç yağdı. O kadar ki, düğünü ertelemelerini istedim."

"Ah, aklıma gelmişken, size mutluluklar dileyemedim. İkinizin de ne türden bir mutluluk içinde olduğunuzun farkında olduğum için sizi kutlamakta acele etmedim, ama

-30-

umanm her şey yolunda gitmiştir. Düğün nasıl geçti? En çok kim ağladı?"

"Ah; zavallı Bayan Taylor! Çok hüzünlü bir olay bu."

"İzninizle, zavallı Bay ve Bayan Woodhouse diyeceğim, zavallı Bayan Taylor demeye dilim varmıyor. Size ve Emma'ya karşı büyük saygım var, ama iş, bağımlılık ve bağımsızlık konusuna gelince!.. Her neyse, bir kişiyi memnun etmek iki kişiyi memnun etmekten daha iyidir."

Emma, şakayla karışık, "Hele de bunlardan biri bu kadar tuhaf ve sıkıntılı bir yaratık olursa!" dedi. "Aklınızdan geçenin bu olduğunu bilmiyor değilim ve eğer babam yanımızda olmasaydı bunu açık açık söylerdiniz de."

Bay Woodhouse, "Bunun gerçekten de çok doğru olduğuna inanıyorum canım," diyerek iç geçirdi. "Korkarım zaman zaman çok tuhaf ve sıkıntılı biri oluyorum."

"Sevgili babacığım! Sizi kastettiğimi ya da Bay Knightley'in aklından sizi kastetmeyi geçirdiğini düşünmüş olamazsınız. Ne kadar korkunç bir fikir! Oh, hayır! Ben yalnızca kendimi kastetmiştim. Bay Knightley, bana kusur bulmayı pek sever; bilirsiniz şakacıktan. Bunların hepsi şaka. Bay Knightley'le birbirimize hep canımız ne isterse onu söyleriz."

Aslmda Bay Knightley, Emma Woodhou-se'da kusur bulabilen birkaç kişiden biri ve bu kusurları onun yüzüne karşı söyleyen tek kişiydi. Gerçi bu Emma'nm pek hoşuna giden

bir şey olmasa da, babasının böyle bir şeyden çok daha az hoşnut olacağını biliyordu; Emma, insanların kendisini mükemmel bulmadığı bir durum olabileceğini akıllarına getirmelerine bile fırsat vermezdi.

Bay Knightley, "Emma benim ona pek iltifat etmediğimi bilir," dedi, "ama kimseye kusur bulmak niyetinde değildim. Bayan Taylor iki kişiyi memnun etmek zorunda olmaya alışıktı; şimdi ise yalnızca bir kişiyi memnun edecek. Bu durumdan kazançlı çıkma ihtimali daha fazla."

Emma, konuyu geçiştirmek niyetiyle, "Şey," dedi, "az önce düğünü sormuştunuz, ben de size seve seve anlatacağım, çunku hepimiz pek tatlı davrandık. Herkes dakikti, herkes en şık kıyafetlerini giymişti. Tek bir gözyaşı bile akmadı, tek bir yüz bile asılmadı. Oh, hayır! Hepimiz, aramızda yalnızca yarım millik bir uzaklık olacağını ve her gün mutlaka görüşeceğimizi biliyorduk."

Babası, "Sevgili Emma, her zorluğa pek iyi katlanır," dedi. "Ama Bay Knightley, kızım zavallı Bayan Taylor'ı kaybettiği için gerçekten çok üzülüyor ve eminim ki onu sandığından çok daha fazla özleyecek."

Emma, ağlamakla gülmek arasında bocalayarak başını öteki tarafa çevirdi.

Bay Knightley, "Emma'nm böyle bir dostu özlememesi imkânsız," dedi. "Eğer böyle bir şey olabileceğini düşünseydik, Emma'yı şimdi sevdiğimiz gibi sevmememiz gerekirdi efendim, ama bu evliliğin Bayan Taylor için ne kadar iyi bir şey olduğunu biliyor; insan Bad¬ yan Taylor'ın bulunduğu yaştaysa kendi evine yerleşmenin ne kadar iyi olduğunu ve onun açısından, geçimini rahatlıkla sağlayacağına güvenmenin ne kadar önemli olduğunu bildiğinden, bu duruma sevineceğine üzülmeyi aklına bile getirmez. Bayan Taylor'ın bütün arkadaşları o böyle mutlu bir evlilik yapüğı için memnuniyet duymalıdır."

Emma, "Beni mutlu eden sebeplerden birini unutuyorsunuz," dedi. "Üstelik de öyle yabana atılacak bir şey değil. Onların arasım yapan benim. Onları tam dört yıl önce birbirlerine uygun gören benim; biliyorsunuz, bu evliliğin gerçekleşmesini sağlayan da benim. Herkes Bay Weston'm bir daha asla evlenmeyeceğini söylerken evlenmiş olmaları beni haklı çıkartıyor ve beni biraz olsun teselli ediyor."

Bay Knightley, ona bakıp başını salladı. Babası ise şefkatle cevap verdi, "Ah! Tatlım, dilerim ki bundan böyle çöpçatanlık yapmaz ve gelecekle ilgili yorumda bulunmazsın, çünkü her dediğin çıkıyor. Yalvarırım bundan böyle çöpçatanlık yapma. "

"Kendim için çöpçatanlık yapmayacağıma söz veriyorum babacığım, ama bunu başkaları için gerçekten yapmalıyım. Bu, dünyanın en eğlenceli şeyi! Hele böyle bir basandan sonra, biliyorsunuz! Herkes Bay Weston'm bir daha asla evlenmeyeceğini söylüyordu. Ah; Tanrım, hayır! Bay Weston şu kadar zamandır dulmuş ve bir kansı olmadan rahatı pek yerinde gibi görünüyormuş, sürekli ya kasabadaki işiyle ya da buradaki ahbaplany-

la meşgulmüş, nereye gitse kabul görüyormuş, her zaman neşeliymiş. Şu muhakkak ki, eğer canı istemese Bay Weston'm yılın tek bir gecesini bile yalnız geçirmesine gerek yok. Ah, hayır! Bay Weston kesinlikle bir daha evlenmez! Bazıları, ölüm döşeğindeyken, karısına, bir daha evlenmeyeceğine dair söz verdiğini bile söylediler, kimilerine bakılırsa, oğluyla amcası evlenmesine izin vermiyordu. Konuyla ilgili olarak akla gelebilecek her türlü saçmalık konuşuldu, ama ben bunların hiçbirine inanmadım. Bayan Taylor'la birlikte Broadway patikasında (dört yıl kadar önce) ona rastladığımızda, yağmur çiselemeye başladığı için, son derece cesur bir hareketle fırlayıp, bizim için çiftçi Mitchell'dan iki şemsiye ödünç aldığı zaman, ben konuyla ilgili kararımı vermiş, onların arasını yapmayı o saat planlamıştım ve şu anda bu kadar başarılı olmuşken sevgili babacığım, çöpçatanlıktan vazgeçmemi düşünemezsiniz."

Bay Knightley, "'Başarıyla neyi kastettiğinizi anlamıyorum," dedi. "Başarı, çaba gerektirir. Eğer geçtiğimiz dört yılı bu evliliği gerçekleştirmek için çabalayarak geçirdiyseniz, zamanınızı gerçekten düzgün ve özenli bir biçimde harcamışsınız demektir. Genç bir hanımın zihni için değerli bir çalışma, ama tahmin ettiğim gibi, eğer sizin deyişinizle aralarını yapmak için plan yapmanız, canınızın sıkıldığı bir gün kendi kendinize, 'Bence Bay Weston'm onunla evlenmesi Bayan Taylor için iyi olur,' demiş olmanız ve daha sonraları ara sıra bu düşünceyi kendi kendinize tek-

rar etmiş olmanızsa neden basandan bahsediyorsunuz ki? Bu işteki başannız nerede? Neden gurur duyuyorsunuz? İyi bir tahmin yürütmüşsünüz, hepsi bu. Söylenecek başka bir şey yok."

"Pekâlâ; iyi bir tahmin yürütmenin ne büyük bir haz ve zafer olduğunu bilmez misiniz? Size acıyorum. Daha akıllı olduğunuzu sanıyordum. Buna dayanarak söylüyorum ki, yerinde bir tahmin yapmak hiçbir zaman yalnızca şansa bağlı değildir. İşin içinde her zaman biraz da yetenek vardır. O kadar tartıştığınız biçare 'basan' sözüme gelince, onu o kadar da hak etmediğimi sanmıyorum. İki güzel resim çizdiniz, bana sorarsanız bir üçüncüsü de

mümkündür; her şeyi yapmakla, hiçbir şey yapmamak arasında bir şey. Eğer Bay Weston'm sık sık bizi ziyaret etmesini teşvik etmeseydim, onu sık sık ufak ufak cesaretlendirmeseydim, bazı ufak tefek meseleleri halletmeseydim, bu işten hiçbir şey çıkmayabilirdi. Sanırım Hartfield'i ne dediğimi anlayacak kadar iyi tanıyorsunuz."

"Weston gibi açıksözlü ve açıkyürekli bir adamla, Bayan Taylor gibi mantıklı ve kolay kolay etki altında kalmayan bir kadına kendi meselelerini kendi başlanna halletmeleri konusunda güvenilebilir. Bu işe kanşarak onlara iyilik etmekten çok, kendinize zarar vermiş olma ihtimali daha fazla."

"Emma, başkalarına iyilik edebilecekse, kendini asla düşünmez," diyerek tekrar konuşmaya girdi konuşulanların yalnızca bir kısmını anlayan Bay Woodhouse. "Ama haya-

tim, sana yalvarıyorum bu çöpçatanlık işinden vazgeç. Bunlar aptalca şeyler ve insanın aile düzenini acı verecek biçimde parçalıyorlar."

"Bir defa daha babacığım; sadece Bay Elton için. Zavallı Bay Elton! Bay Elton'ı seversiniz babacığım. Ona bir eş bulmak için etrafa şöyle bir bakmam gerekiyor. Highbury'de ona layık kimsecikler yok, tam bir yıldır burada ve evini öylesine konforlu bir şekilde dayayıp döşedi ki, daha fazla bekâr kalması yazık olur. Hem Bayan Taylor'la Bay Weston'm ellerini birleştirirken, sanki aynı törenin kendisi için de yapılmasını o kadar çok istiyor gibiydi ki! Bay Elton hakkında oldukça olumlu düşünüyorum ve ona iyilik etmemin tek yolu bu."

Babası, "Bay Elton çok yakışıklı bir genç, muhakkak ki çok da iyi bir adam ve ona büyük saygı duyuyorum. Eğer ona yakınlık göstermek istiyorsan canım, bir gün bize akşam yemeğine çağır. Bu çok daha iyi olur. Bay Knightley'in de onunla tanışmak lütfunda bulunacağından eminim," dedi.

Bay Knightley, gülerek "Büyük bir zevkle, efendim, ne zaman olursa," dedi, "ve bunun daha iyi olacağı konusunda sizinle tamamıyla aynı düşüncedeyim. Onu yemeğe çağırın Emma, ona balığın ve tavuğun en iyisini ikram edin, ama bırakın karısını kendisi seç-, sin. İnanın bana, yirmi altı-yirmi yedi yaşma gelmiş bir erkek kendisini çekip çevirebilir."

II

Bay Weston, Highbury'nin yerlilerindendi. Son iki üç kuşaktır mülk sahibi olan ve kibarlar sınıfına yükselen saygıdeğer bir ailenin çocuğu olarak doğmuştu. İyi bir eğitim almış, ama genç yaşında ufak bir mirasa konduğu için, erkek kardeşlerinin meşgul olduğu gösterişsiz uğraşlara karşı isteksiz davranmış, hareketli ve neşeli zihnini, toplum içinde olmaktan hoşlanan tabiatını, yaşadığı vilayetin tam o dönemde toplanan milis gücüne katıla-rak tatmin etmişti.

Yüzbaşı Weston büyük bir çoğunluğun gözdesiydi; askeri hayatının yarattığı şansla büyük bir Yorkshire ailesinden Bayan Churc-hill'le tanıştığında ve Bayan Churchill ona âşık olduğunda,

buna, genç kızın erkek kardeşi ve karısı dışında şaşıran olmadı. Bay Weston'la hayatları boyunca hiç karşılaşmamış olan bu kan koca, bu akrabalığın gururlarını ve önemlerini zedeleyeceği kanaatin-deydiler.

Ancak Bayan Churchill reşit olmuştu ve servetinin yönetimi tamamen kendi ellerin-deydi, -gerçi serveti Weston ailesinin mül-küyle kıyaslanabilecek gibi değildi- dolayısıyla Bay Weston'la evlenmekten vazgeçmeye hiç niyeti yoktu; Bay ve Bayan Churchill'in sonsuza kadar onurlan kırık kaldı, ama gelini usulen akrabalıktan reddettilerse de, düğün her şeye rağmen yapıldı. Pek uygun bir evlilik değildi ve bu ilişki fazla bir mutluluk da doğurmadı. Bayan Weston'm bu evlilikte biraz

il ii$ - '

111 i

daha mutlu olmuş olması gerekir; çünkü kocası sıcak kalbi ve tatlı huylan sayesinde, kansının kendisine duyduğu aşkın bir karşılığı olarak onun her şeyi hak ettiğine inanıyordu, ama Bayan Weston'm da bir tür ruhu vardı tabii ve en iyi ruh olmadığı da açıktı! Ağabeyine rağmen kendi isteğini hayata geçirecek kararlılığa sahipti, ama bu kararlılık, ağabeyinin akıldışı öfkesinden kaynaklanan akıldışı pişmanlıklara göğüs gerecek ya da eski evinin lüksünü özlemeyecek kadar güçlü değildi. Bay ve Bayan Weston, gelirlerinin çok üstünde bir hayat sürüyorlardı, ama yine de bu, Enscombe Malikânesi'yle kıyaslandığında devede kulaktı. Bayan Weston kocasını sevmekten vazgeçmemişti, yalnızca, hem Yüzbaşı Weston'm kansı, hem de Enscombe'lu Bayan Churchill olmak istiyordu.

Özellikle Churchill'ler tarafından dehşet verici bir eş olarak görülen Yüzbaşı Weston'm bu alışverişten zararlı çıkan taraf olduğu kesindi, çünkü üç yıl süren bir evliliğin ardından kansı öldüğünde, hem öncekinden daha yoksuldu hem de bakması gereken bir çocuğu vardı. Neyse ki çocuğun masraflarından kısa sürede kurtuldu. Annesini canından eden amansız hastalığın yumuşatıcı etkisiyle birlikte, oğlan da bir tür banş aracı oldu. Bay ve Bayan Churchill'in kendi çocuklan olmadığı gibi, bu kadar yakın akrabalan olan, bakabilecekleri başka hiçbir küçük yaratık da olmadığından, genç kadının ölümünden kısa bir süre sonra küçük Frank'in bütün masraf-lannı karşılamaya talip oldular. Dul babanın

biraz tereddüt ve isteksizlik yaşamış olacağı tahmin edilebilir, ama başka bazı düşünceler bu endişelerin önüne geçince, çocuk, Churc-hiirierin bakımına ve servetine emanet edildi. Bay Weston'a da yalnızca kendi rahatım düşünmek ve elinden geldiğince kendi durumunu düzeltmek kaldı.

Artık hayatmı tamamen değiştirmek istiyordu. Askerliği bırakıp ticarete atıldı ve Londra'da oturan hali vakti yerinde kardeşleri sayesinde başarılı bir açılış yaptı. Onların firması ona yeterli olacak işi veriyordu. High-bury'de hâlâ, boş zamanlannın çoğunu geçirdiği küçük bir evi vardı ve böylece kâh yararlı işlerle, kâh toplumun zevkleriyle uğraşarak, hayatınm bundan sonraki on sekiz yirmi yılını neşeyle geçirdi. O zamana kadar ufak bir servet sahibi olmuştu;

bu para, High-bury'nin bitişiğindeki, eskiden beri gözünün olduğu küçük bir malikâneyi satın almasına, Bayan Taylor gibi çeyizsiz çimensiz bir kadınla evlenmesine ve dost canlısı, toplum içinde yaşamaktan hoşlanan tabiatına uygun bir hayat sürmesine yetiyordu.

Bayan Taylor, planlarım etkilemeye başlayalı epey bir zaman olmuştu, ama bu, bir gencin bir diğer genç üzerinde yapacağı o zorba etki olmadığından, Randalls'ı satın alana kadar evini kurmama konusundaki kararlılığım sarsmamıştı. Randalls'ın satışmı uzun zamandır iple çekiyordu, ama bu hedefleri göz önünde tutarak, onlan gerçekleştirene kadar, istikrarlı bir biçimde ilerlemişti. Servetini yapmış, evini almış, kansmı elde etmişti;

bugüne kadar yaşadığından çok daha fazla mutlu olma ihtimali taşıyan yeni bir varoluş döneminin başındaydı. Asla mutsuz bir adam olmamıştı; tabiatı, birinci evliliğinde bile onu bundan korumuştu, ama ikinci evliliğinin, muhakemesi güçlü, gerçekten sevilebilir bir kadının ne kadar hoş olabileceğini göstermesi ve seçmenin seçilmekten, minnettarlık uyandırmanın minnettar olmaktan çok daha hoş olduğunu kanıtlaması gerekiyordu.

Tercih yaparken yalnızca kendi kendisini memnun etmesi gerekiyordu: serveti tamamen kendisine aitti. Oğlu Frank'e gelince, alttan alta dayısının mirasçısı olarak büyütülmüş olmaktan daha ileri bir durum söz konusuydu; yaşı ilerlediğinde Churchill admı taşıyacak şekilde evlat edinilmişti. O yüzden babasının yardımım talep etmesi pek akla yalan değildi. Babasının bu yönde bir endişesi yoktu. Yenge kaprisli bir kadındı ve kocasmı tamamen yönetimi altına almıştı, ama Bay Weston'm tabiatında herhangi bir kaprisin bu kadar sevilen ve kendi inancına göre sevilmeyi hak eden birisini etkileyecek kadar güçlü olabileceğini hayal etmek yoktu. Oğlunu her yıl Londra'da görüyor ve onunla gurur duyuyordu; onun çok iyi bir genç adam olduğunu göğsü kabàrarak anlattığı için bütün Highbury sakinlerinin de onunla bir tür gurur duymalarını sağlamıştı. O kadar buraya ait biri olarak görülüyordu ki, geleceği ve başarılan bir biçimde ortak bir ilgi konusuydu.

Bay Frank Churchill, Highbury'nin gurur kaynaklarından biriydi ve herkes onu görmek

için büyük bir merak duyuyordu; gerçi bu duygularının fazla bir karşılık gördüğü söylenemezdi, çünkü delikanlı Highbury'ye hayatı boyunca hiç gitmemişti. Babasını ziyarete gelmesi üzerinde çok konuşulmuş, ama bu hiçbir zaman gerçekleşmemişti.

Şimdi babasımn evliliği sebebiyle, nezaket icabı bu ziyaretin gerçekleşmesi gerektiği konusunda herkes fikir birliğindeydi. Bu konuda herhangi bir muhalif sesin çıkması söz konusu bile değildi; ne Bayan Perry, Bayan Bates ve kızıyla çay içerken, ne de ana kız ona iade-i ziyarette bulunurlarken. Artık Bay Frank Churchill'in aralarına gelmesinin zamanıydı ve yeni annesine bir kutlama mektubu yazmış olduğu anlaşılınca bu konuda beslenen ümitler güçlendi. Birkaç gün boyunca, Highbury'de yapılan her sabah ziyaretinde, Bayan Weston'm almış olduğu güzel mektuptan birkaç kelimeyle olsun bahsedildi. "Bay Frank Churchill'in Bayan Weston'a yazdığı o güzel mektuptan haberdarsımzdır herhalde? Anladığım kadanyla gerçekten çok güzel bir mektupmuş. Bana da Bay Woodhouse söyledi. Bay Woodhouse mektubu gözüyle görmüş ve hayatında hiç bu kadar güzel bir mektup görmediğini söylüyor."

Bu gerçekten de çok hoşa giden bir mektup olmuştu. Bayan Weston, bu genç adamı hayalinde çok hoş biri olarak canlandınyordu elbette ve böyle memnuniyet verici bir nezaket gösterisinde bulunmuş olması, onun ne kadar akıllı olduğunun karşı konulmaz bir ispatıydı ve aynı zamanda, evliliği dolayısıyla

-41-

kendisine çeşitli kaynaklardan, çeşitli biçimlerde sunulmuş kutlamalar arasında en hoşuna gideni bu olmuştu. Kendisini dünyanın en şanslı kadım sayıyordu, çünkü ne kadar şanslı sayılacağını bilebilecek kadar uzun yaşamıştı. Tek üzüntüsü arkadaşlarından ayrılmış olmaktı; kendisine karşı hissedilen dostluğun hâlâ sürdüğünü biliyordu ve onunla ayrı kalmaya dayanamayacaklarını da biliyordu.

Sık sık özlendiğinin farkındaydı. Emma'nm, onun dostluğunu aradığı için tek bir hazdan bile mahrum kaldığım ya da bir saat-çik olsun canının sıkıldığını düşündükçe ısü-rap çekiyordu, ama sevgili Emma'nm çok güçlü bir kişiliği vardı; bulunduğu konuma birçok kızdan daha uygundu ve bunun getireceği ufak zorluklara ve yoksunluklara mutluluk içinde dayanabilmesini sağlayacak akıl, enerji ve isteğe sahipti. Hem sonra Ran-dalls'la Hartfield'in birbirlerine bu kadar yakın olmasının verdiği bir teselli de vardı, bu mesafe yalnız bir kadının yürümesine bile uygundu. Bay Weston'm içinde yaşadığı koşullar, yaradılışı, hatta yaklaşan mevsim bile, her hafta akşamların yansını birlikte geçirmelerine engel olamayacaktı.

Bayan Weston bütünüyle, minnet duygusunun saatler, pişmanlık duygusunun ise saniyeler sürdüğü bir durumdaydı ve memnuniyeti -memnuniyet ne kelime- neşe dolu mutluluğu o kadar bütünlenmiş, o kadar gözle görülürdü ki. Emma, her ne kadar babasını iyi tamsa da, onun, 'zavallı Bayan Tay-

-42-

lor'a' hâlâ acıması karşısında zaman zaman şaşınyordu. Babası bunu söze döktüğünde, genç kadını, Randalls'ta, her türlü konforun ortasında bırakmış ya da akşam vakti, yanında hoş kocasıyla kendisine ait olan bir arabaya doğru uğurlamış oluyorlardı, ama genç kadımn, Bay Woodhouse'un, hafiften içini geçirip, "Ah! Zavallı Bayan Taylor. Burada kalmayı ne kadar isterdi," demeden gittiği daha görülmemişti.

Bayan Taylor'a yeniden kavuşmak söz konusu değildi, ona acımanın da bir son bulacağı yoktu, ama Bay Woodhouse birkaç hafta içinde biraz olsun teselli buldu. Komşuların ilüfatlan son bulmuştu; böyle acıklı bir olaydan sonra mutlu olması istenerek rahatsız edilmiyordu artık ve kendisi için büyük bir üzüntü kaynağı olan düğün pastası tamamıyla yenilip bitirilmişti. Kendi midesi ağır yiyecekleri kaldırmıyor ve başkalarının kendisinden farklı olabileceğine ise bir türlü inana-mıyordu. Kendisi için zararlı olan bir şeyin hiç kimse için uygun olmadığına inanıyordu; o yüzden onlan düğün pastasından vazgeçirmek için çok uğraşmıştı; bunun boşuna olduğu ortaya çıküğı halde, insanların bu pastadan yemelerine engel olmak için yine de ısrar etmişti. Köyün eczacısı Bay Perry'ye bu konuyu danışmak için büyük zahmete girmişti. Bay Perry akıllı bir beyefendiydi; Bay Woodhouse'u sık sık ziyaret etmesi, adamm hayatındaki tesellilerden biriydi ve kendisine başvurulduğunda, elinden (genel eğilimin aksi yönde olmasına rağmen), düğün pastası-

-43-

nın, kararında yenmezse birçoklarına dokunabileceğini bildirmekten başka bir şey gelmezdi. Kendi görüşüyle uyum içinde olan böyle bir kanıyı da duyan Bay Woodhouse, yeni evli çifti ziyarete gelen herkesi etkilemeyi ümit ediyordu. Gelgeldim kimse düğün pastasını yemekten geri durmuyordu ve pastanın hepsi yenip bitene kadar Bay Woodho-use'un hayırsever sinirleri rahat yüzü görmedi.

Highbury'de tuhaf bir dedikodu çıktı; güya Bay Perry'nin bütün çocukları ellerinde birer dilim düğün pastasıyla görülmüşlerdi; ama Bay Woodhouse buna asla inanmadı.

III

Bay Woodhouse, toplum hayatından kendine has bir tarzda hoşlanırdı. Arkadaşlarının kendisini ziyaret etmesinden memnun olurdu. Birbirine karışmış çeşitli sebeplerden, Hartfield'de uzun süredir yaşadığından ve yaradılıştan iyi bir insan olduğundan, servetinden, evinden ve kızından ötürü, kendi küçük çevresinin kendisini hoşuna gidecek bir şekilde ziyaret etmesini büyük ölçüde sağlayabiliyordu. O çevrenin dışındaki ailelerle fazla bir ilişkisi yoktu; geç saatlere kadar ayakta kalmaktan ve kalabalık akşam yemeği partilerinden ölesiye korktuğundan, kendi belirlediği koşullarda ziyaret edilmesi dışında ahbaplık etmeye uygun biri değildi. Şanslıydı, çünkü aynı köydeki Randalls ve hemen bitişikteki köyde oturan Bay Knightley'in ika-

-44-

metgâhı olan Donwell Abbey de dahil olmak üzere, Highbury'de böyle çok insan vardı. Emma, onu ikna ettiğinde, en seçkin ve en iyi dostlarıyla akşam yemeği yediği de olurdu, ama esas tercihi akşam partileriydi ve herhangi bir zamanda kendisinin arkadaşlık etme havasında olmadığını düşünmediyse, Emma'nın onun için haftanın herhangi bir gecesi iskambil masasını açmaması nadir görülürdü.

Weston'lan ve Bay Knightley'yi buraya getiren eski ve gerçek bir saygıydı; hoşlanmadığı halde yalnız yaşayan genç bir adam olan Bay Elton'ın, kendi yalnızlığının boş gecelerinden birisini Bay Woodhouse'un misafir odasında rastlanabilecek toplulukla ve şıklıkla ve onun güzel kızının gülücükleriyle değiş tokuş etme ayrıcalığını bir kenara atma tehlikesi yoktu.

Bunların ardından ikinci bir grup geliyordu: bu uygun-olduğunda-gelir grubunun arasında ana kız Bayan Bates'ler ve Bayan Goddard vardı. Bu üç hanım Hartüeld'den gelen herhangi bir davet üzerine hep hazır ve nazır olurlardı. O kadar sık evlerinden alınıp evlerine bırakılmalarına rağmen, Bay Wood-house, bunun James ve atlar için bir zorluk olduğunu aklına bile getirmezdi. Bu iş yılda bir defa yapılıyor olsaydı, büyük bir keder halini alırdı.

Highbury'nin eski papazının dul eşi Bayan Bates çok yaşlı bir hanımdı. Çay ve kadril oyunu dışında gönlü neredeyse her şeyden geçmişti. Tek kızıyla oldukça gösterişsiz -45-

bir hayat sürüyordu ve böyle talihsiz koşullar altında yaşayan zararsız bir hanımın uyandırması doğal olan bir saygı ve hürmetle karşılanıyordu. Kızı Bayan Bates ise ne genç, ne

güzel, ne zengin ne de evli olduğu düşünülürse olağandışı sayılabilecek derecede seviliyordu. Bayan Bates başka insanların hayranlığını kazanma konusunda dünya üzerinde en kötü durumda olan kişiydi ve bunu göz ardı ettirecek ya da kendisinden nefret edenleri korkutacak bir entelektüel üstünlüğü de yoktu. Ne güzelliği ne de zekâsıyla övünürdü. Gençliği göz açıp kapayana kadar geçmiş, orta yaşlarını ise artık elden ayaktan kesilmek üzere olan annesinin bakımına ve ufak bir gelirle idare etme çabasına adamıştı. Yine de mutlu ve kimsenin iyi niyet göstermeden adını anmadığı bir kadmdı. Bütün bu mucizeleri sağlayan şey, onun iyi niyeti ve her daim halinden memnun olma huyuydu. Herkesi sever, herkesin mutluluğuyla ilgilenir, herkesin her meziyetini hemen fark eder; dünyanın en talihli yaratığı olduğunu, Tann'nın ondan nimetlerini eksik etmediğini, harika bir annesi, birçok iyi komşusu ve arkadaşı ve hiçbir şeye ihtiyacı olmayan bir evi olduğunu düşünürdü. Tabiatının sadeliği ve neşesi, her zaman halinden memnun ve minnettar olan ruhu herkese tavsiye edilebilirdi ve kendisi açısından da bir mutluluk pınarıydı. Ufak tefek konularda iyi bir konuşmacıydı, ki bu da önemsiz konulardan konuşmaya ve zararsız dedikoduya pek düşkün olan Bay Woodhou-se'un tam gönlüne göre bir özellikti.

-46-

Bayan Goddard, bir okulun müdiresiydi; burası bir papaz okulu, yahut liberal hünerlerle şık ahlakçılığı, yeni ilkeler ve yeni sistemler temelinde birleştirmek için, uzun cümlelerle ifade edilen inceltilmiş saçmalıklar öğreten -ve genç hanımların büyük bedeller karşılığında sağlıklarından edilip kibir sahibi yapıldıkları- bir kuruluş ya da buna benzer bir şey de değildi. Belirli becerilerin uygun bir bedel karşılığında satıldığı, gerçek, dürüst, eski moda bir yatılı okuldu. Kızlar ayak altında dolaşmasınlar ve tabiat harikaları olarak geri dönme tehlikesi olmaksızın bir parça eğitim alabilsinler diye gönül rahatlığıyla buraya gönderilirlerdi. Bayan God-dard'ın okulunun çok iyi bir şöhreti vardı ve bunu hak ediyordu da, çünkü Highbury özellikle sağlığa iyi gelen bir yer olarak bilinirdi. Bayan Goddard'ın geniş bir evi ve bahçesi vardı, çocuklara bol ve sağlıklı yiyecekler dağıtır; yazın bol bol koşuşturmalarına izin verir, kışın ise, soğuktan yüzlerinde oluşan çatlaklara kendi elleriyle pansuman yapardı. Kendisini, kilisede yirmi genç çiftten oluşan bir kuyruğun izliyor olması boşuna değildi. Gençliğinde çok çalışmış, sade ve anaç bir kadındı; şimdi ara sıra bir çay ziyaretine gitmek üzere biraz tatil yapmaya hakkı olduğunu düşünüyordu ve zamanında Bay Woodhouse'un çok iyiliğini görmüştü; bu yüzden Bay Woodhouse, kendisini davet ettiğinde, bu daveti kabul etmesi gerektiğine inanırdı ve düzenli salonunu dikiş nakışla oyalanmak üzere bırakabildiği zamanlarda

-47-

Hartfield'in şöminesinin başında üç beş kuruş kaybetmeye veya kazanmaya giderdi.

Emma'nın sık sık bir araya getirebildiği hanımlar bunlardı; babasının adma mutluydu, ama kendisi söz konusu olduğunda bunların hiçbiri Bayan Weston'm yokluğunun acısını dindiremezdi. Babasının rahat göründüğünü görmekten memnundu, her şeyi böyle başarılı bir biçimde ayarlayabildiği için kendisinden de çok memnundu, ama bu üç kadının sessiz ve sıkıcı konuşmaları, böyle geçirilen her gecenin, korkuyla beklediği uzun gecelerden biri olduğunu hissettiriyordu ona.

Emma, bir sabah, önündeki günün tam da bu şekilde son bulacağını düşünürken Bayan Goddard'dan, son derece saygılı bir dille Bayan Smith'i beraberinde getirmek için izin isteyen bir mektup geldi; bu da Emma'nm pek hoş karşılayacağı bir teklifti, çünkü Bayan Smith, Emma'nm uzun süreden beri uzaktan tanıdığı ve güzelliği dolayısıyla ilgi duyduğu, on yedi yaşında bir genç kızdı. Bayan Goddard'm mektubuna pek nazik bir davetiyeyle karşılık verildi; evin hoş hanımı artık yaklaşan akşamı korkuyla beklemiyordu.

Harriet Smith birinin evlilik dışı kızıydı. Biri, birkaç yıl önce onu Bayan Goddard'm okuluna yerleştirmiş ve yine biri, kısa bir süre önce genç kızın konumunu öğrencilikten tam pansiyonerliğe yükseltmişti. Geçmişiyle ilgili bilinenler bundan ibaretti. Highbury'de edindikleri dışında görünürde hiçbir arkada-

şı yoktu ve birlikte okula gittiği birkaç hanıma uzun bir ziyarette bulunmak üzere gittiği taşradan henüz dönmüştü.

Çok güzel bir kızdı ve güzelliği Emma'mn özellikle beğendiği türdendi. Kısa, dolgun ve sarışındı, pembe yanakları, mavi gözleri, açık renk saçları, düzgün hatları ve çok tatlı bir görüntüsü vardı. Akşam sona ermeden Emma, onun davranışlarından çok memnun kal-mışü ve arkadaşlığını sürdürmeye kararlıydı.

Bayan Smith'in konuşmalarında dikkat çekecek derecede zekice bir şey yoktu, ama Emma onu genel olarak hoş bulmuştu -ne gereğinden fazla utangaç ne de konuşmaya isteksizdi- ve yine de girişken olmaktan çok uzaktı, o kadar yerinde, o kadar kendisine yakışan bir saygı gösteriyordu ki, Hartfield'e kabul edildiği için o kadar hoş bir biçimde minnet duymuş ve alışık olduğu şeylerden o kadar üstün bir tarzda olan her şeyin görüntüsü karşısında o kadar yapmacıksız bir şekilde etkilenmişti ki, aklı selim sahibi olduğu aşikârdı, yüreklendirilmeyi hak ediyordu. Ona cesaret verilmeliydi. O yumuşak mavi gözler ve bütün o doğal zarafet Highbury'nin aşağı tabakadan sosyetesi ve onların akrabaları arasında harcanıp gitmemeliydi. Şu ana kadar edindiği ahbaplar ona layık değillerdi. Yeni ayrıldığı arkadaşları çok iyi insanlar olmalarına rağmen ona zarar veriyor olmalıydılar. Martin adındaki bu aileyi Emma uzaktan gayet iyi tanırdı. Bay Knightley'den büyük bir çiftlik kiralamışlardı ve Donwell'de yaşıyorlardı -Emma bunun çok itibarlı bir durum ol-

duğuna inanıyordu. Bay Knightley'in onlarla ilgili çok olumlu şeyler düşündüğünü biliyordu, ama biraz kaba saba ve cilasız olsalar gerekti ve neredeyse mükemmel olmak için yalnızca birazcık bilgi ve zarafete ihtiyaç duyan bir genç kızın yakın arkadaşları olmaya hiç de uygun değillerdi. Onu kendisi fark edecekti; onu geliştirecek, kötü çevresinden uzaklaştıracak ve daha iyi bir topluluğa tanıtacak; onun düşüncelerini ve terbiyesini kendi elleriyle oluşturacaktı. Bu çok ilginç ve muhakkak ki çok hayırsever bir girişim olacaktı; kendisinin hayattaki durumuna, boş zamanlarına ve yeteneklerine çok yakışıyordu.

O yumuşak mavi gözlere hayran olmaya, konuşmaya, dinlemeye ve aralarda bütün bu planlarını oluşturmaya o kadar dalmıştı ki, gece pek de alışılmamış bir hızda uçup gitti. Böyle partiler her zaman geç saatte ikram edilen bir yemekle son bulurdu; Emma oturup yemek

zamanının gelmesini beklemeye alışıktı, ama bu sefer o farkında bile olmadan yemek hazırlanmış ve ateşin başına taşınmıştı. Emma, her şeyi dikkatle ve iyi bir biçimde yapmaya önem veren bir insanın olağan davranışlarının çok ötesinde bir canlılıkla, kendi fikirlerinden memnun zihninin iyi niyetiyle yemekte üstüne düşen bütün görevleri yerine getirdi; kıyılmış tavuğu ve tavada kavrulmuş istiridyeleri, konukların yemekleri nezaketle geri çevirmelerine ve erken yatıp erken kalktıkları düşünüldüğünde kabul edilebilir olduğunu bildiği bir ısrarla tavsiye etti.

-50-

Böyle zamanlarda Bay Woodhouse'un duyguları hüzünlü bir savaşın içinde olurdu. Gençliğinde de âdet olduğu için örtünün serilmesine bayılıyordu, ama gece yemeklerinden anladığı çok hafif yiyecekler olduğundan, örtünün üzerine konulanlar onu basbayağı üzüyordu ve misafirperverliği, konuklarına her şeyin ikram edilmesini uygun görürken, onların sağlıklarına duyduğu özen, herhangi bir şeyi yediklerinde yas tutmasına sebep oluyordu.

Kendisinin bütün yiyebildiği ve kendisine duyduğu beğeni nedeniyle başkalarına da önerebileceği tek şey ufak bir kap dolusu lapaydı; gerçi hanımlar daha güzel yiyecekleri silip süpürürken kendisini şöyle şeyler söylemeye zorlayabiliyordu:

"Bayan Bates, size şu yumurtalardan denemenizi önermeme izin verin. Rafadan pişirilen bir yumurta sağlığa zararlı değildir. Serle bu yumurta kaynatma işinden herkesten iyi anlar. Başkasının haşladığı yumurtaları yemenizi asla önermem, ama korkmanıza gerek yok, görüyorsunuz ya bunlar çok ufak, ufak yumurtalarımızdan biri size zarar vermez. Bayan Bates, Emma size azıcık turta koysun, çok azıcık. Bizimkiler elmalı turta. Burada reçellerin sağlıksız olup olmadığını düşünmeyin, korkmanıza gerek yok. Kremayı tavsiye etmem. Bayan Goddard, yarım kadeh şaraba ne dersiniz? Küçücük bir yarım kadehçik, bir su bardağına konsun? Size dokunacağım sanmam."

Emma, babasının konuşmasma izin veri-

-51-

m

yor, ama misafirlerine çok daha tatmin edici bir tarzda ikramda bulunuyordu. Bu akşam onları, evlerine mutlu bir halde göndermekten özellikle zevk almıştı. Bayan Smith'in mutluluğu da onun niyetlerine pek uygundu. Bayan Woodhouse Highbury'de öyle büyük bir şahsiyetti ki, onunla tanışma ihtimali genç kıza haz verdiği kadar paniğe kapılmasına da sebep olmuştu, ama gösterişsiz ve minnettar küçük kız oradan son derece iyi duygularla ayrıldı. Bayan Woodhouse'un bütün gece boyunca kendisine gösterdiği nezaket ve en sonunda onunla el sıkışmış olması onu çok memnun etmişti!

rv

Harriet Smith, kısa sürede Hartfield'de oturanların yakın dostlarından biri oldu çıktı. Kafasına bir şeyi koydu mu çabuk ve kararlı hareket eden Emma, onu Hartfield'e davet etmekte, sık sık gelmesini söyleyip bu konuda teşvik etmekte fazla zaman kaybetmedi ve dosüuklan arttıkça

birbirlerinden daha da çok hoşlanmaya başladılar. Emma, onun bir yürüyüş arkadaşı olarak ne kadar yararlı olacağım önceden tahmin etmişti. Bu açıdan Bayan Weston'm kaybı önemli olmuştu. Babası asla fundalığın ötesine geçmezdi, buradaki toprağın iki bölümü, değişen yıllara bağlı olarak, onun uzun ya da kısa yürüyüşleri için yeterli oluyordu ve Bayan Weston'm evliliğinden beri Emma'nm egzersizleri fazlasıyla sınırlanmıştı. Bir keresinde yalnız başına

-52-

Randalls'a gitmeyi denemişti, ama bu hiç de hoş olmuyordu ve o yüzden her istediğinde yürüyüş yapmak üzere çağırabileceği bir Bayan Harriet Smith, Emma'nın ayrıcalıklarına değerli bir katkı olacaktı, onu daha sık gördükçe her açıdan onaylıyor ve kendi iyiliksever tasarılarını doğruluyordu.

Harriet kesinlikle akıllı değildi, ama tatlı, uysal ve minnettar bir yaradılışta, kendini beğenmişlikten tamamen uzaktı. Sadece saygı duyduğu birinin kendisine rehberlik etmesini arzuluyordu. İlk başlarda kendisine bağlanması çok sevimliydi; iyi dostlara eğilimi, zarif ve zekice olanı tekrar etme gücü, zevkinin geliştirilmesine ihtiyaç duymadığını gösteriyordu; gerçi ondan güçlü bir anlayış beklemek uygun değildi. Sonuç olarak Emma Harriet Smith'in tam istediği genç arkadaş -tam evinin ihtiyacı olan bir şey- olduğuna emin oldu. Bayan Weston'm yerini tutması söz konusu bile olamazdı. Onun gibi bir dost bulmak mümkün değildi. Bir ikincisine de ihtiyacı yoktu zaten. Bu çok daha farklı bir şeydi: farklı ve bağımsız bir duyguydu. Bayan Weston Emma için, temelinde minnet ve itibar bulunan bir saygının nesnesiydi. Harriet yararlı olabileceği birisi olarak sevilecekti. Bayan Weston için yapılacak hiçbir şey yokta. Harriet içinse her şey yapılabilirdi.

Yararlı olma yönündeki ilk denemeleri Barriet'in ebeveyninin kim olduğunu öğren-JKye çalışmak oldu fakat Harriet bu konuda bâr bilgiye sahip değildi. Elinden gelen her şeyi anlatmaya hazırdı, ama hiçbir şey bilmedi-

-53-

ğinden bu konuda soru sormak boşunaydı. Emma hoşuna giden şeyleri hayal etmek zorundaydı, ama kendisi aynı durumda olsaydı gerçeği ortaya çıkartamayacağına asla inanamıyordu. Harriet'in kavrayışı kıttı. Sadece Bayan Goddard'm ona anlatmayı seçtiği şeyleri duyup bunlara inanmakla yetinmiş ve işin daha ötesini kurcalamamıştı.

Bayan Goddard, öğretmenler, kızlar ve genelde okulda olup bitenler doğal olarak konuşmanın önemli bir kısmım oluşturuyordu. Abbey-Mill-Çiftliği'ndeki Martin'lerle olan ahbaplığı dışmda bu yeterli olmalıydı, ama Martinler onun düşüncelerini epeyce meşgul ediyordu; onlarla birlikte çok mutlu iki ay geçirmişti ve şimdi bu ziyaret sırasmda geçirdiği zevkli anlardan bahsetmeye ve oranın rahat ve harika yanlarım anlatmaya bayılıyordu. Emma, onun konuşkanlığım teşvik ediyordu; başka bir hayat yaşayan varlıkların resmedil-mesi onu eğlendiriyordu ve Harriet'in Bayan Martin'den aşırı bir sevinçle bahsederken, Bayan Martin'in tam iki salonu bulunduğunu, üstelik ikisinin de çok iyi salonlar olduğunu; birinin Bayan Goddard'm misafir kabul odası kadar geniş olduğunu ya da yukarı katın hizmetçisinin tam yirmi beş yıldır onlarla birlikte olduğunu; tam sekiz inekleri bulunduğunu, bunlardan ikisinin Alderneys cinsi olduğunu, küçük bir de Galli ineğin olduğunu, bunun gerçekten çok güzel,

küçük bir Galli inek olduğunu ve Bayan Martin'in, bu ineği çok sevdiği için bunun kendi ineği olması gerektiğini söylediğini ve bahçelerinde çok güzel bir

yaz evlerinin olduğunu, gelecek yıl bir gün burada -çok güzel bir yaz evi, bir düzine insan alır- hep birlikte çay içeceklerini anlatırkenki gençlik dolu sadeliği hoşuna gidiyordu.

Emma, bir süre önünü arkasını düşünmeden onun bu anlattıklarıyla eğlendi, ama aileyi daha iyi anlamaya başlayınca içinde başka duygular yükseldi. Ailenin, birlikte yaşayan bir anne, kız ve oğulla, oğulun karısından oluştuğunu zannederek hata yapmıştı, ama anlatılanlarda belli bir yere sahip olan ve şu ya da bu işi yaparkenki iyi huyluluğu yüzünden her zaman beğeniyle anılan Bay Martin'in bekâr bir erkek olduğu, genç bir Bayan Martin olmadığı, hatta hiç kansı olmadığı ortaya çıktığında, Emma, bütün bu misafirperverlik ve nezaketin zavallı, küçük arkadaşı için tehlike oluşturduğundan şüphelendi; eger dikkat edilmezse kendisini sonsuza kadar batırabilirdi.

Kendisini kışkırtan bu fikirle birlikte, Em-ma'nın sorularının sayısı da, anlamı da arttı; özellikle Harriet'i Bay Martin'den daha fazla bahsetmeye teşvik ediyordu, bunun genç kı-zm canına minnet olduğu ortadaydı! Harriet onun, mehtapta yap tıklan yürüyüşlerdeki ve neşeli gece oyunlanndaki payından bahsetmeye dünden hazırdı. Genç adamın iyi huyluluğu ve nezaketinin üzerinde uzun uzun duruyordu. Bir keresinde, sırf cevizi çok sevdiğini söyledi diye, kendisine ceviz getirmek için üç mil yol yürümüştü, hem diğer konularda da o kadar yardımseverdi ki! Bir gece çiftlikteki çobanın oğlunu Harriet'e şarkı söy-

lemesi için salona çağırmıştı. Harriet şarkı söylenmesinden çok hoşlanıyordu çünkü. Kendisi çok az şarkı söyleyebiliyordu. Harriet, onun çok akıllı olduğuna, her konuda bilgisi olduğuna inanıyordu. Çok iyi bir sürüye sahipti ve Harriet onlarla birlikte kalırken yünlerine ülkedeki yaşayan herkesten daha yüksek fiyat teklif edilmişti. Harriet, herkesin onunla ilgili iyi şeyler söylediğinden emindi. Annesi ve kız kardeşleri genç adamı çok seviyorlardı. Bayan Martin bir gün kendisine (bunu anlatırken yüzü kızarmıştı) kimsenin ondan daha iyi bir oğul olamayacağmı ve bu nedenle de evlendiğinde iyi bir koca olacağından ernin olduğunu söylemişti. Evlenmesini

istediğinden değildi: genç adamın annesinin bu konuda acelesi yoktu.

Emma, "Aferin size Bayan Martin!" diye düşündü. "Neyin peşinde olduğunuzu iyi biliyorsunuz."

Bayan Martin, Harriet geri dönerken Bayan Goddard'a o güne kadar gördüğü en güzel, en besili kazı gönderme nezaketini göstermişti. Bayan Goddard onu bir pazar günü pişirmiş ve üç öğretmeni; Bayan Nash, Bayan Prince ve Bayan Richardson'ı kendisiyle birlikte akşam yemeğine davet etmişti.

"Bay Martin sanırım kendi işiyle ilgili konular dışında pek bilgili bir adam değil. Hiç kitap okur mu?"

"Ah; tabii! Yani hayır -bilmiyorum- epeyce kitap okuduğuna inanıyorum, ama sizin değer vereceğiniz şeyler değil. Tarım Raporlarını ve pencerelerden birisinin önünde duran but¬ ton kitapları okuyor, ama onların hepsini kendi kendisine okur, ama arada bir akşamlan hepimiz iskambil oynamaya gitmeden önce yüksek sesle bize Zarif Seçmeler kitabından parçalar okuyor; çok eğlenceli oluyor. Bir de Wakefield Papazı'nı okuduğunu biliyorum. Ormandaki Aşk'ı ya da Abbey'in Çocuk-lon'm ise okumamış. Ben bahsetmeden önce bu tür kitaplan hiç duymamıştı, ama mümkün olan en kısa zamanda onları satın alıp okumaya kararlı."

Bir sonraki soru şuydu: "Bay Martin'in görünüşü nasıl?" "Ah; yakışıklı değil, hiç yakışıklı değil. Başta onun çok sıradan biri olduğunu düşünmüştüm, ama şimdi o kadar da sıradan olmadığını düşünüyorum. Bir zaman sonra insan öyle düşünmüyor biliyor musunuz? Ama siz onu hiç görmediniz mi? Ara sıra Highbury'ye geliyor ve her hafta Kingston'a giderken muhakkak buradan geçiyor. Sizi sık sık görüyormuş."

"Olabilir; adının ne olduğunu bilmeden onu elli kere görmüş olabilirim. At sırtında ya da yaya giden genç bir çiftçi, merakımı uyandıracak en son insan türüdür. Küçük çiftçi sınıfından insanlar kesinlikle hiçbir ilgimin olamayacağım hissettiğim bir tabakadır. Bir ya da iki derece aşağı sınıftan ve saygıdeğer bir görünüşe sahip insanlar ilgimi çekebilir; şu ya da bu biçimde onların ailelerine yardımcı olmayı düşünebilirim, ama bir çiftçi benim yardımıma ihtiyaç duymaz ve o yüzden bir anlamda çok daha az dikkatimi çeker."

"Muhakkak ki! Ah! Evet, onu fark etmiş olmanız çok az bir ihtimal, ama o sizi çok iyi tanıyor. Görünüş olarak demek istiyorum."

"Onun çok saygıdeğer bir genç adam olduğundan hiç şüphem yok. Öyle birisi olduğunu biliyorum da ve bu yüzden haklımda her şeyin en iyisini dilerim. Yaşı kaçtır dersin?"

"Geçen haziran ayının sekizinde yirmi dört yaşma bastı; benim doğum günüm de haziranın yirmi dördüdür; tam iki hafta bir gün fark var arada! Ne tuhaf değil mi!"

"Yalnızca yirmi dört yaşında, öyle mi? Bu evlenmek için çok erken bir yaş. Annesi acele etmemekte tamamen haklı. Şimdiki hallerinden çok rahat görünüyorlar, onu evlendirmek için uğraşsa büyük bir ihtimalle sonradan pişman olur. Altı yıl sonra, karşısına kendi seviyesinde, azıcık parası olan genç bir kadın çıkarsa çok iyi olur."

"Altı yıl sonra mı! Sevgili Bayan Woodhouse, ama o zaman otuz yaşma gelmiş olacak!"

"Ama servet sahibi olarak doğmamış erkeklerin çoğu en erken bu yaşta evlenmeyi göze alabiliyorlar. Tahmin ediyorum ki Bay Martin, servetinin tamamını kendi çabasıyla edinmek zorunda, başkalarından önce davranması mümkün değil. Babası öldüğünde eline geçen para her ne kadarsa, ailenin mülkünden onun payına ne kadar düştüyse, sanırım ki hepsi davarlara filan yatırılmıştır. O yüzden şansı yaver giderse ve çok çalışırsa zaman içinde zengin olabilir, ama henüz bir şeyler kazanmış olması neredeyse imkânsızdır."

-58-

"Muhakkak ki öyledir, ama rahat yaşıyorlar. Yalnızca evin içinde uşak kullanmıyorlar, bunun dışında hiçbir şeye ihtiyaçları yok. Bayan Martin gelecek yıl bir oğlan tutmaktan bahsediyor."

"Bay Martin evlendiğinde umarım zor bir durumda kalmazsın Harriet -yani karısıyla tanışmak zorunda kaldığında- çünkü her ne kadar daha iyi bir eğitim aldıkları için kız kardeşlerine tamamıyla itiraz etmek mümkün değil ise de, bu, onun senin dikkatini çekmeye layık olan birisiyle evleneceği anlamına gelmez. Doğarken yaşadığm talihsizlik sebebiyle kimlerle ilişkide olduğuna özellikle dikkat etmen gerek. Senin bir beyefendinin kızı olduğuna şüphe yok; sen de var gücünle bu mevkiye sahip çıkmalısın, aksi takdirde seni küçültmekten zevk alacak bir yığın insan olacaktır."

"Evet, tabii. Herhalde böyle insanlar vardır, ama ben Hartfield'e gidip geldikçe ve siz bana karşı bu kadar nazik davrandıkça başka insanların yapabileceklerinden korkmuyorum."

"İnsanın çevresinin etkisinin gücünü çok iyi anlıyorsun Harriet, ama ben seni Hartfield je Bayan Woodhouse'dan bile bağımsız olabileceğin bir şekilde, yüksek sosyeteye sıkı sıkı yerleştireceğim. Senden kalıcı olan iyi bağlantılar kurmanı istiyorum ve bunu sağlamak için insanın mümkün olduğu kadar az sayıda tuhaf ahbabının olması gerekir; o yüzden eger Bay Martin evlendiğinde hâlâ burada olacaksan, kız kardeşleriyle olan yakınlığın -59-

nedeniyle karısıyla da ilişki kurmanın gerekmediğini söylüyorum, çünkü o, büyük bir ihtimalle bir çiftçinin eğitimsiz kızından başka bir şey olmayacaktır."

'Tabii... Evet. Bay Martin'in biraz olsun eğitim almamış, iyi yetiştirilmemiş birisiyle evleneceğini düşündüğümden değil, ama yine de sizin görüşünüze karşı çıkmak aklımın ucundan bile geçmez ve eminim ki karısıyla tanışmayı istemeyeceğim. Bayan Martin'lere, özellikle de Elizabeth'e karşı hep büyük bir saygı besleyeceğim ve onlardan vazgeçmek zorunda kalmak beni çok üzecek çünkü onlar da benim kadar eğitimliler, ama Bay Martin eğer tutup da çok cahil, kaba saba bir kadınla evlenirse, onunla kesinlikle görüşmemeye çalışırım; elimden gelirse tabii."

Emma bu konuşmanın akışı boyunca onu izledi ve aşkın tehlike çanlarının çalmadığım gördü. Genç adam Harriet'in hayran olduğu ilk erkekti. Ama Emma onun bundan başka bir etkisinin olmadığına ve kendisinin yapacağı arkadaşça herhangi bir ayarlama karşısında Harriet'in ciddi bir zorluk çıkartmayacağına güveniyordu.

Ertesi gün tam Donwell yolunda yürürlerken Bay Martin'e rastladılar. Yürüyordu; önce Emma'ya büyük bir saygıyla, ardından arkadaşına çok açık ve samimi bir mutlulukla baktı. Emma eline böyle bir inceleme imkânı geçtiği için üzgün değildi. Emma, önlerinde yürüyüp, onlar aralarında konuşurlarken Bay Robert Martin hakkında hızla bir fikir sahibi oldu: Görünüşü çok düzgündü, aklı ba--60-

şında bir genç adama benziyordu, ama kişiliğinin başka hiçbir olumlu yanı yoktu; iş, onu centilmenlerle kıyaslamaya geldiğinde ise Harriet'in gözündeki bütün değerini kaybederdi. Harriet, nasıl davramlması gerektiğini bilmeyen biri değildi; Emma'nm babasmm kibarlığını

hayretle olduğu kadar hayranlıkla da kendiliğinden fark etmişti. Bay Martin ise nezaket nedir bilmezmiş gibi görünüyordu.

Bayan Woodhouse'un bekletilmemesi gerektiğinden, birlikte ancak birkaç dakika geçirdikten sonra Harriet, ağzı kulaklarında, heyecan içinde geri döndü. Bayan Woodhouse onun bu halinin kısa bir süre içinde yatışacağım ümit ediyordu.

"Onunla nasıl da rastlaştık değil mi! Ne kadar tuhaf! Söylediğine göre Randalls'ın etrafından dolaşmaması büyük bir tesadüf-müş. Bizim burada yürüdüğümüz aklına bile gelmezmiş. Çoğunlukla Randalls'a doğru yürüdüğümüzü sanıyormuş. Ormandaki Aşk'ı henüz alamamış. Kingston'a son gidişinde o kadar meşgulmüş ki bu tamamen aklından çıkmış, ama yarın tekrar gidiyor. Onunla karşılaşmamız ne kadar tuhaf! Neyse; Bayan Woodhouse, beklediğiniz gibi mi? Onun hakkında ne düşünüyorsunuz? Çok mu sıradan buldunuz?"

"Çok sıradan olduğuna şüphe yok; dikkati çekecek kadar gösterişsiz, ama kibarlık konusundaki yetersizliğiyle kıyaslandığında bu hiçbir şey. Fazla bir şey beklemeye hakkım olmadığı gibi, beklemedim de, ama bu kadar maskara birisi olacağını, böyle en ufak bir

havasının dahi bulunmayacağını aklıma bile getirmemiştim. İtiraf etmeliyim ki, onu kibarlığa bir nebze daha yakın biri olarak hayal etmiştim."

Harriet, "Tabii; gerçek bir centilmen gibi kibar olması mümkün mü?" derken yerin dibine geçtiği sesinden anlaşılıyordu.

"Harriet, bizimle tanıştıktan sonra sık sık bazı gerçek centilmenlerle bir arada bulunduğuna göre, Bay Martin'in onlardan farklı olması seni şaşırtmış olmalı. Hartfield'de iyi eğitim almış, iyi yetişmiş bazı erkeklere rastlama fırsatı buldun. Onları gördükten sonra, Bay Martin'le yan yana gelip de onun çok sıradan bir yaratık olduğunu algılayamamana ve bir zamanlar onu biraz olsun hoş bulduğun için kendi kendine hayret etmemene şaşarım. Bunu hissetmeye başlamadın mı? Şaşılmadın mı? Onun o beceriksiz halinden, kaba saba davranışlarından ve şu durduğum yerden duyabildiğim kadarıyla pek ayarsız olan sesinin biçimsizliğinden hayrete düştüğüne kalıbımı basarım."

"Bay Knightley gibi biri olmadığı muhakkak. Onun gibi zarif bir havası ve yürüyüş tarzı yok. Aradaki farkı gayet açık görebiliyorum, ama Bay Knightley o kadar zarif bir adam ki!"

"Bay Knightley'in öyle zarif bir havası var ki Bay Martin ile kıyaslamak haksızlık olur. Yüz kişiye baksanız, Bay Knightley gibi centilmenliği alnına yazılmış bir kişiyi bile bulamazsınız, ama son zamanlarda görmeye alışık olduğun tek cenülmen o değil ki. Bay

Weston ve Bay Elton'a ne buyrulur? Bay Mar-tin'i onlardan herhangi biriyle kıyaslasana. Onların tavırlarını, yürüyüşlerini, konuşmalarım, susmalarını Bay Martin'le kıyasla. Aradaki farkı mutlaka göreceksin."

"Ah; evet! Arada büyük bir fark var, ama Bay Weston neredeyse yaşlı bir adam sayılır. Kırk elli yaşları arasında olmalı."

"Bu da onun davranışlarım daha da değerli kılıyor. İnsan yaşlandıkça Harriet, davranışlarının kötü olmaması daha büyük bir önem kazanıyor; ileri yaşlarda, herhangi bir yüksek ses, sertlik, beceriksizlik çok daha göze batıyor ve insanın içini kaldırıyor. Gençlikte göze batmayan şeyler yaşlılıkta pek itici oluyor. Bay Martin'in daha şimdiden beceriksiz ve kaba saba bir hali var; ya Bay Weston'm yaşına gelince nasıl olacak?"

Harriet, gayet ciddi bir ifadeyle, "Orasını Tann bilir!" diye cevapladı.

Tanrı bilir, ama bizim de tahmin etmemiz güç değil. İyice kaba saba bir çiftçi olup çıkacaktır ve görünüşüne hiçbir önem vermediği |£bı. aklında kâr ve zarardan başka hiçbir konu olmayacaktır."

"Gerçekten mi? İşte bu çok kötü olur." "İşinin onu ne kadar kabalaşürdığını gör-için senin önerdiğin kitabı aramayı ona tturan koşullan göz önüne almak yeterli. Akh o kadar alışverişle meşgulmüş ki, başka hiçbir şeyi düşünecek hali yokmuş; işini ge-niylı lııeye çalışan bir adamın yapması gereken de budur. Onun kitapla ne işi olacak? Zaman içinde işini zengin bir adam olacak

kadar genişleteceğine hiç şüphem yok, o yüzden onun cahil ve kaba saba olması bizi rahatsız etmemeli."

Harriet'in bu sözler karşısındaki cevabı, "Kitabı neden unuttuğunu merak ediyorum," oldu. Bunları söylerken sesinde öyle bir hoşnutsuzluk vardı ki, Emma onun bu duyguyla baş başa kalmasının iyi olacağını düşünüp bir süre ağzını açmadı. Daha sonra ilk sözleri şunlar oldu:

"Bir başka açıdan bakıldığında, belki de Bay Elton'm terbiyesi, Bay Knightley'inkin-den de Bay Weston'mkinden de daha üstün. Onlar ise daha kibarlar. Örnek alınmak açısından daha uygun bulunabilirler. Bay Wes-ton'da bir açıksözlülük, bir çabukluk, hatta neredeyse bir tür sözünü sakınmazlık var. Herkes de onun bu özelliğine bayılıyor, çünkü büyük bir mizah gücü barındırıyor, ama bunun taklit edilmesi uygun olmaz. Bay Knightley'in dobra, kararlı, emredercesine davranışları da aynı şekilde: bunlar ona ve görüntüsüne çok yakışıyor, toplum içindeki konumu da böyle davranmasına uygun, ama bir başka genç adam taklit etmeye kalkarsa çekilmez olur. Ancak, tam aksine; genç bir erkeğe Bay Elton'ı örnek alması rahatlıkla tavsiye edilebilir. Bay Elton, iyi huylu, neşeli, her an yardıma hazır ve kibar. Bana son zamanlarda büsbütün kibarlaşmış gibi görünüyor. Davranışlarını daha da yumuşatarak gözümüze girmeye mi çalışıyor bilemem Harriet, ama davranışlarının eskisinden daha yumuşak olduğunu görmek beni hayrete düşü¬
rüyor. Eğer bir niyeti varsa, o da seni memnun etmektir. Geçen gün seninle ilgili ne söy-tediğini anlatmadım mı sana?"

Sonra, bir gün önce Bay Elton'm ağzından neredeyse zorla çekip çıkarttığı birkaç kişisel övgü sözcüğünü hakkını vererek tekrarladı; Harriet kızanp gülümsedi ve Bay Elton'ı her zaman çok hoş bulduğunu söyledi.

Bay Elton, Emma'nm genç çiftçiyi Harriet'in kafasından silip atmak için uygun gördüğü kişinin ta kendisiydi. Emma bu ikisini birbirlerine çok yakıştırıyordu; bunu planladığı için kendisiyle gururlanmasına bile imkân veremeyecek kadar açık bir biçimde arzulanır, doğal ve mümkün olan bir durumdu bu. Başka insanların da bunu düşünüp tahmin ediyor olmalarından korkuyordu. Gerçi bunu herkesten önce planlamış olduğu kesindi, bu konuda kimse onunla yanşamazdı, Harriet'in Hartfield'e ilk geldiği gün bu işi kafasına koymuştu. Üzerine kafa yordukça, olayın her iki tarafın da çıkarına olduğu daha çok aklına yatıyordu. Bay Elton'ın durumu pek uygundu, kendisi bir centilmen olduğu ve öyle aşağı tabakadan akrabaları falan olmadığı gibi aynı zamanda, Harriet'in şüphe dolu doğumuna itiraz edebilecek bir ailesi de yoktu. Harriet'e sunabileceği rahat bir evi vardı: Emma, gelirinin de yeterli olduğunu tahmin ediyordu. Highbury papazlığı fazla geniş olmamakla birlikte onun mülkü olduğu bilinmekteydi. Emma, onun iyi huyluluğunu, iyi niyetliliğ ini, saygıdeğerliğini, dünyayla ilgili faydalı anlayış ve bilgilerlerden yoksun ol¬
mayan genç bir adam oluşunu çok beğeniyordu.

Bay Elton'm Harriet'i güzel bulduğunu çoktan öğrenip memnun olmuştu bile; Hartfield'de böyle sık sık karşılaşmalarının genç adam açısından sağlam bir temel oluşturduğu konusunda içi rahattı. Harriet'e gelince, Bay Elton'm kendisini beğenmesi fikrinin gerekli ağırlık ve etkiyi sağlayacağı muhakkakü. Hem Bay Elton gerçekten hoş bir adamdı, fazla müşkülpesent olmayan her kadın onu beğenirdi. Çok yakışıklı olarak bilinirdi; genelde hayran olunan birisiydi. Gerçi Emma bu hayranların arasında değildi, genç adamın yüz hatlarında bir zarafet eksikliği vardı ki genç kız buna katlanamazdı, ama Robert Martin diye birinin kendisine ceviz getirmek için uzak bir yere kadar gitmesinden mutlu olan bir genç kızın, Bay Elton'm hayranlığı karşısında teslim bayrağım açmaması düşünülemezdi.

V

"Emma'yla Harriet Smith arasındaki bu büyük samimiyetle ilgili sizin görüşünüz nedir bilmiyorum Bayan Weston," dedi Bay Knightley, "ama ben bunun kötü bir şey olduğunu düşünüyorum."

"Kötü mü? Bunun gerçekten kötü bir şey olduğunu mu düşünüyorsunuz? Neden?"

"İkisinin de birbirine hiçbir yararının olmayacağına inanıyorum."

"Beni şaşırtıyorsunuz! Emma'nm Harriet'e yararının olması gerekir; Harriet'in de ona yede¬
ni bir ilgi nesnesi olmayı sağlayarak Emma'ya WiKk ettiği söylenebilir. Onların arasındaki yakınlığı büyük bir zevkle izliyorum. Ne kadar da farklı düşünüyoruz! Demek birbirlerine hiçbir yararları olmayacak. Şüphesiz ki, Emma'yla ilgili tartışmalarımızdan birini dana yapacağız Bay Knightley."

"Belki de Weston'm evde olmadığım bilerek- kendi başınıza mücadele etmek zorunda kalacağınızı hesaba katarak özellikle sizinle kavga etmeye geldiğimi düşünüyorsunuz."

"Eğer Bay Weston burada olsaydı beni destekleyeceğine şüphe yok, çünkü bu konuda tamamen benimle aynı şeyleri düşünüyor. Bu konuyu daha dün konuştuk ve ikimiz de Emma'nın Highbury'de arkadaşlık edebilece-0 böyle bir kız olduğu için çok şanslı oldu-$mu düşünüyoruz. Bay Knightley, sizin bu |nouda adil bir yargıda bulunabileceğinize animal veremem. Yalnız yaşamaya o kadar naşmışsınız ki arkadaşlığın değerini bilmiyoruz ve belki hiçbir erkek, bir kadının ken-cinsinden birisinin yanında, hele de buna boyunca alışıksa, nasıl rahat hissettiğini yeterince iyi değerlendiremez. Harriet iSarithe neden itiraz ettiğinizi anlayabiliyo-O, Emma'nın bir arkadaşında bulun-gereken üstün bir genç kadın olma özel-»j*ne sahip değil, ama öte yandan Emma anun daha eğitimli biri olmasım istiyor; bu, "ini de daha fazla okumaya teşvik edecektir. Beraber okuyacaklardır. Buna niyet-lrndigini biliyorum."

"Emma on iki yaşından beri hep daha çok

okumaya niyetlenir. Onun, çeşitli zamanlarda hazırladığı, düzenli bir biçimde okumayı hedeflediği çeşitli kitaplardan oluşan birçok liste gördüm; bunlar gerçekten de iyi listelerdi, bazen alfabetik olarak, bazen de başka bir kurala göre sıralanmışlar, iyi seçilmişler ve iyi düzenlenmişlerdi. Henüz on dört yaşındayken yaptığı liste onun değerlendirmeleriyle ilgili o kadar iyi bir fikir veriyordu ki, bu listeyi bir süre saklamıştım; şimdi ise daha da iyi bir liste yapmış olduğundan şüphem yok, ama Emma'nın istikrarlı bir okuma işine girişmesini beklemekten vazgeçtim. Onun çalışkanlık ve sabır gerektiren, hayal gücünden çok, anlayışına hitap eden herhangi bir konuda bir yere varması mümkün değil. Bayan Taylor'm başarılı olamadığı bir konuda Harriet Smith'in hiçbir şey yapamayacağına gayet eminim. Onu arzu ettiğinizin yansı kadar bile okumaya ikna edemediniz. Bunu yapamadığınızı siz de biliyorsunuz."

Bayan Weston, gülümsedi. "O zaman öyle düşündüğümü söylemeliyim," diye cevap verdi, "ama aynldığımızdan beri Emma'nın benim istemediğim bir şeyi yaptığım hatırlamıyorum."

Bay Knightley, duygulu bir sesle, "Böyle bir hatırayı tazelemek istemiyor insan," dedi, ama birkaç saniye sonra tam da bunu yaptı. "Ama," diye hemen ekledi, "ben sizin gibi büyülenip aklımı kaybetmemiş birisi olduğum için görmeli, duymalı ve unutmamalıyım. Emma, ailenin en akıllısı olduğu için şımarmış. On yaşındayken, on yedi yaşındaki abla-

şaşırtan sorulara cevap verebilme talih-sınıgine sahipti. Her zaman hızlı ve kendinden emindi: Isabella ise ağırkanlı ve çekingendi. Ve on iki yaşından beri Emma evin ve hepimizin hanımı oldu. Annesini kaybetmesiyle birlikte, kendisiyle baş edebilen tek inşam da kaybetmiş oldu. Annesinin yetenekle-rini almış ve ona boyun eğmiş durumdaydı."

"Eğer Bay Woodhouse ailesinin yanından ayrılıp yeni bir yer arasaydım ve sizin tavsiyenize muhtaç olsaydım çok üzülürdüm Bay Knightley. Benimle ilgili olarak kimseye tek bir iyi

kelime bile etmeyeceğinize eminim ve yine eminim ki her zaman benim yaptığım işe uygun biri olmadığımı düşündünüz."

Bay Knightley, gülümseyerek, "Evet," dedi. 'Buradaki yeriniz size daha uygun, zevce-nğe çok uygunsunuz, mürebbiye olmaya de-ffL Hartfield'de geçirdiğiniz bütün zamanlar boyunca kendinizi mükemmel bir eş olmaya hazırlryordunuz. Emma'ya yeteneklerinizin vaat ettiği kadar mükemmel bir eğitim vermemiş olabilirsiniz, ama kendi iradenizi teslim etmek ve size buyrulanı yapmak konusunda tam da evliliğin gerektirdiği bir eğitimi siz ondan almaktaydınız. Dolayısıyla, eğer Weston benden kendisine bir eş tavsiye etmemi isteseydi ona Bayan Taylor admı vereceğim muhakkaktı."

Teşekkür ederim. Bay Weston gibi bir adama iyi bir eş olmak pek de fazla meziyet gerektirmez."

"Ama gerçeği söylemek gerekirse, korka-ı ki biraz harcandınız; tahammül etme ko-

11» .

nusunda o kadar hazırlık yapmanıza rağmen tahammül edecek bir şeyle karşılaşacağınızı söylemek zor olur. Yine de ümidimizi kaybetmeyelim. Weston'a rahatlık batabilir ve huysuzlaşabilir veya oğlu basma bela kesilebilir."

"Umarım bu olmaz. Hiç sanmıyorum. Hayır, Bay Knightley, o yönden bir sıkıntıyla karşılaşacağımızı düşünmeyin."

"Yok, düşünmüyorum zaten. Yalnızca ihtimalleri değerlendiriyorum. Önceden haber verme ve tahmin yürütme konusunda Emma'nm dehasına sahipmişim gibi yapacak değilim. Bütün kalbimle ümit ediyorum ki, genç adam meziyetleri itibarıyla bir Weston ve serveti itibarıyla bir Churchill olur. Ama Harriet Smith konusuna gelince, onunla ilgili diyeceklerimin yansım bile söylemedim. Onun, Emma'nm bulabileceği en kötü arkadaş olduğunu düşünüyorum. Kendisi hiçbir şey bilmiyor ve Emma'nın her şeyi bildiğini sanıyor. Harriet Smith her hareketiyle bir dalkavuk, ama daha da kötü olan şu ki, bunu farkında olmadan yapıyor. Cehaleti, her an dalkavukluk yapmasına sebep oluyor. Harriet, kendisinden bu kadar aşağı bir seviyedeyken, Emma, öğrenmesi gereken şeyler olduğunu nasıl düşünebilir ki? Harriet'e gelince; onun da bu ilişkiden bir şey kazanmayacağını söylemek zorundayım. Hartiîeld'in ona yapacağı tek şey, ait olduğu yerlere burun kıvırmasına sebep olmak olacaktır. Doğumunun ve koşullann kendisini birlikte olmak zorunda bıraktığı insanlarla birlikteyken rahatsız olmasına yetecek kadar bir incelik

edinecektir. Eğer Emma'nm öğretileri insanın aklını biraz olsun güçlendiriyor veya bir kızın hayat içindeki konumunun getirdiği değişikliklerle makul bir biçimde uyumlu olmasını sağlıyorsa ben yanılıyorum demektir. Bunlar insana ancak birazcık cila sürer, o kadar."

"Ya Emma'nm dirayetine sizden daha fazla güveniyorum ya da onun şu anki rahatlığı konusunda sizden daha endişeliyim çünkü bu arkadaşlık dolayısıyla üzülmek elimden gelmiyor. Emma dün gece ne kadar iyi görünüyordu!"

"Ah! Anlaşılan o ki Emma'nm aklından değil de kişiliğinden bahsetmeyi tercih ediyorsunuz, öyle mi? Pekâlâ, Emma'nm hoş göründüğünü inkâr etmeye çalışmayacağım. "

"Hoş mu! Şuna güzel desenize. Mükemmel bir güzelliğe yüz ve vücut olarak Emma'dan daha fazla yaklaşan bir şey hayal edebiliyor musunuz?"

"Ne hayal edebileceğimi bilemiyorum, ama aminkinden daha hoş bir yüze veya bedene nadiren rastladığımı itiraf etmeliyim, ama ben eski bir dost olarak tarafsız sayılmam. "

"O gözleri -gerçek ela gözleri vardır- ne kadar da parlaktır! Düzgün hatlar, açık bir jöz ifadesi, hele o teni! Ah; öyle sağlıklı bir pari ılı lılc olsun! Boyu bosu da pek hoş, bedeni dik ve sağlam. Sadece teninin parlaklığından değil, havasından, yüzünden, bakışın-t da sağlık akar. Bazen bir çocuktan, 'sağ-ı resmi' diye söz edildiğini duyarız; Emma bana her zaman bir 'yetişkin' sağlığının nel bir resmini oluşturuyormuş duy-

gusunu verir. O, güzelliğin ta kendisidir. Değil mi, Bay Knightley?"

Adam, "Onun kişiliğine söyleyecek sözüm yok," diye cevap verdi. "Onun tam da tarif ettiğiniz gibi olduğunu düşünüyorum. Ona bakmaya doyamıyorum ve şu övgüyü de eklemeliyim ki, onun kibirli biri olduğunu düşünmüyorum. O kadar güzel olmasına rağmen bununla fazla meşgul olmuyor; kibri başka noktalarda ortaya çıkıyor. Bayan Weston ne deseniz boş, onun Harriet Smith'le kurduğu yakınlıktan hoşlanmıyorum ve bunun ikisine de zarar vereceğinden korkuyorum."

"Benim de Bay Knightley, bu yakınlığın onlara bir zarar vermeyeceğine olan inancım konusunda duyduğum güven aynı derecede sağlam. Sevgili Emma, bütün küçük kusurlarına rağmen mükemmel bir yaratık. Ondan daha iyi bir kız evlat, daha şefkatli bir kız kardeş ve daha hakikatli bir dostu nerede buluruz? Hayır, hayır; onun güvenilebilecek nitelikleri var, başka birisini asla yanlış bir yöne yönlendirmeyecektir; sonu hatalı biten işler yapmaz, Emma bir defa yanılsa, yüz yerde doğru adım atar."

"Pekâlâ, sizi daha fazla rahatsız etmeyeceğim. Emma bir melek olacak, ben de Noel'de John'la Isabella gelene kadar huysuzluğumu içime atacağım. John, Emma'yı mantıklı ve dolayısıyla gözünü kör etmeyen bir şefkatle sever ve Isabella da daima onun gibi düşünür; çocuklarla ilgili John'ın yeterince kork-madığı zamanlar hariç. Onların fikrinin benimkiyle benzer olacağına eminim."

"Hepinizin onu haksızlık ya da kabalık etmeyecek kadar çok sevdiğinizi biliyorum, ama beni bağışlayın Bay Knightley, eğer bana izin verirseniz, (bildiğiniz gibi ancak Emma'nm annesinin sahip olabileceği bir konuşma ayrıcalığına sahip olduğumu düşünüyorum) izin

verirseniz, onun Harriet Smith'le olan yakınlığının aranızda böyle tartışma konusu olmasından bir hayır gelmesinin mümkün olmayacağmı ima edeceğim. Yalvarırım beni affedin, ama bu yakınlıkta en ufak bir uygunsuzluk olduğu varsayılsa bile, bu arkadaşlığı pekâlâ onaylayan babasmdan başka kimseye sorumluluğu olmayan Emma'nm, kendisi için bir zevk kaynağı olduğu sürece bu ilişkiye bir son vermesi beklenemez. O kadar uzun yıllar boyunca öğüt verdim ki Bay Knightley, mesleğimden bu kadarcık olsun bir şeyler kalmış olması sizi şaşırtmamalı."

"Asla!" diye haykırdı Bay Knightley, "bunun için size müteşekkirim. Bu çok iyi bir öğüt ve bu öğüt, diğer öğütlerinizin genel kaderinden daha iyi bir kadere sahip olacak çünkü buna uyulacak."

"Ablası kolay endişelenen biri ve kız kardeşiyle ilgili endişelenebilir."

Bay Knightley, "İçiniz rahat olsun," dedi, "Bu konudaki itirazlarımı kimseye açmayacak kötü niyetimi kendime saklayacağım. Emma'ya karşı çok yakın bir ilgi besliyorum. Isabella ondan daha fazla benim kız kardeşim sayılır, ama ona karşı, Emma'ya duyduğumdan daha büyük bir ilgi duymuyorum; hatta belki de ona karşı duyduğum ilgiyi bile

hissetmiyorum. İnsan Emma'ya karşı hep bir endişe, bir merak hissediyor. Basma neler gelecek acaba, merak ediyorum."

Bayan Weston, kibar bir ifadeyle, "Ben de," dedi. "Çok merak ediyorum."

"Emma hep hayatı boyunca evlenmeyeceğinden dem vuruyor, elbette bunun hiçbir anlamı yok, cima şu zamana kadar hoşuna giden bir erkekle karşılaştığım da sanmıyorum. Şöyle uygun birisine âşık olsa onun için fena olmaz. Emma'yı âşık görmek isterim, ayrıca aşkının karşılık bulmasından biraz şüphe ederse, bu ona iyi gelecektir, ama buralarda onu kendisine bağlayacak pek kimse yok ve evden dışan çok az çıkıyor."

"Gerçekten de şu sırada, onun bu kararını bozmaya itecek herhangi bir neden yok," dedi Bayan Weston, "ama olabilir de. Hem Hartfield'de böyle mutluyken, Emma'nm herhangi bir zorluk yaratacak birisine bağlanmasını, zavallı Bay Woodhouse'un adına dilemem. Şu anda Emma'ya evlenmesini tavsiye etmem, ama sizi temin ederim ki bu işe karşı olduğumdan değil."

Bunları söylerken biraz da bu konuyla ilgili olarak kendisinin ve Bay Weston'm hoşuna giden bazı düşünceleri mümkün olduğunca saklamaya çalışıyordu. Randalls'ta, Emma'nın kaderiyle ilgili bazı dilekler vardı, ama bunlardan kimsenin şüphelenmesi istenmiyordu ve Bay Knightley'in kısa bir süre sonra sessizce, "Weston, havalarla ilgili ne düşünüyor. Yağmur yağacak mı?" sorusuna geçmesi, onun Hartfield'le ilgili söylemek istediği ya da

şüphelendiği hiçbir şey olmadığı konusunda Bayan Weston'm içini rahatlattı.

VI

Emma, Harriet'in hayallerine doğru bir yön verdiğinden ve ondaki o gençlere özgü kendini beğenmişliğin yarattığı minnettarlığı çok hayırlı bir amaç için uyandırdığından en ufak bir şüphe duyamazdı. Çünkü Harriet'le konuştuğunda, Bay Elton'ın dikkati çekecek kadar yakışıklı ve çok terbiyeli bir adam olduğu konusunda onun, eskisine göre kesin olarak çok daha sağduyulu bir tutum belirlediğini gördü; Emma, ara sıra yaptığı hoş imalarla. Harriet'in, Bay Elton'm, ona duyduğu hayranlıktan emin olmaya devam etmesini sağlamakta bir engel görmüyordu. Kısa bir aman içinde Harriet'te genç adama karşı bir hayranlık yarattığı konusunda kendine güveni tamdı. Bay Elton'ın, eğer o zamana kadar Harriet'e âşık olmadıysa bile, olma yoluna £hiliğinden kuşkusu yoktu. Emma'nm genç adamla ilgili en ufak bir tereddüdü bile yokta. Harriet'ten bahsederken ve onu överken adam o kadar sıcak bir dil kullanıyordu Emma biraz zamanın her şeyi halledeceği-: emindi. Hartfield'e gelip gitmeye başladıktı sonra, Harriet'in tavırlanndaki göze çar-jncak kadar açık gelişmeyi fark etmiş olması, kadına karşı giderek artan bağlılığının I kanıtlarından biriydi. "Bayan Smith'e ihtiyacı olan her şeyi ver-demişti, "ona zarafet ve rahatlık kattı-

nız. Size geldiğinde güzel bir yaratıktı, ama bence sizin ona kattığınız cazibe tabiatın kendisine vermiş olduğundan çok daha üstün."

"Ona yararlı olduğumu düşünmenize sevindim, ama Harriet'in yalnızca yaradılışında olanların ortaya çıkartılmasına ve pek az konuda yol gösterilmeye ihtiyacı vardı. İyi ahlakın bütün o doğal zarafetine ve yapmacıksız-lığına kendiliğinden sahipti. Ben çok az şey yaptım."

Kibar bir adam olan Bay Elton, "Eğer sizin gibi bir hanımefendiye itiraz etmeme müsaade ederseniz..." diye söze başladı, ama Emma onun sözünü kesti.

"Belki onun kişiliğine biraz kararlılık kat-mışımdır, daha önce önüne çıkmamış bazı konularda düşünmeyi öğretmişimdir ona."

"Tam da öyle; beni etkileyen de bu zaten. İnsanın kişiliğine bu kadar mı kararlılık eklenebilir, ne kadar mahir bir eliniz var."

"Muhakkak ki çok da zevkli bir iş oldu bu. Daha önce hiç bu kadar cana yakın yaradılışta biriyle karşılaşmamıştım."

"Bundan hiç şüphem yok." Bunu söylerken iç çekmeye benzeyen, tam da âşıklara özgü bir hareket yapmıştı. Emma, bir başka gün de, aniden Harriet'in resmini yapma arzusuna kapıldığında, Bay Elton'm kendisine yardım etmeye kalkışmasından pek memnun kalmıştı.

"Hiç resmini yaptırdın mı Harriet?" diye sordu Emma. "Resminin yapılması için poz verdiğin oldu mu hiç?"

Harriet, odadan çıkmak üzereydi ve ilginç

bir saflıkla, "Aman Tanrım, hayır, hiç," diyerek durdu.

O gözden kaybolur kaybolmaz Emma bir çığlık attı.

"Harriet'in ustaca yapılmış güzel bir resmi ne kadar hoş bir şey olurdu! Buna sahip olmak için her parayı gözden çıkartırdım. Neredeyse onun portresini kendim yapmaya kalkışacağım. Siz tabii bilmezsiniz, iki üç yıl öncesine kadar benim portre yapma konusunda büyük bir tutkum vardı; arkadaşlarımdan birçoğunun resmini yapmıştım ve genelde bu işe yatkın bir gözüm olduğu söylenirdi, ama daha sonra şu ya da bu nedenle, bu işten sıt-kım sıyrıldı, ama gerçekten, eğer Harriet bana poz verirse, bu işe girişebilirim. Onun resmini yapmak ne kadar büyük bir zevk olur!"

Bay Elton, "Sizden rica ediyorum!" diye bağırdı; "Bu gerçekten büyük bir zevk olacaktır! Bu hoş yeteneğinizi arkadaşınızın yararına olacak şekilde harekete geçirmenizi rica ediyorum sizden. Sizin resimlerinizi biliyorum. Onlardan haberdar olmadığımı nasıl düşünebilirsiniz? Bu odada sizin bazı manzara ve çiçek çalışmalarınız durmuyor mu, hem Bayan Weston'm Randalls'taki salonunda silin yapmış olduğunuz o eşsiz portreler asılı değil mi?"

Emma, içinden, 'dürüst, iyi kalpli adam!' diye düşündü, 'ama bütün bunların portre yapmakla ne ilgisi var ki? Resimden bir şey anladığın yok. Benim yaptığım resimler karşı-amda kendinden geçmiş gibi yapma. Bu ken-dmden geçmeleri Harriet'in yüzünün güzelli-

ğine sakla sen.' Sonra, "Eğer beni böyle kibarca teşvik ederseniz Bay Elton," dedi, "elimden geleni yapacağıma inanıyorum. Harriet'in yüz hatları çok ince, bu da portresinin yapılmasını zorlaştırıyor. Bir de gözünün şeklinde ve ağzının çizgilerinde kendine özgü bir şey var ki resmini yapan kişi bunu kesinlikle yakalamalı."

"Aynen öyle -gözünün şekli ve ağzının çizgileri- başarılı olacağınızdan hiç şüphem yok. Yalvarırım, yalvarırım deneyin. Bunu yaparsanız, sizin deyiminizle çok hoş bir şey olacak."

"Ama korkarım, Harriet poz vermeyi kabul etmeyecektir Bay Elton. Kendi güzelliğine hiç değer vermez o. Bana nasıl cevap verdiğine dikkat etmediniz mi? Sözleri, 'Benim resmim niye yapılsın ki?' anlamına geliyordu."

"Ah; evet, emin olun ben de fark ettim bunu. Gözümden kaçmadı, ama yine de poz vermeye ikna edilmesinin mümkün olmadığını sanmam."

Harriet tekrar geri döndü ve teklif neredeyse hiç vakit geçirmeden yapıldı. Genç kızın tereddütleri, diğer ikisinin kararlı ısrarları karşısında birkaç dakikadan fazla dayanamadı. Emma hemen gidip çalışmak istiyordu, o yüzden Harriet için en uygun boyutu karar-laştırabilsinler diye, kendisine ait çeşitli portre denemelerinin bulunduğu dosyayı ortaya çıkardı; bunlardan bir teki bile bitirilmiş değildi. Bir sürü eskiz çıktı. Minyatür boyda olanlar, büstler, tam boy çalışmalar, karakalem, kuruboya ve suluboya, hepsi sırayla de-

nenmişti. Hep her şeyi birden yapmak istemiş ve gerek resimde gerekse müzikte, verdiği emeğin karşılığında, birçok insanın yapabileceğinden çok daha fazla ilerleme kaydet-mişü. Hem çalar, hem şarkı söylerdi. Hemen her tarzda resim çizebilirdi, her zaman maymun iştahlı biri olmuştu; hiçbir konuda, ulaşmak isteyeceği ve ulaşması gereken mükemmellik derecesine yaklaşmamıştı. Gerek bir sanatçı, gerekse müzisyen olarak kendi yeteneği konusunda bir yanılgı içinde değildi, ama başka insanların yanılmasından da, başarılarıyla ilgili hak etmediği kadar övüldüğünü bilmekten de rahatsız olmazdı.

Her resminde bir maharet vardı; bu maharet en az tamamlanmış olanlarında belki de daha fazlaydı. Tarzında bir ruh vardı, ama eğer bu çok daha az ya da on kat fazla olsaydı bile bu iki arkadaşının, gördükleri karşı-amda duyacakları zevk de, hayranlık da aynı alacakü. İkisi de kendilerinden geçmişlerdi. Fortre herkesin hoşuna giden bir şeydi, Bayan Woodhouse'un başarısı da büyük olma-hydı.

Emma, "Gördüğünüz gibi çok çeşitli portât yok elimde," dedi. "Yalnızca kendi ailemle çalışabildim. Bu babam -bu da babamın bir hast ı resmi- ama resminin yapılması için poz verme fikri bile onu hasta etmeye yettiği için gizli gizli çalışmak zorunda kaldım; o yüzden her ikisi de ona pek benzemedi. İşte, ha da gördüğünüz gibi Bayan Weston; yine o, jane o ve yine o. Canım Bayan Weston! Her saman benim en nazik arkadaşım olmuştur.

V

m

Ne zaman istesem bana poz verirdi. Bu da ablam; onun o zarif, ufak tefek bedenini gerçekten benzetmişim, yüzü de hiç fena değil. Eğer daha uzun süre poz verseydi daha da benzetirdim, cima dört çocuğunun resmini yapmam için öyle acele ediyordu ki rahat durmadı. Bunlar da, o dört çocuktan üçünün resmini çizmek için yaptığım bütün denemeler; işte, Henry, John ve Bella, kâğıdın bir ucundan öteki ucuna kadar sıralanmışlar, birbirlerine o kadar benziyorlar ki, herhangi birinin resmini bir başkasmınki diye yapabilirsiniz. Ablam onların resminin yapılmasını o kadar istiyordu ki reddedemedim, ama üç dört yaşındaki çocukların kımıldamadan durmalarının imkânı yok, bilirsiniz, genel havalan ve tenleri dışmda onlan benzetmek de pek o kadar kolay değil; ya da çok belirgin hatlan olacak, ama öyle çocuk da daha anasının kamından doğmamıştır. Bu da daha henüz bebeklik çağında olan dördüncü kardeşin eskizi. Onun resrnini divanda uyurken yaptım ve şapkası tam isteneceği gibi benze-miş. Başım pek münasip bir şekilde yatırmış-ü. Ona çok benziyor. Küçük George'un resminden pek gurur duyarım. Divanın kenarı da iyi olmuş. Bu da en son çalışmam," diyerek, bir centilmenin, küçük ölçekte çalışılmış boydan bir resmini gösterdi, "Bu da en son ve en iyi işim, kardeşim Bay John Knightley. Bunun aslında bitirilmeye fazla ihtiyacı yoktu, ama bir kızgınlık anımda bunu bir kenara koyup, bir daha kimsenin resmini benzetmek için çalışmayacağıma söz verdim. Elim-

de değil, gücendim, çünkü o kadar uğraşıp zahmet ettikten sonra, üstelik de epeyce benzetmişken, -çok benzediği konusunda Bayan Weston'la anlaşmıştık- yalnızca biraz fazla yakışıklı olmuş, biraz iltimas geçmişim ona, ama bu da kötü bir hata sayılmaz. Bütün bunların üstüne zavallı sevgili Isabella'dan soğuk bir onay gelmez mi? 'Evet, biraz benze-miş. ama hakkının yendiği kesin.' Bay Knigh-tiey'i poz vermeye ikna etmek için çok uğraşmıştık. Sanki büyük bir iyilik yapıyor gibiydi. Hepsi bir araya gelince dayanamadım. Sabahlan Brunswick Meydanı'nı ziyaret etmeye giden her misafire pek benzemediği, aslından daha kötü olduğu için özür dileneceğine, hiç bitirmeyeyim daha iyi. Dediğim gibi, o zamandan beri kimsenin resmini yapmamaya yemin ettim, ama Harriet'in hatın ya da daha çok kendi hatınm için, şu anda etrafımızda isimize kanşacak kanlar kocalar falan da olmadığına göre bu sözümden dönüyorum."

Bay Elton bu fikirden tam arzulanacağı gDi etkilenmiş ve memnun kalmış gibi görünüyordu ve sürekli olarak, "Gerçekten de tam söylediğiniz gibi, şu anda etrafımızda işimize kanşacak kanlar kocalar falan da olmadığına göre- Tam öyle. Karılar kocalar falan yok," diye öyle ilginç bir biçimde kendinden geçmiş gln tekrar edip duruyordu ki Emma, onlan bemen oracıkta baş başa bırakmayı düşündü, ama kendisi resim yapmak istiyordu; öyleyse aşkın ilan edilmesi biraz daha bekleyecekti.

Kısa bir süre içinde portrenin boyutlarını

ve türünü kararlaştırmıştı. Tıpkı Bay Knigh-tley'inki gibi suluboya, boydan bir resim olacaktı ve eğer arzu ettiği şeyi gerçekleştirebilirse şömmenin üstünde çok şerefli bir yer işgal edecekti.

Harriet poz vermeye başladı, gülümsüyor, kızarıyor, duruşunu ve ifadesini bozmaktan korkuyordu. Bu haliyle, sanatçının dikkatli gözlerine genç bir yüz ifadesinin çok tatlı bir karışımım sunuyordu, ama Bay Elton tam arkasında durup kıpır kıpır, her çizdiği çizgiyi izlerken bir şey yapması mümkün değildi. Har-riet'i hiçbir biçimde rahatsız etmeden istediği kadar seyredebileceği bir yere oturduğu için onu takdir ediyordu, ama buna bir son vermek ve Bay Elton'dan başka bir yere geçmesini talep etmek zorundaydı. O zaman aklına onu bir şeyler okumakla oyalamak fikri geldi.

Eğer kendilerine kitap okursa bu çok nazik bir hareket olacaktı! Önüne çıkan zorlukları eğlenerek aşmasını sağlayacak ve Bayan Smith'in de sıkıntısını azaltacaktı.

Bay Elton bundan büyük bir mutluluk duydu. Harriet onu dinlerken, Emma da huzur içinde resmini çiziyordu. Bay Elton'ın sık sık gelip resme bakmasına izin vermesi gerekiyordu; çünkü bir âşık için hiç olmayacak bir durum oluşmuş sayılırdı. Emma, kalemini her elinden bıraktığında, gelinen noktayı görüp hayranlığını belirtmek üzere hazır ve nazır bekliyordu. İnsanı böyle teşvik eden birisinin varlığından memnuniyet duymamak mümkün değildi çünkü hayranlığı, daha oluşmamış benzerlikleri bile teşhis etmesini

sağlayabiliyordu. Emma'nın onun gözüne güvenip saygı duyması mümkün değildi, ama genç adamın hayranlığı ve aşkı kusursuzdu.

Poz verme işi son derece tatmin edici olmuştu; Emma, ilk gün yaptığı taslaktan bu işe devam edecek kadar memnun kalmışü. Resim epeyce benzemişti, Harriet'in duruşu konusunda şansı yaver gitmiş ve bedenini biraz daha düzeltmek, boyunu azıcık uzatıp, zarafetini artırmak niyetinde olduğu için en sonunda güzel bir resim olacağına güveni tamdı; birisinin güzelliğinin, ötekinin hünerinin ve ikisinin dostluğunun bir hatırası; hele de Bay Elton'ın Harriet'e gelecekle ilgili çok şeyler vaat edecek şekilde bağlanmasını sağlama ihtimali gibi bazı hoş bağlantılar da olursa, ne kadar iyi olacaktı.

Harriet ertesi gün de oturup poz verecekti ve Bay Elton, tam da yapması gerekeni yaparak, onlan izlemek ve yine kitap okumak için izin istedi.

"Tabii ki. Sizi aramızda görmek bizi çok mutlu edecektir."

Yine aynı kibarlıklar ve kurlar, yine aynı basan ve memnuniyet ertesi gün de yaşandı ve hızla ilerleyen mutlu resmin giderek gelişmesine eşlik etti. Resmi gören herkes memnun kalıyordu, ama Bay Elton, sürekli olarak kendinden geçer bir haldeydi ve onu, bütün eleştiriler karşısında savunuyordu.

Bayan Weston, bir âşıkla konuştuğunun hiçbir biçimde ayırdında olmadığından olacak, "Bayan Woodhouse, arkadaşının güzelli-ğindeki tek kusuru düzeltmiş," demişti ona.

"Gözlerin ifadesi gayet doğru yapılmış, ama Bayan Smith bu kaşlara ve bu kirpiklere sahip değil. Hatta bunların olmaması yüzündeki tek hata."

Bay Elton, "Öyle mi düşünüyorsunuz?" diye cevap vermişti. "Size kaülamıyorum. Bu resim bana bütün hatlarıyla tam bir benzerlik sağlamış gibi görünüyor. Hayatımda böyle bir benzerlik görmedim. Gölgelerin boyanmasını da beklememiz gerekiyor, biliyorsunuz."

Bay Knightley, "Harriet'i fazla uzun boylu yapmışsın, Emma," dedi.

Emma, ne yaptığının farkındaydı, ama itiraf etmeye de niyeti yoktu. Bay Elton, sıcak bir ses tonuyla,

"Yo, hayır! Kesinlikle çok uzun değil, hiç de uzun değil," dedi. "Unutmayın ki oturuyor, bu da tabiatıyla bir fark yaratır, tam da o havayı verir, hem orantılara da bakmak gerekiyor bilirsiniz. Oranlarda, önden kısa görünür insan. Oh hayır! Bu resim tam da Bayan Smith'in boyunu veriyor, aynen öyle."

Bay Woodhouse, "Çok güzel olmuş," dedi. "Çok güzel yapılmış bir resim! Senin resimlerin hep böyledir zaten hayatım. Senin kadar güzel resim yapan başka kimseyi tanımıyorum. Hoşuma gitmeyen tek nokta, omzunda yalnızca bir şalla dışarıda oturuyor halde görünmesi, insanın aklına, onun soğuk alıp üşüteceği geliyor."

"Ama sevgili babacığım, bu resim yaz mevsimini yansıtıyor, sıcak bir yaz gününü. Ağaca baksanıza."

Bay Elton, "Siz, efendim, her şeyi söyleye-

-84-

bilirsiniz!" diye haykırdı, "ama itiraf etmeliyim ki, ben Bayan Smith'in evin dışına yerleştirilmiş olmasını çok mutluluk verici bir şey olarak görüyorum. Hem ağaçta öyle eşsiz bir ruh var ki! Başka herhangi bir durumda yeterince kişilikli olamazdı. Bayan Smith'in davranışlarındaki saflık ve genel olarak, ah bu resim, insanda büyük hayranlık uyandırıyor! Gözlerimi alamıyorum ondan. Böylesine benzerlik hiç görmedim."

Bundan sonra ihtiyaç duyulan şey, resmin çerçevelenmesiydi, ama bu noktada bazı güçlükler baş gösterdi. Çerçevenin hemen Londra'da yapılması, siparişin, zevkine güvenilebilecek akıllı birisi tarafından verilmesi, ama genelde bu tür görevleri yerine getiren Isabella'ya başvurulmaması gerekiyordu çünkü aylardan aralıktı ve Bay Woodhouse, onun aralık ayının sisleri içinde evinden dışarılarda dolanıp durmasını düşünmek bile istemiyordu, ama bu telaşlan Bay Elton'ın kulağına gider gitmez giderildi. O her zaman kibar biriydi. Eğer bu işi yapması konusunda kendisine güvenilirse bunu gerçekleştirmekten nasıl sonsuz bir zevk alacaktı! Her zaman Londra'ya gidebilirdi. Böyle bir siparişle görevlendirilmesi karşısında nasıl minnettar olacağını anlatmak mümkün değildi.

Bay Elton fazlasıyla iyiydi! Emma bunu düşünmeye bile katlanamıyordu! Ona dünyada böyle sıkıcı bir iş veremezdi, ricalar ve karşılığında verilen teminatlar gerektiği kadar tekrar edildi ve konu birkaç dakika içinde halloldu.

-85-

Resmi Londra'ya Bay Elton götürecek, çerçeveyi seçecek ve gerekli direktifleri verecekti; resmi, Emma, Bay Elton'ı fazla rahatsız etmeden Londra'ya kazasız belasız ulaşacak şekilde sarıp sarmalayabileceğini umuyordu, Bay Elton ise yeterince rahatsız edilmemiş olduğundan korkmaktaydı.

Paketi alırken, derin bir iç geçirerek, "Ne kadar kıymetli bir emanet!" dedi.

Emma, "Bu adam âşık olamayacak kadar kibar," diye düşündü. "Böyle diyorum, ama sanırım âşık olmanın birbirinden farklı yüz usulü var. Bay Elton mükemmel bir genç adam ve Harriet'e pek yakışacak; kendisinin hep dediği gibi, 'tam da öyle' olacak, ama bana yapılsa katlanamayacağını kadar sık iç geçirip süzülüp iltifat ediyor. İkinci sırada olmama rağmen, benim nasibime bile dayanabileceğimden fazlası düşüyor. Harriet'e yaptı-ğım yardımlardan dolayı bana minnettar."

VII

Emma, tam da Bay Elton'm Londra'ya gittiği gün arkadaşına yeni bir hizmet yapabilme şansım yakaladı. Harriet her zamanki gibi sabah kahvaltısından hemen sonra Hartfield'e gelmiş ve bir zaman sonra, akşam yemeğinde tekrar dönmek üzere eve gitmişti. Geleceğini söylediği zamandan daha kısa bir süre sonra geri döndü ve içeri girdiğinde yüzünde heyecanlı, telaşk bir ifade vardı; anlatmaya can attığı olağanüstü bir şeyin gerçekleştiği aşikârdı. Yarım dakika içinde her şeyi anlatıverdi.

-86-

Bayan Goddard'm evine varır varmaz Bay Martin'in bir saat önce orada bulunduğunu ve Harriet'in evde olmadığını, kısa bir süre içinde de gelmesinin beklenmediğini görünce, kız kardeşlerinden birine onun için küçük bir paket bıraküğını öğrenmişti. Harriet paketi açınca, kopya etmesi için Elizabeth'e verdiği iki şarkmın yanında kendisine yazılmış bir mektup bulmuştu; bu mektup Bay Martin'dendi ve doğrudan bir evlenme teklifi içermekteydi. Bu kimin aklına gelirdi? O kadar şaşırmıştı ki ne yapacağım bilemiyordu. Evet, basbayağı bir evlenme teklifi ve çok iyi yazılmış bir mektuptu bu, en azından kendisi öyle düşünüyordu. Hem sanki onu çok seviyormuş gibi yazmıştı -ama tabii bilemezdi- ve o yüzden, kendisi de elinden geldiği kadar çabuk Bayan Wo-odhouse'a ne yapması gerektiğim sormak üzere Hartfield'e gelmişti.

Emma arkadaşının bu kadar mutlu, ama kuşku içinde görünmesi karşısında adeta utanç duydu.

"Vay canına!" diye bağırdı, "bu genç adam isteyenin bir yüzü kara diye düşünüyor belli ki. Elinden geldiği kadar iyi bir yere kapılanmaya çalışıyor."

Harriet, "Mektubu okur musunuz?" diye haykırdı. "Yalvarırım okuyun. Okumanızı isterim."

Emma, bu konuda Harriet'in kendisine yaptığı baskıdan rahatsız değildi. Mektubu okudu ve hayrete düştü. Hiç imla hatası bulunmamakla birlikte, kompozisyon olarak bir centilmeni mahcup edecek bir mektup da de-

ğildi; dili sade olmakla birlikte güçlüydü, başkalarının etkisi altında değildi ve yansıttığı duygular yazarın itibarım artıracak nitelikteydi. Kısa bir mektuptu, ama aklı selim, sıcak bir bağlılık, cömertlik, doğruluk, hatta hassas duygular ifade etmekten geri kalmıyordu. Emma, mektubu okuduktan sonra bir süre sustu; o sırada Harriet, "Ee? Ee?" diye diye, endişeyle onun ne düşündüğünü söylemesini bekliyordu. Genç kız, en sonunda, "İyi bir mektup mu? Yoksa çok mu kısa?" demek zorunda kaldı.

Emma, alçak bir sesle, "Evet, gerçekten çok iyi bir mektup," diye cevap verdi, "O kadar iyi bir mektup ki Harriet, her şey göz ö-nüne alındığında kız kardeşlerinden birisinin ona yardım etmiş olması gerektiğini düşünüyorum. Geçen gün seninle konuşurken gördüğüm genç adamın, sadece kendi yetenekleriyle, kendisini böylesine iyi ifade edebileceğini sanmam. Ancak bu bir kadımn üslubu da değil; yo, hayır, fazla kısa ve öz bir mektup bu; bir kadirim yazamayacağı kadar iyi toparlanmış. Onun aklı başında bir adam olduğuna şüphe yok ve sanırım doğal bir yeteneğe sahip -güçlü ve açık bir biçimde düşünebiliyor- ve kalemi eline aldığında düşünceleri doğal olarak doğru kelimeleri buluyor. Bazı erkekler böyledir. Evet, nasıl bir kafa yapışma sahip olduğunu anlayabiliyorum. Güçlü, kararlı, belli bir noktaya kadar duygulu, kaba değil. Benim beklediğimden {bu arada mektubu geri veriyordu) çok daha iyi yazılmış bir mektup bu, Harriet."

Hâlâ beklemekte olan Harriet, "Ve..." dedi, "Ve; şey... ben ne yapacağım?"

"Ne mi yapacaksın! Ne açıdan? Bu mektupla ilgili olarak mı demek istiyorsun?"

"Evet."

"Hangi konuda şüphe duyuyorsun ki? Tabii bu mektuba cevap vermelisin. "

"Evet, ama ne diyeceğim kuzum Bayan Woodhouse? Bana biraz akıl verin."

"Yo; hayır, hayır! Mektubun tamamen senin elinden çıkması çok daha iyi olur. Eminim ki kendini gayet düzgün bir biçimde ifade edeceksindir. Bir kere senin derdini iyi ifade etmemen tehlikesi yok, bu da en önemli nokta. Yazdıkların hiçbir biçimde iki anlama çekilebilecek şekilde olmamalı; herhangi bir kuşkuya veya tereddüde yer bırakmamalı. Sonra, nezaket kurallarının gerektirdiği gibi, sebep olduğun üzüntü konusunda hissettiğin endişe ve minnetle ilgili bir takım ifadelerin senin aklına kendiliğinden geleceğinden hiç şüphem yok. Onun uğradığı hayal kırıklığı dolayısıyla sen üzülüyormuşsun gibi bir hava vermen gerekmez."

Harriet, bakışlarını yere indirerek, "Yani onu reddetmem gerektiğini mi düşünüyorsunuz?" dedi.

"Onu reddetmen gerektiğini mi! Sevgili Harriet, ne demek istiyorsun? Bu konuda bir şüphen mi var? Sanmıştım ki... Fakat özür dilerim; belki ben bir hata yapüm. Bay Mar-tin'e vereceğin cevabın meali konusunda şüpheye düştüğüne göre, muhakkak ki seni yanlış anlamış olmalıyım. Ben senin bana, yal-

nızca bunu nasıl dile getireceğinle ilgili olarak danıştığını sanmıştım."

Harriet hiç sesini çıkarmıyordu. Emma biraz daha ihtiyatlı bir biçimde sözlerini sürdürdü:

"Anlayabildiğim kadarıyla olumlu bir cevap vermeyi düşünüyorsun."

"Hayır, düşünmüyorum; yani niyetim bu değil. Ne yapacağım ben? Bana ne yapmamı tavsiye edersiniz? Yalvarırım sevgili Bayan Woodhouse, bana ne yapmam gerektiğini söyleyin?"

"Sana hiçbir tavsiyede bulunmayacağım sevgili Harriet. Benim bu konuyla hiçbir ilgim olamaz. Bu kendi duygularınla halletmen gereken bir konu."

Harriet, mektuba tekrar göz atarak, "Onun beni bu kadar çok sevdiğinin farkında değildim," dedi.

Emma kısa bir süre için sessizliğini bozmadı, ama genç kızın o mektubun insanın aklını baştan alacak iltifatlarını kavramaya başlaması fazla güçlü bir etki yapabilirdi. O yüzden şunları söylemenin en iyisi olduğunu düşündü:

"Genel bir kural olarak Harriet, eğer bir kadın bir erkeği kabul edip etmeme konusunda şüphe içindeyse, onu kesinlikle reddetmesi gerektiğine inanırım. Eğer 'evet' demekte tereddüt ediyorsa, doğrudan 'hayır' demesi gerekir. Evliliğe güven içinde adım atarken şüpheli

duygulara, yarım gönüle yer yoktur. Ben özellikle de senden yaşça büyük bir arkadaşın olarak sana bu kadarını söylemeyi

-90-

bir görev sayıyorum, ama seni etkilemek istediğimi düşünme."

"Yo! Hayır. Bunu yapmayacak kadar kibar olduğunuzu biliyorum, ama keşke bana ne yapmam gerektiği konusunda bir akıl verseniz. Hayır, hayır; onu demek istemiyorum. Sizin de dediğiniz gibi, insanın çok kararlı olması, tereddüt etmemesi gerekiyor. Bu çok ciddi bir şey. Belki de, 'Hayır,' demek çok daha iyi olur. Sizce 'Hayır,' desem daha mı iyi ederim?"

Emma, nazik bir gülümsemeyle, "Sana iki yönde de dünyada öğüt vermem," dedi. "Sen kendi mutluluğunu en iyi değerlendirecek olan kişisin. Eğer Bay Martin'i başka insanlara tercih ediyorsan; eğer onun, birlikte vakit geçirdiğin en hoş adam olduğunu düşünüyorsan, neden tereddüt edesin ki? Kızardın, Harriet. Şu anda bu tanıma uyan başka birisi geliyor mu aklına? Harriet, Harriet, kendini aldatma; şefkat ve minnettarlığa kapılma. Şu anda kimi düşünüyorsun?"

Belirtiler olumluydu. Harriet, cevap vermek yerine, aklı karışarak başım çevirdi ve düşünceli bir biçimde ateşin başında durdu. Mektup hâlâ elinde olmasma rağmen, artık aldırış etmeksizin mekanik bir biçimde çeviriyordu. Emma, sonucu sabırsızlıkla bekledi, ama umudu zayıf değildi. En sonunda, Harriet biraz tereddüt ederek, şöyle konuştu:

"Bayan Woodhouse. bana bu konudaki görüşünüzü bildirmediğinize göre kendi başıma elimden geleni yapmak zorundayım ve arak kararlı sayılırım, Bay Martin'i reddetmeye

-91-

karar verdim. Sizce doğru olanı mı yapıyorum?"

'Tamamen, tamamen doğru sevgili Harriet; tam da yapman gerekeni yapıyorsun. Sen henüz karar vermemişken duygularımı kendime sakladım, ama şimdi sen böyle tamamen kararlıyken yaptığını tasvip etmekte hiç tereddüt etmiyorum. Sevgili Harriet, bu yaptığından büyük bir mutluluk duyuyorum. Senin dostluğunu kaybetmek beni çok üzerdi, ama senin Bay Martin'le evlenmenin sonucunda bunun olması kaçınılmazdı. Sen ufak bir kararsızlıktayken bile bundan söz etmedim çünkü seni etkilemek istemiyordum, ama bu, benim açımdan bir dostu kaybetmek anlamına gelecekti. Ben Abbey-Mill Çiftli-ği'nde yaşayan Bayan Robert Martin'i ziyaret edemezdim. Artık sonsuza kadar sana güvenebilirim."

Harriet içinde bulunduğu tehlikeyi fark etmemişti, ama bu sözleri duyunca bu fikir onu çok sarstı.

Korkudan afallamış bir halde, "Beni ziyarete gelemezdiniz!" diye haykırdı. "Hayır, tabii ki ziyaretime gelemezdiniz, ama bunu daha önce hiç aklıma getirmemiştim. Bu çok korkunç olurdu. Nasıl da kurtuldum! Sevgili Bayan Woodhouse, sizinle yakın olmanın zevkini ve şerefini dünyada hiçbir şeyle değişmem."

"Gerçekten Harriet, seni kaybetmek benim için çok ağır bir darbe olacaktı, ama öyle olması da gerekecekti. Kendini toplumun iyi kesimlerinin tamamıyla dışına atacaktın.

-92-

Ben de senden vazgeçmek zorunda kalacaktım."

"Aman Tanrım! Buna nasıl dayanırdım ben? Bir daha Hartfield'e gelememek beni öldürürdü!"

"Sevgili, sevgi dolu yaratık! Abbey-Mill Çiftliği'ne kapatılmak! Hayatm boyunca okumaz yazmazların arasında yaşamaya mahkûm olmak! Bu genç adamın bunu isteyecek cesareti nereden bulduğuna şaşarım. Kendine çok güveniyor olmalı."

"Onun kendini beğenmiş olduğunu sanmıyorum." Harriet'in vicdanı böyle bir eleştiriye karşı çıkıyordu; "En azından çok iyi huylu bin; ömrünün sonuna kadar ona saygı duyacak ve kendimi ona borçlu hissedeceğim -ama tabii, bu şeyden oldukça farklı- ve biliyorsunuz, onun beni sevmesi benim de onu sevmem anlamına gelmiyor. İtiraf etmeliyim, buraya gelmeye başladığımdan beri öyle insanlarla tanıştım ki; insan gerek görünüş, gerekse davranış olarak Bay Martin'le onlan kıyasladığında -yani kıyaslamak bile mümkün değil- biri o kadar yakışıklı ve hoş ki. Ama yine de, Bay Martin'in çok tatlı bir genç olduğuna inanıyor ve ona büyük değer veriyorum, bana bu kadar bağlanması ve böyle bir mektup yazması çok etkileyici, ama hiçbir koşulda sizi terk etmeyi aklımın ucundan bile geçirmem."

"Teşekkür ederim, teşekkür ederim, benim sevgili tatlı arkadaşım. Biz hiç ayrılmayacağız. Bir kadın sırf kendisine evlenme teklif etti veya kendisine bağlandı veya taham-

-93-

mül edilebilir bir mektup yazdı diye bir erkekle evlenmez."

"Ah! Hayır, zaten kısa bir mektup yazmış."

Emma arkadaşının zevksizliğini hissetti, ama bir "çok doğru"yla bunu geçiştirdi. "Hem eğer Bay Martin'le evlenseydin, seni her gün rahatsız edecek o maskara davranışlarına karşılık kocanın iyi bir mektup yazabildiğim bilmek pek küçük bir teselli olurdu senin için."

"Ah! evet, çok. Mektubu kim umursar; önemli olan her zaman insanın hoş arkadaşlarının olmasıdır. Onu reddetmeye kesin kararlıyım, ama nasıl yapacağım? Ne diyeceğim?"

Emma, cevap verme konusunda hiçbir zorluk yaşamayacağına dair genç kızı ikna etti ve mektupta gerçeği yazmasmı tavsiye etti; onun yardım etmesi umuduyla bu nokta kararlaştırıldı, Emma onun yardıma ihtiyacı olduğunu reddettiyse de, nihayetinde her bir cümlenin oluşturulmasına katkıda bulundu. Bay Martin'in mektubunu yeniden gözden geçirmenin ve ona cevap yazmanın öyle yumuşatıcı bir etkisi vardı ki, Harriet'i birkaç kararlı ifadeyle tekrar desteklemek gerekiyordu ve genç kız Bay Martin'i mutsuz etmekten o kadar endişeleniyordu, annesiyle kız kardeşlerinin ne düşünüp, ne söyleyeceklerini o kadar çok düşünüyordu, onların kendisinin nankör olduğunu düşünmelerinden öylesine çekiniyordu ki,

genç adam o anda Harriet'in yoluna çıksa Emma'nm düşüncesine göre her şeye rağmen kabul edilecekti.

-94-

Sonunda mektup yazılmış, mühürlenmiş, gönderilmiş ve iş bitmişti, Harriet emniyetteydi. Gece boyunca biraz mahzun görünüyordu, ama Emma onun bu sevimli üzüntüsüne izin veriyordu ve bazen ona karşı duyduğu sevgiden bahsederek, bazen de Bay Elton'ı hatırlatarak üzüntüsünü hafifletmeye çalışıyordu.

Harriet, mahzun bir ses tonuyla, "Beni bir daha Abbey-Mill'e davet etmezler," dedi.

"Davet etseler bile senden ayrılmaya dayanamazdım canım Harriet'im. Sana Hartfield'de o kadar ihtiyacımız var ki Abbey-Mill'de harcanmana göz yumamayız."

"Oraya bir daha gitmek istemeyeceğime eminim, çünkü ben Hartfield'den başka hiçbir yerde mutlu olamam."

Biraz zaman geçtikten sonra da, "Sanırım Bayan Goddard olanları bilse çok şaşırır. Eminim ki Bayan Nash de şaşırır, çünkü Bayan Nash kendi kız kardeşinin çok iyi bir evlilik yaptığma inanıyor, ama evlendiği adam topu topu bir keten kumaş üreticisi."

"İnsan, bir okul öğretmeninde daha fazla gurur ve incelik görmek istiyor Harriet. Bayan Nash'in böyle bir evlilik fırsatı yakaladığın için sana gıpta edeceğini söylemek zorundayım. Onun gözünde böyle bir fethin bile değeri vardır, ama seninle ilgili çok değerli olan bir konudan habersiz olduğunu tahmin ediyorum. İsmi lazım değil, belli bir kişinin ilgisinin Highbury'de dile düştüğünü sanıyorum. Şu ana kadar tahmin ediyorum ki onun bakışlarındaki ve davranışlanndaki -95-

anlamı seninle benden başka anlamış olan yoktur."

Harriet kızanp gülümsedi ve insanların kendisini bu kadar sevmesinin nedenini merak etüğine ilişkin bir şeyler geveledi. Bay Elton'ı düşünmenin onu neşelendirdiği belliydi, ama yine de bir süre sonra, reddedilen Bay Martin'e karşı kalbi yine yumuşadı.

Yumuşak bir ses tonuyla, "Şimdi mektubumu almıştır," dedi. "Şu anda ne yaptıkları-m merak ediyorum -acaba kız kardeşleri durumdan haberdar mı- eğer o mutsuzsa, onlar da mutsuz olurlar. Umarım çok üzülmez."

Emma, "Bırak da şu anda aramızda olmayan arkadaşlarımızdan daha neşeli işlerle meşgul olanları düşünelim!" diye haykırdı. "Belki de şu anda Bay Elton, senin resmini annesine ve kız kardeşlerine gösteriyor, resmedilen kişinin çok daha güzel olduğunu söylüyor ve kendisine beş altı defa sorulduktan sonra senin admı, senin sevgili adını duymalarına izin veriyordur."

"Benim resmim, ama resmimi Bond Soka-ğı'na bırakmıştı."

"Bond Sokağı'na mı bırakmış! Eğer öyleyse ben Bay Elton'ı tanımamışım demektir. Hayır, benim sevgili, küçük, alçakgönüllü Harriet'im, o yarın atma binene kadar resmin Bond Sokağı'na gitmeyeceğine emin ol., Bu gece resim Bay Elton'a arkadaşlık edecek, onu avutacak, onu mutlu edecek. O resim onun planlarını ailesine açmasına vesile oluyor, seni onlara tanıştırıyor, insan tabiatının o en hoş duygularım, ısrarlı meraklarım ve

sıcak izlenimlerini onların arasına yayıyor. O insanların hayal gücü şu anda ne kadar hareketlenmiş, meraklı ve meşgul olmak!"

Harriet yine gülümsedi ve bundan sonraki gülümsemeleri daha da kuvvetlendi.

vın

Harriet o gece Hartfield'de uyudu. Geçen birkaç hafta boyunca zamanının çoğunu orada geçiriyordu ve zaman içinde kendisine ayrılan bir yatak odası olmuştu. Emma o sıralarda onu mümkün olduğu kadar yanlarından ayırmamalarının her açıdan en güvenli ve en nazik hareket olacağı yargısına varrnış-U. Ertesi sabah bir ya da iki saatliğine Bayan Goddard'm evine gitmek zorundaydı, ama ondan sonra, birkaç gün kalmak üzere Hartfield'e dönmesi karara bağlandı.

O gittikten sonra Bay Knightley gelip Bay Woodhouse ve Emma'yla biraz oturdu. Bay Woodhouse o gelmeden önce yürüyüşe çıkmaya karar vermişti. Kızı, onu karanndan vazgeçmemesi için ikna etmişti, Bay Woodhouse, gerek onun, gerekse Bay Knight-ley'in yalvarmaları sayesinde, kendisi bunu nezaketsizlik addetmesine rağmen, bu amaçla Bay Knightley'i bırakıp gitmeye razı oldu. Onunla teklifsiz bir ilişkisi olan Bay Knightley'in kısa ve kararlı cevaplarıyla kendi uzatılmış özür dilemeleri ve kibar tereddütleri eğlenceli bir tezat oluşturmaktaydı.

"Eh. inanıyorum ki, eğer bana müsaade ederseniz Bay Knightley, eğer benim kaba bir

harekette bulunduğumu düşünmeyecekse-niz, Emma'nın tavsiyesine uyup bir çeyrek saatliğine dışarı çıkacağım. Güneş de çıktığına göre sanırım şu üç turumu tamamlasam iyi olacak. Sizden böyle törensiz ayrılıyorum Bay Knightley. Biz hastalıklı ihtiyarlar her şeyi yapma ayrıcalığına sahip olduğumuza inanırız. "

"Sevgili efendim, lütfen bana yabancıymı-şım gibi davranmayınız."

"Kızım benim yerimi fazlasıyla dolduracaktır sanıyorum Bay Knightley, ama ben pek yavaş yürürüm, benim hızım sizi sıkar, ayrıca, sizin önünüzde ta Donwell Abbey'e kadar bir başka uzun yürüyüş var."

"Teşekkür ederim efendim, teşekkür ederim; ben de şu anda gidiyorum ve bence siz de bir an önce gitseniz iyi olacak. Paltonuzu alıp bahçe kapısını sizin için açayım."

Bay Woodhouse en sonunda yola koyuldu, ama Bay Knightley onun ardından hemen yola düzüleceğine tekrar oturdu, anlaşılan biraz daha gevezelik etmek istiyordu. Harriet'ten Emma'nın daha önce hiç duymadığı kadar övgüyle bahsetmeye başladı.

"Onun güzelliğine senin kadar değer verememem," dedi, "ama kabul ediyorum ki o çok güzel, küçük bir yaratık ve mizacının da çok iyi olduğunu düşünme eğilimindeyim. Kişiliği, birlikte olduğu insanlara bağlı, ama eğer iyi ellere düşerse değerli bir kadın olabilir."

"Böyle düşündüğünüze sevindim ve umarım şu iyi ellerin eksikliğini de çekmez." Bay Knightley, "Hadi Emma," dedi, "Ma¬
dem bir iltifat duymak için can atıyorsun, o zaman ben de sana onu geliştirdiğini söyleyeceğim. Onun, o okul kızı kıkırdama]arına bir son verdin, sana gerçekten çok şey borçlu."

"Teşekkür ederim. Eğer işe yaradığıma inanmasam gerçekten incinirdim, ama herkes her zaman insana iltifat etmiyor ki. Siz beni her zaman övgüye boğmuş değilsiniz."

"Bu sabah onun tekrar geleceğini söylemiştin, değil mi?"

"Neredeyse gelir. Hatta daha önce gelmiş olması gerekirdi, niyet ettiğinden daha uzun süre kaldı."

"Belki de gelişini geciktirecek bir şey oldu, belki birileri ziyaretine geldiler."

"Highbury dedikoduları! Bu zavallılar inşam bıktırırlar!"

"Harriet, senin sıkıcı bulduğun herkesten bıkmayabilir."
Emma bunun karşı çıkılamayacak kadar gerçek olduğunu biliyordu ve o yüzden bir şey demedi. Bay Knightley, daha sonra gülümseyerek sözlerine şunları ekledi:

"Zaman ve yer belirtebileceğimi iddia etmek istemem, ama sana şunu söylemeliyim ki. kısa bir süre içinde senin şu küçük arkadaşına faydalı olacak bir şey duyacağına inanmak için çok iyi sebeplerimin olduğunu söylemeliyim."

"Gerçekten mi! Nasıl yani? Ne gibi?" "Çok ciddi bir şey, seni temin ederim." Hâlâ gülümsüyordu.

"Çok ciddi! Yalnızca tek bir şey düşünebiliyorum. Ona âşık olan kim? Size kim açıldı?"

Emma, Bay Elton'm Bay Knightley'e bir şeyler çıtlatmış olabileceğinden eni konu umutlanmıştı. Bay Knightley herkesin bir nevi dostu ve akıl hocasıydı ve Emma, Bay Elton'm ona büyük saygı duyduğunu biliyordu.

Bay Knightley, yine gülümseyerek, "Harriet Smith'in yakın bir zamanda bir evlenme teklifi alacağına inanmak için sebeplerim var," dedi. "Üstelik de hiç beklenmeyecek bir cenahtan, söz konusu erkek Bay Robert Martin. Görünüşe bakılırsa Harriet'in bu yaz Ab-bey-Mill'e

yaptığı ziyaret bu işi bitirmeye yetmiş. Bay Martin ona deliler gibi âşık ve onunla evlenmek istiyor."

Emma, "Çok nazik," dedi, "ama Harriet'in de onunla evlenmeyi istediğinden emin mi?"

"Eh! Ona bir teklifte bulunmaya hazırlanıyor. Bu işe yarar mı? İki gece önce bu konuda fikrimi almak amacıyla Abbey'e geldi. Ona ve ailesine karşı büyük saygı beslediğimi bilir ve sanırım beni en iyi arkadaşlarından birisi olarak görüyor. Bazı konularda fikrimi almak istemiş, bu kadar erken evlenip barklanmasının tedbirsizlik sayılıp sayılamayacağını; Harriet'i çok genç bulup bulmadığımı; kısacası genelde yaptığı tercihi onaylayıp onaylamadığımı öğrenmek istiyor. Belki Harriet'in (özellikle de sen ona böylesine önem vermeye başladığından beri) kendisinden biraz daha yüksek bir tabakadan sayıldığını fark ettiği için bana akü danışma ihtiyacı hissetmiştir. Anlattığı her şey son derece hoşuma gitti. Robert Martin'den daha makul konuşan birisini duymadım desem yeridir. Her zaman bahset--100-

mek istediği konuya doğrudan girer, ne diye-cekse açık açık, dosdoğru söyler ve çok iyi değerlendirmeler yapar. Bana her şeyi anlattı; içinde bulunduğu koşullan, planlanırı ve evlenmesi halinde ailecek ne yapmayı amaçladıklarım. Gerek bir oğul, gerekse bir ağabey olarak mükemmel bir genç adam. Ona evlenmesini tavsiye etmekte bir an bile tereddüt etmedim. Bana maddi olarak bunun altından kalkabileceğini ispat etti ve bu durumda evlenmesinin en doğru hareket olacağına kani oldum. Güzel, küçük hanımı da övdüm ve genel olarak onu çok mutlu edip gönderdim. Eğer daha önce benim görüşlerime itibar etmemiş olsaydı bile, şimdi bana çok büyük kıymet biçerdi ve şunu söylemeliyim ki evden ayrıldığında beni en iyi arkadaşı ve akıl hocası sayıyordu. Bütün bunlar önceki gece oldu. Şimdi gayet rahatlıkla tahmin edebileceğimiz gibi. hanımefendiyle konuşmak için fazla zaman kaybetmeyecektir ve dün, bu konuşmayı yapmadığına göre bugün Bayan Goddard'm evinde olması büyük bir olasılıktır ve Harriet'in pek de sıkıcı bulmadığı bir ziyaretçi yüzünden geç kalmış olması kuvvetle muhtemeldir."

Adamın konuşmasının önemli bir kısmında kendi kendisine gülümsemekte olan Emma. "Rica ediyorum Bay Knightley," dedi, "Bay Martin'in dün Harriet'le konuşmadığını nasıl ve nereden biliyorsunuz?"

Bay Knightley bu soru karşısmda şaşırarak. "Doğru." diye cevap verdi. "Bunu tam olarak bilmiyorum, ama böyle olmuş olacağı--101-

ni kolayca çıkarmak mümkün. Bayan Harriet, dün bütün gün seninle değil miydi?"

Emma, "Gelin," dedi. "Bana söylediğinize karşılık olarak ben de size bir şey söyleyeyim. Bay Martin dün Harriet'le konuştu, daha doğrusu ona bir mektup gönderdi ve reddedildi."

Bay Knightley'in duyduklarına inanması için Emma'nın söylediklerini birkaç defa tekrar etmesi gerekti. Olup biteni anladığında Bay Knightley şaşkınlık ve hoşnutsuzluktan resmen kıpkırmızı kesilmişti, büyük bir hışımla ayağa kalktı ve şöyle konuştu:

"Öyleyse bu kız sandığımdan daha budala. Salak kız, akimi mı kaçırmış, ne?"

"Ah, tabii," diye bağırdı Emma, "bir kadının kendisine yapılan bir evlenme teklifini reddetmesi bir erkeğin anlayamayacağı bir şeydir. Bir erkek, bir kadının kendisine evlenme teklif eden her kim olursa olsun, evlenmeye hazır beklediğini hayal eder hep."

"Saçma! Erkekler böyle şeyler hayal etmezler, ama bunun anlamı nedir Tanrı aşkına? Harriet Smith, Robert Martin'in evlenme teklifini geri çeviriyor! Eğer doğruysa bu çılgınlık, ama umarım sen yanılıyorsundur."

"Onun yazdığı cevabı gördüm, hiç kimse duygularım daha açık ifade edemezdi."

"Onun yazdığı cevabı gördün öyle mi! Onun verdiği cevabı sen yazmışsın. Emma bu iş senin başının altından çıkmış. Robert Martin'i reddetmeye onu sen ikna ettin."

"Eğer bunu yapmış olsaydım bile (ki bu konuda etkim altında kalmasına hiçbir bi-

çimde izin vermedim) yanlış bir şey yaptığım hissine kapılmazdım. Bay Martin çok saygıdeğer biri olabilir, ama Harriet'in dengi olduğunu kabul etmem mümkün değil ve ona böyle bir teklifte bulunmaya cesaret etmesinin beni gerçekten şaşırttığını söylemeliyim. Sizin anlattıklarınızdan bazı tereddütleri olduğu anlaşılıyor. Keşke bu tereddütlerini aş-masaydı."

Bay Knightley, yüksek ve öfkeli bir sesle, "Harriet'in dengi değil mi!" diye bağırdı, birkaç saniye sonra biraz yatışarak, "Hayır, gerçekten de onun dengi değil, çünkü Bay Martin konumu dolayısıyla ondan çok daha yüksekte. Emma, bu kıza karşı hissettiğin sevda senin gözünü bağlamış. Gerek doğduğu koşullar, gerek karakteri, gerekse eğitimi açısından Harriet Smith'in Bay Martin'den üstün herhangi bir tarafı var mıdır? Harriet Smith kim bilir kimin evlilik dışı çocuğu, ihtimal ki herhangi bir mülkü ve muhakkak ki hiçbir saygıdeğer akrabası yok. Sadece sıradan bir okulda tam pansiyoner olduğu biliniyor. Aklı başında bir kız değil, pek bilgili olduğu da söylenemez. Ona faydalı bir şeyler öğreten olmamış, kendisi de bu bilgileri kendi başına edinemeyecek kadar genç ve basit. O yaşta herhangi bir tecrübesi olması, o küçük aklıyla işine yarayacak bir şeyler öğrenmesi mümkün değil. Güzel bir kız, iyi huylu da, ama hepsi bu. Benim Bay Martin'e nasihatte bulunurken tek tereddüdüm tercih ettiği hammın kendi ayarının altında olması ve onun için iyi, ama kendisi açısından kötü bir

i

İP

i

ilişki olmasıydı. Serveti açısından bundan çok daha iyi birini bulabileceğini düşündüm; aklı selim sahibi bir eş ya da faydalı bir eş arıyorsa da bundan daha kötü bir tercih yapamazdı bence, ama âşık bir adamı akla davet etmenin mümkün olmadığını biliyordum. Harriet'ten ona hiçbir zarar gelmeyeceğine ve onun gibi iyi ellere düştüğünde doğru yolu bulacağına ve iyi bir hal alacak türden bir kişiliğe sahip olduğuna güvenebilmek istiyordum. Bu evlilikte avantajlı

olan tarafın Harriet olacağına ve onun başına adeta devlet kuşu konduğuyla ilgili cümle alemin hemfikir olacağına inanmıştım. Senin bile memnun olacağından emindim. Aklıma hemen arkadaşının böyle iyi bir evlilik yapmak suretiyle Highbury'den aynlmasma hiç üzülmeyeceğin geldi. Kendi kendime, 'Bu kadar Harriet'in tarafını tutan Emma bile bu evlilikten mutlu olacaktır,' dediğimi hatırlıyorum."

"Emma'yı böyle bir şeyi diyemeyecek kadar az tanıdığınızı düşünmekten kendimi alamıyorum. Nasıl! Bir çiftçinin ki bütün aklı ve becerikliliğiyle Bay Martin topu topu bir çiftçidir işte; en yakın arkadaşım için iyi bir eş olacağını düşünmek! Benim tanışmaya bile tenezzül etmediğim bir adamla evlenmek için Highbury'den ayrılmasına üzülmemek! Benim böyle duygular içinde olabileceğime nasıl inanabiliyorsunuz, merak ediyorum. Sizi temin ederim ki benim duygulanm bambaşka. Sizin açıklamanızın hiçbir biçimde adil olmadığını düşünüyorum. Harriet'in özellikleri konusunda adil davranmıyorsunuz. Onun özel-

liklerini, aralarında benim de olduğum başka insanlar çok daha farklı değerlendireceklerdir; sözünü ettiğimiz iki kişi arasından Bay Martin zengin olabilir, ama toplum içindeki konumu açısından ondan daha aşağıda olduğuna hiç şüphe yok. Harriet'in içinde bulunduğu dünya onun çok daha üstündedir. Bu evlilik, Harriet'in alçalması demek olurdu."

"Saygıdeğer, akıllı ve çiftçilik yapan bir centilmenle evlenmek gaynmeşru ve cahil birinin alçalması mı olurdu?"

"Harriet'in doğduğu koşullan ele alırsak, yasal anlamda bir kimliği olmamasına rağmen, aklı selim sahibi hiçbir kimse olayı böyle değerlendirmeyecektir. Harriet'in başka in-sanlann işlediği günahın bedelini, birlikte büyüdüğü insanlardan daha aşağı bir seviyede tutularak ödemesini bekleyemeyiz. Babasının bir centilmen, servet sahibi bir centilmen olduğuna hiç şüphe yok. Cömert bir harçlık almakta; onun gelişmesi ve rahatı için hiçbir şey esirgenmemekte. Bir centilmenin kızı olduğu benim için inkâr edilemez bir gerçek, centilmenlerin kızlanyla ilişki içinde olduğunu ise sanırım kimse inkâr edemez. O, Bay Martin'den daha üstündür."

Bay Knightley, "Harriet'in ebeveyni her kimse." dedi, "ondan her kim sorumluysa, onu. senin yüksek sosyete diyebileceğin ortama sokmayı planlamadıklan aşikâr. Oldukça wasat bir eğiüm aldıktan sonra elinden geldiği kadar değişmek üzere Bayan Goddard'm ellerine teslim edilmiş; kısacası Bayan Goddard'm izinden gidip onun tanıdıklanyla ta-

nışması planlanmış. Belli ki bunu onun için yeterli görmüşler, yerertiymiş de. Kendisi de daha fazlasını arzulamıyor. Ta ki sen onunla arkadaşlık etmeye karar verene kadar, kendi durumunu beğenmemek aklından bile geçmezdi, bunun ötesinde bir amacı da yoktu. Yaz aylarında Martin'lerde son derece mutluydu. O zamanlar böyle üstünlük taslamıyordu. Eğer şimdi taslıyorsa bunun sebebi sensin. Harriet Smith'e yaptığın dostluk değil Emma. Eğer Robert Martin onun da kendisine eğilimli olduğuna kani olmamış olsa bu kadar ileri gitmezdi. Onu iyi tanırım. Bencil bir tutkunun peşinde bir kadına rastgele evlenme teklifinde bulunmayacak kadar güçlü duygulan olan bir adamdır. Kendini beğenmişlik meselesine

gelince, tanıdığım erkekler içinde bu duygudan en uzak olan odur. Bunlara dayanarak, kendisine cesaret verildiğini düşünüyorum. "

Emma'nm doğrudan bu iddiayı cevaplamaması çok uygun olacaktı, o yüzden konuyu tekrar kendi tercih ettiği noktaya çekti.

"Siz Bay Martin'in çok yakın bir arkadaşısınız, ama daha önce de söylediğim gibi Harriet'e karşı adil davranmıyorsunuz. Harriet'in iyi bir evlilik yapma konusundaki isteği sizin sunduğunuz kadar aşağılık değil. O çok akıllı bir kız değil, ama sizin sandığınızdan daha dirayetli ve anlayışının böyle hafife alınmasını hak etmiyor. O noktayı bir kenara bırakıp sizin tanımladığınız gibi yalnızca güzel ve iyi huylu olduğunu varsaysak bile şunu söylememe izin verin, Harriet'in güzelliği ve iyi

-106-

huyluluğu kimsenin gözünde öyle önemsiz meziyeüer değil; aslında gerçekten güzel bir kız Harriet, yüz kişiye sorulsa doksan dokuzu onu güzel bulur ve erkekler güzellik konusuna genelde olduğundan daha felsefi yaklaşana dek; güzel yüzler yerine bilgili kafalara âşık olmaya başlayana dek, Harriet kadar güzel bir kız muhakkak ki hayranlık uyandıracak ve peşinde koşan çok olacaktır; o da bunların arasından bir tercih yapabilme gücüne ve bunun sonucu olarak kendisine iyi davra-nılmasnu talep etme hakkına sahiptir. İyi huylu olması da hafife alınacak bir şey değildir, huyunun ve davranışlannın tatlılığı sayesinde kendisiyle ilgili olarak çok alçakgönüllü, başkalannı memnun etmeye çok istekli olduğu da göz önünde bulundurulursa. Eğer sizin emsiniz genel olarak, böyle bir güzelliği ve huyu, bir kadının sahip olabileceği en büyük meziyetler olarak görmüyorsa ben çok yanılıyorum demektir."

"İnan ki Emma, senin aklını böyle kötüye kullandığım görünce benim de neredeyse böyle düşüneceğim geliyor. Akılsız olmak, senin gibi akimi kötüye kullanmaktan iyidir."

Emma, alaycı bir sesle, "Eminim öyledir!" dedi. "Ben hepinizin öyle hissettiğini biliyorum. Harriet gibi bir kızın her erkeğin hoşlanacağı, bir anda aklını başından alacak ve sağduyulannı haklı çıkaracak biri olduğunu biliyorum. Oh! Harriet istediği gibi tercihte bulunabilir. Eğer siz de bir gün evlenecek olsaydınız o tam size uygun bir kadın olurdu. Ve henüz on yedi yaşında, hayata adımını

-107-

atarken, tam tanınmaya başlamışken ilk aldığı evlenme teklifini kabul etmediği için ona şaşılacak öyle mi? Hayır, rica ederim, ona biraz etrafına bakacak kadar zaman tanıyın."

Bay Knightley, "Aranızdaki yakınlığı hep aptalca bulmuştum," dedi, "Ancak düşüncelerimi kendime sakladım; şimdi anlıyorum ki bu ilişki Harriet açısından son derece talihsiz sonuçlar doğuracak. Sen onu güzelliğiyle ilgili birtakım fikirlerle dolduruyor ve nelere hakkı olduğuyla ilgili olarak öyle bir şişiriyor-sun ki, kısa bir süre içinde ulaşabileceği kimseyi dengi görmeyecek. Zayıf bir kafanın, kendini beğenmesinden her türlü kötülük doğar, Genç bir hanım için beklentilerini yükseltmekten daha kolay bir şey yoktur. Bayan Harriet Smith çok güzel bir kız olmasına rağmen evlenme tekliflerinin öyle hızla akmayacağını görecektir. Sen ne dersen de, aklı başında erkekler aptal eşler istemez. İyi ailelerden gelen erkekler böyle

karanlık bir geçmişi olan biriyle evlenmek istemez ve ihtiyatlı erkeklerin çoğu, Harriet'in ebeveyninin kim olduğuyla ilgili sırlar açığa çıktığında karşılaşabilecekleri münasebetsizlik ve utançtan korkacaktır. Bırak, Harriet Smith Robert Martin'le evlensin, sonsuza kadar güvende, saygıdeğer ve mutlu olsun, ama sen onu büyük bir evlilik yapmak konusunda teşvik edersen, büyük bir servete sahip önemli bir adamdan daha azıyla tatmin olmamayı ona öğretirsen, ya ömrünün sonuna kadar Bayan Goddard'da pansiyoner olarak kalır ya da en azından (Harriet Smith er veya geç biriyle ev-

-108-

lenecek türden bir kız olduğundan) umutsuzluğa kapılıp yaşlı yazı hocasının oğlunu kapağına sevinecek hale gelene kadar oradan ayrılmaz."

"Bu konuda sizinle öyle farklı düşünüyoruz ki Bay Knightley, bunu tartışmanın bile bir faydası yok. Birbirimizi daha da kızdırmaktan başka elimize geçen bir şey olmayacak, ama, onun Robert Martin'le evlenmesine benim izin vermem mümkün değil, çünkü onu kendisi reddetti ve öyle kararlıydı ki, sanırım bu, ikinci bir girişimde bulunulmasını engelleyecektir. Harriet, her ne olursa olsun onu reddetmiş olmaktan kaynaklanan olumsuzluklara tahammül edecektir; onu reddetmiş olmasına gelince, onu az da olsa etkilememiş olduğumu iddia edecek değilim, ama sizi temin ederim benim ya da başka birinin bu konuda yapabileceği çok az şey vardı. Adamın görün-tiısü o kadar aleyhine ve davranışları o kadar kötü ki, eğer bir zamanlar onu beğenmeye eği-Bmliyse bile, artık değil. Daha iyi konumdaki insanlarla tanışmadan önce ona hoşgörüyle yaklaşmış olabileceğini tahayyül edebiliyorum. Robert Martin, onun arkadaşlarının ağabeyiydi; onu memnun etmek için türlü eziyete girmiş ve genelde Harriet ondan daha iyi birisiyle karşılaşmamış olduğu için (bu Bay Martin'e oldukça yardımcı olan bir durum olmuş), Abbey-Mill'deyken onu tatsız bulmamış olabi-ir. ama şimdi durum değişti. Artık centilmenler nasıl olur biliyor; ancak eğitim ve terbiyesiyle centilmen olan bir erkeğin Harriet karşı-smda bir şansı olabilir."

-109-

Bay Knightley, "Saçmalık, bütün bunlar duyduğum en yanlış saçmalıklar!" diye bağırdı. "Robert Martin'in davranışları başkalarına örnek gösterilecek kadar akıllıca, samimi ve iyi geçimlidir. Düşünce tarzında Harriet Smith'in anlamaktan aciz olduğu gerçek bir kibarlık vardır."

Emma bu söylenene hiçbir cevap vermedi; sanki neşeliymiş, konuyla ilgisizmiş gibi yapmaya çalıştı, ama aslında çok huzursuz olmuştu; Bay Knightley'in bir an önce gitmesini istiyordu. Yaptığından pişman değildi, hâlâ kadınların hakkı ve inceliği konusunda Bay Knightley'den daha iyi yargılara varabileceğine inanıyordu, ama yine de genellikle bu beyefendinin değerlendirmelerine belli bir saygı gösterme alışkanlığındaydı. O yüzden Bay Knightley'in yargılanırın, böyle açık bir biçimde kendininkilere karşı olması hoşuna gitmiyordu ve adamın böyle tam karşısında öfkeli bir halde oturması çok tatsızdı. Bu sıkıcı sessizlik içinde birkaç dakika geçirdiler, tek konuşma girişimi Emma'dan gelmişti, ama havayla ilgili bir şeyler söyleme çabasına bir karşılık alamamıştı. Bay Knightley düşünüyordu. Düşüncelerinin sonuçlarım en sonunda şu kelimelerde dışa vurdu:

"Eğer bu şekilde düşünebilirse, Robert Martin fazla bir şey kaybetmiş sayılmaz, ki en kısa zamanda böyle düşüneceğini ümit ediyorum. Harriet'le ilgili ne düşüneceğini en iyi sen bilirsin, ama çöpçatanlık etmeye bayıldığım saklama gereği bile duymadığın için bu görüşleri, planlan ve projeleri tahmin etmek -ııo-

zor değil; bir dostun olarak sana bir nasihatte bulunmak isterim, eğer aklında Bay Elton varsa bütün çabalann boşuna."

Emma güldü ve kendisine söylenenleri reddeder gibi bir tavır takındı. Bay Knightley devam etti:

"Sözüme güven, Elton olmaz. Elton çok iyi bir adam ve Highbury'nin son derece saygıya değer bir papazı, ama gelişigüzel bir evlilik yapacak biri değil. İyi bir gelirin değerini herkes kadar bilir. Elton duygusal konuşmalar yapabilir, ama mantığıyla hareket edecektir. Tıpkı senin Harriet'in taleplerini bildiğin gibi, o da kendi isteklerini iyi bilir. Çok yakışıldı olduğunu, nereye gitse herkesin gözdesi olduğunu biliyor ve erkek erkeğe, sakınmasız konuştuğumuz zamanlarda anlattıklannm genel havasından, kendisini heba etmeye niyetinin olmadığım anlıyorum. Kız kardeşlerinin samimi olduğu ve her birinin yirmi bin poundluk bir geliri olan genç hanımların oluşturduğu geniş bir aileden heyecanla bahsettiğine şahit oldum."

Emma, yine gülerek, "Size çok şey borçluyum." dedi. "Eğer gönlümden Bay Elton'm Harriet'le evlenmesi geçseydi gözlerimi açma-nız çok kibarca bir davranış olurdu, ama şu anda tek isteğim Harriet'i kendime saklamak. Gerçekten de çöpçatanlıktan vazgeçtim. Randalls'ta yaptıklanmla boy ölçüşecek bir şey yapmayı ümit bile edemem. Bu işi iyiyken bırakacağım."

Bay Knightley, aniden ayağa kalktı, giderken de. "Sana iyi günler," dedi. Çok cam sıkılın-

mıştı. Genç adamın yaşadığı hayal kırıklığını tahmin edebiliyor ve bunu teşvik etmiş olduğu için yerin dibine geçtiğini hissediyordu. Emma'nm bu işte oynadığına inandığı rol, onu çileden çıkarıyordu.

Emma da bir kızgınlık yaşıyordu, ama onun öfkesinin sebepleri Bay Knightley'inkin-den daha belirsizdi. Her zaman kendisinden, Bay Knightley gibi mutlak bir biçimde memnun olmaz, düşüncelerinin doğru ve hasımlarının haksız olduğuna böyle tamamen inanmazdı. Ancak genç adam öyle bir kendini beğenmişlikle kalkıp gitmişti ki, ona kendini beğenme imkânı bırakmamıştı. Gerçi o kadar

da esaslı bir biçimde keyfi kaçınış değildi, nitekim kısa bir sürenin geçmesi ve Harriet'in geri dönmesi onun bu halini düzeltmeye yetti. Harriet'in bu kadar uzun süre kendisinden uzak kalmış olması onu huzursuz etmeye başlamıştı. Genç adamın o sabah Bayan Goddard'm okuluna gelmesi ve Harriet'le karşılaşıp teklifini tekrarlaması için yalvarması Emma'yı dehşete düşüren düşüncelerdi. En sonunda, böyle bir yenilgi karşısında duyduğu korku, huzursuzluğunun en belirgin sebebi oldu. Harriet, morali son derece iyi olarak ve bu kadar uzun süre gelmediği için bir sebep gösterme gereğini bile duymaksızın geri döndüğünde hissettiği mutluluk, kendi fikrini daha da benimsemesine, Bay Knightley nasıl düşünürse düşünsün ve ne derse desin, kendisinin, bir kadının arkadaşlığının ve bir kadının duygularının haklı çıkartmayacağı hiçbir şey yapmadığına ikna olmasma yetti. -112-

Bay Knightley, onu Bay Elton'la ilgili olarak azıcık korkutmuştu, ama Bay Knightley'in genç adamı kendisi gibi iyi gözlemle-yemeyeceğini, çünkü ne bu konuyla ilgisinin (Bay Knightley aksini iddia etse bile kendi kendine itiraf etmesi gerektiği gibi) ne de kendisi gibi gözlem yeteneğinin olduğunu düşününce, onun telaş ve öfkeyle konuştuğuna, bildiği şeylerden ziyade o kızgınlığı içinde, gerçek olmasını dilediği şeyleri söylediğine inanabiliyordu. Bay Elton'm onunla birlikteyken Emma'yla birlikte olduğundan çok daha sakınmasız konuşuyor olması akla yakındı. Ayrıca Bay Elton, parayla ilgili meseleler söz konusu olduğunda tedbirsiz ve düşüncesiz bir yapıda olmayabilirdi; bu meselelerde tabiatıyla daha dikkatli olabilirdi, ama Bay Knightley de kişisel çıkarlarla ilgili dürtülerle çatışma halindeki güçlü bir tutkunun etkisini hiç hesaba katmıyordu. Bay Knightley böyle bir tutku görmüyor ve tabiatıyla bunun etkileri üzerinde hiçbir şey düşünmüyordu, ama kendisi bunun gayet iyi farkındaydı, o yüzden onun makul bir ted-birliliğin ortaya çıkartabileceği her türlü tereddüdü yenebileceği konusunda ümitleri vardı. Ayrıca, Bay Elton'ın makul ve yakışık alır bir ihtiyattan daha fazlasmı taşımadığından da emindi.

Harriet'in neşeli görüntüsü ve davranışları onu da neşelendirdi, Bay Martin'i düşünmek için değil, Bay Elton'dan bahsetmek üzere geri dönmüştü. Bayan Nash, ona, büyük bir zevkle bir konudan söz etmişti: Bay

Perry, hasta bir çocuğa bakmak üzere Bayan Goddard'a gelmiş; Bayan Nash onu bu sırada görmüştü. Bay Perry, Bayan Nash'e önceki gün Clayton Parkı'ndan dönerken Bay El-ton'a rastladığını ve Bay Elton'ın Londra'ya gitmekte olduğunu büyük bir şaşkınlıkla öğrendiğini anlatmıştı. Bay Perry'nin dediğine bakılırsa, Bay Elton ertesi günden önce dönmeyi düşünmüyordu, oysa o gece Bay Elton'ın iki eli kanda olsa kaçırmadığı vist kulübünün gecesi vardı ve Bay Perry, ona bu konuda itirazda bulunmuş, en iyi oyuncularının yokluğunun ne kadar berbat olduğunu söylemiş, yolculuğunu bir güncük olsun ertelemesi için onu kandırmaya çalışmıştı, ama nafile. Bay Elton gitmekte çok kararlıydı; çok tuhaf bir biçimde, hiçbir sebeple erteleyemeyeceği bir iş için Londra'ya gitmekte olduğunu, bunun herkesin gıpta edeceği bir vazifeyle ilgili olduğunu ve son derece değerli bir şey taşıdığını anlatmıştı. Bay Perry onun ne demek istediğini tam olarak anlayamamıştı, ama olayın bir hanımla ilgili olduğundan hiç şüphesi yoktu ve bunu da ona söylemişti. Bay Elton ise onun ne kastettiğinin son derece farkında olarak gülümsemiş ve neşeyle atını sürmüştü. Bayan Nash, Harriet'e bütün bunları anlatmakla kalmamış, Bay Elton hakkında uzun uzun konuşmuştu da. Genç kıza çok dikkatle bakarak, Bay Elton'ın işinin ne olduğunu belli etmediğini, ama Bay Elton'ın tercih edeceği kadının dünyanın en talihli kadını olduğuna inandığını, çünkü Bay Elton'm yakışıklılık ve hoş¬
luk konusunda bir eşinin daha bulunmadığının şüphe götürmez olduğunu söylemişti.

IX

Bay Knightley, Emma'yla tartışabilirdi, ama Emma kendi kendisiyle tartışamıyordu. Bay Knightley o kadar sinirlenmişti ki Hartfield'e ancak aradan epeyce zaman geçtikten sonra gelebildi; Emma'yla karşılaştıklarında ciddi bakışları onu affetmediğini gösteriyordu. Emma

üzgündü ancak pişman olması mümkün değildi. Tam aksine, bunu izleyen birkaç günün genel görüntüsü, ona planlarının hak-hlıgım ve ilerlemesinin daha da doğru olacağını göstermişti.

Çok şık bir çerçeve içindeki resim, Bay Elton'm dönüşünden kısa bir süre sonra ellerine ulaştı ve oturma odasındaki şöminenin üstündeki yerini aldı. Bay Elton tam da yapması gerekeni yapıp resme bakmak üzere yerinden kalktı ve hayranlık ifade eden yarım yamalak cümleler kurup iç geçirdi. Harriet'in duygularına gelince, gençliğinin ve kafa yapısının izin vereceği derecede güçlü ve istikrarlı bir bağlılığın oluştuğu gözle görülmekteydi. Emma kısa bir süre sonra Bay Martin'in, Bay Elton'la ikinci beyefendinin lehine, nasıl bir zıtlık oluşturduğu konusu dışmda genç kızın batırma bile gelmediğini görüp memnun oldu.

Küçük arkadaşının aklını bir yığın faydalı okuma ve konuşma aracılığıyla geliştirme konusundaki fikirleri, birkaç kitabın birinci bö¬
lümünden ve ertesi gün devam etme niyetinden öteye geçmedi. Gevezelik etmek okumaktan çok daha kolaydı; hayal gücünün Harriet'in geleceğiyle ilgili yorumlarda bulunmasına izin vermek, anlayışım geliştirmekten ya da daha makul konularda sınamakla uğraşmaktan çok daha zevkliydi. Harriet'in o an için ilgilendiği tek edebi uğraş, hayaünın aksanımda kullanmak üzere yaptığı tek zihinsel birikim, her türden bilmeceyi toplayıp, arkadaşının elleriyle imal ettiği, çember ve kupa resimleriyle süslediği, sıcak baskı kâğıttan oluşmuş incecik, sekiz sayfalık formalara el yazısıyla yazmak olmuştu.

Bu edebiyat çağında böyle geniş ölçekli koleksiyonlara sık sık rastlanıyordu. Bayan Goddard'm okulunun baş öğretmeni Bayan Nash en az üç yüz bilmece yazmıştı ve bu fikri ilk ondan duyan Harriet, Bayan Woodhou-seün da yardımıyla çok daha fazla sayıda bilmece toplamayı umuyordu. Emma, hafızası ve zevkiyle onun bu buluşuna yardımcı oluyordu ve Harriet'in el yazısı inci gibi olduğundan, bu derlemenin gerek nicelik, gerekse biçim açısından birinci sınıf bir düzenleme olması kuvvetle muhtemeldi.

Bay Woodhouse, bu işle neredeyse en az kızlar kadar ilgiliydi ve sürekli, kaydedebilecekleri bir şeyler hatırlamaya çalışıyordu. Kendisi gençken ne kadar da çok zekâ ürünü bilmece vardı, onları neden hatırlayamıyordu ki, ama zaman içinde bunların bir bir aklına geleceğini umuyordu. Bunlar hep, "Kitty, güzel, fakat soğuktan donmuş bir hizmetçi kız-

dır." diye bitiyordu. Bu konuyu açtığı büyük dostu Perry de henüz bulmaca türünden bir şeyler hatırlayamamıştı, ama Bay Woodhouse. Perry'den tetikte olmasını istedi, öyle ya, eczacı bir sürü yere girip çıktığı için kulağına bir şeyler çalınabilirdi.

Highbury'nin bütün aklının fikrinin bu işle meşgul olması hiçbir biçimde Emma'nm talebi değildi. Yalnızca Bay Elton'dan yardım istemişti. Papaz, hatırlayabildiği her türlü iyi muamma, bilmece ve bulmacayla bu çalışmaya katkıda bulunmaya davet edilmişti ve Emma, onun büyük bir dikkatle hafızasını çalıştırdığını gözleme zevkine ulaşmıştı. Aynı zamanda Emma'nm algılayabildiği kadarıyla kaba saba olan ya da kadınlara iltifat içermeyen hiçbir bulmacayı onlara aktarmamaya büyük bir özen gösteriyordu. En edepli iki ya da üç bilmecelerini ona borçluydular; o çok bilinen bilmeceyi en nihayet hatırlayıp epeyce duygusal

bir biçimde tekrar ederken öyle neşeli ve kendinden geçmişti ki, bunu birkaç sayfa önce yazmış olduklarını bildirmek Emma yı gerçekten üzmüştü.

İlk kederim gösteriyor

ikinci kederimin kaderini

Ve benim tek panzehirim

O kederi yumuşatıp sağaltacak.

"Bizim için siz neden bir bilmece yazmıyorsunuz Bay Elton?" dedi, "Hiç duyulmamış olmasının tek garantisi budur; sizin için bunu yapmak çocuk oyuncağı olmalı."

Yo. hayır! O hayatı boyunca bu türden bir

şey yazmamıştı. Herkesten daha aptaldı o! Bayan Woodhouse'un -bir an durdu- ve Bayan Smith'in bile kendisine ilham vermesinden aciz olmalarından korkardı.

Ancak ertesi gün belli bir ilham sağlandığım ortaya koydu. Sadece birkaç dakikalığına uğramıştı; söylediğine göre amacı, bir arkadaşının genç bir hanım için yazdığı bir bilmecenin yazılı olduğu bir kâğıdı masanın üstüne bırakmaktı. Dediğine göre bu hanım, arkadaşının hayranlığını kazanmıştı, ama Emma, onun davranışlarından bilmeceyi yazanın Bay Elton olduğu sonucunu hemen çıkarttı.

Bay Elton, "Bunu Bayan Smith'in koleksiyonu için önermiyorum," dedi. "Arkadaşımın olduğu için onu kamunun gözüne sunma hakkına sahip değilim, ama belki ona şöyle bir bakmak sizi sıkmaz."

Bu konuşmanın Emma'dan çok Harriet'e yönelik olduğunu Emma anlayabiliyordu. Genç adamın duygulan derindi, Emma'yla göz göze gelmek, onun için arkadaşıyla göz göze gelmekten daha kolaydı. Bay Elton hemen gitti; bir anlık bir duraklamadan sonra, Emma kâğıdı Harriet'e doğru itip gülümseyerek, "Al," dedi, "bu sana. Sen al."

Ama Harriet'i bir titreme sarmıştı, kâğıda dokunamıyordu; böyle şeylerde ilk olmakta hiçbir zaman isteksizlik göstermeyen Emma da onu kendi basma incelemek zorunda kaldı.

Bayan'a

BİLMECE

Birincisi kralların servetini ve görkemini gösterir.

Toprağın efendileri! Nasıl da lüks ve rahat yaşarlar.

İnsana bir başka bakışı ikincisi getirir. Onu orada bırak, denizler hakimidir!

Ama ah! Birleştiğimizde nasıl da güçlü oluruz!

İnsanın övündüğü güç ve özgürlük, hepsi uçmuş;

Toprağın ve denizin efendisi, bir köle gibi başını eğer,

Ve kadın, güzel kadın tek başına hüküm sürer.

Senin pratik zekân hemen gerekli kelimeyi bulacaktır.

Hele bir, o yumuşak bakışta onaylandığımı ışığını görsün!

Emma, bilmeceye bir göz attı, bir süre düşünüp taşındı, anlamı kavradı, emin olmak için baştan sona bir daha okudu, mısralara ipçe hâkim olunca kâğıdı Harriet'e verdi ve |utlu bir biçimde gülümseyerek oturdu. Harriet, ümit ve akılsızlığın yarattığı kafa ka-wakligi içinde kâğıda bakıp dururken, kendi |mmsine, "Çok iyi Bay Elton, gerçekten çok %i_ Daha kötü bilmeceler de okumuştum. Kur yapmak: öyle mi, gerçekten ince bir ima. Bubimi için sizi takdir ediyorum. Bu da sizin tar-

-119-

zınız. Bu, açıkça 'rica ediyorum Bayan Smith; size seslenmeme izin verin. Bir bakışta hem bilmecemi hem de niyetlerimi onaylayın,' demek anlamına geliyor," diye düşündü.

Hele bir, o yumuşak bakışta onaylandığının ışığını görsün!

"Kesinlikle Harriet. Yumuşak sözcüğü tam onun bakışlarım tanımlayacak bir kelime, bütün sıfatlar içinde ona en iyi uyanı bu."

Senin pratik zekân hemen gerekli kelimeyi bulacaktır.

"Hah; Harriet'in pratik zekâsı! İşte bu çok iyi. Bu adam onu böyle tarif ettiğine göre bayağı âşık olmalı. Ah! Bay Knightley, keşke siz de şu an burada olup görebilseydiniz, sanırım bu mesaj sizi ikna etmeye yeter de artardı bile. Hayatınızda bir defacık olsun hatalı olduğunuzu kabul etmek zorunda kalırdınız. Gerçekten de mükemmel bir bilmece ve tam da, amaca uygun. İşler kısa bir zaman içinde bir sonuca varacaktır."

Harriet'in ısrarlı sorulan, onu daha da uzatılabilecek bu hoş gözlemlerinden uzaklaşmak zorunda bıraktı.

"Bu ne olabilir Bayan Woodhouse? Ne olabilir ki? Bu konuda hiçbir fikrim yok, en ufak bir şeyi bile tahmin edemiyorum. Bu ne olabilir ki? Lütfen anlamaya çalışın Bayan Woodhouse? Bana yardımcı olun. Hayatım boyunca hiç bu kadar zor bir şeyle karşılaşmamıştım. Bu bir krallık mı? Acaba arkadaşı kim, genç kadın kim olabilir! Sizce bu iyi bir bilmece mi? Bu bir kadın olabilir mi?" -120-

Ve kadın, güzel kadın tek başına hüküm sürer.

"Bu Neptün olabilir mi?"

Onu orada bırak, denizler hâkimidir!

"Ya da üç dişli bir mızrak? Veya bir denizkızı? Veya bir köpekbalığı? Ah; hayır! Köpek balığı tek heceli değil. Çok akıllıca bir şey olmalı yoksa bize getirmezdi. Ah Bayan Wood-house, sizce ne olduğunu bulabilecek miyiz?"

"Denizkızlan ve köpek balıklan! Saçmalık! Sevgili Harriet aklından neler geçiyor böyle? Bir arkadaşının bir denizkızı ve bir köpek balığıyla ilgili yazdığı bir bilmeceyi bize getirmekten ne fayda umabilir? Kâğıdı bana ver ve dinle.

'Bayan_'a"

Burayı 'Bayan Smith'e' diye oku.

Birincisi kralların servetini ve görkemini gösterir

Toprağın efendileri! Nasıl da lüks ve rahat yaşarlar.

"Burası saray, biliyorsun İngilizce'de aynı zamanda kur anlamına geliyor.

İnsana bir başka bakışı, ikincisi getirir, Onu orada bırak, denizler hâkimidir!

*Bu da gemi, gayet açık. Kurla birleşince ne duyor. "courtship" yani İngilizce'de kur yap-aaak."

Ama ah! Birleştiğimizde (anladın ya, kur yapmak) nasıi da güçlü oluruz!

İnsanın övündüğü, güç ve özgürlük, hepsi uçmuş;

Toprağın ve denizin efendisi, bir köle gibi başını eğer.

Ve kadın, güzel kadın tek başına hüküm sürer.

"Mükemmel bir iltifat! Ve sonra da sıra uygulamaya gelecek, bana sorarsan Harriet, bunu anlamakta fazla zorlanmayacaksın. Onu şöyle rahat rahat kendi basma bir oku. Bunun senin için, sana yazıldığına hiç şüphe yok."

Harriet bu kadar tatlı bir şekilde ikna edilmeye fazla direnemedi. Son mısraları okuyunca telaş ve mutluluğa gömüldü. Konuşa-mıyordu, ama konuşması da istenmiyordu zaten. Onun hissetmesi yeterliydi. Emma, onun yerine konuşuyordu.

"Bu iltifattaki anlam o kadar belirgin ve o kadar özel ki," dedi, "Bay Elton'm niyetinden bir an bile kuşku duymuyorum. Onun kastettiği sensin ve en kısa bir zaman içinde bunun en mükemmel bir kamuyla karşı karşıya kalacaksın. Ben de böyle olması gerektiğini düşünüyordum. Bu kadar yanılmış olamayacağımı düşünüyordum, ama şimdi her şey çok açık; seni tanıdığımdan beri benim konuyla ilgili dileklerim ne kadar açık ve kararlıysa, onun zihni de öyle. Evet Harriet, bu kadar uzun süredir beklediğim koşullar oluştu. Bay Elton'la aranızda yaşanacak bir bağlılığın çok arzulanır veya çok doğal olup olmadığını bilemezdim. Ancak öyle bir şey oldu ki, bu iş ne kadar arzulanır bir şeyse o kadar da

olası hale geldi. Çok mutluyum. Seni bütün kalbimle kutluyorum sevgili Harriet. Böyle bir adamın, kendisine bağlanmış olmasıyla her kadın gurur duyar. Bu, iyilikten başka hiçbir şey sunmayan bir ilişki. Bu ilişki sana istediğin her şeyi verecektir; saygı, bağımsızlık, doğru dürüst bir ev; bu ilişki seni, bütün gerçek arkadaşlarının merkezine yerleştirecek. Hartfield'e ve bana yakın olacaksın ve arkadaşkğımız ömür boyu sürecek. Bu Harriet, ikimizi de hiçbir zaman mahcup etmeyecek bir bağlanma."

Harriet, Emma'yı kucaklayıp, "Sevgili Bayan Woodhouse", "Sevgili Bayan Woodhouse" demekten başka bir şey yapamıyordu, ama biraz daha sohbete benzer bir şeye yaklaşabildiklerinde Emma, arkadaşının tam da olması gerektiği gibi gördüğünü, hissettiğini, beklediğini ve hatırladığını, yeterince açık bir biçimde görme fırsatını elde etti. Harriet, Bay Elton'ın ne kadar üstün birisi olduğunun farkındaydı.

Genç kız, "Siz ne derseniz doğrudur!" diye bağırdı, "ve o yüzden durumun böyle olduğu-au tahmin ediyor, inanıyor ve ümit ediyorum, eğer bana bunu söyleyen siz olmasaydı-böyle bir şey aklımın ucundan bile geç-|aezdi. Bu, benim hak etmediğim kadar büyük bir lütuf. Bay Elton kimle istese evlene-r! Onunla ilgili, farklı düşünecek bir kişi-ı dahi çıkacağım sanmıyorum. O kadar üs-ı ki. O tatlı mısraları düşünsenize; "Bayan _'a." Tanrım, ne kadar zekice! Bunu gerçekten benim için yazmış olabilir mi?"

"Ben böyle bir soru soramam, sorulmasına da izin veremem. Kesinlikle. Benim bu konudaki değerlendirmeme güven. Bu, bir tür oyunun giriş kısmı ya da bölümün başındaki vecize gibi; esas önemli sözler bundan sonra gelecek."

"Bu, kimsenin beklemeyeceği türden bir şey. Eminim ki bir ay önce benim de aklımın ucundan bile geçmezdi! İnsana tuhaf görünen şeyler zamanla gerçekleşebiliyor!"

"Bayan Smith'le Bay Elton tanıştığında -ki tanışıyorlar da- bu kadar açık biçimde, besbelli arzulanır olan, başka insanların önceden düzenlemesini gereküren bir şeyin, böyle hemen hale yola girmesi gerçekten de tuhaf, genel akışın dışında bir durum. Bay Elton'la sen sanki birbiriniz için yaratılmışsınız, ikinizin de ayn ayrı yaşadığınız evlerin koşullan dolayısıyla birbirinize aitsiniz. Sizin evlenmeniz tıpkı Randalls'taki birliktelik gibi olacak. Şu Hartfield'in havasında bir şey var sanki; aşkı doğru yöne yönlendiriyor ve akması gereken kanal hangisiyse, oraya doğru gönderiyor.

TARAYAN VE DÜZENLEYEN: Oz Büyücüsü (OZ.)

www.bizimkosemiz.com

Gerçek bir aşk hiçbir zaman düz bir yolda ilerlemez.

"Shakespeare'in Hartfield basımı olsaydı bu pasajda uzun bir not olurdu sanınm."

"İnanılır gibi değil. Bay Elton bana âşık olsun, daha Aziz Michael yortusunda onu tanımayan, onunla tek kelime konuşmamış olan bana âşık olsun! Üstelik de o hayatta gördüğüm en yakışıklı adam ve neredeyse Bay

Knighüey gibi, herkesin saygıyla baktığı biri. Herkes onunla arkadaşlık etmeyi o kadar çok istiyor ki, eğer kendi istemese tek bir yemeği bile yalnız basma yemek zorunda kalmayacağı söyleniyor; gidemeyeceği kadar çok sayıda davet alıyormuş. Ve Kilisede o kadar mükemmel ki! Bayan Nash, Highbury'ye geldiğinden beri vaaz ettiği bütün metinleri yazdı. Tan-mn! Onu ilk gördüğüm günü haürlıyorum da! Hiç böyle bir şey aklıma gelir miydi! Onun geçtiğini duyunca iki Abbott kardeşle birlikte, jaluzinin arkasından ona gizlice bakabilmek için ön odaya koşmuştuk da Bayan Nash ge-ip bizi azarlayarak kalkıp kendisi baktıydı; ama doğruya doğru, daha sonra beni de çağı-np baktırdıydı ki, bu da çok nazik bir hareketti. Bay Elton'ı ne kadar beğenmiştik o zaman! Bay Cole'la kol kola girmişti."

"Arkadaşlann, kim ve ne olursa olsun bi-|azrık sağduyu sahibiyseler, bu mutlaka beğenecekleri bir evliliktir; ama biz de davranış-bannızı aptallara göre ayarlayacak değiliz. Eğer dostlann senin mutlu bir biçimde evlilik yaptığını görmek istiyorlarsa, işte karşilann-da öyle bir adam var ki, sevimli kişiliği senin mutluluğunun garantisidir; eğer seni yerleş-»âmek istedikleri şehirden ve çevreden biriyle evlendiğini görmek istiyorlarsa ve tek maçları, hep söylendiği gibi, iyi bir evlilik japmansa, işte rahat bir servet, saygıdeğer àr evlilik ve onlan tatmin edecek bir yükse-

*Evet. çok doğru. Ne kadar güzel konuşu-| jMuunuz: sizi dinlemeye bayılıyorum. Her şe-

yi anlıyorsunuz. Bay Elton'la siz en az birbi-riniz kadar akıllısınız. Şu bilmece! Ben bunu on iki ay okusam yine de ne anlattığını anlayamazdım."

"Dün böyle bir şey yazmayı reddederkenki halinden, Bay Elton'm bu işteki maharetini denemeye niyetli olduğunu anlamıştım."

"Bunun istisnasız okuduğum en iyi bulmaca olduğunu düşünüyorum."

"Ben de hiç bu kadar, amacını iyi ifade eden bir bulmaca okumamıştım, kesinlikle."

"Bizim daha önce yazdıklarımızın tümünden de daha uzun."

"Onun uzunluğunu özellikle olumlu bir özellik olarak değerlendirmiyorum. Bu tür şeyler genelde pek kısa olamaz."

Harriet, Emma'nın bu söylediklerini duyamayacak kadar mısralara dalmışü. Aklından kendisim çok mutlu edecek bir şekilde bazı kıyaslamalar geçmekteydi.

Yanakları pespembe parlayarak, "Sıradan bir tarzda, herkes kadar akıllı olmak, söylemek istediğin bir şey varsa oturup bir mektup yazarak kısaca derdini anlatmak başka şey, böyle mısralar ve bulmacalar yazmaksa bambaşka bir şey."

Bay Martin'in mektubu, Emma'nın istediğinden bile daha içten bir biçimde reddediliyordu.

Harriet, "Ne kadar tatlı mısralar," diye devam etti. "Şu son ikisi! Ama nasıl edip de kâğıdı geri vereceğim ya da ne demek istediğini anladığımı nasıl söyleyeceğim? Ah! Bayan Woodhouse bu konuda ne yapabiliriz?"

-126-

"Onu bana bırak. Sen bir şey yapma. Bu akşam burada olacak sanırım ve o zaman ben bu kâğıdı ona geri veririm, o sırada onunla havadan sudan konuşuruz, senin lafın geçmez. Senin yumuşak bakışların zamanı gelince parlarlar. Bana güven."

"Oh! Bayan Woodhouse, bu güzel bilmeceyi defterime yazamamam ne kadar yazık olacak; şu ana kadar bunun yansı kadar bile olsun iyi başka bir bilmece bulduğumu sanmıyorum."

"Son iki mısra dışmda bunu kitabına yazmaman için hiçbir sebep göremiyorum."

"Ya, ama o iki dize..."

"Onlar en güzel dizeler. Doğru, ama özel bir durum için yazılmışlar, onlan özel zevkin için muhafaza et. Sen onlan böldün diye daha kötü yazılmış olmayacaklar, biliyorsun. O beyit olmayınca, anlamı pek değişmiyor, ama onu çıkarırsan, bütün o birisine mal olma hali ortadan kalkıyor ve geride her koleksiyona girmeye uygun, çok güzel bir bilmece kalıyor. İnan bana, Bay Elton tutkusunun da, bilmecesinin de hafife alınmasından hoşlanmayacaktır. Âşık bir şair ya her iki kapasitesi konusunda da teşvik edilmelidir ya da hiç teşvik edilmemelidir. Defteri bana ver, ben yazayım, o zaman sana yönelik bir şey akla gelmez."

Harriet'in aklı, iki kısmı birbirinden ayıramıyordu, ama teslim oldu, arkadaşının bir aşk ilam yazmadığından emin olmak istiyordu. Bu başkalanna sunulamayacak kadar kıymetli bir teklif gibi görünmekteydi.

-127-

"Bu defterin elimden çıkmasına asla izin vermeyeceğim," dedi.

"Pekâlâ," diye cevap verdi Emma. "Çok doğal bir duygu ve ne kadar uzun sürerse ben de o kadar memnun olacağım. Aa, bak babam geliyor; bilmeceyi ona okumama herhalde itiraz etmezsin. Bu onun o kadar hoşuna gidecektir ki! Bu tür şeylere bayılır, hele de kadınlara iltifat edenler iyice hoşuna gider. Bizim cinsimizden olan herkese karşı en tatlı bir kibarlık içindedir babam hep! Bunu ona okumama izin vermelisin."

Harriet sıkılmış görünüyordu.

"Sevgili Harriet, bu bilmeceye bu kadar önem vermemelisin. Eğer durumun farkında olduğunu fazla belli edersen, aceleci davra-nırsan, buna gereğinden fazla anlam yükler, hatta hak ettiği anlamı bile yüklersen duygularını uygunsuz bir biçimde açığa vurursun. Bu kadar ufak bir hayranlık ifadesine boyun eğme. Eğer bunun gizli kalması konusunda çok titiz olsaydı ben etraftayken kâğıdı ortada bırakmazdı, ama o bunu senden çok, bana veriyormuş gibi yaptı. İşi fazla ciddiye almışız gibi olmasın. Biz bu bilmecenin karşısında iç geçirip bayılmasak dahi, o yeterli cesarete zaten sahip."

"Ah! Hayır, bu konuda gülünç duruma düşmek istemem. Lütfen dilediğinizi yapın."

Bay Woodhouse içeri girdi ve kısa bir süre içinde, her zamanki sorusunu sorması üzerine konu hemen açıldı; "Ee, canlarım, defter nasıl gidiyor? Yeni bir şey geçti mi elinize?"

"Evet, babacığım, Size okuyacağımız bir

şey var, çok yeni bir parça. Bu sabah masanın üzerinde bir kâğıt bulundu (bir peri tarafından bırakılmış olduğunu tahmin ediyoruz), kâğıtta çok güzel bir bilmece var, biz de demin onu kopya ettik."

Emma, bilmeceyi, babasının kendisine okunmasından hoşlanacağı gibi, yavaş yavaş, dikkatle okudu; iki üç defa tekrar etü, okurken her bölümün açıklamasını da yapıyordu. Babası dinlediklerinden pek memnun oldu ve Emma'nın öngördüğü gibi, iltifatkâr son karşısında çok etkilendi.

"Evet, bu pek yerinde, gerçekten de pek güzel söylenmiş. Pek doğru. 'Kadın, güzel kadın.' Bu ne kadar güzel bir bulmaca böyle tatlım, onu getiren periyi kolaylıkla tahmin edebiliyorum. Senden başka kimse böyle güzel bir şey yazamaz, Emma."

Emma başını hayır anlamında iki yana sallamakla yetinip gülümsedi. Babası biraz düşünüp hafifçe iç geçirdikten sonra sözlerini sürdürdü.

"Ah, kime çektiğini tahmin etmek o kadar zor değil! Sevgili anneciğin böyle konularda öyle maharetliydi ki! Keşke onun hafızası bende olsaydı! Ama ben hiçbir şeyi aklımda tutamıyorum; sana bahsettiğim o bilmeceyi bile. Yalnızca ilk kıtayı hatırlayabiliyorum, oysa bir sürü kıta daha var.

Kitty, güzel fakat soğuktan donmuş bir hizmetçi,

Beni demin yakan alevi tutuşturdu. Kukuletasının altında kestiren çocuğu yardıma çağırdım.

Gerçi bir zamanlar beni neredeyse öldürecekti,

Yakınlaşmasından öyle korktum kt

"Hatırlayabildiğim topu topu bu kadar, ama tamamı öyle zekiceydi ki, sanırım bunu bulduğunuzu söylemiştin, değil mi tatlım?"

"Evet, babacığım, bizim ikinci sayfamızda yazılı işte. Onu Şık İktibaslar adlı kitaptan kopya ettik. Garrick'inmiş; biliyorsun, değil mi?"

"Ah; çok doğru. Keşke daha fazlasını ha-tırlayabilseydim.

Kitty, güzel fakat soğuktan donmuş bir hizmetçi.

"Bu isim aklıma zavallı Isabellayı getiriyor, çünkü nmesinin anısına Catherine olarak vaftiz edilmesine ramak kalmıştı. Umarım haftaya buraya gelir. Onu nerede yatıracağını ve çocuklara hangi odayı vereceğini düşündün mü canım?"

"Ah; evet, o kendi odasında kalacak tabii, her zamanki odasında, çocuklar da her zamanki gibi çocuk odasında kalırlar. Niye değişiklik yapalım ki?"

"Bilmiyorum canım; Isabella buraya gelmeyeli o kadar uzun zaman oldu ki! En son geçen Paskalya'da gelmiş ve sadece birkaç gün kalmıştı. Bay John Knightley'in avukat olması çok uygunsuz bir durum. Zavallı Isabella! Acı bir biçimde hepimizden koparılıp alındı! Buraya gelip de Bayan Taylor'ı göremeyince kim bilir ne kadar üzülecek."

"En azından şaşırmayacak babacığım."

"Bilmiyorum canım, ama Bayan Taylor'ın evleneceğini duyduğumda emin olun ki ben çok şaşırmışüm."

"Isabella buradayken Bay ve Bayan Wes-ton'ı yemeğe çağırmamız gerek."

"Evet canım; zaman olursa çağırırız, ama..." Bu noktada sesi çok mahzunlaşmıştı, "Yalnızca bir haftalığına geliyor, hiçbir şey yapmaya zamanımız olmayacak."

"Daha uzun süre bizimle kal am amaları büyük talihsizlik, ama görünen o ki böyle olması gerekiyor. Bay John Knightley'in ayın 28*inde tekrar şehirde olması gerekiyormuş, ama şehir dışında geçirebilecekleri bütün zamanı bize ayırdıkları. Abbey'e gitmek için iki ya da üç gün harcamadıkları için müteşekkir olmalıyız babacığım. Bay Knightley, bu Noel'de onları ağırlama hakkından vazgeçmeye söz verdi, gerçi ona son defa gitmelerinin üzerinden daha uzun zaman geçti."

"Hartfield dışmda herhangi bir yerde zavallı Isabella için her şey daha zor olacak tatlım."

Bay Woodhouse, hiçbir zaman Bay Knightley'in, erkek kardeşi üzerinde bir hak iddia etmesine ya da kendisi dışmda herhangi birinin Isabella üzerinde hak iddia etmesine izin vermezdi. Bir süre düşüncelere daldıktan sonra şöyle konuştu:

"Ama Bay John Knightley geri gitmek zorunda olsa bile zavallı Isabella'nın neden o kadar çabuk dönmesi gerektiğini anlayamıyorum. Düşünüyorum da Emma, onu bizimle daha uzun bir süre kalması için ikna etme-

ye çalışacağım. Çocuklarla birlikte daha uzun süre kalabilirler burada."

"Ah; babacığım, bir türlü anlayamadınız, asla da anlayabileceğinizi sanmıyorum. Isabella, kocası gittikten sonra kalmaya dayanamıyor."

Bu, karşı çıkılamayacak kadar doğru bir sözdü. Bundan hiç hoşlanmamış ise de, Bay Woodhouse teslim olurcasına içini çekince, kızının kocasına duyduğu bağlılık karşısında babasının keyfinin kaçüğmı gören Emma, konuyu hemen onun keyfini yerine getirecek bir yöne doğru çevirdi.

"Kız kardeşim ve eşi buradayken Harriet mümkün olduğu kadar bizimle birlikte olmalı. Eminim ki çocuklar hoşuna gidecektir. Biz Isabella'nın çocuklarıyla gurur duyuyoruz, değil mi babacığım? Bakalım Harriet hangisini daha yakışıklı bulacak, Henry'yi mi, John'ı mı?"

"Yaa, hangisini beğeneceğini ben de merak ediyorum. Zavallı tatlı şeyler, buraya geldikleri için kim bilir ne kadar mutlu olacaklar. Hartfield'de olmak çok hoşlarına gidiyor, Harriet."

"Eminim ki öyledir. Bundan memnun olmayacak birini tanımıyorum."

"Henry hoş bir çocuk, ama John tıpkı annesine benziyor. Henry en büyükleri, ama ona babasının değil benim adımı verdiler. John, onun küçüğü, babasının admı aldı. Bazı insanların en büyük erkek çocuğa babasının adının verilmediğine şaşırdıklarını sanıyorum, ama Isabella'nın oğluna Henry adını

vermesinin çok tatlı bir davranış olduğunu düşünüyorum. Üstelik de çok akıllı bir çocuk. Çocukların ikisi de dikkati çekecek kadar akıllılar, öyle tatlı halleri oluyor ki. Koltuğumun yanma kadar gelip, 'Dedeciğim, bana birazcık ip verebilir misiniz?' demiyorlar mı, bayılıyorum. Henry bir defasında benden bir bıçak istedi, ben de ona bıçakların yalnızca büyükbabalara mahsus olduğunu söyledim. Bence babalan onlara genellikle çok sert davranıyor."

Emma, "Size sert görünüyor," dedi, "Çünkü siz öyle yumuşaksınız ki; ama onu diğer babalarla kıyaslayabilseydiniz sert olduğunu düşünmezdiniz. Oğullanmn hareketli ve sağlam bir yapıda olmalannı arzuluyor. Eğer yaramazlık ederlerse ara sıra onlara karşı sert bir söz söyleyebiliyor, ama esasında çok şefkatli bir baba, Bay Knightley kesinlikle şefkat dolu bir baba. Çocukların ikisi de onu çok seviyorlar."

"Hele amcalarının içeri girip de onlan öyle ürkütücü bir biçimde tavana fırlatması yok mu!"

"Ama bu yaptığı çocukların hoşuna gidiyor baba, bu kadar hoşlanna giden başka bir şey yok. Havaya atılıp tutulurken o kadar eğleniyorlar ki eğer amcalan bu işi sırayla yapmasaydı, hiçbiri bir ötekinin kendi yerini almasına izin vermeyecekti."

"Ama ben bunu anlayamıyorum."

"Bu hepimiz için geçerli bir durum babacığım. Dünyanın yansı, diğer yansırım zevk aldığı şeyleri anlayamıyor."

-133-

Sabahın ilerleyen saatlerinde, tam da kızlar saat dörtteki akşam yemeği için hazırlanmak üzere oradan ayrılırken bu eşsiz bilmecenin kahramanı geliverdi. Harriet başım çevirip uzaklaşü, ama Emma her zamanki gülümse-mesiyle genç adamı buyur etti ve genç kızın keskin bakışları, Bay Elton'ın gözünden, bir teşebbüste bulunmuş, bir zar atmış olduğunu ve attığı zarın sonuçlarım görmek üzere oraya gelmiş bulunduğunu seziverdi. Ama orada bulunmasının görünürdeki sebebi Bay Wood-house'a o gece o olmadan oyun oynayıp oynayamayacaklarım ve Hartfield'de kendisine ufak da olsa bir ihtiyaç bulunup bulunmadığı»-,, cnnnoHı TTft^Ar Ana Hım? nlsnn iVıtıvarlfl-

n varsa, başka her şeyi bir kenara itecekti, ama eğer ona gereksinim duymayacaklarsa, arkadaşı Cole o kadar uzun bir süredir onunla yemek yemeyi istemiş, bundan o kadar çok bahsetmişti ki, kendisi de ona koşullu olarak söz vermiş bulunuyordu.

Emma, ona teşekkür etti, ama kendi adına, Bay Elton'ın arkadaşının hayal kırıklığına uğramasına izin veremezdi, babasının üç oyundan ikisini kazanacağından emindi. Bay Elton tekrar ısrar etti, Emma tekrar onu reddetti ve genç adam tam reverans yapıp gitmek üzereyken, Emma kâğıdı masadan alıp ona geri verdi.

"Ah! Bize vermek lütfunda bulunduğunuz bilmece burada, onu görmemize izin verdiğiniz için size teşekkür ederiz. O kadar hayran olduk ki, onu Bayan Smith'in koleksiyonuna yazma cüretini gösterdim. Umarım arkadaşı-

-134-

nız bunu yanlış anlamaz. Tabii ilk sekiz dizeden ötesini yazmadım."

Bay Elton kesinlikle ne demesi gerektiğini bilemiyordu. Epeyce şüphe içinde, epeyce kafası karışmış görünüyordu ve Emma'yla Harriet'e bakıp "şerefle ilgili bir şeyler geveledi ve sonra defterin masanın üzerinde açık olduğunu görünce, yazılanları dikkatle inceledi. Herkesin tedirgin olduğu bir an yaşandığım gören Emma, gülümseyerek, "Arkadaşınıza kendisinden özür dilediğimi iletmelisiniz," dedi. "Ama bu kadar güzel bir bilmece birkaç kişinin arasında kalmamalı. Böyle kibar şeyler yazdığı sürece her kadının takdirini kazanacağından emin olabilir."

Bay Elton, "Bir an bile tereddüt etmeden bunu ileteceğim," dediyse de konuşurken epeyce tereddüt ettiği belli oluyordu. "Bunu söylemek için bir an bile tereddüt etmeyeceğim. Eğer arkadaşım biraz olsun benim gibi hissediyorsa, kalbini açtığı bu küçük metnin benim

gördüğüm gibi onurlandınldığım göre-bilse..." derken deftere tekrar bakıp masaya bıraktı, "bunu, hayatinin en gurur dolu anı sayardı."

Bu konuşma üzerine Bay Elton mümkün olduğu kadar çabuk oradan uzaklaştı. Gerçi Emma onun yeterince hızlı gitmediğini düşünüyordu çünkü Bay Elton'm bütün iyi ve hoş niteliklerine rağmen konuşmalarında öyle bir gösteriş vardı ki, genç kız gülmemek için kendini zor tutuyordu. Bu arzusunu bastırmak için oradan koşarak uzaklaşü ve o kibar ve yüce hazzı Harriet'in payına bıraktı.

X

Aralık ayının ortalarına varmış olmalarına rağmen, hanımların dayanabilecekleri şekilde düzenli egzersiz yapmalarını engelleyebilecek bir hava henüz söz konusu olmamıştı. Emma'nm ertesi gün, Highbury'nin biraz uzağında bir yerde yaşayan zavallı, hasta bir aileye hayırseverlik amaçlı bir ziyaret yapması gerekiyordu.

Bu müstakil kulübeye giden yol, köyün papazının yaşadığı dar patikadan geçmekteydi; burası geniş olmakla birlikte, epeyce düzensiz olan ana caddeye düz açı yapıyordu. Bu tanımdan Bay Elton'm kutsal ikametgâhının burada olduğu çıkarılabilir. Oraya varmadan önce aşağı tabakadan birkaç evin önünden geçmek gerekiyordu ve sonra, yolun çeyrek mil kadar aşağısında papazın evi yükselmekteydi; burası eski ve pek o kadar iyi olmayan bir evdi, yola da olabildiğince yalandı. Açıkçası konumu pek iyi değildi, ama şimdiki sahibi evi epeyce elden geçirip güzelleştirmişti ve bu durumda iki arkadaşın bu evin önünden hızlarını yavaşlatarak, inceleyen gözlerle geçmeme ihtimalleri yoktu. Emma'nın yorumu şu oldu:

"İşte burada. Bir gün gelecek sen ve bilmece defterin buraya gideceksiniz."

Harriet'in ona verdiği karşılık ise şu oldu: "Ah! Ne tatk bir ev! Ne kadar da güzel! Bunlar da Bayan Nash'in o kadar beğendiği san perdeler olmalı."

Yollarına devam ederlerken Emma, "Be-

nim yolum şu sıralar bu tarafa pek sık düşmüyor," dedi, "ama o zaman beni teşvik eden bir dürtü olacağı için, Highbury'nin bu kısmının bütün çitlerini, bahçe kapılarını, havuzlarım ve budanmış ağaçlarını yavaş yavaş iyice öğrenirim."

Emma, bu vesileyle, Harriet'in hayatı boyunca hiç papaz evinin civarında bulunmamış olduğunu öğrendi. Genç kızın bu evi görme merakı o kadar büyüktü ki, evin dış görünüşünü ve ihtimalleri göz önüne aldığında Emma, bu durumu ancak aşkın bir ispatı olarak değerlendirebiliyordu; tıpkı Bay Elton'ın, Harriet'te zekâ kıvılcımları görebilmesi gibi.

"Keşke içeri girmenin bir yolunu bulabilseydik," dedi, "ama içeri girebilmemiz için akla yakın bir bahane gelmiyor aklıma. Şöyle Bay Elton'ın kâhyasından soruşturacağım bir hizmetçi ya da babamdan bir mesaj olsaydı pek iyi olurdu."

Biraz daha düşündü, ama bir şey bulamadı. Birkaç dakika boyunca ikisi de seslerini çıkartmadılar, sonra Harriet tekrar konuşmaya başladı:

"Bayan Woodhouse, sizin bugüne kadar neden evlenmediğinizi ya da evlenmek üzere olmadığınızı o kadar merak ediyorum ki! Sizin gibi çekici biri!"

Emma, ona gülerek cevap verdi.

"Harriet, çekici olmam, beni evlenmeye teşvik etmek için yeterli bir sebep değil; benim başka insanları çekici bulmam gerekiyor; en azından bir kişiyi. Hem benim şu an-

da evlenmem söz konusu olmadığı gibi, ileride de evlenmeye niyetim yok."

"Ah! Hep böyle diyorsunuz, ama ben buna inanamıyorum. "

"Baştan çıkmam için bugüne kadar görmüş olduğum herkesten çok daha üstün biriyle tanışmam gerekiyor. Bay Elton, senin de bildiğin gibi söz konusu bile olamaz." Emma kendisini toparladı, "Ben de böyle birisini görmeyi arzulamvuorum. Baştan çıkmasam daha iyi olacak. Gerçekten bu halimden daha iyi bir durumda olmam mümkün değil. Eğer evlenirsem bu yapüğıma pişman olacağım muhakkak."

"Tannm; bir kadının böyle konuştuğunu duymak o kadar tuhaf ki!"

"Kadınlarda genellikle bulunan evlenme merakı bende yok. Eğer tutup da âşık olursam, o başka bir şey olur tabii, ama şu zamana kadar hiç âşık olmadım, bu benim tarzım değil; tabiatımda yok. Bundan soma da âşık olacağımı sanmıyorum. Ve işin içinde aşk olmazsa, şimdiki durumumu bozmam için aptal olmam gerekir. Servette, meşgalede, mevkide gözüm yok. Çok az evli kadirim, kocalarının evinde, benim Hartfield'de sahip olduğum hâkimiyetin ancak yansına sahip olduk-lanna inanıyorum. Ve hiçbir erkeğin gözünde, babanım gözünde olduğum kadar sevilmeyi ve önemli sayılmayı, öncelikli ve hep haklı görülmeyi asla ve asla bekleyemeyeceği-mi biliyorum."

"Ama o zaman, sonunda Bayan Bates gibi bir kız kurusu olmak var!"

"Bundan daha korkunç bir tablo çizemez-din Harriet, ama eğer bir gün Bayan Bates gibi olacağıma inansam, öyle aptal, öyle mutlu, öyle gülümser, öyle yavan, öyle sıradan olsam, her şeyi öyle kolayca beğensem ve kendimle ilgili yerli yersiz her şeyi herkese anlatmaya eğilimli olsam, hiç durmaz yarın evlenirdim, ama laf aramızda Harriet, onunla aramızda evlenmemiş olmak dışmda herhangi bir benzerlik olabileceğine inanmam mümkün değil."

"Ama yine de bir kız kurusu olacaksınız! Ve bu korkunç bir durum!"

"Olsun Harriet, yoksul bir kız kurusu olmayacağım ve kamuoyunun gözünde evlenmemiş olmayı böyle aşağılık gösteren şey, yoksulluktur! Çok dar gelirli bekâr bir kadm, gülünç ve tatsız bir kız kurusu olmak zorundadır; kız ve oğlan çocukların en sevdikleri alay konusu olur, ama iyi bir servete sahip olan bekâr bir kadın her zaman saygıdeğerdir. Başka herhangi birisi kadar aklı başmda ve hoş olabilir. Aradaki fark, ilk bakışta göründüğü gibi, herkesin samirmyetini ve sağduyusunu sorgulayan bir durum değildir, çünkü çok dar bir gelirin insanın zilinini daraltmak ve huysuzlaştırmak eğilimi vardır. Hayatlarım zar zor sürdürebilenler, çok dar ve genellikle çok düşük bir tabaka arasında yaşamak zorunda olanlar pekâlâ bağnaz ve aksi olabilirler. Gerçi bu dediklerim Bayan Bates için geçerli değil; o bana uymayacak kadar iyi huylu ve şapşal, yine de bekâr ve yoksul olmasına rağmen genelde herkesin

-139-

zevkine uyan birisi. Yoksulluğun onun aklını daraltmadığı kesin: Şuna gerçekten inanıyorum ki eğer elinde bir şilini olsa bunun altı pensini başkalarına vermeye hazırdır ve kimse ondan korkmaz. Bu çok büyük bir cazibedir."

"Aman Tanrım! Peki siz ne yapacaksınız? Yaşlandığınızda kendinizi neyle oyalayacaksınız?"

"Eğer kendimi biraz olsun tanıyorsam Harriet, hareketli ve faal bir zihnim olduğunu, aklımın birbirinden bağımsız bir sürü kaynağı bulunduğunu söyleyebilirim; kırk elli yaşıma geldiğimde, neden yirmi birinde olduğundan daha fazla meşguliyet ihtiyacı içinde olayım, anlamıyorum. Kadınların göz, el ve zihin mahareti isteyen bildik meşguliyetleri fazla bir değişiklik göstermeden, o zaman da bugünkü gibi açık olacak bana. Daha az resim yapsam bile daha fazla okurum; müziği bıraksam, halı dokumaya başlarım, ama ilgi ve şefkat nesnelerine gelince, ki gerçekte bu nokta, önemli eksiklik ve evliliğin en kötü yanlarından birisidir; çok sevdiğim ablamın çocuklarına bakabileceğim için ben bundan da uzak olacağım. Onların varlığı, her halükârda sona ermekte olan hayatın insanı muhtaç edeceği her türlü duyguyu sağlamaya yeter. Her ümit ve korkuya yeter onların varlığı; her ne kadar benim onlara duyduğum bağlılık bir ebeveynin bağlılığının yerini tuta-masa da, o kadar sıcak olmayan, insanın gözlerini kör etmeyen bu durum, benim rahatlık anlayışıma daha çok uyuyor. Yeğenlerim var!

-140-

Kız yeğenlerimden birisi benim yanımda sık sık kalabilir."

"Bayan Bates'in yeğenini tanıyor musunuz? Yani onu yüz defa gördüğünüze eminim, ama hiç onu yakından tamma fırsatınız oldu mu?"

"Ah! Evet, Highbury'ye her geldiğinde yakınlaşmak durumunda kalıyoruz. Yeri gelmişken, o insanı yeğen fikrinden soğutabilecek birisi. Tanrı korusun! Bayan Bates, Jane Fairfax'ten bahsederek insanları o kadar sıkıyor ki. ben bütün Knightley'lerin hepsinden bahsetsem bile kimsenin canını onun kadar sıkamam. İnsan Jane Fairfax'in adını bile duymaktan bıkıyor. Her yazdığı mektup kırk defa okunuyor; arkadaşlarına yaptığı bütün iltifatlar durup durup tekrar ediliyor, eğer tutup da teyzesine bir korse modeli gönderse veya ninesine bir çift çorap bağı örse, bir ay boyunca başka konu konuşulmaz oluyor. Jane Fairfax'e her şeyin en iyisini dilerim, ama beni ölesiye yoruyor."

Artık eve yaklaşmışlar, bütün havadan sudan konuşmaları son bulmuştu. Emma çok merhametli bir kızdı, yoksulların acılan karşısında yalnızca kesesinin ağzını açmakla yetinmez, aynı zamanda onların bütün sıkınalarına özel bir dikkat ve sabırla yaklaşırdı. Onların halinden anlardı, cehaletlerini ve ara sıra şeytana uymalannı anlayışla karşılardı. Bu kadar az eğitim almış insanlardan romantik beklentileri yoktu, onlann dertlerini anlamaya, her zaman aklını ve iyi niyetini kullanarak onlara yardımcı olmaya çalışırdı. O sı-

racla yaptığı ziyaretin sebebi açlık ve hastalıktı; mümkün olduğunca teselli ve öğüt verdikten sonra evden ayrılırken öyle bir izlenim edinmişti ki Harriet'e şöyle dedi:

"Bu tür görüntüler insana iyi gelir Harriet. Onlan görünce başka şeyler insana ne kadar boş ve önemsiz görünüyor! Şu anda bana sanki günün kalan kısmında bu zavallı yaratıklardan başka bir şey düşünemeyecekmi-şim gibi geliyor, ama yine de çok kısa bir süre içinde bütün bunlar aklımdan silinip gidecek."

Harriet, "Çok doğru," dedi. "Zavallı yaratıklar! İnsan onlan gördükten sonra başka bir şey düşünemiyor."

Alçak çitin üzerinden atladıktan sonra, evin bahçesinden geçerek, onlan tekrar yola çıkartan kaygan patikayı düşe kalka aşarken, Emma, "Hem gerçekten de bu gördüklerimin aklımdan kolay kolay silinebileceğini sanmıyorum," dedi. Evin dışandan görünüşünün sefilliğine son bir defa daha bakıp içerideki daha da büyük sefaleti hatırlayarak, "Bunların aklımdan silineceğini hiç sanmıyorum," dedi.

Arkadaşı, "Ah! Tannm, hayır!" dedi. Yürümeye devam ettiler. Yol hafifçe kıvrılıyordu ve bu kıvnmı geçtiklerinde Bay Elton birden önlerine çıktı. O kadar yakınlannday-dı ki Emma'ya sadece şunlan söyleyebilecek zaman kalmıştı.

"Ah! Harriet, işte iyiliksever düşünceler konusundaki istikrarımızı sınayacak ani bir durumla karşı karşıyayız. Neyse." Gülümsü-

yordu. "Eğer gösterdiğimiz merhamet, acı çeken insanlara biraz olsun gayret ve rahatlama sağladıysa, gerçekten önemli bir işe yaramış demektir. Eğer zavallılar için elimizden geleni yapmamıza yetecek kadar merhamet göstersek bu bile yeter, bundan fazlası, bizi üzmekten başka bir işe yaramayacak olan boş bir muhabbet saydır."

Beyefendi aralarına katılmadan önce, Harriet, yalnızca, "Ya, öyle," deme fırsatını bulabildi. Ancak zavallı ailenin ihtiyaçlan ve çektikleri acılar, görüşmenin birinci konusu oldu. O da onlan ziyarete gidiyordu. Bu durumda ziyaretini erteleyecekti, ama nelerin yapılabileceği ve nelerin yapılması gerektiği üzerine ilginç bir görüşme yaptılar. Bay Elton, onlara eşlik etmek üzere geri döndü.

"Böyle bir işle meşgulken rastlaşmak," diye düşündü Emma, "Böyle yardımseverce bir tasanyla meşgulken karşılaşmak iki tarafın da aşkım artıracaktır. Bu durum bir ilan-ı aşkı getirirse hiç şaşmam. Eğer ben ortada olmasam bu olurdu. Keşke şimdi başka bir yere gidebilsem."

Onlardan mümkün olduğunca ayn durmak telaşında olduğu için kısa bir süre sonra patikanın yanında, hafifçe yüksekteki dar bir keçiyoluna çıkıp onlan ana yolda baş başa bıraktı. Keçi yolunda yürümeye başlayalı iki dakika bile olmamıştı ki, Harriet'in, Emma'ya bağımlılığı ve gördüğünü yapma huyu, yanma tırmanmasına sebep oldu: uzun lafın kısası, bir zaman sonra ikisi de Emma'nm ardına takılmışlardı. Böyle olmayacaktı; bot-

lannın bağcıklarını düzeltme bahanesiyle aniden durup çömelerek yolu tamamen işgal etti ve onlara kendisine bir iyilik yapıp yola devam etmelerini, kendisinin de bir dakika içinde arkalarından geleceğini söyledi. Onlar kendilerinden isteneni yaptılar; Emma da botuyla yeterince oyalandığına kanaat getirmişti ki, kendisinin emri üzerine etsuyu almak için, elinde bir ibrikle Hartfield'e doğru yola koyulan, biraz önce ziyaret ettikleri evden bir çocuğa rastlayınca istediği gibi gecikme fırsatı eline geçmiş oldu. Bu kızın yanında yürümek, onunla konuşup sorular sormak, kafasında herhangi bir plan olmasa, dünyanın en doğal şeyiydi; bu şekilde iki arkadaşı onu bekleme mecburiyeti olmadan istedikleri gibi ilerleyebilirlerdi. Ancak çocuk epeyce hızlı, onlarsa epeyce ağır yürüdüklerinden, elinde olmadan onlara ulaştı. Harriet'le Bay Elton'ın, kendilerini çok ilgilendiren bir konuya daldıkları açıkça belli olduğu için bu durum Emma'yı üzüyordu. Bay Elton heyecan içinde konuşmaktaydı, Harriet'se onu, halinden memnun olduğu çok belli olan bir dikkatle dinliyordu. Çocuğu göndermiş bulunan Emma, tam nasıl etse de biraz daha oya-lansa, diye düşünürken, başlarını çevirdiler ve genç kız da onlara katılmak zorunda kaldı.

İlginç bir ayrıntıya takılmış olan Bay Elton konuşmaya devam ediyordu, Emma, onun güzel yol arkadaşına bir gece önce arkadaşı Cole'un evindeki partiden söz ettiğini görünce hayal kırıklığına uğramadı değil.

Görünüşe bakılırsa Stilton peynirini, kuzey Wiltshire'i, tereyağını, kerevizi, pancar kökünü ve tatlıları dinlemek üzere aralarına katılmıştı.

Kendisini teselli etmek için, "Bu konuşma kısa bir süre içinde daha iyi bir yöne doğru gidecektir tabii," diye düşündü. "Birbirini seven insanlar arasındaki her konuşma ilginçtir ve her şey insanın kalbinden geçenlerin bir girizgâhı gibi olabilir. Keşke biraz daha oyalanabilseydim. "

Papaz evinin sütunları görünene kadar hep birlikte sakin sakin konuştular. Ev görününce Emma ani bir kararlılıkla, en azından Harriet'i eve sokabilmek için, yine botuyla ilgili bir mesele yaratıp geride kaldı. Ve ardından bağcığı koparıp büyük bir maharetle bir hendeğe alıverdi, böylece onlardan durmaları için ısrar etmek ve eve rahatça yürüyebilmesi için bazı düzenlemeler yapmak zorunda olduğunu belirtmek imkânını buldu.

TARAYAN VE DÜZENLEYEN: Oz Büyücüsü (OZ.)

www.bizimkosemiz.com

"Botumun bağcığı kopmuş," dedi, "Nasıl bir şey uyduracağımı bilemiyorum. İkiniz için de çok zorluk çıkarttığımın farkındayım, ama umanm her zaman böyle olmaz. Bay Elton sizden ricam, evinize uğrayalım da kâhyanızdan bana bir parça kurdele, sicim ya da botumu bağlayabileceğim herhangi bir şey bulmasını isteyelim."

Bay Elton, bu teklif karşısında büyük bir mutluluk duydu. Onlan evine yönlendirirken we her şeyi güzel göstermeye çalışırkenki dikkati ve uyanıklığıyla hiçbir şey boy ölçüşe-mezdi. Evin ön tarafına bakan onun genellik--145-

le oturduğu odaya geçtiler. Bu odanın arkasında hemen ona bitişik bir başka oda daha vardı, aralarındaki kapı ise açıktı. Emma, büyük bir rahatlıkla, evin kâhyasından yardım istemek üzere bu kapıdan geçti. Kapıyı bulduğu gibi, aralık bırakmak zorundaydı, ama amacı Bay Elton'm kapamasıydı. Kapı kapatılmadı, ardına kadar açık durmaya devam etti, ama Emma, kâhyayla yapacağı konuşmayı uzatarak, Bay Elton'm yandaki odada kendi seçeceği bir konuda konuşmasma katkıda bulunmak istiyordu. Bu işin artık geciktirilir bir yanı kalmamıştı. Daha sonra işini bitirmek ve odaya geri dönmek zorunda kaldı.

Âşıklar, birlikte pencerelerden birinin önünde durmaktaydılar. Emma yarım dakika kadar, başarılı bir plan yapmış olmanın zaferini yaşadı, ama olmamıştı, Bay Elton konuya girmemişti. Çok tatlıydı, çok hoştu; Harriet'e, onların geçtiğini görüp özellikle takip ettiğini söylemişti, başka kibarlıklar ve imalar da yapılmıştı, ama ciddi bir şey yoktu.

Emma, 'Tedbirli, çok tedbirli," diye düşündü, "adım adım ilerliyor ve kendisini emniyette hissedene kadar hiçbir şeyi tehlikeye atmaya niyeti yok."

Ancak yine de ustaca yapmış olduğu plan her şeyi halledemediyse de, bu ikisi için de çok hoş vakit geçirdikleri bir gün olduğu ve onlan esas büyük olaya yaklaştırdığı için kendisiyle gurur duymadan edemedi.

-146-

XI

Artık Bay Elton'm kendi kendiyle baş başa bırakılması gerekiyordu. Bundan sonra, onun mutluluğunu yönlendirmek veya hareketlerini çabuklaştırmak Emma'nm harcı değildi. Kız kardeşi ve ailesinin ziyareti o kadar yaklaşmıştı ki, bu durum, önceleri beklentiyken, sonralan gerçekleşerek, Emma'nm öncelikli ilgi konusu haline geldi. Onlann Hartfield'de geçirdikleri on gün boyunca, kendisinin âşıklar için, ara sıra rastlantısal bir yardımdan öte bir şey yapması beklenemezdi; en azından kendi kendinden daha fazlasını beklemiyordu. Hızla ilerlemek onlann elindeydi asımda, hem zaten bir biçimde ilerleyeceklerdi işte. Onlara ayırabileceği daha fazla boş vaktinin olmasım pek de istemiyordu Emma. Öyle insanlar vardır ki, siz onlara ne kadar yardım ederseniz, onlar da kendileri için o kadar az şey yaparlar.

Her zamankinden daha uzun bir süre Surry'den uzak kalmış olan Bay ve Bayan Knightley, tabiatıyla her zamankinden daha fazla ilgiye mazhar olmuşlardı. Bu yıla kadar, evlendikleri günden beri her uzun tatili Hartfield ve Donwell Abbey arasmda bölünmüş olarak geçirmiş olmalarına rağmen, geçen güzün bütün tatillerini çocuklan için deniz banyosuna ayırmışlardı.

O yüzden Surry'deki akrabalan onlan düzenli biçimde görmeyeli aylar olmuştu. Hele zavallı Isabella'nın hatın için olsun Londra'ya kadar gitmeye bir türlü ikna edilemeyen Bay Woodho-

use, onlan aylardır görmemişti ve bunun bir sonucu olarak bu çok kısa ziyareti herkesten daha gergin ve endişeli bir mutlulukla beklemekteydi.

Bay Woodhouse bu yolculuğun kızma verebileceği zararlan uzun uzun düşündüyse de, yolun son yansında bütün aileyi Hartfield'e taşıyacak olan kendi arabacısının ve atlaman yorulacak olmalarına pek aldumadı, ama endişeleri boşunaydı; on altı mil sevinç içinde aşılmıştı. Bay ve Bayan Knightley, beş çocukları ve epey bir sayıda mürebbiye ile hep birlikte sağ salim Hartfield'e vardılar. Bu türden kavuşmaların yarattığı neşe ve heyecan, konuşulacak, buyur edilecek, sırtı sıvazlanacak olanlar, elden çıkartılması ve dağıtılması gerekenler, hepsi birlikte, başka bir sebeple olsa Bay Woodhouse'un sfnirlerinin kaldıramayacağı ve dünya yıkılsa bu kadar uzun süre dayanamayacağı bir karmaşa ve gürültü yaratıyordu, ama Isabella, babasınm duygulanna karşı o kadar büyük bir saygı duyardı ki, ufaklıkların hemen mutlu edilmeleri, hiç vakit kaybedilmeden her türden özgürlüğe ve bakıma kavuşmaları, en ufak bir gecikme olmadan istedikleri kadar yiyebilmeleri, içebilmeleri, uyuyabilmeleri ve oyun oynayabilmeleri konusunda bir annenin bütün kaygılanın taşımakla birlikte, çocuklannın hem kendisini, hem de bakımlannın uzaması dolayısıyla dedelerini uzun süre rahatsız etmelerine asla izin vermezdi.

Bayan John Knightley, güzel, zarif, ufak tefek bir kadındı. Tavırları yumuşak ve ses-

sizdi, tabiaü özellikle sevilmeye uygun ve şefkat doluydu; ailesiyle çok iyi anlaşırdı, kendini eşine adamışü, çocuklarına çok düşkündü. Babasma ve kız kardeşine o kadar bağlıydı ki, insanın bundan daha fazla bağlanması, daha sıcak bir sevgi duyması mümkün olamazdı. Ne babasmda, ne de kız kardeşinde tek bir kusur bulurdu. Anlayışı çok kuvvetli veya hızlı düşünen bir kadm olduğu söylenemezdi; babasma bu açıdan benzediği gibi, onun bünyesini de almışü. Kendi sağlığı konusunda çok hassas, çocuklannın sağlığı konusunda ise aşın dikkatliydi, birçok konuda korkulan olan, sinirli bir kadındı. Babasınm Bay Perry'si gibi, o da şehirde, kendi Bay Wingfield'ine pek düşkündü. İki adam, yardımseverlikleri ve eski tanıdıklanna saygıda kusur etmemeleri açısından da birbirlerine benziyorlardı.

Bay John Knightley, uzun boylu, çok akıllı ve efendi bir adamdı; mesleğinde hızla yükseliyordu, evine bağlıydı, başkalanna saygılı bir kişiliği vardı ancak tabiaü itibanyla biraz çekingendi. O yüzden genellikle tavrrlan in-sanlann pek hoşuna gitmezdi ve her zaman öyle mizahtan anlayan biri olamıyordu. Kötü huylu bir adam değildi, böyle bir yaklaşımı hak edecek kadar aksiliği tutmazdı, ama doğruya doğru, en mükemmel yanının mizacı olduğu da söylenemezdi. Zaten kendisine böyle tapan bir kansı oldukça tabiatmda doğuştan beri bulunan kusurlann azalması mümkün değildi. Bayan Knightley'in mizacının aşın tatlılığı. Bay Knightley'e zarar veriyor gibi gö-

rünüyordu. Adamda, karısının ihtiyaç duyduğu bütün zihin açıklığı ve düşünme hızı mevcuttu, arada sırada zarif olmayan bir davranışta bulunduğu veya ters bir söz sarf ettiği de oluyordu. Bay Knightley'in güzel bal-dızıyla da pek arası yoktu. Emma'nm gözünden adamın hiçbir kusuru kaçmıyordu. Isa-bella'yı en ufak bir biçimde kırdığında, Isabella değilse bile, Emma bunu fark ederdi. Bay Knightley'in tavırları Isabella'nın kardeşine karşı biraz daha iltifatkâr olsaydı belki idare edebilirdi, ama eniştesi genç kıza kibar bir ağabeyin ve arkadaşın sükûneti içinde yaklaşıyordu; ona takdir etmiyor değildi; Emma'nm hatalarına karşı gözleri kör de değildi, ama ne olursa olsun, genç kıza yapacağı hiçbir iltifat onun gözünde sahip olduğu o en büyük hatayı affettiremezdi, o da babasına karşı yeterince saygılı hoşgörü göstermiyor oluşuydu. O noktada Bay Knightley, her zaman göstermesi beklenen sabn gösteremiyordu. Bay Woodhouse'un tuhaflıkları ve huzursuzlukları bazen damadının makul itirazlarına veya aynı oranda kötü görünen sert cevaplar vermesine yol açıyordu. Böyle şeyler sık sık olmuyordu, çünkü Bay Knightley kayınpederine karşı büyük bir saygı duyuyor ve genellikle kendinden beklenenleri başarılı bir biçimde hissedebiliyordu, ama bunu genellikle Emma'nm hatırına yapıyordu, çünkü herhangi bir gücenmeye yol açmasa bile genellikle katlanması gereken endişeli ve sıkıntılı bir dönem yaşanıyordu. Her ziyaretin başlangıcında duruma en uygun duygular ortaya

dökülürdü, fakat bunlar zorunluluktan kaynaklandığı için bu en candan halin de pek kısa sürmesi gerekiyordu. Knightley ailesi henüz yeni gelip oturmuştu ki, Bay Woodhouse melankolik bir biçimde başım sallayıp içini çekerek, kızının dikkatini, Hartfield'e en son geldiğinden beri gerçekleşen üzücü değişikliğe çekti.

"Ah! Canım," dedi, "zavallı Bayan Taylor, çok acı oldu bu iş!"

Isabella, duygulanarak, "Oh! Evet, efendim!" diye haykırdı, "onu nasıl da özlüyor olmalısınız! Zavallı Emma da onu çok özlüyor-dur! Bu ikiniz için de ne korkunç bir kayıp! Sizin için o kadar üzüldüm ki. O olmadan ne yaparsınız hiç bilemiyorum. Çok acı bir değişiklik bu, gerçekten de, ama umarım o iyidir, efendim."

"Çok iyi tatlım, -umarım- çok iyi. Ben pek bilemiyorum, ama orası ona fena gelmişe benzemiyor."

Bay John Knightley bu noktada Emma'ya sessizce, babasının Randalls'ın havasıyla ilgili kuşkusu mu olduğunu sordu.

To! Hayır, hiç de değil. Hayatım boyunca Bayan Weston'i hiçbir zaman bu kadar iyi gör-mermştim, hiç bu kadar iyi görünmemişti. Babam yalnızca kendi üzüntüsünü anlatıyor."

Emma bu sözleri karşısında pek uygun bir cevap aldı. "Bu iki taraf açısından da bir şereftir."

Isabella bunun üzerine, babasına çok yakışan ağlamaklı bir sesle, "Onu yeterince sık görebiliyor musunuz, efendim?" diye sordu.

Bay Woodhouse tereddüt etti. "Dilediğim kadar da sık değil canım."

"Ah! Baba, evlendiğinden beri onu görmeden bir gün bile geçirmiş değiliz. Bir gün dışında her gün; ya sabah, ya akşam, ya Bay Weston'i ya da Bayan Weston'i, genellikle ikisini birden burada ya da Randalls'ta gördük. Ve tahmin edebileceğin gibi Isabella, bu görüşmelerin çoğu burada oldu. Bizi ziyaret etme konusunda çok, çok kibarlar. Bay Weston neredeyse Bayan Weston kadar kibar. Babacığım, öyle melankolik bir biçimde konuşursan, Isabella'ya bizimle ilgili yanlış bir fikir vereceksin. Herkes Bayan Taylor'ı özleyeceğimizi

KiİTvnali nmo oYmı 7amynHa taVırmnİprİTrıi'zin

IJ1U1JV 11. OUU1 1.l^v 111 1,111111,1 IV 111 11111.*»"!!-' ...i.,-..

aksine, Bay ve Bayan Weston'm onu özleme-mize fırsat bırakmadıkları da bir gerçek."

Bay John Knightley, 'Tam da olması gerektiği gibi," dedi, "yazdığınız mektuplardan ben de böyle tahmin etmiştim. Bayan Weston'm size ilgi göstermek istediğine şüphe yok, Bay Weston'm serbest ve sosyal bir erkek olması da bunu kolaylaştırıyor. Sana hep söylemişimdir sevgilim, bu değişikliğin Hart-fıeld açısından senin de endişe ettiğin kadar somut etkilerinin olacağmı bir gün bile düşünmedim. Artık Emma'nm söylediklerini de duyduktan sonra umarım için rahatlamıştır."

Bay Woodhouse, "Orası öyle," dedi. "Evet, kesinlikle. Bayan Weston'm, zavallı Bayan Weston'm sık sık bizi görmeye geldiğini inkâr edecek değilim, ama yine de hep geri dönmek zorunda."

"Eğer dönmeseydi bu Bay Weston için çok

zor olurdu babacığım. Siz zavallı Bay Weston'i hep unutuyorsunuz."

John Knightley, tatlı bir sesle, "Ben de," dedi. "Onun üzerinde Bay Weston'm da hakkı olduğuna inanıyorum. Seninle biz Emma, zavallı kocanın tarafını tutma cüretini gösterelim. Ben kendim koca olduğum için, sen de eş olmadığın için erkeğin haklarını aynı şekilde görebiliriz. Isabella'ya gelince, o kadar uzun bir süredir evli ki, bütün Bay Weston'la-n elinden geldiğince bir kenara bırakıyor."

Konuşulanların yalnızca bir kısmını duymuş ve anlamış olan kansı, "Ben mi sevgilim?" diye haykırdı. "Benden mi bahsediyor-

cım9 TİNrliliSİ kunılun AnU„ f„„„l„---_____l„-_

ijviiiigı uiıjıunı ucum ldZılcl OclVLlllclH JtYIUl-

se olmadığına veya olamayacağına eminim; eğer Hartfield'den aynlmasının verdiği üzüntü olmasaydı, dünyada Bayan Taylor'dan daha talihli bir kadın olacağını düşünemezdim; Bay Weston'i, o mükemmel Bay Weston'i hiçe saymak aklımın ucundan bile geçmez, o her şeyin

en iyisine layık. Bence o dünyanın en iyi huylu erkeklerinden birisi. Seni ve erkek kardeşini dışanda bırakarak söylüyorum, bu konuda onun dengi birisinin olduğunu sanmıyorum. Geçen yıl Paskalya'da, o çok rüzgârlı günde Henry'nin uçurtmasını uçuruşla-rmı hiç unutmayacağım. Bir de, hani geçen eylül ayında, gecenin on ikisinde bana Cob-ham'ın kızıl olmadığım bildiren bir mektup yazma nezaketini gösterdiğinde, ondan daha yufka yürekli ve daha iyi bir adam olamayacağına emin oldum. Eğer ona layık birisi varsa, bu da Bayan Taylor'dır."

-153-

John Knightley, "Genç adam nerede?" diye sordu. "Düğün için buraya geldi değil mi, yoksa gelmedi mi?"

Emma, "Bay Weston'm oğlu henüz gelmedi," diye cevap verdi. "Düğünden hemen sonra gelir diye çok beklendi, ama bundan da bir şey çıkmadı. Son zamanlarda admın anıldığına hiç şahit olmadım."

Babası, "Ama onlara mektubu anlatmalısın canım," dedi. "Çocuk, zavallı Bayan Weston'i tebrik etmek için bir mektup yazmış, çok da düzgün ve güzel bir mektup. Bayan Weston bana gösterdi. Mektubu yazmakla çok iyi ettiğini düşündüm ben de. Tabii bu onun fikri miydi, bilinmez. O biraz genç, dayısı ise, belki..."

"Sevgili babacığım; o, yirmi üç yaşında. Siz zamanın nasıl geçtiğini unutuyorsunuz."

"Yirmi üç oldu mu o! Gerçekten mi? Aklıma bile gelmezdi, zavallı anneciğini kaybettiğinde daha sadece iki yaşmdaydı! Gerçekten de zaman su gibi akıp gidiyor değil mi? Benim de pek berbat bir hafızam var. Yine de, çok çok iyi, güzel bir mektuptu, Bay ve Bayan Weston'a büyük bir zevk verdi. Bunun Wey-mouth'dan yazıldığını, 28 Eylül tarihli bir mektup olduğunu ve 'Sevgili Madam,' diye başladığım hatırlıyorum, ama nasıl devam ettiğini unuttum; imzası da 'F.C. Weston Churchill'di. Bunu çok iyi hatırlıyorum."

İyi kalpli Bayan John Knightley, "Onun böyle bir şey yapması ne kadar hoş, uygun bir hareket olmuş!" diye bağırdı. "Onun çok sevilesi bir genç adam olduğuna hiç şüphem

-154-

yok, ama babasıyla birlikte yaşamaması ne kadar acıklı! Bir çocuğun ebeveyninden ve yuvasından kopartılması ne kadar üzücü! Bay Weston'm ondan nasıl aynlabildiğini anlayamıyorum. İnsanın çocuğundan vazgeçmesi! Başka birisine böyle bir şey teklif eden biri hakkında iyi şeyler düşünmem mümkün değil."

Bay Knightley, serinkanlı bir sesle, "Churchill'ler hakkında iyi düşünen olacağım pek sanmam," diyerek düşüncelerini ifade etti. "Ama Bay Weston, oğlundan uzak kaldığında, sen Henry'den veya John'dan vazgeçmek zorunda kalsan hissedeceğin şeyleri his-oALLigiiu uucymiiiic L3a.y vvcsLun guçıu duyguların sahibi olan bir adam olmaktan çok, rahat ve neşeli biridir. Her şeyi olduğu gibi kabul etmeyi bilir ve bunlardan mutlu olmanın bir yolunu bulur. Mutlu olmak için aile şefkatinden, bir yuvanın ona verebileceği şeylerden daha çok sosyete tabir edilen şeye; yani yemeye içmeye ve haftanın beş günü komşu-lanyla vist oynamaya bel bağlar."

Emma, Bay Weston'i eleştirir gibi görünen bu sözlerden hiç hoşlanmadı. İtiraz etmeyi akımdan geçirdiyse de kendi kendisiyle mücadele edip vazgeçti. Mümkün olduğunca huzuru korumaya çalışıyordu. Enistesinin sosyal ilişkilere ve bunlara önem verenlere böyle tepeden bakmasında, yuvasına böyle kuvvetle bağlı olmasmda ve her şeyi evinde bulabilmesinde değerli ve onurlu bir şey vardı. Bu da onu hoş görülmeye layık kılıyordu.

-155-

XII

ra da, ancak gerçek bir dostlukta olabilecek bir teklifsizlikle çocuğu genç kızın kollarından aldı. Emma tekrar arkadaş olduklarını hissetti. Bunu fark etmek ona önce büyük bir mutluluk vermiş, sonra da azıcık şımarma imkânı tanımış olacak ki, Bay Knightley çocuğu severken, genç kız dilini tutamadı:

"Yeğenlerimizle ilgili hepimizin benzer şeyler düşünmesi ne büyük rahatlık. Kadınlar ve erkekler olarak düşüncelerimiz bazen değişebiliyor, ama şu çocuklarla ilgili hiç fikir ayrılığına düştüğümüzü görmüyorum."

"Kadınları ve erkekleri değerlendirirken sana yol gösteren şey tabiat olsa ve onlan değerlendirirken şu çocuklarla ilgili olduğu gibi, hayal ve kaprislerin etkisi altında kalmadan hareket edebilsen, hiç fikir aynlığına düşmezdik."

"Muhakkak, bizim fikir aynlıklanmız hep benim hatalı olmamdan kaynaklanıyor olmalı."

Bay Knightley, gülümseyerek, "Evet," dedi. "Bunun da akla yakın bir sebebi var. Sen doğduğunda ben on altı yaşındaydım."

Emma, "O zaman maddi bir fark da var," diye cevap verdi. "Hayatımızın o döneminde değerlendirmelerde bulunma konusunda benden daha üstün olduğunuza şüphe yok, ama aradan geçen yirmi bir yıl bakış açılanınızı birbirine epey yaklaştırmadı mı?"

"Evet, epey yaklaştırdı."

"Ama yine de farklı düşündüğümüz zaman bana haklı çıkma şansım verecek kadar yaklaştırmadı değil mi?"

-157-

Bay Knightley onlarla birlikte yemek yiyecekti; bu aslmda Bay Woodhouseun pek hoşuna gitmemişti, çünkü daha geldiğinin ilk günü Isabella'yı kimseyle paylaşmak istemiyordu. Ancak Emma adalet duygusuyla bunun doğru olacağma karar vermişti. Ayrıca iki kardeşin bu gece birlikte olmaya hakları olmasının yanında böyle bir daveti iletmenin Bay Knightley'le son görüşmelerinde oluşan anlaşmazlığı ortadan kaldırmasını umduğu için de memnun oluyordu.

Onunla tekrar arkadaş olabileceklerini umuyordu. Artık barışmaları gerektiğini biliyordu. Gerçi barışmaları söz konusu olamazdı. Kendisi kesinlikle yanlış bir şey yapmamıştı; Bay Knightley ise haksız olduğunu asla kabul etmezdi. Ödün vermek söz konusu olmazdı, ama sanki aralarında hiçbir şey geçmemiş gibi yapmanın zamanı gelmişti. Bay Knightley içeri girdiğinde, yanında çocuklardan birisinin bulunmasının dostluklarının yeniden kurulmasına yardımcı olacağını umuyordu; bunun için çocuklardan birini, sekiz aylık çok tatlı bir kız olan en küçük çocuğu seçti. Bebek, Hartfield'e ilk defa geliyordu ve teyzesinin kollarında dans etmekten çok memnun görünüyordu. Gerçekten de bebek duruma çok yardımcı oldu, çünkü Bay Knightley önceleri Emma'ya ciddi bakışlarla bakıp kısa sorular sormakla yetindiyse de, kısa bir süre sonra onlarla her zamanki gibi konuşmaya başladı. Biraz zaman geçtikten son-

"Senin karşında hâlâ, on altı yıllık deneyime sahip olma, güzel, genç bir kadın veya şımarık bir çocuk olmama gibi bir üstünlüğüm var. Gel sevgili Emma, bırak arkadaş olalım ve bu konuda tek bir kelime bile konuşmayalım. Teyzene söylesene küçük Emma, eski üzüntüleri yenileyeceğine sana daha iyi örnek olması gerekir, hem eğer daha önce hata yapmadıysa bile, bu sefer hata yapıyor."

Emma, "Bu doğru!" diye haykırdı, "çok doğru. Küçük Emma, büyüyünce teyzenden daha iyi bir kadın ol. Bir kere kesinlikle daha akıllı ol ve onun yansı kadar olsun kendini beğenmiş olma. Şimdi Bay Knightley, size iki çift sözüm var, bir daha da ağzımı açmayacağım. Eğer konu iyi niyetli olmaksa, Bay Knightiey, ikimiz de haklıydık ve şunu söylemeliyim ki benim açımdan tartışmada savunduğum hiçbir şeyin aksi ispatlanmış değil. Sadece, Bay Martin'in çok çok acı bir biçimde hayal kırıklığına uğramadığım öğrenmek istiyorum. "

Bay Knightley'in cevabı kısaca, "Bir erkek daha fazla hayal kırıklığına uğrayamazdı," oldu.

"Ya! Öyle mi? Gerçekten çok üzüldüm. Hadi gelip benimle el sıkışın."

Tam büyük bir içtenlikle el sıkışmışlardı ki, John Knightley içeri girdi ve bunu, gerçek bir İngiliz aksanıyla telaffuz edilen, "Nasıl gidiyor George?" ve "John, nasdsm?" izledi. Bu cümleler, gerektiğinde birbirlerinin iyiliği için her şeyi yapabilmelerini sağlayan gerçek bir bağlılığın altına, kayıtsızlık gibi görünen bir sükûnetin ardına gömülmüştü.

Akşam sakin geçti; Bay Woodhouse sevgili Isabella'sıyla rahat rahat sohbet edebilmek için iskambil oyununu iptal edince, epeyce konuşma fırsatı bulundu. Küçük topluluklar doğal olarak ikiye ayrıldı, bir tarafta Bay Woodhouse ve kızı, öteki tarafta iki Bay Knightley vardı; bu iki grubun konulan tamamen birbirinden aynlmıştı, Emma ise bazen bir gruba, bazen ötekine katılıyordu.

Erkek kardeşler kendi ilgi alanlarından ve hedeflerinden, genellikle de yaşça büyük olanın ilgi ve amaçlarından söz ettiler. Daha iyi huylu olanı ve her zaman daha konuşkan olanı da oydu. Sulh hâkimi olduğu için her zaman John'a danışacağı birkaç konu ya da en azından aktaracağı bir hatırası olurdu. Bir çiftçi olarak ailenin Donwell'deki çifüiğinin başında durduğundan, her tarlaya bir sonraki yıl ne ekileceğini büdirmek ve çiftlikle ilgili bütün bu tür bilgileri aktarmak

zorundaydı. Bu bilgilerin, hayatının en uzun kısmım o evde geçirmiş ve bir bağlandı mı sıkı sıkı bağlanan bir kardeş için ilgi çekici olmaması mtimali yoktu. Bir su yolunun taslağı, bir çitin değiştirilmesi, bir ağacm düşmesi, her dönüm toprağa ekilecek buğday, şalgam ve mısır, John'un serinkanlı tavırlarının imkân verdiği ölçüde ilgiyle karşılanıyordu. Eğer hevesli kardeşi ona soracak bir şey bırakırsa sorularının neredeyse hevesli bir tonla sorulduğu oluyordu.

İki kardeş böyle rahat bir biçimde konu-şuyorken, Bay Woodhouse da kızıyla birlikte, mutlu pişmanlıklar ve korku dolu bir şefkatle dolu saatlerin tadını çıkartmaktaydı.

-159-

Bay Woodhouse, onun elini eline alıp, "Zavallı sevgili Isabella'cığım," diyerek, beş çocuğundan birisiyle meşgul olan kıza müdahale etti. "Ne kadar uzun zaman oldu, ne kadar korkunç derecede uzun bir zaman oldu sen buraya gelmeyeli! Hem yaptığınız yolculuktan sonra ne kadar yorulmuş olmalısın! Erken yatmalısın canım; yatmadan önce de biraz lapa yemeni öneririm. Beraber birer kap lapa yiyelim. Sevgili Emma'cığım, hepimiz lapadan birer kap yiyelim mi?"

Emma bunu düşünemiyordu bile; Bay Knightley'lerin de kendisi gibi, böyle bir şey yemeye asla ikna edilemeyeceklerini bildiği için yalnızca iki kap lapa söyledi. Lapanın faydalan üzerine biraz daha konuşulduktan ve her gece herkesin lapa yemiyor olmasına şaşıldıktan sonra Bay Woodhouse ağır ağır düşünüyormuş gibi bir havayla, "Güzü, buraya gelecek yerde South End'de geçirmeniz çok tuhaf bir iş oldu canım. Ben öteden beri deniz havasını hiç tutmam," dedi.

"Bay Wingfield deniz havasını hararetle tavsiye etti efendim, yoksa gitmezdik. Bunu bütün çocuklar için tavsiye etti, ama özellikle Bella'nın boğazmdaki zayıflığa karşı hem deniz havası hem de deniz banyosu önerdi."

"Ah! Canım; Perry de deniz havasının ona iyi gelip gelmeyeceği konusunda çok şüpheli görünüyor. Bana gelince; daha önce söyleme-mişimdir, ama uzun zamandır şundan eminim ki, denizin kimseye pek faydası olmuyor. Beni bir defasında neredeyse öldüreceğine yemin edebilirim."

-160-

Tehlikeli bir konuya geçildiğini hisseden Emma, "Hadi, hadi," diye bağırdı, "sizden deniz lafını bitirmenizi rica ediyorum. Bu konu beni üzüyor ve kıskanıyorum, ben denizi hiç görmedim! O yüzden sizden rica ediyorum, şu South End konusu kapansın. Sevgili Isabellam, Bay Perry'nin hatınnı sorduğunu hiç duymadım; oysa o seni hiç unutmaz."

"Ya! İyi kalpli Bay Perry; o nasıl efendim?"

"O mu? Fena değil, ama çok da iyi değil. Zavallı Perry'nin karaciğer rahatsızlığı var, ama kendine bakacak zamanı bir türlü bulamıyor, bana kendisine bakacak zaman bulamadığım söylüyor. Bu da çok acı bir durum, ama onu memleketin her tarafından çağm-yorlar. Sanınm

başka yerde onun gibi tecrübeli bir adam daha yok, ama zaten memleketin hiçbir yerinde onun gibi akıllı bir adam da bulunmaz."

"Peki Bayan Perry'yle çocuklar nasıl? Çocuklar büyüyor mu? Ben Bay Perry'ye büyük saygı duyarım. Umarım yalanda gelir. Bizim ufaklıklan görmekten büyük mutluluk duyacaktır."

"Umarım yann buraya gelir çünkü ona sormak istediğim birkaç önemli soru var. Bir de canım; Bay Perry gelir gelmez, ona Bella' run boğazını sormayı unutma."

"Ah! Canım efendim, Bella'nın boğazı o kadar düzeldi ki, bu konuyu aklıma bile ge-tirmedim. Ya banyolann büyük faydası oldu ya da Bay Wingfield'in ağustostan beri her gün sürdüğümüz mükemmel merhemine borçluyuz bu durumu."

-161-

"Banyoların ona iyi gelmiş olması pek muhtemel değil canım. Merhem yaptırmak istediğinizi bilseydim ben hemen konuşurdum..."

Emma, "Bay ve Bayan Bates'i de unuttun galiba, Isabella," dedi. "Onlann hatınnı da hiç sormuyorsun."

"Ah! İyi kalpli Bates'ler. Kendimden çok utandım, cima sen mektuplarında onlardan hep bahsediyordun. Umanm iyidirler. Yarın ona haber gönderir, çocuklan götüriirüm. Onlar çocuklarımı görmekten her zaman memnun oluyorlar. Ya o mükemmel Bayan Bates! Gerçekten de çok değerli insanlar! Onlar nasıl efendim?"

"Genelde çok iyiler canım, ama zavallı Bayan Bates bir ay kadar önce kötü bir soğuk algınlığı geçirdi."

"Çok üzüldüm! Ama geçen sonbahar soğuk algınlığı çok yaygındı. Bay Wingfield, soğuk algınlığının bu kadar yaygın olduğu ve ağır geçtiği bir yıl daha görmediğini söyledi. Bir tek grip salgınında böyle olmuş."

"Bu söylediğin gerçeğe epey yakın canım, ama senin dediğin kadar da değil. Perry so-ğuklann çok yaygın olduğunu söylüyor, ama kasım ayındaki kadar da ağır geçmiyor hastalık. Perry bu mevsimin pek o kadar da hastalık mevsimi olduğunu düşünmüyor. "

"Hayır, ben de Bay Wingfield'in bu mevsimin hastalanmaya çok uygun olduğunu düşündüğünü sanmıyorum yalnızca..."

"Ah! Zavallı sevgili çocuğum, gerçek şu ki Londra'da her mevsim hasta olmaya uygun-

-162-

dur. Orada yaşamak zorunda kalman ne kadar korkunç bir şey! O kadar uzakta! Havası da o kadar kötü ki!"

"Hayır, gerçekten. Biz hiç de kötü bir havada yaşamıyoruz. Londra'nın bizim yaşadığımız kısmı öteki yerlerden o kadar üstün ki! Bizi Londra'nın geneliyle kanştırmamalısmız sevgili efendim. Brunswick Meydanı'nın civa-n başka yerlerden çok farklıdır. Bizim orası o kadar havadar ki! Şehrin başka bir yerinde yaşamak istemeyeceğimi söylemeliyim; ço-cuklanmla birlikte mutlu olabileceğim başka bir yer yok, ama bizim orası o kadar havadar ki! Bay Wingfield, Brunswick civannın hava açısından kesinlikle en iyi yer olduğunu söylüyor."

"Ah, canım, hiç Hartfield gibi olur mu? Sen her şeyi iyi gibi göstermeye çalışıyorsun, ama Hartfield'de bir hafta kaldıktan sonra hepiniz bambaşka yaratıklar oluyorsunuz, görünüşünüz bile eskisi gibi olmuyor. Şu anda hiçbirinizin çok iyi göründüğünü söyleyemeyeceğim."

"Böyle demenize üzüldüm efendim, ama sizi temin ederim nereye gidersem gideyim kurtulamadığım sinirsel baş ağırlan ve çarpıntılar dışında ben çok iyiyim. Çocuklar yatmadan önce biraz solgun görünüyorlarsa, yol yorgunluğundan ve buraya gelmenin mutlu-hığundandır. Umanm yann onlann görünüşlerini daha çok beğenirsiniz çünkü Bay Wingfield yola çıkarken bizi hiç bu kadar iyi bir durumda görmediğini söylemişti. En azından Bay Knightley'in hasta gibi bir hali olduğunu

düşündüğünüzü sanmıyorum." Böyle derken gözlerini şefkatli bir endişeyle kocasına çevirdi.

"Şöyle böyle canım, sana boş yere iltifat edecek değilim. Bence Bay John Knightley pek de o kadar iyi görünmüyor."

Bay John Knightley, adının geçtiğini duyunca, "Buyrun efendim? Bana bir şey mi söylediniz?" diye seslendi.

"Maalesef babam senin pek iyi görünmediğini düşünüyormuş canım, ama ümit ediyorum ki bunun sebebi biraz yorgun ormandır. Ancak biliyorsun, evden ayrılmadan önce Bay Wingfield'i görebilmeni isterdim."

Bay Knightley, hemen, "Sevgili Isabellam!" diye bağırdı. "Rica ederim benim görünüşümle ilgilenip kendini sıkma. Kendine ve çocuklara özen gösterip, tedavi etmekle yetin; bırak, ben istediğim gibi görüneyim."

Emma, "Kardeşinize ne dediğinizi tam olarak anlayamadım!" diye haykırdı, "arkadaşınız Bay Graham yeni mülküne göz kulak olması için İskoçya'dan yeni bir çiftlik kâhyası mı getirtiyormuş? Ama bu adam o iş için yeterli olabilecek mi? Eski önyargılar ağır basmaz mı?"

Emma bu tarzda öyle uzun öyle başarıyla konuştu ki, dikkatini tekrar babasıyla kız kardeşine çevirmek zorunda kaldığında, Isabella'nın, kibarca Jane Fairfax'in nasıl olduğunu sormasından daha kötü bir şey çalınmadı kulağına. Jane Fairfax'ten genelde pek hoşlanmamasına rağmen o anda büyük bir mutlulukla onu övmeye başladı.

Bayan John Knightley, "O tatlı, sevimli Jane Fairfax," dedi, "ara sıra şehirde şöyle bir rastlamak dışında onu görmeyeli o kadar uzun zaman oldu ki... İyi kalpli yaşlı büyükannesi ve mükemmel teyzesi onun kendilerini ziyaret etmesinden kim bilir ne kadar mutlu oluyorlardır. Jane Fairfax, yeterince Highbury'ye gidemediği için her zaman Emma hesabına çok üzülmüşümdür, ama artık kızları evlendiğine göre sanırım Albay ve Bayan Campbell artık ondan hiç ayrılmayacaklar. O ise Emma için çok hoş bir arkadaş olurdu."

Bay Woodhouse, büyük kızının bu sözlerine katılarak şunu ekledi: "Gerçi bizim küçük dostumuz Harriet Smith de çok tatlı bir insan. Harriet'i seveceksin. Emma, Harriet'ten daha iyi bir arkadaş bulamazdı."

"Bunu duyduğuma çok sevindim, ama kimse Jane Fairfax kadar meziyetli ve üstün olamaz, üstelik de tam Emma'nın yaşında!"

Bu konu büyük bir sevinçle tartışılıyordu, başka konular da aynı şekilde konuşulup benzer bir uyumla kapanıp gittiler, ama gece biraz heyecan yaşanmadan da kapanmadı. Lapa gelince konuşacak epey konu çıkmıştı -bunların önemli bir kısmı yemeği takdir etmek üzere söylenen şeylerdi, epey bir yorum yapıldı- bu yemeğin her bünye için çok fayda-k olduğu konusunda hiç şüphe edilmeden karar verilmişti: Lapa yenmeyen evlerde ciddi bir philippics tehlikesi vardı, ama maalesef Isabella'nın üzüldüğü konulardan birisi, en yakın tarihte olanı ve dolayısıyla en önemlisi

South End'deki aşçısıydı; orada kaldıkları dönem boyunca tuttukları bu genç hamm, butas iyi, güzel lapadan söz ettiğinde ne kastettiğini bir türlü anlamıyordu; hafif dediğinde çok sulu yapıyordu lapayı. Isabella sık sık lapa yapmasım istiyordu, ama aşçı kadın bir türlü yenebilir bir şey yapamamışü. İşte, tehlikeli bir konu açılmak üzereydi.

Bay Woodhouse başım sallayıp ona tatlı bir ilgiyle bakarak, "Ah!" dedi. Bu söz Emma'nın kulağına, "Ah! Sizin South End'e gitmenizin yarattığı olumsuz sonuçlar bitmek bilmiyor, insan bu konu hakkında konuşmaya bile katlanamıyor," olarak yansıdı. Bir süre Emma babasının bundan bahsetmeyeceğini umut etti, azıcık söylenip kendi lezzetli la-pasıyla teselli bulabileceğini düşündü. Ancak birkaç dakikalık bir aradan sonra Bay Woodhouse söze başladı.

"Bu sonbahar buraya geleceğinize deniz kenarına gitmenize ömrüm oldukça üzüleceğim."

"Ama neden üzülesiniz ki efendim? Sizi temin ederim, çocuklara çok iyi geldi."

"Üstelik illa denize gidecektiyseniz, bari South End'e gitmeseydiniz. Orası çok sağlıksız bir yerdir. Perry, South End'e gitmeye karar verdiğinizi duyunca çok şaşırdı."

"İnsanlarda genelde böyle bir düşünce olduğunu biliyorum, ama bu gerçekten büyük bir hata efendim... Orada hepimizin sağlığı gayet iyiydi, çamurdan hiç rahatsız olmadık; Bay Wingfield orayı sağlıksız sanmanın büyük bir hata olduğunu söylüyor, ona güvene-

bileceğime eminim çünkü nasıl bir havanın iyi geleceğini çok iyi biliyor, ayrıca kendi erkek kardeşi ve ailesi de oraya defalarca gitmişler."

"İlla ki bir yere gidecektiyseniz Cromer'a gitmeliydiniz canım. Perry bir defasında bir hafta Cromer'da kalmış. Orasının deniz banyosu yapılabilecek yerler içinde en iyisi olduğunu söylüyor. Açık, güzel bir deniz var orada diyor; hava da çok temizmiş. Ve anlayabildiğim kadarıyla orada denizden epey uzakta ev bulabilirmişsiniz -çeyrek mil kadar uzakta- çok da rahat evlermiş. Gitmeden Perry'ye danışmanız gerekirdi."

Ama sevgili efendim, yolculuğun farkini bir düşünün. Arada büyük fark var, kırk mil yerine belki yüz mil yol kat etmek gerekecekti."

"Ah! Canım, Perry'nin dediği gibi, sağlık söz konusu olduğunda insan hiçbir şeyden sakınmamak, eğer insan yolculuk yapacaksa kırk mille yüz mil arasında fazla bir fark yok ki. En iyisi hiç yerinden ayrılma, kötü bir havaya gitmek için kırk mil yol yapacağına Londra'dan hiç ayrılma daha iyi. Perry aynen böyle dedi. Perry bu yaptığınızı hiç beğenmedi."

Emma'nın babasını susturma çabaları beyhudeydi, ancak böyle bir noktaya ulaştığında eniştesinin dayanamayıp söze karışması genç kız için şaşırtıcı olmadı.

Bay Knightley, son derece hoşnutsuz bir sesle. "Bay Perry," dedi, "Sorulmadıkça, fıkir-terini kendisine saklasa iyi yapar. Benim ne

yaptığım ona niye dert oluyor -benim ailemi hangi sahile götüreceğimden ona ne? Umanm kendi kararlanm konusunda Bay Perry kadar söz hakkım olmasma iznim vardır. Onun ne ilaçlarına ne de aklına ihtiyaç duyuyorum." Bir an için sakinleşerek durakladı ve sonra alaycı bir sesle, "Eğer Bay Perry bir eş ve beş çocuğu, kırk mil uzağa götürmenin masrafı ve vereceği rahatsızlık ile yüz otuz mil uzağa götürmenin yolunu biliyorsa, ben de onun gibi Cromer'ı South End'e tercih etmek isterdim."

Erkek kardeşi, hemen araya girip, "Doğru, doğru!" diye bağırdı, "çok doğru. Bunu da düşünmek gerek, gerçekten, arna John ben sana Langham patikasının yerini değiştirmekle ilgili planlarımı anlatıyordum. Patikayı biraz daha sağa kaydıracağım ki çayırlann arasından geçmesin. Bu durumda herhangi bir zorluk çıkacağmı sanmıyorum. Bu iş Highbury-lilere zorluk çıkartacaksa hiç girişmem daha iyi, ama eğer patikanın şu anda geçtiği yeri tam olarak hatırlarsan... Gerçi bunu ispat etmenin tek yolu haritalanmıza bakmak olacaktır. Yarın sabah umanm seni Abbey'de görürüm, sonra birlikte şu işe bir bakarız; sen de bana fikrini söylersin."

Bay Woodhouse arkadaşı Perry'yle ilgili böyle sert yorumlar yapılması karşısında biraz heyecanlanmıştı; kendi duygu ve ifadelerinin çoğunu bilinçdışı bir şekilde ona atfetmişti, ama kızının kendisini yatıştıran ilgisi varolan tatsızlığı gidermeye yetti ve erkek kardeşlerden birinin hemen harekete geçme-

si, diğerinin de daha iyi şeyler hatırlatması tatsızlığın yenilenmesini engelledi.

XIII

Hartfield'e yaptıklan bu kısa ziyaret sırasında, dünyada Bayan John Knightley'den daha mutlu bir insan yoktu denebilir. Her sabah beş çocuğunu yanma alıp, eski ahbaplarından birisine gidiyor ve her akşam, gün boyunca yaptıklarını babasına ve kız kardeşine anlatıyordu. Bunun dışmda günlerin bu kadar çabuk geçmemesinden başka bir dileği olamazdı zaten. Bu harika bir ziyaretti, bu kadar kısa sürmesi de onu mükemmel kılıyordu.

Genelde akşamlan kendi başlarına kalmayı tercih ediyorlardı, ama Noel olmasma bile aldırmadan, gece dışanda yemeğe gitmekten kaçınmadılar. Bay Weston hiçbir itirazı kabul etmiyordu; bir gece hepsinin Ran-dalls'ta yemek yemesi gerekiyordu. Bay Woodhouse bile, topluluğu böleceğine oraya gitmenin daha tercih edilir olduğuna ikna edilebilmişti.

imkân bulsa oraya nasıl gideceklerini bir sıkıntı konusu haline getirirdi, ama damadıyla kızının arabası ve atlan da Hartfield'deydi; o yüzden bu konuda kısa bir soru sormaktan öte bir şey yapamadı. Emma'nm onu, arabalardan birinde Harriet'e de yer bulunacağma ikna etmesi pek de zor olmadı.

Harriet, Bay Elton ve Bay Knightley, yani kendi özel gruplan dışmda davetli yoktu; er-

ken bir saatte buluşulacaktı ve davetli sayısı azdı; her konuda Bay Woodhouse'un alışkanlıklarına ve eğilimlerine danışılmaktaydı çünkü.

Bu büyük olaydan (çünkü Bay Woodhouse'un 24 Aralık gecesi evinin dışmda yemek yemesi gerçekten büyük bir olaydı) önceki gece Harriet, Hartfield'e kalmıştı. Oraya geldiğinde öyle bir nezleye yakalanmışü ki, evden ayrılmasını Emma'nm yüreği kaldırmamışü. Emma, ertesi gün onu görmeye gittiğinde, Randalls'a gelmesinin kesinlikle mümkün olmadığını gördü. Genç kızın çok ateşi vardı ve boğazı fena halde ağrıyordu: Bayan Goddard ona özen ve şefkatle bakmaktaydı, Bay Perry'yle görüşülmüştü; Harriet de kendisini bu neşeli geceden alıkoyan bir otoriteye karşı direnemeyecek kadar hasta ve zayıf düşmüştü. Ancak bu konudan bahsederken gözyaşlarını tutamıyordu.

Emma elinden geldiği kadar uzun bir süre onun yanmda oturdu, böylece Bayan Goddard'm zorunlu sebeplerle genç kızın yanmda olamadığı durumlarda ona bakıyor ve durumunu öğrenince Bay Elton'm ne kadar üzüleceğini anlatarak kızın moralim yükseltmeye çalışıyordu. Genç adamın o olmadığı için bir türlü rahat edemeyeceğini ve hepsinin onu çok özleyeceğini söyleyerek Harriet'i nispeten teselli bulmuş bir halde bıraktı. Bayan Goddard'm kapısından henüz birkaç metre uzaklaşmıştı ki Bay Elton'la karşılaştı, o da belli ki kapıya doğru gitmekteydi; hasta hakkında konuşarak ağır ağır yürürlerken -ki genç

adam, hastanın ciddi bir rahatsızlık geçirdiğini duymuştu ve onunla ilgili bilgi alıp Hartfield'e iletmeyi planlıyordu- Bay John Knigh-tley'e rastladılar. Yaşça en büyük iki oğluyla birlikte Donwell'e yaptığı günübirlik ziyaretten dönmekteydi. Çocukların sağlıklı ve pırıl pırıl yüzleri çiftlikte geçirilen bir günün ne kadar faydalı olduğunu göstermekteydi. Bir an önce eve gidip kızarmış koyun etiyle sütlaçları mideye indirmeyi planlıyorlardı. Hepsi birlikte yürümeye başladılar. Emma, arkadaşının rahatsızlıklarım çınlatıyordu; "Çok ağrıyan bir boğaz, epey bir ateş, düşük nabız falan." Bayan Goddard'dan Harriet'in boğazının

Sik sik vp fena ha İrip aönriıSını nôYpnniplf rip

canını sıkmıştı. Bay Elton, bu sözler üzerine iyice endişelenmiş görünerek haykırdı.

"Boğaz ağrısı mı! Umanm bulaşıcı değildir. Umanm berbat bir bulaşıcı boğaz ağnsı değildir. Perry ona bakmış mı? Siz arkadaşınız kadar kendinize de bakmak zorundasınız. Sizden kendinizi tehlikeye atmamanızı rica etmeme izin verin. Neden Perry'yi çağırmamışlar?"

Kendi sağlığı için hiçbir endişe taşımayan Emma, bu aşın endişeyi Bayan Goddard'm tecrübesini ve ihtimamını hatırlatarak yatıştırdı, ama genç adamda bir miktar huzursuzluk daha kalmıştı ki, Emma bunu sağduyuyla engellemekten çok, beslemeyi ve gelişmesine yardımcı olmayı tercih ediyordu. O yüzden biraz zaman geçtikten sonra sanki çok başka bir konudan bahsediyormuş gibi söyle dedi:

"Hava çok soğuk, çok; sanırım kar yağacak. Bu akşam başka bir yerde, başka bir grupla olmam gerekseydi hiç dışarı çıkmamayı tercih ederdim. Babamı da çıkmaması için kandırırdım, ama o kararını verdiği zaman soğuğu hissetmez bile. Ben de işine karışmak istemiyorum çünkü eğer ziyaretlerine gitmezsek Bay ve Bayan Weston çok büyük bir hayal kırıklığına uğrarlar. Ama inanın ki Bay Elton, eğer sizin yerinizde olsaydım muhakkak izinlerim isteyip, bu geceye katılmazdım. Bana daha şimdiden biraz hastaymış gibi göründünüz; yarın sesinize çok ihtiyacınız olacak ve çok yorulacaksınız. Bunu düşününce bu gece evde kalıp kendinize bakmanız çok da pimpirikli bir hareket sayılmaz."

Bay Elton, sanki ne cevap vereceğini bilmiyormuş gibi baktı. Durum tam da buydu, çünkü böyle güzel bir hanımın sağlığma gösterdiği yakın ilgi karşısında büyük minnet duymasına ve onun kendisine verdiği hiçbir öğüde karşı çıkmak istememesine rağmen, bu ziyaretten vazgeçmeye de hiç niyeti yoktu. Onu yarım kulak bile olsa dinleyemeyecek, ne durumda olduğunu net biçimde göremeyecek kadar eski fikirlerinde ısrarlı ve kendi görüşleriyle meşgul olan Emma, onun, "Çok soğuk, gerçekten çok soğuk," diye mırıldanmasından çok mutlu olup, genç adamı hem Randalls'tan uzaklaştırmış hem de gece boyunca saat başı Harriet'ten haber almaşım sağlamış olmanın sevinciyle yürümeye devam etti.

"Çok doğru yapıyorsunuz," dedi, "biz sizin

yerinize Bay ve Bayan Weston'a özürünüzü büdiririz."

Ama daha sözünü yeni bitirmişti ki, eniştesinin Bay Elton'a, hava koşullarından başka engeli yoksa kendi arabalarıyla gidebileceğini nazikçe önerdiğini ve Bay Elton'ın da bu teklifi büyük bir memnuniyetle, basbayağı kabul ettiğini duydu. İş hallolmuştu, Bay Elton gidiyordu ve o geniş yakışıklı yüzünün şu ankinden daha mutlu göründüğü, böyle güçlü gülümsediği ve gözlerinin bu gelişme üzerine Emma'ya bakarkenki kadar sevinçli olduğu hiç görülmemişti.

Emma, kendi kendine, "Bu çok tuhaf bir durum!" dedi. "Bu kadar zevk aldıkları şeyler arasında yemek davetleri öyle bir sırada ki, işleri güçleri, şerefleri, neredeyse bütün görevleri bunun karşısında bir anlam taşımıyor. Bay Elton'm durumu da böyle olmalı; aslında çok değerli, çok sevimli ve hoş biri olduğuna şüphe yok ve Harriet'e de çok âşık, ama yine de bir daveti reddedemiyor; ne zaman teklif edilse, illa dışarıda yemek yiyecek. Aşk ne tuhaf bir şey! Harriet'te zekâ pırıltıları görebiliyor, ama onun hatırı için tek basma yemek yemeye katlanamıyor."

Bay Elton kısa bir süre soma yanlarından ayrıldı. Emma ayrıldıkları sıra Harriet'ten bahsederken sesinin epey duygulu olduğunu kabul etmekten kendini alamadı. Genç adam Emma'yla tekrar karşılaşacak olmanın mutluluğuna hazırlanmadan önce son bir defa Bayan Goddard'm evine uğrayıp güzel arkadaşından haber alabileceğini söylemişti; bu

sefer kendisine daha iyi bir rapor iletebilmeyi umuyordu. Öyle bir iç geçirmiş ve gülümsemişti ki Emma onu takdir etmekten kendini alamadı.

Aralarında birkaç dakika süren bir sessizlikten sonra Bay Knightley söze başladı.

"Hayatımda Bay Elton kadar kendini beğendirmeye çalışan bir adam daha görmedim. Hele hanımlar söz konusu olduğunda kendini paralıyor. Erkeklerle birlikteyken aklı başında olabiliyor ve o kadar etkilenmiyor, ama eğer hanımları memnun etmesi gerekiyorsa yüzünün her çizgisi ayrı bir ifade alıyor."

Emma, "Bay Elton'm tavırları mükemmel değildir," dedi. "Ama birisi başkalarının dileklerini yerine getirmeye çalışıyorsa insan bir sürü şeyi görmezden gelmelidir, epeyce şeyi de görmezden gelir. Ortalama bir güce sahip bir erkek elinden geleni yaptığında, üstün niteliklere sahip fakat umursamaz birinden daha avantajlı olacaktır. Bay Elton o kadar mükemmel iyi huylu ve iyi niyetli ki, insan buna değer vermekten başka bir şey yapamıyor."

Bay Knightley, bunun üzerine biraz hınzır bir ses tonuyla, "Evet," dedi. "Sana karşı epeyce bir iyi niyet beslediği belli."

Emma, hayret dolu bir gülümsemeyle, "Bana mı!" diye bağırdı, "siz Bay Elton'ın benden hoşlandığım mı düşünüyorsunuz?"

"İtiraf etmeliyim ki aklımdan geçti ve eğer daha önce bunu fark etmediysen şimdi dikkate alabilirsin."

"Bay Elton bana âşık! Aman ne fikir!" "Öyledir demiyorum, ama böyle olup ol-

-174-

madığına dikkat edersen ve davranışlarını buna göre ayarlarsan iyi olur. Bence senin davranışların ona cesaret veriyor. Ben bir arkadaş olarak seninle konuşuyorum Emma. Etrafına baksan, ne yaptığına ve ne yapmak istediğine dikkat etsen iyi olur."

'Teşekkür ederim, ama sizi temin ederim ki yanılıyorsunuz. Bay Elton'la ben çok iyi arkadaşız ve bundan öte bir şey yok," dedikten sonra yürümeye devam etti. Kendi kendisine, koşulların ne olduğunun tam olarak bilinmemesinden dolayı ortaya çıkan yanlışlıklan, çok iyi değerlendirmelerde bulunma iddiasında olan insanların düştükleri yanlışlan düşünüp içten içe eğleniyordu. Aynı zamanda eniştesinin kendisini kör, cahil ve öğüt verilmeye muhtaç sanması çok da hoşuna gitmemişti. Bay Knightley başka bir şey söylemedi.

Bay Woodhouse, bu ziyareti yapmayı öylesine kafasına koymuştu ki, artan soğuğa rağmen bundan vazgeçmek aklına bile gelmiyordu ve en nihayet, tam zamanında büyük kı-zryla birlikte kendi arabasına kuruldu. Havarim durumu konusunda diğerlerinden daha bilinçsiz bir durumdaydı; kendi gidişinin yaratacağı şaşkınlıkla, Randalls'ta yaratacağı Kvkle ilgileniyordu; soğuğu düşünecek hali yoktu, zaten soğuğu hissetmeyecek kadar sıkı giyinmişti. Ancak soğuk sertti ve ikinci araba harekete geçtiğinde birkaç kar tanesi düşmeye başlamıştı bile. Gökyüzünün öyle kir görüntüsü vardı ki, sanki çok kısa bir süit içinde bembeyaz bir dünya yaratmak için koranın biraz yumuşamasını bekliyordu.

-175-

Emma, kısa bir süre sonra yol arkadaşının hiç de mutlu olmadığmı gördü. Böyle bir havada hazırlık yapıp evden başka bir yere gitmek, üstelik de yemekten sonra çocuklarıyla oynamaktan mahrum kalmak kötü şeylerdi, en azından Bay Knightley'in hiçbir biçimde hoşuna gitmeyecek durumlardı. Bu ziyaretten, bütün bunlara değebilecek bir şey de beklemiyordu ve papaz evine kadar, yol boyunca söylendi durdu.

"Eğer bir adam," diyordu, "böyle bir havada insanlardan kendi ocaklarının başından kalkıp, sırf onu görmek üzere dışan çıkmalarını isteyebiliyorsa, oldukça kendini beğenmiş olması gerekir. Bu adam kendini pek hoş birisi sanıyor olmalı; ben olsam böyle bir şey yapamam. Bu, hayatta duyduğum en tuhaf şey. -İşte kar da başladı! - İnsanları evlerinde rahat bırakmamaktaki aptallık ve insanların evlerinde rahat rahat oturabilecekken bunu yapmamalanndaki aptallık! Böyle bir gecede iş veya görev sebebiyle dışarı çıkmak zorunda kalsak yalanıp dururuz, ama halimize bak; muhtemelen üstümüzde her zamankinden daha ince kıyafetlerle, kendi arzumuzla yola koyulduk, hiç sebepsiz yere doğanın çağrısına karşı geliyoruz; doğa bizim bütün görüş ve duygularımıza seslenerek evden dışan çıkmamamızı ve mümkün olduğunca kendimizi korumamızı söylüyor. İşte, bir başka adamın evinde beş sıkıcı saat geçirmek üzere yola koyulduk, bugüne kadar söylenmemiş ve yarın söylenemeyecek hiçbir şey söylemeyecek ve duymayacağız. Korkunç bir havada gidiyo-

-176-

ruz, büyük bir ihtimalle daha da kötü bir havada geri döneceğiz; dört at ve dört uşak, beş avare insanı, kendi evlerindekinden daha sıkıcı arkadaşlıklar ve daha soğuk odalara nakletmek üzere seferber olmuş durumda."

Emma, kendisini o teselli sözlerini söylemeye yetkili görmedi. Bay Knightley'in böyle bir şeye alışık olduğu belliydi. Muhtemelen her zamanki yol arkadaşının dillendirdiği, "Çok doğru aşkım, çok hakksın"larla rekabet etmeye niyeti yoktu genç kızın, hiç cevap vermemek konusundaki kararlılığını korudu. Olup bitene boyun eğdiğinden değil, kavga etmekten nefret ediyordu; kahramanlığı ancak sessiz kalmasına yetti. Eniştesinin konuşmasına izin verdi, pencerelerin sıkıca kapalı olup olmadıklarım kontrol etti, ağzını bir defa olsun açmadan üstünü başım düzeltmekle yetindi.

Nihayet gidecekleri yere vardılar, araba kapıya geldi, basamak aşağı indirildi ve Bay Elton, siyahlar içinde, tertemiz, şık ve gülümseyerek bir anda yanlannda belirdi. Emma, konu değişeceği için çok mutluydu. Bay Elton neşe ve nezaket doluydu, kibarlık gösterirken o kadar neşeliydi ki Emma, onun, Harriet'ten, kendisine ulaşandan daha farklı bir haber almış olabileceğini düşündü. Kendisi giyindiği sırada birini hastanın evine göndermiş ve aldığı cevap, "Aynı durum devam ediyor, bir değişiklik yok." olmuştu.

En sonunda, Emma, "Bayan Goddard'tan benim aldığım bilgiler umduğum kadar iyi değildi." dedi. "Bana gelen cevap, 'Daha iyi de-gü. oldu."

Genç adamın yüzü hemen asıldı ve genç kıza duygulu bir sesle cevap verdi.

"Ah! Hayır, -bunu duyduğuma üzüldüm-ben de tam Bayan Goddard'm kapısını çaldığımda, ki giyinmeye gitmeden önce en son oraya gitmiştim, bana Bayan Smith'in daha iyi olmadığı gibi, durumunun giderek kötüye gittiğini söylediler. Çok üzüldüm ve endişelendim. Bu sabah kendisine nasıl içten dav-ranıldığını bildiğim için durumunun iyiye gideceğini düşünerek teselli bulmuştum."

Emma gülümseyerek cevap verdi, "Benim ziyaretim şikâyetlerinin ancak sinirleriyle ilgili olan kısmına çare olabilir diye umuyorum, ben bile ağrıyan bir boğaza deva olamam, epeyce kötü bir soğuk algınlığı geçiriyor. Muhtemelen duymuşsunuzdur, Bay Perry onun yanındaydı."

"Evet, tahmin ettim, ama duymamıştım." "Bay Perry onun bu tür şikâyetlerine alı-şıkmış. Umarım y arm sabah bu konuda daha iyi şeyler duyarız, ama insanın huzursuz olmaması mümkün değil. Bugünkü partimiz açısından çok acı bir kayıp!"

"Korkunç! Gerçekten de öyle. Onun yokluğunu her an hissedeceğiz."

Bu pek münasip bir sözdü, bu söze eşlik eden iç geçirme de beklenmedik bir şey değildi, ama doğrusu biraz daha uzun sürmesi gerekirdi. Yarım dakika sonra Bay Elton çok canlı ve neşeli bir sesle başka şeylerden bahsetmeye başlayınca Emma'nın bayağı cam sıkıldı.

"Arabalarda koyun postu kullanılması ne

kadar akıllıca," diyordu. "Bunları ne kadar rahat yapıyorlar, böyle önlemler alındığında dışarıdaki soğuğu hissetmek mümkün değil. Modern zamanlarda yapılan icatlar bir beyefendinin arabasını mükemmel hale getirebiliyor. İnsan hava koşullarından öyle iyi korunuyor ki içeriye bir nefeslik bile hava giremiyor dışardan. Havanın hiçbir önemi kalmıyor. Çok soğuk bir öğleden sonra, ama arabanın içinde bunun farkında bile olmuyoruz. Aa, kar serpmeye başladı bile."

John Knightley, "Evet," dedi. "Sanırım epeyce yağacak."

Bay Elton, "Noel havası," dedi. "Mevsimine uygun bir hava; kar dün yağmaya başlamadığı, bu geceki partiyi engellemediği için kendimizi çok şanslı hissetmeliyiz, eğer yağış dün başlasaydı ve yerde fazla kar olsaydı Bay Woodhouse dışan çıkmaya biraz zor cesaret ederdi, ama şimdi bunun bir önemi yok. Bu gerçekten tam da dostlann buluşma zamanı. Noel'de herkes arkadaşlannı davet eder ve insanlar hava ne kadar kötü olursa olsun aldırmaz. Ben bir keresinde kar yüzünden bir hafta boyunca bir arkadaşımın evinde kalmıştım. O kadar hoş olmuştu ki... Bir geceliğine gitmiştim, ancak yedinci gece dışan çıkabil-diiu."

Bay John Knightley, bunun nasıl zevkli okluğunu anlamamış gibi görünüyordu, ama soğuk bir sesle, şunu söylemekle yetindi.

"Benim için Randalls'ta kar sebebiyle bir hafta kalmayı dilemek mümkün değil."

Başka bir zaman olsaydı Emma bu duy-

duklanndan eğlenebilirdi, ama şimdi Bay Elton'ın başka konularda böyle duygulara kapılması karşısında çok şaşırmıştı. Hoş bir parti beklentisi içinde Harriet'i unutuvermiş-ü.

Bay Elton, "Mükemmel ateşler yakacaklarına şüphem yok," diye devam etü, "ve her şey çok eğlenceli olacak. Bay ve Bayan Weston hoş insanlardır; özellikle Bayan Weston her türlü takdirin ötesindedir. Bay Weston da gerçekten değerli bir insandır, o kadar misafirperver, o kadar dost canlısıdır ki... Küçük bir parti olacak, ama seçkin insanlardan oluşan küçük partiler en hoş olanlardır. Bay Weston'm oturma odası on kişiden fazla insanı almıyor. Ben kendi hesabıma bu tür koşullar artında iki kişi fazla olacağına iki kişinin eksik olmasını tercih ederim. Sanırım siz de bana hak verirsiniz (bunu derken yumuşak bir havayla Emma'ya dönmüştü) belki Bay Knightley Londra'daki büyük partilere alışık olduğundan bizim duygularımızı paylaşmayacaktır, ama sizin onayınızı alacağıma inanıyorum."

"Ben Londra'daki geniş partileri hiç bilmem efendim. Ben kimseyle birlikte yemek yemem."

"Gerçekten mi!" dedi acıma ve şaşkınlık taşıyan bir sesle. "Hukukçuluk mesleğinin insanı böyle tutsak ettiğini bilmezdim. Yine de efendim, bütün bunların karşılığım alacağınız zaman gelecektir, o zaman az çalışıp çok keyif süreceksiniz."

Tam bahçe kapısından içeri girerlerken

-180-

John Knightley, "Benim ilk keyfim," diye cevap verdi, "kendimi sağ salim tekrar Hartfield'de bulmak olacak."

xrv

Beylerin ikisi de Bayan Weston'm salonuna girerken tavırlarım biraz değiştirmek zorunda kaldılar. Bay Elton neşeli görüntüsünü yatıştırmak zorundaydı, Bay John Knigh-Üey ise huysuz havasını biraz dağıtmalıydı. Bay Elton'm daha az, Bay John Knightley'in de daha fazla gülümsemesi gerekiyordu; ki ortama uyabilsinler. Emma en doğal halindeydi; ne kadar mutluysa öyle gösteriyordu. Onun için Weston'larla birlikte olmak gerçek bir zevkti. Bay Weston'i çok severdi ve şu dünya üzerinde onun kansı kadar kendini sakınmadan konuşabildiği, kendisini dinlediğine ve anladığına bu kadar güvenerek, her zaman ilginç ve her zaman akıllı bulunduğundan emin olarak ilişki kurduğu birisi daha yoktu; Bayan Weston, babasının ve kendisinin küçük işlerini, şaşkınlıklarını ve zevklerini hep hoşgörüyle karşılardı. Hartfield hakkında, Bayan Weston'm yakın bir ilgiyle karşılamayacağı hiçbir konu yoktu, Emma bu konuda ne anlatsa ilgiyle dinlerdi. İnsanın özel hayatındaki mutluluğunun sebebi olan bütün o ıvır zıvır konularla ilgili hiç kesilmeden yanm saat muhabbet etmek ikisinin de ilk yapacaktan şeydi.

Bugünkü ziyaret tabii böyle bir zevki ya-şamalanna uygun değildi, şu önlerindeki ya-

-181-

rım saati böyle geçiremezlerdi, ama Bayan Weston'm görünüşü, gülümsemesi, dokunuşu ve sesi Emma'yı minnettar kılıyordu. Genç kız mümkün olduğu kadar Bay Elton'ın tuhaflıklarını ya da hoşuna gitmeyen diğer şeyleri düşünmemeye çalışıyor ve elinde olan şeylerin tadını mümkün olduğunca çıkartmaya uğraşıyordu.

Emma oraya varmadan önce Harriet'in soğuk almış olmasının talihsizliği üzerine epeyce konuşulmuştu. Bay Woodhouse, bu durumun bütün tarihini anlatacak kadar uzun bir süredir salonda oturmaktaydı; üstelik bununla yetinmemiş, Isabella'yla birlikte oraya gelmelerinin ve Emma'nm onlan takip etmesinin hikâyesini de anlatmıştı. Diğerleri geldiğinde arabacı James gelip kızını görmüş olmaktan duyduğu mutluluğu anlattığı sözlerinin sonuna gelmişü ki, ona ilgi göstermekten başka bir şey yapamayan Bayan Weston da dönüp sevgili Emma'sma hoş geldin diyebildi.

Bay Elton'ı bir süre unutma projesine rağmen, yerlerine oturduklannda genç adamın ona çok yalan bir yere düşmesi Emma'nın canım sıkmışü. Onun Harriet'e karşı gösterdiği tuhaf duyarsızkğı zihninden kovmak çok zordu, çünkü Bay Elton dirseğinin dibinde oturmakla kalmıyor, neşeli yüz ifadesini kızın gözüne sokuyor ve her fırsatta ona hitap ediyordu. Onu unutmak ne kelime, genç adamın davranışlan Emma'nın kendi kendisine şu soruyu sormasına sebep olacak nitelikteydi, "Enişteminin düşündüğü şey gerçek olabilir mi? Bu adamın duygulannı Harriet'ten bana

-182-

yöneltmesi mümkün olabilir mi? Saçma ve dayanılmaz!" Ancak Bay Elton, Emma'nın iyice ısınıp ısınmadığı konusunda endişeli, babasıyla ilgili ve Bayan Weston'dan çok hoşlanır bir hal sergiliyordu ve en sonunda, onun resimlerini öylesine büyük bir ateşle, öylesine takdir etmişti ki bu, korkunç derecede, bir âşık adayının tavnnı andırmaktaydı ve Emma terbiyesini bozmamak için kendisini güç tutuyordu. Kendisinin ve Harriet'in hatın için terbiyesizlik yapmaması gerekiyordu; çünkü içinde hâlâ her şeyin yoluna girebileceği umudu vardı. Hatta oldukça medeni davrandığı bile söylenebilirdi, ama özellikle de Bay Elton'ın saçmalıklarının en kahredici kısmında, diğerlerinin arasında ilgilenip dinlemek istediği bir konuşma geçerken, bu, oldukça zor bir çaba oluyordu. Bay Weston'm oğluyla ilgili bazı bilgiler verdiğini anlayacak kadannı duymuştu; "oğlum", "Frank" ve yine "oğlum" kelimelerinin tekrar tekrar söylendiğini duymuştu; kulağına gelen yarım yamalak bazı hecelerden, oğlunun erken bir ziyaret yapacağım açıkladığını çıkarabiliyordu, ama genç kız Bay Elton'ı susturamadan konu öylesine dağılmıştı ki, Emma'mn konuyu canlandırmak için soracağı her soru tuhaf kaçacakü.

Emma'nın hiçbir zaman evlenmeme konusundaki karanna rağmen, Bay Frank Churchill'in adında ve düşündürdüklerinde onun ilgisini çeken bir şey hep olmuştu. Özellikle bu genç adamın, babasımn Bayan Taylor'la evlenmesinden sonra sık sık, eğer bir gün evlenecek olursa, yaş, kişüik ve koşullan itiba-

rryla kendisine tam uyacak kişi olduğunu düşünmüştü. Aileler arasındaki bu ilişki sebebiyle Emma, genç adamı basbayağı kendisine aitmiş gibi görüyor ve bunun, onları tanıyan herkesin uygun göreceği bir eşleşme olduğunu düşünmeden edemiyordu. Bay ve Bayan Weston'm böyle düşündüğüne oldukça emindi. Her ne kadar o veya başka herhangi biri tarafından kandırılmaya, başka herhangi bir durumdan daha iyi olan şimdiki konumundan vazgeçmeye niyeü olmasa da, onu görmeye can aüyordu; ondan hoşlanacağına, onun tarafından belli bir derecede beğenileceğine inanıyordu ve arkadaşlarının hayallerinde onunla eşleştirildiğini bilmekten zevk alıyordu.

Bütün bu duyguların arasında Bay Elton'ın kibarlıkları iyice zamansız kaçıyordu ve Emma, aslında çok kızgın olmasına rağmen çok terbiyeli göründüğünü bilmenin rahatlığı içinde, bu gecenin geri kalan zamanında samimi Bay Weston'm aynı bilgileri tekrarlamayacağını ve konunun tekrar gündeme gelmeyeceğini düşünüyordu.

"Bu gece aramızda iki kişi eksik. Bu iki kişiyi de aramızda görmek isterdim, senin küçük, güzel arkadaşın Bayan Smith ve benim oğlum; o zaman kadronun tamamlanacağını söyleyebilirim. Sanırım salonda diğerlerine Frank'in bizi ziyarete geleceğini anlatırken beni duymadın. Bu sabah ondan bir mektup aldım, on beş gün içinde aramızda olacak."

Emma, tam dozunda memnuniyet göste-

rerek, Bay Weston'm partilerini, Frank Churchill ve Bayan Smith'in tamamlayacağını söyleyerek kendisini tasvip ettiğini ifade etti.

Bay Weston, "Eylülden beri bize gelmek istiyor," diye devam etti, "yazdığı her mektupta bundan bahsediyor, ama kendi zamanını kontrol edecek durumda değil. Memnun etmesi gereken öyle kişiler var ki, bu insanlar -aramızda kalsın, ama- bazen, ancak onlar için çok fazla fedakârlık yapıldığında memnun oluyorlar, ama şimdi ocak ayının ikinci haftasında onu burada göreceğimizden hiç şüphem yok."

"Bu sizin için ne büyük bir zevk olacak! Hem Bayan Weston da onunla tanışmayı çok istiyor, o da sizin kadar mutlu olacaktır."

"Evet, o da çok mutlu olacak ama, bu ziyaretin bir defa daha erteleneceğini düşünüyor. Onun geleceğinden benim kadar emin olamıyor, ama o insanları benim kadar iyi tanımıyor. Durum şu ki (ama bu aramızda kalsın: öteki odada bundan tek bir kelime bile bahsetmedim, bilirsin her ailede bazı sırlar olur), ocak ayında Enscombe'a bir arkadaş grubu davetliymiş ve Frank'in gelmesi, onlann ziyaretlerinin ertelenmesine bağlı. Eğer onlar ziyaretlerini ertelemezlerse, o da gele-mezmiş, ama ben oraya gitmeyeceklerini çok iyi biliyorum, çünkü o öyle bir aile ki, ismi lazım değil, Enscombe'da belli bir yeri olan bir hanım onlardan hiç hoşlanmadığından, onla-n iki üç yılda bir davet etmesi gerekmesine rağmen son anda hep bu ziyaret ertelenir. Bu

konuda en ufak bir şüphem bile yok. Şimdi burada olduğumdan ne kadar eminsem, Frank'in de ocak ayının ortasından önce burada olacağından o kadar eminim, ama senin şu iyi arkadaşın (bunu derken başıyla masanın öteki ucunu işaret ediyordu) o kadar kaprissiz ve Hartfield'de de kapris yapmadan yaşamaya o kadar alışmış ki bunların etkilerini benim kadar hesap edemiyor."

Emma, "Bu konuda endişeleriniz olmasına üzüldüm," diye cevap verdi, "ama sizin gibi düşünmekten yanayım Bay Weston. Eğer siz geleceğini düşünüyorsanız ben de aynı şekilde düşünürüm, çünkü siz Enscombe'taki koşulları biliyorsunuz."

"Evet, ben hiç orada bulunmadım, ama o konuda biraz bilgim olmasma hakkım var; evet, o çok tuhaf bir kadındır! Ama Frank'in hatırı için onun hakkında kötü konuşma hakkım tanımıyorum kendime, çünkü bu hanınım oğlumu çok sevdiğini biliyorum. Onun, kendisinden başka kimseyi sevemeyeceğine inanıyordum, ama Frank'e hep çok iyi davranmıştır (kendi tarzında tabii, her zaman heves ve kaprislerine izin vererek, her şeyin kendi istediği gibi olacağını bekleyerek). Bence Frank'in böyle bir insanda sevgi uyandırabil-mesi de az buz şey değil. Bunu kimseye söylemem, ama bu hanınım kalbi insanlara karşı taşlaşmıştır ve çok acımasız davranır."

Emma, konudan o kadar hoşlanmıştı ki salona dönmelerinden kısa bir süre sonra aynı şeyi Bayan Weston'la konuşmaya başladı. Frank Churchill'le ilk karşılaşmasının endişe

verici olacağım önceden görebilmesine rağmen ona mutluluklar diledi. Bayan Weston, bu konuda ona katılıyordu, ama, "Bir karşı-laşabilsek, ilk karşılaşmanın sıkıntısını yaşamaya razıyım," diye düşünüyordu, çünkü Frank'in geleceğinden emin değildi; bu konuda Bay

Weston kadar iyimser değildi. "Bu işten hiçbir şey çıkmayacağından korkuyorum. Anladığım kadarıyla Bay Weston sana her şeyi olduğu gibi anlatmış."

"Evet, konu Bayan Churchill'in huysuzluğuna bağlı gibi görünüyor, ki anlayabildiğim kadarıyla dünyada bundan daha güvenilir bir şey yok."

Bayan Weston, gülümseyerek, "Sevgili Emmam," diye cevapladı onu, "Kapris yapmanın ne güvenilirliği olabilir ki?" Sonra daha önce onların konuşmalarını dinlemeyen Isabella'ya dönüp, "Biliyor olmalısınız sevgili Bayan Knightley, kanımca Bay Frank Churc-hill'i aramızda görmemiz o kadar da kesin değil. Bu konu tamamen yengesinin havasına ve zevkine, yani kısacası onun huyuna kalmış. Size, siz iki kızıma bu gerçeği söyleyebilirim. Bayan Churchill, çok kötü huylu bir kadın, Enscombeü yönetiyor ve Frank'in gelmesi bu kadının ondan vazgeçmeyi kabul edip etmemesine bağlı."

Isabella, "Ah; Bayan Churchill, onu herkes tanır," diye cevapladı. "O genç adamı düşünerek üzülmediğim bir gün bile hatırlamıyorum. Sürekli olarak kötü huylu birisiyle yaşamak korkunç bir şey olmalı. Bizler şükür ki bunun nasıl bir şey olduğunu bilmeyiz,

ama korkunç bir hayat olsa gerek. Hiç çocuğu olmaması ne kadar hayırlı bir durum olmuş! Zavallı küçük yaratıklar, onları kim bilir ne kadar mutsuz ederdi! "

Emma, Bayan Weston'la yalnız kalabilmeyi dilerdi. Bu konuda daha fazla şey duyma imkânı olurdu o zaman. Bayan Weston onunla olduğu kadar sakınmasız konuşmazdı Isabella'nın yanmda. Kendisinden Churchill'ler-le ilgili herhangi bir şey saklayacağım hiç sanmıyordu. Yalnızca genç adamla ilgili görüşlerinden bahsetmeyebilirdi, ki kendi hayal gücü ona içgüdüsel olarak bu konuda bilgi veriyordu, ama şu anda daha fazla söylenecek bir şey yoktu. Bay Woodhouse kısa bir süre sonra hanımların peşinden salona geldi. Yemekten sonra uzun uzun oturmaya tahammülü yoktu. Ne şarap ne de sohbet ilgisini çekiyordu, o yüzden büyük bir memnuniyetle her zaman için birlikteliklerinden mutlu olduğu topluluğun, yani hanımların yanma geçiyordu.

Ancak o Isabella'yla konuşurken Emma şunu söyleme fırsatını buldu: "Yani oğlunun yapacağı bu ziyarete kesin gözüyle bakmıyorsun. Buna üzüldüm. Bu tür tanışmalar nerede olursa olsun her zaman tatsız olur ve ne kadar çabuk biterse o kadar iyidir."

"Evet. her gecikme inşam başka gecikmeleri bekler bir hale getiriyor. Eğer bu ailenin, yani Braithwaite'lerin ziyareti ertelense bile bizi hayal kırıldığına uğratacak yeni bir bahane çıkar diye korkuyorum. Frank Churchill'in isteksiz olduğunu düşünmek bile istemiyorum, ama Churchill'lerin onu kendilerine sak-

lamaya çok meraldi olduklarına kalıbımı basarım. Bu işin içinde kıskançlık var. Babasma saygı göstermesini bile kıskanıyorlar. Kısacası, onun geleceğine güvenemiyorum, keşke şu Bay Weston daha az iyimser olsaydı."

"Frank Churchill gelmeli," dedi Emma. "Yalnızca birkaç gün kalabilecek olsa bile gelmeli. İnsan genç bir adamın bu kadarcık buseyi yapma özgürlüğünün olmamasını anlamakta güçlük çekiyor. Genç bir kadın, ola ki kötü ellere düşerse baskı yapılıp, birlikte olmak istediği insanlardan uzak tutulabilir, ama insan genç bir adamın böyle bir baskının alünda olabileceğini anlayamıyor. Nasıl

r\lıır- rln r*nr\ı ici o/A i rîı r~\r\ KnKo cinin uınınrl o

villi uu V.UU1 lıAlVUlglllüA IJUWU0111U1 y Cil 111 1V-1C4

bir haftacık kalamaz?"

Bayan Weston, "İnsan Enscombe'da yaşayıp da ailenin âdetlerini bilmeden onun ne yapıp ne yapamayacağı konusunda karar veremez," diye cevap verdi. "Hatta insan herhangi bir ailenin herhangi bir ferdinin davranışlarını yargılarken de aynı ihtiyatı taşımalı belki de, ama Enscombeün kesinlikle genel kurallarla değerlendirilemeyeceğine inanıyorum. Oradaki bütün kapılann anahtarı o hanınım elinde."

"Ama yeğenini o kadar çok seviyor ki. Frank Churchill onun o kadar gözdesi ki... Şimdi benim Bayan Churchül'den anladığım kadarıyla her şeyini borçlu olduğu kocasmm rahaü için hiçbir fedakârlık yapmayacak olmasma, ona bitmez tükenmez kaprisler yapmasına rağmen, aslında hiçbir şey borçlu olmadığı yeğeninin lafından pek çıkmıyordur."

"Sevgili Emmam; o güzel tabiatınla, kötü bir insanı anlayabileceğini ve onun nasıl davranacağının kurallarını çözebileceğini sanma. Frank Churchill'in zaman zaman bu hanım üzerinde büyük bir etkisi olduğuna hiç şüphem yok, ama bunun ne zaman olacağım önceden bilmesinin mümkün olabileceğini sanmıyorum."

Emma, onu dinledi ve sonunda soğuk bir sesle, "Frank Churchill gelmezse memnun olmayacağım," dedi.

Bayan Weston, "Bir sürü konuda büyük etkisi olabilir," diye devam etti, "ama muhtemelen başka konularda çok az etkisi olduğunu sanıyorum, ona etki edemediği bu konuların arasında bizi ziyarete gelme koşullarının olması fazlasıyla muhtemeldir."

XV

Bay Woodhouse çayını içmeye hazırdı bile; çayım içtiğinde de eve gitmeye hazırdı. Üç refakatçisinin elinden gelen tek şey, beyler salona gelmeden önce, saatin ne kadar geç olduğuna dikkat etmesini engellemek için onu eğlendirmek oldu. Bay Weston konuşkan ve neşeliydi, hiçbir arkadaşının erken kalkmasına izin vermeye niyeti yoktu, ama en sonunda birisi yemek odasından ayrılıp salondaki gruba katıldı. Son derece neşeli bir ruh hali içinde olan Bay Elton salona ilk geçen erkek oldu. Bayan Weston'la Emma divanda birlikte oturuyorlardı. Bay Elton hemen onlara katıldı ve pek de davete gerek duymadan aralarına oturuverdi.

-190-

Emma da neşeli bir ruh hali içindeydi çünkü Frank Churchill'in gelme ihtimali onu mutlu etmişti. Bu yüzden Bay Elton'ın son münasebetsizliklerini unutmak ve onunla ilgili olarak eskisi gibi memnun olmak niyetindeydi. Onun, Harriet'i birinci ve en önemli meselesi haline getirmesi halinde onu en dost canlısı gülücüklerle dinlemeye hazırdı.

Bay Elton, Emma'nm güzel arkadaşıyla ilgili çok endişeli görünüyordu; onun, güzel, tatlı, sevimli arkadaşıyla. Onunla ilgili yeni bir haber almış mıydı? Bu konuda Randalls'a geldiklerinden beri yeni bir şey öğrenmiş miydi? Çok endişeliydi; itiraf etmeliydi ki, genç

TkXttkX ı Aplı\.cxy v, ııCı ı. unu luxAÇjr v< ov v iv V--UCLCIV

cinstendi. Bir zaman bu tarzda gayet güzel bir biçimde konuşmaya devam etti. Kendisine verilen cevapları pek dinlediği yoktu gerçi, ama ağrıyan bir boğazın ne kadar kötü olduğu konusunda yeterli bir duyarlılık göstermekteydi. Emma da ona karşı tam bir sevecenlik içindeydi.

Ama birden tuhaf bir dönüş oldu; sanki Bay Elton, Harriet'in boğazındaki hastalığın ciddi olmasından Harriet hesabma değil de Emma'run hesabına korkuyordu. Onun enfeksiyon kapması konusunda duyduğu endişe, hastada enfeksiyon olması konusunda duyduğu endişeden fazlaydı. Büyük bir ısrarla, Emma'dan hastanın odasına bir daha gitmemesi için ricada bulundu; genç kızdan, kendisi Bay Perryyi görüp görüşünü alana kadar böyle bir tehlikeyi göze almaması gerektiği konusunda kendisine söz vermesini ri-

-191-

ca etmeye başladı. Emma bu teklifi gülerek geçiştirmeye ve konuyu tekrar normal akışına getirmeye çalıştıysa da, Bay Elton'ın kendisiyle ilgili aşın kuruntusuna bir son vermek mümkün olmuyordu. Emma'nm cam çok sıkılmıştı. Adamın haline bakılırsa -bunu saklamak mümkün değildi- Harriet yerine, kendisine aşıkmış gibi görünüyordu; eğer bu doğruysa, bu maymun iştahlılık ne kadar iğrenç, ne kadar aşağılıktı! Emma, öfkesini denetlemekte güçlük çekiyordu. Bay Elton yardım istemek için Bayan Weston'a döndü. Acaba o kendisine destek vermez miydi? Bayan Woodhouse'u Bayan Smith'in hastalığının enfeksiyon olmadığı belli olana kadar Bayan Goddard'm evine gitmekten alıkoymaya ikna etmesine yardımcı olamaz mıydı? Eğer bu konuda bir söz alamazsa mutlu olmayacaktı. Bunu temin etmek için Bayan Woodhouse üzerindeki etkisini kullanmasını rica ediyordu Bayan Weston'dan.

"Bu genç hamm, başkalan söz konusu olduğunda tamamıyla vicdanıyla hareket ediyor, ama iş kendisine geldiğinde çok dikkatsiz. Bugün benden soğuk algınlığına tutulmamak için evde kalmamı istedi, ama yine de kendisi, boğazım hasta etme tehlikesinden kaçınmak için söz vermiyor. Söyleyin Bayan Weston, sizce bu adil mi? Bizim aramızda hakem olun. Benim şikâyete hakkım yok mu? Sizin bana destek ve yardımcı olma nezaketini göstereceğinizden eminim."

Emma. Bayan Weston'm son derece şaşırdığını gördü. Bay Elton'ın, onun sağlığıyla en

-192-

fazla ilgilenme hakkının kendisinde olduğunu davranışlanyla ve sözleriyle göstermesi karşısında hayretinin çok büyük olması gerektiğini düşündü. Kendisine gelince; bu konuyla ilgili olarak hiçbir şey diyemeyecek kadar kırgın ve öfkeliydi. Yalnızca genç adama şöyle bir baktı, ama bu öyle bir bakıştı ki adamın aklım başına getireceğini umuyordu. Sonra divandan kalkıp kız kardeşinin yanmda bir yere oturdu ve bütün dikkatini onun anlattıklarına verdi.

Bay Elton'm bu kınayan tavırlanna karşılık olarak ne yaptığını görecek zamanı olmadı, çünkü hızla başka bir konuya geçilmişti. Bay Knightley, havanın nasıl olduğuna baktıktan sonra odaya geldi, onlara toprağm karla kaplı olduğunu, kann halen hızla yağdığını ve çok kuvvetli bir rüzgârın estiğini bildirdi. Bu sözlerini, Bay Woodhouse'a bakıp şunları söyleyerek tamamladı:

"Bu, sizin kış gezintileriniz için eğlenceli bir başlangıç olacak efendim. Bir kar fırtınasında ilerlemek, arabacınız için de atlarınız için de bir yenilik olacaktır."

Zavallı Bay Woodhouse içine düştüğü dehşetten donakalmıştı, ama ondan başka herkesin söyleyeceği bir şeyi vardı. Herkes ya çok şaşırmış, ya da hiç şaşırmamıştı, herkesin soracağı sorular ya da vereceği cevaplan rardı. Bayan Weston ve Emma, büyük bir ısrarla onu neşelendirmeye ve dikkatini dama-dmdan uzaklaştırmaya çalışıyorlardı. Bay Knightley zaferini biraz düşüncesizce göster-JKkteydi.

-193-

"Kararınıza hayran kaldım efendim," dedi, "kısa bir zaman içinde karın yağacağmı görmüş olmalısınız, yine de böyle bir havada dışarıya çıkmaya cesaret ettiniz. Karın yağmak üzere olduğunu herkes görmüş olmak. Sizin cesaretinizi takdir ediyorum ve sanırım eve gayet rahat bir şekilde varacağız. Bir iki saat daha geçsin; kar zaten yolları geçilmez hale getirecektir. Bizde de iki araba var; eğer biri yolun karanlık yerinde devrilirse, elimizde bir araba daha var. Hepimizin gece yansım bulmadan güvenle Hartfield'de olacağımızı söyleyebilirim."

Başka türden bir zafer yaşayan Bay Weston bir ara kar yağacağını bildiğini, arna Bay Woodhouse'u rahatsız edip de acele etmesine bahane olmasın diye tek bir kelime bile etmediğini söylüyordu. Şu ana kadar yağmış ve birazdan yağacak olan kann onlann eve dönmelerini engelleme ihtimaline ise şaka gözüyle bakıyordu: onun korkusu, gidecek olanlann hiçbir güçlükle karşılaşmayacak olmalanydı. Keşke yol kapansaydı da, onlan Randalls'ta tutabilseydi. Bütün iyi niyetiyle herkesi yatırabilecek yerleri olduğunu söylüyor, kendisini desteklemesi için kansma sesleniyordu; öyle ya, biraz maharetle herkese bir yer bulabilirlerdi. Bayan Weston bunu nasıl becerebileceğini pek bilmiyordu, çünkü evde yalnızca iki boş oda olduğunun bilincindeydi.

Bay Woodhouse'un ilk haykınşı, "Ne yapacağız Emma, ne yapacağız?" oldu ve bir süre boyunca bundan başka bir şey söyleye-

-194-

medi. Emma'dan, kendisini teselli etmesini, kesinlikle güvende olacakları konusunda güvence vermesini, atlann ve James'in ne kadar mükemmel olduğunu ve çevrelerinde dostlarının bulunduğunu söylemesini ve kendisini biraz olsun canlandırmasını istiyordu.

Büyük kızının içine düştüğü endişe de onunkinden aşağı kalır değildi. Çocuklan Hartfield'deyken Randalls'ta kapalı kalmanın dehşeti zihnini işgal etmişti; yolun hali hazırda ancak macera yaşamak isteyenler tarafından geçileceğini düşünüyordu, ama herhangi bir gecikmeye de tahammül edemeyecek durumdaydı. O yüzden babasıyla Emma'mn Randalls'ta kalmalanmn, kendisinin ise kocasıyla birlikte hemen yola koyulup kendilerini engelleyebilecek her türlü kar yığınının arasından çocuklanna ulaşmalannın karara bağlanmasını istiyordu.

"Bir an önce arabayı hazırlamalannı söylesen iyi olacak sevgilim," dedi. "Hemen yola koyulursak sanınm eve varabiliriz. Eğer karşımıza çok kötü bir şey çıkarsa ben arabadan iner yürürüm. Hiç korkmuyorum. Yolun yansım yürüyerek gitmek zoruma gitmez. Eve gider gitmez ayakkabılarımı değiştirebilirim; hem zaten biliyorsun, böyle şeyler beni üşütüp hasta etmez."

Bay John Knightley, onu, "Gerçekten de," diye cevapladı. "Bu, sevgili Isabella, dünyanın en olağanüstü durumu; çünkü genellikle her Şey seni üşütüp hasta eder. Eve yürümek ha! Ayakkabılarının tam da eve yürümek için en

uygun ayakkabılar olduğunu söyleyebilirim, gerçekten. Atların durumu da ancak bu kadar kötü olacaktır."

Isabella, planını övmesi için Bayan Wes-ton'a döndü. Bayan Weston'm elinden planı onaylamaktan fazlası gelmiyordu. Isabella bunun üzerine Emma'ya döndü, ama genç kız hepsinin birlikte oradan gidebilmeleri ümidinden öyle kolay kolay vazgeçecek değildi. Onlar hâlâ durumu tartışıyorlardı ki, ağabeyinin karla ilgili ilk raporunun üstüne odadan ayrılmış olan Bay Knightley geri geldi ve durumu bir de kendi gözleriyle görmek için dışarıya çıktığını, eve gitmelerinin önünde en ufak bir engel olmadığını, ister şimdi isterlerse bir saat sonra yola çıkabileceklerini bildirdi. Dönemecin ötesine -Highbury yoluna doğru- gitmişti, karın kalınlığı hiçbir yerde bir santimi geçmiyordu. Birçok yerde daha toprak beyazlaşmamıştı bile, hali hazırda yere birkaç kar tanesi düşmekteydi, ama bulutlar dağılmaktaydı ve görünüşe bakılırsa kar kısa bir süre içinde kesilecek gibiydi. Arabacılarla konuşmuştu, ikisi de endişelenecek bir şey olmadığı konusunda ona katılıyorlardı.

Bu haber Isabella'yı oldukça rahaüatü. Emma, babasını düşündüğünde onun sevincini pek paylaşamıyordu. Bay Woodhouse, asabi yapısının izin verdiği kadar rahatlamıştı, ama ortalık öyle ayağa kalkmıştı ki, Randalls'ta kalmaya devam ettiği sürece huzur bulmasının imkânı yoktu. Eve gitmeleri konusunda herhangi bir tehlikenin bulunmaması içini rahatlatmıştı, ama kalmanın gü-

venli olacağıyla ilgili onu kimsenin ikna etmesi mümkün değildi. Herkes ona önerilerde bulunup ikna etmeye çalışırken Bay Knigh-tley'le Emma bir köşede kısa birkaç cümle sarf ederek anlaştılar:

"Babanızın içi rahat etmeyecek; neden gitmiyorsunuz?"

"Eğer diğerleri gitmeye hazırsa, ben gitmeye razıyım."

"Zili çalayım mı?" "Çalın."

Zil çalındı, arabalar çağırıldı. Emma'nın beklediği tek şey, birkaç dakika içinde belalı yol arkadaşlarından birinin ayrılıp, sakinleşmek üzere evine varacağı, ötekinin ise ziyaretin zorluklan bittiğine göre huysuzluğundan kurtulup mutlu olacağıydı.

Araba geldi; böyle durumlarda hep öncelikli olan Bay Woodhouse, Bay Knightley ve Bay Weston tarafından dikkatle kendi arabasına bindirildi. Bu beylerin ikisi de, onun yağmış olan kar ve umduğundan daha da karanlık olan gece karşısında içine düştüğü endişeyi engelleyemediler. Zor bir yolculuk yapacak olmalanndan ve zavallı Isabella'nın bundan hiç hoşlanmayacağından korkmaktaydı. Arkadaki arabada da zavallı Emma olacaktı. Ne yapması gerektiğini bilmiyordu. Ellerinden geldiği kadar birbirlerinden aynlma-maları doğru olacaktı. James'le konuşuldu ve çok ağır gitmesi ve öteki arabayı beklemesi yönünde talimat verildi.

Isabella, babasının ardından arabaya bindi, onlann grubundan olmadığını unutan

John Knightley doğal bir hareketle karısının ardından arabaya bindi. Böylece Emma, ikinci arabaya, kendisini takip eden Bay Elton'ın yardımıyla bindi. Kapı üstlerine kapandı, baş başa yolculuk yapacakları belli olmuştu. Bugün aklına düşen şüpheler olmasa böyle bir şey Emma için bir tedirginlik kaynağı değil, zevk olurdu. Ona Harriet'ten bahsederdi, yol da göz açıp kapayıncaya kadar geçer giderdi, ama şimdi en istemediği şey olmuştu. Genç adamın, Bay Weston'in o güzel şaraplarından epeyce içmiş olduğunu tahmin ediyordu ve saçmalayacağından emindi.

Davranışlarıyla Bay Elton'ın olmayacak şeyler yapmasını mümkün olduğunca sınırlamak için hemen kibar bir soğukluk ve vakarla havanın durumundan ve geçirdikleri geceden bahsetmeye hazırlandı, ama o daha söze başlamadan, daha bahçe kapısmı geçip öteki arabayla buluşmadan, anlatmaya çalıştığı konunun kesildiğini gördü -eli tutulmuştu-, dinlemesi isteniyordu. Bay Elton resmen ona çılgınca aşkını ilan ediyordu. Bu çok değerli fırsattan yararlanmıştı, Emma'nm zaten bildiğini düşündüğü duygularını açıklıyor, ümit ediyor, korkuyor, hayranlık duyuyordu; eğer genç kız onu reddederse ölmeye bile hazırdı. Ancak bu ateşli bağlılığının, eşi benzeri görülmedik aşkının ve tutkusunun Emma'nm üzerinde hiçbir etkisinin olmayacağına inanmadığını söyleyerek kendini övüyordu; mümkün olan en kısa zamanda ciddi bir biçimde teklifinin kabul edilmesi konusunda kararlıydı. Herhangi bir tereddüt, herhangi bir özür,

herhangi bir çekingenlik olmaksızın, Bay Elton, Harriet'e âşık olan adam, kendisinin ona âşık olduğunu iddia ediyordu. Emma onu durdurmaya çalıştı, ama çabalan boşunaydı, Bay Elton devam ediyor ve her şeyi söylüyordu. Çok öfkeli olmasına rağmen genç kız, içinde bulundukları durumu düşününce, konuşurken kendisine hâkim olmaya karar vermişti. Bay Elton'ın bu şapşallığının yarısının sarhoş olmasından kaynaklandığım hissediyor, o yüzden sadece o an için geçerli bir durum olabileceğini ümit ediyordu. Adamın bu yarım akıllı durumuna uygun düşeceğine inandığı, alaycılık ve ciddiyet karışımı bir tavırla onu cevapladı.

"Fazlasıyla şaşırmış bir haldeyim, Bay Elton. Bunları bana mı diyorsunuz! Kendinizi kaybetmiş olmalısınız, beni arkadaşımla karıştırıyorsunuz. Bayan Smith'e göndermek isteyebileceğiniz her mesajı taşımaktan büyük bir mutluluk duyarım, ama bunları bana söylemeyi kesin artık lütfen, sizden rica ediyorum."

"Bayan Smith! Bayan Smith'e mesaj göndermek mi?" Emma ne demek istiyor olabilirdi? Bay Elton, genç kızın sözlerini öyle kendinden emin bir vurguyla, öyle övüngen ve gösterişli bir şaşkınlıkla tekrar etmişti ki, Emma acele cevaplamak zorunda kaldı.

"Bu ne tuhaf bir davranış Bay Elton! Bu halinizi, ancak kendinizde olmadığınızı düşünerek hoş görmem mümkün, yoksa ne benimle, ne de Harriet'le bu şekilde konuşma cesaretini bulabilirdiniz. Kendinize gelin ve

-199-

başka bir şey söylemeyin, ben de bu olanları unutmaya çalışacağım."

Ama Bay Elton yalnızca duygularını canlandırmaya yetecek kadar şarap içmişti, yoksa kafası karışık değildi. Ne demek istediğini gayet iyi biliyordu, genç kızın kendisine karşı duyduğu şüphelere büyük bir hararetle itiraz edip bir dost olarak Bayan Smith'e duyduğu saygıya kısaca değindikten sonra -fakat kendisi bu konuşmada Bayan Smith'in adının neden geçtiğini anlamakta güçlük çekiyordu-tekrar genç kıza karşı hissettiği tutkuyu özetleyerek konuyu toparladı ve acilen olumlu bir cevap almakta ısrarlı olduğunu belirtti.

Emma, onun sarhoş olmadığını düşünmeye başladıkça ayran gönüllülüğü ve cüreü daha da gözüne bakıyordu. Terbiyesini bozmamak için ona karşı çıkmayarak cevapladı:

"Artık daha fazla şüphe etmem mümkün değil. Derdinizi fazlasıyla açık bir biçimde ifade ettiniz. Bay Elton, şaşkınlığımı ifade edecek kelime bulamıyorum. Geçen ay boyunca Bayan Smith'e karşı davranışlarınıza şahit oldum -günbegün, ona nasıl ilgi gösterdiğinizi gözlemledim- bütün bunlardan sonra bana bu şekilde hitap etmeniz, kişiliğinizin istikrarsızlığını göstermektedir, ki bunun mümkün olabileceğini hiç düşünmemiştim! Bana inanın efendim, ben böyle bir şeye muhatap olduğum için minnettar olmaktan çok, çok uzak bir noktadayım."

Bay Elton, "Aman Tanrım!" diye bağırdı. "Bütün bunların ne anlamı olabilir? Bayan Smith! Hayaüm boyunca bir an için bile Ba--200-

yan Smith'i düşünmüş, sizin arkadaşınız olması dışında ona dikkat etmiş değilim. Sizin arkadaşınız olmasa hayatta olup olmaması bile umurumda olmazdı. Eğer o başka şeyler

düşündüyse onu yönlendiren şey arzulan olmuştur, çok üzgünüm, -çok, çok üzgünüm-ama Bayan Smith, gerçekten de! Ah! Bayan Woodhouse! Bayan Woodhouse varken kim Bayan Smith'i düşünür ki! Hayır, şerefim üzerine yemin ediyorum, kişiliğimde bir istikrarsızlık söz konusu değil. Ben sadece sizi düşündüm. Sizden başka hiç kimseye en ufak bir ilgi gösterdiğim iddiasına itiraz ediyorum. Geçtiğimiz haftalar boyunca söylediğim ve yaptığım her şey, yalnızca size olan hayranlığımı göstermek amacını taşıyordu. Bundan ciddi olarak şüphe ediyor olamazsınız. Hayır! (Genç kızın içine işlemesini ümit ettiği bir ses tonuyla) Beni anladığınıza eminim."

Bunu duyan Emma'nm neler hissettiğini anlatmak mümkün değildi, içindeki tatsız duyguların hangisinin daha önde olduğunu söylemek çok zordu. Hemen cevap veremeyecek kadar kahrolmuş durumdaydı. İki dakika süren bu sessizlikten büyük cesaret alan Bay Elton, serinkanlılığını bırakıp tekrar genç kızın elini tutmaya çalıştı, bir yandan da neşeyle bağınyordu, "Güzel Bayan Woodhouse! Bu ilginç sessizliği yorumlamama lütfen izin verin. Bu haliniz uzun zamandır duygulanmın farkında olduğunuzun bir itirafı gibi."

"Hayır efendim!" diye bağırdı Emma, "Bu hiçbir şeyin itirafı değil. Sizi uzun zamandır

bırakın anlamayı, sizin görüşlerinizle ilgili şu ana kadar tam bir yanılgı içindeymişim. Bana gelince, sizde böyle duygular uyandırdığım için çok üzgünüm. Bundan daha fazla istemeyeceğim bir şey olamazdı -arkadaşım Harriet'e olan bağlılığınız, onun peşinden koşmanız (bana peşinden koşuyormuşsunuz gibi geliyordu) bana büyük bir zevk veriyordu, bütün kalbimle sizin başarılı olmanızı diliyordum. Ancak Hartfield'e geldiğinizde onunla ilgilendiğinizi aklıma getirmemiş olsaydım bizi o kadar sık ziyaret ederek yanlış bir şey yaptığınızı düşünürdüm. Kendinizi özellikle Bayan Smith'e beğendirmek için hiçbir şey yapmadığınıza mı inanmalıyım? Onu hiçbir zaman ciddi olarak düşünmediğinizi mi düşünmeliyim?"

Bu sefer gücenme sırası Bay Elton'daydı. "Asla, hanımefendi!" diye bağırdı, "Sizi temin ederim ki asla. Bayan Smith hakkında ciddi düşünmek mi? Bayan Smith çok iyi bir kız, onun saygıdeğer bir evlilik yaptığını görmekten büyük mutluluk duyarım. Onun için her şeyin en iyisini isterim ve şüphesiz öyle adamlar vardır ki, buna itiraz etmezler... Herkesin bir düzeyi var Bayan Woodhouse, ama sanırım bu kadar aklımı kaybetmiş bir durumda değilim. Kendi dengim olan biriyle evlilik yapma umudumu kaybetmedim ki Bayan Smith'e evlenme teklif edeyim! Hayır, hanımefendi, Hartfield'e yaptığım ziyaretler yalnızca size yönelikti ve cesaret buldum ki..."

"Cesaret mi! Size cesaret mi verdim! Efendim, bunu düşünmekle büyük bir hata yapı--202-

yorsunuz. Sizi yalnızca arkadaşıma hayran biri olarak gördüm. Başka bir açıdan baksay-dım siz benim için bir ahbaptan öte bir anlam ifade etmezdiniz. Korkunç üzgünüm, ama zararın neresinden dönülse kârdır. Eğer aynı şekilde davranmaya devam etseydiniz Bayan Smith sizin yaklaşımınızla ilgili yanlış anlamalara düşebilirdi; o da tıpkı benim gibi sizin bu şekilde tanımladığınız büyük eşitsizlikten habersiz, ama neyse ki, bu durumda hayal kırıklığına uğrayan yalnızca bir kişi var ve inanıyorum ki onun durumu da fazla uzun sürmeyecektir. Şu anda evlenmeyi hiçbir şekilde düşünmüyorum."

Bay Elton daha fazla konuşamayacak kadar kızgındı, genç kızın davranışları herhangi bir biçimde kendisine yalvarılmasına izin vermeyecek kadar kararlıydı. Genç adamın gittikçe büyüyen kızgınlığı ve karşılıklı olarak yaşadıkları derin mahcubiyet içinde birkaç dakika daha birlikte gitmek zorunda kaldılar, çünkü arabalar, Bay Woodhouse'un korkuları yüzünden yaya hızıyla ilerliyordu. Eğer ikisi de bu kadar öfkeli olmasalardı epeyce tedirgin olacakları kesindi, ama karşılıklı olarak duygularını o kadar açık ve dosdoğru ifade etmişlerdi ki bu durumda küçük utanmalara yer yoktu. Arabanın papaz evinin yoluna ne zaman saptığını, ne zaman durduğunu fark etmediler bile. Birden kendilerini genç adamın evinin kapısında buldular. Aralarında tek bir sözlük bile söylenmeden Bay Elton arabadan inmişti. Emma ona iyi geceler dilemesi gerektiğini hissetti. Bu sözüne soğuk ve

mağrur bir karşılık aldı. Genç kız tarif edilmez bir rahatsızlık içinde Hartfield'e doğru gitmeye devam etti.

Burada onu babası büyük bir mutlulukla karşıladı, Emma'nm papaz evinin yolundan eve kadar tek başına geldiğini düşündükçe titremeler geçiriyordu -orada hatırlamak bile istemediği bir viraj vardı- üstelik de kızı yabancı ellerdeydi -rasgele bir arabacı sürüyordu arabayı- James de yoktu. Sanki her şeyin yoluna girmesi için onun dönmesini beklemişlerdi. Çünkü kendi huysuzluğundan mahcup olan Bay John Knightley şimdi büyük bir özen ve nezaket içinde hareket ediyordu. Emma babasının rahat etmesiyle ilgili olarak o kadar titizdi ki, onunla bir kap lapa yiyecek kadar değilse bile, lapanın sağlığa çok faydalı olduğunu teslim etmişti; gece, kendisi dışında hepsi için huzur ve konfor içinde son buluyordu, ama kendi zihni hiç bu kadar karışık olmamıştı ve her zamanki ayrılma vakti gelip de kendi sessiz düşüncelerine dalma imkânını bulana kadar dikkatli ve neşeli görünmek genç kız için çok zor olmuştu.

XVI

Emma saçlarını sardırdı, hizmetçisini gönderdi ve düşünüp üzülmek üzere oturdu. Bu gerçekten de korkunç bir durumdu! İstediği her şeyin böyle yıkılması... Hiç beklenmeyecek gelişmelerin olması! Harriet için böyle bir darbe! Bu hepsinden kötüydü. İşin her kısmı aşağılayıcı ve acı vericiydi, ama

Harriet'in başına gelen kötülüklerle kıyaslandığında, bu hiçbir şeydi, daha da fazla hata yapmış -daha da yanılmış- yanlış yargılarda bulunmuş gibi hissetmeye hazırdı; yeter ki yaptığı aptallıkların bedelini yalnızca kendisi ödesin.

"Eğer Harriet'i o adamı sevmeye ikna etmeseydim her şeye dayanabilirdim. Bana karşı iki kat daha cüretli davranabilirdi, ama zavallı Harriet!"

Nasıl da bu kadar yanılabilmişti! Bay Elton. Harriet hakkında hiçbir zaman ciddi bir düşünce beslemediğini söyleyerek itiraz etmişti. Onu asla düşünmemiş! Elinden geldiği kadar geçmişi hatırlamaya çalıştı, ama her şey birbirine karışmıştı. Yanlış bir fikre kapılmış, tahminlerde

bulunmuş ve her şeyi ters yüz etmişti, ama yine de adamm davranışlarının anlaşılmaz, kararsız ve belirsiz olması gerekiyordu, yoksa bu kadar yanılmasının imkânı yoktu.

Resim! Resim konusunda ne kadar ısrarcı olmuştu! Ya bilmece? Daha birçok başka durum nasıl da Harriet'i işaret ediyor gibiydi. "Pratik zekâ", ama sonra "yumuşak bakışlar" aslında ikisine de uyuyordu; ne zevkli ne de gerçeğe uygun olan, karmakarışık bir şeydi o. Böyle kalın kafalılara özgü bir saçmalığı kim, nasıl anlayabilirdi ki?

Özellikle son zamanlarda adamın, kendisine yönelik tavırlarının gereksiz derecede kibar olduğunu fark etmiş, ama bunun, onun tarzı olduğunu düşünmüştü; sanki hatalı bir değerlendirme, bir bilgisizlik, bir zevksizlik-

miş gibi. Sanki başka şeylerin yanında, ömrü boyunca sosyete içinde yaşamamış olduğunun bir ispatıymış gibi. Konuşmasındaki bütün o kibarlığa rağmen gerçek bir zarafetten yoksun olduğunun belirtisiydi, ama o güne kadar bir an olsun bunun Harriet'in bir arkadaşı olduğu için ona duyduğu saygıdan öte bir anlamı olduğunu düşünmemişti.

Bu konunun ilk aklına gelişini, ilk defa bir ihtimal olarak değerlendirilişini Bay John Knightley'e borçluydu. Bu kardeşlerin olaylara nüfuz etmekte usta olduklarım inkâr etmek mümkün değildi. Bir zamanlar Bay Knightley'in kendisine Bay Elton'la ilgili söyledikleri, ona çok dikkatli olmasını tavsiye edişi, Bay Elton'm asla düşünmeden evlenmeyeceğine inandığını söyleyişi aklına geldi ve onda, genç papazm kişiliğiyle ilgili kendisinin ulaşamadığı ne kadar çok bilgi olduğunu düşünüp kızardı. Bu, insanı korkunç derecede mahcup eden bir durumdu, ama Bay Elton, kendisinin nasıl birisi olduğunu birçok açıdan göstermekteydi; Emma'nm sandığının ve inandığının tam tersi bir adamdı; gururlu, kendine güvenen, kendini beğenmiş, haklarını savunmakla meşgulken başkalarının duygularını umursamayan biri...

Genelde bu tür işler farklı olurdu fakat bu sefer onunla yaptığı konuşma Emma'nm gözünde Bay Elton'ın alçalmasına sebep olmuştu. Düşünceleri ve teklifleri, onun yararına olmamıştı. Genç kız, Bay Elton'ın kendisine bağlı olduğuna inanmadığı gibi, beslediği ümitleri de kendine yönelik bir hakaret ola-

rak görüyordu. İyi bir evlilik yapmak istiyordu; gözünü kendisine çevirecek kadar küstahlaşabilmişti, aşıkmış gibi yapıyordu, ama Emma'nm içi, onun herhangi bir biçimde hayal kırıklığı yaşamadığı konusunda rahattı. Bay Elton'm ne konuşmalarında ne de davranışlarında gerçek bir duygu vardı. Bol bol iç geçirmiş, güzel sözler söylemişti, ama gerçek aşktan bu kadar uzak yüz ifadeleri ve ses tonu olabileceğine inanamıyordu Emma. Onun durumuna üzülüp kendini sıkmasına gerek yoktu. Adamın tek arzusu kendisini yüceltip zenginleştirmekti ve eğer otuz bin sterlinin mirasçısı Hartfield'li Bayan Woodhouse tahinin ettiği kadar kolay elde edilemezse yirmi bin ya da on bin sterlin mirası olan bir başka bayan bilmem kim bulmaya çalışacaktı.

Ama kendisine cesaret verildiğinden bahsetmesi, onun yaklaşımlarının farkında olduğunu, kendisine gösterdiği ilgiyi kabul ettiğini, (kısacası) onunla evlenmeye niyetli olduğunu

düşünmesi! Toplumsal düzeyde ve akıl düzeyinde dengi olduğunu sanması! Arkadaşım hor görmesi, kendisinden aşağıdakilerin nasıl sınıflandınldığını bu derece iyi bildiği halde, üst sınıftaki insanlar hakkında böyle kör olması ve ona evlenme teklifinde bulunurken hiçbir tereddüt göstermemesi! O kadar sinir bozucuydu ki...

Genç adamın yetenekleri ya da zihinsel inceliği konusunda ne kadar düşük seviyede olduğunu anlamasınr beklemek belki haksızlık olurdu. Böyle bir eşitlik olmadığım anlamıyor olabilirdi, ama servet ve bunun getiri--207-

leri açısından Emma'nın, kendisinden çok üstün olduğunu bilmesi gerekirdi. Woodhou-se'lann kuşaklardır Hartfield'de yaşadıklarını, çok eski bir ailenin nispeten yeni bir kolu olduklarını, Elton'lann ise kimsenin bir şeyi olmadıklarını bilmemesi mümkün değildi. Gerçi Hartfield toprak mülkiyeti açısından fazla büyük sayılmazdı, Highbury'nin geri kalanına sahip olan Donwell Abbey Malikâne-si'nin yanında devede kulak kalırdı, ama başka kaynaklardan da epey bir gelirleri olduğundan, diğer konularda olduğu gibi kıl payı farkla Donwell'i takip ediyorlardı. Woodhou-se'lar, Bay Elton'ın henüz iki yıl önce katıldığı çevrede çok uzun süredir sevilip sayılırlardı. Bay Elton bu çevrede, mesleği dışında hiçbir bağlantısı, dikkati çekmek için de konumu ve kibarlığı dışında hiçbir özelliği olmaksızın tutunmaya çalışıyordu, ama işte, Emma'nm kendisine âşık olabileceğini hayal etmişti. Belli ki buna güvenmişti. Emma, adamın kibar davranışlarının uygunsuzluğu ve kendini beğenmişliği üzerine bir süre abuk sabuk düşünceler ileri sürdükten sonra kendi davranışlarının ne kadar nazik ve iltifatkâr olduğunu, ona karşı ne kadar özenli ve ilgili davrandığım, bunların (gerçek, amacının algılanmadığı düşünülürse) Bay Elton gibi sıradan bir gözlem gücüne ve inceliğe sahip bir erkeğin, kendisinin beğenildiğine kesin gözüyle bakmasına yol açacağını kabul etmek zorunda kaldı. Eğer kendisi onun duygularını böyle yanlış anlayabildiyse, gözü çıkarlarından başka bir şey görmez olmuş bu genç

-208-

adamın onun duygularım yanlış anlamasına şaşmamak gerekirdi.

İlk ve en büyük hatayı yapan kendisi olmuştu. Herhangi iki inşam bir araya getirmek konusunda bu kadar faal bir biçimde uğraşmak aptalcaydı, yanlıştı. Ciddi olması gerekeni böyle hafife almak, basit olması gereken şeyde şeytanlık aramak çok fazla tehlikeyi göze almak, çok fazla varsayımda bulunmak anlamına geliyordu. Yaptığından çok üzülmüş ve çok utanmıştı; bir daha asla böyle şeyler yapmamaya kararlıydı.

"Zavallı Harriet'in bu adama bu kadar bağlanmasını konuşa konuşa ben sağladım," dedi kendi kendine. "Ben, Bay Eiton'm, kendisine bağlı olduğu konusunda onu bu kadar ikna etmeseydim, bana uygun görmek dışında onunla ilgili hiçbir şey düşünmeyebilirdi. Çünkü Harriet, benim Bay Eiton'm olduğunu sandığım kadar alçakgönüllü ve mütevazı. Ah! Onun, genç Martin'i reddetmesini sağlamakla yetinmeliydim. Orada çok haklıydım. İşi iyi yaptım, ama o noktada durmam ve işin kalan kısmım zamana ve şansa bırakmam gerekirdi. Onu iyi insanlarla tanıştırıyor ve ona memnun etmeye değecek birilerini bulma şansını veriyordum: bundan fazla bir şeyler yapmaya ni-yeüenmemeliydim, ama şimdi zavallı kızın bir süre rahatı, huzuru kalmayacak. Ona yarım yamalak arkadaşlık etmişim; fazla bir hayal kırıklığı yaşamasa bile, gönlüne göre birisi hiç gelmiyor aklıma; William Coxe olabilir mi acaba? Yok. hayır, William Coxe'a dayanamam doğrusu; o da pek şımarık bir genç avukat." -209-

TARAYAN VE DÜZENLEYEN: Oz Büyücüsü (OZ.)

www.bizimkosemiz.com

Yine aynı hataya düştüğünü fark edip kı-zararak kendi kendine güldü. Sonra, olup bitenler üzerine daha ciddi, daha moral bozucu düşüncelere daldı. Harriet'e yapmak zorunda olduğu sıkıcı açıklama ve zavallı Harriet'in çekeceği acı, gelecekte gerçekleşecek karşılaşmaların tedirginliği, Bay Elton'la ahbaplığı devam ettirmenin veya ettirmemenin zorluklan, bazı duygulan bastırmanın, pişmanlığı saklamanın güçlüğü, durumu başkalarının anlamasını engellemenin ne kadar zor olacağı gibi şeyler, onun bir süre daha oldukça tatsız düşüncelere dalmasına sebep oldu. En sonunda, kendisinin çok korkunç ve aptalca bir hataya düşmüş olduğuna kanaat getirmek dışında hiçbir şeyi haıledemeden yatağına girdi.

İnsan Emma kadar genç ve yaradılıştan neşeliyse, gece geçici bir sıkıntı içinde olsa bile, sabahla birlikte iyi bir ruh hali de tekrar doğar. Gençlik ile sabahın neşesi arasında mutlu bir benzerlik, güçlü bir çalışma vardır; eğer yaşanan üzüntü insana göz kırptırmaya-cak kadar güçlü değilse, gözler açıldığında, acıların yumuşadığı ve umutların güçlendiği bir durumla karşı karşıya kalacaklan kesindir.

Emma, sabahleyin, akşam olduğundan daha umut dolu bir durumda kalktı. Karşısındaki kötülüklerin çaresini bulabileceğine ve içinde bulunduğu durumdan mümkün olduğu kadar kolay çıkacağına inanıyordu.

Bay Elton'm, ona gerçekten âşık olmaması veya hayal kırıklığına uğratmaya kıyılama--210-

yacak kadar sevimli biri olmaması büyük bir teselliydi; Harriet'in kişiliğinin ise güçlü duygulara sahip, tuttuğunu bırakmayan bir türden olmaması iyiydi; aynca bu üç kişi dışmda olup bitenlerden kimsenin haberdar olmasma gerek yoktu, özellikle babasınm bu konuyla ilgili bir an bile rahatsız edilmemesi gerekirdi.

Bunlar insanı neşelendiren düşüncelerdi, yerleri kaplayan karlann görüntüsü de ona büyük fayda sağladı, çünkü şu sıra üçünün birbirinden ayn kalmasını makul gösterecek her şeyin başının üstünde yeri vardı.

O yüzden hava onun açısından çok iyi gidiyordu, tek olumsuzluk Noel günü kiliseye gidemiyor olmasıydı. Kızı kiliseye gitmeye teşebbüs ederse Bay Woodhouse çok üzülürdü; bu yüzden de Emma tatsız ve uygunsuz fikirler uyandırmaktan da, bunlarla karşılaşmaktan da kurtulmuş oldu. Yerler karla kaplıydı, hava ise buz tutmakla buzlamı erimesi arasındaki o istikrarsız durumdaydı; bu da egzersiz için en uygunsuz havadır. Her gün, sabah ya yağmurla ya da karla başlıyor; her akşam don yapıyordu ve genç kızın günler boyunca şerefiyle eve hapsedileceğine hiç kuşku yoktu. Harriet'le mektuplaşmak dışmda bir ilişkilerinin olması ihtimali yoktu, Pazar günü kiliseye gitmesi Noel günü gitmesi kadar imkânsız olacak; Bay Elton'ın ortalarda görünmeyişine bahane uydurmaya da gerek kalmayacaktı.

Herkesi gayet güzel bir biçimde evlere hapsedecek olan şey, havaydı. Babasımn as--211-

hnda toplum içinde olmaktan gerçek bir mutluluk duyduğunu umuyor, buna inanıyordu, ama yine de onun tam şu ara evde yalnız olmaktan böyle memnun ve dışarı çıkmayacak kadar aklı başında olması, hiçbir hava koşulunun onlardan tamamen kopartamayacağı Bay Knightley'e, "Ah Bay Knightley, siz neden Bay Elton gibi evinizde kalmıyorsunuz?" demesi gerçekten memnuniyet vericiydi.

Bu hapis günleri kendi tereddütleri açısından oldukça rahatlatıcı olduğu gibi, böyle bir inziva eniştesine de gayet uygundu; ki çevresindekiler adamın duygularım her zaman ciddiye almak zorundaydılar. Bay John Knightley, Randalls'taki huysuzluğundan tamamen arındığı gibi, Hartfield'de geçirdikleri sürenin kalan kısmı boyunca hep sevimli biri oldu. Her zaman her şeye uyum sağlıyor, herkese kibar davranıyordu, ama Harriet'e açıklama yapacağı anın endişesi Emma'ya bir an olsun huzur vermiyordu ve neşeli olmak için bir sürü sebebin olması da, olayın gecikmesinin verdiği rahatlama da bu sıkıntıya çare olmuyordu.

XVII

Bay ve Bayan John Knightley, Hartfield'de fazla kalmadılar. Hava kısa bir süre içinde yolculuk yapması gerekenlerin yola çıkmasına izin verecek kadar düzeldi. Bay Woodhou-se her zamanki gibi kızını, çocuklarıyla birlikte biraz daha kalmaya ikna etmeye çalıştıysa da, hepsini uğurlayıp zavallı Isabella'nın ka--212-

deriyle ilgili ağıt yakmaya geri dönmek zorunda kaldı. Hayatını gönülden bağlı olduğu insanlarla birlikte geçiren, onların başarılarıyla daima gurur duyup, hataları karşısında kör olan zavallı Isabella, her zaman masum bir meşgale içinde olurdu ve adeta kadın mutluluğunun gerçek bir timsali gibiydi.

Tam onların Hartfield'den ayrıldığı gece, Bay Elton'dan Bay Woodhouse'a bir mektup geldi. Bu uzun, kibar ve ağdalı mektupta, Bay Elton, en iyi dilekleriyle birlikte ertesi sabah Bath'a gitmek üzere Highbury'den ayrılacağını, orada yaşayan arkadaşlarının ricaları üzerine birkaç hafta orada kalmaya karar verdiğini, iklim ve işinden kaynaklanan koşullar sebebiyle Bay Woodhouse'a şahsen veda etmesinin mümkün olmamasına nasıl da esef ettiğini, Bay Woodhouse'un kendisine gösterdiği dostluk karşısında nasıl minnettar olduğunu ve eğer Bay Woodhouse'un kendisine herhangi bir emir vermesi söz konusu ise, bunları yerine getirmekten büyük bir mutluluk duyacağını anlatıyordu.

Emma bunu duyduğunda mutlu bir şaşkınlık yaşadı. Tam şu sıra Bay Elton'ın yokluğu en çok istediği şeydi. Bunu tasarladığı için onu takdir ediyordu, gerçi bu durumu bildirme tarzına fazla itibar edemeyecekti. Babasına gösterdiği kibar hitabı ondan esirgeyerek, gücendiğim gayet açık bir biçimde ifade etmişti. Genç kız, Bay Elton'ın mektubunun girişindeki iyi dileklerden bile nasibini alamamıştı. Adı bile anılmıyordu ve bütün bunlar öyle sarsıcı bir değişikliğin göstergesi,

-213-

zarif beyanlarına veda ettiğinin öyle mağrur bir ifadesiydi ki, Emma ilk başta bu durumun babasınm gözünden kaçmayacağım düşündü.

Ama neyse ki kaçtı. Babası böyle ani bir yolculuk karan karşısında öyle şaşırmış ve Bay Elton'm bu yolculuğu nihayete erdireme-yeceğiyle ilgili öyle korkulara kapılmıştı ki, mektubun dilinde olağandışı bir şey görmedi. Çok yararlı bir mektup olmuştu bu, çünkü yalnız geçirdikleri akşamın kalan kısmında düşünüp konuşacaktan bir konu sağlamıştı onlara. Bay Woodhouse bu yolculukla ilgili endişelerinden söz etti, Emma ise her zamanki maharetiyle bu endişeleri kovacak bir ruh hali içindeydi.

Artık Harriet'i daha fazla karanlıkta bırakmamaya karar verdi. Genç kızın iyileştiğini düşünüyordu. Beyefendinin dönüşünden önce, öteki şikâyetini de bertaraf etmesine yetecek kadar zamanı olması iyi olurdu. Bu kararma uygun olarak ertesi gün Bayan Goddard'm evine gitti, amacı boynunun borcu olan görüşmeyi yapmaktı, zor bir iş vardı önünde. Büyük bir çabayla yeşerttiği bütün ümitleri şimdi yıkmak zorundaydı, Harriet, onu kendisine tercih edilen kötü kişi olarak görecekti ve Emma ne kadar büyük bir hata yaptığını, son altı haftadır, konuyla ilgili bütün değerlendirmelerinin, gözlermerinin, fikirlerinin ve tahrrıinlerinin yanlış olduğunu itiraf edecekti.

Bunu itiraf etmek, durumu ilk fark ettiği anda duyduğu utancı yemledi; Harriet'in göz-

yaşlanm görmekse, bir daha kendi kendisine asla iyi davranmaması gerektiğini düşünmesine yol açtı.

Harriet kendisine anlatılanlar karşısında oldukça dayanıklı davrandı, kimseyi suçla-madı, her konuda öyle bir safiyet ve alçakgönüllülük sergiledi ki, o anda arkadaşından çok daha üstün görünüyordu.

Emma, sadeliğe ve alçakgönüllülüğe çok değer vereceği bir ruh hali içindeydi ve sevimli olan, bağlanılası olan her şey kendisi değil de Harriet'miş gibi görünüyordu. Harriet ise, herhangi bir şeyden şikâyet etmeye hakkı olmadığını düşünüyordu. Bay Elton gibi bir adamın kendisine yakınlık göstermesi büyük bir lütuftu. Kendisi hiçbir zaman onu hak edemezdi zaten. Böyle bir şeyin mümkün olabileceğine ancak Bayan Woodhouse gibi onu seven ve kibar bir dost inanabilirdi.

Bol bol gözyaşı döküyordu, ama üzüntüsü öyle yapmacıksızdı ki daha vakur davransaydı bile Emma'nın gözünde bu kadar saygıdeğer bir konumu olmazdı. Emma, arkadaşını bütün kalbiyle dinledi, elinden geldiği kadar büyük bir anlayışla teselli etmeye çalıştı, çünkü o anda gerçekten ikisi arasında üstün olanın Harriet olduğuna ve ona benzemeye çakşmanrn, kendisi için her türlü deha ve zekâdan daha hayırlı olacağına inanmıştı.

Bu saatten sonra saf ve cahil biri olması çok zordu, ama oradan mütevazı ve ağzı sıkı olma ve ömrünün kalan kısmında hayal gücünü bastırma konusunda daha önce almış olduğu bütün kararlan pekiştirerek ayrıldı.

Artık sıra ikinci görevine gelmişti; bu da Harriet'i teselli etmek, ona duyduğu sevgiyi onun için çöpçatanlık yapmaktan daha başka biçimlerde ispat etmeye çalışmaktı ve ancak, babasımn ihtiyaçlarını yerine getirmek bu görevin önüne geçebilirdi. Emma, genç kızı Hartfield'e götürdü, ona büyük şefkat gösterdi, kitaplarla ve sohbetle onu oyalayıp eğlendirmek ve Bay Elton'ı aklından uzaklaştırmak için büyük bir çaba harcadı.

Bu işin tamamıyla hallolması için zamana ihtiyaç olduğunu biliyordu, genelde bu tür konularda tarafsız yargılarda bulunabildiğine inansa da, insanın Bay Elton'a bağlanabilmesini

anlamakta yetersiz kalıyordu, ama Harri-et'in yaşındayken böylesi durumlar insana olabilirmiş gibi görünüyordu. Genç kızın bütün ümitlerinin sönmesiyle birlikte, Bay Eiton'm dönüşünden önce sakinleşmesi yönünde gelişmeler sağlanabilirdi ve böylece ahbaplar arasındaki olağan görüşmeler duyguların açığa vurulması veya artırılması tehlikesi olmaksızın yürütülebilirdi.

Harriet, Bay Elton'ı hâlâ ideal erkek olarak görüyor, gerek görünüm, gerekse iyi kalplilik açısından bir benzerinin olmadığında ısrar ediyordu ve Emma'nm öngördüğünden daha şiddetli bir aşk beslediğini gösterdi, ama öte yandan Harriet'in direnme gücünün, böylesine karşılıksız bir aşka karşı koyması Emma'ya öylesine doğal, öylesine kaçınılmaz geliyordu ki, bu aşkın aynı şiddetle sürüp gitmesini imkânsız görüyordu.

Eğer Bay Elton döndüğünde Harriet'e kar-

şı ilgisizliğini açık ve kesin bir biçimde ortaya koyarsa -ki bunu büyük bir hevesle yapacağından Emma'nın hiç kuşkusu yoktu- Harriet'in kendi mutluluğunu onu görmeye ve hatırlamaya dayandırmakta ısrar edeceğini hiç tahmin etmiyordu.

Bu kadar yakın, böyle kesin bir biçimde burun buruna olmaları üçü için de kötü bir durumdu. Hiçbirinin oradan ayrılması ya da içinde yaşadıkları topluluğu değiştirmesi mümkün değildi.

Harriet, Bayan Goddard'ın evindeki arkadaşları açısından da talihsizdi, çünkü Bay Elton, okuldaki öğretmenlerin ve büyük kızların gözdesiydi; Harriet'in Bay Elton'dan soğukça bahsedildiğini duymak ve onunla ilgili itici gerçekleri dinlemek için Hartfield'e gitmekten başka çaresi yoktu. Eğer şifa buluna-caksa, yaralanılan yerde bulunacaktı. Emma, onun iyileşme yoluna girdiğini görmeden kendisinin de huzura ermeyeceğini hissediyordu.

XVIII

Bay Frank Churchill gelmedi. Gelmesi beklenen zaman yaklaştığında alınan bir özür mektubu Bayan Weston'in korkularını haklı çıkardı. "Çok mahcup ve üzgün olmasına rağmen", şu an için gelmesi mümkün değildi, "ancak en kısa zamanda Randalls'a gelmeyi çok arzulamaktaydı."

Bayan Weston aşın derecede hayal kınklı-ğına uğramıştı; hatta yaşadığı hayal kınklığı-

nın kocasınınkinden daha büyük olduğu söylenebilirdi, oysa genç adamı görebileceğine inancı çok daha ölçülüydü, ancak hep olacağından fazlasını ümit eden soğukkank bir yaradılış, her zaman ümitleriyle aynı oranda üzüntü yaşamaz; kısa sürede o andaki başarısızlığı unutup tekrar ümit beslemeye başlar. Bay Weston, yarım saat boyunca şaşkın ve üzgündü, ama sonra Frank'in iki ya da üç ay sonra gelmesinin çok daha iyi olacağını düşünmeye başladı; mevsim daha uygun, hava daha iyi olacaktı ve o zaman onlarla birlikte hemen gelse geçireceğinden daha fazla zaman geçirebilecekti.

Bu duygular kısa zamanda Bay Weston'm huzurunu yerine getirdi, öte yandan tabiatı itibanyla daha endişeli olan Bayan Weston, bu durumu, özür ve gecikmelerin bir biri ardına tekrar edilmesinden ibaret görüyor ve kocasının üzülmesinden duyduğu endişeyle birlikte, kendisi ondan daha fazla üzülüyordu.

Emma, o sırada Bay Frank Churchill'in gelmeyecek olmasıyla ilgilenecek bir ruh hali içerisinde değildi gerçekten, olayı yalnızca Randalls'takileri üzen bir durum olarak görebiliyordu. Bu ilişki o sırada onun için cazip değildi. Daha çok, sakin bir dönem geçirmek, hiçbir şeye kapılmamak istiyordu, ama yine de genelde her zamanki halini koruması gerektiği için bu konuyla ilgilenmeye, arkadaşlıkları açısından son derece doğal olduğu için, Bay ve Bayan Weston'm yaşadığı hayal kırıklığını en sıcak bir biçimde paylaşmaya çalıştı.

-218-

Konuyu Bay Knightley'e ilk açan o oldu ve Churchiirierin onu buradan uzak tutma çabalarıyla ilgili olarak gerektiği kadar şaşkınlığım ifade etti (biraz da rol yapıyordu, gereğinden de fazla rol yapmış olabilirdi). Sonra, Surry'deki kapalı topluluklara böyle birinin katılmasının yararlan konusunda hissettiğinden fazlasını söyleyerek konuşmayı sürdürdü; yeni birini görmek ne kadar hoş ola-cakti. Sözlerini tekrar Churchill'lerle ilgili düşüncelerini ifade ederek bitirdi ve sonunda, bu konuda Bay Knightley'le tartışüklannı gördü. Çok eğlenerek fark etti ki aslında gerçek görüşlerinin karşısında olan tarafı tutuyor, Bayan Weston'm kendisine karşı savunduğu görüşlerden faydalanıyordu.

Bay Knightley, "Churchiirierin hata yapıyor olmalan kuvvetle muhtemel," dedi sakin bir sesle, "ama şunu da eklemeliyim ki istese gelirdi."

"Neden böyle dediğinizi anlayamıyorum. Gelmeyi aşın derecede istiyor, ama dayısı ve yengesi bırakmıyorlar."

"Onun isterse buraya gelmeye gücünün yetmediğine inanamam. Eğer bir kanıtı olmazsa böyle bir şeye inanmam mümkün de-gü."

"Ne kadar tuhafsınız! Frank Churchill böyle olağandışı bir yaratık olduğunu düşünmenize sebep olacak ne yapü?"

"Onun olağandışı bir yaratık olduğunu asla düşünmedim, birlikte yaşadığı insanlan örnek almaması mümkün değil; bu sebeple akrabalarına pek aldırmayan, kendi keyfini

-219-

hemen her şeyin üzerinde gören biri olmayı öğrenmiş olmasından şüphe ediyorum. Bu, insanın istemeyeceği kadar olağan bir şey. Gururlu, lüks düşkünü ve bencil insanlar tarafından yetiştirilen genç bir adamın gururlu, lüks düşkünü ve bencil olmasından daha doğal bir şey olamaz. Eğer Frank Churchill babasını görmek isteseydi eylülle ocak arasında mutlaka bir zaman bulurdu. Onun yaşında bir adamın -şimdi kaç yaşma geldi? Yirmi üç yirmi dört yaşmı bulmuş olması gerekir- bunu yapamayacağını aklım almaz. İmkânsız bir şey bu."

"Böyle hissetmeniz ve konuşmanız kolay, çünkü siz hep kendi başınıza buyruk olmuşsunuz. Bağlılıkla ilgili konularda dünyanın en kötü yargıcı siz olursunuz Bay Knightley. İnsanm birilerini idare etmek zorunda olmasının ne anlama geldiğini bilemezsiniz."

"Yirmi üç yirmi dört yaşına gelmiş bir adamın akli ve fiziki özgürlüğünün o kadar da kısıtlı olduğunu düşünmek bence yanlış. Para sıkıntısı da, zaman sıkıntısı da yok. Tam tersine, ikisine de fazlasıyla sahip olduğunu biliyoruz, o kadar ki, içinde yaşadığımız krallığın en salaş mekânlarında parasını da, zamanını da hızla harcamaktan hoşnut olduğunu da görüyoruz. Kâh o kaplıcada, kâh bu sahilde olduğunu duyuyoruz. Kısa bir süre önce Weymouth'taydı. Bu da Churchill'lerden ayn-labildiğini kanıtlıyor."

"Evet, zaman zaman onları bırakabiliyor." "Bunlar da, onları bırakmaya değecek bir şey olduğuna inandığı zamanlarda oluyor, ne

zaman keyif süreceğine inandığı bir fırsat çıksa yanlarından ayrılabiliyor."

"Durumunu yakından bilmeden bir başkasının davranışlarını yargılamak adil bir tutum değil. Bir ailenin içyüzünü bilmeyen biri o ailenin mensubu olan bir bireyin nasıl zorluklar yaşadığım bilemez. Enscombe'u ve Bayan Churchill'in huyunu tanımalıyız ki, yeğeninin ne yapıp ne yapamayacağıyla ilgili karar verebilelim. Bazı durumlarda, diğer bazı durumlarda olduğundan daha fazlasını yapabiliyor olabilir."

"Emma, bir erkeğin isterse mutlaka yerine getirebileceği bir şey vardır, bu da görevidir; görevini yerine getirmek için bir erkeğin manevra ya da hile yapmasına gerek yoktur, gayreti ve kararlılığı bunu gerçekleştirmeye yeter de artar bile. Babasına ilgi göstermek Frank Churchill'in görevidir. Bunun farkında: verdiği sözlerden ve gönderdiği mesajlardan anlıyoruz ve eğer bunu yerine getirmek isterse getirir. Gereken neyse onu yapması gerektiğini hisseden bir adam, hemen Bayan Churchill'e gidip kararlı ve sade bir biçimde şunu diyebilmelidir: 'Sizin hatırınız için her türlü zevkimden ve keyfimden vazgeçmeye her an için hazınm, ama hemen gidip babamı görmem gerekiyor. Böyle bir durumda ona göstermem gereken saygıda kusur etmemin onu inciteceğini biliyorum. O yüzden yarın yola çıkıyorum.' Eğer Bayan Churchill'e, kanılı bir erkeğin ses tonuyla bunu hemen söyleseydi gitmesine karşı çıkan olmazdı."

Emma, gülerek, "Evet," dedi, "ama belki -221-

de geri dönmesine karşı çıkan olurdu. Tamamıyla onlara bağımlı olan genç bir adamın böyle bir dil kullanması! Bunun mümkün olabileceğine sizden başka kimse inanmaz Bay Knightley. Bay Frank Churchill'in kendisini yetiştirmiş olan ve hâlâ da geçimini sağlayan o dayı ve yengeye böyle bir konuşma yapabilmesi! Bir odanın ortasında ayağa kalkıp, elinden geldiği kadar yüksek sesle konuşması! Böyle bir davranışın mümkün olabileceğini nasıl hayal ediyorsunuz?"

"İnan bana Emma, aklı başında bir adam bunu yapmakta zorluk çekmeyecektir. Kendini hakk görecek ve böyle bir talep -tabii aklı başında bir adam olduğu için bunu düzgün bir biçimde bildirecektir- ona iyi gelecek, onu yükseltecek, bağımlı olduğu insanlarla bağlarını, her türlü

bahaneden, durumun idare edilmesinden daha fazla güçlendirecektir. Ona karşı duydukları sevgiye saygı da eklenecektir. Ona güvenebileceklerini hissedeceklerdir, babasına karşı adil bir davranış içine giren yeğenlerinin kendilerine karşı da adil davranacağım hissedeceklerdir. Çünkü herkesin bilmesi gerektiği gibi, onlar da Bay Frank Churchill'in babasına bu ziyareti yapması gerektiğini biliyorlar ve bunu geciktirmek için güçlerini kullanma kötülüğünü gösterseler bile, içlerinden, kendi kaprislerine boyun eğdiği için onun hakkrnda iyi şeyler düşünmüyorlardır. Doğru davranış karşısında herkes saygı duyar. Eğer ısrarla ve düzenli olarak bu şekilde hareket etse, onların o küçük kafaları da bu işe yatacaktır." -222-

"Bu dediğinizi gerçekten şüpheyle karşılıyorum. Siz onlann o küçük kafalarının yatacağını sağlamaktan hoşlanıyorsunuz, ama küçük kafalar otorite sahibi, zengin insanlara ait olduklannda, sanınm en az büyük kafalar kadar baş edilmez bir büyüklüğe ulaşabiliyorlar. Siz bu halinizle Bay Churchill'in yerinde olsaydınız, onun için önerdiğiniz şeyleri söyleyip o şekilde davranacağınızı hayal edebiliyorum. Bunun çok da iyi bir etkisi olacaktır. Churchill'ler buna karşılık tek bir kelime bile edemeyebilirler, ama işte o zaman da siz, erken yaşta başkalarına itaat etmeye akşmamış olacaktınız ve kırmanız gereken âdetler olmayacaktı. O sizden farklı bir durumda olduğu için böyle birden mutlak bir bağımsızlığa adım atması ve kendinden bekledikleri bütün minnet ve saygıyı boşa çıkarması o kadar kolay olmayacaktır. Tıpkı sizin gibi, neyin doğru olduğunu pekâlâ biliyor olabilir, ama buna göre yaşamasına uygun olmayacak bir takım koşullar altında sizinle eşit olmayabilir."

"O zaman pekâlâ biliyor sayılmaz. Eğer o da aynı şekilde çabalamaya çalışmazsa demek ki yeterince ikna olmuş değildir."

"Ah! Ama durum ve alışkankklarda farklı-hk var! Bütün hayati boyunca, küçük bir oğlan çocuğu iken saygı duyduğu insanlann muhalefetiyle karşılaşan sevimli genç bir «damın ne hissedebileceğini anlamaya çalışmanızı isterdim."

"Eğer bu, başkalannın iradesine karşı BÉanak pahasına kendi kararını hayata geçi-

-223-

receği ilk durumsa, senin şu sevimli genç adamın zayıf bir gençtir. Bu yaşa gelene kadar bahaneler bulmak yerine görevlerini yerine getirmeye alışmış olması gerekirdi. Bir çocuğun korku duymasını anlayabilirim, ama bir erkekte aynı şeyi bağışlayamam. Aklı başına gelmeye başladıkça kendisini toplaması, onların otoritesiyle kabul ettiği değersiz ne varsa silkeleyip atması, babasını hafife almasını sağlamaya yönelik ilk denemelerinde itiraz etmesi gerekirdi. İşe gerektiği gibi başlasaydı şimdi herhangi bir zorlukla karşılaşmazdı."

Emma, "Bay Frank Churchill'le ilgili sizinle bir türlü anlaşamayacağız!" diye haykırdı. "Ama bu olağanüstü bir durum değil. Onun zayıf bir adam olduğuna dair en ufak bir fikre sahip değilim; öyle biri olmadığına eminim. Bay Weston, kendi oğluyla ilgili bile olsa bu kadar kolay yanılmış olamaz, ama büyük bir ihtimalle, Frank Churchill'in sizin mükemmel erkek tanımına uymayacak şekilde, daha kolay teslim olan, uyumlu ve yumuşak bir huyu vardır. Bunun böyle olduğunu tahmin edebiliyorum, bu, ona bazı açılardan zarar verse bile başka bazı noktalarda yararını göreceğine eminim."

TARAYAN VE DÜZENLEYEN: Oz Büyücüsü (OZ.)

www.bizimkosemiz.com

"Evet, hareket etmesi gerekirken yerinden kıpırdamamanın, yalnızca avare zevkler peşinde bir hayat sürmenin ve bütün bunlara bahane bulma konusunda kendisini uzman saymanın yaran... Oturup süslemeler ve sahteliklerle dolu gösterişli bir mektup yazarak, hem evdeki huzuru sağlayıp hem de babası-

mn herhangi bir şikâyette bulunma hakkım elinden almanın, dünya üzerinde gelmiş geçmiş en iyi yolunu bulduğuna kendi kendini inandırabilir. Yazdığı mektuplar benim midemi bulandınyor."

"Bu duygularınızda yalnızsınız. Görünüşe bakılırsa onun yazdığı mektuplar başka herkesi memnun ediyor."

"Bayan Weston'i memnun ettiklerinden şüpheliyim. Onun kadar aklı başında ve her şeyi hızla hisseden bir kadını memnun etmesi zor olur zaten; üstelik bir anne konumunda olup da, bir annenin çocuğuna karşı hissedeceği sevgiyle gözleri kör olmamışken. Bay Frank Churchill'in Randalls'a göstermesi gereken özenin iki katım ona göstermesi gerekir, o yüzden Bayan Weston bu ihmali iki kat fazla hissetmiştir. Eğer Bayan Weston önemli bir aileden olsaydı, Frank Churchill onlan ziyaret edecekti; o zaman gelip gelmemesinin bir önemi de olmayacaktı. Arkadaşınızın böyle şeyleri aklına getirmekte zaman kaybedeceğine inanıyor musunuz? Bütün bunlan sık sk kendi kendisine söylediğini tahmin etmiyor musunuz? Hayır Emma; senin o sevimli genç adamın kibar olabilir, terbiyeli ve hoş atabilir, ama başka insanların duygulanna karşı göstermesi gereken inceliği göstermediği ortada; hiçbir biçimde sevimli biri değil bence."

"Onun hakkında olumsuz düşünme konusunda çok kararlı görünüyorsunuz."

Bay Knightley, duyduklanndan hiç hoş-olmadığını belli eden bir sesle, "Ben mi?

Hiç de öyle değil," diye cevapladı genç kızı, "onun hakkında olumsuz şeyler düşünmek istemiyorum. Başka herhangi bir adam gibi onun meziyetlerini de kabul etmeye hazır ve nazırım, ama onunla ilgili bu gibi şeyler duymuyorum; duyduklarım yalnızca kişisel şeyler, çok büyümüş, yakışıkhymış, davranışları düzgün ve aklı başmda biriymiş."

"Pekâlâ, kendisini övecek başka bir şey bulunmasa bile, yine de Highbury'de bulunmaz hint kumaşı muamelesi görecektir. Burada incelik sahibi, iyi yetiştirilmiş, hoş erkeklerle sık sık karşılaşmıyoruz. O kadar da fazla şey isteyip bütün erdemlerin tek bir ki-

cirl<= tnnlanmasmı hf»klpmemiz doifril olmaz.

î,uv——————————o————

Hayal edebiliyor musunuz Bay Knightley, onun buraya gelişi nasıl bir heyecana yol

açacaktır? Donwell ve Highbury civarlarında başka konu konuşulmayacaktır; kimse başka bir

şeyle ilgilenmeyecek, başka herhangi birisi onun kadar merak edilmeyecektir, Bay Frank Churchill'den başka hiçbir şey düşünmeyecek ve hiçbir şeyden söz etmeyeceğiz."

"Bu konuya bu kadar üzülmüş olmamı bağışlayacağını umuyorum. Eğer konuşmaya değer biri çıkarsa onunla tanıştığıma sevineceğim, ama eğer geveze züppenin tekiyse benim zamanımı ya da düşüncelerimi işgal etmesi mümkün olmayacaktır."

"Benim anlayabildiğim kadarıyla o herkesin zevkine göre konuşmayı becerebilen birisi ve herkes tarafından sevilmeyi hem isüyor, hem de bunu yapabilecek gücü var. Sizinle çiftçilikten konuşacaktır, benimle resim ya

da müzikten bahsedecektir filan. Her konuda genel bir bilgiye sahip olduğu için kiminle konuşsa ona uygun olarak, tam da gerektiği gibi, ne konuşacağım seçebilecek ya da karşı-smdakinin konuştuklarına uyum sağlayacak ve her iki durumda da gayet güzel konuşacaktır; ben onu böyle biri olarak hayal ediyorum."

Bay Knightley, sıcak bir sesle, "Bense şöyle düşünüyorum," dedi, "eğer senin dediğine biraz olsun benzeyen biri olduğu ortaya çıkarsa dünya üzerinde nefes alıp veren en tahammül edilmez insan olacaktır! O ne öyle! Daha yirmi üç yaşmda ve çevresinde bulunanların kralı olacak -büyük adam olacak-her an herkesin kişiliğini okuyan tecrübeli politikacı, çevresindeki herkesin yeteneklerini kendi üstünlüklerinin sergilenmesi için kullanan bir adam, etrafındakilere sürekli olarak iltifatlar savuruyor ki hepsi kendisiyle kıyaslandıklarında aptal durumuna düşsünler! Sevgili Emma, iş o noktaya geldiğinde sen «le o keskin zekânla böyle bir soytarılığa tahammül edemezsin."

Emma, "Bundan sonra onunla ilgili ağzımdan tek bir kelime bile çıkmayacak!" diye haykırdı. "Her şeyi kötü bir hale getirmekte aczin üstünüze kimse yoktur. Doğruya doğru, mimiz de önyargılıyız; siz onun aleyhine, ben-ae lehine önyargılıyım ve o buraya gelmeden bu konuda ortak bir görüşe varmamızın imkânı yok."

"Önyargı mı? Ben önyargılı falan değilim." "Sizi bilmem, ama ben onunla ilgili fazla-

sıyla önyargılıyım ve bundan da hiç utanmıyorum. Bay ve Bayan Weston'a duyduğum sevgi, beni onun lehine hissettiğim önyargı konusunda son derece kararlı bir hale getiriyor."

Bay Knightley, biraz canının sıkıldığını belli ederek, "Onun hakkında uzun uzadıya düşünmeye hiç niyetim yok," dedi. Emma, onun sesindeki kızgınlığı hissedince hemen başka bir şeyden söz etmeye başladı, ama Bay Knightley'in neden öfkeli olabileceğini de anlayamamıştı doğrusu.

Sırf huyu kendisininkinden farklı diye genç bir adamdan hoşlanmamak, insanın zihninin gerçekten özgür olmadığının bir belirtisiydi; oysa Emma Bay Knightley'i öteden beri böyle biri olarak tanıyordu. Çünkü her ne kadar kendisini epeyce beğense de -ki Emma sık sık

adamı bununla suçlardı- onun bu özelliğinin bir başkasının meziyetlerine karşı haksızlık etmesine yol açacağına bir an için bile olsun ihtimal vermemişti.

XIX

Bir sabah Emma ve Harriet birlikte yürüyorlardı. Emma'ya göre Bay Elton'dan, bütün bir güne yetecek kadar söz etmişlerdi. Emma, ne kendi günahlarının ne de Harriet'i avutmanın, adamdan daha fazla bahsetmelerini gerektirdiğine inanmıyordu ve o yüzden, geri dönerlerken, büyük bir gayretle konudan uzaklaşmaya çalışıyordu, ama tam başarılı olduğunu sandığı bir anda bu konu yeniden

patlak verdi; yoksulların kış aylarında kim bilir ne kadar sıkıntı çektiği üzerine bir süre konuştuktan ve bu sözlerine karşılık son derece ağlamaklı bir, "Bay Elton yoksullara karşı her zaman çok iyi olmuştur"dan başka bir cevap alamadıktan sonra, başka bir şey yapılması gerektiğini anladı.

Ana kız Bayan Bates'lerin yaşadığı eve yaklaşmak üzereydiler. Emma, onların kapışım çalıp aralarına karışarak kendini güvence altına almaya karar vermişti. Onlara karşı böyle bir ilgi göstermeleri için her zaman yeterli bir sebep vardı; ana kız Bayan Bates'ler misafir ağırlamaktan çok hoşlanırlardı. Emma, kendinde kabahat olabileceğine ihtimal

verebilen birkaç kişinin görüşüne göre, onları ihmal ettiğini, ana kızın son derece yetersiz koşullarına karşı elinden geleni yapmadığım biliyordu.

Bu konuda Bay Knightley'in imalanyla karşılaşmıştı, kendi yüreği de bu eksikliğini onun yüzüne vuruyordu, ama bunların hiçbiri, iki Bayan Bates'le görüşmenin ne kadar sıkıcı bir durum olduğunu ortadan kaldırmıyordu; bu yorucu kadınlarla görüşmek bir zaman kaybıydı. Ayrıca sürekli olarak onlan arayıp soran Highbury'nin ikinci ve üçüncü sınıf insanlarıyla görüşüyor olmanın dehşeti öyle büyüktü ki, Emma onların yanma nadiren gidiyordu, ama bu sefer onlan şöyle bir yoklamadan kapüannın önünden geçip gitmeme yönünde ani bir karar almıştı; zaten Harriet'e de söylediği gibi, hesap edebildiği kadanyla şu sıra Jane Fairfax'ten bir mek-

tup gelmiş olması tehlikesiyle karşı karşıya değillerdi.

Ana kız Bayan Bates'lerin oturduğu ev bir tüccara aitti. Hanımlar evin salon katında oturuyorlardı; ellerindeki avuçlarındaki tek şey olan daireleri ortalama bir boyuttaydı. Evlerine gelen konuklan büyük bir içtenlik ve minnettarlıkla karşılarlardı; sessiz ve derli toplu yaşlı hanım, elinde örgüsüyle en sıcak köşede oturuyordu. Hatta oturduğu yeri Bayan Woodhouse'a vermeyi teklif etti. Ona göre daha hareketli ve konuşkan olan kızı ise gösterdiği özen ve kibarlıkla neredeyse genç hanımlann canım sıkacaktı; kendilerini ziyaret ettikleri için onlara teşekkür etti, ayakka-büanyla ilgilendi, Bay Woodhouse'un sağlığının iyi olup olmadığını sordu; annesinin sağlık durumunu neşeli neşeli anlattı ve kek ikram etti; Bayan Cole biraz önce oradaydı, on dakikalığına uğramış, ama onlan tam bir saat şereflendirmişti ve

bu kekten bir parça yiyip, çok beğendiğini söyleme nezaketinde bulunmuştu. O yüzden Bayan Woodhouse ve Bayan Smith de belki keklerinden birer parça yeme iyiliğinde bulunurlardı.

Cole'lann adının anılmasının ardından Bay Eiton'm da adının anılacağı kesindi. Bay Cole'la Bay Elton'ın aralarından su sızmazdı; Bay Elton gittikten soma Bay Cole ondan bir mektup almıştı. Emma, basma geleceği biliyordu; mektup konusu açılacak ve Bay Eiton'm gitmesinin üzerinden ne kadar zaman geçtiği konuşulacaktı, soma onun dostluk etmekten ne kadar hoşlandığı, nereye gitse na-

sıl sevildiği, Master ofthe Ceremonies* balosunun ne kadar kalabalık olduğu konuşulacaktı. Emma bütün bunlan çok iyi atlattı, gereken bütün ilgiyi gösterdi, bütün övgüleri sarfetti; Harriet'in tek bir söz bile etmesine gerek kalmaması için hep öne atıldı.

Daha eve girerken bütün bunlara hazırlıklıydı, ama Bay Elton hakkında layıkıyla konuştuktan sonra artık belalı başka bir konunun açılmayacağım umuyordu. Bundan sonra Highbury'nin bütün hanımlan ve onların düzenlediği iskambil partileri üzerine ayrıntılı konuşmalar yapacaklannı umuyordu. Bay Eiton'm ardından Jane Fairfax'ten bahsedileceğini hiç beklemiyordu doğrusu, ama görünüşe bakılırsa genç adamla ilgili konuşma Bayan Bates tarafından özellikle aceleye getirilmişti ki, ondan hemen Cole'lara ve oradan da yeğeninden gelen bir mektubun müjdelen-mesi konusuna atlanabilsin.

"Ah! Evet... Bay Elton, anladım... kesinlikle dans etmenin... Bayan Cole'un anlattığı gibi, Bath'taki salonlarda dans etmenin... Bayan Cole, sağ olsun, bizimle epey oturdu, hep Jane'den bahsettik; çünkü Bayan Cole daha evden içeri girer girmez onu sordu; Jane, burada o kadar çok seviliyor ki. Ne zaman bizi görmeye gelse Bayan Cole, ona nasıl nazik davranacağını bilemeyip, şaşınyor, bana sorarsanız Jane kendisine karşı nazik olunma-

Master of Ceremonies: Herhangi bir törende uyulması gereken kuralları takip eden kişi. Dinsel törenlerde papazların işlevi bu olur. Bugünün rap müziğinde M.C kısaltması da buradan gelmektedir. Böyle birisinin şerefine verilen balo kastediliyor. (Ç.N.)

smı herkesten fazla hak ediyor. Neyse, dediğim gibi Bayan Cole hemen Jane'in hatırını sordu, 'Biliyorum, son sıralarda Jane'den haber almış olamazsınız, çünkü onun yazma zamanı gelmemiştir daha,' dedi. Ben ,de ona hemen dedim ki, 'Ama işte ondan yeni haber aldık Bayan Cole, daha bu sabah ondan bir mektup geldi.' O kadar şaşırdı ki, şimdiye kadar kimsenin bu kadar şaşırdığına tanık olmadım. 'Gerçekten mi, yeminle, doğru mu söylüyorsunuz?' dedi, 'Bu hiç beklenmedik bir şey. Anlatın bana, bakalım neler diyor' diye merak etti."

Emma, ilgiyle gülümseyebilmesini terbiyesine borçluydu.

"Öyle mi? Demek Bayan Fairfax'ten yakın zamanda mektup aldınız. Bunu duyduğuma son derece mutlu oldum. Umanm iyidir?"

Duyduklarına aldanan teyze, mutluluk içinde, 'Teşekkür ederim. Çok naziksiniz!" derken büyük bir hevesle mektubu bulmaya çalışıyordu. "Ah! İşte burada. Fazla uzakta olmayacağına emindim, tam üstüne dikiş kutumu koymuşum, hiç farkında değilim. O yüzden göremedim o kadar kısa bir süre önce elimdeydi ki, masada olduğuna neredeyse yemin edebilirim. Bayan Cole buradayken mektubu ona okumuştum, o gittikten sonra da anneme okuyordum; mektubu dinlemek onun için öyle büyük bir zevk ki -düşünün, Jane'den mektup gelmiş- insan ne kadar dinlese de doyamıyor; o yüzden buralarda olduğuna emindim. İşte, dikiş kutumun altına girivermiş. Siz de Jane'in yazdıklarını dinleme

nezaketini gösterdiğiniz için teşekkür ederim. Ama önce Jane'e haksızlık etmeyip, böyle kısa bir mektup yazdığı için onun adına özür dilemeliyim; gördüğünüz gibi yalnızca iki say-facık yazabilmiş. Hatta iki sayfayı bile zor buluyor yazdıklan, genelde bütün sayfayı doldurup öteki sayfanın yansını geçer. Annem onun yazışım nasıl bu kadar iyi okuyabildiğime şaşar durur. Mektubu ilk açüğımızda muhakkak, 'Eh Hetty, bütün o inişli çıkışlı harfleri sökmek için epey uğraşacaksın,' demeden duramaz. Değil mi anneeiğim? Ben de ona derim ki, 'eğer mektubu sana okuyacak kimse olmasa bile ne yapar eder sökersin; hem de her kelimesini.' Eminini ki her bir kelimesini anlayana kadar büyük bir dikkatle okuyacakta. Gerçi annemin gözleri artık eskisi kadar iyi değil, ama Tannya şükürler olsun ki hâlâ inanılmaz derecede iyi görebiliyor! Gözlük sayesinde tabii. Bu öyle büyük bir lütuf ki! Annemin gözleri gerçekten de çok iyidir. Jane buraya geldiğinde hep der zaten, "Büyükanneciğim, böyle iyi görebildiğinize göre errıinim ki gözleriniz çok kuvvetlidir. Hem de o kadar ince dikiş nakış işleri yapıyorsunuz! Keşke benim gözlerim de sizinki kadar uzun süre dayansa!'"

Bayan Bates bütün bunlan öyle bir hızla söylemişti ki, nefes almak için durmak zorunda kaldı. Emma da o arada Bayan Fairfax'in el yazısının ne kadar güzel olduğuyla il-gfli nezaketen bir şeyler söyledi.

Bayan Bates, ona, "Çok naziksiniz," diye cevap verdi; genç kızın söyledikleri onu çok

memnun etmişti. "Sizin el yazınız da çok güzeldir ve her şeyin hakkım pek güzel verirsiniz. Hiç kimsenin takdiri bizi Bayan Woodho-use'un takdir etmesi kadar memnun edemez. Annemin kulakları pek iyi duymuyor, biraz sağır, biliyorsunuz. Anneciğim," ona dönerek, "Bayan Woodhouse'un Jane'in el yazısı için söylediklerim duydunuz mu? Ne kadar nazik bir insan."

Böylece Emma kendi saçma iltifatının, iyi kalpli ihtiyar hanım duyana kadar, iki defa arka arkaya tekrar edilmesi şansına erişti. O sırada, fazla kaba görünmeksizin Jane Fair-faxïn mektubu konusundan kaçabilmeleri ihtimali üzerine düşünmekteydi. Ufak bir bahane uydurup hemen oradan uzaklaşmaya neredeyse karar vermişti ki, Bayan Bates, ona dönüp dikkatini çekti.

"Annemin sağırlığı fazla ileri değil, görüyorsunuz, hatta hiç önemsiz olduğu bile söylenebilir. Sesimi yükseltip de bir şeyi birkaç defa tekrar edersem muhakkak duyuyor, ama tabii benim sesime alışık, ama Jane'i her zaman benden daha iyi duyması da dikkate değer bir durum. Jane öyle belirgin bir tarzda konuşuyor ki! Yine de buraya geldiğinde büyükannesinin iki yıl öncesine göre daha ağır işitmediğini görecek -ki annemin yaşında bu çok önemli bir şey.

Jane'den daha önce hiç bu kadar ayrı kalmadık. Bayan Cole'a da dediğim gibi, bu sefer geldiğinde ona nasıl doyacağız, bilemiyorum."

"Bayan Fairfax'in bu yakınlarda sizi ziyaret etmesini mi bekliyorsunuz?"

-234-

"Ah; evet. Önümüzdeki hafta gelecek." "Öyle mi! Bu sizin için büyük bir keyif olmak."

'Teşekkür ederim. Çok naziksiniz. Evet, önümüzdeki hafta gelecek. Bunu duyan herkes çok şaşınyor ve aynı nazik sözleri söylüyor. Eminim ki o da Highbury'deki arkadaşlarım tekrar gördüğü için çok mutlu olacaktır, üpkı onlann onu gördüklerine sevinecekleri gibi. Evet, ya cuma ya da cumartesi gelecek. Hangi gün geleceğini şimdiden bilemiyor, çünkü o günlerden birisinde Albay Camp-bell'ın arabaya ihtiyacı olacakmış. Bizim de-yirmmizle, böyle zamansız yazmış olmasının sebebi de bu, zamansız, çünkü normal şartlar altında gelecek salı veya çarşamba gününden önce ondan haber almamız mümkün olmazdı."

"Evet, ben de öyle düşünmüştüm. Hatta bugün Bayan Fairfax'ten hiçbir haber alamayacağımdan korkmuştum."

"Ne kadar kibarsınız! Yok, hayır, eğer bu özel bir durum olmasaydı gerçekten de ondan haber almamış olurduk; annem o kadar mut-hı oldu ki! Çünkü en az üç ay bizimle kalacak. Tam üç ay, kesin olarak öyle diyor, birazdan size de okuyacağım gibi. İşin aslı şu ki, Camp-beU'lar İrlanda'ya gidiyorlar. Bayan Dixon hemen gelip onu görmeleri için babasını ve annesini ikna etmiş. Onlann yazdan önce oraya gmneye niyetleri yokmuş, ama Bayan Dixon, onlan görmek için çok sabırsızlanıyormuş, çünkü geçen ekimdeki evliliğine kadar onlar-bir haftadan daha uzun süre ayn kalma-

-235-

mış. Doğrusu farklı krallıklarda yaşıyor olmak da çok tuhaf bir durum olmalı diyecektim, ama yaşadıkları ülkeler farklı; annesine ya da babasına çok acil bir mektup yazmış, -hangisine yazdığım tam olarak bilmediğimi söylemeliyim, ama birazdan Jane'in mektubunu okuyunca durumu anlarız- hem de yalnızca kendi adına değil, Bay Dixon'in adına da yazmış mektubu ki, misafirlerini bir an önce gelmeye razı edebilsin. Onlar da Dublin'de buluşmaya ve onlan Baly-craig'deki evlerine götürmeye karar vermişler; anladığım kadarıyla çok güzel bir yer. Jane de burarım güzelliğiyle ilgili bir sürü şey duymuş, yani Bay Di-xon'dan. Bu konuda başka kimseyle konuşup konuşmadığım bilmiyorum, ama adamın kur yapüğı birisine kendi evini övmesinden daha doğal ne olabilir? Jane de sık sık onlarla yürüyüşe çıkardı çünkü Albay ve Bayan Campbell kızlarının Bay Dixon'la baş başa yürüyüş yapmaması konusunda çok titizler, ki bu yüzden onlan suçlamam doğrusu. Neyse Jane de Bay Dixon'in Bayan Campbell'ın kızına anlattığı her şeyi dinlemiştir tabii, samnm Jane bize Bay Dixon'in oranın kendi eliyle çizdiği bazı resimlerini bile gösterdiğini yazmıştı. Bay Dixon çok sevimli, çok hoş bir genç adam diye düşünüyorum. Jane de onun anlattıklann-dan dolayı İrlanda'ya gitmeyi çok istiyor."

O sırada Emma'nm aklına Jane Fairfax, şu hoş Bay Dixon ve İrlanda'ya gitmeme meselesiyle ilgili pek ustaca, pek heyecanlı bir şüphe takıldı. Durumu biraz daha incelemek için sinsi bir plan içinde şunlan söyledi:

-236-

"Böyle bir zamanda Bayan Fairfax'in sizi ziyaret etmesine izin verildiği için kendinizi çok şanslı hissediyor olmalısınız. Onunla Bayan Dixon arasındaki özel dostluk göz önüne alındığında, onun Albay ve Bayan Campbell'a eşlik etmekten muaftutulması pek umulur bir şey değil."

"Çok doğru, gerçekten de çok doğru. Biz de tam bundan korkuyorduk, çünkü onun aylar boyunca bizden bu kadar uzak bir yerde olması hoşumuza gitmeyecekti, eğer bir şey olsa gelmesi mümkün olmayacaktı, ama gördüğünüz gibi sonunda her şeyin en iyisi oluyor. Onlar, yani Bay ve Bayan Dixon, onun Albay ve Bayan Campbell'la birlikte gelmesini aşın derecede istiyorlar ve buna güveniyorlar; onlann ortak olarak yaptıklan davetten daha kibar başka bir şey düşünemiyorum. Birazdan duyacağınız gibi Jane de, Bay Dixon'in ona ilgi gösterme konusunda kan-sından hiç de aşağı kalmadığım yazıyor. Bay Dixon gerçekten çok tatlı bir genç, canım. Hele Weymouth'tayken Jane'e yaptığı o iyilikten soma! Denizde bir partideymişler, Jane, yelkenlerin arasındaki bir şeyin aniden yuvarlanması üzerine, onu yakalayabilmek için bir anda denize düşüvermiş ve eğer Bay Dixon, büyük bir beceriklilikle onun elbisesinin ucunu tutmamış olsa -aklıma geldikçe ürperiyo-rum- Jane baüp gidecekmiş, ama o gün olup biteni öğrendiğimizden beri Bay Dixon'i o kadar seviyorum ki!"

"Ama arkadaşlanmn ısran ve kendisinin irlanda'yı görmeyi bu kadar istemesine rağ-

-237-

men Bayan Fairfax zamanım size ve anneniz Bayan Bates'e adamayı tercih ediyor öyle mi?"

"Evet, bu kesinlikle onun kararı, tamamen onun kendi tercihi. Albay ve Bayan Campbell, Jane'in bu konuda haklı olduğunu düşünüyorlar, onlar da Jane'e bunu yapmasını öğütleyecek, özellikle kendi memleketinin havasını bir denemesini isteyeceklermiş çünkü Jane'imiz son zamanlarda her zamanki kadar sağlıklı değil."

"Bunu duyduğuma üzüldüm. Bence de Albay ve Bayan Campbell doğruyu söylemişler, ama Bayan Dixon büyük bir hayal kırıklığına uğramış olmalı. Anladığım kadarıyla Bayan Dixon fazla güzel biri değil, kendisi hiçbir biçimde Bayan Fairfax'le kıyaslana-maz, değil mi?"

"Ah! Hayır. Böyle şeyler söylemekle büyük bir kibarlık yapıyorsunuz. Bayan Campbell her zaman tamamıyla sıradan bir kız olmuştur, ama çok zarif ve sevimli bir hanım."

"Evet, tabii."

"Jane de çok soğuk almış zavallı! Ta kasımın yedisinde, (birazdan size okuyacağım gibi) o zamandan beri de bir türlü iyileşeme-miş. İnsanın yakalandığı soğuk algınlığının bu kadar uzun süre geçmemesi kötü bir şey değil mi? Bizi telaşlandırmamak için daha önce bundan hiç bahsetmemişti. Tam da onun yapacağı bir şey bu! Öyle de düşüncelidir ki, ama yine de

durumu o kadar kötüy-müş ki, iyi kalpli dostian Campbell'lar onun eve dönüp her zaman için kendisine iyi gelen

-238-

bir havayı denemesinin daha iyi olacağını düşünmüşler. Highbury'de üç dört ay kalırsa hiçbir şeyinin kalmayacağı kanaatindeymiş-ler. Eğer böyle hastaysa buraya gelmesi gerçekten de İrlanda'ya gitmesinden çok daha iyi olacak. Kimse ona bizim gibi bakamaz."

"Görünüşe bakılırsa bu dünyanın en uygun düzenlemesi olmuş."

"O yüzden gelecek cuma veya pazar günü bize gelecek. Campbell'lar da onu izleyen pazartesi günü Holyhead'e gitmek üzere şehirden ayrılacaklar; zaten birazdan Jane'in mektubunda da bunu göreceksiniz. Bizim için de çok ani oldu! Bunun beni nasıl bir telaşa verdiğini siz de tahmin edersiniz, sevgili Bayan Woodhouse! Bir de hasta olmasaydı, ama sanırım onunla karşüaşüğımızda çok zayıflamış, kötü bir durumda olduğunu göreceğiz. Bununla ilgili başıma öyle bir talihsizlik geldi ki Bayan Woodhouse, size bunu anlatmam gerek. Her zaman Jane'in mektuplarım önce kendi kendime okur, daha sonra anneme okurum. Eğer içinde onu üzecek bir şey varsa haberim olmuş olur. Böyle yapmamı Jane istemiştir benden. O yüzden onun sözünden hiç çıkmam. İşte o gün de her zamanki gibi tedbirli davrandım, ama onun pek iyi almadığını okur okumaz, ağzımdan, 'Aman "üannm! Jane hasta!' sözleri dökülüvermesin mü O sırada beni izlemekte olan annem de ıiu gayet belirgin bir biçimde duydu tabii çok kötü telaşlandı. Ancak okumaya de-m ettiğimde durumun başta sandığım ka-r kötü olmadığını fark etüm; bu sefer de

-239-

Jane'in hastalığının çok ciddi olmadığına o inanmadı. Fakat nasıl kendimi tutamadım bir türlü anlayamıyorum! Eğer Jane kısa bir süre içinde iyileşmezse Bay Perry'ye haber vereceğiz; masrafı ne olursa olsun. Gerçi kendisi o kadar bonkördür, Jane'i de o kadar sever ki, ona baktığı için ücret almayacağını söyleyebilirim, ama tabii bizim böyle bir şeyi kabul etmemiz mümkün değil. Onun da bakması gereken bir eşi ve çocukları var, zamanını böyle boşa harcamaması gerekir. Neyse, Jane'in mektubunda yazdıkları konusunda size bir fikir verdim, ama o kendi hikâyesini, benden çok daha iyi anlatacaktır, bundan eminim."

Emma, Harriet'e bakıp yerinden kalkarak, "Korkarım biz hemen kaçmak zorundayız," dedi. "Babam bizi bekliyordur. Benim sizi bu kadar rahatsız etmeye niyetim yoktu, eve ilk girdiğimde beş dakikadan fazla kalamayacağımı düşünmüştüm. Bayan Bates'i yoklamadan kapımn önünden geçmek istemediğim için şöyle bir uğramıştım, ama sizin sohbetinize doyum olmuyor, çok geç kaldım! Şimdi size ve anneniz Bayan Bates'e iyi günler dileyip, kalkmak zorundayız."

Ve bunun üzerine, onu daha fazla geciktirmek için hiçbir ısrar işe yaramadı. Emma sokağa kavuştu; bundan dolayı çok mutluydu. İstemediği bir sürü şey yapmış olmasına, Bayan Jane Fairfax'in mektubunun bütün özünü dinlemesine rağmen hiç olmazsa mektubun okunmasından kaçabilmişti.

-240-

XX

Bayan Bates'in en küçük kızının tek çocuğu olan Jane Fairfax bir yetimdi.

Piyade alayından Binbaşı Fairfax'le Bayan Jane Bates'in evliliklerinin dillere destan, keyifli, umut ve ilgi kaynağı olduğu günler olmuş, ama artık bundan geriye hiçbir şey kalmamıştı. Yalnızca Binbaşı'nın başka bir ülkede savaşırken ölmesinin, bundan kısa bir süre soma da dul eşinin, verem ve yas içinde onu takip etmesinin melankolik hatırası kalmıştı geriye. Bir de bu kız.

Jane Fairfax, Highbury'de doğmuştu. Henüz uç yaşındayken annesini kaybedince, büyükannesi ve teyzesinin malı, sorumluluğu, tesellisi ve sevgilisi olmuştu. Kızın oradan ömür boyu ayrılmaması için çok sebep vardı; çok sınırlı bir eğitim almıştı, tabiat onu hoş bir insan olmakla, güçlü bir anlayışla ve sıcak kalpli, iyi niyetli akrabalarla ödüllendir-l «üş ti; bunları ilerletecek ne ilişkileri, ne de gelişme şansı vardı.

Ama babasının bir arkadaşının merhamet duygulan onun kaderini değiştirdi. Bu kişi, sağlığında mükemmel bir subay ve her şeye bmk bir genç olduğunu düşündüğü Fairfax'e büyük bir saygı duyan, zamanında, bir askeri kampta, ağır ateşli haldeyken hayatını kurtarmış olduğu için Fairfax'e bir tür borcu olduğuna inanan Albay Campbell'dı. Bu tür so-! rumluluklanndan kaçman biri değildi. Gerçi İngiltere'ye gelip de herhangi bir şeyle ilgile-|ebüdiğinde Fairfax'in ölümünün üzerinden

-241-

yıllar geçmişti. Albay Campbell geri döndüğünde Fairfax'in çocuğunu arayıp buldu ve ona bakmaya başladı. Kendisi evliydi, hayatta kalan tek bir çocuğu vardı, Jane yaşlarında bir kızdı. Jane, Campbell ailesine uzun ziyaretler yapıyordu, hepsinin çok sevdiği biri olmuştu. Daha dokuz yaşına gelmeden, kızının ona duyduğu büyük sevgi ile kendisinin gerçek bir dost olma niyeti birleşince Albay Campbell, Jane Fairfax'in bütün eğitim masraflarım üstlenmeyi teklif etti. Bu teklif kabul edildi ve o zamandan sonra Jane, Albay Campbell'ın ailesinin bir ferdi oldu ve artık onlarla birlikte yaşamaya başladı; büyükan-

.tA<[A]i*-ıi ovo aim -7İı>orAf *»tmplflp tr[A]tınıvrır-

llCOlill lOA CU.CL Olla tJXJf«J. », vuııvıuv

du.

Babasmdan kendisine miras kalan birkaç yüz sterlinle kendi ayakları üstünde durması mümkün olmadığı için başka insanları eğitmek üzere yetiştirilmesi planlanmıştı. Aksi halde onun bakımını üstlenmek, Albay Campbell'ın gücünü aşardı. Çünkü maaş ve tayinler sayesinde fena bir geliri olmamakla birlikte, büyük bir serveti yoktu. Aynca mirasının kızma kalması gerekiyordu, ama Jane'e bir eğitim sağlayarak, bundan sonra onun geçimini saygın bir biçimde sağlayabilmesini temin ettiğini umuyordu.

İşte Jane Fairfax'in hikâyesi böyleydi. Hep iyi ellere düşmüştü, Campbell'lardan iyilikten başka şey görmemişti, mükemmel bir eğitim almıştı. Hayatı boyunca kafası düzgün işleyen ve bilgili insanlarla birlikte olduğu için yüreği ve anlayışlı biri olması nedeniyle, di-

siplin ve kültürün bütün avantajlarına sahip olmuştu. Albay Campbell'ın evi Londra'da olduğu için en ufak bir yeteneği bile desteklendi, birinci smıf hocalardan dersler aldı. Huyu ve yetenekleri de arkadaşlığın insana verebileceği her şeye değecek düzeydeydi. On sekiz on dokuz yaşlarındayken, aslmda çocukların bakımını üstlenmek için oldukça genç bir yaş olmasına rağmen, kendisini eğitim konusunda tamamen yeterli hissetmekteydi ancak Campbell ailesi, Jane'i o kadar seviyordu ki ondan ayrılmaya gönülleri razı olmuyordu. Ne anne, ne de baba Jane'in evden ayrılıp ça-üşmaya başlamasını teşvik etmeye kıyamı-

j w A — * * *[i A » " I tviZiiıuıı iov, vj ni ici lacxy ai inicisi

mümkün değildi. O korkunç gün sürekli olarak erteleniyordu. Jane henüz çok genç olduğu için böyle bir karar vermek kolaydı; böylece Jane, onlarla birlikte kalmaya devam etti ve üpkı evin bir kızı gibi şık sosyetenin bütün keyiflerini paylaştı; evle eğlencenin aklı basında bir karışımından oluşan bir hayat sürüyorlardı. Jane'in keyfini bozan tek şey, geleceğe ait duyduğu endişeydi, bütün bunların bir gün son bulabileceğini akıl edecek kadar bilinçliydi.

Jane'in gerek güzellik ve gerekse bilgi açı-smdan açık bir üstünlüğünün olduğu düşünüldüğünde, bütün ailenin ona gösterdiği şefkat ve özellikle genç Bayan Campbell'ın duyduğu o sıcak bağlılık bütün taraflar açı-smdan daha da şerefli bir durumdu. Tabiatın çizdiği hatların genç kadınlar tarafından gö-mhnemesi mümkün değildi, Jane'in akli ye-

teneklerinin gücünün de anne baba tarafından fark edilmemesine imkân yoktu, ama yine de birbirlerine saygıları biraz olsun eksilmeden, Bayan Campbell'm evliliğine kadar, birlikte yaşamaya devam ettiler. Şans, evlilikle ilgili konularda genellikle herkesin beklentilerine karşı koyar ve üstün olanı değil de ortalama olanı çekici kılar. Bayan Campbell da, işte bu şansın yardımıyla, zengin ve hoş bir genç olan Bay Dixon'in gönlünü daha tanışır tanışmaz çalmış, iyi ve mutlu bir hayat kurmuştu kendine. Jane'in ise, daha ekmeğini kazanması gerekiyordu.

Bu olay epey geç bir zamanda gerçekleşmişti; Bayan Campbell'ın, kendisine göre biraz daha az talihli olan arkadaşı, nasıl ve nerede çalışacağıyla ilgili kendisine bir yol çizmeye girişecek zaman bile bulamadan her şey olup bitmişti. Gerçi Jane, hayata atılmaya hazır bir yaşa geldiğini düşünüyordu. Uzun zamandır yirmi bir yaşma geldiğinde çalışma karan almıştı. Kendisini, acemisi olduğu mesleğine verme konusundaki kuvvetle, yirmi bir yaşında, her şeyini feda etmeye, hayatın bütün zevklerinden, aklı başında ilişkilerden, başkalanyla eşit olacağı bir toplum hayatından, huzurdan ve ümitten vazgeçip, ömrünün sonuna kadar kefaret ödemeye ve çile çekmeye adamıştı.

Albay ve Bayan Campbell'ın duygulan ne olursa olsun, sağduyulan böyle bir karara karşı çıkmalannı engelliyordu. Onlar yaşadığı sürece Jane'in böyle bir çaba göstermesine gerek yoktu, onlann evi her zaman onun evi

-244-

sayüırdı ve kendi rahatlan için onu hep yanlarında tutmak isterlerdi, ama bu bencillik olurdu: Olması gereken neyse bir an önce olmasında fayda vardı. Belki onlar da herhangi bir gecikmenin çekiciliğine direnmenin daha mantıklı ve daha iyi bir tavır olacağım hissetmişlerdi. Artık feragat etmesi gereken rahatlığın ve boş vaktin tadım çıkarmaktan onu mahrum ettiler. Yine de, ona karşı hissettikleri şefkat duygusu o korkunç an için acele etmemelerini sağlayacak her türlü bahaneye sanlmalanna sebep oluyordu. Evin kızı evlendiğinden beri Jane'in sağlığı bozulmuştu. Ker zamanki gücüne kuvvetine tamamen kavuşana kadar onun herhangi bir işe başlamasını yasaklamalan gerekiyordu, ki, bırakın bu zayıflamış bünyesine ve sürekli değişen ruhsal durumuna uygun olmayı, en uygun koşullarda bile, bu talebin hatın sayılır bir rahatlıkla yerine getirilmesi için insanın bedeninin ve zihninin mükemmel bir hale gelmesinden daha da fazlası gerekirdi.

Dixon çiftiyle birlikte İrlanda'ya gitmeme-siyle ilgili olarak teyzesine anlattığı her şey sadece ve sadece gerçeği yansıtmaktaydı; gerçi bazı gerçeklerin anlatılmamış olması da [[ûmkündü. Onlann olmadığı zamanı High-buryde geçirmek kendi tercihiydi. Belki de [[ıtlak özgürlük içindeki bu son aylarını bendisini bu kadar seven akrabalanyla bir-geçirmek istiyordu. Tek basma, çift ola-l ya da üçü birden Campbell'lar, hangi gü-wya güdülerle hareket ederlerse etsinler, on bu kararım destekledi̇ler ve genç kızın

-245-

sağlığını düzeltme konusunda, sevdiklerinin yanında geçireceği birkaç aya her şeyden fazla güvendiklerini söylediler. Yani Jane Fairfax'in Highbury'ye geleceği kesindi ve High-bury'liler, uzun zamandır kendisine vaat edilen, o hiç görmedikleri Bay Frank Churchill'i karşılamak yerine, şimdilik Jane Fairfax'le yetinmek zorundaydılar; onun ise iki yıldır Highbury'ye gelmemiş olmasından kaynaklanan bir yenilik dışında sunacağı fazla bir şey yoktu.

Emma üzülmüştü, üç uzun ay boyunca hoşlanmadığı bir insana nezaket göstermek zorunda kalacaktı! Hep istediğinden fazlasını ve yapması gerekenden azım yapmak zorunda kalacaktı! Jane Fairfax'i neden sevmediği, zor cevaplanacak bir soruydu; Bay Knightley, bir zamanlar bunun sebebi olarak, Emma'nm da kendini tam anlamıyla bir genç kadın gördüğünü ve aslında kendisinin böyle görünmesini istediğini söylemişti. Emma o sırada bu suçlamayı büyük bir hevesle reddetmesine rağmen, kendini sorguladığı bazı zamanlarda vicdanının onu pek de aklamadığı olmuyor değildi, ama Jane Fairfax'i bir türlü tanıma fırsatı elde edememişti. Bunun nasıl olduğunu anlayamıyordu, ama öyle bir soğukluk ve kendini sakınma -memnun olup olmadığı konusunda o kadar belirgin bir kayıtsızlık- vardı, ayrıca teyzesi hiç susmuyor, herkese durmadan Jane'den bahsediyordu; ayrıca yaşlan aynı olduğu için hep çok yakın olduklan tahayyül ediliyordu ve herkes onlann birbirlerinden çok hoşlandığım sanıyor-

-246-

du. Emma'nm bu konuyla ilgili gösterebildiği sebepler bunlardı, aklına daha iyisi gelmiyordu.

Emma'nm Jane Fairfax'ten hoşlanmamasının hiçbir haklı sebebi yoktu, onda olduğunu iddia ettiği bütün kusurlan hayal gücüyle büyütmüştü. O kadar ki, Emma, uzun bir ayrılıktan sonra Jane'le ne zaman karşılaşsa onu kırdığım düşünürdü. Şimdi iki yıllık bir aradan sonra geldiğinde, Bates'lere yaptığı nezaket ziyaretinde, Jane'in iki koca yıl boyunca küçümsediği görünüşünün ve tavırlarının karşısında çok etkilenmişti. Jane Fairfax çok zarifti, hatta dikkati çekecek kadar zarif olduğu söylenebilirdi ve zarafet Emma'nm en değer verdiği şeydi. Çok güzel bir boyu vardı; öyle ki, neredeyse herkes onu uzun bulurdu, ama kimse fazla uzun olduğunu söyleyemezdi. Bedeni özellikle zarifti, ona çok yakışan ortalama bir kilodaydı; ne sıskaydı ne de şişman... Gerçi biraz hastaymış gibi duran görünüşü, daha çok, zayıf olduğuna işaret ediyordu. Emma bütün bunlan elinde olmadan fark etti; sonra yüzü, yüz hattan. Yüzü, Emma'nm hatırladığından çok da-ba güzeldi. Çok düzgün yüz hatlan yoktu, ama çok hoş bir güzelliği vardı. Gözleri koyu griydi, koyu renkteki kaşlan ve kirpikleri beğenilmeyecek gibi değildi. Emma'nm renginin aotuk olduğu bahanesiyle eskiden beğenme-afigi teni o kadar berrak ve narindi ki, daha [embe olmasına hiç gerek yoktu. Jane Fair-fafîn güzelliği, zarafetin egemen olduğu bir aydı ve Emma, kendi ilkeleri çerçevesin-

de bu güzelliğin hakkını teslim etmek zorundaydı: Gerek fiziksel, gerekse zihinsel olsun, böyle bir zarafete Highbury'de çok sık rastlanmıyordu. Jane Fairfax, fazla uzatmadan ifade edersek, herkesten farklı ve üstündü.

Uzun lafın kısası, Bates'lere yaptığı ilk ziyarette Emma, Jane Fairfax'e iki katı bir takdirle bakıyordu. Oturup ona bakarken bir yandan keyif alıyor, bir yandan da gördüklerinin hakkını teslim ediyordu. Bundan sonra ona karşı duygularının değişeceğini biliyordu. Nitekim onun geçmişini, durumunu ve güzelliğini değerlendirdiğinde, bütün bu zarafetin kaderinin ne olacağım, nereye batmak üzere olduğunu, hayatının kalan kısmım nasıl yaşayacağını düşündüğünde ve özellikle de, gayet iyi bildiğimiz sebeplerle asımda kendisinin hak ettiği Bay Dixon'a karşı belli bir bağlılık duyması ihtimalini de buna eklediğinde, Emma'nm Jane Fairfax'e karşı saygı ve merhametten başka bir şey hissetmesi mümkün görünmüyordu. Eğer durum buysa, genç kızın karar verdiği gibi, kendisini feda etmesinden daha acıklı ve şerefli bir şey olamazdı. Emma artık, Bay Dixon'i baştan çıkartıp karısının elinden almaya kalkıştığı ya da kendi hayal gücünün en başta aklına düşürdüğü bütün kötü davranışlar için onu temize çıkarmayı çok istiyordu. Eğer genç kızın hissettiği şey aşksa, bu tek taraflı, basit, yalnız ve başarısız bir aşktı. Genç adamın arkadaşıyla olan konuşmalarım paylaşırken bilinçsizce acı zehri içmiş olabilirdi ve şimdi en temiz güdülerle bu İrlanda gezisinden kaçınmaya ve

kısa bir süre içinde, ağır çalışma gerektiren bir mesleğe başlayarak ondan da, akrabalarından da kendisini koparmaya çalışıyor olabilirdi.

Emma, Jane Fairfax'in yanından ona karşı öylesine yumuşamış, öylesine sevgi dolu duygularla ayrıldı ki, eve dönüşte yürürken çevresine bakıp şu Highbury'de genç kıza bağımsızlığını vermeye layık bir tane bile genç olmadığı için yakındı durdu. Jane Fairfax'e uygun görebileceği hiç kimse gelmiyordu akıma.

Bunlar çok hoş duygulardı, ama fazla uzun dayanmadı. Jane Fairfax'e karşı hissettiği bu sonsuz arkadaşlığı kamu içinde itiraf etmek ve geçmişteki önyargılarından ve hatalarından dönmek adına, Bay Knightley'e, "Jane Fairfax gerçekten güzel, hatta güzelden de öte!" demekten daha fazla bir şey yapamadı. Jane, büyükannesi ve teyzesiyle birlikte Hartfield'de bir akşam geçirmişti ve her şey her zamanki durumuna dönmek üzereydi. Bütün eski kızgınlıklar yeniden ortaya çıktı. Teyze her zamanki gibi yorucuydu, hatta daha da yorucu olmuştu, çünkü Jane Fairfax'in maharetleri karşısında hissettiği takdir duygusuna bir de onun sağlığıyla ilgili endişeleri eklenmişti; salonda bulunan herkes onun sabah kahvaltısında ne kadar az tereyağlı ekmek, akşam yemeğinde de ne kadar az et yediğini dinlemek, annesine ve teyzesine yaptığı yeni şapkaları ve iş çantalarım görmek zorundaydı. Jane'in kusurları tekrar Emma'nm gözüne batmaya başladı. Emma piyano çal-

mak zorunda kaldı. Bunun ardından Jane'in kendisine ettiği teşekkür, Emma'ya yapmacık bir içtenlikle, bir büyüklük havasmda yapılmış gibi göründü. Sanki bütün amacı, kendisi daha iyi çaldığı için gösteriş yapmanın bir yolunu bulmaktı. Bunun yanında, en kötüsü de buydu, o kadar tedbirliydi ki! Bir türlü hiçbir konuda gerçek fikrim söylemiyordu. Jane Fairfax, bir terbiye pelerininin altına saklanmıştı ve hiçbir konuda tehlikeli bir şey söylememeye sanki yeminliydi. Bu kız iğrenç ve inşam şüpheye düşürecek bir biçimde kendisini başkalarından sakınıyordu.

Hele Weymouth ve Dixon'lar konusunda oldukça ketumdu. Bay Dixon'in kişiliğiyle, ona kendisinin nasıl bir değer verdiğiyle ya da bu çiftin birbirine uygun olup olmadıklanyla ilgili en ufak bir bilgi bile vermemeye kararlı görünüyordu. Her şeye yönelik genel bir takdir ve nezaket içindeydi; hiç kimseyle ya da hiçbir şeyle ilgili belirgin, fark edilebilir bir görüş öne sürmüyor, ama bunun, ona hiçbir faydası da olmuyordu. Aldığı bütün o tedbirler hiçbir işe yaramıyordu. Emma bunun sahteliğini hemen gördü ve yine ilk izlenimlerini yürütmeye başladı. Büyük bir ihtimalle genç kadmm saklamak zorunda olduğu sırlar, kendi gönlünün aküğı kimseyle sınırlı değildi; belki de Bay Dixon, iki arkadaştan birini diğerinin yerine koymanın çok yalanma gelmiş ve Bayan Campbell'a, ileride eline geçecek on iki bin sterlinin hatırına bağlı kalmıştı.

Jane Fairfax başka konularda da benzer

bir sakınımla konuşuyordu. Bay Frank ChurchilTle ikisi, aynı sıralarda Weymouth'ta bulunmuşlardı. Az da olsa birbirlerini tanıdıkları biliniyordu, ama Emma, genç adamın tam olarak neye benzediğiyle ilgili gerçek bilgilerin kırıntısına bile ulaşamamıştı. "Yakışıklı mıydı?" Bayan Fairfax, onun çok zarif biri olarak tanındığına inanıyordu. "Hoş biri miydi?" Genellikle öyle olduğu düşünülürdü. "Aklı başında, bilgi sahibi biri olarak görülüyor muydu?" Bir sayfiye yerinde ya da Lon-dra'daki sıradan bir tanışıklık sırasmda böyle konularda karar vermek zor oluyordu. İnsan birbirinin yalnızca terbiyesi konusunda

j t** £,XJ w- * t.AkAAAij' uıuu, caiiaca yjla xvvjj.ım_ı« xvcu eu.

vermek için bile Bay ChurchilTle ilgili kendi bildiğinden daha fazlasını bilmek gerekiyordu, ama Bayan Fairfax, hemen herkesin Frank Churchill'i iyi terbiye almış bir genç olarak gördüğüne inanıyordu. Emma, Jane'i affedemezdi.

XXI

Emma, onu affedemezdi, ama aynı partide bulunmuş olan Bay Knightley ne bir öfke ne de bir hınç belirtisi fark etmişti. O yalnızca genç hanımlardan ikisinin de birbirlerine karşı makul bir ilgi ve hoş bir davranış içinde olduklarını görebilmişti. Ertesi sabah Bay Woodhouse'la konuşması gereken bir iş meselesi için tekrar Hartfield'e geldiğinde, olup bitenle ilgili genel bir takdiri belirtmişti. Gerçi beğenisini, Emma'mn babası odanın dışın-

da olsa konuşacağı kadar açık bir dille ifade etmiş değildi, ama ne demek istediğini genç kızın gayet güzel çınlayabileceği bir sadelikte konuşmuştu. Bay Knightley onun daha önce Jane Fairfax'e haksızlık ettiğini düşünürdü, bu sefer bu konuda olumlu bir gelişme olduğunu görmekten büyük bir keyif almıştı.

Bay Woodhouse'a anlatılması gerekenler anlatıldıktan, o da anladığım söyledikten ve kâğıtları kaldırdıktan sonra Bay Knightley, "Çok hoş bir akşamdı," diye söze başladı. "Özellikle hoş bir akşamdı. Bayan Fairfax'le ikiniz bize çok güzel bir müzik dinleme fırsatı verdiniz. Bundan daha büyük bir lüks dü¬
şünemiyorum elendim. Rahat köşenizde oturuyorsunuz ve bütün bir akşam, böyle iki genç hanım bazen müzik, bazen de sohbetle sizi eğlendiriyor. Eminim ki Bayan Fairfax de çok hoş bir gece geçirdiğini düşünüyordur, Emma. Her şey mükemmeldi, hiçbir eksik yoktu. Onun o kadar uzun süre piyano çalmasına izin verdiğin için çok memnun oldum. Büyükannesinde herhangi bir müzik aleti olmadığı için bu inceliğin ona karşı çok büyük bir iyilik olmuş olmak."

Emma, gülümseyerek, "Bunu tasvip etmenize çok sevindim," dedi, "ama Hartfield'de ağırladığımız misafirlere karşı hiçbir zaman kusur etmediğimi umuyorum."

Babası, hemen, "Hayır, hayatım," diye lafa girdi. "Bak işte bundan eminim. Senin yarın kadar bile misafirlerine özen gösteren ve kibar başka biri daha yoktur. Hatta belki biraz fazla özenli olduğun bile söylenebilir. Ör-

neğin dün geceki kurabiyeler, eğer yalnızca bir defa ikram edilselerdi bence yeterli olurdu."

Bay Knightley, Emma'yla neredeyse aynı anda, "Hayır," dedi, "Genellikle hiçbir eksiğin yok, ne davranış ne de anlayış açısından eksiğin bulunur. O yüzden beni anladığını düşünüyorum."

Emma'nın kaşlarını kaldırarak bakışı, Bay Knightley'e, "Ne demek istediğinizi gayet iyi anlıyorum," anlamına geliyordu. Emma, "Ama Bayan Fairfax pek içine kapanık biri," demekle yetindi.

TARAYAN VE DÜZENLEYEN: Oz Büyücüsü (OZ.)

www.bizimkosemiz.com

"Sana onun böyle biri olduğunu hep söylemişimdir. Biraz içine kapanık biri, ama kısa bir süre içinde onun kapalılığının aşılması gereken kısmım kolaylıkla aşacaksın. Kapalı-kğının o kısmı, kendine güvensizliğinden kaynaklanıyor. Ağzı sıkılığından kaynaklanan kısmına ise saygı duymak gerekiyor."

"Onun kendine güvensiz biri olduğunu düşünüyorsunuz, ama ben böyle bir şey göremiyorum."

Bay Knightley, oturduğu koltuktan kalkıp, genç kıza daha yakın olan bir yere geçerek, "Sevgili Emma," dedi, "umanm bana hoş bir gece geçirmediğini söylemeyeceksin?"

"Yo! Hayır; soru sorma konusunda gösterdiğim ısrardan hoşnut kaldım açıkçası ve ay-nca ne kadar az bilgi edinebildiğimi görerek de eğlendim."

Bay Knightley'in ona verdiği tek cevap, "Bu duyduklanmdan hayal kırıklığına uğradım." oldu.

-253-

Bay Woodhouse, alçak sesle, "Umanm herkes hoş bir akşam geçirmiştir," dedi. "Ben memnun kaldım doğrusu. Bir ara ateş biraz fazla gibi geldi, ama sonra koltuğumu biraz geri çektim, çok az. O zaman sıcak beni rahatsız etmemeye başladı. Bayan Bates her zamanki gibi konuşkan ve tadıydı, gerçi biraz hızlı konuşuyor, ama yine de çok hoş biri, annesi de öyle, farkk bir tarzda tabii. Eski dostlarımızı seviyorum, Bayan Jane Fairfax de çok hoş bir genç hanım, gerçekten, hem çok güzel, hem de çok iyi huylu. Karşısında Emma olduğuna göre o da akşamı iyi geçirmiştir, Bay Knightley."

"Doğru efendim, karşısında Bayan Fairfax olduğu için Emma da geceyi iyi geçirmiştir,"

Emma, onun endişeli olduğunu gördü ve en azından o an için bu endişeyi yaüştırmak üzere, kimsenin sorgulayamayacağı bir samimiyetle şunlan söyledi:

"Jane Fairfax, insanın gözünü üstünden alamadığı türden zarif bir yaraük. Onu hep hayranlıkla seyrediyor ve onun için bütün kalbimle üzülüyorum."

Bay Knightley, bu sözler karşısında ifade edebileceğinden daha minnettarmış gibi görünüyordu. Daha ağzını açıp bir cevap vermeye fırsat bulamadan, o sırada Bates'leri düşünmekle meşgul olan Bay Woodhouse atıldı:

"Bu kadar sınırlı koşullarda yaşıyor olma-lan çok üzücü, gerçekten çok üzücü! Aslında hep istemişimdir -ama insan o kadar az şey yapmaya cesaret edebiliyor ki- ancak ufak, önemsiz, birkaç hediye veriyoruz. Bugün bir

-254-

domuz kestik, Emma onlara bir but ya da bir fileto göndermeyi düşünüyor; çok ufak bir parça; Hartfield'in domuzu başka domuzlara benzemez -ama yine de domuz eti işte, sadece biraz ağır olur- sevgili Emma, aman ondan biftek yapıp iyice kızartsınlar, bizim kızarttığımız gibi, hiç

yağ koymadan; sakın fınnda pişirmesinler; kimsenin midesi fınnda pişmiş domuz etini kaldırmaz. Bence fileto yerine but gönderseydik daha iyi olacaktı, sen ne dersin canım?"

"Sevgili babacığım, hayvanın arka kısmının çeyreğini gönderdim. Sizin de böyle yapılmasını isteyeceğinizi biliyordum. Budu tuzlarlar bilirsin, çok da güzel olur. Filetoyu da istedikleri gibi hemen pişirebilirler."

"Çok iyi canım, çok iyi. Bu daha önce hiç aklıma gelmemişti, ama en iyisi böylesi. Butu fazla tuzlamamalan gerekir. İyi kaynatılırsa, bizim Serle'in yaptığı gibi fazla aşınya kaçmadan, yanmda haşlanmış pancar ve biraz havuçla yendiğinde sağlığa zararlı olacağmı hiç sanmam."

Sonunda Bay Knightley, "Emma," dedi, "sana bir haberim var. Yeni haberleri seversin, buraya gelirken senin ilgini çekeceğine inandığım bir şey duydum."

"Haber mi! Ah! Evet, ben her zaman yeni haberleri duymaktan hoşlanmışımdır. Ne olmuş? Niye öyle gülümsüyorsunuz? Nereden duydunuz bu yeni haberi? Randalls'ta mı?"

Bay Knightley, ancak, "Hayır, Randalls'tan duymadım. Randalls'ın yakınından bile geçmedim," diyecek zamanı bulabildi.

O sırada kapı açıldı, içeri Bayan Bates ve Bayan Fairfax girdiler. Bayan Bates o kadar çok teşekkür ve haberle doluydu ki önce hangisini vermesi gerektiğini bilemez bir haldeydi. Bay Knightley kısa bir süre içinde tam konuşabileceği anı kaçırdığım ve tek bir hecelik bir cümle kurmasına bile imkân olmayacağını anladı.

"Ah! Sevgili efendim, bu sabah nasılsınız? Sevgili Bayan Woodhouse, bugün çok memnun oldum. O gönderdiğiniz domuz eti ne kadar lezzetliydi! Ne kadar cömertsiniz! Haberi duydunuz mu? Bay Elton evleniyormuş."

Emma aklına Bay Elton'ı getirecek zamanı bulamamıştı bile; duydukları karşısında o kadar şaşırmıştı ki, ufak bir çığlık atmaktan ve çığlığının sesi karşısında hafifçe kızarmaktan kendini alamadı.

Bay Knightley, gülümseyerek, "Benim sana vermek istediğim haber de buydu," dedi. Gülümsemesinde, daha önce Bay Elton'la ilgili aralarında yaptıkları konuşmayı hatırlatmak ister gibi bir hal vardı.

Bayan Bates, "Aa, ama siz nereden duydunuz bu haberi?" diye bağırdı. "Nereden duymuş olabilirsiniz ki Bay Knightley? Çünkü ben Bayan Cole'dan bu konuda bir mektup alalı beş dakika falan oldu. Yok, beş dakikadan fazla olmuş olamaz, ya da en azından on. çünkü şapkamla ceketimi giymiştim, tam çıkmak üzereydim, tam Patty'yle domuzla ilgili olarak son bir defa konuşacaktım ki -Jane de o sırada koridorda duruyordu- öyle değil mi Jane? Çünkü annem domuza yete-

cek kadar büyük bir tuzlama kabımız yok diye korkuyordu. O yüzden ben de gidip var mı, yok mu bir bakayım dedim. Jane, 'Ben sizin yerinize gideyim istersiniz,' dedi. 'Çünkü sanırım biraz soğuk almışsınız, Patty de tam mutfağı yıkıyordu.' Ben de, 'Ah, canım,' dedim ve işte tam o sırada Bayan Cole'un mektubu geldi. Bay Elton, Bayan Hawkins adında biriyle evleniyor; bütün bildiğim bu. Bath'tan Bayan Hawkins diye biri, ama Bay Knightley, siz nasıl duydunuz? Çünkü Bay Cole, bu konuyu Bayan Cole'a anlatır anlatmaz Bayan Cole da hemen oturup bana bir mektup yazmış. Bayan Hawkins diye biri..."

"Bir buçuk saat kadar önce işle İlgili bir mesele için Bay Cole'la görüştüm. Ona gelen Elton'ın mektubunu okuyalı çok olmamıştı ki, içeri ben girdim. Bay Cole da girer girmez mektubu bana uzattı."

"Pekâlâ! Anladım. Sanırım genel olarak bu kadar herkesi ilgilendiren bir haber daha olmamıştır. Sevgili efendim, gerçekten çok cömertsiniz. Annem size takdirlerini, iltifatlarını ve binlerce teşekkürünü gönderdi ve onu mahcup ettiğinizi söylememi istedi."

Bay Woodhouse, "Biz Hartfield'de yetiştirdiğimiz domuzların, öteki domuzlardan daha iyi olduğuna öyle inanmışızdır ki," dedi, "Em-ma'yla benim için daha büyük bir zevk yoktur..."

"Ah! Sevgili efendim, annemin dediği gibi, dostlarımız bize karşı o kadar iyi davranıyorlar ki... Eğer dünyada fazla bir servet sahibi olmadan istedikleri her şeye kavuşan birileri

varsa eminim ki bu bizden başkası değildir. Diyebiliriz ki, talihimiz bize hep gülmüştür. Demek Bay Knightley, siz mektubun asimi gördünüz..."

"Kısa bir mektuptu, yalnızca bu haberi iletmek için yazılmıştı, ama neşeli ve sevinçliydi tabii." Bay Knightley bu noktada Emma'ya muzip bir bakış fırlattı. "Bay Elton, neydi bakayım; bir şeyle ilgili çok talihli olduğunu yazıyordu, tam olarak kullandığı kelimeleri unuttum. İnsanın bunları hatırlaması için bir sebep de yok zaten. Mektubun verdiği bilgi, sizin de belirttiğiniz gibi Bayan Hawkins diye biriyle evleneceğiydi. Mektubun yazılış tarzına bakılırsa durum daha yeni kararlaştırılmış olmalı."

Emma, konuşabilecek hale geldiğinde, hemen, "Bay Elton evleniyor, ha!" dedi. "Herkes ona muuuluklar dileyecektir."

Bay Woodhouse'un konuyla ilgili görüşü "Evlenip barklanmak için fazla genç," oldu. "Bu kadar acele etmesine gerek yoktu. Bana halinden gayet memnunmuş gibi görünüyordu. Onu Hartfield'de görmekten hep memnun kalmışızdır."

Bayan Bates neşeli bir sesle, "Hepimize yeni bir komşu geliyor, Bayan Woodhouse," dedi. "Annem o kadar sevindi ki! Her zaman bizim zavallı eski papaz evinin hanımsız kalmasına hiç dayanamadığını söyler dururdu. Bu gerçekten çok büyük bir haber. Jane, sen Bay Elton'ı hiç görmedin! Onu görmek için bu kadar meraklanmana şaşmamak gerek."

Jane'in merakı, onu tamamen tutsak edecek kadar baskına benzemiyordu.

Sorudan ürken Bayan Fairfax, "Hayır, ben Bay Elton'ı hiç görmedim," diye cevap verdi, "o uzun boylu bir adam mı?"

Emma, "Bu soruya kim cevap verebilir ki?" diye yüksek sesle sordu. "Babam 'evet' diyecektir, Bay Knightley ise, 'hayır'. Bayan Bates'le ben de gayet normal bir boyda olduğunu söyleriz. Burada biraz daha kalınca Bayan Fairfax, Bay Elton'ın gerek görünüşü gerekse aklıyla Highbury'nin mükemmellik standardım oluşturduğunu göreceksiniz."

"Çok doğru Bayan Woodhouse. Burada biraz daha kaldıktan sonra bunu Jane de görecektir. Bay Elton, olabilecek en iyi gençtir, ama canımın içi Jane, eğer hatırlıyorsan, sana dün onun tam Bay Perry'nin boyunda olduğunu söylemiştim. Bayan Hawkins herhalde mükemmel bir genç hanımdır. Bay Elton'm anneme gösterdiği yakınlığı unutmam mümkün değil. Ayinleri daha iyi duyabilsin diye onun papazların oturduğu sırada oturmasını teklif etmişti, çünkü annem biraz sağır, biliyorsunuz; fazla değil, ama söylenenleri hemencecik duyamıyor. Jane, Albay Campbell'ın da biraz ağır işittiğini söylüyor. Sıcak banyo yapmanın kulaklarına iyi geleceğini düşünmüş, ama Jane bundan fazla bir fayda görmediğini söylüyor. Albay Campbell da biliyorsunuz bizim için bir melek sayılır. Anlaşılan Bay Dixon da çok tatlı bir adam, tam Albay Campbell'a layık bir damat. İyi insanların bir araya gelmesi ne kadar bü-

yük bir mutluluk değil mi, iyiler her zaman birbirini buluyor. Şimdi aramızda çift olarak Bay Elton'la Bayan Hawkins olacak; sonra Cole'lar var, ne kadar iyi insanlar; bir de Perry'ler. Sanırım Bay ve Bayan Perry'den daha iyi ve daha mutlu bir çift daha yoktur." Bay Woodhouse'a dönerek konuşmasına devam etti. "Highbury gibi iyi bir sosyeteye sahip başka bir yer daha yoktur. Her zaman demişimdir; komşularımız açısından çok şanslıyız. Sevgili efendim, annemin en sevdiği şey domuz etidir; fırında kızartılmış bir domuz filetosu. "

Emma, "Bayan Hawkins'in kim ya da ne olduğu, ne kadar süredir tanıştıkları gibi konularda bir şey bilmek sanırım mümkün değil," dedi. "İnsan fazla uzun süredir tanışıyor olamayacaklarını hissediyor. Bay Elton buradan gideli şunun şurasında dört hafta oldu."

Bu konuda kimse herhangi bir bilgiye sahip değildi. Biraz daha düşündükten sonra Emma şunları söyledi:

"Sessiz duruyorsunuz Bayan Fairfax, ama umarım siz de bu haberle ilgilenmeyi düşünüyorsunuzdur. Siz son zamanlarda bu tür konularda çok şey duyup görmüşsünüzdür, Bayan Campbell yüzünden bu işlerle çok haşır neşir olmuş olmalısınız. Bay Elton'la Bayan Hawkins'in evlenmelerine kayıtsız kalmanızı affetmeyiz."

Jane, "Bay Elton'la tanışınca," diye söze başladı, "bu konuyla ilgileneceğimi söyleyebilirim, ama inanıyorum ki önce onu tanımam gerekir. Bayan Campbell'ın evlenmesinin

üzerinden daha birkaç ay geçmiş olduğu için edindiğim izlenimler biraz eskidi."

"Evet, sizin de gözlemlediğiniz gibi, Bay Elton buradan aynlalı dün tam dört hafta oldu. Demek Bayan Hawkins diye biri... Eh, açıkçası buralardan bir genç hanımla evlenir diye düşünmüştüm. Hatta bir defasında Bayan Cole bana bir şeyler fısıldamıştı, ama ben hemen, 'Hayır, Bay Elton çok değerli bir gençtir ama,' dedim... Kısacası ben bu tür şeyleri o kadar çabuk fark edemiyorum. Bu konuda bir iddiam da yok. Önümde olup biten şeyleri görürüm. Aynı zamanda Bay Elton böyle bir şeyi istese kimse de şaşırmazdı. Bayan Woodhouse da iyi huylu olduğu için benim böyle çene çalmama ses çıkarmıyor, ama dünya yıkılsa onun aleyhine bir şey söylemeyeceğimi bilir. Bayan Smith nasıl bu aralar? Epeyce iyileşmişe benziyor. Sahi, son zamanlarda Bayan John Knightley'den hiç haber aldınız mı? Ah! O küçük çocuklar! Jane, biliyor musun; ben Bay Dixon'in her zaman Bay John Knightley'e benzediğini hayal etmişimdir. Görünüş olarak yani, uzun boylu, o türden bir görünüşü varmış gibi, fazla konuşkan olmayan biri olarak düşünürüm."

"Çok yanılıyorsunuz sevgili teyzeciğim, aralarında hiçbir benzerlik yok."

"Çok tuhaf, ama insan biri hakkında görmeden fikir edinemiyor. İnsanın aklına bir şey takılıyor, onun üzerine bir şeyler kuruyor. Yani diyorsun ki, Bay Dixon, pek o kadar yakışıklı biri değil."

"Yakışıklı mı? Yo, hayır; hiç yakışıklı sayıl-

maz. Kesinlikle sıradan biri. Onun sıradan bir görünüşü olduğunu size daha önce söylemiştim."

"Canım, sen Bayan Campbell'ın onun sıradan olmasına izin vermeyeceğini ve senin kendinin de..."

"Ah! Benim değerlendirmemin fazla bir önemi yok. Ben saygı duyduğum birinin genellikle iyi göründüğünü de düşünürüm, ama onun sıradan olduğunu söylerken, genel kanaatin bu olduğuna inandığımı belirtmek istemiştim."

"Pekâlâ sevgili Jane. Sanırım bizim kaçmamız gerek artık. Hava pek iyi görünmüyor, büyükannen tedirgin olur şimdi. Çok kibarsınız Bayan Woodhouse, ama gerçekten kalkmamız gerek. Bu gerçekten de pek hoş bir haber oldu. Buradan bir de Bayan Cole'a uğrarım, ama üç dakikadan fazla kalmam. Jane, en iyisi doğru eve git, seni yağmurun altında gezdirmeyeyim şimdi. Highbury'ye geldiğinden beri Jane'in sağlığının biraz daha iyi olduğuna inanıyoruz. Teşekkür ederim, aslında teşekkür ederiz. Bayan God-dard'a uğramaya hiç kalkmayacağım çünkü sanırım o, domuz haşlamadan başka hiçbir şeyi umursamaz: butu tuzladığımızda, o zaman başka olur tabii. Size iyi günler efendim. Ah! Bay Knightley de geliyormuş. Peki, bu çok iyi oldu! Eğer Jane biraz yorulduysa onun koluna girme nezaketini gösterirsiniz. Bay Elton ve Bayan Hawkins ha? Hepinize iyi sabahlar."

Babasıyla baş başa kalan Emma dikkati-

-262-

nin yansını ona verirken, Bay Woodhouse da evlenmek için böyle acele eden -bir de üstelik yabancılarla evlenen- gençlerle ilgili ağıt yakmaktaydı. Emma, dikkatinin kalan yansını bu konudaki düşüncelerine ayırabiliyordu. Bu kendisi için çok eğlenceli ve hoş bir haberdi, çünkü bu Bay Elton'm çok fazla üzüntü çekmediğini ispat ediyordu, ama genç kız, Harriet için çok üzgündü; Harriet, bunu hissetmiş olmalıydı. Bu bilgiyi ona ilk veren olmaktan ve onu, bu haberi aniden başkalarından duymaktan kurtarmaktan başka ümit edebileceği hiçbir şey yoktu. Birazdan Harriet'in onlara uğrama ihtimali olan saat geliyordu. Ya yolda Bayan Batesîe karşılaşırsa, ama yağmur yağmaya başladığına göre Emma, hava koşullan sebebiyle onun Bayan God-dard'ın evinden aynlamayacağmı ummak zorundaydı. Bu durumda bu bilginin ona hiçbir hazırlık yapmadan ulaşacağına şüphe yoktu.

Yağmur fena bastırmış, ama kısa sürmüştü. Beş dakika geçti geçmedi Harriet içeri girdi. Yüzünde hızlı hızlı gelmekten kaynaklanmış olması muhtemel, sinirli, heyecanlı bir Bide vardı. Girer girmez, "Ah! Bayan Wood-house bilin bakalım ne oldu?" diye patlama-bakılırsa, söz konusu mektuplaşmanın arattığı bütün karmaşadan haberdardı. Em-a, bu darbenin üstüne, onun anlatacaklan-ı nezaketle dinlemekten daha fazlasını yapa-ıcağını hissetmişti. Bunun üzerine ser-kalan Harriet, büyük bir hevesle anlata-. sıralamaya başladı! Yarım saat önce Goddard'm evinden çıkmıştı, yağmur

-263-

yağar diye korkuyordu, her an boşanacak diye korkuyor, ama yağmurdan önce Hartfield'e gidebileceğini umuyordu, o yüzden elinden geldiğince acele etmişti, ama sonra tam genç bir hanımın kendisine elbise diktiği evin önünden geçerken şöyle bir uğrayıp elbisenin dikiminin nasıl ilerlediğine bakmaya karar vermişti. Orada yarım dakikadan fazla kalmamıştı, ama dışarı çıkmasından kısa süre sonra yağmur yağmaya başlamıştı. O da ne yapacağını bilememiş, o yüzden Ford'un dükkânına sığınmak üzere elinden geldiği kadar hızlı koşmaya başlamıştı. Ford'un dükkânı oranın en büyük manifaturacısı ve kumaşçı-sıydı. İşte orada, dünyadan haberi olmadan, bir on dakika kadar oturmuştu ki, içeri kim girse beğenirsiniz? Gerçekten çok garip bir durumdu hani -gerçi onlar her zaman Ford'un dükkânından alışveriş yaparlardı, ama- Elizabeth Martin'le ağabeyi içeri girmezler mi!..

"Sevgili Bayan Woodhouse, bir düşünün. Bayılacağım sandım. Ne yapacağımı bilemedim. Kapının yakınında bir yerde oturuyordum, Elizabeth içeri girer girmez beni hemen gördü, ama ağabeyi görmedi; şemsiyesiyle meşguldü. Elizabeth'in beni gördüğüne eminim, ama hemen başını öte yana çevirip, bana hiç aldırmıyormuş gibi yaptı ve ikisi birden dükkânın öteki tarafına gittiler, ben de kapının yakınında oturmaya devam ettim! Ah; aman Tanrım, o kadar mutsuz oldum ki! Eminim ki yüzümün rengi elbiseminki kadar beyaz olmuştur. Yağmur yüzünden oradan

-264-

bir yere kıpırdamam da mümkün değildi, biliyor musunuz, ama kendi kendime, şimdi şurada olacağıma başka nerede olursam olayım daha iyidir dedim durdum. Ah! Sevgili Bayan Woodhouse; neyse, en sonunda sanının başını çevirdi ve beni gördü, çünkü kız kardeşinin alışverişini yapıp gideceklerine, aralarında fısıldaşmaya başladılar. Benden bahsettiklerine

eminim ve elimde olmadan kız kardeşini benimle konuşması için ikna etmeye çalıştığını düşündüm -(sizce de öyle midir Bayan Woodhouse?)- çünkü en sonunda Elizabeth ilerledi, benim yanıma geldi ve hatınmı sordu; ben elimi uzatsam elimi sıkmaya hazırmış gibi bir hali vardı. Bütün bunlan yaparken eski havası yoktu üzerinde; değiştiğini gayet açık bir biçimde görebiliyordum, ama yine de çok dostça davranmaya çalışıyordu. El sıkıştık, bir süre durup konuştuk, ama artık ondan sonra ne dediğimi bilmiyorum; öyle titriyordum ki! Onun artık hiç karşılaşmadığımız için çok üzgün olduğunu söylediğini hatırlıyorum -ki bunun gereğinden fazla bir nezaket göstermek olduğunu düşündüm! Sevgili Bayan Woodhouse, çok acınacak bir durumdaydım! O sırada yağmur azalmaya başlamıştı, ben de artık oradan aynlmama hiçbir şeyin engel olmaması konusunda kararımı vermiştim ve sonra ne oldu biliyor musunuz - düşünün- bir baktım ki o da bana doğru geliyor. Yavaş yavaş geliyordu biliyor musunuz, sanki ne yapacağını bilemez gibiydi. Yanıma gelip konuştu, ben de ona cevap verdim ve orada

kendimi öylesine korkunç bir şekilde hissederek durdum ki, insanın bunu anlatması mümkün değil. Sonra bütün cesaretimi topladım ve artık yağmur yağmadığına göre benim gitmem gerek deyip yola koyuldum. Kapıdan daha dört metre uzaklaşmıştım ki arkamdan geldi. Sadece, eğer Hartfield'e gidiyorsam Bay Cole'un ahırlarının arkasından dolanmamın daha iyi olacağını söylemek üzere gelmiş, çünkü kestirme yol yağmur yüzünden sular altında kalmış. Ah! Tanrım, öleceğim sandım! Ben de bunun üzerine ona çok müteşekkir olduğumu söyledim, biliyorsunuz bu kadarını da yapmazsam olmazdı. Sonra o Elizabeth'in yanına gitti; ben de ahırların oradan dolanıp geldim. Yani öyle yaptım sanıyorum, ama nerede olduğumdan, ne yaptığımdan falan haberim yok. Ah! Bayan Woodhouse, yani bunu yaşayacağıma her şeye razıydım. Bir yandan da onun bana karşı öyle hoş davrandığım görmek mutluluk vericiydi, elbette Elizabeth'in de. Oh! Bayan Woodhouse, lütfen benimle konuşup tekrar rahatlatın."

Emma, bunu yapabilmeyi büyük bir sa-mimiyeüe istiyordu, ama onun gücünün ötesinde bir şeydi. Biraz durup düşünmesi gerekiyordu. Çünkü kendisi de bütünüyle rahatlamış bir durumda değildi. Genç adamın ve kız kardeşinin davranışlarının gerçek duygulardan kaynaklandığı ortadaydı ve genç kız onlara üzülmekten kendisini alamıyordu. Harriet'in tanımladığı gibi, iki kardeşin davranışlarında, yaralanmış duygularla gerçek

bir hassasiyetin ilginç bir karışımı görülüyordu, ama Harriet daha önce de onlann iyi niyetli ve değerli insanlar olduklanna inanmıştı; ancak bu, yaşadıklan olumsuzlukları değiştirmemişti. Bundan rahatsız olmak aptallık olurdu. Tabii ki, genç adam Harriet'i kaybettiği için üzülmüş olmalıydı, hepsi buna üzülmüş olmalıydılar. Yalnızca sevgilerinin değil, aynı zamanda bazı hırslannın da darbe aldığını tahmin etmek zor değildi. Hepsi Harriet'le kuracaktan bağlantı sayesinde yükselmeyi hedeflemiş olmalıydılar. Hem üstelik Harriet'in anlaümının ne değeri olabilirdi? O kadar kolay memnun edilebilen, o kadar az şeyi ayırt edebilen birinin takdirinin ne önemi olabilirdi ki?

Kendisim toplayıp Harriet'i rahatlatmaya çalıştı; bütün bu olup bitenin fazla önemli olmayan, dert etmeye değmeyecek şeyler olduğunu düşünüyordu.

"Bu olanlar bir an için üzücü olmuş olabilir," dedi. "Ama görünüşe bakılırsa sen son derece düzgün davranmışsın; artık her şey olup bitti ve bir daha bu ilk karşılaşmaya benzer bir şey olmayacaktır, o yüzden bu konuda fazla düşünmene gerek yok."

Harriet, "Çok doğru," dedi. Bu konuda fazla düşünmeyeceğini söylediyse de, hâlâ olup bitenler hakkında konuşmaya devam ediyor; bu konudan başka hiçbir şey konuşa-mıyordu. Sonunda Emma, Martin'leri genç kızın kafasından çıkartıp atabilmek için, asımda çok daha yumuşak ve tedbirli bir biçimde vermeyi düşündüğü haberi alelacele bil-

dirmek zorunda kaldı. Zavallı Harriet kafasının karışıklığı karşısında sevinsin mi, kızsın mı, utansın mı, yoksa yalnızca eğlensin mi bilmiyordu; Bay Elton onun için demek bu kadarcık önemliymiş!

Ama biraz zaman geçince Bay Elton yavaş yavaş hak ettiği ilgiye kavuştu. Harriet, dün ya da önceki gün, hatta bir saat önce bu haberi alsa hissedeceği şeyleri hissetmemişti, ama zamanla konuya duyduğu ilgide bir artış oldu. Konuşmaları sona ermeden merak, hayret, pişmanlık, acı ve haz duygularının hepsim konuşa konuşa yaşamış bir haldeydi; bu talihli Bayan Hawkins, hayalinde Martinleri olmaları gereken yere koyabilmişti,

Emma, böyle bir karşılaşmanın yaşanmış olmasından dolayı büyük bir mutluluk duydu. Bu olay Bay Elton'ın evlenmesi haberi karşısında yaşanacak ilk şokun hafif atlatılmasına sebep olmuş, daha sonraki etkilerin endişe verici özelliklerini ortadan kaldırmıştı. Harriet'in şu an yaşadığı ortam düşünülürse, Martin'lerin, arayıp sormadan ona ulaşmaları mümkün değildi, onu arayıp sormak için ise ya cesaret ya da alçakgönüllülük göstermeleri gerekirdi, çünkü Harriet'in ağabeylerini reddetmesinden sonra kız kardeşler Bayan Goddard'm evine adımlarını bile atmamışlardı. Bir daha karşılaşmaya gerek kalmadan, hatta bunun için mecalleri bile olmadan böyle on iki ay daha yaşayıp gidebilirlerdi.

XXII

İnsan tabiatı, ilginç durumlarda bulunanlara karşı hep iyi davranır; öyle ki evlenen ya da ölen genç birinden merhametle bahsedileceği muhakkaktır.

Daha Bayan Hawkins'in adının High-bury'de anılmasının üstünden bir hafta geçmiş geçmemişti ki gerek görünüş gerekse akıl olarak her türlü meziyete sahip olduğu bir biçimde keşfedilmişti; güzeldi, zarifti, çok başarılıydı ve herkesin sevimli bulduğu biriydi; Bay Elton ise mutluluk planlarının yarattığı zaferin sarhoşluğuyla döndüğünde, nişanlısının meziyetlerini anlata anlata biti-remiyordu, ama ona söyleyecek fazla bir şey kalmamıştı. Bayan Hawkins'in ön adının ne olduğu ve en sık çaldığı müzisyenin kim olduğundan başka vereceği pek bir bilgi kalmamıştı.

Bay Elton, çok mutlu bir adam olarak döndü. Oradan, reddedilmiş ve mahcup edilmiş bir adam olarak ayrfimış; çok ümitli olduğu bazı konularda hayal kırıklığına uğramıştı. Kendisine

çok büyük cesaret verdiğine inandığı bazı olayların üstüne olmuştu bu ve kendisine en uygun bulduğu hanımı sadece kaçırmakla kalmamış, kendisine hiç uyduramadığı bir başka hanıma layık görüldüğünü öğrenmişti. Oradan ayrılırken çok yaralanmış bir haldeydi. Oraya başka birisiyle nişanlanmış olarak dönmüştü; nişanlandığı hanım birincisinden çok daha üstündü tabii; zaten böyle durumlarda her zaman kazanılan, kay-

bedilenden daha üstün olur. Bay Elton geriye keyifli, kendinden memnun, hevesli ve meşgul bir halde döndü; Bayan Woodhouse umurunda bile değildi artık; Bayan Smith'e ise zaten tırnağı kadar değer vermezdi.

Güzel Augusta Hawkins, kusursuz güzellik ve zekânın getirdiği bütün avantajların yanı sıra, bağımsız bir servetin de sahibiydi; bu servet o kadar çok binden oluşmaktaydı ki, kolaylıkla ifade edilebiliyor, on tane bin olduğu söylenebiliyordu; bu da epey itibarlı bir nokta olup, belirli bir güvenilirliği de vardı. Fazla yoruma gerek yok. Bay Elton on bin sterlinlik ya da o civarlarda bir kadın kazanmıştı; üstelik onu çok hoş bir çabuklukla elde etmişti. Tanışmalarının üzerinden geçen birinci saatin ardından farklı bir durum oluşmuştu. Olayların hararetlenmesi ve gelişmesiyle ilgili olarak Bayan Cole'a anlattıkları pek parlak ve muzaffer bir hikâyeden oluşuyordu; iki gencin tesadüf eseri tanışmalarının ardından gelen adımlar hızla atılmıştı. Bunun hemen sonrasında Bay Green'in evinde bir yemek yenmiş ve daha sonra Bayan Brown'rn evinde bir partiye katılmışlardı -bu arada gülücükler ve mahcup yüz kızarmaları da gittikçe daha sık tekrarlanmaktaydı- taraflar kâh oldukça bilinçli davranıyor, kâh heyecanlarına gem vuramıyorlardı. Genç hanım o kadar kolaylıkla etki altına girmişti, o kadar tatlı davranışları vardı ki, daha kısa ve anlaşılır bir deyişle, Bay Elton'a sahip olmaya o kadar hazırdı ki, hem tedbirli davranıyor hem de cakayı elden bırakmıyordu.

Bay Elton hem varlık sahibi olmuş, hem de kendisini koruyacak birisini elde etmişti; hem servete, hem de sevgiye ulaşmıştı, yani çok mutlu bir adam olmaması için bir sebep yoktu; artık yalnızca kendisinden ve kendisiyle ilgili düşüncelerinden bahseder olmuştu. Sürekli olarak tebrik edilmek istiyordu, kendisine gülünmesine de hazırdı, ama birkaç hafta önce olsa çok daha kibarlıkla davranacağı Highbury'li hanımlara artık candan ve korkusuzca gülümsemelerle hitap ediyordu.

Düğün için fazla beklemeyeceklerdi çünkü iki tarafın da kendisinden başka memnun etmesi gereken kimsesi yoktu. Evlenmek için gereken hazırlıklardan başka beklemeleri gereken bir şey de yoktu; Bay Elton'm tekrar Bath'a gitmek üzere yola koyulmasının ardından tekrar Highbury'ye döndüğünde eşini de beraberinde getireceği yönündeki genel beklentiye itiraz etmediğini Bayan Cole bir bakışıyla belli etmişti.

Bay Elton'm Highbury'de kaldığı kısa süre içinde Emma onu pek nadiren gördü, ama bu bile, aralarındaki eski ilişkinin bir daha geri dönmemek üzere ortadan kalktığını ve genç adamın yeni edindiği kırgın ve yapmacıklık karışımı havanın, hiçbir biçimde olumlu bir hale dönüşmediğini görmesine yetmişti.

Hatta genç kız, onu bir zamanlar nasıl olup da biraz olsun hoş biri olarak görebildiğine şaşmaya başlamıştı. Genç adamın görüntüsü artık onun için hiç de hoş olmayan bazı duygularla kopmaz bir biçimde bağlantılı-

lıydı. Öyle ki, kendi zihnine yönelik bir ceza, bir hisse ya da ders çıkarılabilecek bir aşağılanma olarak ahlaki değeri bulunması dışında Bay Elton'la bir daha hiç karşılaşmayacak olsa çok mutlu olurdu. Onun için her şeyin en iyisini diliyordu, ama genç adam Emma'ya acı veriyordu ve yirmi mil uzakta bir yere yerleşecek olsa bu çok mutluluk verici olurdu.

Ancak Bay Elton'ın Highbury'de yaşamaya devam etmesinin genç kıza vereceği sıkıntı ve acıyı onun evli olmasımn azaltacağı da muhakkaktı. Böylelikle bir sürü gereksiz kaygı ortadan kalkacak, bir sürü tedirginlik bu biçimde engellenecekti. Bayan Eiton'm olması aralarındaki ilişkide yaşanacak her türlü değişiklik için uygun bir bahaneydi, eski yakınlıkları, üzerinde konuşmaya bile gerek kalmaksızın ortadan kalkabilirdi. Hatta bu, neredeyse uygar birer insan olarak hayatlarının tekrar başlaması anlamına bile gelebilirdi.

Bay Elton'ın evleneceği genç hanımla ilgili olarak, Emma'nm çok fazla beklentisi yoktu. Bayan Hawkins'in Bay Eiton'm dengi olduğuna şüphesi yoktu; Highbury'ye yetecek kadar marifetli ve güzeldi muhakkak ki; büyük bir ihtimalle Harriet'in yanında sönük kalacak bir güzelliği vardı. Ailesine gelince; bu noktada Emma'nın içi çok rahattı çünkü adamın Harriet'e yönelik bütün o övüngen suçlamalarından ve hor görmelerinden soma genç kız onun bu konuda hiçbir şey yapmadığına emindi. Bu konuda, gerçekleri öğrenmek mümkünmüş gibi görünüyordu. Bayan Hawkins'in ne olduğu pek kesin bir konu değildi,

ama kim olduğu kolaylıkla öğrenilebilirdi; şu on bin sterlini bir kenara koyarsak, bu hanım hiç de Harriet'ten üstünmüş gibi görünmüyordu. Bir adı, soylu bir aileyle bağlantısı ya da soylu akrabaları yoktu. Bayan Hawkins, Bristol'lü bir tüccarın -tabii ki ondan böyle bahsedilmeliydi- iki kızından küçük olanıydı. Ancak bu beyin ticaret hayatından kazandıkları pek mütevazı göründüğünden, ailesinin de ticaret konusunda ancak mütevazı işler başarabildiğini varsaymak hiç de haksızlık sayılmazdı. Bayan Hawkins, kışların bir kısmım Bath'te geçiriyordu, ama evi Bristol'dey-di; tam da Bristol'ün ortasında. Anne babası uzun yıllar önce ölmüş, geriye bir amcaları kalmıştı; bu amca hukukla ilgili bir iş yapıyor -bu beyin hukukla ilgili bir iş yaptığından başka daha onurlu bir uğraş sahibi olup olmadığına dair bir bilgi alınamamıştı- Bayan Hawkins de onunla birlikte yaşıyordu. Emma, onun bir avukatın yardımcılığını yaptığını ve bulunduğu konumdan daha fazla yükselemeyecek kadar da aptal biri olduğunu tahmin ediyordu. Görünüşe bakılırsa Bayan Hawkins'in ailesinde soylu bağlantıları olan tek kişi ablasıydı. Bu hanım Bristol yakınlarında, tam iki arabası olan bir beyle çok iyi bir evlilik yapmış bulunmaktaydı! Ailenin ve Bayan Hawkins'in anlı şanlı hikâyesi buydu işte!

Harriet'e bu konuda bütün duygularım açabilir miydi! Onu konuşa konuşa bu genç adama âşık etmişti, ama çok yazık! Harriet'in ona âşık olmaktan vazgeçmesi öyle kolaylık-

la, konuşa konuşa sağlanamıyordu. Harriet'in kafasında bu kadar yer işgal eden bir nesnenin çekiciliği, öyle konuşmakla ortadan kalkacak gibi değildi. Başka birisinin Bay Elton'm yerini alması mümkündü; bunun böyle olacağı kesindi, hatta hiçbir şey bundan daha açık değildi, bu iş için bir Robert Martin bile yeterliydi, ama Emma, yeni bir adamdan başka hiçbir şeyin Harriet'in derdine çare olamayacağından korkmaktaydı. Harriet, hani o âşık olmaya bir başladı mı hep âşık olacak olan kızlardandı. Ve şimdi, zavallı kız! Bay Elton'm böyle tekrar ortaya çıkması onu iyice kötü etmişti. Nereye baksa onu görüyor gibiydi. Emma, Bay Elton'la yalnızca bir defa karşılaşmıştı, ama Harriet'in onunla her gün neredeyse iki üç defa karşılaşması, onu neredeyse kaçırması, neredeyse sesini duymuş gibi olması ya da omzunu görmesi, neredeyse onun hayalini yaşatmasına yetecek bir şeyin olması, üstelik de bütün bunların bir sürpriz ve sarımın o tatlı sıcakkğı içinde cereyan etmesi kaçınılmaz gibiydi. Bütün bunlar yetmezmiş gibi, kızcağız sürekli olarak ondan bahsedildiğini duyuyordu; Hartfield dışmda, hep Bay Elton'da hiçbir kusur bulmayan ve onun ne yapacağıyla ilgili tartışmaktan daha ilginç bir şey olabileceğine inanmayan insanlar arasındaydı. Her bilgi, dolayısıyla da her tahmin, olan bitenler yetmezmiş gibi, Bay Elton işlerini yoluna koyarken olup bitecekler, geliriyle, hizmetçileriyle ve mobilyalanyla ilgili her konu, onun çevresinde bir heyecan dalgası yaratmaktaydı. Harriet'in genç adama

duyduğu saygı, onun hakkında duyduğu çeşitli takdirlerle güçlenmekte, pişmanlığı canü tutulmakta, Bayan Hawkins'in ne kadar mutlu olduğunun durmadan tekrar edildiğini duymak ve Bay Elton'ın ona ne kadar bağlı göründüğünü sürekli olarak gözlemlemek, genç kızın duygularım rahatsız etmekteydi! Hele Bay Elton'ın, evin önünden yürüyerek geçerkenki o havası, şapkasının öyle yakışması, her biri Harriet'in ne kadar âşık olduğunun kanıtlarıydı!

Eğer bu eğlencelik bir konu olsaydı, arkadaşına acı vermeseydi ve işin içinde kendi kusuru olmasaydı, Emma, Harriet'in zihnindeki gelgitler ile eğlenebilirdi. Bazen Bay Elton üstün çıkıyordu, bazen de Martin'ler; her biri, bir ötekini devreden çıkartmak açısından yararlı olabiliyordu. Bay Elton'ın nişanlandığı haberi, Bay Martin'le karşılaşmanın yarattığı heyecanın ilacı olmuştu. Bu nişanın yarattığı mutsuzluk, birkaç gün sonra Elizabeth Martin'in, Bayan Goddard'm evine yap-uğı ziyaretle bir kenara konmuştu. O sırada Harriet evde değildi, ama kendisi için bir mektup yazılmış ve bırakılmıştı. Mektup insanın kalbine dokunacak bir tarzda kaleme alınmıştı, biraz küskünlükle büyük bir kibarlığın karışımından oluşuyordu ve Bay Elton bizzat çıkıp gelene kadar Harriet büyük ölçüde bu mektupla meşgul olmuştu. Sürekli olarak buna karşılık ne yapabileceğini düşünüyor, aslmda itiraf etmeye cesaret edebileceğinden fazlasını yapmak istiyordu, ama Bay Elton'ın şahsı bütün bu tür düşünceleri

kafasından uzaklaştırdı. Onun Highbury'de kaldığı süre içinde Martin'ler unutuldu ve tekrar Bath'a gitmek üzere yola çıktığının sabahında, Emma, bunun yarattığı sıkıntıyı dağıtmanın en iyi yolunun, Elizabeth Mar-tin'in ziyaretini iade etmek olacağına karar verdi.

Bu ziyaretin nasıl bildirileceği, neyin gerekebileceği, neyin güvenli olduğu, bazı kuşkulu düşüncelere konu oldu. Davet edildikten soma anne ve kız kardeşlerin mutlak biçimde ihmal edilmesi nankörlük olurdu. Bu yapılmamalıydı, ancak ya ilişkilerinin yenilenmesi tehlikesi!

Uzun uzun düşündükten sonra Emma, Harriet'in kendisine yapılan ziyareti iade etmesinden daha uygun bir şey bulamadı, ama bunu öyle bir biçimde yapacaktı ki eğer bu ailenin biraz olsun anlayışı varsa bundan sonraki ilişkilerinin ancak belirli bir resmiyet çerçevesinde olabileceğini anlayacaklardı. Emma onu arabayla Abbey Değirmenine götürüp bırakmayı, arabayla biraz daha ileri gitmeyi ve kısa bir süre sonra tekrar gidip almayı planlıyordu; böylece hiçbir sinsi hareketin yapılamaması ya da geçmişin tehlikeli bir biçimde tekrar edilmemesi mümkün olacaktı; gelecekte de hangi düzeyde bir ilişki yürütülmek istendiği konusunda kararlı bir tavır gösterilebilecekti.

Emma'nm aklına bundan daha iyi bir fikir gelmiyordu ve bütün bunlarda kendi gönlüne pek uymayan bir şey olsa da -biraz nankörce bir şey varsa da, üstü örtülüydü- bunun ya-

pılması gerekiyordu; yoksa Harriet'in hali nice olurdu?

XXIII

Harriet, bu ziyaret konusunda biraz gönülsüzdü. Arkadaşı, onu görmek için Bayan Goddard'ın evine gitmeden tam yarım saat önce, kötü talihi genç kızı, 'Philip Elton, White-Hart, Bath' yazan bir bavulun kasabın arabasına yüklendiği noktaya götürmüştü; bu araba bavulu onun geçtiği yerlere götürecekti. Artık dünyada, o bavul ve o yön dışındaki her şey onun için boştu.

Yine de Harriet, Martin'leri ziyarete gitti. Çiftliğe vardıklarında, elma ağaçlarının arasından evin ön kapısına doğru giden, çakıl taşlarıyla örtülü, geniş ve düzgün yolun başında arabadan inerken, geçen sonbaharda kendisine o kadar keyif veren her şey, tekrar belli bir heyecanı canlandırmaya başlamıştı; ayrılırlarken Emma, onun çevresine bir tür korku dolu merakla baktığını fark etti ve bunun üzerine bu ziyaretin planladıkları gibi bir çeyrek saatten fazla uzamaması konusundaki kararım pekiştirdi. Kendisi de bu zamanı, evlenip Donwell'e yerleşmiş bulunan eski hiz-metçileriyle geçirmek üzere yola koyuldu.

Bir çeyrek saat sonra, tam zamanında tekrar beyaz kapının önündeydi; Bayan Smith onun çağrısına hiç gecikmeden cevap verdi; yanında endişe verecek genç bir adam falan da görünmüyordu. Çakıl taşlarıyla kaplı yoldan tek başına yürüyerek döndü, tam o

sırada kapıda görünen ve onunla vedalaşan kız kardeşlerden biri de aynı törensel kibarlık içinde görünmekteydi.

Harriet, kısa sürede anlaşılabilecek kadar bilgi veremedi. Çok fazla şey hissediyordu, ama Emma nihayet ondan karşılaşmanın nasıl gittiğini ve nasıl acı verdiğini anlamasına yetecek kadar bilgi aldı. Yalnızca Bayan Martin'le iki kızı görebilmişti. Onu, soğuk değilse bile şüpheyle karşılamışlardı ve bütün bu süre boyunca her zamanki en sıradan konuşmalardan başka bir laf edilmemişti; ta ki en sonunda Bayan Martin, birdenbire, Bayan Smith'i büyümüş gördüğünü söyleyip biraz daha ilginç bir konuyu biraz daha sıcak bir tavırla açana dek; tam da geçen yıl eylül ayında iki arkadaşıyla birlikte boyunu ölçtükleri odada. Pencerenin yanındaki ahşabın üstünde kurşunkalemle çizilmiş işaretler ve hatıralar vardı. Bu işaretleri o çizmişti.

Sanki hepsi o günü, o saati, kimlerin odada olduğunu ve o anı hatırlamışlar; hepsi aynı şeyleri, aynı üzüntüyü hissetmişlerdi, aynı şekilde anlayışlı hallerine dönmeye hazır gibiydiler ve tekrar kendileri gibi olmaya başlamışlardı (Emma'nm şüphelendiği gibi Harriet candan ve mutlu olmaya en az onlar kadar hazırdı), ama araba geri döndüğünde her şey bitmişti. Ziyaretin tarzı ve kısalığının daha önceden karar -laşhnlmış olduğu o zaman anlaşılmıştı. Daha altı ay önce büyük bir şükranla altı hafta geçirdiği insanlara, ancak on dört dakika ayrılmışü! Emma durumu tam olarak gözünde canlandıramıyor, onlann gücenmekte nasıl

haklı olduklarını, Harriet'in üzülmesinin nasıl da doğal olduğunu anlayamıyordu. Kötü bir işti bu. Martin'leri daha yüksek bir hayat seviyesinde görebilmek için çok şey verir, çok şeye katlanırdı. Gerçekten çok iyi şeylere layık olan insanlardı, birazcık daha yükselmeleri yeterli olacaktı, ama bu durumda kendisinin başka türlü davranması nasıl mümkün olabilirdi? Bu imkânsızdı! Olup bitenden pişmanlık duyamazdı. Onlardan aynlması gerekiyordu; bu süreçte çekilen bazı acılar vardı. Bu sefer kendisi de çok acı çekmişti, o yüzden biraz teselliye ihtiyacı vardı ve bunu sağlayabilmek için eve Randalls'tan geçerek gitmeye karar vermişti. Artık Bay Elton ve Martin'leri düşünmekten gma gelmişü. Randalls onun için gerçekten iyi bir değişiklik olacaktı.

Bu iyi bir plandı, ama kapıya vardıklann-da "ne beyin ne de hanımın evde olduğunu" öğrendiler; ikisi de bir süre önce evden çıkmışlardı; adam, onlann Hartfield'e gittiğine inanıyordu.

Emma, dönerlerken, "Bu çok kötü!" diye bağırdı. "Bu sefer de onlan kaçıracağız, çok sıkıcı! Hayatim boyunca böyle bozulmamıştım." Sonra da kendini homurdanmalarına iyice kaptırmak ya da onlan makul bir biçimde akandan uzaklaştırmak; aslmda her ikisini birden yapmak üzere arabanın bir köşesine dayandı -ki huysuzluğu olmayan birisinin genellikle yaptığı budur. Sonunda araba durdu, başım kaldırdı, arabayı Bay ve Bayan Weston durdurmuşlardı, onunla konuşmak

için duruyorlardı. Çok mutlu görünüyorlardı, konuşunca seslerinde de büyük bir keyif olduğu Bay Weston'm hemen lafa başlamasından seziliyordu.

"Nasılsınız, nasılsınız? Biz de babanızla oturuyorduk, onu öyle iyi görmek bizi mutlu etti. Yarın Frank geliyor; bu sabah ondan bir mektup aldım, y arm akşam yemeği saatlerinde aramızda olacağı kesin, bugün Oxford'da, üstelik de tam iki hafta kalmak üzere geliyor; ben bunun böyle olması gerektiğim biliyordum. Eğer Noel sırasında gelseydi ancak üç gün kalabilirdi, Noel'de gelmediğine memnun olmuştum zaten. Şimdi kendisi için en uygun havada geliyor; hava güzel, kuru, sakin. Onunla çok iyi zaman geçirebileceğiz, her şey tam dilediğimiz gibi oldu."

Böyle bir habere direnmek mümkün değildi, Bay Weston'inki gibi mutlu bir yüzün insana yapacağı etkiden kaçmak da zordu; anlattıkları karısının yüz ifadesi ve sözleriyle de onaylanıyordu; Bayan Weston daha az konuşsa da aynı şeyleri söylüyordu. Onun da Frank Churchill'in geleceğinden emin olduğunu görmek, Emma'nın da bu durumu kesin görmesini

sağladı, o da büyük bir samimiyetle onlann sevincine katıldı. Bu sevinç iki genç kızın yorgun ruhlannı en hoş bir biçimde canlandırdı. Yıpranmış geçmiş, gelecek olanın tazeliğinin içinde kayboldu ve Emma, yanm dakika süren hızlı bir düşünceyle bir daha Bay Elton'ın lafının açılmamasını ümit etü.

Bay Weston, ona Enscombe'daki düzenle-

melerin tarihim anlattı, oğlunun on beş günü ona ayırabilmesine sebep olan, nasıl ve hangi yoldan oraya ulaşacağını belirleyen düzenlemelerdi bunlar. Emma bunlan dinledi, gülümsedi ve onu kutladı.

Bay Weston, sözlerine, "Onu en kısa zamanda Hartfield'e getireceğim," diye son verdi.

O bunlan söylerken Emma'ya, karısı, onun kolunu dürtüyormuş gibi geldi.

Bayan Weston, "Yola koyulsak iyi olacak, Bay Weston," dedi, "kızlan yollanndan alıkoyuyoruz."

"Pekâlâ, pekâlâ, ben hazınm..." Bay Weston, tekrar Emma'ya dönerek, "Ama öyle çok zarif bir genç adam beklemeyin," dedi. "Onunla ilgili yalnızca benim anlattıklanmı dinlediniz, biliyorsunuz, o kadar da olağanüstü biri olduğunu söyleyemem." Gerçi bunlan söylerken gözlerinde görünen parlama aslında çok farklı bir düşünce içinde olduğunu gösteriyordu.

Emma, bu sözler karşısında olup bitenden tamamen habersiz ve masum bir görüntü takınabilmiş, hiçbir şey belli etmeyen bir tavırla cevap verebilmişti.

Bayan Weston'in aynlırken söylediği son sözler, "Yarın saat dört sulannda beni düşün Emma'cığım," oldu. Bu sözleri belli bir endişeyle, yalnızca ona yönelik olarak söylemişti.

"Saat dörtte mi? Bana güvenin, saat üçte burada olacaktır." Bay Weston, karısının sözlerini hızla düzeltmek için söylemişti bunlan ve böylece son derece tatmin edici olan görüş-

meleri sona ermişti. Emma'nın morali düzelmişti, mutluydu; her şeyin havası birdenbire değişmişti; James ve atlan, eskisinin yansı kadar bile sakar ve ağır görünmüyorlardı gözüne. Fundalara bakü, kısa bir zaman içinde tomurcuklanacaklarmış gibi görünüyorlardı ve sonra başım çevirip Harriet'e baktığında, onun bile bahara benzeyen, yumuşak bir gülümsemeyle güldüğünü gördü.

Gerçi, "Bay Frank Churchill, Oxford'dan geçtiği gibi Bath'ten de geçecek mi?" sorusu iyiye alamet olmayan bir soruydu.

Ama ne coğrafya bilgisi, ne de iç huzuru öyle kolay elde edilecek şeylerdir ve Emma, artık ikisinin de zamanı gelince kendiliğinden ortaya çıkacaklanna inanacak bir ruh hali içindeydi.

O ilginç günün sabahı geldiğinde Bayan Weston'm sadık öğrencisi saat dört olduğunda onu düşünmesi gerektiğini, saat onda da, on birde de, on ikide de aklından çıkartmadı.

Odasından çıkıp aşağıya inerken kendi kendine konuşuyordu: "Benim sevgili, sevgili endişeli arkadaşım," dedi. "Her zaman kendin dışında herkesin rahatıyla fazlasıyla ilgi-lisindir. Şu anda, her zamanki kıpır kıpır halinle tekrar tekrar onun odasına girdiğini ve her şeyin tamam olup olmadığına baktığını görür gibi oluyorum." Genç kız holden geçerken saat on ikiyi vurmuştu. "Saat on iki oldu, önümüzdeki dört saat boyunca da seni düşünmeyi unutmayacağım ve belki de yann bu saatlerde ya da biraz daha geç bir zamanda hep beraber buraya gelmeleri ihtimalini dü-

şünür olacağım. Onu kısa bir süre içinde buraya getireceklerine inanıyorum."

Salonun kapısını açtı ve iki beyefendinin babasıyla birlikte oturduklannı gördü; bunlar, Bay Weston ve oğluydu. Henüz birkaç dakika önce gelmişlerdi ve Bay Weston, Frank'in beklenilenden bir gün önce geldiğini izah etmeyi yeni bitirmişti; babası ise çok kibar 'hoş geldinizlerinin' ve tebriMerinin ortasına varmamıştı daha. Emma, o sırada içeri girerek, sürprizden, tanışmadan ve keyiften payına düşeni aldı.

Hakkında o kadar konuşulan, o kadar ilgi konusu olan Bay Frank Churchill basbayağı gözlerinin önündeydi, onunla tamştınlmıştı. Emma onu takdir etmek için yeterince şey söylendiği kanısında değildi; Frank Churchill çok yakışıklı bir gençti; boyu, havası, konuşması, hepsi kusursuzdu. Yüz ifadesinde, babasının ruhundan ve canlılığından çok iz vardı; hızlı düşünen, aklı başında birine benziyordu. Emma, hemen ondan hoşlanacağını hissetti; genç adamrn tavırlannda iyi yetişmiş insanlara özgü bir rahatlık ve konuşkanlık vardı. Böylece Emma, genç adamın kendisiyle tanışmaya geldiğine ve kısa bir süre içinde tanışmaları gerektiğine inandı.

Randalls'a bir gece önce ulaşmıştı. Oraya gelme arzusuyla planlannda değişiklik yapması, yanm gün kazanmak için daha erken yola çıkıp, daha geç bir saatte ve daha hızlı yolculuk yapması Emma'nın hoşuna gitmişti.

Bay Weston, büyük bir sevinç içinde,

"Dün size söylemiştim!" diye haykırdı, "dün hepinize, verilen zamandan daha önce burada olacağını söylemiştim. Ben de gençken aynı şeyi yaptığımı gayet iyi hatırlıyorum. İnsan bir yolculuğu uzatamıyor ve elinde olmadan planladığından daha acele hareket ediyor; dostlann yola bakmaya başlamadan önce varacağın yere varmak öyle büyük bir keyif ki, bunun gerektirdiği çabaya değiyor."

Genç adam, "İnsanın bunu yapabilmesi büyük bir zevk," dedi. "Gerçi böyle hareket edebileceğim fazla sayıda ev yok, ama kendi evime geldiğime göre her şeyi yapabileceğimi düşündüm."

"Kendi evim" sözü babasının ona tekrar koltuklan kabararak bakmasına yol açtı. Emma, onun kendini sevdirmeyi bildiğini düşündü. Bunu izleyen konuşma da bu inancını güçlendirdi. Frank Churchill, Randalls'ı çok beğenmişti, burası oldukça güzel düzenlenmiş bir evdi, evin çok ufak olduğunu kabul etmeye bile yanaşmıyordu, konumuna hayrandı; Highbury'ye kadar olan yolu, High-bury'nin kendisini, daha çok da Hartfield'i beğendi. Kendisi zaten köy hayatına büyük bir ilgi duymaktaydı, ama tabii insanın kendi memleketi gibisi yoktu ve burayı ziyaret etmeyi hep çok istemişti. Bu kadar büyük bir istek duyduğuna göre bu isteğini neden daha önce yerine getirmediği düşüncesi, Emma'nın zihninde şüpheler uyandırmadı değil; yine de eğer bu sözler sahteyse bile hoş sözlerdi ve hoş bir biçimde söyleniyorlardı. Tavırlannda bir çaba ya da abartma havası yoktu. Gerçek-

ten, sanki hiç de sıradan olmayan bir mutluluğu yaşıyormuş gibi görünüyordu.

Konuştuklan konular genelde bir tanışmanın açılış konulanydılar. Genç adam bazı sorular soruyordu: At biniyor muydu? Burası at binmeye uygun muydu? Yürüyüş yapmaya uygun muydu? Geniş bir çevreleri var mıydı? Highbury'de bir sosyete var mıydı? Köyün içinde ve çevresinde çok güzel evler vardı. Ya balolar; balo düzenliyorlar mıydı? Burası müzikten hoşlanan bir topluluk muydu?

Ama bu konularda istediklerini öğrendikten sonra, tanışıklıklan münasip bir biçimde ilerleyince bir fırsatını bulup, ikisinin de babası birbiriyle meşgulken, lafı üvey annesine getirdi ve ondan çok büyük bir takdirle, sıcak bir hayranlıkla bahsetti. Babasmı böyle mutlu ettiği ve onu bu kadar kibar bir biçimde karşılamış olduğu için ona minnettardı; bütün bunlar genç adamın insanlan nasıl memnun etmeyi bildiğinin ve memnun etmeye değer bulduğunun bir başka kanıtıydı. Bayan Weston'la ilgili Emma'ya göre gerçekten hak ettiğinden öte bir takdir kelimesi telaffuz etmiş değildi, ama bu konuda çok az şey bildiğine de şüphe yoktu. Neyin hoşa gideceğini anlıyordu, diğer konularda pek emin olamazdı. Babasının evliliği çok akıllıca olmuştu. Bütün dostlan buna sevinmeliydi ve böyle bir lütfü kendisine bahşeden aileye karşı en büyük minnettarlığı duyması gerekirdi.

Bayan Taylor'ın meziyetleri için neredeyse Emma'ya teşekkür etme noktasına yaklaş-

mıştı; işlerin doğal akışı içinde Bayan Wood-house'un Bayan Taylor'ı biçimlendirmiş olmasından çok, Bayan Taylor'ın Bayan Wood-house'un kişiliğini oluşturmuş olması gerektiğini unutmamış gibi görünüyordu. Ve en sonunda konunun çevresinde dolanmaktan vazgeçip, Bayan Weston'm bu kadar genç ve güzel görünmesi karşısında duyduğu şaşkınlığı ifade ederek sözlerini bağladı.

"Zarif ve hoş tavırları olan bir hanıma hazırdım," dedi, "ama itiraf etmeliyim ki, her şeyi düşündüğümde, belirli bir yaşa gelmiş, belirli bir güzellikte bir hanımdan daha fazla bir şey beklemiyordum; Bayan Weston gibi güzel ve genç bir kadınla karşılaşacağımı hiç beklemiyordum."

Emma, "Bayan Weston'a karşı benim duygularım öyledir ki onu ne kadar övseniz az bulurum," dedi, "onun on sekizinde göründüğünü söyleseniz, bunu zevkle dinlerim, ama o kendisi hakkında böyle kelimeler kullandığınız için her an sizinle tartışabilir. Ondan genç ve güzel bir kadın olarak bahsettiğinizi bilmesin sakın."

"Bu kadarını akıl edebileceğimi umuyorum," diye cevap verdi, "hayır, bana güvenin (bu noktada kibar bir reverans yapmıştı) Bayan Weston'la konuşurken, sözlerimi seçerken, fazla cömert davranmış olduğum düşünülmeden, kimi övebileceğimi tahmin edebilirim."

Emma, birbirleri hakkında bildikleri şeylerin, ikisinde de benzer bir şüphe yaratıp yaratmadığını düşündü; bu, uzun bir süredir

zmnini meşgul ediyordu, acaba aynı şey onun aklından da geçmiş miydi; acaba onun iltifatlarını, bütün bunları uygun gördüğünün işareüeri olarak mı değerlendirmek gerekirdi, yoksa bir meydan okumanın kanıtlan olarak mı? Bu genç adamın davranış biçimini anlamak için onu daha sık görmesi gerekiyordu, şu anda yalnızca davranışlarının hoş olduğunu hissedebiliyordu.

Bay Weston'm o anda sık sık aklından geçen şeyi bildiğinden kuşkusu yoktu. Onun hızla, tekrar tekrar onlardan tarafa göz attığına ve bu sırada yüzünde mutlu bir ifade olduğuna şahit olmuştu; onlara bakmamaya kararlı bile olsa, Emma, adamın sıklıkla onlan dinlediğini biliyordu.

Kendi babasınm bu tür düşüncelerden, böyle konulan sezmekten ve böyle şeylerden şüphelenmekten tamamen uzak oluşu bu durumda çok rahatlatıcıydı. Ne mutlu ki, o, evliliği onaylamayı bırakın, öngörmekten de uzaktı. Babası tasarlanan her evliliğe karşı çıkardı, ama bunlardan herhangi birini önceden fark edip de canım sıkma âdeti yoktu; sanki iki insanın, kendilerine karşı çıkılana kadar, birbirleriyle evlenmek gibi bir şeyi akıllarından geçirebileceklerine inanacak kadar kötü niyetli değildi. Emma onun bu körlüğüne minnettardı. Şimdi de, herhangi tatsız bir tahminde bulunmadan, misafirinin herhangi bir hainlik yapabileceğini düşünmeden. Bay Frank Churchill'in yolculuğu sırasında rahat edip etmediği konusundaki doğal, yufka yürekli sorulannı sormaktaydı; iki

geceyi yolda uyuyarak geçirmenin ne kadar acı ve kötü olduğunu düşünüyor ve genç adamın soğuk almaktan kesinlikle kıl payı kurtulmuş olduğunu bilmenin yaratüğı endişelerini ifade ediyordu; gerçi üstünden bir gece daha geçmediği için hasta olup olmadığından pek emin olması doğru olmazdı.

Ziyaretleri makul bir süre tutmuştu, Bay Weston kalkmaya davrandı. Gitmek zorundaydı. Samanlanyla ilgili Crown'da yapması gereken işler vardı, Bayan Weston da Ford'dan bir sürü sipariş vermişti, ama başka kimsenin acele etmesine gerek yoktu. Babasının imasını anlayacak kadar iyi yetişmiş olan oğlu da hemen kalkarak, "Madem siz iş için başka yerlere gideceksiniz efendim, ben de nasıl olsa yapmak zorunda olduğum bir ziyareti bugün yapayım bari. Komşularınızdan birisiyle tanışma şerefine erişmiş bulunuyorum, (Emma'ya dönerek)

Highbury'nin içinde ya da yakınında kalan bir hanım, aile adı Fairfax. Sanırım onlann evini bulmakta herhangi bir zorlukla karşılaşmam, gerçi sanıyorum ki gerçek soyadı Fairfax değil, Barnes, yok hayır Bates olmalı. Bu isimde bir aile tanıyor musunuz?"

Babası, "Kesinlikle tanıyoruz!" diye haykırdı, "Bayan Bates, gelirken onun evinin önünden geçtik zaten, kızı Bayan Bates penceredeydi. Doğru, doğru sen Bayan Fairfax'le tanışıyorsun, hatırladım, onu Weymouth'tan tanıyordun, çok iyi bir kızdır. Ona muhakkak uğra."

Genç adam, "Bu sabah uğramam şart de-

ğil," dedi, "başka bir gün de olur, ama Wey-mouth'taki tanışıklığımızın derecesi..."

"Yo! Bugün git, bugün git. Hiç değiştirme. Yapılması gereken bir şeyi bir an önce yapmakta fayda vardır. Hem üstelik sana bir sır vereyim Frank; burada ona özen göstermeyi ihmal etmemek gerekir. Sen onu Campbell'la-nn yanındayken tanıdın, orada aralanna ka-nştığı insanlarla eşitti, ama burada geçirrıini zor sağlayan yaşlı bir büyükannenin yanında yaşıyor. Onu mümkün olduğu kadar erken yoklamazsan ihmal etmiş sayılırsın."

Oğul ikna olmuş görünüyordu.

Emma, "Onun, sizi tanıdığından bahsettiğini duydum," dedi. "Çok zarifbir genç hanımdır kendisi."

Genç adam buna katıldığım ifade etti, ama öyle sessiz bir, "Evet," çıkmıştı ki ağzından sanki Emma'nm bu konuda benzer fikirde olduklarından kuşku duymasını sağlamak ister gibiydi, ama yine de eğer Jane Fairfax bile zarafetten nasibini ancak almışsa modaya uygun yaşayan dünyada çok farklı türden bir zarafet gerekiyor olmalıydı.

Emma, "Eğer daha önce onun terbiyesi karşısında çarpılmadıysanız, bugün çarpılırsınız. Onun nasıl kendisini geliştirdiğim görürsünüz, onu görür ve dinlersiniz, ama yok; korkanm onu hiç dinleyemeyeceksiniz çünkü bir türlü dilini tutmayan, geveze bir teyzesi var."

Lafa her zaman en son giren Bay Woodhouse, "Bayan Jane Fairfax'le tanışıyorsunuz öyle mi efendim?" dedi, "O zaman onun çok

hoş bir genç hanım olduğu konusunda sizi teinin etmeme izin verin. Burada büyükannesini ve teyzesini ziyaret etmek üzere bulunuyor, çok değerli insanlar, kendimi bildim bileli tanırım onlan. Sizi gördüklerine çok sevineceklerdir, erninim, hizmetçilerimden biri yolu göstermek üzere sizinle gelsin."

"Sevgili efendim, dünyada olmaz, babam bana yolu gösterir."

"Ama babanız o kadar uzağa gitmiyor ki, yalnızca Crown'a kadar gidiyor, orası sokağm tam öteki tarafında. Orada bir sürü ev var, kolaylıkla kaybolursunuz. Hem eğer yaya patikasından

girmezseniz çok kirli bir yoldur, ama benim arabacım karşıya en kolay nereden geçeceğinizi gösterir size."

Bay Frank Churchill, elinden geldiği kadar ciddi görünerek bu teklifi reddetmeyi sürdürdü, babası ise oğlunu destekledi: "Sevgili dostum, buna hiç gerek yok, Frank bir su birikintisi gördü mü kenara çekilmeyi akıl edebilir, Bayan Bates'lere gelince, Crown'dan iki adımda onlann evine varır."

Nihayet yalnız başlanna gitmelerine izin verildi; iki bey, birisi candan bir baş sallayış-la, ötekisi ise kibar bir reverans yaparak yola koyuldu. Emma bu tanışıklığın başlangıcından çok memnun kalmıştı ve artık günün her saatinde, rahat olduklanndan emin olarak onlan Randalls'ta otururken hayal edebilirdi.

XXIV

Ertesi sabah Bay Frank Churchill, Bayan Weston'la birlikte geldi ve görünüşe bakılırsa ona da, Highbury'ye de çok içten bir bağlılık duyuyordu. Anlaşılan ikisi, yakın dost olmuşlardı; Bayan Weston'm yürüyüş saati geldiğinde nereye yürüyeceklerim kararlaştırırken hemen Highbury'de karar kılmışlardı. Her tarafta oldukça elverişli yürüyüş yerleri olduğundan şüphesi yoktu, ama eğer ona kalsaydı, hep aynı yeri seçerdi. Highbury, o havadar, neşeli, mutlu görünen Highbury, hep yürümek isteyeceği yer olurdu. Bayan Weston için Highbury'ye yürümek, Hartfield'e yürümek anlamına geliyor ve genç kadın, bunun üvey oğlu için de aynı anlama geldiğine inanıyordu. Doğruca oraya yürümüşlerdi.

Emma onlan beklemiyordu, çünkü oğlunun ne kadar yakışıklı olduğunu duymak üzere yanm dakikalığına uğrayan Bay Weston, onlann planlanndan tamamıyla habersizdi. O yüzden, Bayan Weston'la Bay Frank Churchüı'i kol kola oraya doğru yürürken görmek Emma için çok hoş bir tesadüf oldu. Kendisi de onu tekrar görmek istiyordu ve özellikle de Bayan Weston'la birlikte görmek istiyordu; kendisinin genç adamla ilgili düşünceleri, genç adamın üvey annesine karşı davranışlarına bağlıydı. Eğer Bay Frank Churchill bu noktada bir eksiklik gösterirse hiçbir şey bunu affettiremezdi, ama ikisini birlikte görünce Emma çok memnun oldu. Genç adam, üvey annesine karşı görevlerini

yalnızca hoş sözler veya abartılı iltifatlarla yerine getirmiyordu. Ona karşı, davranışlarında daha uygun, memnuniyet verici bir şey olamaz; hiçbir şey, onu bir arkadaş olarak gördüğünü ve sevgisini kazanmaya çalıştığım bundan daha iyi gösteremezdi. Hem Emma'nm onunla ilgili doğru dürüst bir yargıya varması için yeterli zamanı olacaktı çünkü bütün bir sabah orada kaldılar. Bir iki saat üçü birlikte yürüdüler, önce Hartfield'in fundalıklarının çevresinde, sonra da High-bury'de. Bay Frank Churchill her şeyden hoşlanmaktaydı, Hartfield'e Bay Woodhouse'un kulağma gidecek kadar hayran oldu; daha ileriye yürümeyi kararlaştırdıklarında, bütün köyü tanıma arzusu içinde olduğunu ifade etti ve Emma'nın beklediğinden çok daha fazla ilgilenecek ve yorum yapacak konu buldu.

Merak gösterdiği şeylerin bazıları çok hoş duygulan olduğunu açığa vuruyordu. Babasının uzun bir süre yaşamış olduğu evi kendisine göstermeleri için yalvardı; soma kendisine sütanneliği yapmış bir kadının hâlâ yaşadığını hatırlayarak, onun evini aramak üzere o sokaktan diğerine dolaştı durdu. Bu aramadan olumlu sonuç alınmadıysa da, genelde bir bütün olarak Highbury'ye karşı öyle büyük bir iyi niyet gösterdi ki, bu da birlikte olduğu insanlar açısından bir meziyet sayılırdı.

Emma sürekli onu gözlemledi ve şimdi sergilediği duygulara bakılırsa, buraya daha önce gelmemesinin kendi isteğine bağlı olamayacağına, şu anda rol ya da samimiyetsiz

konuşmalar yapmadığına ve Bay Knightley'in ona karşı kesinlikle haksızlık yaptığına karar verdi.

İlk molayı Crown Hanında verdiler, burası aslında büyük bir yer olmakla birlikte önemsiz bir evdi. Burada birkaç posta atı muhafaza ediliyordu, bunlar yolda koşturulmaktan çok, çevredekilerin ihtiyacı olur diye bulunduruluyordu. Arkadaşlan, Bay Churchill'in hana herhangi bir ilgi göstereceğini beklemiyorlardı, ama buradan geçerken sonradan eklendiği açıkça belli olan büyük odanın tarihini anlatmadan da edemediler; burası yıllar önce balo salonu olarak yapılmıştı; bu mahalle kalabalıktı, yaşayanlar dansa düşkündü, salon ara sıra bu amaçla kullanılmasına rağmen, parlak günlerin üzerinden çok zaman geçmişti; şimdi en fazla, civardaki centilmenlerin ve yan-centilmenlerin oluşturduktan bir vist kulübünün toplantıları için ihtiyaç duyuluyordu. Genç adam bu konuyla hemen ilgilendi. Burasımn balo salonu olma özelliği dikkatini çekmişti. Hemen geçip gideceğine o sırada açık olan, çerçeveli, yüksek iki pencerenin önünde birkaç dakika durdu ve içeriye göz atıp salonun ne işe yarayabileceğine, kaç kişiyi alabileceğine bakarak, esas amacına yönelik olarak kullanılmadığı için dertlendi. Salonda hiçbir kusur bulamıyor, onlann gösterdiği kusurlan da göremiyordu. Hayır, burası yeterince uzun, yeterince geniş ve yeterince güzeldi. Kaç kişi olursa olsun, rahatlıkla alırdı. Kış boyunca en azından iki haftada bir burada balo dü-

zenlemeliydiler. Bayan Woodhouse, neden salondaki o eski güzel âdetleri yeniden canlandırmıyordu? Highbury'nün havasını, rengini belirleyen o değil miydi? Bölgede saygın ailelerin çok az oluşu, onlan ve yakın çevrelerdeki aileleri cezbetmenin imkânsızlığı, bahane olarak kullanılıyordu, ama o bunlan kabul etmeye yanaşmıyordu. Çevrede gördüğü bu kadar çok kibar, saygın evden, böyle bir olaya katılacak yeterince konuğun çıkmayacağı iddiasmı anlamak istemiyor ve ay-nntılar verilip aileler tek tek sayılıp döküldüğünde de, hâlâ, böyle karışık bir topluluğun uygunsuzluğunun tayin edici bir rol oynayabileceğini ya da ertesi gün yine herkesi toplumun içinde ait olduğu yere yollamanın ise çok basit bir iş olacağını kabul etmiyordu. Dans etmeye çok istekli biri gibi tartışıyordu bu konuyu ve Emma, Weston'lann özelliklerinin Churchiirierin âdetlerine bu kadar baskın çıkmış olması karşısında şaşkınlığa düşmüştü. Genç adam babasının bütün canlılığını, ruhunu, neşeli duygulannı ve sosyal eğilimlerini almış olmasına rağmen Enscom-be'un gurur ve sakınımmdan etkilenmişe hiç benzemiyordu. Gurur, belki biraz, ancak yetecek kadar vardı; insanlann mevkilerinin birbirine kanştınlması karşısında gösterdiği kayıtsızlık, zihinsel bir kabalığa yer yer çok yaklaşmaktaydı. Gerçi Bay Churchill bu konuya önem vermeyerek nasıl bir kötülük

yaptığının farkında değildi. Bu, canlı bir ruh halinin ortaya dökülmesinden başka bir şey değildi.

-294-

En sonunda Crown'in önünden çekilmeyi kabul etü; artık Bates'lerin yaşadığı evin önüne gelmişlerdi, Emma onun bir gün önce yapmaya niyetlendiği ziyareti hatırlayarak onlara gidip gitmediğini sordu.

'Evet, ya, evet," diye cevap verdi genç adam. "Ben de tam bunu söyleyecektim. Çok başanlı bir ziyaret oldu; hanımların üçünü de gördüm ve daha önceden beni uyarmış bulunduğunuz için size büyük minnet duydum. Eğer konuşkan teyzesi beni habersiz yakalamış olsaydı sanınm oracıkta ölürdüm. Ancak çok uygunsuz bir ziyaret yapmış oldum. On dakika yeterliymiş, yapılması gereken on dakikalık bir ziyaretmiş. Babama ondan önce eve varacağımı söylemiştim, ama oradan kurtulmak mümkün olmadı, bir türlü susmuyordu, sonunda, beni hiçbir yerde bulamayan babam oraya gelince çok şaşırdım. Meğer neredeyse üç çeyrek saattir onlarla oturuyor-muşum. Hanımefendi daha önce oradan kaçıp kurtulma şansını tanımadı bana." "Bayan Fairfax nasıl görünüyordu?" "Hasta, çok hastaydı, yani eğer bir hanınım çok hasta görünmesi uygun olabilirse öyleydi, ama bu kabul edilebilir bir ifade olmaz değil mi Bayan Weston? Hanımlar asla hasta görünmez. Hem cidden, Bayan Fairfax doğal olarak o kadar solgun ki, hep sağlığı bozukmuş gibi görünüyor. Acınacak kadar renksiz."

Emma, bu görüşe katılmıyordu ve büyük bir hararetle Bayan Fairfax'in rengini savunmaya başladı. Genç kızın rengi hiçbir zaman

-295-

pek parlak olmamakla birlikte genel olarak hastalıklı bir görüntüsü olduğunun söylenmesine de izin veremezdi. Hem teninde öyle bir yumuşaklık ve hassaslık vardı ki yüzüne özel bir zarafet veriyordu. Genç adam onun sözlerini gerekli saygıyla dinliyordu, başka insanların da aynı şeyi söylediğini duymuştu, ama yine de itiraf etmeliydi ki onun açısından sağlıklı bir cildin ışıltısının eksikliğini hiçbir şey affettiremezdi. Yüz hatlarının pek güzel olmadığı durumlarda hoş bir ten onlara güzellik katardı, yüz hatlarının güzel olduğu noktada ise bunun etkisi... Neyse ki bu etkiyi tarif etmeye çalışmasına gerek yoktu.

Emma, "Pekâlâ," dedi, "zevkler tartışılmaz, ama en azından teninin rengi dışında onu beğeniyorsunuz sanırım."

Genç adam başım sallayıp güldü. "Bayan Fairfax'i teninden ayrı düşünmem mümkün değil."

"Onunla Weymouth'ta sık sık karşılaşır mıydınız? Genellikle aynı topluluk içinde mi bulunurdunuz?"

Bu sırada Ford'un dükkânına yaklaşmaktaydılar ve genç adam büyük bir aceleyle, "Babamın bana anlattığına göre burası herkesin hayatının her günü uğradığı o yer olmalı!" diye bağırdı. "Söylediğine göre haftanın yedi gününden altısında kendisi Highbury'ye geliyormuş ve her seferinde Ford'un dükkânında işi oluyormuş. Eğer sizin açınızdan çok uygunsuz bir durum

olmazsa rica ediyorum şuraya bir girelim de, ben de kendi kendime buraya ait olduğumu, Highbury'nin gerçek

bir hemşerisi olduğumu ispat edebileyim. Ford'un dükkânından bir şey almam gerek. Böylece fahri hemşerilik kazanırım. Sanırım eldiven satıyorlardır."

"Ah! Evet, eldiven ve başka şeyler. Sizdeki bu memleket aşkına hayranım. Highbury'de size bayılacaklar. Zaten daha buraya gelmeden Bay Weston'm oğlu olduğunuz için seviliyordunuz, ama hele bir de Ford'un dükkânında üç kuruş harcayın, bütün meziyetlerinizin ötesinde bir popülerliğe kavuşacaksınız."

Hep birlikte içeri girdiler, üzerlerinde "Erkek Eldiveni" ya da "York'ta Tabaklanmış" gibi yazılar olan zarif ve iyi bağlanmış paketler aşağıya indirilip tezgâhın üzerinde genç adama gösterilirken, o, "Ama sizden özür dilerim Bayan Woodhouse," dedi. 'Tam da şu anda benim amor patricéim* patlama yaptığında, bana bir şey söylüyordunuz. Onu unutmayalım. Sizi temin ederim ki halkın içinde kazanacağım şöhret ne kadar büyük olursa olsun, özel hayatımda kaybedeceğim mutluluğun yerini tutamaz."

"Sadece Weymouth'tayken Bayan Fairfax ve arkadaşlarını iyi tanıyıp tanımadığınızı sormuştum."

"Sorunuzu şimdi anlıyorum, ama bunun hiç de adilce bir soru olmadığını söylemeliyim. Bir tanışıklığın derecesine karar vermek her zaman hanımların hakkıdır. Bayan Fairfax şimdiye kadar bu konuda konuşmuş olmalıdır. Onun söylemeyi tercih ettiğinden da¬

* Fransızca: Vatan aşkı. (Ç.N.)

ha fazlasını iddia ederek kendimi zor durumda bırakmaya hiç niyetim yok."

"Gerçekten bravo! Bayan Fairfax'in kendisi ne kadar üstü kapalı cevap verdiyse, siz de aynen onun gibi karşılık verdiniz, ama o her şeyi, insanı tahminler yürütmek zorunda bırakacak şekilde anlatır; çok ketum birisidir, herhangi biriyle ilgili en ufak bir bilgi vermekten bile kaçınır o yüzden onunla tanışıklığınızla ilgili istediğinizi anlatabilirsiniz."

"Gerçekten anlatabilir miyim? O zaman gerçeği söyleyeceğim, bana yakışan şey budur. Onunla Weymouth'ta sık sık karşılaşırdık. CampbeH'ları şehirde biraz tanırdım ve Weymouth'tayken çoğu zaman aynı grubun içindeydik. Albay Campbell çok hoş bir adamdır ve Bayan Campbell da çok dost canlısı, sıcak kalpli bir kadındır. Hepsini çok severim."

"Anladığım kadarıyla Bayan Fairfax'in durumunu ve kaderinde neyin yazılı olduğunu da biliyorsunuzdur."

"Evet... (epeyce tereddüt ederek) bildiğime inanıyorum."

Bayan Weston gülümseyerek, "Hassas konulara giriyorsun, Emma," dedi. "Benim burada olduğumu unutma. Sen Bayan Fairfax'in durumundan söz ettiğinde Bay Frank Churchill ne diyeceğini bilemiyor. Ben biraz öteki tarafa gideyim."

Emma, "Onu kendi arkadaşım ve çok sevgili arkadaşım olmaktan daha başka bir şey olarak düşünüyorum," dedi.

Genç adam böyle bir duyguyu anlıyordu, buna saygı duyuyormuş gibi baktı.

-298-

Eldivenler satın alınıp dükkândan çıktıklarında, Frank Churchill, "Sözünü ettiğimiz hanımı piyano çalarken dinlediniz mi hiç?" diye sordu.

Emma, "Dinledik mi?" diye onun sözlerini tekrar etti. "Onun Highbury'ye ait biri olduğunu unutuyorsunuz. İkimiz de piyano çalmaya başladığımızdan bu yana onu her yıl dinledim. Çok iyi çalıyor."

"Böyle düşünüyorsunuz, öyle mi? Gerçekten bu konuda yargıda bulunabilecek birisinin fikrim almak istemiştim. Bana da iyi çalıyor gibi görünüyor, yani belli bir zevki var gibi, ama konuyla ilgili hiçbir şey bilmiyorum. Ben müzikten çok hoşlanırım, ama kimsenin performansım değerlendirebilecek en ufak bir hünere ya da hakka sahip değilim. Onun piyano çalışının övüldüğünü görmeye alışığım ve iyi piyano çaldığının kamum da gördüm; müzikten çok iyi anlayan ve bir başka kadına âşık, onunla nişanlı ve evliliğin eşiğine gelmiş bir adam, eğer sözünü etüğimiz hanım çala-caksa, diğer kadının piyanonun başına oturmasını hiç istemez, eğer diğer haramın şansı varsa kendi nişanlısını dinlemek istemeyecektir. Müzik yeteneği olduğu bilinen bir erkeğin bunu yapması, onun iyi çaldığının bir kanıtıdır, diye düşünmüştüm."

Emma, duydukları karşısında çok neşelenerek, "Gerçekten de bu bir kanıt sayılır," dedi. "Bay Dixon müzikten iyi anlayan bir adam öyle mi? Sizden yarım saat içinde, onlar hakkında Bayan Fairfax'in bir yıl içinde lütfettiğinden daha fazla bilgi alacağız."

-299-

"Evet, söz konusu kişiler Bay Dixon ve Bayan Campbell'di, ben de bunun çok güçlü bir kanıt olduğunu düşünmüştüm."

"Kesinlikle, çok sağlam bir kanıt bu; açıkçası Bayan Campbell'ın yerinde ben olsaydım hiç hoşuma gitmezdi. Bir erkeğin müziği aşktan önemli bulmasını -kulağının gözünden daha güçlü olmasını- bağışlayamaz, güzel seslere karşı benim duygularıma karşı olduğundan daha hassas bir duyarlılık göstermesini affedemezdim. Bayan Campbell bunun karşısında ne yaptı?"

"O, onun en yakın arkadaşıydı, biliyorsunuz."

Emma gülerek, "Bu çok zavallı bir teselli!" dedi. "insan en yakın arkadaşının yerine bir yabancının tercih edilmesini isteyebilir. Bir yabancıyla aynı şeyin tekrar edilmesi tehlikesi

yoktur, ama hep yanmda olan ve her şeyi kendisinden daha iyi yapan yakın bir arkadaşa sahip olmanın acısı... Zavallı Bayan Dixon! Neyse, İrlanda'ya yerleşmeye gittiğine sevindim."

"Haklısınız. Bu Bayan Campbell açısından pek hoş bir durum değildi, ama o gerçekten böyle hissediyormuş gibi görünmüyordu."

"Çok daha iyi ya da çok daha kötü. Hangisi doğru bilmiyorum, ama bu, ister onun tatlılığı isterse aptalkğı olsun, arkadaşlığının gücü ya da duygularının sönüklüğü, ne olursa olsun, bunu hissettiğinden emin olduğum bir insan var; o da Bayan Fairfax'dir. O bu tehlikeli ve uygunsuz ayrımı hissetmiş olmalıydı."

"O konuda, ben... "

-300-

"Yo! Bayan Fairfax'in ne hissettiği konusunda sizin ya da bir başkasının bir şeyler anlatmasını beklediğimi sanmayın. Bunları kendisi dışmda bilen biri olduğunu sanmıyorum, ama eğer Bay Dixon ondan piyano çalmasını her istediğinde o da çalıyorsa insan istediği her şeyi düşünebilir bu konuda."

"Onlann arasında öyle mükemmel bir anlayış vardı ki..." Genç adam söze biraz hızlı başlamıştı, ama kendini tutarak ekledi, "Ancak benim onların gerçek ilişkilerinin nasıl olduğunu bilmem mümkün değil; perde arkasında bambaşka şeyler olabilir. Ancak yalnızca, dışarıdan çok uyumlu göründüklerini söyleyebilirim, ama siz Bayan Fairfax'! çocukluğundan beri tanıyorsunuz, onun kişiliği ve kritik durumlarda nasıl davrandığı konusunda benden daha doğru yargılarda bulunabilirsiniz."

"Onu çocukluğundan beri tanıyorum, buna şüphe yok; onunla birlikte çocuk ve genç kız olduk; yakın olduğumuzu, dostlannı ziyaret etmeye her gelişinde kaynaşacağımızı düşünmek doğaldır, ama biz hiç arkadaş olmadık. Bunun nasıl olduğunu ben de tam olarak bilmiyorum; belki bir parça benim kötülüğümden kaynaklanmıştır. Onun gibi teyzesi, büyükannesi olan ve bütün arkadaş çevreleri tarafından bu derece idolleştirilen ve övülen bir kıza karşı bir tiksinti duyma eğiliminde olmuş olabilirim. Hem sonra, ben hiçbir zaman bu kadar içine kapanık birisine bağlanamamışımda-. "

Genç adam, "Bu gerçekten de çok itici bir

-301-

özelliktir," dedi. "Genellikle çok övülen bir huy olduğuna şüphe yok, ama hiçbir zaman insanları memnun etmeyen bir şeydir. İçine kapalı olmakta güven vardır, ama cazibe yoktur. İnsan içine kapanık birisini sevemez."

"Bu tür bir insan size kendiliğinden açıldığında, kazandığı çekicilik daha da fazla olabilir, ama herhangi birinin bu özelliğiyle uğraşmak için şu andakinden daha fazla arkadaş sıkıntısı çekiyor olmam gerekir. Benimle Bayan Fairfax arasında bir yakınlık kurulması söz konusu bile olamaz. Onunla ilgili kötü şeyler düşünmem için en ufak bir sebep bile yok; yalnızca söz ve davranışlanndaki aşın ve

OLUVAİl LVUUil llUn, HV^l llCUlgi K/LIl IJ 1W *J.g*H UV 111

gin bir fikir beyan etmekten böylesine korkması, insanda saklayacak bir şeyleri olduğu şüphesini yaratmıyor değil."

Bay Churchill, ona tamamıyla katılıyordu: birlikte bu kadar uzun süre yürüyüp böyle benzer düşünceleri paylaştıktan sonra Emma kendisini, onu çok iyi tanıyormuş gibi hissetti, o kadar ki bunun yalnızca ikinci görüşmeleri olduğuna inanamıyordu. Frank Churchill tam olarak beklediği erkek değildi; bazı görüşleri düşünüldüğünde öyle harika biri sayılmazdı; servet sahibi şımarık bir çocuk da değildi; o yüzden Emma'nın beklediğinden daha iyi biri olduğu ortaya çıkmıştı. Fikirleri genç kızın umduğundan çok daha ılımlı, duygulan çok daha sıcakti. Özellikle Bay Elton'ın evini gördüğü zamanki tavrı Emma'yı çok etkilemişti; kiliseye ve eve gidip bakmış ve bunlarda kusur bulma konusunda onlann gö-

rüşlerine hiç mi hiç katılmamıştı. Hayır, bunun kötü bir ev olduğuna inanmıyordu, böyle bir eve sahip diye bir adama acınmazdı. Eğer insan bu evi sevdiği kadınla paylaşıyorsa o adama acımak için herhangi bir sebep olmazdı. Burada, insanın gerçekten rahat etmesine yetecek kadar oda olduğu belliydi. İnsanın bundan fazlasını istemesi için mankafa olması gerekirdi.

Bayan Weston onun bu sözleri karşısında gülerek, genç adamın ne dediğinin farkında olmadığını söyledi. O büyük bir evde yaşamaya alışıktı; büyük bir evin ne türlü avantajlar ve faydalar sağladığını düşünmeden küçük bir evde yaşamanın kaçınılmaz zorluklannı değerlendirmesi mümkün olamazdı, ama Emma, onun neden bahsettiğini bildiğine, erken yaşta evlenip barklanmak, doğru güdülere dayanan bir evlilik yapmak konusunda çok tatlı bir eğilim gösterdiğine emindi. Evde kâhyanın kalabileceği bir oda olmamasımn ya da kilerin yetersizliğinin yaratacağı huzur-suzluklann farkında olmayabilirdi, ama Ens-combeün onu mutlu edemeyeceğini kesinlikle hissediyordu ve nereye bağlı olursa olsun erken yaşta kendi düzenini kurmak için servetinin önemli bir kısmını gözden çıkarmaya hazrr olduğu belliydi.

XXV

Emma'nm Bay Frank Churchill'le ilgili edindiği olumlu fikirler ertesi gün genç adamın sırf saçını kestirmek için Londra'ya gitti-

ğini duyunca biraz sarsıntıya uğradı. Sabah kahvaltısını ederken aklına esmiş ve bir araba çağırıp yola çıkmıştı; akşam yemeğine dönmeye niyet ediyordu, ama saçını kestirmekten daha önemli bir hedefi olmadığı belliydi. Böyle bir iş için bir günde on altı mili iki defa kat etmesinde bir mahsur bulunmadığı muhakkaktı, ama bu işte Emma'nın bir türlü onaylamadığı bir tür züppelik ve saçmalık vardı. Bu hareket, Emma'nm bir önceki gün onda bulduğuna inandığı, planlamada akıl, harcamalarda ılımlı olmakla ve hatta göğsünde taşıdığına inandığı sıcak kalple uyum sağlamıyordu. Kendim beğenmişlik, müsriflik, rieffisiklik merakı, ivi va da kötü bir sev van-madan yerinde duramayan bir ruh hali; babasını ve Bayan Weston'i neyin memnun edebileceği konusunda düşüncesizlik, davranışlarının genel olarak nasıl görüneceği

konusunda düşüncesizlik: Bütün bu suçlamalara açık bir durumdaydı. Babası, ona, "Hoppa," deyip işin içinden çıkmıştı, bunun da pek güzel bir hikâye olduğuna inanıyordu, ama Bayan Weston'm bu işten hiç hoşlanmadığı, pek üzerinde durmadan kısaca bahsedip geçmesinden ve "bütün gençlerin böyle kaprisleri var galiba"dan başka bir yorum yapmamasından belliydi.

Bu küçük ayıp dışında Emma, genç adamın Highbury'ye yaptığı ziyaretin arkadaşında iyi duygular uyandırmış olduğunu fark etti. Bayan Weston, onun ne kadar özenli ve hoş bir arkadaş olduğunu ve genel olarak kişiliğini nasıl beğendiğini söylemeye hazırdı.

Çok açıksözlü bir hali vardı, üstelik neşeli ve canlıydı da, Bayan Weston onun fikirlerinde bir hata olmadığını görebiliyordu, bunların birçoğu kesinlikle doğruydu; dayısından sıcak bir saygıyla bahsediyordu, ondan söz etmekten hoşlandığı belliydi, eğer kendi başına kalsa onun dünyanın en iyi adamı olacağını söylüyordu. Yengesine bağlılığını ifade edecek bir söz sarf etmemekle birlikte onun da kendisine karşı gösterdiği kibarlığı minnetle anıyor ve görünüşe bakılırsa ondan hep saygıyla bahsetmeye çalışıyordu. Bütün bunlar çok olumlu şeyler vaat eden özelliklerdi ve saçlarını kestirme konusundaki bu talihsiz tutku dışında, Emma'nın hayalinde ona sunduğu o dikkate değer şerefe layık olmadığım düşündüren hiçbir şey yoktu. Bu, genç kıza gerçekten âşık olma değilse bile, çok yakınma gelmiş olma şerefiydi. Kısacası, Emma'nın kendi kayıtsızlığı dışında (çünkü evlenmeme kararını halen değiştirmiş değildi) bütün ortak tanışları tarafından Emma'ya uygun görünmüş olmanın şerefiydi bu.

Bay Weston ise kendi açısından, bu hesaba, belli bir ağırlığı olan bir erdem ekledi. Genç kıza, Frank'in kendisini aşın derecede beğendiğini anlamasında yardımcı oldu; Frank, onun çok güzel ve çok hoş olduğunu düşünüyordu; genelde onun hakkında söylenen bu kadar şeyden sonra Emma onu fazla sert bir biçimde yargılamaması gerektiğine karar verdi. Bayan Weston'm da dediği gibi, "Bütün gençlerin kaprisleri vardır."

Bay Frank Churchill'in Surry'de yeni ta-

nıştığı insanlar arasında bir kişi vardı ki, onun hiç de böyle hoşgörülü bir tavrı yoktu. Genelde, Donwell ve Highbury civarında adı büyük bir içtenlikle anılıyordu. Bu kadar sık gülümseyen ve bu kadar güzel reverans yapan genç ve yakışıklı bir erkeğin ufak tefek aşırılıkları büyük ölçüde hoş görülüyordu, ama içlerinde biri vardı ki, eleştirilerini gülümsemeler ve reveranslarla kolay kolay yumuşatmaya niyeti yoktu; bu da Bay Knightley'di. Olup biteni Hartfield'de duymuştu, bir an için sessiz kaldı, ama Emma bu sessizliğin hemen ardından onun elinde tuttuğu bir gazetenin arkasından kendi kendine, 'Tam da umduğum gibi saçma sapan bir adam!" dediğini duydu. Genç kız buna itiraz etmeyi aklından geçirmedi değil, ama Bay Knightley'ye bir an için bakınca, kendisini kışkırtmak için değil, duygularım açığa vurmak için böyle söylediğini fark etti ve o yüzden hiç sesini çıkartmadı.

Çok iyi haberler getirmemiş bile olsalar, Bay ve Bayan Weston'm o sabah yaptıkları ziyaret bir başka açıdan oldukça hayırlı olmuştu. Onlar Hartfield'deyken bir gelişme olmuştu, Emma bu konuda öğüde ihtiyaç duyuyordu; üstelik ihtiyacı olan öğüt, tam da onlann vereceği türdendi.

Olay şuydu: Cole'lar uzun bir süre önce Highbury'ye yerleşmişlerdi, çok iyi insanlardı; dost canlısı, hoşgörülüydüler ve yapmacık değillerdi, ama biraz aşağı tabakadan bir aileden gelmekteydiler; ticaretle uğraşıyorlardı, ortalama bir kibarlıktaydılar. Köye ilk gel-

-306-

diklerinde gelirlerine uygun, sessiz, sakin bir hayat sürüyorlardı, az sayıda ahbaplan vardı, çok da fazla para harcamıyorlardı, ama son birkaç yıldrr gelirlerinde belli bir artış olmuştu, şehirdeki evleri kendilerine daha büyük bir gelir getirmeye başlamıştı ve talih genel olarak yüzlerine gülmüştü. Servetleriyle birlikte dünyaya bakışlan da genişlemiş, daha büyük bir eve ihtiyaç duymaya başlamışlar, daha dost canlısı olmuşlardı. Evlerine, hizmetçilerine ve her türden harcamalanna ilaveler yaptılar ve o zaman zarfında, gerek servet, gerekse hayat tarzı olarak High-bury'de ikinci sımf aile oldular. Sosyeteye düşkünlükleri ve yeni yemek odaları, herkesi onlarla birlikte yemek yemeye hazır hale getirmişti; daha şimdiden birkaç bekâr erkeğin katıldığı birkaç parti düzenlenmişti. Emma, onlann Donwell, Hartfield ya da Randalls sakinlerini çağırmaya cüret etmeyeceklerini düşünüyordu. Diğerleri gitse bile, onun böyle bir davete gitmesini hiçbir şey sağlayamazdı. Emma, babasımn herkesçe bilinen huylan-nın, böyle bir daveti reddetmesinin anlamım hafifletebileceğinden korkuyordu. Cole'lar genel olarak terbiyeli insanlardı fakat kendilerinden daha üstün konumdaki ailelerin nasıl, ne zaman ve hangi koşullarda onlann evini ziyaret edeceklerine karar vermenin kendilerine düşmediğini öğrenmeleri gerekiyordu. Fakat Emma, onlara kendisinden başka bu dersi veren olmayacağından korkmaktaydı, bu konuda ne Bay Knightley'den, ne de Bay Weston'dan fazla bir umudu yoktu.

-307-

Ama kendisi, daha bu durumun ortaya çıkmasından haftalar önce, böyle bir haddini bilmezlikle karşılaştığında ne yapacağı konusunda kararını vermişti ve en sonunda bu hakaret ortaya çıktığında, genç kızı çok farklı bir biçimde etkiledi. Donwell ve Randalls sakinleri davet edilmişlerdi, ama kendisi ve babasına herhangi bir davet ulaşmış değildi. Bayan Weston'm bu konudaki kanaati, "Sanırım size karşı aynı rahatlıkta davranama-yacaklar, sizin dışarıda yemek yemediğinizi biliyorlar," olmuştu, ama bu açıklama hiç de yeterli değildi. Emma reddetme gücüne sahip olmayı istediğini fark etti, daha sonra ise en sevdiği insanların oluşturduğu bir partinin verilerek orada toplanma fikri tekrar tekrar ortaya çıktığında böyle bir daveti kabul etmenin cazibesine kapılmayacağından emin olamamaya başladı. O akşam Harriet de orada olacaktı, Bates'ler de. Bir önceki gün Highbury'den yürürken bunu konuşmuşlardı ve Frank Churchill en samimi haliyle onun orada bulunmayacak olması karşısında duyduğu üzüntüyü ifade etmişti. O gece bir dansla bitirilemez miydi? Böyle sormuştu. Böyle bir ihtimalin olması bile genç kızın ruhunu daha da sıkıyordu ve böyle şerefli bir yalnızlık içinde kalması, bu yalnız bırakılışın bir iltifat olarak düşünüldüğü bilinse bile, pek zayıf bir teselli oluyordu.

İşte bu davetiyenin tam da Weston'lar oradayken Hartfield'e ulaşmış olması, çiftin orada bulunmalarını isabetli kılmaktaydı. Emma'nın bu davetiyeyi okuduğunda yaptığı ilk

-308-

şey yarım ağız bir, 'Tabii ki reddetmeliyiz," olmuşsa da, kısa sürede onlardan öğüt alma yoluna gitti ve Weston'lar çabucak gitmesi gerektiğini söylediler.

Her şeyi göz önüne aldığında bu partiye gitme eğiliminde olmadığını söyleyemezdi. Cole'lar dertlerini çok güzel ifade etmişlerdi -yazdıklarında gerçek bir dikkat ve özen vardı- babasma karşı çok düşünceli davranmışlardı. Aslında bu daveti yapma şerefine daha önce kavuşmak istiyorlardı, ama Londra'ya ısmarlamış oldukları bir paravanın gelmesini beklemişlerdi, bunun Bay Woodhouse'u her türlü hava cereyanından koruyacağım ve böylece onu, kendisiyle beraber olma şerefini onlara bahşetmeye biraz olsun ikna edebileceğini umuyorlardı. Emma genelde bu konuda ikna edilmeye açık bir haldeydi. Bu İşin babasınm rahatı ihmal edilmeden nasıl yapılabileceği aralarında kısaca hallolduktan ve Bayan Bates olmasa bile, Bayan Goddard'm ona arkadaşlık edeceği kesin olarak kararlaştırıldıktan sonra, iş, Bay Woodhouse'u, kızının bütün bir gece ondan ayrı dışarıda yemek yemesine razı olması için kandırmaya kalmıştı. Bay Woodhouse'un gitmesi konusunda ise Emma, babasının aklının buna yatmasını istemezdi; onun için saat çok geç, parti ise çok kalabakk olacaktı. Bay Woodhouse kısa bir süre sonra teslim bayrağını çekip her şeye razı oldu.

"Ben yemekli davetlere gitmekten hiç hazzetmem," dedi. "Hayatım boyunca da hoşlanmadım. Emma da pek sevmez başka yerde

yemek yemeyi. Gece geç saatlere kadar dışarıda kalmak bize uymaz. Bay ve Bayan Cole, böyle bir davet verdikleri için üzüldüm. Onlar önümüzdeki yaz aylarında bir öğleden soma gelip bizimle çay içseler bence çok daha iyi olur, soma bizi akşam üzeri yürüyüşüne çıkartırlar, ki yapılabilir, çünkü biz çayımızı öyle makul bir saatte içeriz ki çaydan sonra yürüyüşe çıksak bile aksanım nemli havasına kalmayız. Yaz akşamlarının çiyini kimseye tavsiye etmem. Ancak madem sevgili Emma'nm onlarla akşam yemeği yemesini bu kadar çok istiyorlar ve siz ikiniz de orada olacaksınız, üstelik ona göz kulak olmak için Bay Knightley de gelecek: Emma'cığımın bu davete gitmesine engel olmak istemem, yeter ki hava iyi olsun, nemli, soğuk ya da rüzgârlı olmasm." Sonra dönüp yumuşak bir bakışla Bayan Weston'a bakarak, "Ah, Bayan Taylor, eğer siz evlenmemiş olsaydınız benimle evde otururdunuz," diye ekledi.

Bay Weston, "Pekâlâ efendim!" diye haykırdı. "Bayan Taylor'ı sizden aldığıma göre, eğer elimden gelirse onun yerini doldurmak boynumun borcudur, eğer isterseniz hemen Bayan Goddard'a kadar uzanırım."

Ama hemen herhangi bir şey yapma fikri Bay Woodhouse'un heyecanım azaltmadığı gibi, aksine çoğaltıyordu. Hanımlar onu yatıştırmanın yolunu çok daha iyi biliyorlardı. Bay Weston'm sessiz olması ve her şeyin ağır ağır düzenlenmesi gerekiyordu.

Bu davranışın üstüne, Bay Woodhouse eskisi gibi konuşacak kadar sakinleşmişti.

Bayan Goddard'ı görmek hoşuna giderdi. O bayana karşı büyük bir saygı besliyordu; Emma birkaç satır bir şey yazıp onu davet etmeliydi. James mektubu götürürdü, ama her şeyden önce Bayan Cole'a bir mektup yazılması gerekiyordu.

"Benim bahanelerimi ve özürlerimi mümkün olduğu kadar kibar bir biçimde bildirmen gerekiyor. Hasta olduğumu ve hiçbir yere gitmediğimi, o yüzden onlann nazik davetlerine gidemeyeceğimi söyle; söze de iltifatlarımı ifade ederek gir tabii, ama zaten sen her şeyin en doğrusunu yaparsın. Ne yapılması gerektiğini sana söylememe gerek yok. Ja-mes'e salı günü arabaya ihtiyaç olacağını bildirmeyi unutmamamız gerekecek. Onunla yola çıkarsan senin için hiç endişelenmem. Yeni yol yapıldığından beri oraya gitmedik, ama James'in seni emniyetli bir biçimde oraya ulaştıracağmdan hiç şüphem yok. Oraya vardığında seni almaya ne zaman gelmesini istediğini ona söylemelisin, erken bir saat versen iyi olur. Fazla geçe kalmaktan hoşlanmazsın sen. Çay içilip bittiğinde çok yorulmuş olursun."

"Ama benim yorulmadan geri gelmemi de istemezsiniz, değil mi babacığım?"

"Yo, hayır, bir tanem, ama sen kısa sürede yorulursun. Aynı anda o kadar çok insan konuşuyor olacak ki... Sen gürültüden hoşlanmazsın."

Bay Weston, "Ama sevgili efendim!" diye haykırdı. "Eğer Emma erken kalkarsa bu, partiyi bozmak anlamına gelir."

Bay Woodhouse, "Bunun bir zararı olmaz," dedi. "Partiler ne kadar çabuk bozulup dağıhrlarsa o kadar iyi."

"Ama bunun Cole'lara nasd görüneceğini hiç düşünmüyorsunuz. Emma'nın hemen çaydan sonra kalkması ayıp olabilir. Onlar iyi niyetli insanlar ve kendilerini pek düşünmezler, ama yine de misafirlerinden birinin acele etmesini pek de iltifat olarak kabul etmeyeceklerdir. Hele bunu yapanın Bayan Woodhouse olması, orada bulunan herkesten daha fazla üzerinde durulacak bir olaydır. Eminim ki Cole'ların hayal kırıklığına uğrayıp mahcup olmalarını istemezsiniz, onlar dost canlısı, iyi insanlar ve tam on yıldır onlarla komşuluk yapıyorsunuz."

"Yok, dünyada olmaz; iyi ki hatırlattınız Bay Weston. Size büyük teşekkür borçluyum. Onlara bir rahatsızlık vermek en istemeyeceğim şeydir. Onların ne kadar değerli insanlar olduklarını bilmez miyim? Perry'nin dediğine göre Bay Cole malt içkileri ağzına bile sür-mezmiş. Görünüşünden anlaşılmıyor, ama karaciğerinde bir sorun varmış. Bay Coleün karaciğeri çok hasta. Yok, ben onlara sıkınü vermeyi asla istemem. Sevgili Emma'cığım, bunu göz önüne al mutlaka. Eminim ki Bay ve Bayan Coleü üzeceğine, arzu ettiğinden biraz daha fazla kalmayı göze alırsın. Biraz yorulsan bile pişman olmazsın. Biliyorsun, dostlarının arasında emniyette olursun."

"Ah! Evet babacığım. Benim kendimle ilgili hiçbir korkum yok, Bayan Weston'la birlikteyken, o ne kadar ayakta kalırsa, benim de

o kadar ayakta kalmamın bir sakıncası olacağım sanmam. Sadece sizin açınızdan endişe ediyorum. Bayan Goddard'la birlikteyken gayet rahat olacağınızdan endişem yok. Biliyorsunuz, pik oynamaya bayılır, ama o eve gittikten sonra her zaman yattığınız saatte yatacağınıza, ayakta kalıp beni beklemenizden korkuyorum. Bu fikir benim rahatımı aşın derecede kaçıracak. Ayakta kalmayacağınıza dair bana söz vermelisiniz."

Bay Woodhouse, Emma'nm da kendisine bazı sözler vermesi koşuluyla bu konuda söz verdi. Eğer genç kız eve üşümüş bir halde gelirse kendisini mutlaka ısıtacaktı, eğer aç gelirse bir şeyler yiyecekti; hizmetçisi onu bekleyecekti ve Serle'le kâhya evde her şeyin yolunda gidip gitmediğinden emin olacaklardı.

XXVI

Frank Churchill geri döndü; babasmı yemek masasında beklettiyse bile, bu Hartfield'de hiçbir zaman bilinmedi, çünkü Bayan Weston, Bay Woodhouse'un onu sevmesi konusunda o kadar özen gösteriyordu ki bu tür kusurların üstünü örtüyordu.

Geri döndüğünde saçları kesilmişti, kendisiyle tatlı tatlı alay etse bile, yaptığından hiç de utanmış gibi bir hali yoktu. Nasıl ki, yüzünün ifadesine yansıyabilecek herhangi bir kafa karışıklığını saklamak için saçlarının uzun kalmasına ihüyacı yoksa, aynı şekilde, moralini düzeltmek için parasını harcamaktan kaçınmaya da ihtiyacı yoktu. Her zamanki gibi

cesur ve canlıydı; Emma, onu gördükten sonra bu durumdan kendi kendine bir ahlak dersi çıkartmayı ihmal etmedi.

"Bunun böyle olması gerekir mi bilmiyorum, ama aklı başmda bir insan, kimseyi umursamadan aptalca bir şey yaparsa, o hareket kesinlikle aptalca olmaktan çıkıyor. Kötülük her zaman kötülüktür, ama aptallık öyle değil. Aptallık, onu yapanın kişiliğine bağlı biraz da. Bay Knightley, o havai ve aptal biri değil, inanın. Eğer öyle olsaydı daha farkk davranırdı. Ya yaptığını bir zafer gibi gösterir ya da bundan utanç duyardı. Tavırlarında, bir züppenin gösterişli hali, ya da yaptığı gereksiz hareketleri savunmaktan aciz bir zihnin kaçamak hali olurdu. Hayır, onun havai ya da aptal biri olmadığından adım gibi eminim."

Salı günü onu tekrar görmek gibi hoş bir ihtimal ortaya çıktı; üstelik de bu sefer, bir öncekine göre çok daha uzun bir süre birlikte olacaklardı ve bu yüzden genel olarak davranışlarını yargılamaya daha fazla fırsat bulabilecekti. Aynı zamanda, genç adamın kendisine karşı davranışlarının anlamını çıkarmasına ve kendisinin, ne kadar süre için aralarında biraz soğuk bir hava estirmesi gerektiğini tahmin etmesine ve onları ilk defa bir arada görecek olanların gözlemlerinin neler olabileceğini hayal etmesine yetecek kadar zaman bulacaktı.

Olayların, Bay Cole'un evinde cereyan edecek olmasına rağmen Emma, aslında çok mutluydu; bu arada Bay Elton'ı beğendiği günlerde bile, genç adamın hiçbir kusurunun

Bay Cole'la akşam yemeği yemeye bu kadar düşkün olması kadar gözüne batmadığım unutmaya çalışıyordu.

Babasımn rahatı büyük ölçüde sağlanmıştı, çünkü gerek Bayan Goddard, gerekse Bayan Bates o gece Hartfield'e geliyorlardı. Emma evden çıkmadan önce büyük bir zevkle hepsine saygılarını sundu; akşam yemeğini yemiş, oturmaktaydılar. Babası elbisesinin güzelliğine dikkati çekerken, o da iki hanıma elinden gelen bütün ikramı yapmaya çalıştı; ikisine de kalın birer dilim pasta ve dopdolu birer bardak şarap sundu. Böylece yemek sırasında bünyelerini neyin kaldırıp neyin kaldıramayacağı konusunda babasının gösterdiği titizlik yüzünden, istemeyerek de olsa nefislerinden fedakârlıkta bulunmak zorunda kalışlarını telafi etmeye çalışıyordu. Onlara akşam yemeği için zengin bir sofra hazırlamıştı; hanımların bu hazırladıklarını yeme imkânı bulabileceklerini umuyordu.

Bay Cole'un evine, bir arabayı takip ederek gitmişti, bunun Bay Knightley'e ait olduğunu görünce sevindi; çünkü fazla parası olmamasına rağmen sağlığı yerinde olan, hareket etmeye ve bağımsızlığına düşkün olan Bay Knightley at beslemezdi; Emma'ya bakılırsa, adam kendi kendine sağa sola gitmeye fazlasıyla meraklıydı ve Donwell Abbey'in sahibi olduğundan beri kendi arabasını pek çıkartmıyordu. Böylece Bay Knightley elini uzatıp arabadan inmesine yardım ederken Emma, beğenisini sıcağı sıcağına ona aktarma fırsatım bulmuştu.

"İşte, gelmeniz gerektiği gibi gelmişsiniz," dedi. "Bir centilmen gibi. Sizi gördüğüme çok sevindim."

Bay Knightley, ona teşekkür etti: "Böyle aynı anda gelmemiz ne kadar büyük şans! Eğer bu geceki ilk karşılaşmamız salonda olsaydı, benim her zamankinden daha centilmen olduğumu ayırt edemeyecek olmandan korkarım. Nasıl geldiğimi, görünüşümü ve tavrımı fark etmeyebilirdin."

"Yo, bunu fark ederdim; fark edeceğime eminim. İnsanlar kendilerine layık olmayan bir biçimde geldiklerinde üstlerinde hep bir telaş ve tedirginlik olur. Sizin bunu iyi taşıdığınızı düşündüğümü söylemeliyim, ama siz de bunu bir tür kabadayılık olarak yapıyorsunuz; sanki alışık olduğunuz bir kayıtsızlık bu. Sizinle bu tür koşullar artında her karşılaşmamda bunu görüyorum. Artık denemeniz gereken bir şey yok. Utandığınızın düşünülmesinden korkmazsınız. Kimseden daha uzun boylu görünmeye çalışmıyorsunuz. Artık sizinle aynı odaya girmekten çok mutluyum."

Bay Knightley'in buna cevabı, "Hadi canım sen de!" oldu, ama hiçbir biçimde öfkeli değildi.

Emma'nın, partiden de Bay Knightley'den olduğu kadar memnun olması için birçok sebep vardı. Kendisine gösterilen candan saygının karşısında, isteyebileceği bütün gelişmeler de olduğu için memnun olmaması mümkün değildi. Weston'lar geldiğinde gerek koca, gerekse karısından ona doğru en zarif sevgi

bakışlan, en güçlü takdir ifadeleri yönelmiş bir haldeydi. Oğul ise ona neşe dolu bir şevkle yaklaşmaktaydı; en çok genç kızla ilgileniyordu. Emma yemekte onun kendi yanına oturtulduğunu gördü, bunda genç adamın da parmağının olduğuna kuvvetle inanmaktaydı.

Parti biraz kalabalıktı, çünkü köyden kimsenin itiraz edemeyeceği bir aile de davet edilmişti. Cole'lar, bu insanları -Highbury'nin avukatı olan Bay Cox'un ailesinin erkek tarafını- tanıdıkları arasında sayma ayrıcalığına sahiptiler. Onlardan daha az değerli olan kadınlar ise akşama, Bayan Bates, Bayan Fairfax ve Bayan Smith'le birlikte geleceklerdi, şimdiyse yemeğe oturduklarında o kadar kalabalık olmuşlardı ki, ortak herhangi bir sohbet konusu mümkün olamıyordu. Siyaset ve Bay Elton konuları konuşulup geçildiğinde, Emma, dikkatinin tamamını komşusunun hoşluğuna ancak ayırabilir hale gelmişti. Uzaktan duyduğu ve kendisini ilgilenmeye mecbur hissettiği ilk ses, Jane Fairfax'in adı olmuştu. Bayan Cole, onunla ilgili çok ilginç olması beklenen bir şeyi anlatmaktaydı. Emma onun anlattıklarına kulak kabarttığında bunun dinlemeye değer bir şey olduğunu gördü. Emma'nın en sevdiği yam olan hayal gücü, kendisine eğlenceli bir malzeme bulmuştu. Bayan Cole, Bayan Bates'e Jane Fairfax'i ziyarete gittiğini ve odadan içeri girer girmez bir piyano forte* görünce şaşkına döndüğünü

* italyanca 'piyano' anlamına geliyor, bu sözcüğün kullanılması bir tür züppelik ifadesidir. (Ç.N.)

anlatıyordu. Bu oldukça zarif bir enstrümandı, öyle çok büyük değildi, ama geniş, kare biçiminde bir piyanoydu. Hikâyenin özü, şaşkınlık ve merak uyandıran bütün diyalogların, ona yönelik tebriklerin ve Bayan Bates'in yapması gereken açıklamaların sonu şuydu ki, bu piyano önceki gün Broadwood'dan gelmiş ve gerek teyzeyi, gerekse yeğeni çok şaşırtmıştı; hiçbir biçimde beklenmeyen bir şeydi bu. O kadar ki Bayan Bates'in anlattığına göre Jane'in kendisi bile başlangıçta ne olup bittiğini anlamamıştı, bunu kimin sipariş vermiş olacağım anlayamıyordu, ama şimdi ikisi de bunun yalnızca bir yerden gelmesinin mümkün olabileceğinin, yani tabu ki Albay Campbell tarafından sipariş verilmiş olabileceğinin farkındaydılar.

Bayan Cole, "İnsanın aklına başka türlüsünün gelmesi mümkün değil," diyordu, "ben zaten bu konuda herhangi bir şüphe duyulmasına şaşmıştım, ama anlaşılan Jane yalan zamanlarda onlardan bir mektup almış, ama mektupta bu konunun lafı bile edilmiyormuş. Jane, onlann âdeüerini herkesten iyi bilir, ama onlann bu sessizliğinin, hediyeyi verenin onlar olmadığı anlamına gelmesi için hiçbir sebep göremiyorum. Ona bir sürpriz yapmayı tercih etmiş olabilirler."

Bayan Cole'un, söylediklerim onaylayacak pek çok gerekçesi vardı; konuyla ilgili konuşan hemen herkes bu hediyenin Albay Camp-bell'dan gelmiş olduğuna aynı şekilde emin olmuş, böyle bir hediyenin verilmesine eşit derecede sevinmişlerdi. Daha şimdiden, Em-

ma'mn bir yandan Bayan Cole'a kulak verirken bir yandan da kendi kendine düşünmesini sağlamaya yetecek kadar elinde malzeme vardı.

"Açıkça söylüyorum, daha önce hiçbir şey bana bu kadar mutluluk vermemişti! O kadar iyi piyano çalan Bayan Fairfax'in bir müzik aletinin olmaması gerçekten çok üzücüydü. Özellikle gayet iyi enstrümanlann bir kenara fırlatılıp atıldığı ne kadar çok ev olduğunu düşünürsek, bu hepten utanç verici bir durum oluyordu. Bu tam da kendi kendimize bir tokat atmak gibidir; muhakkak! Çünkü daha dün Bay Cole'a, ben bir notayı ötekinden ayırt edemezken alet çalmaya henüz başlamış olan küçük kızlanmız bu işi belki de devam ettirmeyecekken, müziğin ustası olan zavallı Bayan Jane Fairfax'in elinin altında bir müzik aleti, kendisini eğlendirebilecek zavallı küçük bir spin-net'i bile yokken, salonumuzda duran o koskocaman, yeni alınmış piyanoya baktığımda utanç duyduğumu söylüyordum. Hatta o da benimle aynı fikirde olduğunu söyledi, yalnızca müzikten o kadar hoşlanıyor ki, hemen aletin satın alınması konusuna dalıp gitmekten kendisini alamadı. Komşulanmız-dan bazılannm bundan bizden fazla yararlanabileceklerini ve aletin aslında bunun için satın alınmış olduğunu, yoksa tabii ki bundan utanmamız gerekeceğini söylüyordu. Bayan Woodhouse'un bu akşam onu şöyle bir denemeye razı olacağı yönünde büyük ümitler besliyoruz."

Bayan Woodhouse bu sözler karşısında gerektiği gibi uyumlu davrandı ve Bayan Co-le'la yapılacak herhangi bir konuşmadan daha fazla bir şey elde edemeyeceğini anlayarak Frank Churchill'e döndü.

"Neden gülümsüyorsunuz?" dedi.

"Bir şey yok, siz neden gülümsüyorsunuz?"

"Ben mi? Sanırım Albay Campbell'ın böyle zengin ve bonkör olması karşısında aldığım keyiften gülümsüyorum. Bu çok hoş bir hediye."

"Çok."

"Sanırım daha önce kimseye böyle bir hediye verilmemiştir."

"Belki de Bayan Fairfax daha önce burada hiç bu kadar uzun zaman kalmamıştır."

"Ya da belki de onun kendilerinin piyanosunu kullanmasına izin vermemiştir. O piyanoya kimse dokunmuyor, Londra'da öyle kapalı duruyor."

"O büyük bir piyano forté'àir, Albay Campbell onun Bayan Bates'in evine büyük geleceğinden korkmuş olabilir."

"İstediğinizi söyleyebilirsiniz, ancak yüzü-nüzdeki ifade bu konudaki düşüncelerinizin benimkilerle çok benzer olduğunu ispat ediyor."

"Bilmiyorum. Daha çok, zekâma hak etmediğim kadar güvendiğinize inanıyorum. Gülümsüyorum çünkü siz de gülümsüyorsunuz ve büyük bir ihtimalle sizin şüphelendiğinizi sandığım şeylerden şüphe duyacağım, ama şimdilik neyin sorgulanması gerektiğini

göremiyorum. Eğer bu hediyeyi veren kişi Albay Campbell değilse kim olabilir?" "Bayan Dixon'a ne dersiniz?" "Bayan Dixon! Çok doğru, gerçekten. Bayan Dixon hiç aklıma gelmemişti. Bir müzik aletinin ne kadar hoşa gideceğini babası kadar iyi biliyor olmalı. Hatta belki bu hediyenin veriliş tarzı, ardındaki sır, sürpriz olması, yaşlı bir adamdan çok, genç bir kadının yapacağı bir plana benziyor. Ben de bu piyanoyu hediye edenin Bayan Dixon olduğunu düşünüyorum. Size demiştim, sizin şüpheleriniz benimkileri yönlendirir."

"Eğer öyleyse, şüphelerinizi genişletip Bay Dixon'a kadar uzatmalısınız."

"Bay Dixon ha? Çok güzel. Evet, bunun Bay ve Bayan Dixon'in ortak hediyesi olduğunu hemen kavradım. Geçen gün onun Bayan Jane Fairfax'in piyano çalmasını nasıl da ateşli bir biçimde takdir ettiğinden bahsetmiştik, biliyorsunuz."

"Evet ve o konuda bana anlattığınız şeyler daha önce aklımdan geçirdiğim bir fikri doğruladı... Ne Bay Dixon'm ne de Bayan Fairfax'in iyi niyetleriyle ilgili kötü bir şey düşünmek isterim, ama Bay Dixon'm Bayan Fairfax'in arkadaşına evlenme teklif ettikten sonra Jane'e âşık olma hatasına düştüğünden, ya da Jane tarafından da kendisine karşı belli bir bağlanma fark ettiğinden şüphe ediyorum. İnsan doğruyu bulmadan önce yirmi şey tahmin edebilir, ama Bayan Jane Fairfax'in CampbeH'larla birlikte İrlanda'ya gideceğine Highbury'ye gelmeyi tercih etmiş ol-

masının özel bir sebebi olduğuna eminim. Burada bir yokluk ve kefaret hayaü sürüyor, orada ise hayatı eğlenmekten ibaret olacaktı. Sağlığı için memleketinin havasına güvenme iddiasına gelince, bunu yalnızca bir bahane olarak görüyorum. Mevsim yaz olsaydı hadi neyse, ama ocak, şubat ve mart aylarında insanın memleketinin havası ona nasd yarar sağlayabilir? İnsanın hassas bir bünyesi varsa -ki onun da böyle bir durumu olduğunu söyleyebilirim- şöyle iyi yakılmış ateşler ve atlı arabalar çok daha yararlı olacaktır. Sizden bütün şüphelerimi paylaşmanızı istemiyorum, sadece dürüst bir biçimde aktarıyorum. Gerçi siz, şüphelerimi paylaşmak sanki çok soylu bir işmiş gibi davranıyorsunuz."

"Ve sözüme güvenin lütfen, şüphelerinizin gerçek olma ihtimali yüksek. Bay Dixon'in Bayan Jane Fairfax'in çaldığı müziği, arkada-şınınkine tercih etmesinin çok belirleyici olduğunu ben de düşünüyorum."

"Hem sonra, onun hayatını kurtarmış. Bunu hiç duydunuz mu? Teknede verilen bir partide Bayan Fairfax bir kaza sonucu suya düşüyormuş. Bay Dixon onu tutmuş."

"Kurtardı; ben de oradaydım, partiye katılmıştım."

"Gerçekten orada mıydınız? Pekâlâ, ama tabii gözünüze çarpan bir şey olmadı, çünkü bu sizin için çok yeni bir fikir. Eğer ben orada olsaydım, sanırım bazı şeyleri keşfederdim."

"Sanırım keşfederdiniz, ama bendeniz, şu basit ve sade bendeniz, olup bitenden fazlası-

nı göremedim; yani Bayan Fairfax'in neredeyse tekneden aşağı düştüğünü ve Bay Dixon'in onu kurtardığını... Her şey bir anda olup bitti. Gerçi olayı izleyen şok ve heyecan çok büyüktü ve çok daha kalıcıydı -hepimizin tekrar rahatlaması için yarım saat geçmiştir herhalde- yine de bu, özel bir endişe yaratabilecek herhangi bir şeyin fark edilmesini mümkün kılmayacak kadar genel bir duyguydu. Ancak sizin bazı şeyleri keşfedemeyeceğinizi söylemek istediğim sanılmasın."

Konuşmaları bu noktada kesildi. Sofraya getirilen iki yemek arasındaki biraz fazla uzamış olan aranın verdiği rahatsızlığı masada-kilerle paylaşmaları bekleniyor ve diğerleri kadar resmi ve derli toplu olmaları gerekiyordu, ama masa tekrar güvenli bir biçimde yiyeceklerle kaplandığında, herkese servis yapıldığında ve konuklar yemeğiyle meşgul olmaya başlayıp rahata erdiğinde, Emma şöyle dedi:

"Bu piyano forté'nin gelişi benim açımdan çok belirleyici bir şey. Bu konuda biraz daha fazla şey bilmek istiyordum, bu da bana gereken bilgiyi sağlamış oldu. Bakın göreceksiniz, kısa bir süre içinde bu hediyenin Bay ve Bayan Dixon'dan geldiğini duyacağız."

"Ve eğer Dixon'lar bununla ilgili herhangi bir bilgileri olduğunu reddederlerse, bunun CampbeH'lardan geldiğini anlamalıyız."

"Hayır, bunun CampbeH'lardan gelmediğine eminim. Bayan Fairfax de bunu gönderenin Campbell'lar olmadığını biliyor, yoksa ilk olarak bu tahmini yürütürdü. Eğer aklına

onlar gelmiş olsaydı böyle kafası karışmazdı. Belki bu konuda sizi ikna edememişimdir, ama ben bu işte Bay Dixon'm önemli bir rolü olduğuna eminim."

"Eğer ikna olmadığımı iddia ederseniz beni gerçekten incitmiş olursunuz. Benim değerlendirmelerim, bütünüyle sizin akıl yürütmelerinizden etkileniyor. Başlangıçta, sizin bu hediyeyi verenin Albay Campbell olduğunu kabul ettiğinizi sandığım sırada, bunun babacan bir şefkat ve bu anlamda dünyanın en doğal şeyi olduğunu düşünmüştüm, ama Bayan Dixon'dan bahsettiğinizde bu hediyenin iki kadın arasındaki sıcak bir dostluğun nişanesi olma ihtimalinin ne kadar büyük olduğunu hissettim. Ve şimdi bunu bir aşk hediyesinden başka bir şey olarak görmem mümkün değil."

Konuyu biraz daha ileri götürecek bir durum yoktu. Genç adam gerçekten ikna olmuş gibi görünüyordu, sanki bunu hissetmiş gibi bir hali vardı. Emma daha fazla bir şey söylemedi, başka konulara sıra gelmiş, yemek ve tatlı yenmiş, evin çocukları içeri gelmişler, konuşmaların olağan akışı içinde, çocuklarla konuşulmuş ve takdir görmüşler; hiçbiri, öbürüne baskın çıkmamış, birkaç akıllıca, birkaç tamamen aptalca laf sarf edilmişti. Her gün

yapılan yorumlardan, aynı sözlerin sıkıcı tekrarlarından, eskimiş haberlerden ve sıkıcı şakalardan daha kötü bir şey olmuyordu.

Hanımlar yemek bitince salona henüz geçmişlerdi ki diğer hanımlar geldiler. Emma kendi küçük arkadaşının içeri girişini seyret-

ti; onun vakan ve zarafeti karşısında gurur-lanmasa, çiçekler açan tatblığı ve yapmacıksız tavırlanna bayılmasa bile, yaşadığı hayal kınklığının ortasında kendisine böyle teselli edici keyifler sağlayan o hafif, neşeli ve fazla içli olmayan tabiatı karşısında, bütün kalbiyle sevinmekteydi. İşte orada oturuyordu; son zamanlarda ne kadar çok gözyaşı dökmüş olduğunu kim tahmin edebilirdi? Dostlanyla birlikte olmak, güzelce giyinmek ve başkala-nnın da güzelce giyinmiş olduğunu görmek, oturup gülümsemek, güzel olmak ve hiçbir şey söylememek; o saati mutlu geçirmesi için yeterliydi. Jane Fairfax'in herkesten üstün bir görüntüsü yoktu, öyle hareket de etmiyordu, ama Emma'ya göre kendi duygulan yerine Harriet'in duygulannı hissetmeye hazırmış gibiydi Bayan Fairfax; arkadaşının kocası tarafından sevildiğini bilmenin tehlikeli hazzından feragat edip, Bay Elton'ı bile olsa karşılıksız sevmenin mahcubiyetini yaşamayı tercih ederdi.

Böyle kalabalık bir partide Emma'nm ona yaklaşmasına gerek yoktu. Piyanodan bahsetmek istemiyor, kendisini fazlasıyla bu sır-nn içinde hissediyordu, merak ya da ilgi göstermesi zor olabilirdi, ama diğerleri için bu konu sanki az önce gündeme gelmişti. Kutla-malan kabul ederken Jane Fairfax'in yüzünün kızardığım, "Benim harika dostum Albay Campbell" sözlerine eşlik eden o suçlu kıza-nkkğı gördü.

Çok iyi kalpli ve müziğe meraklı biri olan Bayan Weston bu durumla özellikle ilgilen-

misti; Emma onun bu konunun üzerinde durmaktaki ısrarını izlerken eğlenmekten kendini alamıyordu. Olayın güzel kahramanının yüz ifadesinde kolaylıkla okunabilen, konuyla ilgili mümkün olan en az şeyi söyleme arzusundan tamamıyla habersiz bir biçimde, bir sürü şey sormak, aletin sesini ayarlamak, ona dokunmak, pedalına basmak istiyordu.

Kısa sürede beylerin bir kısmı da onlara katıldı; Frank Churchill, en erken gelenlerden biri oldu. İçeriye herkesten önce girdi, herkesten yakışıklıydı, geçerken genç Bayan Bates ve yeğenine iltifat ettikten soma doğrudan hanımların oturduğu çemberin öteki tarafına yöneldi, Bayan Woodhouse burada oturmaktaydı ve onun yanında oturacak bir yer bulana kadar da oturmadı. Emma herkesin o anda ne düşünmekte olduğu konusunu Tanrıya bıraktı. Frank Churchill'in hedefi kendisiydi ve herkes bunu anlamalıydı. Emma, onu arkadaşı Bayan Smith'le tanıştırdı ve bunun ardından uygun anlarda her ikisinin birbiri hakkında neler düşündüğünü öğrendi. Frank Churchill hiç bu kadar güzel bir yüz görmemişti ve onun naifliğinden de çok hoşlanmıştı. Harriet ise, "Bunu söyleyerek ona büyük bir iltifat ettiğimin farkındayım, ama sanki biraz Bay Elton'a benziyor," dedi. Emma öfkesini bastırıp hiç sesini çıkarmadan başını çevirdi.

Bayan Fairfax'e doğru attıkları ilk bakışların arkasından beyefendiyle Emma birbirlerine anlamlı anlamlı gülümsediler, ama herhangi bir şey söylememek çok daha uygundu.

-326-

Bay Churchill, genç kıza yemek odasından kaçmak için sabırsızlandığım söylemişti, masada uzun süre oturmaktan nefret ederdi -elden geldiğince ilk kaçan hep o olurdu. Babası, Bay KnighÜey, Bay Cox ve Bay Cole, o ayrılırken civarın meselelerine dalmış bir haldeydiler, orada kaldığı sürece onlann sohbeti hoşuna gitmişti, genelde çok beyefendi ve aklı başında adamlar olarak görüyordu onlan. Bay Frank Churchill, burada hoş ailelerin az olduğunu düşünmesine rağmen, genelde High-buryyle ilgili olarak çok olumlu konuşmaktaydı, o kadar ki Emma, onun burayı küçümsemeye fazlasıyla alıştığım düşünmeye başladı. O da ona Yorkshire'daki sosyete, Enscom-be'da ne kadar komşuluk edildiği ve benzeri konular hakkında sorular sormaya başladı ve genç adamın verdiği cevaplardan Enscom-be'da fazla bir şey olmadığım, bir dizi büyük aile arasında ziyareüer yapıldığım, bunlardan Wçbirinin fazla yalanda yaşamadığım ve herhangi bir ziyaretin hangi gün yapılacağı tespit edilip daveüer kabul edilse bile, Bayan Churchill'in sağlık ve ruhsal durumuyla ilgili olarak gitmeye uygun bir durumda olmaması ihtimalinin hep olduğunu, yeni birilerine misafirliğe hiç gitmediklerini, genç adamın kendi ayn ilişkileri olsa da, evden kaçabilmesinin ya da bir tanıdığını akşam davet edebilmesinin o kadar da kolay olmadığım, zaman zaman belirli bir ustalık gerektirdiğini öğrendi.

Emma, Ensçombe'un tatmin edici olmadığım ve en iyi haliyle Highbury'nin, kendi evinde istemediği kadar sakin bir hayat süren

-327-

genç bir adamı memnun edebileceğini gördü. Onun Enscombe'da çok önemli bir yeri olduğu belliydi. Bununla övünmüyordu, bu durum doğal olarak belli oluyordu, dayısının elinden bir şeyin gelmediği durumlarda yengesini kandırabiliyordu. Hanımefendinin bunu fark edip gülmesini, zamanla onu her şeye (birkaç nokta dışmda) ikna edebileceğine inanmasına borçluydu. Yengesi üzerinde etkisiz olduğu noktalardan birisini de söyledi: Yurt dışına gitmeyi çok istemişti, yolculuk yapmasına izin verilmesi konusunda çok büyük bir heves göstermiş, ama yengesi bunun lafını bile duymak istememişti. Bütün bunlar önceki yıl olmuştu. "Şimdi," diyordu, "artık aynı arzuyu duymamaya başladım."

Emma, yengesi üzerinde etkisiz olduğu öteki noktanın, babasına iyi davranmak olduğunu tahmin etti.

Genç adam kısa bir duraklamadan sonra, "Korkunç bir şey keşfettim," dedi. "Yarın buraya gelmemin üzerinden tam bir hafta geçmiş olacak, yani burada kalacağım zamanın yansı. Günlerin bu kadar hızlı geçebileceğini hiç düşünmezdim. Yann tam bir hafta! Ve eğlenmeye daha yeni başladım, Bayan Weston ve diğerleriyle henüz yeni tanıştım! Bunu hatırlamaktan nefret ediyorum."

"Belki de artık bu kadar az sayıda günden birini saçınızı kestirmek için harcamış olduğunuzdan pişmanlık duymaya başlayabilirsiniz."

Genç adam gülümseyerek, "Hayır," dedi. "O hiç de pişmanlık duyulacak bir konu de-

ğil. Eğer arkadaşlanmı görmeye uygun bir durumda olduğuma inanmazsam, onlan görmekten hiç zevk almam."

Beylerin geride kalanlan da artık odaya gelmişlerdi; Emma, birkaç dakika için başım öteki tarafa çevirip, Bay Cole'u dinlemek zorunda kaldı. Bay Cole uzaklaşıp, o da dikkatini eskisi gibi genç adama yöneltebildiğinde, Frank Churchill'in tam karşısında oturan Bayan Fairfax'e dikkatle baktığını gördü.

"Ne oldu?" dedi.

Genç adam irkildi; "Beni uyardığrnız için teşekkür ederim," dedi. "Sanırım büyük bir terbiyesizlik ettim, ama Bayan Fairfax saçını öyle bir tuhaf yapmış ki -o kadar tuhaf bir şekil olur- gözlerimi ondan alamadım. Hiç bu kadar outré* bir şey görmemiştim! O bukleler ne öyle! Bu, onun kendi hayal ettiği bir model olmalı. Ona benzeyen kimseyi görmedim. Gidip ona bunun İrlanda modası olup olmadığın sormalıyım. Sorayım mı? Evet, soracağım, söylüyorum işte, bunu yapacağım ve siz de bunu nasıl karşıladığını göreceksiniz, bakalım rengi değişecek mi?"

Hemen gitti, Emma onun Bayan Fairfax'in önünde durup onunla konuştuğunu gördü, ama bunun genç hanım üzerindeki etkileriyle ilgili hiçbir şey görmesi mümkün değildi çünkü Bay Churchill tam da ikisinin arasında, Bayan Fairfax'in önünde durmuştu.

O geri dönmeden, oturduğu sandalyeye Bayan Weston yerleşti.

"Böyle büyük partilerin lüksü de burada,"

* Tuhaf anlamında, Fransızca. (Ç.N) -329-

dedi, "insan her istediğinin yanına gidip istediğini söyleyebiliyor. Sevgili Emma'cığım seninle konuşmayı öyle çok istiyorum ki. Bazı şeyler keşfettim ve tıpkı senin gibi bazı planlar yapıyorum; bu fikir henüz tazeyken sana söylemem gerek. Bayan Bates'le yeğeninin buraya nasıl geldiklerini biliyor musun?" "Nasıl mı? Davet edilmemişler miydi?" "Yo, edilmişlerdi; ama buraya kadar nasıl geldiler? Hangi araçla?"

"Yürümüşlerdir diye düşünüyorum. Başka nasıl gelebilirler?"

"Çok doğru. Valla, demin Bayan Jane Fairfax'in gecenin o vaktinde eve tekrar yürümesinin ne kadar üzücü olacağım düşündüm, biliyorsun geceler artık soğuk oluyor. Ve ona baküğımda -ki onun daha önce bu kadar iyi göründüğüne hiç şahit olmamıştım-ısınmış olduğunu ve soğuğa karşı özellikle hassas olacağmı fark ettim. Zavallı kız! Bunu düşünmeye dayanamadım, o yüzden Bay Weston odaya gelince onu yakalar yakalamaz onunla arabayla ilgili konuştum. Benim isteklerimi ne kadar kolay kabul eder, bilirsin. Onun da onayını aldıktan sonra hemen Bayan Bates'e gidip arabanın bizi eve götürmeden önce onun hizmetinde olduğunu söyledim; bunun onu hemen rahatlatacağını düşünmüştüm. Hey Tannm!

Ne kadar rninnet-tar olduğuna inanamazsın. 'Kimse onun kadar talihli olamazdı!', ama çok çok teşekkür ediyordu, 'bizi rahatsız etmelerine hiç gerek yoktu çünkü onlan Bay Knightley'in arabası getirmişti ve tekrar eve götürecekti.' Bunu

duyunca çok şaşırdım, çok da memnun oldum, orası kesin, ama gerçekten çok şaşırdım. Ne kadar ince bir davranış, ne kadar düşünceli bir özen! Çok az erkeğin akıl edebileceği türden bir şey. Uzun lafın kısası, Bay Knightley'in her zamanki hallerini bildiğimden, arabanın aslında onlar için kullanıldığını düşünme eğilimindeyim. Sırf kendisi için bir çift at koşmayacağından ve bunun yalnızca onlara yardımcı olabilmek için bir bahane olduğundan şüphe ediyorum."

Emma, "Sanırım," dedi. "Muhtemelen tek nedeni budur. Böyle bir şeyi yapması Bay Knightley'den daha muhtemel olan bir başka adam daha tanımıyomm. Böylesine iyilik dolu, yararlı, düşünceli ve tatlı bir hareketi ancak o yapar. Bay Knightley öyle zarif bir adam değildir, ama gerçekten insancıl biridir ve Jane Fairfax'in sağlığının kötü olduğu düşünüldüğünde, bu onun açısından bir insanlık meselesi olarak görülebilir. Gösterişten uzak bir iyiliği Bay Knightley'den daha iyi düzenleyebilecek biri gelmiyor aklıma. Bugün atlanmn olduğunu biliyordum çünkü buraya birlikte vardık ve bununla ilgili olarak onu alaya aldım, ama ağzından tek bir kelime bile kaçır-madı."

Bayan Weston, gülümseyerek, "Eh," dedi. "Bu noktada onun basit, tarafsız bir iyilik yapmış olduğuna sen benden daha fazla ihtimal tanıyorsun, çünkü Bayan Bates konuşurken kafama bir şüphe takıldı ve bir daha da o şüpheyi aklımdan çıkaramadım. Düşündükçe daha da aklıma yatıyor. Kısacası, Bay

Knightley'le Bayan Fairfax'i birbirlerine yakıştırdım. Seninle arkadaşlık etmenin sonuçlarını görebiliyor musun! Sen ne dersin buna?"

Emma, "Bay Knightley ve Jane Fairfax!" diye bağırdı. "Sevgili Bayan Weston, böyle bir şeyi nasıl düşünebilirsiniz?.. Bay Knightley!.. Bay Knightley evlenmemeli! Küçük Henry, Donwell'den mahrum mu kalsın?.. Yo! Hayır, hayır, Donwell, Henry'nin olmalı. Bay Knightley'in evlenmesini hiçbir biçimde onaylayamam ve eminim ki bu hiç de ihtimal dahilinde değildir. Böyle bir şeyi düşünmeniz karşısında çok şaşırdım."

"Sevgili Emma, bana bunu neyin düşündürdüğünü sana söyledim. Ben onlann bir a-raya gelmesini istiyor değilim -sevgili küçük Henry'nin zarar görmesini istemem- ama bu fikrimi aklıma sokan koşullar oldu; aynca eğer Bay Knightley gerçekten evlenmek istese, konudan habersiz altı yaşındaki bir çocuk olan Henry'yi düşünüp kendi hayatını engellemesini beklemezsin değil mi?"

"Evet, beklerim. Henry'nin yerinden edilmesine dayanamam... Bay Knightley evlenecekmiş!.. Hayır, böyle bir şey hiç aklıma gelmedi ve şimdi de buna uyum sağlamam mümkün değil. Hem de bütün kadınlar arasında tutup Jane Fairfax'le evlensin!"

"Yok, ama sen de çok iyi biliyorsun, Bay Knightley onu her zaman çok beğenmiştir."

"Ama böyle bir birleşme sağduyudan çok uzak bir hareket olur!"

"Ben sağduyudan bahsetmiyorum, yalnız-

ca bunun ihtimal dahilinde olduğunu söylüyorum."

"Söylediğinizden daha başka bir kaynağınız olmadıkça ben bunu ihtimal dahilinde göremiyorum. Bay Knightley'in iyi huylu olması ve insanlığı, size de söylediğim gibi, onlann hizmetine vermek için atlan almasına yeter de artar bile. Onun Jane Fairfax'ten bağımsız olarak, Bates'lere karşı bir saygısı hep olmuştur biliyorsunuz ve onlara özen göstermekten hep memnuniyet duymuştur. Sevgili Bayan Weston siz çöpçatanlığa soyunmayın. Bu işte pek başansızsmız. Jane Fairfax, Abbey'in hanımı olsun!.. Ah! Hayır, hayır; bu fikrin karşısında insanın bütün duygulan isyan ediyor. Bay Knightley'in kendi hatın için böyle çılgınca bir şey yapmasına izin vermem ben."

"Böyle bir şeyi, eğer istiyorsan sağduyudan uzak bir hareket olarak adlandırabiliriz, ama çılgınlık sayılmaz. Maddi durumlannın eşitsizliği ve biraz da yaşlarının uygunsuzluğu dışında ben yakışıksız hiçbir şey göremiyorum."

"Ama Bay Knightley evlenmek istemiyor ki. Bu konuda en ufak bir fikrinin olmadığına eminim. Bunu onun kafasına sokmayın olur mu? Hem neden evlensin ki? Kendi basma gayet mutlu, çiftliği, koyunlan, kütüphanesi ve yönetmesi gereken köyüyle birlikte, şimdiki halinden daha mutlu olması mümkün değil ki; üstelik de kardeşinin çocuklarını çok seviyor. Evlenmesi için hiçbir sebep yok; ne zamanını, ne de kalbini doldurması gerekiyor."

"Sevgili Emma'cığım, eğer kendisi de böyle düşünüyorsa öyledir, ama eğer Jane Fairfax'i gerçekten seviyorsa... "

"Bu saçmalık! Jane Fairfax onun umurunda bile değil. Aşk söz konusu olunca, onu umursamadığından emmim. Bayan Fairfax ve ailesi için her türlü iyiliği yapabilir, ama... "

Bayan Weston, gülerek, "Pekâlâ," dedi. "Belki de onlara yapabileceği en büyük iyilik Jane'in saygıdeğer bir yuva kurmasını sağlamak olacaktır."

"Eğer bu, onun açısından bir iyilik olacaksa bile eminim ki Bay Knightley için kötü olacaktır; çok utanç verici ve alçaltıcı bir bağlantı. Bayan Bates'le akrabalık etmeye nasıl katlanabilecek? Abbey'e gelip bütün gün ona, Jane'le evlendiği için teşekkür etmesine nasıl dayanacak?.. 'Ne kadar nazik ve kibar, ama zaten o hep çok kibar bir komşu olmamış mıydı?' ve sonra daha yarım cümle edemeden konu, annesinin eski iç gömleğine geçecektir. 'Bu o kadar eski bir iç gömlek değil -çünkü daha hâlâ uzun zaman dayanacaktır- gerçi çok şükür iç gömlekleri hep çok sağlam olmuştur'... falan filan."

"Çok ayıp Emma! Onu taklit etme. İstemediğim halde güldürüyorsun beni. Hem bana sorarsan Bay Knightley, Bayan Bates'ten fazla rahatsız olmaz. Küçük şeyler onu rahatsız etmez. Bayan Bates konuşup durabilir, Bay Knighüey eğer kendisi bir şey söylemek isterse yalnızca sesini yükseltip onun sesini bastırır, ama sorun bunun, onun için kötü bir akrabalık ilişkisi olup olmayacağı değil ki,

-334-

bunu isteyip istemediği ve bana sorarsan istiyor. Onun Jane Fairfax'i ne kadar yücelttiğini duydum, sen de duymuşsundur! Onunla ilgilenmesi, onun sağlığıyla ilgili hissettiği endişeler, onun mutlu bir gelecek kurmasıyla ilgilenişi! Bu konularda kendisini ifade ederken çok sıcak konuştuğuna şahit oldum. Piyano çalışını ve sesini bu kadar takdir etmesi! Sonsuza kadar onu dinleyebileceğini söylediğini duydum. Ah! Aklıma gelen bir başka fikri neredeyse unutacaktım; buraya birisi tarafından gönderilmiş bulunan şu piyano. Hepimiz onun CampbeH'lann gönderdiği bir hediye olduğunu düşünüp mutlu olduk, ama Bay Knightley'in hediyesi olamaz mı? O

v^Aııuıl

gönderdiğinden şüphelenmekten kendimi alamıyorum. O âşık olmasa bile tam da bunu yapacak insan."

"O zaman hiç kimse onun âşık olmadığını savunamaz, ama ben bunun hiç de onun yapacağı bir şey olduğunu düşünmüyorum. Bay Knightley hiçbir şeyi gizlice yapmaz."

"Bay KnighÜey'in Bayan Fairfax'in sürekli bir müzik aletine sahip olmamasıyla ilgili yakındığını duydum, gerektiğinden daha sık aklına takılıyordu bu durum."

"Öyle diyelim, ama Bayan Fairfax'e bir piyano hediye etmeye karar verse, bunu ona söylerdi."

"Ama sevgili Emma'cığım, bu davranışın nezaket kurallarına aykırı olup olmayacağıy-la ilgili bazı endişeleri olabilir. O piyanoyu hediye edenin o olduğuyla ilgili bazı çok güçlü fikirlerim var. Bayan Cole, yemekte bize bu

-335-

konuyu açtığında özellikle sessiz kaldı, bundan eminim."

"Aklınıza bir fikir geliyor ve ona kapılıp gidiyorsunuz Bayan Weston, oysa siz hep bunu benim yaptığımı söylerdiniz. Bay Knightley'de herhangi bir bağlanma belirtisi görmüyorum... Piyano fortéyle ilgili aklınıza gelen hiçbir şeye inanmıyorum. Ve ancak sağlam kanıtların gösterilmesi halinde Bay Knightley'in Jane Fairfax'le evlenmeyi düşündüğüne emin olabilirim."

Bu konuyu aynı şekilde bir süre daha tartışmaya devam ettiler, Emma, arkadaşının aklını çeliyordu, çünkü aralarında boyun eğmeye daha alışık olan Bayan Weston'di; ta ki odanın içindeki hafif bir ses, onlara çayın bittiğini ve müzik aletinin hazır olduğunu haber verene kadar konuşup durdular. Aynı anda, Bay Cole, Bayan Woodhouse'a şu aleti biraz denemesi

için ricada bulunmak üzere yanlarına yaklaşmıştı. Emma'nm, Bayan Weston'la yaptığı tartışmanın ateşi içinde unutup gittiği ve sadece Bayan Fairfax'in yanına oturduğunu fark ettiği Bay Frank Churchill de Bay Coleü izleyip aynı konuda ısrarcı oldu. Zaten her koşulda başı çekmek Emma'nın hoşlandığı bir şeydi, öneriyi kabul etti.

Yapabileceğinden fazlasını denemeye girişmeyecek kadar yeteneWerinin farkındaydı; genellikle herkesin hoşuna giden küçük şarkılar söylerdi. Şarkısına eşlik eden birinin olması hoşuna gitti ve onu şaşırttı; Bay Frank Churchill, alçaktan, ama doğru okuyan bir ikinci ses olmuştu. Şarkının sonunda genç

kızdan izin istendi ve her şey olağan akışında devam etti. Genç adam çok hoş bir sese ve mükemmel bir müzik bilgisine sahip olmakla suçlandı; o, bunu kibarca reddetti; müzikten hiç anlamıyordu ve hiç sesi yoktu. Bir kere daha ikisi birlikte şarkı söylediler ve sonra Emma yerini Bayan Fairfax'e bıraktı. Bu genç hanımın gerek ses, gerekse enstrüman çalmakta gösterdiği başarının kendisininkinden çok üstün olduğunu saklamaya gerek bile görmedi.

Karışık duygularla piyanonun çevresini sarmış olanlardan biraz daha uzak bir yere oturup dinlemeye başladı. Frank Churchill yine şarkı söyledi. Görünüşe bakılırsa ikisi Weymouth'ta birkaç defa birlikte şarkı söylemişlerdi. Ancak olup biteni büyük bir dikkatle dinleyenler arasında olan Bay Knightley'in görüntüsü kısa bir süre sonra Emma'nın aklının yansını meşgul etmeye başladı ve Bayan Weston'm şüpheleriyle ilgili düşüncelere daldı; bir arada şarkı söyleyen seslerin tatlı tınıları bu düşüncelerini ancak anlık olarak bölebiliyordu. Bay Knightley'in evlenmesi konusundaki duygulan yatışmış değildi. Bu işte kötülükten başka bir şey göremiyordu. Bu, hem Bay John Knightley hem de bunun bir sonucu olarak Isabella için büyük bir hayal kınklığı olacaktı. Çocuklara da gerçekten zarar verecekti. Hepsi için çok incitici olan bir değişiklik ve maddi kayıp; babasının gündelik rahatlığı açısından çok büyük bir ilginin azalması. Kendisine gelince, Jane Fairfax'in Donwell Abbey'de olması fikrine katlanamı-

yordu. Hepsinin kabul etmesi gereken bir Bayan Knightley!.. Hayır, Bay Knightley asla evlenmemeliydi. Küçük Henry, Donwell'in vârisi olarak kalmalıydı.

Sonunda Bay Knightley arkasına baktı ve gelip onun yanma oturdu. Önce yalnızca çalınan müzik üstüne konuştular. Jane Fairfax'in piyano çalışını kesinlikle çok sıcak bir biçimde takdir ediyordu; yine de, diye düşündü, Bayan Weston'm bakış açısı olmasa, bu onu pek etkilemezdi. Ancak Emma, bir mihenk taşı gibi, onun teyze ve yeğeni buraya kadar taşımasının ne kadar kibar bir hareket olduğundan bahsetmeye başladı. Adamın verdiği cevap konuyu kısa kesme havasındaysa da Emma bunun, Bay Knightley'in yaptığı bir kibarlık hakkında uzun uzun konuşulmasından kaçınmak istediğine işaret ettiğini düşündü.

Emma, "Hep aklıma takılan bir konudur," dedi. "Böyle durumlarda bizim arabayı kullanamıyoruz. Bunu istemediğimden değil, ama biliyorsunuz, babamın James'i böyle bir amaç için kullanmamıza ikna etmek imkânsızdır."

Bay Knightley, "Söz konusu bile olamaz, söz konusu bile olamaz," dedi. "Ama sen bunu yapmayı sık sık istiyorsundur, eminim." Ve Emma'nın bir adım daha atması gerektiği kanaati içindeymişçesine gülümsedi.

Emma, "Campbell'lann şu hediyesi," dedi, "O piyano ne kadar büyük kibarlık."

Bay Knightley, "Evet," diye cevapladı, hiçbir belirgin utanma belirtisi göstermiyordu.

-338-

"Ama bundan onu haberdar etselerdi çok daha iyi bir şey yapmış olurlardı. Sürprizler çok aptalca oluyor. İnsanın olaydan alacağı zevk de azalıyor ve genellikle ciddi bir münasebetsizlik yaşanıyor. Albay Campbell'ın daha akıllıca davranacağını umardım."

O anda Emma, Bay Knightley'in hediye piyano ile zerre kadar ilgisi olmadığına başı üzerine yemin edebilirdi, ama adamın özel bir bağlanmadan uzak olup olmadığı -özel bir beğeni ya da tercihin söz konusu olup olmadığı- bir süre daha kuşkulu bir durum olarak kaldı. İkinci şarkısının sonuna doğru Jane'in sesi kalınlaştı.

Şarkı bittiğinde Bay Knightley, "Bu kadar yeter," dedi, "bu gece için yeteri kadar şarkı söyledin; artık susabilirsin."

Ama biraz sonra bir şarkı daha söylenmesi için ricalarda bulunulmaya başlandı. Bir tanecik daha söylemesi için ısrar edildi. Bayan Fairfax'i hiçbir biçimde yormayı istemezlerdi ve yalnızca tek bir şarkı daha isteyeceklerdi. Ve Frank Churchill'in şöyle dediği duyuldu, "Bence bunu hiç çaba göstermeden bile becerebilirsiniz, ilk bölüm o kadar kolay ki. Şarkının gücü ikinci kısımda görülüyor." Bay Knightley kızdı.

İçerlemiş bir sesle, "O çocuk," dedi, "kendi sesim göstermekten başka hiçbir şeyi düşünmüyor. Böyle olmaması gerekir." O sırada yalanlarından geçmekte olan Bayan Bates'e dokunarak, "Bayan Bates, yeğeninizin böyle sesi kısılana kadar şarkı söylemesine neden izin veriyorsunuz? Delirdiniz mi siz? Gidin ve

-339-

engel olun lütfen. Ona karşı çok merhametsiz davranıyorlar," dedi.

Jane için duyduğu gerçek endişe yüzünden minnetini belirtecek kadar bile orada kalamayan Bayan Bates, hemen ileri atılıp daha fazla şarkı söylenmesini engelledi. Akşamın konser kısmı burada son buldu, çünkü Bayan Woodhouse ve Bayan Fairfax'den başka müzik yapacak genç hanım yoktu, ama kısa bir sürede (beş dakika içinde) dans etme önerisi -nereden çıktığını tam olarak bilen yoktu- Bay ve Bayan Cole tarafından öyle büyük bir kuvvetle desteklendi ki, her şey hızla kenara çekilip dans edecek alan açıldı. Halk danslarında usta olan Bayan Weston piyanoya oturdu ve dayanılmaz bir vals çalmaya başladı. Kendisine çok yakışan bir zarafetle Emma'ya doğru yürüyen Frank Churchill elini tutup, Emma'yı dansa kaldırdı.

Diğer genç çiftlerin eşleşmesini beklerlerken, Emma bir yandan sesi ve zevki konusunda yapılan iltifatları kabul ediyor, bir yandan da çevresine bakıp Bay Knighüey'in ne yaptığını görmeye çalışıyordu. Bu bir deneme olacaktı. Genellikle dans eden bir adam değildi. Eğer şu sıra Jane Fairfax'le eşleşme konusunda büyük bir gayret gösterirse bu bazı anlamlara gelirdi. Hemencecik ortaya çıkmadı. Hayır; Bayan Cole la konuşuyordu. Konuyla ilgisizmiş gibi bir görüntüsü vardı; Jane'i başka biri dansa kaldırdı, Bay Knightley ise o sırada Bayan Cole'la konuşmaya devam ediyordu.

-340-

Emma, artık Henry için endişelenmiyordu; oğlanın çıkarları hâlâ güvendeydi. Genç kız gerçek bir neşe ve mutlulukla dansa başladı. Beş çiftten fazlasının dans edecek yer bulması mümkün değildi; yine de bu kadar az dans etmeleri ve işin bu kadar ani bir biçimde ortaya çıkması hoş bir şeydi. Emma, kavalyesiyle çok iyi bir uyum sağladıklarını gördü. Gerçekten izlemeye değer bir çift olmuşlardı.

Ne yazık ki iki danstan fazla yapamadılar. Saat geç olmuştu ve Bayan Bates, annesini düşünerek artık eve gitmek istiyordu. O yüzden tekrar başlama konusunda birkaç başarısız denemeden sonra Bayan Weston'a teşekkür etmek, üzgün görünmek ve geceyi bitirmek zorunda kaldılar.

Frank Churchill, Emma'yı arabasına geçirirken, "Belki de böyle daha iyi oldu," dedi, "Bayan Fairfax'i de dansa kaldırmam gerekecekti ve sizin hareketli dansınızdan sonra onun durgun dans etmesi bana uymayacaktı."

XXVII

Emma alçakgönüllülük edip Cole'lara gittiğine pişman değildi. Bu ziyaret ertesi gün için bir sürü hoş hatıra sağlamıştı ona ve vakur bir biçimde köşesine çekilmeyerek kaybettiklerinin karşılığını, herkesçe sevilmenin ihtişamıyla, çok büyük ölçüde geri almıştı. Cole'ları da sevindirmiş olmalıydı -onlar mutlu edilmeyi hak eden değerli insanlardı!- ve

-341-

ardında kolay kolay ölmeyecek bir isim bıraktığına inanıyordu.

İnsanın hatıralarında bile mükemmel bir mutluluk içinde olması sıradan bir durum değildir; Emma'nm da içinin pek rahat olmadığı iki nokta vardı: Jane Fairfax'in duygularıyla ilgili kuşkularını Frank Churchill'e açarak, kadın kadına göstermesi gereken bağlılığı çiğnemiş olduğundan kuşkulanıyordu. Bu kuşkunun doğru olduğu şüpheliydi, ama kendini, sözünü ettiği fikre öyle kuvvetle kaptırmıştı ki, ağzından kaçmaması mümkün değildi; genç adamın, bütün anlattıklarını kabul etmesi kendi zekâsına yönelik bir iltifat sayılırdı; bu da kendisinin dilini tutması gerektiğinden çok emin olmasını engelliyordu.

Pişmanlık duyduğu öteki konu ise Jane Fairfax'le ilgiliydi ve bu noktada hiçbir şüphe duymuyordu. Kendisinin ondan daha kötü piyano çalıp şarkı söylüyor olmasına gerçekten ve açıkçası üzülüyordu. Çocukluğunu tembellik ederek geçirdiğine bütün kalbiyle üzülmekteydi ve oturup bir buçuk saat boyunca büyük bir hevesle piyano çalıştı.

Soma Harriet'in gelişiyle çalışmasına ara verdi ve eğer Harriet'in beğenisi onu tatmin edebilecek olsaydı, kısa bir süre içinde rahatlayabilirdi.

"Ah! Keşke ben de sizin ve Bayan Fairfax'in çaldığı kadar iyi çalabilsem!"

"Bizi aynı sımfa koyma Harriet. Benim piyano çalışım onunkine kıyasla gün ışığının yanında bir lamba gibi kalır."

-342-

"Ah! Tanrım!.. Bence ikinizin arasında iyi çalan sizsiniz. Bence siz de onun kadar iyi çalıyorsunuz. Ben sizi dinlemeyi tercih edeceğime eminim. Dün gece herkes ne kadar iyi çaldığınızı söyledi."

"Bu işten biraz olsun anlayanlar aradaki farkı hissetmişlerdir. Gerçek şu ki Harriet, ben ancak beğenilecek kadar iyi çalıyorum, ama Jane Fairfax bunun çok ötesine geçebiliyor."

"Ben her zaman sizin en az onun kadar iyi çaldığınızı düşüneceğim; arada bir fark varsa bile bunu kimse anlayamaz. Bay Cole sizin ne kadar zevkli olduğunuzu söyledi, Bay Frank Churchill de sizin zevkinizden uzun uzun bahsedip, zevke, çalma biçiminden daha fazla değer verdiğini söyledi."

"Ah; ama Jane Fairfax'te ikisi de var Harriet."

"Emin misiniz? Gördüm, iyi çalıyor, ama zevk sahibi olup olmadığını bilmiyorum! Bundan kimse söz etmedi. Hem ben İtalyan şarkılarından nefret ederim. İnsan tek kelimesini bile anlamıyor. Üstelik eğer o kadar iyi çalıyorsa, sebebi de, bunu yapmak zorunda olması çünkü ders vermek zorunda kalacak. Dün gece Cox'lar onun büyük bir aileye girmeyi başarıp başaramayacağını konuşuyorlardı. Sizce Cox'lar nasıl görünüyordu?"

"Her zamanki gibi; çok kaba saba."

Harriet, biraz tereddüt ederek, "Bana bir şey söylediler," dedi. "Ama fazla bir önemi yok."

-343-

Emma, bunun Bay Elton'la ilgili bir şey olacağından korkmakla birlikte ne olduğunu sormak zorunda kaldı.

"Bana Bay Martin'in geçen cumartesi onlara yemeğe gittiğini söylediler."

"Ah!"

"Babalarıyla bir iş meselesi konuşmak üzere gelmiş, babalan da onu yemeğe alıkoymuş."

"Ah!"

"Ondan epeyce bahsettiler, özellikle de anne Cox. Ne demek istediğini anlamadım, ama bana gelecek yaz yine gidip orada kalmayı düşünüp düşünmediğimi sordu."

"Haddini bilmez bir merak göstermiş; tam anne Coxa uyacak bir davranış."

"Onlarla yemek yediği günün çok hoş bir gün olduğunu söyledi. Yemekte onun yanına oturmuş. Bayan Nash, Cox'lardan ikisinin de onunla evlenmekten çok mutlu olacaklarım söylüyor."

"Muhtemeldir. Bence onlar istisnasız Highbury'nin en kaba saba kızlan."

Harriet'in Ford'un dükkânında biraz işi vardı. Emma, onunla gitmesinin gerekli olacağına karar verdi. Orada Martin'lerle yeniden kazayla bir rastlaşma yaşanması mümkündü ve Harriet'in şu an içinde bulunduğu durumda bu tehlikeli olabilirdi.

Her gördüğüne heves eden, her söze kanan Harriet alışverişte hep uzun süre geçirirdi; o muslinlere bakıp bakıp fikrini değiştirirken Emma oyalanmak için kapıya çıkü. Highbury'nin en civcivli yerinde bile, fazla bir

hareket olması beklenemezdi; Bay Perry telaşla önünden geçiyordu, Bay William Cox bürosunun kapısından çıkıyordu, Bay Co-leün arabasının atlan talimden dönüyorlardı, bir ulak çocuk inatçı bir eşeğin üstünde gidiyordu; bunlar görebildiği en canlı şeylerdi ve elinde tepsisiyle kasabı, dolu sepetiyle dükkândan çıkmış evine giden yaşlı, ufak tefek kadını, kirli bir kemiğin peşinde kavgaya tutuşmuş iki sokak köpeğini ve fınncının vitrinindeki zencefilli keke bakan bir dizi haylaz çocuğu gözleriyle inceleyen Emma, şikâyet etmesi için bir sebep olmadığım anladı; yeterince oyalanabiliyordu, en azından kapının önünde durmasına yetecek kadar. Canlı ve rahat bir zihin, hiçbir şey görmeden de yapabilir ve kendisine karşılık vermeyen hiçbir şeyi görmez.

Emma, aşağıya, Randalls yoluna doğru baktı. Sahne genişledi ve iki kişi göründü. Bunlar, Bayan Weston ve üvey oğluydu, Highbury'nin merkezine doğru yürüyorlardı; Hartfield'e gitüklerine şüphe yoktu. Ancak önce Bayan Bates'in orada durdular; onun evi Fordün dükkânından çok, Randalls'a biraz daha yalandı; Emma, onlarla göz göze geldiğinde kapıyı neredeyse çalmak üzereydiler. Hemen yolun öteki tarafına geçip ona doğru yürüdüler. Bir gün önceki birlikteliğin hoşluğu, o anki karşılaşmanın verdiği keyfi tazelemişti adeta. Bayan Weston yeni gelen piyanoyu dinlemek üzere Bates'lere uğrayacağını bildirdi.

"Çünkü refakatçimin bana söylediğine gö-

re, dün gece Bayan Bates'e, sabahleyin kesinlikle onlara gideceğimi söylemişim. Ben farkında değildim. Bugün için söz verdiğimi hatırlamıyorum, ama Bay Churchill böyle dediğine göre doğrudur ve ben de şimdi oraya gidiyorum."

Frank Churchill, "Bayan Weston bu ziyareti yaparken," dedi, "umarım benim de size katılıp onu Hartfield'de beklememe izin verirsiniz, tabii eğer siz eve gidiyorsanız."

Bayan Weston hayal kırıklığına uğramış gibiydi.

"Ben de benimle gelmeyi düşündüğünüzü sanmıştım. Sizi görmekten çok mutlu olacaklardır."

"Ben mi! Benim ayak altından çekilmem çok daha uygun olur, ama belki burada da aynı oranda ayak altında dolaşmaktayımdır. Bayan Woodhouse beni burada görmeyi pek istemezmiş gibi görünüyor. Yengem alışverişe çıktığında beni hep yanından uzaklaştırır. Söylediğine göre onu ölesiye telaşa veriyor-muşum; bence Bayan Woodhouse da neredeyse aynı şeyi söyleyecekmiş gibi görünüyor. Ne yapacağım ben şimdi?"

Emma, "Burada kendi işim için bulunmuyorum," dedi, "yalnızca arkadaşımı bekliyorum. Büyük bir ihtimalle kısa bir sürede işini bitirecektir; o zaman eve gideceğiz, ama bence siz en iyisi Bayan Weston'la birlikte gidip şu yeni piyanoyu dinleyin."

"Pekâlâ; madem sizin tavsiyeniz bu yönde, ama..." diye gülümsedi; "Eğer Albay Campbell dikkatsiz bir arkadaşıyla çalışmışsa ve

piyano akortsuzsa, ben ne diyeceğim? Bayan Weston'a destek olamam. O kendi başına gayet güzel idare edebiliyor. En hoşa gitmeyen gerçek bile onun dudaklarından döküldüğünde makbul bir şey olup çıkıyor, bense kibarlık olsun diye sahte davranma konusunda dünyanın en beceriksiz insanıyımdır."

Emma, "Böyle bir şeyin gerçek olduğuna asla inanmam," dedi. "Gerektiğinde sizin de en az komşularınız kadar samimiyetsiz olabildiğiniz kanaatini taşıyorum, ama piyanonun akortsuz olması için hiçbir sebep yok. Eğer dün gece Bayan Fairfax'in bu konuda söylediklerini yanlış anlamadıysam, tam tersi

bir d

lirıırn 4Ö7

ı söz konusu hatta." Bayan Weston, "Lütfen benimle gelin," dedi, "bu sizin için çok sıkıcı olmayacaktır. Fazla kalmamıza gerek yok. Daha sonra Hartfield'e gideriz. Benimle oraya gelmenizi gerçekten çok istiyorum. Gelirseniz, onlara karşı öyle büyük bir incelik yapmış olacaksınız ki! Ben sizin her zaman için bunu istediğinizi düşünmüşümdür. "

Frank Churchill bu sözün üzerine bir şey söyleyemedi ve daha sonra Hartfield'e giderek ödüllendirileceği umuduyla Bayan Weston'la birlikte Bayan Bates'in kapısına doğru döndü. Emma onlann evden içeriye girmelerini seyrettikten sonra tezgâhın başındaki Harriet'in yanına gitti. Genç kız, eğer düz renk muslin istiyorsa desenlilere bakmasının bir yaran olmayacağına ve ne kadar güzel olursa olsun mavi bir kurdelenin san desenli bir kıyafete yakışmayacağına aklının tüm gücüyle

-347-

kendini ikna etmeye çalışıyordu. En sonunda her şey halloldu; hatta paketin nereye gideceği bile.

Bayan Ford, "Bunu Bayan Goddard'm evine mi gönderelim hanımefendi?" diye sordu. "Evet... Yok, hayır... Evet; Bayan Goddard'm evine. Yalnız benim desenli elbisem Hartfield'de. Yok, hayır, onu Hartfield'e gönderin lütfen, ama Bayan Goddard da onu görmek ister şimdi, desenli elbiseyi herhangi bir gün eve götürebilirim, ama kurdeleye hemen ihtiyacım var, o zaman o Hartfield'e gitse daha iyi olur, en azından kurdele. İki paket yapabilirsiniz, değil mi Bayan Ford?"

"Harriet, Bayan Ford'a iki paket yaptırıp zahmet vermeye değmez." "Doğru söylüyorsunuz." Kibar Bayan Ford, "Ne zahmeti hanımefendi," diye cevap verdi.

"Ah; ama ben bunları tek paket olarak ta-şısam gerçekten çok daha iyi olacak. O zaman lütfen hepsini Bayan Goddard'm evine gönderin, ya da bilmiyorum... Hayır, düşündüm de Bayan Woodhouse, hepsini Hartfield'e gönderseler, ben sonra akşam eve giderken kendim götürürüm. Siz ne tavsiye edersiniz?"

"Bu konuyla ilgili yarım saniye daha beklememeni tavsiye ederim. Hartfield'e lütfen Bayan Ford."

Harriet, son derece memnun bir şekilde, "Evet, en iyisi bu olacak," dedi, "paketin Bayan Goddard'm evine gönderilmesi hiç içime sinmiyordu."

-348-

Dükkânın içinde sesler duyulmaya başladı ya da daha doğrusu bir ses ve iki hanım; Bayan Weston ve genç Bayan Bates onlan kapıda karşıladılar.

Bayan Bates, "Sevgili Bayan Woodhou-se'cığım," dedi. "Sizden biraz bize gelip yeni müzik aletimizle ilgili fikrinizi belirtmenizi rica etmek üzere gelmiştim, siz ve Bayan Smith'i çağırmak için. Nasılsınız Bayan Smith? Çok iyiyim, teşekkür ederim... Bayan Weston'a benimle gelmesi için yalvardım ki başarüı olabileyim."

"Umanm Bayan Fairfax ve anneniz Bayan Bates..."

"İkisi de çok iyiler, teşekkür ederim. Annem gayet iyi, Jane de dün akşam üşütmemiş. Bay Woodhouse nasıl?.. İyi olduğunu duyduğuma çok sevindim. Bayan Weston, bana sizin burada olduğunuzu söyledi... Ah! Ben de dedim ki; 'O zaman hemen koşup gitmeliyim, eminim Bayan Woodhouse gidip ondan bize gelmesini rica etmeme izin verir, annem onu gördüğüne çok sevinecektir, hem şimdi böyle hoş bir topluluk olduğumuz için bizi reddedemez.' Bay Frank Churchill de, 'Ah; lütfen bir deneyin,' dedi, 'Bayan Woodho-use'un piyanoyla ilgili görüşlerini öğrenmeye değer.' 'Ama,' dedim ben de, 'eğer benimle gelirseniz başanlı olma ihtimalim daha fazla.' O da, 'Ah!' dedi, 'şu elimdeki işi bitirene kadar iki dakika bekleyin.' Çünkü inanır mısınız Bayan Woodhouse, işte orada dünyanın en büyük kibarlığını yaparak annemin gözlüklerinin perçinini sıkıştırmakla meşguldü. Göz-

-349-

lüğün perçini bu sabah yerinden çıktı, biliyor musunuz? Ne büyük bir kibarlık! Çünkü annem gözlüklerini kullanamaz haldeydi, gözüne takamıyordu ki. Ve yeri gelmişken herkesin iki gözlüğünün olması gerekiyor, gerçekten de öyle. Jane de öyle dedi. Onlan ilk iş olarak John Saunders'a götürmeye karar vermiştim, ama bütün sabah bir türlü dediğimi yapamadım, sanki bir şey elimi tuttu, ama ne olduğunu tam olarak bilemiyorum. Bir ara Patty gelip mutfak bacasının temizlenmeye ihtiyacı olduğunu söyledi. 'Ay!' dedim Patty'ye, 'bana bugün yeni bir kötü haber getirme. Zaten hanımının gözlüğünün perçini çıkmış.' Soma finnlanmış elmalar eve geldi; Bayan Wallis yanında çalışan çocukla göndermiş; onlar bize karşı aşın derecede nazik ve kibar davranıyorlar. Bazı insanların Bayan Wallis'in zaman zaman nezaketten uzak davranışlara girdiğini ve çok terbiyesiz cevaplar verdiğini söylediklerini duydum, ama biz onlardan büyük bir özen dışında hiçbir şey görmüş değiliz. Bunu bizim ayağımızı alıştırmak için yaptıklarım da sanmam çünkü bizim ekmek tü-ketinıimizden ne olacak, değil mi? Üç kişiyiz, bir de şimdi sevgili Jane var, o da gerçekten hiçbir şey yemiyor, o kadar az kahvaltı ediyor ki, görseniz korkarsınız. Annemin onun ne kadar az yemek yediğini öğrenmesinden korkuyorum, o yüzden bir öyle konuşuyorum, bir böyle; soma konu kapanıyor, ama günün ortasında kamı acıkıyor, şu fırınlanmış elmalar kadar sevdiği başka bir şey yok, çok da faydalı olduğunu biliyorum, çünkü geçen gün Bay

-350-

Perry'ye bunu sorma fırsatım oldu; onunla sokakta karşılaştım. Daha önce bu konuda şüphem olduğundan değil; çünkü daha önce Bay Woodhouse'un fırınlanmış elma tavsiye ettiğini çok duymuşumdur. Bay Woodhouse'un, bir meyvenin faydasmı kaybetmeden yemenin en iyi yolunun onu fınnlamak olduğunu düşündüğüne inanıyorum. Gerçi biz de sık sık elmalı çörek yiyoruz. Patty çok güzel elmalı çörek yapar. Eh. Bayan Weston, siz haklı çıktınız; umanm bu hanımlar bizi affederler."

Emma, Bayan Bates'i ziyaret etmekten büyük bir mutluluk duyacağmı ifade etti ve böylece, en nihayet dükkândan dışan çıktılar. Bayan Bates'in, "Nasılsınız Bayan Ford? Özür dilerim. Sizi daha önce görmemiştim. Şehirden çok güzel, yeni kurdeleler getirttiğinizi duydum. Jane dün size uğramış ve kurdeleler çok hoşuna gitmiş. Teşekkür ederim, eldivenlerden çok memnun kaldım. Yalnızca bilek kısmı biraz geniş, ama Jane onlan biraz daraltıyor," sözlerinden başka bir şeyle oyalanmadılar.

Hepsi sokağa çıktıklannda, Bayan Bates, "Neden bahsediyordum?" diye tekrar başladı.

Emma, onun bütün o kanşıklığm içinden neyin ucunu tutacağım merak ediyordu.

"Neden bahsettiğimi hatırlamadığımı söylemeliyim. Ah! Annemin gözlüğünden söz ediyordum. Bay Frank Churchill'in kibarlığı! Ah!' dedi, 'Sanınm perçini yerine takabilirim, böyle işler çok hoşuma gider.' Ki bu da gösterir ki o çok... Gerçekten de, şunu söylemeliyim ki, daha önce onun hakkında çok şey

-351-

duymuştum, ondan çok şey bekliyordum, ama kendisi bütün bunları aşıyor... Sizi bütün kalbimle kutluyorum Bayan Weston. O, şefkat dolu bir ebeveynin isteyebileceği her şeye sahip... 'Ah!' dedi, 'perçini yerine takabilirim. Böyle işler çok hoşuma gider.' Onun o davranışını ömrüm oldukça unutmayacağım. Ve fırınlanmış elmaları dolaptan çıkartüğım-da, arkadaşlarımızın birer elma alma nezaketini göstereceklerini ümit ederken, Bay Frank Churchill, hemen, 'Ah!' dedi, 'dünyada böyle pişmiş elmadan daha iyi bir şey olamaz ve bunlar hayatımda gördüğüm en güzel evde fırınlanmış elmalar.' Böyle demesi, biliyor musunuz, o kadar... Ve tavrından bunu iltifat etmek için söylemediğini anladım. Bunlar gerçekten de çok güzel elmalar ve Bayan Wallis onların gerçekten hakkını veriyor, yalnızca biz onlan iki defadan fazla fınnlatürmıyoruz, oysa Bay Woodhouse bize elmalan üç defa fi-nnlattıracağımıza söz verdirdi, ama Bayan Woodhouse bunu ona söylememe iyiliğini gösterecektir, eminim. Elmalar tam fınnlan-maya uygun, buna şüphe yok; hepsi Don-well'den geldi, Bay Knightley'in bir başka cömertliği. Bize her yıl bir çuval dolusu elma gönderir; onun ağaçlarının elmasının üzerine elma olmadığı kesin, sanırım iki ağacı var. Annem gençliğinde onlann meyve bahçesinin ünlü olduğunu söylüyor, ama geçen gün gerçekten çok şaşırdım çünkü Bay Knightley bir sabah çıkageldi; Jane de bu elmalan yiyordu. Elmalardan ve Jane'in fınnlanmış elmayı ne kadar sevdiğinden bahsettik. Bay Knightley

de elma stokumuzun sonuna gelip gelmediğimizi sordu. 'Eminim gelmişsinizdir,* dedi, 'ben size biraz daha göndereyim; zaten bende kullanabileceğimden çok daha fazla elma var. William Larkins bu yıl kullanamayacağım kadar fazla elma ayırmış bana. Onlar kısa bir süre içinde işe yaramaz hale gelecek, iyisi mi ben size biraz daha göndereyim.' Ben de ondan göndermemesini rica ettim, çünkü bizimki bitmek üzere olduğundan, elimizde fazla elma kaldığını söyleyemeyeceğim; yanm düzine kadar falan kalmıştı, ama onlann hepsini Jane'e saklamamız gerekiyordu ve Bay Knightley'in bize daha fazla elma göndermesine gönlüm razı gelmiyordu çünkü zaten bize karşı çok cömert davranmışü; Jane de aynı şeyi söyledi. Ve o gittikten sonra, Jane benimle neredeyse kavga etti... Yok hayır, kavga etti demeyeyim de çünkü hayatımız boyunca hiç kavga etmedik biz, ama elmalann bitmek üzere olduğunu söylememe çok sıkıldı, Bay Knightley'i daha bir sürü elma kaldığına inandırmamı istermiş. 'Ah!' dedim ben de, 'canım elimden geleni yaptım ben.' Ancak aynı gece William Larkins elinde koca bir sepet dolusu elmayla çıkageldi, aynı cins elmalardı bunlar, en az on kilo vardı; ben de çok mahcup oldum ve aşağı inip William Lar-kins'le konuştum, tahmin edebileceğiniz gibi her şeyi söyledim. William Larkins o kadar eski bir tamdığımrz ki! Onu görmek her zaman hoşuma gitmiştir, ama sonra Patty'den öğrendim ki, William, efendisinin elinde bu türden kalan son elmalann bunlar olduğunu

i: .. İl-

söylemiş; elinde bu elmalardan ne kadar varsa getirmiş ve efendisinin artık fırınlayacak ya da kaynatacak tek bir elması bile kalmamış. William'in buna aldırış eder gibi bir hali yoktu, efendisinin bu kadar çok elma sattığını düşünmek hoşuna gidiyordu; çünkü biliyorsunuz, William her şeyden fazla efendisinin kârım düşünür, ama dediğine göre Bayan Hodges, bütün elmaların gönderilmesinden hiç hoşlanmamış. Efendisinin bu bahar aylarında bir tane bile elmalı turta yiyemeyecek olmasına dayanamıyormuş. William bunu Pattyye söylerken bunu

umursamamasını ve bize bu konuda hiçbir şey söylememesini tembih etmiş. Çünkü Bayan Hodges bazen çok aksi olabilirmiş ve bu kadar çuval elma satıldıktan sonra kalanı kimin yediğinin bir önemi olmazmış. Patty bana bunlan anlatınca gerçekten de aşın derecede şaşırdım! Bay Knightley'in bunu duymasını dünyada istemem! Çok şey olacaktır... Bunu Jane'den de saklamak istiyordum, ama maalesef farkında olmadan söylemişim."

Patty kapıyı açtığında genç Bayan Bates sözünü yeni bitirmişti. Misafirleri, herhangi bir hoş geldin konuşması yapmadan merdivenleri çıkmaya başladılar, arkalarından onun daldan dala atlayan iyi niyetinin sesi gelmekteydi.

"Aman dikkat edin Bayan Weston; orayı dönünce bir basamak var, aman dikkat edin Bayan Woodhouse, bizim merdivenimiz biraz karanlık ve dar. Bayan Smith, aman dikkat edin. Bayan Woodhouse, çok endişelendim,

ayağınızı çarptığınıza eminim. Bayan Smith, köşedeki basamak!"

XXVIII

İçeri girdiklerinde küçük oturma odasının görüntüsü, sükûnetin ta kendisiydi. Her zamanki meşguliyetinden mahrum kalan Bayan Bates, ateşin bir tarafında uyukluyordu, onun yakınındaki bir masada oturan Frank Churchill, büyük bir ciddiyetle onun gözlüğünü tamir etmekle meşguldü ve sırtı onlara dönük duran Jane Fairfax piyanosuyla ilgilenmekteydi.

Genç adam, meşgul olmasına rağmen Emma'yı görür görmez çok mutlu bir yüz ifadesi takındı.

Biraz alçak bir sesle, "Bu ne büyük zevk," dedi, "benim hesapladığımdan en az on dakika önce geldiniz. Görüyorsunuz bir işe yaramaya çalışıyorum, söyleyin bana sizce başarılı olabilecek miyim?"

Bayan Weston, "Ne?" dedi. "Şu işi daha bi-tirmediniz mi? Bu hızla çalışırsanız gümüş işçiliğinden hayatınızı biraz zor kazanırsınız."

Frank Churchill, "Ama hiç kesintisiz çalıştığımı söyleyemeyeceğim," diye cevap verdi, "Bayan Fairfax'e piyanosunu sabitleyebilmesi için yardım etmekle meşguldüm. Pek sağlam durmuyordu, sanınm yerde bir eğrilik var. Gördüğünüz gibi tek ayağın altına kâğıt sıkıştırdık. Buraya gelmeyi kabul etmeniz çok hoş bir durum. Acele edip eve dönmenizden korkmuştum."

Bir yolunu bulup Emma'nm yanına oturmasını sağladı. Onun için en iyi fırınlanmış elmayı seçmekle meşguldü. Genç kızın, yaptığı işte kendisine yardımcı olmasmı ya da tavsiyelerde bulunmasını sağlamaya çalışıyordu, ta ki Bayan Fairfax tekrar piyanoya oturmaya hazır hale gelene kadar. Emma hemen hazır olmamasını, sinirlerinin durumuna bağladı, bu alete duygulanmadan dokunacak kadar uzun bir süredir sahip değildi henüz, kendisinde piyano

çalacak gücü bulması gerekiyordu: Emma, kaynağı ne olursa olsun, bu tür duygular karşısında acıma duymaktan kendini alamadı ve bunları komşusuyla bir daha paylaşmama karan almaktan da geri kalmadı.

En sonunda Jane çalmaya başladı ve ilk notaları biraz zayıf bastıysa da, zamanla piyanonun hakkını vermeye başladı. Bayan Weston daha önce de hoşnut olmuştu, yine hoşnut oldu; Emma, onun Jane Fairfax'e yönelttiği bütün takdirlere kaüldı ve piyano forte, herkes tarafından çok şeyler vaat eden bir müzik aleti olarak kabul gördü.

Frank Churchill, Emma'ya doğru gülümseyerek, "Albay Campbell bunu satın alırken kiminle çalışmıştır bilemiyorum, ama çalışü-ğı kişi hiç de kötü bir tercih yapmamış," dedi. "Weymouth'tayken Albay Campbell'ın ne kadar zevk sahibi bir insan olduğuna ilişkin çok şey duymuştum. Tiz seslerin yumuşaklığı, eminim ki gerek onun, gerekse bütün o takımın çok beğeneceği bir özelliktir. Bayan Fairfax, bence ya arkadaşına çok titiz talimaüar

vermiş ya da Broadwood'a bizzat kendisi bir mektup yazmış olmalı. Sizce de öyle değil mi?"

Jane başını çevirip bakmadı. Bu söylenenleri duyması gerekmiyordu. Bayan Weston aynı anda onunla konuşmaktaydı.

Emma fısıldayarak, "Bu haksızlık," dedi, "benimki rastgele bir tahmindi. Onu üzeceksiniz."

Genç adam gülümseyerek başını iki yana hayır anlamında sallarken, sanki şüphesi ve merhameti azmış gibi bir bakışla bakü. Pusa bir süre sonra tekrar başladı.

"Bayan Fairfax, İrlanda'daki dostlarınız bu olaydan duyduğunuz keyif karşısında ne kadar mutlu olmuşlardır. Sık sık sizi düşündüklerine inanıyorum; piyanonun elinize tam olarak ulaşüğı günün hangisi olduğunu merak edip duruyorlardır. Bu işin tam zamanında ortaya çıktığını öğrendiğinde Albay Campbell'ın nasıl mutlu olacağını düşünebiliyor musunuz? Bunu aniden gelen bir düşünce sonucu gönderdiğini mi düşünüyorsunuz yoksa genel bir talimat verdiğini, zaman belirtmediğini ve olayı tesadüflere bıraktığını mı düşünüyorsunuz?"

Bir an durakladı. Jane Fairfax'in bu söylenenleri duymaması, bunlara cevap vermekten kaçınması mümkün değildi.

Sesinde zoraki bir soğukkanlılıkla, "Albay Campbell'dan bir mektup alana kadar," dedi, "hiçbir şeyden emin olamam. Bu durumda söylediklerinizi tahminden öteye gidemez." "Tahmin, evet; insan bazen doğru bazen

de yanlış tahminlerde bulunur. Şu perçini ne kadar zamanda sıkıştırabileceğimi tahmin edebilmeyi isterdim. İnsan eli işteyken konuşursa ne kadar saçmalıyor, değil mi Bayan Woodhouse; sanırım gerçek işçilerin dillerini tutuyorlardır, ama biz beyefendi emekçiler, eğer kulağımıza bir laf çalınırsa... Neyse, bayan Fairfax tahmin etmekle ilgili bir şey söylemişti

değil mi? İşte tahmin yürütülüyor." Bu noktada Bayan Bates'e döndü, "Madam gözlüğünüzü tamir etmiş olma şerefine nail oldum, en azından şimdilik kullanılabilir halde."

Gerek anne gerekse kızı ona gönülden teşekkür ettiler, Bay Frank Churchill, biraz da genç Bayan Bates'ten kurtulmak için piyanonun yanına gitti ve hâlâ piyanonun başında oturan Bayan Fairfax'ten biraz daha çalmasını istedi.

"Eğer lütfederseniz, dün gece dans ettiğimiz valslerden birisi olsun, duygulan tekrar yaşamama izin verin. Siz onlardan benim kadar zevk almadınız; yorgun görünüyordunuz. Daha fazla dans etmediğimiz için memnun bile oldunuz, ama ben yanm saat daha dans edebilmek için dünyaları -insanın elinde hangi dünya varsa onu- verebilirdim."

Genç kız çalmaya devam etü.

"İnşam bir zamanlar mutlu etmiş olan bir parçayı duymak ne büyük bir mutluluk!.. Eğer yamlmıyorsam Weymouth'ta bununla dans edilmişti."

Bayan Fairfax bir an başını kaldınp ona baktı, kıpkınmzı olmuştu. Başka bir şey çal-

maya başladı. Frank Churchill, piyanonun yakınındaki bir koltuktan birkaç nota sayfası alıp Emma'ya döndü.

"Bu benim için çok yeni bir şey. Siz bunu biliyor musunuz?... Cramer... Burada da yeni olan bir dizi İrlanda melodisi var. Bunlann hepsi şu piyanoyla birlikte gönderilmiş olmalı. Albay Campbell çok düşünceli biri değil mi?.. Bayan Fairfax'in burada müzik aletinin olmadığını biliyor. Ben işin bu yanma çok büyük değer veriyorum, hediyenin tamamen kalpten verildiğinin bir işareti bu. Hiçbir şey aceleye getirilmemiş, her şey düşünülmüş. Bu ancak gerçek bir sevgi duygusuyla yapılabilir."

Emma, onun biraz daha az sivri dilli olmasını dilerdi ama yine de eğlenmekten kendini alamıyordu. Gözü Jane Fairfax'e takıldığında dudaklannda gülümsemeden arta kalanları gördü. Ve genç kızın olup biten karşısında kıpkırmızı olduğunu, yüzünde gizli bir hoşnutluktan kaynaklanan bir gülümsemeyi gördüğünde Emma, Jane Fairfax'in durumuyla böylesine eğlenmekten çok daha az endişe ve çok daha az vicdan azabı duymaya başladı. Şu hoş, dikbaşlı, mükemmel Jane Fairfax, görünüşe bakılırsa çok ayıplanacak duygular beslemekteydi.

Frank Churchill, bütün nota yapraklarım Emma'ya götürdü ve birlikte bunlan tekrar gözden geçirdiler. Emma bunu fırsat bilerek fısıldadı. "Çok açık konuşuyorsunuz. Ne demek istediğinizi anlayacak."

"Umanm anlıyordur. Onun beni anlama-

sını isterim. Söylemeye çalıştığım şeylerden zerre kadar utanmıyorum."

"Ama gerçekten, ben biraz utandım ve keşke bu fikri hiç açmasaydım diyorum."

"Bunu akıl ettiğiniz ve bana açtığınız için çok memnunum. Artık onun bütün tuhaf tavırlarını anlamak için bir anahtar var elimde. Bırakın o utansın. Eğer yanlış bir şey yapıyorsa bunu anlaması gerekir."

"Ben onun hiç utanmadığını sanmıyorum."

"Ben onda utandığına ilişkin pek bir belirti göremiyorum. Şu anda Robin Adaifi çalıyor, o adamın en sevdiği parçadır bu."

Bu konuşmadan kısa bir süre sonra, pencerenin önünden geçmekte olan genç Bayan Bates, atma binmiş gelen Bay Knightley'in fazla uzakta olmadığını gördü.

"Bay Knightley geliyor, haberiniz olsun! Mümkünse onunla konuşmam gerek, hiç olmazsa teşekkür etmek için. Pencereyi buradan açamam, hepiniz üşürsünüz, ama annemin odasma gidebilirim, biliyorsunuz. Burada kimlerin olduğunu bilse gelir diye düşünüyorum. Hepinizi böyle bir arada görmek çok hoşuna gidecektir! Bu, küçük salonumuz için büyük bir şerefi"

Bayan Bates bunlan söylerken yandaki odaya geçip, bir yandan konuşurken, bir yandan da oradaki pencereyi açtı ve hemen Bay Knightley'e seslendi. Aralarında geçen konuşmanın her hecesi diğerleri tarafından, sanki aynı odanın içindelermiş gibi duyuluyordu, konuşmaya başladılar.

"Nasılsınız? Çok iyiyim, teşekkür ederim. Dün gece araba için size büyük bir teşekkür borçluyum. Tam zamanında geldik, annem de bizi bekliyormuş. Rica ederim içeri gelin, hadi gelin. Burada bazı dostlanmız var."

Bay Knightley, kendisine konuşma sırası geldiğinde sesini duyurmaya niyetli gibi görünüyordu çünkü büyük bir kararlılık ve emreder bir tonda, "Yeğeniniz nasıl Bayan Bates?.. Hepinizin hatınnı tek tek sormak isterim, ama özellikle de yeğeninizin. Bayan Fairfax nasıl? Umanm dün gece üşümemiş-tir. Bugün nasıl hissediyor kendini? Söyle-senize bana; Bayan Fairfax nasıl, iyi mi?" diye sordu.

Bayan Bates, Bay Knightley'in kendisinin başka bir konuda konuşmasma izin vermediği için doğrudan bu soruya bir cevap vermek zorunda kaldı. Konuşmayı dinleyenler eğlenmekteydiler ve Bayan Weston, Emma'ya anlamlı anlamlı baktı, ama Emma hâlâ kuşkulu bir durumda olduğu için başını hayır anlamında iki yana salladı.

Bayan Bates, "Size o kadar büyük bir teşekkür borcu var ki!.. Arabadan dolayı size büyük teşekkür borçlu..." diye durumu özetledi. Bay Knightley, onun sözünü kesti. "Kingston'a gidiyorum. Sizin için yapabileceğim bir şey var mı?"

"A, öyle mi? Kingston'a mı gidiyorsunuz? Bayan Cole geçen gün Kingston'dan bir şey istediğini söylüyordu."

"Bayan Cole'un işlerine koşacak uşaklan var. Sizin için yapabileceğim bir şey var mı?"

-361-

"Hayır, teşekkür ederim, ama içeri gelin. Bilin bakalım kim burada? Bayan Woodhouse ve Bayan Smith; büyük bir nezaket gösterip yeni piyanomuzu dinlemek için uğradılar. Atınızı Crown'a bırakın da gelin."

Bay Knightley, biraz düşündükten sonra, "Pekâlâ," dedi, "beş dakikalığına uğrayayım."

"Hem Bayan Weston'la Bay Churchill de burada! Bu kadar çok dostumuzun burada olması çok hoş!"

"Yok, hayır, şimdi uğramayayım, teşekkür ederim. Vazgeçtim. Mümkün olduğu kadar çabuk Kingston'a varmalıyım."

"Oh! Hadi gelin biraz. Sizi gördüklerine çok memnun olacaklar."

"Hayır, hayır, salonunuz yeterince dolmuş zaten. Bir başka gün uğrayıp piyanoyu dinlerim."

"Pekâlâ, çok üzüldüm... Ah! Bay Knightley, dün geceki parti çok güzeldi, ne kadar hoştu!.. Böylesine dans edildiğini hiç gördünüz mü? Çok hoş değil mi? Bayan Woodhou-se'la Bay Churchill; bu kadar hoş bir görüntüyü hayatım boyunca görmedim."

"Ah! Çok hoştu; benim de bundan aşağı bir şey söylemem mümkün değil, sanırım Bayan Woodhouse'la Bay Churchill, aramızda geçen bütün bu konuşmayı dinliyorlar. Hem (burada sesini biraz yükseltmişti) Bayan Fairfax'in adı neden anılmıyor anlamıyorum. Bence Bayan Fairfax de çok güzel dans ediyor, Bayan Weston ise istisnasız İngiltere'nin en iyi halk dansları çalan müzisyeni. Şimdi, eğer arkadaşlarınız nankör değillerse, onlar

da bunun karşnığında yüksek sesle, sizinle ve benimle ilgili güzel bir şeyler söyleyeceklerdir, ama bunu duymak için kalamayacağım ne yazık ki."

"Ay! Bay Knightley, bir dakika daha durun lütfen; önemli bir şey, çok şaşkınız! Ja-ne'le ikimiz elmalar konusunda şaşkına döndük!"

"Yine ne oldu?"

"Bize bütün elmalarınızı gönderdiğinizi düşününce! Elinizde çok elma olduğunu söylemiştiniz, ama şimdi hiç kalmamış. Gerçekten o kadar şaşırdık ki! Bayan Hodges da kızabilir bu duruma. William Larkins buradayken durumu anlattı. Bunu yapmamalıydınız, gerçekten yapmamalıydınız. Ah! Gitti işte. Kendisine teşekkür edilmesine hiç dayanamıyor, ama ben onun kalacağını düşünmüştüm ve bahsetmemek... neyse... (odaya dönerek) başarılı olamadım. Bay Knightley yerinde du-ramıyordu. Kingston'a gidiyor. Yapabileceği bir şey olup olmadığını sordu..."

Jane, "Evet," dedi, "nazik tekliflerini duyduk, her şeyi duyduk."

"Ah! Evet canım, duymuş olabileceğinizi tahmin ediyorum. Çünkü biliyorsunuz kapı açıktı; pencere de açıkü ve Bay Knightley yüksek sesle konuşuyordu. Muhakkak, her şeyi duymuşsunuzdur. 'Sizin için King-ston'da yapabileceğim bir şey var mı?' dedi, bahsettiğim gibi... Ah! Bayan Woodhouse, gitmek zorunda mısınız? Ama vakit ne kadar çabuk geçti, çok kibarsınız."

Emma artık gerçekten eve dönme vaktinin

gelmiş olduğunu gördü; bu ziyaret zaten uzun sürmüştü. Saatlerine balonca sabahın önemli bir kısmının geçip gittiğini gören Bayan Weston ve refakatçisi de kalktılar, Ran-dalls'a gitmeden önce iki hanımla birlikte Hartfield'e gidecek kadar zamanları vardı.

XXIX

Aslında hiç dans edilmese de olur. Gençlerin, herhangi bir baloya katılmadan birçok ayı başarıyla geçirdikleri tespit edilmiş ve bu sürede zihinsel ve bedensel herhangi bir hasara da rastlanmamıştır, ama bir kere başlanıldı mı -hızlı hareket etmenin verdiği mutluluk hafifçe bile olsa hissedilmeye görsün- daha fazlasını ancak çok şişman kimseler talep etmez.

Frank Churchill, Highbury'de bir defa dans etmişti ve tekrar dans etmek için yanıp tutuşuyordu; Bay Woodhouse'un, kızıyla birlikte Randalls'ta geçirmeye ikna edilebildiği bir gecenin son yarım saati, iki gencin bu konuyla ilgili yaptıkları planlarla geçmişti. Fikir önce Frank'in aklına gelmişti, bu fikri böyle ateşli bir biçimde kovalayan da oydu. Çünkü hanımefendi zorluklan en iyi biçimde değerlendiriyor, yer ve görüntü açısından da çok sıkıntı çekiyordu, ama yine de, insanlara Bay Frank Churchill'le Bayan Woodhouse'un nasıl güzel dans ettiklerini tekrar gösterme konusunda yeterince arzu duyuyordu, çünkü bunu yaptığında kendisini Jane Fairfax'le kıyaslayıp kızarmasına gerek yoktu; kibrin o

kötü yardımlan olmaksızın, sırf dans edebilme arzusuyla, bulundukları odadan çıkıp oranın kaç kişi alabileceğine bakması için genç adama yardımcı oldu; sonra da Bay Weston iki salonun da tam eşit boyda olduğunu söylemesine rağmen, öteki salonun ölçülerini alıp, biraz daha büyük olduğunu keşfetme umudu taşıdılar.

Genç adamın ilk önerisi ve talebi, Bay Co-leün evinde başlanan dansın burada bitirilmesi oldu; aynı ekip toplanmalıydı ve aynı müzisyen ayarlanmalıydı, işte bu öneri hemen kabul gördü. Bay Weston çok eğleniyordu, bu fikre hemen kapıldı, Bayan Weston, onlar dans etmek istediği sürece piyano çalmaya hazırdı. Daha sonra sıra, tam olarak kimlerin orada olacağını sayma işine geldi ve her çifte zorunlu olarak düşecek olan yer hesaplandı.

"Siz, Bayan Smith ve Bayan Fairfax üç edersiniz, iki Bayan Cox'la birlikte etti beş," sözleri defalarca tekrarlandı. "Gilbert'ler iki kişi olacak; genç Cox, babamla ben ve bir de Bay Knightley. Evet, bu sayı eğlenmeye yeter. Siz, Bayan Smith ve Bayan Fairfax üç edersiniz; iki Bayan Cox'la birlikte beş eder; beş çifte haydi haydi yetecek yer var burada."

Ama kısa bir süre sonra olaya öteki tarafından bakılmaya başlanıyordu.

"Ama burası beş çifte yeter mi? Hiç sanmıyorum."

Ya da bir başka görüş:

"Sonuç olarak beş çift için ayaklanmaya

-365-

bile değmez. İnsan konuyu ciddi ciddi düşündüğünde beş çiftin bir hiç olduğunu görüyor. Beş çifti davet etmek yetmez. Bu ancak, ilk anda düşünebileceğimiz bir şey olarak kabul edilebilir."

Birisi genç Bayan Gilbert'in ağabeyini ziyarete gelmesinin beklendiğini ve onun da çağırılması gerektiğini söyledi. Bir başkası, evli olan Bayan Gilbert'in -eğer davet edilseydi- önceki gece dansa kalkacağına inanıyordu. İkinci bir genç Cox'tan bahseden biri de vardı ve en sonunda Bay Weston, davetliler araşma katılması gereken bir kuzeninin adım verip, başka biri de asla ihmal edilmemesi gereken çok eski bir tanıdığı anınca, o beş çiftin en az on olacağı ortaya çıktı ve bunların nasıl uygun bir biçimde yerleştirilebileceği konusunda ilginç değerlendirmeler yapıldı.

İki odanın kapılan karşı karşıyaydı. "Acaba iki odayı da kullanıp aradaki koridor boyunca dans edebilirler miydi?" Görünüşe bakılırsa en iyi plan buydu, ama birçoğu daha iyi bir plan yapılmasını istediğine göre bu o kadar da iyi bir fikir değildi. Emma bunun tuhaf bir durum olacağını söyledi; Bayan Weston akşam yemeğiyle ilgili endişeliydi ve Bay Woodhouse konuşulanlara sağlık açısından ısrarla itiraz etti. Bütün bu olanlar onu gerçekten o kadar mutsuz ediyordu ki, bu konuda ısrar etmek mümkün değildi.

"Yo! Hayır," diyordu, "bu büyük bir tedbirsizlik olur. Emma'yı düşündükçe buna dayanmam mümkün değil! Emma'nın bünyesi öyle güçlü değildir. Bu durumda korkunç bir

-366-

soğuk algınlığına kapılması kaçınılmazdır. Zavallı küçük Harriet de öyle. Hepinizin başına aynı şey gelebilir. Bayan Weston, siz de yatağa düşebilirsiniz, onlann böyle çılgın bir şeyin lafım etmelerine bile izin vermemelisiniz; lütfen buna izin vermeyin. O genç adam (bunu söylerken sesini alçaltmıştı) çok düşüncesiz. Babası duymasın, ama o genç adam hiç sağlam ayakkabı değil. Bu gece kapılan açtı durdu ve büyük bir düşüncesizlikle açtığı kapılan açık tutmaya devam etti. Cereyan olacağını hiç düşünmüyor. Sizi ona karşı doldurmuş olmak istemem, ama hiç sağlam ayakkabı değil o!"

Bayan Weston bu suçlama karşısında çok üzülmüştü. Bunun nasıl önemli olduğunu biliyordu ve etkisini kırmak için elinden gelen her şeyi yaptı. Artık her bir kapı kapalıydı, koridor planından vazgeçilmiş, sadece o anda bulunduklan odada dans etme yönündeki ilk plana geri dönülmüştü ve Frank Churchill her şeyi en iyi yönleriyle ele alıyordu ki, çeyrek saat önce beş çifte ancak yetecek olan alan, şimdi on çift için yeterli görünmekteydi.

"Çok iyi bir durumdayız," diyordu genç adam. "Gereksiz yere ihtiyacımız yok. Burada on çift gayet güzel durur."

Emma, özellikle sıkılıyormuş gibi yapıyordu. "Kalabalık olacak, mahzun bir kalabalık. Hem dönecek yer olmadan dans etmekten daha kötü ne olabilir?"

Frank Churchill, acı bir sesle, "Çok doğru," diye cevapladı, "çok kötü bir durum." Ama yine de ölçmeye devam ediyordu ve en

sonunda şunu dedi: "Bence on çifte yetecek kadar yer olacak."

Emma, "Hayır, hayır," dedi, "çok mantıksız düşünüyorsunuz. Birbirine bu kadar yakın durmak korkunç bir şey olur! Kalabalık içinde dans etmekten daha keyifsiz hiçbir şey olamaz. Hele de küçük bir odaya tıkışmış bir kalabalık!"

Genç adam, "İnkâr etmeye gerek yok," dedi. "Sizinle tamamen aynı fikirdeyim. Küçük bir odaya tıkışmış bir kalabalık... Bayan Woodhouse siz birkaç kelimeyle bir durumu resmetme sanatında gerçekten ustasınız. Nefis, çok nefis! Ancak bu kadar ilerlemişken insan bu işten vazgeçmeyi kendine yediremiyor. Bu, babam -ve genel olarak herkes- için büyük bir hayal kırıklığı olacaktır. Tam bilmiyorum, ama burada on çift gayet iyi durabilir gibi geliyor bana."

Emma, onun bu nezaketinde biraz da inat olduğunu anlamıştı; genç kızla dans etme keyfinden olacağı için karşı çıkmayı tercih ediyordu; Emma bunu bir iltifat olarak kabul edip kalan her şeyi affetti. Eğer onunla evlenmeye niyeti olsaydı durup düşünmeye ve bu tercihi yaparken başvurduğu değerleri ve kişiliğini anlamaya çalışmasına değecek bir durum olmuş olurdu, ama aralarındaki tanışıklık ve ilişkinin amaçlan açısından genç adam son derece sevimliydi.

Daha ertesi günün ortasına varmamışlardı ki, Frank Churchill Hartfield'e geldi. Odaya girerken yüzünde olan hoş gülümseme planlannın devam ettiğini belgeler niteliktey-

di. Kısa bir süre sonra, bir gelişmeyi bildirmeye geldiği ortaya çıktı.

"Pekâlâ Bayan Woodhouse," diye, aniden söze başladı, "Umanm dans etme eğiliminiz babamın küçük salonlannın yarattığı korkuya yenilmemiştir. Konuyla ilgili yeni bir öneri getiriyorum: bu aslında babama ait bir düşünce, gerçekleştirmek için yalnızca sizin onayınızı bekliyoruz. Randalls'da değil fakat Crown Hanr'nda verilmesi düşünülen bu küçük balonun ilk iki dansını benimle yapma şerefini sizden isteyebilir miyim?"

"Crown mı?"

"Evet; eğer Bay Woodhouse'la siz bunda itiraz edecek bir şey görmezseniz -ki görmeyeceğinize inanıyorum; babam, dostlannın, kendilerini orada ağırlamasına izin verme nezaketini göstereceklerine inanıyor. Bu onun fikri; ben de böyle düşünüyorum. Ah! Gerçekten bütünüyle haklıydınız! Ran-dallsin salonlarından herhangi birinde on çift,

dayanılmaz bir durum olurdu! Korkunç! Ben aslında sizin ne kadar haklı olduğunuzu hep hissetmiştim, ama boyun eğmem anlamına gelebilecek herhangi bir şey söylemek istemiyordum. Bu iyi bir değişiklik değil mi? Tasvip ediyorsunuzdur, umanm tasvip edersiniz."

"Bu bana kimsenin itiraz edemeyeceği bir planmış gibi geliyor, eğer Bay ve Bayan Weston itiraz etmiyorlarsa tabii. Bence takdir edilecek bir fikir ve kendi adıma konuşacak olursam böyle bir şeyden çok mutlu olurum. Bu olabilecek tek gelişmeymiş gibi görünü-

yor. Babacığım, siz de bunun mükemmel bir gelişme olduğunu düşünmüyor musunuz?"

Söyledikleri anlaşılsın diye tekrarlayıp açıklamak zorunda kaldı ve daha sonra bu fikir çok yeni olduğundan, kabul edilir hale gelmesi için daha iyi anlatılması gerekti.

Hayır, babası bunun iyi bir gelişme olduğunu düşünmekten çok uzaktı, çok kötü bir plandı bu, öncekinden daha kötü. Bir hanın salonu her zaman nemli ve tehlikelidir, hiçbir zaman iyi havalandırılmaz ve içinde durulmaya uygun olmazdı. Eğer illa dans edeceklerse bari Randalls'ta etselerdi, daha iyi olurdu. Hayatında Crown'in salonuna adımım atmış değildi, orayı işleten insanların yüzünü bile görmüşlüğü yoktu. Yo! Hayır, çok kötü bir plandı bu. Crown'da, başka bir yerdekin-den çok daha kötü soğuk alma tehlikesi içinde olurlardı.

"Ben de tam bunu diyecektim efendim," dedi Frank Churchill. "Bu değişikliğin en hayırlı sonuçlarından biri de herhangi birinin soğuk alma tehlikesinin çok az olması, Crown'da soğuk alma tehlikesi Randalls'ta-kinden daha az! Bu değişikliğe belki Bay Perry üzülebilir, ama ondan başka kimsenin üzülmesine gerek yok."

Bay Woodhouse, sıcak bir sesle, "Efendim," dedi, "eğer Bay Perry'nin o kişilikte biri olduğunu düşünüyorsanız çok yanılıyorsunuz demektir. Bay Perry, herhangi birimizin hasta olmaması konusunda büyük özen gösterir, ama Crown'daki salonun nasıl olup da babanızın evindekinden daha güvenli olabileceğini anlamış değilim."

"Çok daha geniş bir yer olması sebebiyle efendim. Pencereleri açmamıza hiç gerek kalmayacak. Bütün gece boyunca bir defa bile açmasak olur ve siz de çok iyi bilirsiniz ki, bütün felaketlere o pencereleri açıp da ısınmış vücutları soğuk havaya maruz bırakma âdeti sebep olur."

"Pencereleri açmak mı? Ama Bay Churchill, eminim ki kimse Randalls'ta da pencereleri açmanın lafım bile etmeyecektir. Hiç kimse bu kadar tedbirsiz olamaz! Hiç böyle bir şey duymadım ben. Pencereleri açıp dans etmek! Eminim ki ne babanız ne de Bayan Weston, -yani zavallı Bayan Taylor- böyle bir şeye izin veremez."

"Ah! Ama efendim, bazen düşüncesiz bir genç, perdelerden birisinin arkasına saklanıp kimse fark etmeden bir çerçeveyi kaldmverir. Ben de böyle yaptığımı bilirim."

"Gerçekten yaptınız mı bunu efendim? Üstüme iyilik sağlık! Aklıma bile gelmezdi bu, ama ben herkesten pek uzak yaşıyorum ve duyduğum şeyler bazen beni çok şaşırtıyor. Öyleyse bu, durumu değiştirir; belki bu konuyu biraz konuşsak, ama bu tür şeyleri iyi düşünmek gerekir. İnsan bu konularda acele karar vermemeli. Eğer Bay ve Bayan Weston bir sabah buraya gelme nezaketini gösterir-lerse bu konuyu etraflıca konuşup ne yapılıp ne yapılmayacağını görürüz."

"Ama maalesef efendim. Benim zamanım oldukça sınırlı..."

Emma, "Ah," diye onun sözünü kesti; "Her şeyi konuşup düşünmeye bol bol zaman olacaktır. Aceleye gerek yok. Eğer bu toplantı

-371-

Crown'da düzenlenirse, babacığım atlar açısından çok uygun olur. Kendi ahırlarına çok yakın bir yerde olurlar."

"Öyle olur, tatlım. Bu çok iyi olur. James hiçbir şeyden şikâyet etmez, sorun o değil, ama atlarımızı elimizden geldiği kadar yormamamız iyi olur. Eğer salonun iyice havalandı-nlacağma emin olabilseydim, ama Bayan Strokes'a da güven olur mu dersiniz? Bundan çok şüpheliyim. Onu şöyle bir görmüş bile değilim."

"O türden her konuya cevap verebilirim efendim çünkü bütün bunlar Bayan Weston'm sorumluluğunda olacak. Bayan Weston her şeyi üstüne almış durumda."

"İşte babacığım! Artık rahaüaman gerekir. Bizim sevgili Bayan Westonimiz, ihtimamm ta kendisidir zaten. Yıllar önce ben kızamık geçirirken Bay Perry'nin söylediği şeyi hatırlıyor musunuz? 'Eğer Emma'yı sarıp sarmalama işini Bayan Taylor üstüne alıyorsa korkmanıza hiç gerek yok, efendim,' demişti. Bu olayı zaman zaman hatırlayıp ona iltifat ettiğinize kaç defa şahit olmuşumdur!"

"Evet, çok doğru; Bay Perry öyle demişti. Bunu hiç unutmayacağım. Zavallı küçük Emma! Çok kötü kızamık olmuştun, daha doğrusu Bay Perry sana bakmasaydı çok kötü olacaktın. Bir hafta boyunca günde tam dört defa uğradı. Daha ilk gelişinde bunun iyi huylu bir kızamık olduğunu söyledi, bu da bizi çok rahatlattı, ama kızamık korkunç bir hastalıktır. Umarım Isabella ufaklıkları kızamık geçirdiklerinde Bay Perry'yi çağırır."

-372-

Frank Churchill, "Babamla Bayan Weston şu anda Crown'dalar," dedi. "Salonun durumunu inceliyorlar. Onlan orada bırakıp Hartfield'e geldim, çünkü sizin bu konudaki görüşünüzü öğrenmek için sabırsızlanıyordum ve sizi, onlara katılıp orada önerilerinizi söylemeye ikna etmeyi ümit ediyordum. İkisi de benden bunu söylememi istediler. Siz olmadan hiçbir şeyi istenildiği gibi yapamryorlar."

Emma böyle bir meclise çağınldığı için çok mutluydu, babası ise o yokken bu konuyu düşünmeye karar vermişti. Böylece iki genç hiç zaman kaybetmeden Crown'a doğru yola koyuldular. Bay ve Bayan Weston oradaydı, Emma'yı görmekten ve onun bu konudaki

olumlu düşüncelerini duymaktan çok mutlu oldular. Değişik, kendilerine özgü bir tarzda meşgul ve mutluydular; Bayan Weston azıcık endişeliydi, Bay Weston ise her şeyi mükemmel buluyordu.

Bayan Weston, "Emma," dedi. "Bu duvar kâğıdı umduğumdan çok daha kötü. Baksana! Bazı yerleri gördüğün gibi korkunç derecede kirli. Lambriler de aklınım almayacağı kadar san ve umutsuz bir durumda."

Kocası, "Hayatım, çok ince eleyip sık dokuyorsun," dedi. "Bütün bunlar neyi gösterir? Mum ışığında bu dediklerinin hiçbirini göremezsin. Burası mum ışığında, Randalls kadar temiz olacaktır. Burada kulübün top-lantılannı yaptığımız gecelerde hiçbir şey görmüyoruz."

Hanımlar bu noktada birbirlerine baktılar, bu bakışın anlamı büyük bir ihtimalle,

"Erkekler bir şeyin kirli olup olmadığını bilmezler ki"ydi ve beylerin her ikisi belki de kendi kendilerine, "Kadınlar böyle mcık emcik işlerde titizlenmeseler olmaz," diye düşünüyorlardı.

Ancak hanımların bir konudaki endişesini beyler de öyle kolay kolay küçümsemediler. Bu konu, yemek salonuyla ilgiliydi. Balo salonunun yapüdığı zamanlarda orada yemek yenilmesi söz konusu bile değildi ve yandaki küçük bir oyun odasından başka bir ekleme de yapılmamıştı. Peki, ne yapdacaktı? Bu oyun odası yine oyun odası olarak gerekecekti; kendileri dört kişi iskambil oynamanın gereksiz olacağına karar verseler bile, burası rahat rahat yemek yiyebilmek için çok küçük değil miydi? Daha uygun büyüklükteki bir başka salonu da bu amaçla kullanabilirlerdi, ama o da binanın ta öteki uçundaydı ve oraya ulaşmak için uzun ve tuhafbir geçitten geçmek gerekiyordu. Bu bir zorluk yaratmaktaydı. Bayan Weston, o geçitteki hava akımının gençleri hasta etmesinden korkuyordu ve ne Emma, ne de beyler üst üste yemek yeme fikrine dayanabiliyordu.

Bayan Weston, sandviç dışında bir şey yememeyi önerdi, bunlar da küçük odada hazır tutulurdu, ama bu berbat bir öneri olarak görüldü. Yemeğe oturmadan özel bir dans düzenlenmesi, kadınların ve erkeklerin haklarına karşı utanç verici bir hile sayılmaktaydı; Bayan Weston'm bunu bir daha asla anmaması gerekirdi. Bu durum karşısında o da bir başka öneri getirerek, kuşkuyla karşıla-

nan odaya bakıp şöyle konuştu: "Bence o kadar küçük değil. Çok kalabalık olmayacağız, biliyorsunuz."

Aynı sıralarda, uzun adımlarla geçidi arşınlayan Bay Weston seslenmekteydi.

"Bu geçidin uzunluğu konusunda çok şey söyledin hayatım. Sonuç olarak hiçbir şey değil, merdivenlerden daha fazla hava akımı yok burada."

Bayan Weston, "Dilerim öyledir," dedi. "İnsan konuklarını hangi düzenlemenin memnun edeceğini bir bilebilse... Herkes için en hoşa gidecek olam yapmaya çalışmamız gerekir; tabii bunun ne olduğunu bilen varsa."

Frank, "Evet, çok doğru!" diye haykırdı. "Çok doğru. Komşularınızın görüşlerini öğrenmek istiyorsunuz. Buna şaşırmıyorum. Onların arasından en önemli olanların, örneğin Cole'lann ne düşündüğünü araştırabil-sck. Evleri fazla uzakta değil. Onlara uğraya-yım mı? Ya da Bayan Bates? Onlann evi daha da yakın. Gerçi Bayan Bates'in diğerlerinin eğilimlerini anlayıp anlayamayacağını tam olarak bilemiyorum. Sanırım daha büyük bir meclisle karar vermek istiyoruz. Gidip Bayan Bates'i bize katılması için davet etsem mi?"

Bayan Weston epeyce tereddüt ederek, "Eh; isterseniz gidin," dedi. "Eğer onun gelmesinin bir işe yarayacağını düşünüyorsanız."

Emma, "Bayan Bates'ten bu amaca yönelik bir fikir almak mümkün değildir," dedi. "Onu çağırdığınız için çok memnun ve min-

nettar olacak, ama size hiçbir şey söylemeyecek, sorularınızı bile dinlemeyecektir. Bayan Bates'e danışmakta bir fayda göremiyorum."

"Ama o çok eğlenceli biri, aşın derecede eğlenceli! Bayan Bates'in konuşmasmı duymak çok hoşuma gidiyor. Hem ailenin tamamını getirmeme gerek yok, biliyorsunuz."

Bu noktada Bay Weston onlara katıldı ve ne önerildiğini duyunca çok kararlı bir biçimde onayladı.

"Evet Frank, git Bayan Bates'i getir de şu konuyu hemen halledelim. Eminim ki bu plan hoşuna gidecektir, ayrıca önümüzdeki zorluklan nasıl aşacağımızı bize gösterme konusunda ondan daha uygun birini düşünemiyorum. Git Bayan Bates'i getir. Fazla nazenin olmaya başladık. O bize nasıl mutlu olunacağı konusunda bir ders verecektir. İkisini de getir. İkisini de davet et."

"İkisini de mi efendim! Yaşlı hanım?.." "Yaşlı hanım mı? Hayır, genç hanım tabii ki. Sanınm kafan durdu Frank, yani teyzeyle yeğeni birlikte getirmenden bahsetmiştim."

"Ah! Özür dilerim efendim. Bir an haürla-yamadım. Eğer istiyorsanız şüphesiz ikisini de gelmeye ikna etmeye çalışınm efendim." Frank Churchill böyle deyip gitti. O -yanında kısa, düzgün giyimli ve hızlı hızlı hareket eden teyze ve zarif yeğeniyle birlikte- geri dönmeden çok önce Bayan Weston, her güzel huylu kadın ve iyi eş gibi, geçidi tekrar incelemiş ve buranın sandığı kadar kötü olmadığını keşfetmişti, hatta ge-

çidin tehlikeleri önemsiz bile sayılabilirdi, karar vermenin zorlukları bu noktada son buldu. Geri kalan araştırma, en azından kuramsal düzlemde kolayca yol aldı. Masa, sandalye, ışık, müzik, çay ve akşam yemeğiyle ilgili bütün ufak aynntılar zaman içinde Bayan Weston ve

Bayan Strokes tarafından halledilecek önemsiz konular olarak kaldılar. Çağnlan herkesin geleceği kesindi; Frank, on beş günün üzerine birkaç günlük daha izin almak için Enscombe'a bir mektup yazmıştı bile; bu da büyük bir ihtimalle reddedilmeyecekti. Yani güzel bir dans olacaktı bu.

Bayan Bates oraya geldiğinde büyük bir içtenlikle her şeyin denildiği gibi olması gerektiği görüşüne katıldı. Artık bir danışman olarak ona ihtiyaç yoktu, ama bir onaylayıcı olarak (daha güvenilecek bir karakter) herkesin başının üstünde yeri vardı. Başta genel, çabuk, sonra da hararetli ve kesintisiz bir onay verdi, bunun herkesi mutlu etmemesi mümkün değildi; yanm saat boyunca hepsi değişik odalann arasında, birlikte bir aşağı bir yukan dolaşıp durdular; kimisi önerilerde bulunuyor, kimisi olup biteni izliyordu, ama hepsi gelecekle ilgili mutlu bir neşe içindeydi. Bu topluluk dağılmadan önce, gecenin kahramanı, ilk iki dansı Emma'nın kendisiyle yapacağım garantiledi, o sırada onlan duyan Bay Weston katısına, "Onu dansa kaldırdı hayaüm," dedi. "Bunu yapacağım biliyordum!"

-377-

XXX

Balonun Emma için tamamıyla arzulanır olması için bir eksik vardı; o da Frank Churchill'in, Surry'de kalacağı günlerden bir güne denk gelmesiydi, çünkü Bay Weston'm bu konudaki güvenine rağmen Emma, Churc-hüTlerin, yeğenlerinin on beş günün üstüne birkaç gün daha kalmasına izin vermemelerinin o kadar da imkânsız olmadığım düşünüyor, ama bunu kimse mümkün görmüyordu. Hazırlıklar zaman alıyordu; üçüncü haftaya kadar hiçbir şey tam olarak hazır değildi. Birkaç gün boyunca belirsiz planlar yapmak ve hazırlıkları ilerletmek zorunda kalmışlardı. Bütün bunlarla başa çıkma riski -Emma'nın görüşüne çok yüksek bir riskti- bulunmasına rağmen.

Oysa Enscombe lütufkârdı, sözle olmasa bile lütufkârdı. Bay Frank Churchill'in biraz daha uzun bir süre kalma isteği onlan açık ki memnun etmemişti, ama bu isteğe itiraz edilmedi. Her şey emniyetteydi ve yolunda gidiyordu. Ve nasıl ki bir sıkıntının aradan çıkartılması, bir başka sıkıntıya yer açarsa, Emma da artık balosunun gerçekleşeceğinden emin olduğu için, şimdi sırada Bay KnighÜey'in bu konuda kayıtsız olması vardı. Artık ya kendisi dans etmediği için ya da bu plan ona danışılmadan yapıldığı için bilinmez; bu fikir karşısında herhangi bir merak göstermemeye ve bunun kendisi için bir eğlence vesilesi olacağını kabul etmemeye kararlı görünüyordu. Emma, onunla bu ko-

-378-

nuda konuşmaya çalıştıkça, en fazla şu cevabı alabilmişti:

"Pekâlâ. Eğer Weston'lar birkaç saatlik gürültülü bir eğlence için bu kadar sıkıntıyı göze alıyorlarsa, buna söyleyebileceğim hiçbir şey yok. Yalnızca benim nasıl eğleneceğime onlar asla karar vermesinler derim. Ya! Evet, orada olmam gerekir; bunu reddedemem, elimden geldiği kadar uyanık kalmaya çalışacağım, ama itiraf etmek gerekir ki, bunun yerine, evde oturup William Larkins'in haftalık hesap çizelgesine bakmayı tercih ederim. Dans edenleri seyretmekten zevk almak! Böyle bir şeyi küçümsemem açıkçası, küçümseyen kimseyi de

tanımıyorum. Güzel dans etmek; inanıyorum ki tıpkı erdem gibi ödüllen-dirilmelidir, ama böyle bir durumda kenarda duranlar genellikle çok başka bir şey düşünüyorlar."

Emma, bunun kendisine yöneltilmiş bir eleştiri olduğunu hissetti ve çok öfkelendi. Hem Bay Knightley'in kayıtsızlığı ve kızgınlığı Jane Fairfax'e benzemiyordu; belli ki şu baloyu hor görme konusunda Jane Fairfax'in duygulannı rehber almıyordu çünkü o bunun olağanüstü derecede eğlenceli bir şey olduğunu düşünüyor, bu fikir onu heyecanlan-dınyordu -çok açıkkalpli bir biçimde- kendiliğinden şunu söylemişti:

"Ah! Bayan Woodhouse, umarım baloyu engelleyecek bir şey olmaz! Böyle bir şey olursa ne kadar büyük bir hayal kınklığı olur! Baloyu dört gözle, büyük bir zevkle beklediğimi söylemeliyim."

-379-

O yüzden Bay Knightley, William Larkins'i tercih ederken, Jane Fairfax'i de reddetmiş olmaktaydı. Hayır! Emma, Bayan Weston'm tahminlerinde yanıldığına gün geçtikçe daha fazla emin oluyordu. Bay Knighüey, genç kıza karşı arkadaşça, merhamet dolu duygular besliyordu, ama bu aşk değildi.

Yazık! Artık Bay Knightley'le kavga ederek zaman geçirecek bir durum kalmamıştı. O iki günlük mutluluğun ardından her şey darmadağın olmuştu. Bay Churchill'den, yeğenine bir an önce dönmesi için ısrar eden bir mektup gelmişti. Bayan Churchill biraz rahatsızdı, o olmadan yapamayacak kadar rahatsızdı; iki gün önce yeğenine mektup yazarken de hastaydı (kocası böyle diyordu) ancak her zaman olduğu gibi, başkalarına rahatsızlık vermekten kaçınıyordu, kendini düşünmeme huyu olduğundan bu durumdan bahsetmemişti, ama şimdi hafife alınmayacak kadar hastaydı ve Bay Churchill, hiçbir gecikme olmaksızın Enscombe'a doğru yola koyulmasını ondan rica etmek zorundaydı.

Bu mektubun içeriği hemen kısa bir noüa Bayan Weston tarafından Emma'ya iletilmişti. Frank Churchill'in oradan gitmesi konusuna gelince, bu kaçınılmazdı. Birkaç saat içinde yola çıkması gerekiyordu. Eğer yengesiyle ilgili gerçek bir endişe duysaydı gitme konusundaki isteksizliği biraz olsun azalırdı, ama böyle bir şey yoktu. Frank Churchill, onun hastalıklarını bilirdi, yalnızca ihtiyacı olduğu zamanlarda ortaya çıkarlardı.

-380-

Bayan Weston ayrıca şunları eklemişü, "Kahvalüdan sonra ancak Highbury'ye kadar uzanıp orada kendisine ilgi gösterdiğini düşündüğü birkaç dostla vedalaşmak üzere acele evden çıktı, kısa bir süre içinde Hartfield'e de gelmesi muhtemeldir."

Bu korkunç not Emma'nın kahvaltısı açısından finale' oldu. Mektup okunur okunmaz ahlayıp vahlamaktan başka yapılacak bir şey kalmamıştı. Baloyu kaybetmek -genç adamı kaybetmek- ve genç adamın hissedebileceği her şeyi kaybetmek! Bütün bunlar çok korkunçtu! Oysa ne kadar güzel bir gece olacak-ü! Herkes ne kadar mutluydu! Hele kendisi ve eşi en mutlu olanlardı! Tek tesellisi, "Ben demiştim," olmuştu.

Babasının duyguları çok farklıydı. O aslında Bayan Churchill'in hastalığını düşünüyor, nasıl tedavi edildiğini öğrenmek istiyordu. Baloya gelince; sevgili Emma'nm bu konuda hayal kırıklığı yaşadığını duymak çok şaşırtıcıydı, ama hepsi evlerinde çok daha güvende olacaklardı.

Emma, ziyaretçisinin gelmesinden az önce onun gelişine hazır bir haldeydi, ama eğer bu, adamın gösterdiği sabırsızlığa, içeri girdiği sıra yüzündeki üzgün bakışa ve genel cansızlığına biraz olsun yansıdıysa onun durumunu telafi edebilecekti. Gitmek zorunda olmasından bahsedemeyecek kadar üzüntülüydü. Ne kadar mahzun olduğu açıkça görülüyordu. İlk birkaç dakika düşüncelere dalmış bir halde oturdu ve sonra kendini toparlayarak yal¬

* Son. (Ç.N.)

nızca, "Hayatta insanın başına gelen şeylerin içinde en kötüsü ayrılık," diyebildi.

Emma, "Ama tekrar gelirsiniz," dedi. "Bu Randalls'a yapacağınız tek ziyaret olmaz herhalde."

"Ah! {Başını sallayarak) Buraya ne zaman geri döneceğim belirsiz! Gelmek için büyük bir şevkle çabalayacağım! Bu benim, bütün düşüncelerimin ve dertlerimin en büyüğü olacak! Ve eğer dayımla yengem bu bahar şehre giderlerse, ama korkarım ki... Geçen bahar yerlerinden kıpırdamadılar... Korkarım, bu, kalıcı bir âdet olacaktır."

"Zavallı balomuzdan vazgeçmemiz gerekecek."

"Ah! Şu balo! Niye bekledik ki? Neden önümüze ilk çıktığı anda o hazzı yaşamadık ki? İnsanlar mutluluklarım hazırlık yaparak, aptalca hazırlıklar yaparak zaman kaybedip mahvediyorlar! Siz, bize bunun böyle olacağını söylediniz. Oh! Bayan Woodhouse, neden hep bu kadar haklı çıkıyorsunuz?"

"Gerçekten de bu durumda haklı çıktığım için çok üzgünüm. Bilge olacağıma mutlu olmayı tercih ederdim."

"Eğer bir daha gelebilirsem balomuzu yine yaparız. Babam inanıyor. Bana verdiğiniz sözü unutmayın."

Emma, ona zarafetle baktı. Genç adam, "Burada inanılmaz bir on beş gün geçirdim," diye devam etti. "Her gün bir öncekine göre daha değerli ve hoştu! Her geçen gün, buradan başka bir yerde yaşamaya daha fazla dayanamayacak bir hale geliyo-

rum. Highbury'de kalabilenler çok mutlu insanlar!"

Emma gülerek, "Şimdi bize karşı böylesine büyük bir hakbilirlik gösterdiğinize göre, sormaya cesaret edebilirim, buraya başlangıçta biraz şüphe duyarak mı gelmiştiniz? Bizler beklentilerinizi aşıyor muyduk? Aştığımıza eminim. Bizi bu kadar seveceğinizi tahmin

etmediğinize de eminim. Eğer High-bury'nin hoş bir yer olduğu fikrinde olsaydınız, buraya gelmekte bu kadar geç kalmazdınız."

Genç adam sanki ne demek istediğini anlar gibi güldü, ama tavırlarıyla böyle bir duygu yaşadığını inkâr etse bile, Emma durumun böyle olduğundan emindi.

"Bu sabah yola çıkmalısınız; öyle mi?"

"Evet, babamla burada buluşup birlikte yürüyerek geri döneceğiz, sonra da hemen yola çıkmalıyım. O her an gelebilir diye korkuyorum."

"Dostlarınız Bayan Fairfax ve Bayan Ba-tes'e ayıracak beş dakikanız bile yok mu? Ne kadar büyük bir talihsizlik! Bayan Bates'in güçlü, tartışmacı zihni, sizinkine kuvvet verebilirdi."

"Evet, kapılarından geçerken oraya uğradım, böylesinin daha iyi olacağını düşündüm. Bunu yapmam doğru olacaktı. Üç dakikalığına içeri girdim ve genç Bayan Bates'in evde olmaması yüzünden biraz daha kalmak zorunda kaldım. Bayan Bates dışarıya gitmişti ve o gelene kadar beklemememin imkânsız olduğunu hissettim. O öyle bir kadın

ki, insan onunla dalga geçebilir, hatta insan onunla alay etmelidir, ama yine de hafife almak istemez. O yüzden onu ziyaret etmem gerekiyordu ve sonra..."

Bir an duraksadı, ayağa kalkü, pencereye doğru yürüdü.

"Kısacası," dedi. "belki de Bayan Woodhouse, sanırım sizin de hiç şüpheniz yoktur ki..."

Sanki düşüncelerini okumak istiyormuş gibi genç kıza baktı. Emma ne diyeceğini bilmiyordu. Bu konuşma sanki çok ciddi bir şeyin habercisi gibiydi, o ise böyle bir konuşma olmasını istemiyordu. O yüzden, bu konuşmayı engellemek ümidiyle kendini konuşmaya zorlayarak, sakin bir sesle, "Çok haklısınız, onlan ziyaret etmeniz en doğal şeydir," dedi.

Genç adam sessizdi. Emma onun kendisine baktığına inanıyordu, büyük bir ihtimalle söyledikleri üzerinde düşünmekte ve bu tav-nnı anlamaya çalışmaktaydı. Genç kız, onun iç geçirdiğini duydu. Onun iç geçirmek için bir neden olduğunu hissetmesi gayet doğaldı. Genç adam onun kendisine cesaret verdiğine inanıyor olamazdı. Birkaç tedirgin dakika geçirdiler, sonra Frank Churchill tekrar oturdu ve daha kararlı bir tavırla konuşmaya başladı.

"Bütün kalan zamanımı Hartfield'de geçireceğimi bilmek çok iyi bir duyguydu. Buraya karşı duygulanm çok sıcak..."

Tekrar durdu, yerinden kalktı, çok utanmış bir hali vardı. Görünüşe bakılırsa, Em-

ma'ya, onun sandığından daha da fazla âşık olmuştu; eğer babası içeri girmeseydi bu konuşmanın nasıl biteceğini kim kestirebilirdi? Bay Woodhouse hemen onun arkasından geliyordu ve bir çaba göstermesi gerektiğini hissederek toparlandı.

Ancak birkaç dakika sonra bu sıkıntı son buldu. Bir iş yapılacağı zaman hep istim üstünde bulunan ve kaçınılmaz olan herhangi bir kötülüğü ertelemekten, şüpheli herhangi bir kötülüğü öngörmekten aciz olan Bay Weston, "Gitme zamanı geldi," dedi. Genç adam iç geçirmek istediyse ve ardından iç geçirdiyse de elinden, babasının dediğini yapmaktan başka bir şey gelmediğinden, gitmek üzere ayağa kalktı.

"Hepinizle ilgili her şeyden haberim olacak," dedi. "Bu benim tek tesellim. Aranızda olup biten her şeyi duyacağım. Bayan Weston'la bana yazması için anlaştım. Bana bu konuda söz verme kibarlığını gösterdi. Ah! İnsan yanında olmayanlarla gerçekten ilgiliyse, mektup arkadaşının kadın olması, büyük bir lütuf sayılır! O bana her şeyi anlatacak. Onun mektuplannı okurken tekrar sevgili Highbury'de olacağım."

Konuşması, çok dostane bir el sıkma ve çok içten bir "hoşça kalın"la son buldu ve kapı, kısa bir süre içinde Frank Churchill'in aramdan kapandı. Olay çok çabuk gelişmiş, her şey bir anda olmuş ve o gitmişti. Emma, ondan aynldığı için o kadar üzülmüştü ve onun yokluğunun kendi küçük topluluklan için büyük bir kayıp olacağını öylesine güçlü

bir biçimde hissediyordu ki, çok fazla üzülmekten ve bunu çok yoğun hissetmekten korkmaya başladı.

Bu, acı verici bir değişiklik olmuştu. O geldiğinden beri neredeyse her gün buluşuyorlardı. Şu kesindi, onun Randalls'ta olması son iki haftaya büyük bir ruh katmıştı; bu, tanımlanamayan bir ruhtu; her sabahla birlikte gelen onu göreceğini bilme fikri, beklentisi, onun kendisine ilgi göstereceğinden, canlılığından, terbiyesinden emin olmak! Çok mutlu bir on beş gün geçirmişti ve bu durumdan sonra Hartfield günlerinin o sıradan düzenine geri dönmek, büyük bir ümitsizlik olacaktı. Bütün bu meziyetlerini tamamlarcası-na, Emma'ya onu sevdiğim neredeyse söylemişti. Genç adamın duygularının ne kadar kuvvetli ve ne kadar ısrarlı olduğu bir başka noktaydı, ama şu anda Emma, onun kendisine karşı kesinlikle çok sıcak bir beğeni hissettiğinden şüphe etmiyordu, kendisini gayet açık bir biçimde tercih ediyordu ve diğer özellikleriyle de birleştiğinde bundan emin olmak, kendisinin de ona az da olsa âşık olduğunu düşünmesine yol açıyordu; hem de daha önce aksi yönde o kadar karark olmasına rağmen.

"Kesinlikle öyle olmalı," dedi. "Bu dikkatsizlik, bitkinlik, bir nevi aptallık hali, oturup kendimi oyalama konusunda bu isteksizlik, evle ilgili her şeyin sıkıcı ve tatsız olması duygusu! Kesinlikle âşık olmalıyım; eğer âşık değilsem zaten dünya üzerindeki en tuhaf yaratık olmuş olurum, en azından birkaç hafta

için. Eh, bazıları için kötü olan bir şey, başkaları için iyi olabilir. Frank Churchill konusunda değilse bile, balo konusunda benimle birlikte yas tutacak birçok insan var, ama Bay Knightley mutlu olacaktır. Şimdi eğer istiyorsa geceyi sevgili William Larkins'iyle geçirebilir."

Ancak Bay Knightley öyle muzaffer bir sevinç falan göstermedi. Kendi hesabına üzüldüğünü söyleyemezdi; eğer söyleseydi o neşeli görüntüsü söylediklerini yalanlardı, ama büyük bir ısrarla, başka insanların uğradığı hayal kırıklığının onu çok üzdüğünü söyledi ve belli bir kibariıkla ekledi, "Sen Emma, dans etmek için o kadar az fırsatın oluyor ki, gerçekten talihsizsin, çok talihsizsin!"

Emma'nın Jane Fairfax'i görüp de bu keder verici değişiklikle ilgili dürüst üzüntüsünü değerlendirmesi birkaç günü buldu, ama karşılaştıklarında Jane'in yüzündeki ifade iğrençti. Oldukça rahatsızlanmıştı, o kadar baş ağnsı çekiyordu ki, teyzesi, eğer balo yapılsaydı bile Jane'in gidebileceğini sanmadığını açıklamıştı. Bu yakışıksız kayıtsızlığını, hastalığın verdiği halsizliğe yormak hayırseverlik sayılırdı.

XXXI

Emma, kendisinin şüpheye yer bırakmayacak bir biçimde âşık olduğu fikrini taşımaya devam ediyordu. Fikirleri, ne kadar âşık olduğu üzerinde çeşitlenmekteydi. Başlangıçta, sırılsıklam âşık olduğuna inanıyordu,

ama daha sonra o kadar da âşık olmadığına inanmaya başlamıştı. Frank Churchill'den bahsedildiğini duymaktan büyük bir keyif alıyordu ve sırf onun hatırı için. Bay ve Bayan Weston'i görmek ona daha büyük bir zevk vermeye başlamıştı; sık sık onu düşünüyor, ondan mektup almak için sabırsızlanıyordu; böylece onun nasıl olduğunu, nasıl bir ruh hali içinde bulunduğunu, yengesinin durumunu ve bu bahar Randalls'a gelme ihtimali bulunup bulunmadığını öğrenebilecekti, ama öte yandan Emma'nm kendisinin mutsuz olduğunu kabul etmesi de mümkün değildi. O ilk sabahtan sonra çalışmaya olan hevesinde bir azalma olsun söz konusu bile değildi; hâlâ meşguldü ve neşeliydi. Frank Churchill'i çok hoş bulmakla birlikte hataları olduğunun da farkındaydı ve bunun da ötesinde onu çok düşünüyor olmasma rağmen oturup resim yapıyor ya da çalışıyor, aradaki bağlılıklarının ilerlemesi ve yakınlaşması üzerine bin bir türlü eğlenceli plan yapıyor, ilginç konuşmalar hayal ediyor ve zarif mektuplar icat ediyordu; onun hayalinde kendisine yaptığı bütün ilan-ı aşklar kendisinin onu reddetmesiyle bitiyordu. Aralarındaki yakınlık hep arkadaşlığa dönüşmek zorundaydı. Tatlı ve hoş olan her şey ayrılıklarına işaret etmek içindi; her şeye rağmen ayrılacaklardı. Bunu hissettiğinde fark etti ki o kadar da âşık olması mümkün değildi, çünkü babasını asla terk etmemek ve asla evlenmemek konusundaki önceki sabit kararlılığına rağmen, yine de güçlü bir bağlılık hissetseydi, şu anda kendi

duygularında öngörebildiğinden çok daha güçlü bir mücadele yaratırdı.

"Fedakârlık kelimesini kullanırken düşünemiyorum kendimi," diyordu. "Benim mutluluğum için gerçekte fedakârlık gerektiğinden şüphe ediyorum. Bu çok iyi. Kendimi kesinlikle hissettiğimden fazlasını hissetmeye zorlamayacağım. Yeteri kadar âşık sayılırım. Daha fazlası beni üzecektir."

Genelde Frank Churchill'in duygularıyla ilgili düşüncelerinden de eşit derecede memnundu.

"O, şüpheye yer bırakmayacak biçimde fazlasıyla âşık -her şey bunu gösteriyor- gerçekten sınlsıklam âşık! Ve buraya tekrar geldiğinde, eğer duygulan sürüyorsa ona cesaret vermemek için kendime dikkat etmeliyim. Böyle yapmamak affedilmez bir davranış olur. çünkü ben oldukça kararlıyım. Bu zamana kadar ona cesaret verdiğimi düşünebileceğini sandığımdan değil. Yo; eğer onun duygularını paylaştığıma biraz olsun inansaydı o kadar yıkık bir halde olmazdı. Kendisine cesaret verildiğine inansaydı, ayrılırken -ki görüntüsü ve kullandığı dil çok farklı olurdu. Yine de, ne olursa olsun, ben önlemimi almakyım. Tabii bu, onun bağlılığının şu andaki haliyle sürdüğünü varsaymak olacaktır, ama bunun sürmesini bekleyip beklemediğimi bilmiyorum; onu o türden bir adam olarak görmüyorum, onun bu konuda istikrarlı olduğuna ve azmine güvenmiyorum. Sıcak duygular besliyor, ama onlann kolaylıkla değişebileceğine inanıyorum. Bu konu üzerine

her düşündüğümde, mutluluğum buna bağlı olmadığı için bir kere daha müteşekkir oluyorum. Biraz zaman geçince daha da iyi olacağım ve soma, bitecek, bitmesi de iyi olacak; çünkü derler ki, 'herkes hayatı boyunca bir defa âşık olurmuş' ve ben de sıramı kolaylıkla savmış olacağım."

Frank Churchill'in Bayan Weston'a yazmış olduğu mektup geldiğinde, Emma da onu okuma fırsatı buldu ve mektubu öyle bir keyif ve takdirle okudu ki, ilk olarak kendisinin ona olan egilimini hissedip başım iki yana salladı ve duygularının gücünü küçümsediğini düşündü. Frank Churchill'in mektubu uzun ve zekice yazılmıştı; yolculuğu ve kendi duygularıyla ilgili ayrıntılar veriyordu; doğal olarak, şerefli bir biçimde hissetmesi gereken bütün şefkat, minnet ve saygıyı ifade ediyor, ilgi uyandıracağım umduğu bütün olayları, gördüğü yerleri ve özelliklerini, canlı, eksiksiz anlatıyordu. Kuşku uyandırıcı ve abartılı özür dilemeler ya da öne çıkartılmış endişeler yoktu mektupta; yazdıkları Bayan Weston'a karşı hissettiği gerçek duyguların diliydi. Highbury'den Enscombe'a geçişi, iki yer arasındaki toplum hayatının, ilk göze çarpan bazı nimetleri açısından zıtlığına şöyle bir değinilmişti; sadece bunun kendisi tarafından ne kadar kuvvetle hissedildiğim ve eğer terbiyesi kendisini sınırlamasa, bu konuda daha da fazla şeyler söyleyebileceğini göstermek için... Emma'nın adının çekiciliği de mektupta eksik değildi. Bayan Woodhouse lafı birden fazla geçiyordu ve her seferinde hoş bir bağlantı

söz konusuydu; ya zevkine yönelik bir iltifat ya da söylediği bir şeyin hatırlanması söz konusu oluyordu; adının son geçtiği yer öyle kahramanlık tacıyla taçlanmış falan değildi, yine de Emma bu sözlerde kendi etkisini görebiliyor ve kendisine yapılan iltifatların en büyüğünün belki de bu olduğunu ayırt edebiliyordu. Mektubun en altındaki boşluğa sıkışmış bir halde şu sözler yazılmıştı: "Biliyorsunuz, salı günü Bayan Woodhouse'un güzel, küçük arkadaşına zaman ayıramadım. Lütfen ondan benim için özür dileyin ve adieu le-rimi* ona iletin." Emma bunun tamamen kendisine yönelik olduğundan şüphe edemezdi. Harriet ancak onun. arkadaşı olarak hatırlanıyordu. Enscombe'la ilgili verdiği bilgiler ve oradan beklentileri, tahmin edilenlerden ne daha kötü, ne de daha iyiydi; Bayan Churchill iyileşmekteydi ve o, hayallerinde bile. Randalls'a tekrar gelebileceği bir tarih belirlemeye cesaret edemiyordu.

Mektup memnuniyet ve heyecan verici olmasına rağmen, Emma kâğıdı katlayıp Bayan Weston'a verdikten sonra, içerdiği duyguların herhangi bir sıcaklık yaratmadığını fark etti; o, bu mektubun yazan olmadan yaşayabilirdi, onun da kendisi olmadan yaşamayı öğrenmesi gerekiyordu. Emma'nın niyetinde bir değişiklik yoktu. Ondan gelebilecek herhangi bir teklifi reddetme konusundaki kararlılığı yalmzca, genç adamın teselli edilmesi ve mutlu olması için yeni bir planın eklenmesiyle biraz daha ilginç bir hal almış-

• Veda (Ç.N.)

tı. Onun Harriet'i hatırlaması ve bunu örten sözleri, "güzel, küçük arkadaş", Emma'ya, genç adamın gönlünde kendisinden sonra Harriet'in bulunduğu fikrini getirdi. Bu imkânsız bir şey miydi? Hayır. Harriet, anlayış olarak şüphesiz onun çok aşağısındaydı, ama Frank Churchill onun yüzünün güzelliğinden ve tavırlanndaki sıcak sadelikten çok etkilenmişti; durum ve bağlantılarla ilgili bütün ihtimaller Harriet'in lehineydi... Harriet açısından da bu, avantajlı ve hoş bir durum olurdu aslında.

Kendi kendine, "Bunu fazla kurmamalıyım," dedi. "Bunu düşünmemeliyim. Böyle varsayımlara dalmanın ne kadar tehlikeli olduğunu biliyorum, ama bundan daha tuhaf şeyler bile gerçekleşti ve biz, birbirimize şimdiki gibi ilgi göstermemeye başladığımızda bu, gerçek bir arkadaşlığı pekiştirmenin aracı olacaktır ki, ben şimdiden bunu büyük bir zevkle bekliyorum."

Harriet açısından böyle bir tesellinin elde bir olması iyi bir şeydi gerçi, ama bunu fazla hayal etmek iyi olmazdı; çünkü ardından kötülük gelebilirdi. Bir önceki ilgi konusu tekrar öncelik kazanmışü; Frank Churchill'in Highbury'ye gelişi, konuşmalarda Bay Elton'ın pabucunu nasıl dama atüysa, aynı şekilde Bay Frank Churchill'in ortadan kaybolmasıyla birlikte Bay Elton'la ilgili konular dayanılmaz bir biçimde ilgi odağı olmaktaydı. Düğün tarihi belli olmuştu. Kısa bir süre içinde tekrar aralarında olacaktı Bay Elton ve eşi. "Bay Elton'la eşi" herkesin diline düştü-

günde ve Frank Churchill unutulduğunda, Enscombe'dan gelen ilk mektubu konuşacak zaman pek kalmamıştı. Emma bu lafı duyunca midesi kalkü. Üç hafta boyunca Bay El-tonla ilgili bir şey duymama mutluluğunun tadım çıkartmıştı ve şimdi Harriet'in de aklının basma geldiğini ümit etmek istiyordu. En azından Bay Weston'm balosu yaklaşırken, aklının dağınık olduğu göze çarpmaktaydı, ama kendisinin gündelik yaklaşımlara, yeni bir arabaya, zilin çalmasına falan dayanabilecek kadar kendini toplayamamış olduğu açıkça görülüyordu.

Zavallı Harriet öyle bir ruh hali içindeydi ki. onu teskin ve teselli etmek için Emma'nm bütün akimi ve sükûnetini kullanması gerekiyordu. Emma, onun için fazla bir şey yapamayacağım, Harriet'in her türlü marifetini sergilemesini ve bütün sabrını göstermesini hak ettiğini, ama onu ikna etmenin çok zor olduğunu, bu konudaki bütün söylediklerinin herhangi bir etki yapmadığını hissetti. Harriet hiç sesini çıkartmadan onu dinliyor ve sonra, "Çok doğru, tam sizin anlattığınız gibi, düşünmeye değmez. Ben de artık bütün bunları düşünmeyeceğim,"

diyordu, ama konuyu değiştirmek mümkün olmuyor, bunu izleyen yarım saat içinde Elton'lar konusunda eskisi kadar endişeli ve tedirgin oluyordu. En sonunda Emma, ona başka bir edanda saldırdı.

"Bay Elton'm evliliğiyle ilgili kendini böyle üzmen ve bu konuyu düşünmen Harriet, bana yapabileceğin en büyük sitemdir. Bana,

yaptığım hatanın bundan daha büyük bir kanıtını sunamazsm. Bütün bunlara ben sebep oldum, biliyorsun. İnan bana, bunu unutmadım. Ben yanıldım, seni çok kötü bir biçimde yanılttım. Bu benim için ömrüm oldukça acı veren bir düşünce olarak kalacak. Benim bunu unutmam tehlikesi olduğunu düşünmeni istemem."

Harriet bunu duyunca birkaç itiraz dolu çığlık attıysa da başka söyleyecek söz bulamadı. Emma sözlerini sürdürdü:

"Sana benim hatırım için kendini harca demiyorum Harriet, benim hatırım için Bay Elton'ı daha az düşün, ondan daha az bahset, çünkü ben bunu senin hatırın için istiyorum, bu benim rahatımdan daha önemli bir şeydir benim gözümde; senin de kendi kendine söz geçirme alışkanlığını edinmen, görevlerinin ne olduğunu düşünmen, senin için uygun olana dikkat etmen ve başkalarının şüphesini çekmemeye çalışman gerekir ki, sağlığını ve saygınkğını koruyabilesin ve tekrar sakinleşebilesin. Sana benimsetmeye çalıştığım böyle dürtüler. Bunlar çok önemli, ama ben bunlara uygun davranamadığını için çok üzülüyorum. Benim sıkıntıdan kurtulmam çok daha önemsiz bir mesele. Senin kendini büyük bir acıdan kurtarmaya çalışmanı istiyorum. Belki de ben bazen yapılması gerekeni ya da bana karşı en nazik tavnn ne olacağını Harriet'in unutmayacağını hissetmiş olabilirim."

Emma'nm Harriet'in duygularına bu biçimde hitap etmesi, başka her şeyden daha

etkili oldu. Gerçekten aşın derecede sevmekte olduğu Bayan Woodhouse'un onun minnettarlığına ve şefkatine muhtaç olması fikri onu bir süre perişan etti ve bu acısı yatıştığında geride kalan duygular, doğru olanı gösterecek ve genç kızı bu konuda destekleyebilecek kadar güçlüydü.

"Siz, siz benim hayatım boyunca sahip olduğum en iyi arkadaşsınız. Size minnet borçluyum! Kimse sizinle boy ölçüşemez! Sizi önemsediğim kadar kimseyi önemsemiyorum! Oh! Bayan Woodhouse, nasıl da nankörlük ettim!"

Her türlü bakış ve davranışla desteklenen bu türden ifadeler, Emma'nm Harriet'i hiç böylesine sevmediğini ve onun duygularına daha önce hiç bu kadar değer vermediğini hissetmesine yol açtı.

Daha soma kendi kendine, "İnsanın kalbinin iyi olmasından daha büyük bir çekicilik olamaz," dedi. "Bununla kıyaslanabilecek hiçbir şey yok dünyada. Kalbin iyiliği ve sıcaklığı ile şefkat dolu ve açık bir tavır bir araya gelince, dünyadaki bütün zihinlerin berraklığından daha çekici

olur. Bundan eminim. Sevgili babamın böyle herkes tarafından sevilmesini sağlayan şey, kalbinin iyiliğidir, ksabella'yı böyle popüler kılan şey de odur. Artık ben de buna sahibim, onu nasıl takdir edeceğimi ve ona nasıl saygı göstereceğimi bi-Myorum. Harriet, bunun vereceği cazibe ve BBUtluluk açısından benden çok daha üstün. Sevgili Harriet! Seni dünya üzerinde nefes |hp veren en berrak zihinli, ileri görüşlü, doğ-

ru yargılara varan hiçbir kadına değişmem. Oh! Bir Jane Fairfax'in soğukluğu! Harriet, onun gibi yüz tanesine bedeldir. Ve bir eş olarak, aklı başında bir adamın eşi olarak paha biçilmez biri olacaktır. İsim vermek istemiyorum, ama Emma'nın yerine Harriet'i koyan erkek mutlu olacaktır!"

XXXII

Bayan Elton ilk olarak kilisede görüldü: İnsanın dua etmeye ara vermesi mümkün olsa da, sırada oturan bir gelinle ilgili merakım tatmin etmesi mümkün değildir. O yüzden bu işin yapılacak ziyaretlere ertelenmesi gerekmektedir, gerçekten çok mu güzel, biraz mı güzel, yoksa hiç güzel değil mi bu böylece açıklığa kavuşacaktır.

Emma'nın ona karşı vazifesini en son yapan olmamaktaki kararlılığının altında, meraktan çok, gurur ve görgü kuralları yatmaktaydı. Harriet'in, kendisiyle birlikte gitmesini uygun gördü ve böylece işin en kötü kısmı mümkün olduğunca çabuk halledilive rirdi.

Hatırlamadan o eve tekrar girmesi, üç ay önce öyle gereksiz bir numara yapıp botunu bağlamak için girdiği odada bulunması mümkün değildi. Binlerce sıkıntılı düşünce aklına üşüşecekti. İltifatlar, bulmacalar, falsolar; zavallı Harriet'in de hatırlayacağım tahmin etmek gerekiyordu, ama genç kız çok iyi davranmıştı, sadece biraz solgun ve sessizdi. Ziyaret doğal olarak kısa sürmüştü ve bunu kısaltacak o kadar çok mahcubiyet ve zihinsel

meşguliyet vardı ki Emma, hanımefendi hakkında bir fikir edinemedi; bu konuda anlatabilecekleri de hiçbir şey ifade etmeyecek şekilde, "çok zarif giyinmişti ve çok hoştu"dan öteye geçemiyordu.

Aslında ondan hoşlanmamıştı. Bu hanımda kusur bulmakta acele etmesine hiç gerek yoktu, ama zarafetinden şüphe etmekteydi; rahattı, ama zarif değildi. Emma, onun genç bir kadın, bir yabancı, bir gelin için fazla rahat biri olduğunu düşünüyordu. Vücudu güzeldi: yüzü çirkin değildi, ama ne hatları ne havası, sesi, ne de tavn zarifti. Emma, en azından bunun böyle olduğunun zamanla ortaya çıkacağını düşünüyordu.

Bay Elton'a gelince, herhangi bir tavn yok gibiydi, ama hayır; Emma, onun tavrıyla ilgili aceleci olma veya zekice bir şey söyleme baklanı kendine tanımayacaktı. Düğün sonrası ziyaretleri kabul etmek, her durumda sıkıcı ve tedirgin edici bir törendir ve bir erkeğin bunu hiçbir falso yapmadan atlatması için çok kibar olması gerekir. Kadm daha başardı idare ediyordu; güzel kıyafetlerin ya da sıkılganlığın verdiği ayrıcalık, kendisine yardımcı olmuş

olabilirdi, ama erkek yalnızca kendi sağduyusuna güvenebilirdi. Emma, bir zamanlar evlenmek istediği kadınla, evlenmesi beklenen kadınla ve henüz evlendiği kadınla birlikte aynı odada oturmak zorunda kalan zavalk Bay Elton'm ne kadar talihsiz olduğunu düşününce, ona yapmacık, aklı bir karış kovada ve tedirgin görünme hakkını tanıdı. Harriet, evden çıktıklarında, "Peki Bayan

Woodhouse..." dedi. Bir süre, boş yere söze arkadaşının başlamasını beklemişti. "Peki Bayan Woodhouse..." (burada hafifçe iç geçirmişti) "onun hakkında ne düşünüyorsunuz? Çok güzel, değil mi?"

Emma'nın cevabında biraz tereddüt vardı.

"Ah! Evet, çok... çok hoş bir kadın."

"Bence o güzel, çok güzel."

"Çok güzel giyinmiş, gerçekten çok şık bir elbiseydi."

"Ona âşık olmasma hiç şaşırmadım."

"Yok! Hayır, bunda şaşacak bir şey yok. Hem güzel bir servet hem de adamın tam yoluna çıkmış."

Harriet, tekrar içini çekerek, "Sanırım genç hanım ona çok bağlı," dedi.

"Belki öyledir, ama kendisini çok fazla seven kadınla evlenmek her erkeğin kaderi değildir. Bayan Hawkins belki bir yuva kurmak istemiş ve bunun, alabileceği en iyi teklif olduğunu düşünmüştür."

Harriet, büyük bir samimiyetle, "Evet," dedi. "Haklı da olabilir; kimsenin onun kuracağından daha iyi bir yuvası olamaz. Eh; onlara bütün kalbimle mutiuluklar diliyorum. Hem bundan sonra onları görmekten rahatsız olacağımı sanmıyorum Bayan Woodhouse. O her zamanki gibi değerli biri, ama evlenince, biliyorsunuz çok başka bir durum oluyor. Hayır, gerçekten Bayan Woodhouse, korkmanıza gerek yok, artık herhangi bir üzüntü yaşamadan oturup ona hayran olabilirim. Kendisini heba etmediğini bilmek öyle büyük bir teselli ki! O çok güzel bir kadına

benziyor; tam Bay Elton'ın layık olduğu gibi. Mutlu yaratık! Ona, 'Augusta!' diye seslendi. Ne kadar hoş!"

Kendilerine iade-i ziyaret yapıldığında Emma kararını verdi. O sırada daha fazlasını görüp daha iyi bir değerlendirme yapabilirdi. Harriet'in Hartfield'de olmaması ve babasının da Bay Elton'la ilgilenmek üzere evde hazır bulunması sayesinde, hanımefendiyle bir çeyrek saat boyunca kendisi sohbet edip bütün soğukkanklığıyla onunla ilgilenebildi. Bu çeyrek saat

Emma'nm Bayan Elton'ın kibirli bir kadın olduğu, kendisinden fazlasıyla memnun olduğu, kendi önemine çok fazla mandığı için her yerde parlamayı, herkesten üstün olmayı hedeflediği, kötü bir okulda şe-kaienrniş olan tavırlarının arsız ve laubali olduğu, bütün fikirlerinin bir grup insan ve bir hayat tarzından çıktığı, eğer salak değilse bile cahil olduğu ve içinde yaşadığı topluluğun Bay Elton'a kesinlikle iyi gelmeyeceği konusunda emin olmasma yetti.

Harriet, genç adam için çok daha uygun bir eş olacaktı. Kendisi akıllı ve sosyal düzeyi yüksek biri olmasa bile genç adamı öyle olan insanlarla ilişkilendirebilirdi, ama Bayan Hawkins, kurumundan da kolaylıkla tahmin edilebileceği gibi, kendi grubunun en iyisiydi. Bristol yakınlarındaki zengin enişte ailenin gururuydu ve evleriyle arabaları da bu beyefendinin gururuydu.

Oturur oturmaz açılan ilk konu, Maple Grove oldu, "Eniştem Bay Suckling'in yeri." Hemen Hartfield'le Maple Grove kıyaslandı.

-399-

Hartfield'in parkı küçüktü, ama düzenli ve güzeldi; ev moderndi, iyi inşa edilmişti. Bayan Elton odanın boyutundan, girişten, görebildiği ve hayal edebildiği her şeyden çok etkilenmişti. "Gerçekten de Maple Grove'a çok benziyor!" Bu benzerlik onu çok şaşırtmışü! Bu salon, Maple Grove'daki sabah odasıyla aynı boyda ve aynı şekildeydi; bu, kız kardeşinin en sevdiği odaydı. Bay Elton'a da konuyu açh. "Şaşırtıcı bir biçimde benzemiyor mu? Kendimi neredeyse Maple Grove'da sandım."

"Ve merdiven... Biliyor musunuz, içeri girerken merdiven sahanlığının ne kadar oraya benzediğini fark ettim; evin tam aynı yerine yapılmış. Çığlık atmamı engelleyemedim! İnanın bana Bayan Woodhouse, benim için Maple Grove gibi tarafsız yaklaşamadığım bir yeri hatırlatan bir ortamda bulunmak çok hoş bir durum. Orada o kadar mutlu aylar geçirdim ki! (duygulu bir iç çekişle); şüphesiz çok güzel bir yer. Orayı gören herkes güzelliği karşısında şaşırır kalır, ama benim açımdan orası bir yuvadır. Benim gibi yerinizden yurdunuzdan olduğunuzda Bayan Woodhouse, bir zamanlar geride bıraktıklarınıza benzeyen herhangi bir şeyle karşılaşmanın ne kadar hoş olduğunu anlayacaksınız. Hep söylemişimdir, evliliğin en kötü yanlarından biri bu."

Emma, cevap olarak bu soruyu geçiştirdi, ama bu aslında sadece kendi konuşmak isteyen Bayan Elton için yeterli oldu.

"O kadar aşın derecede Maple Grove'a

-400-

benziyor ki! Ve üstelik yalnızca ev de değil, bahçesi, sizi temin ederim, görebildiğim ka-danyla şaşırtıcı derecede benziyor. Maple Grove'daki defneler de buradaki kadar bol ve tıpkı aynı şekilde duruyorlar; tam çayırlığın yanında; aynca burada gözüme büyük, güzel bir ağaç çarptı, çevresinde de bir sıra vardı, bu da bana o kadar çok şey hatırlattı ki! Eniştemle ablam buraya bayılacaklar. Geniş bir araziye sahip olan insanlar aynı tarzdaki şeylerden her zaman çok hoşlanırlar."

Emma bu duygulann gerçekliğinden şüphe ediyordu. Kendisi de daha çok, geniş arazi sahibi olanlann, geniş arazisi olan diğerlerini hiç umursamadıklan konusunda bazı fikirlere sahipti, ama böyle yapmacıklı bir hatanın üstüne gitmenin bir anlamı yoktu; o yüzden cevap olarak yalnızca, "Burayı daha iyi tanıdığınızda korkanm ki Hartfield'e fazla değer verdiğinizi düşüneceksiniz. Surry'de bir sürü güzel ev vardır!" dedi.

"Oh! Evet bunun farkındayım. Orası İngiltere'nin bahçesi gibi biliyor musunuz? Surry, ingiltere'nin bahçesi."

"Evet, ama bu açıdan iddiak konuşmak doğru olmaz. İnanıyorum ki Surry'den başka birçok kasaba, İngiltere'nin bahçesi olarak anılıyordur."

Bayan Elton, çok mutlu bir gülümsemeyle, "Hayır, sanınm böyle değil," diye cevap verdi. "Ben Surry'den başka bir yer için böyle bir şey denildiğini hiç duymadım." Emma susturulmuştu. Bayan Elton, "Enişteml ablam bizi bu ba-

har ziyaret etmeye söz verdiler, en geç bu yaz," diye devam etti. "O zaman buraları keşfetmek için zamanımız olacak. Onlar bizimle birlikteyken birçok yeri keşfedeceğimizi söyleyebilirim. Tabii onlar dört kişiyi rahatça alan faytonlarını da getirirler ve o yüzden, bizim kendi arabamızdan bahsetmeye bile gerek yok; o zaman buranın değişik güzelliklerini rahatlıkla keşfedebiliriz. Hangi mevsim olursa olsun, iki tekerlekli arabalarıyla geleceklerini hiç sanmam. Zaten zamanı geldiğinde ben onlara muhakkak faytonla seyahat etmelerini tavsiye ederim; çok daha rahat olur. Böyle güzel bir yere geldiklerinde Bayan Woodhouse, insan onlann mümkün olduğunca fazla şey görmelerini istiyor, biliyor musunuz; hem Bay Suckling bir yeri keşfetmekten çok büyük zevk alır. Geçen yıl iki defa King's Weston'a gittik; faytonlannı yeni almışlardı, çok hoş oldu. Sanınm burada her yaz o türden bir sürü parti yapıyorsunuzdur Bayan Woodhouse."

"Hayır, yapmayız. Sizin bahsettiğiniz türden partileri cezbedebilecek çarpıcı güzelliklerden epeyce uzaktayız burada. Biz çok sakin bir insan topluluğuyuz diye düşünüyorum; keyif planlan yapacağımıza evde oturmayı tercih ederiz."

"Ah! İnsan gerçekten rahat etmek istiyorsa evde oturmak gibisi yok. Kimse evine benden daha bağlı olamaz. Maple Grove'da bu yüzden benim hakkımda laf çıkartmışlardı. Selina kaç defa demiştir, Bristol'e giderken, 'Bu kızı evden çıkartamıyorum. İlla kendi ban¬ sıma gitmem gerekiyor, oysa faytona yalnız başıma, yanımda bir arkadaş olmadan binmekten nefret ediyorum, ama Augusta eminim ki kendisine kalsa bahçe çitinin dışına çıkmaz.' Bunu kaç defa demiştir, ama yine de ben insanın tamamıyla inzivaya çekilmesini savunmuyorum. Tam aksine, insanın kendisini topluma tamamen kapatmasının çok kötü bir şey olduğunu düşünüyorum. Bence belirli aralarla insan içine çıkmak çok daha tavsiye edilir bir şey; insan toplum içinde ne çok fazla yaşamalı, ne de çok az. Sizin durumunuzu tamamen anlıyorum Bayan Wood-house (Bay Woodhouse'dan tarafa bakarak) babanızın sağlık durumu da sizi engelliyor olmalı. Neden Bath'a gitmeyi denemiyor? Bence gitmeli. Size Bath'ı tavsiye

etmeme izin verin. Sizi temin ederim, oranın Bay Woodhouse'a iyi geleceğinden hiç şüphem yok."

"Babam orayı daha önce birkaç defa denedi, ama herhangi bir fayda sağlamadı ve sanırım adını duymuş olabileceğiniz Bay Perry, oranın artık bundan sonra ona faydalı olacağına inanmıyor."

"Ah! Bu çok üzücü, ama sizi temin ederim Bayan Woodhouse, sular pek şifalıdır, insana büyük rahatlık verir. Ben Bath deneyimim boyunca bunun çok örneğini gördüm! Hem orası öyle neşeli bir yerdir ki, Bay Woodhouse'un içini açacağı muhakkaktır; sanınm bazen onun morali bozuk olabiliyor. Orayı size tavsiye etmeme sanırım gerek bile yok. Bath'ın gençlere faydalan, bildiğim kadanyla herkesin malumu. Böyle kapalı bir hayat ya-

sadığınıza göre sizin için hoş bir başlangıç olacaktır. Ben sizi oranın en iyi insanlarıyla tanıştırabilirim. Benden iki satırlık bir not götürürseniz size epey bir kapı açılır; hem benim yakın arkadaşım Bayan Partridge -ki oraya gittiğimde hep onun yanında kalınm-sizi ağırlamaktan büyük mutluluk duyacaktır, onunla toplum içine çıkmanız da çok uygun olur."

Bu kadarı Emma'nm terbiyesini bozmadan dayanabileceğinin ötesindeydi. Kendisinin, başlangıç tâbir edilen şey için Bayan El-ton'a borçlanması, toplum içine çıkarken Bayan Elton'ın bir arkadaşının desteğine ihtiyaç duyması; ki bu büyük bir ihtimalle, pansiyoneri sayesinde geçimini sağlayan, kaba saba, gösterişli bir duldu... Hartfield'li Bayan Woodhouse'un onuru, gerçekten de ayaklar altına alınmışü!

Ancak kendini tutup, söyleyebileceklerini söylemedi ve Bayan Elton'a soğuk bir biçimde teşekkür etmekle yetindi; onlann Bath'a gitmesi söz konusu bile değildi. Kaldı ki Emma, orasının babası için olduğu kadar kendisi için de uygunsuz olduğuna inanıyordu. Bunu söyledikten sonra, daha fazla öfke ve tepki çekmemek için hemen konuyu değiştirdi.

"Müzikle ilgilenip ilgilenmediğinizi hiç sormuyorum Bayan Elton, böyle konularda bir hanımın namı genellikle ondan önce ulaşır, Highbury, uzun bir süredir sizin çok iyi piyano çaldığınızı biliyor."

"Ah! Öyle mi, bu fikre itiraz etmem gere-

kir. Çok iyi piyano çalmak mı? Sizi temin ederim, ben bunu yapmaktan çok uzak sayılırım. Size ulaşan bilginin ne kadar taraflı bir yerden geldiğini bir düşünün. Müzikten çok hoşlanınm, bu bende bir tutkudur; arkadaşlarım pek de zevksiz sayılmayacağımı söylüyorlar, ama bunun ötesinde sizi şerefim üzerine temin ederim ki ancak orta seviyede çalabiliyorum. Siz, Bayan Woodhouse, çok iyi biliyorum ki gayet güzel çalıyorsunuz piyanoyu. Sizi temin ederim, böyle müziksever bir topluluğa gireceğimi bilmek benim açımdan büyük bir mutluluk, rahatlık ve zevk oldu. Ben müziksiz yapamam. Bu benim yaşamam için gereklidir ve gerek Maple Grove'da, gerekse Bath'ta hayatım boyunca hep müzik seven insanlar arasında yaşadığım için, bu benim açımdan çok ciddi bir fedakârlık olurdu. Bay Elton bana gelecekteki

evimi anlatırken büyük bir samimiyetle bunu söyledim; o da kalacağımız yeri hoş bulmayacağımla, evin çok iyi olmamasıyla ilgili korkulanın ifade ediyordu -benim neye alışık olduğumu bildiği için- tabii çok da haksız sayılmazdı. O, bu konuda konuşurken ben büyük bir samimiyetle o dünyadan, -partilerden, balolardan, oyunlardan- vazgeçebileceğimi söyledim, inzivaya çekilmekten korkum yoktu. Kendi iç dünyamda birçok kaynağa sahibim, dünya benim için gerekli değil. Onsuz pekâlâ yapabilirim. Herhangi bir iç dünyası olmayanlar için durum farklı, ama benim dünyam beni bağımsız kılıyor. Alışık olduğumdan daha küçük odalara gelince, bunun üzerinde

durmaya gerek bile görmedim. Bu türden fe-dakârlıklardan kaçınmayacak bir yapıda olduğumu umuyorum. Şu muhakkak ki, Maple Grove'da her türden lükse alışmıştım, ama onu temin ettim ki, benim mutlu olmam için iki araba gerekmez, bunun için büyük dairelere de gerek yok. 'Ama,' dedim, 'açık konuşmak gerekirse, müzikten hoşlanan bir topluluk olmadan yaşayabileceğimi sanmıyorum. Başka hiçbir şart öne sürmem, ama müzik olmaksızın hayat benim için bomboş olur.'"

Emma, gülümseyerek, "Bay Eiton'm High-bury'de müzikten çok hoşlanan bir topluluk olduğu konusunda sizi temin etmekte tereddüt edeceëini düşünemiyoruz," dedi. "Ve

- — — _ _ 0 — s ^A

umuyorum ki, amacını göz önüne alıp, gerçeği affedilmeyecek kadar abartarak aktardığını düşünmezsiniz ileride."

"Hayır, zaten o konuda hiçbir kuşkum yok. Böyle bir çevrede olduğum için çok mutluyum. Umarım sizinle birçok küçük, taüı konserler veririz. Bence Bayan Woodhouse sizinle birlikte bir müzik kulübü kurmalıyız ve sizin evinizde ya da bizimkinde haftada bir düzenli buluşmalıyız. Bu iyi bir plan olmaz mı? Eğer biz kendimizi ortaya koyarsak kısa bir süre içinde katılanlar da olacaktır. Böyle bir şeyi ben çok isterim, hem benim çakşmam için bir vesile olur çünkü biliyorsunuz, evli kadınlarla ilgili hep hüzünlü bir hikâye anlatılır. Genellikle müziği bırakmak zorunda kalırlar."

"Ama sizin gibi müzikten hoşlanan biri için böyle bir tehlike söz konusu olamaz muhakkak ki."

"Umarım ki olmaz, ama çevremdeki tanıdığım insanlara baktığımda titriyorum. Seli-na müziği tamamen bıraktı -piyanoya elini bile sürmüyor- oysa öyle tatlı çalardı ki. Aynı şey Bayan Jeffereys için de söylenebilir -eskiden Clara Partridge idi- ve Milman kardeşler için de, şimdi biri Bayan Bird, diğeri Bayan James Cooper oldu; daha sayabileceğim birçok isim var. Bu bile inşam korkutmaya yetiyor. Ben eskiden Selina'ya çok kızardım, ama şimdi anlamaya başlıyorum, evli bir kadının uğraşması gereken bir yığın şey var. Bu sabah yarım saatimi, kâhyamla kapanıp yapılacak işleri konuşarak geçirdim."

Emma, "Ama o tür şeyler," dedi, "kısa bir süre içinde bir düzene girecektir..."

Bayan Elton, gülerek, "Eh, göreceğiz bakalım," dedi.

Onun müziği ihmal etmeme konusunda böyle kararlı olduğunu gören Emma, söyleyecek bir şey bulamadı. Bir dakikakk bir suskunluktan sonra Bayan Elton başka bir konuya geçü!

"Randaıls'a gitmiştik. Bay ve Bayan Weston'm ikisi de evdelerdi, çok hoş insanlara benziyorlar. Onlardan çok hoşlandım. Bay Weston harika birine benziyor; benim bir numaralı gözdem daha şimdiden, sizi temin ederim. Ve eşi de öyle iyi bir insanmış gibi görünüyor ki. Çok anaç ve iyi kalpli bir hali var, insanın gönlünü hemen kazanıyor. Sizin mü-rebbiyenizmiş diye duydum."

Emma neredeyse ağzını açıp bir cevap veremeyecek kadar şaşırmıştı, ama Bayan El-

ton sözlerine devam etmeden önce dediklerinin doğrulanmasını beklemedi bile.

"Bunu öğrenmiş olduğum için onun böyle bir hanımefendi olması beni biraz şaşırttı, ama o gerçekten tam bir hanımefendi."

Emma, "Bayan Weston tertipliliği, sadeliği ve zarafetiyle, her genç kadmın örnek alması gereken biridir," dedi.

"Ve bilin bakalım biz oradayken kim geldi?"

Emma ne diyeceğini şaşırmıştı. Bayan Elton'm tavn, eski bir tanıdığından bahsettiğini gösterir gibiydi, ama kim olduğunu nasıl tahmin edebilirdi ki?

Bayan Elton, "Knightley!" diye sürdürdü sözlerini; "Knightley'in ta kendisi! Ne kadar şanslıyız değil mi? Çünkü önceki gün uğradığımızda evde olmadığı için onu daha önce hiç görmemiştim ve tabii Bay E.'nin öyle özel bir arkadaşı olduğu için kendisini çok merak ediyordum. 'Dostum Knightley,' diye o kadar sık anmıştı ki onu, görmek için gerçekten sabırsızlanıyordum ve doğruya doğru, cara spo-so'mun* hakkım vermeliyim, arkadaşından utanmasına hiç gerek yok. Knightley gerçekten bir beyefendi. Onu çok sevdim. Kesinlikle, bence o centilmen bir beyefendi."

Artık gitme zamanlarının gelmiş olması mutluluğunu yaşıyordu Emma. Onlar gidince de rahat bir nefes alabildi.

İlk tepkisi, "Bu dayanılmaz bir kadın!" diye haykırmak oldu. "Tahmin ettiğimden de kötü. Tamamıyla dayanılmaz! Knightley! Bu-

Sevgili eşim, Latince (Ç.N.)

na inanamadım. Knightley! Onunla hayatında ilk defa karşılaşmış ve adamdan Knightley diye bahsediyor! Ve onun bir beyefendi olduğunu fark ediyor! Küçük bir somadan görme, kaba saba bir varlık, o Bay E.'leri, cara spo-so'su ve iç dünyasındaki kaynaklarla, bütün o arsız yapmacıkları ve terbiye yüzü görmemiş nezaketiyle dayanılmaz bir kadm. Gerçekten Bay Knightley'in bir beyefendi olduğunu fark etmiş! Bay Knightley'in onun bu iltifatına karşılık verip veremeyeceğinden ve onun bir hanımefendi olduğunu keşfedeceğinden şüphe ederim. İnanamadım! Bir de birlikte bir müzik kulübü kurmamızı öner-mez mi? Sanırsınız ki can ciğer kuzu sarma-sıyız! Hele Bayan Weston hakkında dedikleri! Beni büyüten insanın bir hanımefendi olmasma şaşınyor! Bu daha da kötü. Onun gibisine bugüne kadar rastlamadım. Umduğumun çok ötesinde bu kadm. Harriet'i onunla kıyaslamak bile hakaret sayılır. Ah! Eğer Frank Churchill burada olsaydı ona ne derdi acaba? Ne kadar kızar ve onunla ne kadar alay ederdi! Ah! Şu halime bir balon, hemen onu düşünüyorum. Hep ilk düşündüğüm insan o oluyor!"

Bütün bunlar düşüncelerinin arasından büyük bir kolaylıkla akıp geçti ve Elton'lann gitmesinin yarattığı patırtıdan sonra babası kendisini toparlayıp konuşmaya hazır bir hale geldiğinde, Emma da nispeten onu dinleyecek durumdaydı.

Babası, enine boyuna düşünüp taşındıktan sonra konuşmaya başladı, "Eh, canım,"

dedi, "Onu daha önce hiç görmemiş olduğumuz hesaba katılırsa hoş bir genç hanıma benziyor ve senden çok hoşlandığım da söyleyebilirim. Biraz fazla hızlı konuşuyor. Sesinde insanın kulağım tırmalayan bir hız var, ama sanınm bu konuda biraz titizim, yabancı seslerden hoşlanmıyorum, hem de kimse ne senin ne de zavallı Bayan Taylor'ın konuştuğu gibi konuşmuyor. Ancak pek kibar ve güzel tavırlan olan bir genç hanıma benziyor, Bay Elton için çok iyi bir eş olacağına şüphe yok. Gerçi bence evlenmeseydi daha iyi olurdu. Bu mutlu hadisenin üzerine onu ve Bayan Elton'ı ziyaret etmediğim için özür diledim ve önümüzdeki yaz onlara gideceğimi umduğumu söyledim, ama daha önce gitmem gerekirdi. Bir gelini ziyaret etmemek büyük bir ihmaldir. Ah! Bu olay benim nasıl da acıklı bir durumda olan hasta bir adam olduğumu gösteriyor, ama papaz evine giden yolun köşesi hiç hoşuma gitmiyor."

"Özürlerinizin kabul olduğuna eminim, efendim. Bay Elton sizi tanır."

"Evet, ama genç hanım -bir gelin- mümkün olsaydı ona saygılanmı sunmam gerekirdi. Bu yapüğım büyük bir eksiklik oldu."

"Ama sevgili babacığım, siz zaten evlilikten yana birisi değilsiniz, o zaman bir geline saygı gösterme konusunda neden böyle ısrarcı olasınız? Bu sizin açınızdan hiç de tavsiye edilir bir durum sayılmaz. Eğer onlan böyle el üstünde tutarsanız, insanlan evlenmeye teşvik etmiş olursunuz."

"Hayır, canım. Ben kimseyi evlenmeye

teşvik etmedim, ama bir hanıma her zaman göstermem gereken ilgiyi göstermek isterim ve özellikle bir gelin ihmal edilmez. İtiraf etmek gerekir ki o çok daha fazlasını hak eder. Bildiğin gibi canım; bir gelin, her zaman, yanındakiler kim olursa olsun ilk sırada gelir."

"Eh babacığım; eğer bu, evlenmeye teşvik sayılmazsa ne sayılır, bilmiyorum. Hem ben sizin zavallı genç hanımlara böyle faydasız tuzaklar kurarak onay vermenizi hiç beklemezdim."

"Canım, beni anlamıyorsun. Bu sadece terbiyeyle, iyi yetiştirilmiş olmakla ilgili bir konu, insanlan evliliğe teşvik etmekle hiçbir ilgisi yok."

Emma'nm söyleyecek sözü kalmamıştı. Babası gittikçe asabileşiyordu ve onu anlaya-mıyordu. Genç kızın aklı Bayan Eiton'm kabahatlerine döndü ve uzun uzun bu konuyla uğraştı durdu.

XXXIII

Emma'nın bu olup bitenlerden sonra Bayan Elton'la ilgili edinmiş olduğu kötü izlenimi değiştirmesini gerektirecek yeni bir keşfi olmadı. Gözlemleri gayet doğruydu. İkinci karşılaşmalan sırasında Bayan Elton ona nasıl göründüyse ondan sonraki her karşılaşmalarında da öyle görünmüştü; kendisini önemseyen, haddini bilmez, laubali, cahil ve kötü yetiştirilmiş bir genç kadm. Biraz güzel-bgi. biraz da marifeti vardı, ama aklı o kadar kıttı ki, kendisini dünya üzerinde en üstün

bilgiye sahip biri olarak görüyor, bütün civarı hareketlendirmek ve geliştirmek üzere geldiğine ve Bayan Hawkins'in yerini ancak Bayan Elton'm alabileceğine inanıyordu.

Bay Elton'm karısından daha farklı bir düşünce içinde olduğuna inanmak için hiçbir sebep yoktu. Kendisi, karısıyla birlikte mutlu olmakla kalmadığı gibi, aynı zamanda onunla gurur da duyuyordu. Adamın üstüne öyle bir hava gelmişti ki, böyle bir kadını Highbury'ye getirdiği için kendi kendiyle iftihar ettiği her halinden belli oluyordu. Öyle ya, karısıyla Bayan Woodhouse bile boy ölçüşemez-di. Genç Bayan Elton'm yeni edindiği ahbaplarının önemli bir kısmı ya onu övmeye yatkındılar ya da genel olarak değerlendirmelerde bulunma gibi âdetleri yoktu; hepsi ya iyi niyetli Bayan Bates'i örnek alıyor ya da yeni gelinin kendi kendisini sunduğu kadar akıllı ve hoş olduğuna garanti gözüyle bakıyorlardı. Herkes durumdan memnundu; o kadar ki, Bayan Elton'm adı, tam da olması gerektiği gibi ağızdan ağıza dolaşıyordu. Bayan Wood-house da buna hiçbir biçimde engel olmamaktaydı, konuya ilk yaptığı katkıyı sürdürüyor ve büyük bir kibarlıkla onun "çok hoş olduğundan, çok zarif giyindiğTnden bahsediyordu.

Bayan Elton bir açıdan, ük başta göründüğünden bile daha kötü bir tavır içindeydi. Emma'ya karşı duygularında bir değişiklik olmuştu. Ona yönelik yakınlaşma teldmerinin karşılık görmemesi karşısında, ihtimal ki alınmış, bu sefer de o kendisini geriye çek-

mişti; Emma'ya karşı soğuk ve mesafeli davranmaya başlamıştı. Aslmda bu Emma'nın canına minnetti, genç gelinin bu tavırlarına sebep olan kötü niyeti yüzünden genç kız ondan daha da fazla hoşlanmamaya başlamıştı. Onun -ve Bay Elton'm- Harriet'e yönelik tavırları da çok tatsızdı. Onunla alay ediyor gibiydiler ve onu görmezden geliyorlardı. Emma, bunun Harriet'in derdine hızla deva olmasını ümit ediyordu, ama bu tür davranışları teşvik eden duygular, ikisini de çok kötü etkiliyordu. Zavallı Harriet'in Bay Elton'a duyduğu bağklığın, kan koca arasındaki yakınlığa kurban edildiğine şüphe yoktu; hikâyedeki kendi payının da kendisi için en istenmeyecek, ama Bay Elton için en teskin edici olacak biçimde yansıtıldığı ise su götürmeyecek kadar açıktı. Tabii kendisi, ikisinin de ortak olarak hoşlanmadığı biri olup çıkmıştı. Aralarında konuşacak şey bulamayınca, söze Bayan Woodhouse'la alay ederek başlamak her zaman kolay olurdu ve ona karşı açıktan açığa göstermeye cesaret edemedikleri düşmanlık, Harriet'e karşı davranışlarında çok daha geniş bir biçimde ifadesini buluyordu.

Bayan Elton, Jane Fairfax'i çok seviyordu, 3k görüşte ondan hoşlanmıştı. Yalnızca bu genç hanımlardan birisiyle savaş halinde olmak ötekisinin takdirini kazanmak anlamına geldiği için değil, ilk gördüğü andan beri ona karşı doğal ve makul bir hayranlık göstermekle yetinmemişti. Bu yönde herhangi bir r. rica ya da ayrıcalık olmamasına rağ-ona yardımcı olmak ve onunla arkadaş

olmak ihtiyacı içindeydi. Emma onun güvenini kaybetmeden önce, üçüncü karşılaşmaları sırasmda, konuyla ilgili olarak Bayan Eiton'm gösterdiği bütün kahramanlıkları duymuştu.

"Jane Fairfax gerçekten çok hoş biri Bayan Woodhouse. Jane Fairfax'e bayılıyorum. Tatlı ve ilginç bir yaratık. O kadar yumuşak ve hanımefendi ki; hem de çok yetenekli! Sizi temin ederim, bence onun olağanüstü yetenekleri var. Aşın derecede iyi çaldığım söylemekten çekinmeyeceğim. Bu konuda son derece kesin konuşabilecek kadar anlanm müzikten. Ah! Gerçekten çok hoş birisi! Benim bu konuda bu kadar ateşli konuşmama güleceksiniz, ama1 şerefim üzerine yemin ederim, Jane FairfaX'ten başka hiçbir konudan bahsedemiyorum. Hem onun durumunu düşününce insanın etkilenmemesi mümkün değil! Bayan Woodhouse, kendimizi ortaya koyup onun için bir şey yapmaya çabalamalıyız. Onu öne çıkartmamız gerekiyor. Onunki gibi bir yetenek böyle kimsenin haberi olmaksızın yaşayıp gitmemeli. O tatlı sözleri siz de bilirsiniz, şair ne demiş:

'Kim bilir kaç çiçek görülmeden kızarmak

üzere doğar, ve kokusunu çöl rüzgârında harcar.'

Bu sözlerin tatlı Jane Fairfax'in kişiliğinde vücut bulmasına izin vermemeliyiz."

Emma'nın bu sözlere verdiği sakin cevap, "Böyle bir tehlike olduğuna inanmıyorum," oldu. "Hem Bayan Fairfax'i daha iyi tanıdık-

ça, Albay ve Bayan Campbell'la nasıl bir evde yaşadığını öğrenince, yeteneklerini kimsenin bilmediğini varsaymaya devam edeceğinizi sanmam."

"Ah, ama Bayan Woodhouse, öyle inzivaya çekilmiş bir halde ki, öyle bir karanlığa gömülmüş ki, öyle kenara atılmış bir halde ki. CampbeH'larla birlikteyken nasıl avantajlara sahipti bilmiyorum, ama bunlann somut olarak sona erdiği ortada! Ve onun da bunu hissettiğine inanıyorum. Bundan eminim. O çok yumuşak başlı ve sakin biri. İnsan onun biraz cesaretlendirilmeye ihtiyacı olduğunu görebiliyor. Bunu düşününce onu daha da çok seviyorum. Bunun benim için bir tavsiye niteliğinde olduğunu itiraf etmeliyim. Ben hep yumuşak başlı olmayı savun-muşumdur, eminim ki böyle kadınlar insanın karşısına sık sık çıkmaz, ama hiç de sizden aşağı olmayan birisinde görüldüğünde bu gerçekten de çok cazip bir özellik oluyor. Ah! İnanın bana, Jane Fairfax çok hoş bir kişilik ve beni anlatamayacağım kadar çok ilgilendiriyor."

"Görünüşe bakılırsa çok şey hissetmektesiniz, ama siz ya da Bayan Fairfax'in buradaki tanıdıklarından herhangi birinin, yani onu sizden daha uzun bir süredir tanıyanlardan lirinin ona gösterebileceği yakınlığın sade-

"Sevgili Bayan Woodhouse, harekete geç-cesaret edebilenler çok şey başarabilir-». Sizinle benim korkmamız için hiçbir se-p yok. Eğer biz örnek olabilirsek birçoklan

ellerinden geldiği kadar bizi izleyeceklerdir; gerçi hepsinin durumu buna uygun değil, ama olsun. Bizim onu alıp evine götürebilecek arabalarımız var ve biz hiçbir sıkıntı çekmeden Jane Fairfax'i her zaman ağırlayabileceğimiz bir tarzda yaşıyoruz. Wright, hiçbir zaman Jane Fairfax'i ya da daha fazla kişiyi yemeğe çağırdığıma pişman edecek yiyecekler çıkartmadı. Ben böyle şey bilmem. Daha önce alışık olduğum hayat tarzı düşünülürse, zaten bilmem de beklenemez. Ev idaresinde benim açımdan esas tehlike tam öteki uçtadır, yani elim açıktır ve harcamalar konusunda biraz dikkatsizimdir. Büyük bir ihtimalle Maple Grove bana örnek olacaktır, hem de gerektiğinden de fazla; çünkü gelir açısından, enişlem Bay Suckling'le boy ölçüşmemiz düşünülemez. Yine de Jane Fairfax'e kol kanat germeye karar verdim. Onu kesinlikle sık sık evimde ağırlayacağım, tanıştırabileceğim herkese tanıştıracağım, yeteneklerini ortaya çıkarmak için müzik partileri düzenleyeceğim ve onun için uygun bir iş durumunun ortaya çıkması konusunda sürekli olarak tetikte olacağım. Benim çevrem çok geniştir, kısa sürede ona uygun bir şeyin kulağıma çalınacağına eminim. Tabii buraya geldiklerinde onu ablam ve enişlemle özellikle tamşüracağım. Ondan aşın derecede hoşlanacaklanndan eminim ve onlarla biraz tanıştıktan sonra korkulan tamamıyla geçecektir, çünkü ikisinin de tavırlannda dostluktan başka şey yoktur. Onlar bizdeyken onu sık sık çağıracağım ve çevreyi keşfetmeye çıktığımız bazı günlerdi 6-

de, ona faytonda bir yer ayıracağımı da söyleyebilirim."

Emma, "Zavallı Jane Fairfax!" diye düşündü. "Bunu hak etmemiştin. Bay Dixon'la ilgili olarak bir hata yapmış olabilirsin, ama bu senin hak ettiğinin ötesinde bir ceza! Bayan Elton'm koruması ve nezaketi altında olmak! 'Jane Fairfax de Jane Fairfax!' Tanrım! Neredeyse bana Emma Woodhouse demek de akıma gelecek. Görünüşe bakılacak olursa bu kadının çenesini kapattırmanın bir yolu yok!"

Emma bir daha bu türden gösterişleri -en azından böyle tamamen kendisine yönelmiş olanları- dinlemedi; bunlar iğrenç bir "Bayan Woodhouse"la süsleniyorlardı. Bayan Elton kısa süre sonra değişti ve Emma huzur buldu; artık ne Bayan Elton'm en yakın arkadaşı olmaya ne de Bayan Elton'm rehberliği altında Jane Fairfax'in faal bir koruyucusu olmaya zorlanıyordu; yalnızca başkalanyla birlikte nelerin hissedildiğini, nelerin yapılması için aracılık edildiğini ve nelerin yapıldığım paylaşıyordu.

Emma bütün bunlan eğlenerek izliyordu. Bayan Elton'ın Jane'e gösterdiği yakınlık için Bayan Bates'in ona duyduğu minnettarlık hissi, hilesiz bir sadelik ve sıcaklık taşıyordu; hem de birinci sınıf. Bayan Elton onun en kıymetlileri araşma girmişti; -en sevimli, en tatlı, en hoş kadın oydu- tıpkı Bayan Elton'm kendisi hakkında düşünülmesini istediği gibi: marifetli, herkese tepeden bakan bir kadın olarak görüyordu onu. Emma'yı şaşırtan tek şey. Jane Fairfax'in bu ilgiyi kabul etmesi ve

Bayan Elton'a tahammül etmesiydi; görünüşe bakılırsa durum bu biçimdeydi. Emma, onun Elton'larla yürüyüşe çıktığını, Elton'lar-la oturduğunu, Elton'larla bütün bir gününü geçirdiğini duyuyordu! Bu çok şaşırtıcıydı! Bayan Fairfax'in ne gururunun ne de ince zevklerinin, papaz evinin sunacağı çevre ve arkadaşa tahammül etmesini mümkün kılabileceğine inanamıyordu.

"Bu kadm bir muamma, gerçekten bir muamma!" diyordu. "Önce burada aylar boyunca her türden yoksunluk içinde kalmayı tercih etti! Şimdi de Bayan Elton'ın gösterdiği özenin mahcubiyetini ve onun konuşmasının sıkıntısını tercih edip kendisini her zaman gerçek ve cömert bir sevgiyle sevmiş olan o üstün dostların yanına dönmüyor!"

Jane, söylediğine göre Highbury'ye üç aylığına gelmişti; Campbell'lar da İrlanda'ya üç aylığına gitmişlerdi, ama şimdi Campbell'lar, kızlarına en azından yaz ortasına kadar kalma sözü vermişlerdi ve onlann yanına gitmesi için Jane'e yapılan davet yenilenmişti. Bayan Bates'e bakılırsa -zaten bütün bu bilgiler ondan çıkıyordu- Bayan Dixon ona yazdığı mektupta bu konuda çok ısrarcı olmuştu. Jane yanlarına bir gidecek olsa, araçlar temin edilecek, hizmetçiler gönderilecek, arkadaşlar bulunacak; yolculuk sırasında hiçbir zorlukla karşılaşılmasına izin verilmeyecekti, ama Jane yine de bu teklifi reddetmişti!

Emma'nın bu konuyla ilgili fikri, "Bu daveti reddetmek için görünenden daha güçlü

bir sebebi olması gerekir," oldu. Ya Camp-bell'ların ya da kendi kendisinin sebep olduğu bir tür bedel ödüyor olması gerekiyordu. Ya da bir yerlerde büyük bir korku, büyük bir tedbir, büyük bir karar vardı. Onun Di-xon'larla olmaması gerekiyordu. Birisi bu hükmü vermişti, ama Elton'larla olmaktan neden mutlu olsundu ki? Bu çok başka bir bilmeceydi.

Konunun bu kısmına ne kadar şaşırdığım Bayan Elton'la ilgili düşüncelerini bilen birkaç kişinin önünde yüksek sesle dile getirmesi üzerine Bayan Weston, Jane'in adma şu özrü ileri sürdü:

"Onun papaz evinde olmaktan büyük bir keyif aldığım düşünemeyiz sevgili Emma, ama bu, sürekli olarak tek basma evde kalmaktan iyidir. Teyzesi iyi biridir, ama insan sürekli olarak onunla arkadaşlık etmek zorunda kalsa çok yorulur herhalde. Bayan Fairfax'in nereye gittiği konusunda gösterdiği zevksizliği kınamadan önce, neyi geride bıraktığını göz önünde tutmamız gerekir."

Bay Knightley, sıcak bir sesle, "Çok haklısınız, Bayan Weston," dedi, "Bayan Fairfax de. Bayan Elton'la ilgili olumlu bir kanaat oluşturmaya, her birimiz kadar karar sahibidir. Eğer kimlerle ilişki kuracağım kendisi se-çebilseydi, onu seçmezdi, ama (Emma'ya doğru imak bir gülümsemeyle) Bayan Elton'dan gördüğü özeni ona gösteren başka kimse

Emma, Bayan Weston'm bir an için kendine baktığım hissetti; Bay KnighÜey'in Ja-

ne'den bahsederken gösterdiği sıcaklık onu da şaşırtmıştı. Hafifçe gülümseyerek, "Ben, Bayan Elton'm gösterdiği türden bir özenin Bayan Fairfax'i memnun edecek yerde iğrendireceğini düşünürdüm. Bayan Elton'm davetlerinin cezbedici olabileceği akkma bile gelmezdi," dedi.

Bayan Weston, "Bayan Fairfax'in o yönde bir eğilimi olmasa bile, Bayan Elton'ın davetlerini onun adma teyzesi kabul ettiği için böyle davranmak zorunda kalıyorsa hiç şaşırmam," dedi. "Zavallı Bayan Bates, yeğeninin adma söz verip onun elini kolunu bağlamış ve Jane de, doğal olarak bir parça değişiklik istemesine rağmen, aklı seliminin izin vereceğinden daha yakın davranır görünmüş olabilir."

İkisi de Bay Knightley'in tekrar konuşmasını merakla beklediler; birkaç dakika süren bir sessizlikten sonra Bay Knightley, "Dikkate alınması gereken bir şey daha var; Bayan Elton, Bayan Fairfax'le, Bayan Fairfax hakkında bize konuştuğu gibi konuşmuyor. Hepimiz kendi aramızda gayet basit bir biçimde kullanılan, o ve sen zamirleri arasındaki farkı biliriz; hepimiz birbirimizle kurduğumuz kişisel ilişkilerde, sıradan kibarkğın ötesinde bir şeyin etkisini hissederiz; bu, daha derinlere kök salmış bir şeydir. Hiç kimseye, bir saat önce çok güçlü bir biçimde hissettiğimiz hoşnutsuzluğun ipuçlarını veremeyiz. Birisiyle karşılaşınca her şeyi farklı hissetmeye başlarız. Bunun dışmda, genel bir ilke olarak, Bayan Fairfax'in gerek akıl, gerekse ter-

biye açısından üstünlüğüyle Bayan Elton'ı şaşırttığından ve onunla yüz yüze kaldığında Bayan Elton'm ona hak ettiği saygıyı gösterdiğinden şüpheniz olmasın. Jane Fairfax gibi bir kadın büyük bir ihtimalle daha önce Bayan Elton'm karşısına hiç çıkmamıştır ve ne kadar kibirli olursa olsun onunla kıyaslandığında ne kadar küçük olduğunu, bilincinde değilse bile hareketleriyle gösterememesi mümkün değildir."

Emma, "Jane Fairfax'le ilgili ne kadar olumlu düşünceleriniz olduğunu biliyorum," dedi. Aklı fikri küçük Henry'deydi; hissettiği endişe ve hassasiyet karışımı duygu, onu başka ne söylemesi gerektiği konusunda kararsız biri yapıyordu.

Bay Knightley, "Evet," diye cevap verdi. "Onunla ilgili ne kadar olumlu düşüncelerim olduğunu bilmeyen yoktur."

Emma, "Ama yine de," diye aceleyle söze başlarken yüzünde muzip bir ifade vardı, ama sonra hemen durdu -ancak en kötü şeyi bile bir an önce öğrenmek çok daha iyi olacaktı- acele acele konuşmaya devam etti. "Hatta belki de bu düşüncelerinizin ne kadar olumlu olduğundan kendiniz bile tam olarak haberdar değilsinizdir. Ona karşı hayranlığınızın boyutları bir gün gelip sizi de şaşırtabilir. -

Bay Knightley, o sırada kalın deri tozluklarının alt düğmeleriyle boğuşmaktaydı. Ya onlan birbirine denklemek için gösterdiği çabadan, ya da bir başka sebepten dolayı yüzü kıpkırmızı olmuştu, şöyle cevap verdi:

"Ah! Sen hâlâ orada mısın? Ama üzücü derecede geride kalmış bir durumdasın. Bay Cole, bana altı hafta önce bununla ilgili bir imada bulunmuştu."

Bay Knightley durdu. Emma, Bayan Weston'm ayağının kendisininkini ezdiğini hissetti; kendisi de ne düşüneceğini bilmiyordu. Bir an soma Bay Knightley devam etti.

"Ama böyle bir şey olmayacak, seni temin ederim. Bayan Fairfax, öyle zannediyorum ki, ben ona bir teklifte bulunsam bile beni kabul etmez, ama ben de ona evlenme teklif etmeyeceğimden eminim."

Bu sefer de Emma arkadaşının ayağına bastı. "Hiç kibirli biri değilsiniz Bay Knightley, sizin için yalnızca bunu söyleyebilirim," diyecek kadar memnun kalmıştı duyduklarından.

Bay Knightley onun söylediklerini duymuyor gibiydi; derin düşüncelere dalmıştı, hiç de memnun bir hali yoktu. Kısa bir süre sonra tekrar konuştu.

"Demek benim Jane Fairfax'le evlenmemi ayarlamaya çalışıyordun?"

"Hayır, hiç de değil. Beni çöpçatanlık yaptığım için o kadar azarladınız ki sizinle ilgili böyle bir şey yapacak cesareti kendimde bulmam mümkün değil. Şimdi söylediğim şeyin hiçbir anlamı yok. İnsan bu türden şeyleri, tabii ki herhangi ciddi bir anlamı olmadan söyler. Ah! Size şerefim üzerine yemin ederim Jane Fairfax'le ya da Jane Bil-memne'yle evlenmeniz için en ufak bir istek duymuyorum. Eğer evli olsaydınız böyle ge-

lip bizimle rahat rahat oturup konuşamazdınız."

Bay Knightley tekrar düşüncelere dalmıştı. Bir süre düşünüp taşındıktan sonra, "Hayır Emma, ona karşı duyduğum hayranlığın derecesinin bir gün beni bile şaşırtacağını sanmam," dedi. "Onu hiç o açıdan aklımdan geçirmedim, seni temin ederim." Ve kısa bir süre sonra tekrar konuştu, "Jane Fairfax çok hoş bir genç kadın, ama Jane Fairfax bile mükemmel değil. Bir kusuru var. İnsanın karısında olmasını arzu edeceği açıklık onda yok."

Emma, Jane Fairfax'in de bir kusuru olduğunu duyunca elinde olmadan sevindi. 'Pekâlâ," dedi, "sanınm Bay Cole'un ağzım kapatmışsınızdır?"

"Evet, arımda. Bana çok açık bir imada bulundu, ben de ona hata yaptığını söyledim, benden özür diledi ve başka hiçbir şey söylemedi. Cole komşularından daha akıllı ya da daha zeki olmayı istemez."

"Bu açıdan Bayan Elton'a hiç de benzemiyor. O bütün herkesten daha akıllı ve daha zeki olmak istiyor! Cole'lardan nasıl bahsettiğini, onlara nasıl hitap ettiğini merak ediyorum! Onlara karşı yeterince laubali ve kaba bir hitap nasıl bulabiliyor acaba? Sizden Knighüey diye bahsediyor, Bay Cole'la ilgili ne yapabilir merak ediyorum. Ben Jane Fairfax'in onun kibarlıklanm kabul edip onunla hiriikte olmaktan memnun olmasına şaşmıyorum. Bayan Weston, aklıma en çok yatan iddianız oldu. Ben de Bayan Bates'ten

uzaklaşmanın çekiciliğine inanmaya hazırım, ama Bayan Fairfax'in aklının, Bayan Eltoninkinin karşısında zafer kazandığına inanmıyorum, çünkü Bayan Elton'ın kendisini düşünce, söz veya iş konusunda herhangi birinden daha aşağı bir düzeyde görebileceğine inanamıyorum; onu kendi kıt terbiyesinden başka bir şeyin sınırlamasına izin vereceğini de. Misafirini sürekli bir takdir, teşvik ve hizmet önerileri yağmuruna tutacağını, sürekli olarak kendi muhteşem niyetlerinin ayrıntılarını sayıp dökeceğini düşünmeden edemiyorum- ki bunlar, Jane'e kalıcı bir iş konumu sağlamaktan tutun da, onu faytonlanyla yapacakları şahane keşif partilerine dahil etmeye kadar uzanmaktadır. "

Bay Knighüey, "Jane Fairfax sezgileri olan bir genç hanımdır," dedi, "onu sezgisi olmamakla suçlamıyorum. Hassasiyetlerinin güçlü olmasından kuşkulanıyorum; hoşgörü, sabır ve kendini denetleme gücü açısından da mükemmel bir tabiatı var, ama biraz daha açık olması gerekiyor. Jane Fairfax içine kapanık bir insan, çok kapalı ve sanırım eskisinden de daha kapalı. Bense açık insanları severim. Hayır, Cole güya ona bağlı olduğumu ima edene kadar bu konu aklımın ucundan bile geçmedi. Ne zaman Jane Fairfax'i görsem ve onunla konuşsam her zaman hayranlık ve keyif duymuşumdur, ama bunun ötesinde bir düşünce aklımdan bile geçmedi."

Bay Knightley yanlarından ayrıldıktan sonra Emma, muzaffer bir edayla, "Pekâlâ Bayan Weston," dedi, "Bay Knightley'in Jane

Fairfax'le evlenmesi konusunda şimdi ne diyorsunuz?"

"Eh, işin doğrusunu istersen sevgili Emma, ben derim ki, Bay Knightley ona âşık olmama fikriyle öylesine meşgul ki, bunun sonunda ona âşık olursa hiç şaşmam. Bu beni şaşırtmaz."

XXXIV

Highbury'de veya Highbury civarında Bay Elton'a bir defa olsun misafir olmuş herkes kendini, yaptığı evlilik dolayısıyla ona nezaket göstermek zorunda hissediyordu. O ve kansı için yemek partileri ve akşam partileri düzenleniyordu; davetiyeler öyle bir hızda akmaktaydı ki Bayan Elton, kısa bir süre sonra biç boş günleri olmadığmı fark etme zevkine erişti.

"Durumu anlıyorum," diyordu, "çıranızda nasıl bir hayat süreceğimi üç aşağı beş yuka-n anladım. Yemin ederim ki, böyle giderse sefahate alışacağız. Görünüşe bakılırsa pek gözdeyiz. Eğer taşrada yaşamak böyle bir «eyse, hiç de korkacak bir şey yok. Sizi temin ederim ki önümüzdeki pazartesiden cumartesiye kadar bir tek boş günümüz bile yokl İç dünyasında benden daha az kaynağa sahip bîr kadm da çok şey kaybetmezdi burada."

Hiçbir daveti geri çevirmiyordu. Bath alıştan tıklan, akşam partilerini onun açısından I; sn derece doğal kılmaktaydı, Maple Grove dk ona yemek davetleri konusunda gelişmiş Mr zevk bahsetmişti. Birçok evde iki salon ol-

maması, partilerde sunulan pastaların başarısızlığı ve Highbury'nin iskambil partilerinde dondurma bulunmaması karşısında biraz şaşırmıştı. Bayan Bates, Bayan Perry, Bayan Goddard ve diğerleri, hayat bilgisi açısmdan epey geride kalmışlardı, ama kendisi kısa bir süre içinde onlara her şeyin nasıl düzenlenmesi gerektiğini gösterecekti. Bahar aylan sırasında onlann kendisine gösterdikleri kibarlığa çok üstün bir partiyle karşılık vermesi gerekiyordu; bu partide iskambil masalannın her birinde ayn mumlar, gerektiği biçimde, el sürülmemiş desteler olacaktı ve o gece için, ikramlan tam gereken saatte ve gereken sırada sunabilmek üzere, evlerine her zaman ça-ğırabileceklerinden daha fazla sayıda garson kiralayacaktı.

O arada Emma, Hartfield'de Elton'lar için yemek vermezse olmazdı. Onlann başkalarından daha azını yapmalan yakışık almazdı. Yoksa Emma iğrenç bazı şüphelere maruz kalır ve ilerde bunlardan dolayı büyük üzüntü duyardı. Bir yemek vermesi gerekiyordu. Emma on dakika konuştuktan sonra, Bay Woodhouse bu konuda hiçbir isteksizlik göstermedi ve yalnızca, her zamanki gibi masanın başmda kendisinin oturmamasmı şart koştu, her zamanki gibi, orada kimin oturması gerektiğine karar verememe zorluğunu yaşadı.

Kimlerin davet edileceği üzerine fazla düşünmeye gerek yoktu. Elton'lar dışında, Weston'lann ve Bay Knightley'in davet edilmesi gerekiyordu; şimdilik hepsi buydu ve

zavallı küçük Harriet'in de sekizinci kişi olarak davet edilmesi de en az bu kadar kaçınılmazdı, ama bu yemek daveti pek de büyük bir mutlulukla verilmemekteydi ve Emma birçok açından, Harriet'in bu davete gelmemesine izin vermeleri için yalvardığını görmekten, özellikle memnuniyet duydu. Harriet, onunla elinden geldiği kadar bir araya gelmemeye çalışıyordu. Onu güzel kansıyla birlikte görünce hâlâ bir rahatsızlık duyuyordu. Eğer Bayan Woodhouse çok rahatsız olmayacaksa evde kalmayı tercih ederdi. Bu eğer mümkün olsa, tam da Emma'nm istediği şeydi. Genç arkadaşının direncinden çok hoşnuttu, çünkü toplum içine çıkmaktansa özveride bulunup evde kalmanın onun için direnim meselesi olduğunu biliyordu ve artık sekizinci olarak asıl çağırmak istediği kişiyi davet edebilirdi; bu da Jane Fairfax'ti. Bayan Weston ve Bay KnighÜey'le son yaptıklan konuşmadan sonra, vicdanı Jane Fairfax

konusunda her zamankinden daha fazla sızlamaktaydı. Bay Knightley'in sözleri içine oturmuştu. Jane Fairfax'in, kimseden görmediği ilgiyi Bayan Elton'dan gördüğünü söylemişti.

Emma, kendi kendine, "Bu çok doğru," dedi, "en azından denilenler bana uyuyor, zaten kastedilen de buydu ve bu çok utanç verici bir şey. Aynı yaştayız; onu tanırdım, onunla daha fazla arkadaş olmam gerekirdi. Arak beni asla sevmeyecektir. Onu fazlasıyla uzun bir süredir ihmal ettim, ama bundan sonra ona bugüne kadar gösterdiğimden daha fazla ilgi göstereceğim."

-427-

Davetiyeler isabetliydi; herkes gelmeyi kabul etti. Hiçbirinin o gece bir işi yoktu ve hepsi davet edildikleri için çok muüu oldular. Ancak bu yemeğin hazırlık meseleleri henüz hailolmamıştı. Tam o sırada biraz talihsiz bir durum oluştu: Küçük Knightley'lerden yaşça en büyük olan ikisi, bahar aylarında bir hafta büyükbabalarını ve teyzelerini ziyaret etmeye söz vermişlerdi ve babalan onlan şimdi getirip bütün bir günü Hartfield'de geçireceğini bildirmişti. Bu tam da partinin verileceği gündü. Bay Knightley'in işiyle ilgili düzenlemeler sebebiyle bunu ertelemesi söz konusu olamazdı, ama bu durum gerek babayı, gerekse kızım rahatsız etmişti. Bay Woodhou-se'a göre sekiz kişilik bir yemek, sinirlerinin dayanabileceği en son noktaydı; burada bir de dokuzuncu kişi olacaktı ve Emma bu dokuzuncu kişinin Hartfield'e kırk sekiz saatliğine olsun, bir yemek partisine denk düşmeden gelemediği için son derece huysuzlanan biri olacağının farkındaydı.

Emma, babasmı, kendisini teselli ettiğinden daha iyi teselli etti. Dokuzuncu kişi damadı olsa bile, çok az konuşacağı için fazla ses çıkmayacağını söyledi. Gerçekte, bunun kendisi için üzücü bir değişiklik olduğunu düşünüyordu, adamın ciddi bakışlan ve isteksiz konuşmalan, kardeşi yerine kendisine yönelecekti.

Bu olay Bay Woodhouse için, Emma için olduğundan daha tercih edilir bir durum oldu. John Knightley geldi, ama Bay Weston hiç beklenmedik bir biçimde şehre çağınlmış-

-428-

o. ve o gün Highbury'de olamayacaktı. Gece onlara katılması ihtimali bulunsa da, yemeğe yetişmesi mümkün değildi. Bay Woodhouse çok rahaüamıştı; onu böyle görmek, küçük oğlanların gelmesi ve başına gelecekleri duyan eniştesinin filozofça bir yüz ifadesi takınması, Emma'nm bile sıkıntısının esasmı dağıtabildi.

O gün geldi, partiye gelenler tam zamanında toplandı ve Bay John Knightley erkenden kendisini hoş biri olma işine adadı. Yemeği bekledikleri sırada, her zamanki gibi erkek kardeşini bir pencerenin önüne sürükleyeceğine, Bayan Fairfax'le konuşuyordu. Dantel ve incilerle süslenmiş, olabileceği en zarif halde olan Bayan Elton'a ise şöyle bir bakmakla yetinmişti -ancak Isabella'ya bilgi verebilecek kadar bir şeyler gözlemlemek istiyordu-, ama Bayan Fairfax, eski bir tamdık ve sessiz bir kızdı, dolayısıyla onunla konuşabilirdi. Kahvaltıdan hemen önce, iki küçük oğluyla yürüyüşe çıkmıştı, tam yağmur yağmaya başlayacağı sırada yürüyüşten dönerken ona rastlamışlardı. Bu konuda iki medeni insan gibi konuşabilirlerdi, dolayısıyla Bay John Knightley de, "Umanm bu sabah fazla uzağa

gitmemişsinizdir Bayan Fairfax, yoksa eminim çok ıslanırdınız. Biz bile eve zor yetiştik. Umanm siz de hemen dönmüşsünüz-dür." dedi.

Bayan Fairfax, "Ben sadece postaneye gitmiştim," dedi, "ve yağmur fazla hızlanmadan »e vardım. O benim günlük yürüyüşümdü. Buradaysam mektuplan hep ben alınm. Hem

-429-

bizi bir sürü sıkıntıdan kurtarıyor, hem de benim açımdan dışan çıkmak için bir bahane oluyor. Kahvaltıdan önce biraz yürüyüş yapmak bana iyi geliyor."

"Yağmur altında yürümenin iyi geleceğini sanmam."

"Hayır, ama ben yola çıktığımda kesinlikle yağmur yağmıyordu."

Bay John Knightley gülümseyerek cevap verdi:

"Yani demek istediğiniz şu ki, siz yine de yürüyüş yapmayı tercih ettiniz, çünkü ben size rastlama şerefine erdiğimde kendi evinizin kapısından ancak üç metre uzaklaşmıştınız. Henry'yle John'ın üzerlerine sayamadıkları kadar yağmur damlası düşmüştü. Hepimizin hayatlarımızın belirli bir aşamasında postanenin büyük bir çekiciliği olur. Benim yaşıma geldiğinizde hiçbir mektubun yağmurda çıkmaya değmeyeceğini düşünürsünüz."

Ufak bir pembeleşme oldu ve sonra şu cevap geldi:

"Ben sizin yaşınıza geldiğimde sizin durumunuzda olmayı, birçok sevilen insanın arasında olmayı ümit bile etmemeliyim. O yüzden yaşlanmanın beni mektup konusunda kayıtsızlaştıracağını sanmıyorum."

"Kayıtsızlaştırmak mı! Yo! Hayır sizin mektup konusunda kayıtsız olabileceğinizi düşünmemiştim. Mektup kayıtsız kalınacak bir şey değildir; genellikle çok olumlu bir

beladır."

"Siz iş mektuplarından bahsediyorsunuz, benimkiler arkadaş mektupları."

-430-

Bay John Knightley soğuk bir sesle, "Ben arkadaş mektuplarının iş mektuplarından daha kötü olduğunu düşünmüşümdür genellikle," dedi. "Biliyorsunuz, iş para getirebilir, ama arkadaşlık pek getirmez."

"Ah! Şaka yapıyorsunuz. Bay John Knigh-üey'i iyi tanırım; arkadaşlığın ne kadar değerli bir şey olduğunu herkes kadar bildiğinden eminim. Mektup almanın sizin için çok fazla şey ifade etmediğine kolaylıkla inanabilirim, en azından bana ifade ettiğinden daha az şey ifade ettiğine, ama bu farkı yaratan, sizin benden on yaş büyük olmanız değildir, farkı yaratan yaş değil, durumdur. Sizin bütün sevdikleriniz hemen yam başınızda, benimse büyük bir ihtimalle bundan sonra hiç olmayacak; o yüzden de bütün sevgilerim son bulana kadar postaneler

benim için her zaman cazibe gücüne sahip olacaktır; bugünkünden çok daha kötü havalarda bile."

"Zamanla, yıllar geçtikçe değişmekten bahsederken," dedi John Knightley, "zamanın genellikle sebep olduğu bir durum değişikliğini kastetmiştim. Birinin, diğerini içerdiğini düşünürüm. Zaman, insamn gündelik hayatım geçirdiği çevrenin içinde olmayanlara karşı hissettiği bağlılığı genellikle azaltır, ama sizinle ilgili olarak düşündüğüm değişik-kk bu değildi. Eski bir dostunuz olarak, on yıl «onra da benim kadar yoğun biçimde sevdiklerinizle çevrili olacağınızı ümit etmeme izin »erin Bayan Fairfax."

Bu sözler çok büyük bir kibarlıkla söylen-jişti ve karşısındakini gücendirmekten çok

uzaktı. Bunun karşılığında verilen, hoş bir "Teşekkür ederim," cevabıydı. Sanki bu sözler karşısında gülüp geçmeyi hedefliyor gibiydi, ama kızaran yüzü, titreyen dudağı, gözünde beliren gözyaşı, bunun gülünüp geçilecek bir konu olmadığını gösteriyordu. Bu sefer de Bay Woodhouse, Jane Fairfax'in dikkatini talep ediyordu; kendisi bu tür durumlarda âdeti olduğu üzere, misafirleriyle sırayla konuşup, her birine ilgi göstermekte ve hanımlara özellikle iltifat etmekteydi; sıranın sonunda Jane Fairfax vardı, Bay Woodhouse, onun yanma geldiğinde en tatlı kibarlığıy-la, "Bayan Fairfax, bu sabah yağmurun al-

fırı *"1 o nolo ci"i cf* n iti ,tr$^{A'A}$ L- i\tm 1 *î t-»i

Genç hanımlar biraz kendilerine dikkat etmeliler. Genç hanımlar zarif çiçekler gibidir. Sağlıklarına ve tenlerine dikkat etmeleri gerekir. Kuzum, çoraplarınızı değiştirdiniz mi?" diye sordu.

"Evet, efendim, değiştirdim ve benim için böyle sarnirni bir biçimde endişelendiğinizden dolayı size büyük bir teşekkür borçluyum."

"Sevgili Bayan Fairfax, genç hanımlara mutlaka özen göstermek gerekir. Umarım iyi kalpli anneanneniz ve teyzeniz de iyidirler. Onlar benim en eski dostlarım arasındadır. Keşke sağlığım daha iyi bir komşu olmama izin verseydi. Bugün bize büyük bir şeref bahşediyorsunuz. Kızımla ben, sizin ne kadar iyi bir insan olduğunuzu biliyoruz ve sizi Hartfield'de görmekten büyük bir mutluluk duyuyoruz."

İyi kalpli, görgülü yaşlı adam ancak bun-

lan söyledikten sonra yerine oturabilir, görevini yerine getirdiğine, bütün güzel hanımları hoş karşıladığına ve rahat ettirdiğine inanabilirdi.

Bu sırada şu yağmur altındaki yürüyüş meselesi Bayan Elton'a kadar ulaşmıştı ve artık Jane'e sitemlerde bulunmaktaydı.

"Sevgili Jane, bu duyduğum da ne böyle? Yağmurun altında postaneye gitmeler! Bunun olmaması gerekir, inan bana. Çok endişelendim; böyle bir şeyi nasıl yaparsın? Bu, benim orada olup seninle ilgilenmemiş olduğumun bir işareti."

Jane büyük bir sabırla, hiçbir biçimde soğuk almadığına onu inandırmaya çakştı.

"Yo! Bana hiç bunu anlatma. Sen gerçekten de endişe verici bir kızsın ve kendine na-sd bakman gerektiğini bilmiyorsun. Hem de postaneye! Bayan Weston, siz hiç böyle bir sey duydunuz mu? Sizinle benim otoritemizi kullanmamız gerekir."

Bayan Weston, kibar ve ikna edici bir sesle. "Ben kesinlikle..." dedi, "bir tavsiyede bulanmak istiyorum. Bayan Fairfax hiçbir biçimde bu tür tehlikelere girmemelisiniz. Sizin gmi kötü soğuk algınlıklarına yatkın birinin gerçekten de çok dikkatli olması gerekir, hele yılın bu aylarında. Ben hep bahar aylarının her zamankinden daha fazla özen gerektirdi-gkti düşünmüşümdür. Mektuplarınıza kavuşmak için bir iki saat, hatta yarım gün bekleyin, ama o öksürüğe tekrar yakalanma tehlikesini göze almayın. Bu tehlikeyi göze al-|kgıuı ı düşünüyor musunuz? Evet, eminim,

-433-

siz gayet aklı başında bir kızsınız. Sanki bir daha böyle bir şey yapmayacakmış gibi görünüyorsunuz."

Bayan Elton, büyük bir hevesle, "Ah! O bir daha asla böyle bir şey yapmayacak]" dedi. "Biz onun böyle bir şey yapmasına izin vermeyeceğiz." Ve başını sallayarak ekledi. "Bazı düzenlemeler yapılması gerekiyor, gerçekten de öyle. Ben Bay E.'yle konuşacağım. Her sabah bizim mektuplarımızı almaya giden adam (adamlarımızdan birisi, admı unuttum) seninkileri de alıp sana getirir. Bu her türlü zorluğun önüne geçecektir ve sevgili Jane, sanınm bizden böyle bir şeyi kabul etme konusunda en ufak bir tereddüt bile yaşamazsın."

Jane, "Çok naziksiniz," dedi, "ama sabah yürüyüşümden vazgeçemem. Bana elimden geldiği kadar açık havada olmam tavsiye edildi, bir yere yürümem gerek, postane de bir sebep oluyor işte, size şerefim üzerine yemin ederim ki, daha önce hiç kötü bir sabah geçilmedim."

"Sevgili Jane, artık bu konuda daha fazla bir şey söyleme. Bu iş karara bağlandı, (yapmacık bir gülmeyle) yani eşimin işbirliği olmadan herhangi bir şeyi ne kadar kararlaştı-rabilirsem. Biliyorsunuz Bayan Weston, sizinle ben kendimizi nasıl ifade ettiğimiz konusunda dikkatli olmalıyız, ama kendime iltifat etmiyorum sevgili Jane, eşim üzerindeki etkim hâlâ sürüyor. O yüzden, eğer aşılmayacak bir zorlukla karşılaşmazsam bu konuyu hallolmuş bil."

-434-

Jane, büyük bir samimiyetle, "Beni affe-n," dedi. "Ben hiçbir biçimde böyle bir dü-j amkmeye onay veremem, bu sizin hizmetli-için o kadar gereksiz bir zahmet ki. Eğer iş benim için bir zevk olmasa, o zaman »»bilirdi; nitekim ben burada değilken büyükannemler..."

"Ah, ama şekerim, Patty'nin işi o kadar hasından aşkın ki! Hem bizim adamlanmıza herhangi bir iş vermemiz iyilik sayılır."

Jane'in bu konuda teslim olmaya niyeti yokmuş gibi görünüyordu, ama söylenene ce-wp vermek yerine tekrar Bay John Knightley'le konuşmaya başladı.

"Postane harika bir kurum!" dedi. "O dü-o sürat! Orada o kadar çok yapılması gereken iş var ki; hem de hepsi şaşırtıcı bir başarıyla yapüıyor!"

"Kesinlikle çok iyi düzenlenmiş." "Herhangi bir ihmal ya da kanşıklık çok [adir yaşanıyor! Kraliyetin her tarafım dolasan binlerce mektubun içinden bir tanesinin hile yankş yere gitmesi çok ender rastlanan fair durum ve sanınm ancak milyonda bir tanesi kayboluyor! İnsan okunması gereken el jazılanmn çeşitliliğini düşündükçe, ki bunla-m bir kısmı kötü yazılardır, şaşkınlığı daha da artıyor."

"Posta memurlan bunlara alışa alışa tecrübe kazanıyorlar. İşe başlarken hepsinin görme ve el yazısını tanıma konusunda belli hor hızlan oluyor ve bu işi her gün yapmak onlan daha da becerikli bir hale getiriyor. Eğer bu konuda daha fazla açıklama isterse-

niz," diye devam etti gülümseyerek, "Onlara bu işi yapsınlar diye para veriliyor. Bu, kapasitelerinin önemli bir kısmının anahtarıdır. Onlann parasını halk ödüyor ve halka iyi hizmet verilmesi gerekir."

El yazılannın çeşitliliği üzerine biraz daha konuşuldu ve her zamanki gözlemler yapıldı.

John Knightley, "Bir aile içinde genellikle herkesin aynı türden el yazısına sahip olduğunu duymuştum," dedi. "Aynı öğretmenin bütün aileye ders verdiği durumlarda bu gayet doğal ve bu sebepten ötürü, ben benzerliğin esas olarak kadınlara mahsus olduğuna inanıyorum, çünkü oğlan çocuklan küçük bir yaştan sonra fazla bir öğrenim görmüyorlar ve herhangi bir el yazısını kullanıyorlar. Isabella ve Emma, sanıyorum el yazılan birbirine çok benziyor. Onlann el yazılannı her zaman birbirinden ayıramıyorum."

Erkek kardeşi biraz duraksayarak, "Evet," dedi, "bir benzerlik var. Ne demek istediğini anlıyorum, ama Emma'nm yazısı daha iyidir."

Bay Woodhouse, "Isabella da, Emma da çok güzel yazar," dedi, "hep böyle olmuştur bu. Zavallı Bayan Weston da öyle," derken genç kadına doğru dönerek yan iç geçirdi, ya-n gülümsedi.

"Ben bir beyefendinin el yazısını..." Emma, bir yandan Bayan Weston'a bakarak söze başlamıştı, ama Bayan Weston'm başka birini dinlediğini görerek durdu; bu duraklama ona düşünecek zamanı verdi. "Şimdi, onu nasıl tanıtacağım? Bütün bu insanların

âoünde onun adım anamaz mıyım? İlla lafı dolandırmam mı gerekir? Sizin Yorkshire'da-ki arkadaşınız... Yorkshire'dan yazıştığınız kist; eğer kötü biri olsaydım böyle yapmam gerekirdi

sanınm. Hayır, ben hiçbir sıkıntı duymadan onun adım telaffuz edebilirim. Kesin-Ekle her geçen gün daha iyiye gidiyorum. Hadi işte."

Bayan Weston'm konuşması bitmişti ve Emma tekrar söze başladı; "Bay Frank Churchill'in el yazısı, bir erkeğe ait gördüğüm en iyi el yazılanndan biri."

Bay Knightley, "Ben onun yazısmı fazla beğenmiyorum," dedi. "Çok küçük ve biraz sayıf bir yazı. Sanki bir kadımn el yazısı gibi."

Bay Knightley'in bu söylediğini iki hanım da kabul etmediler. Bu da adamın temel karanmasını haklı çıkardı. Hayır, onun yazısı hiçbir biçimde zayıf değildi, harfleri fazla büyük elmasa da, çok açık ve kesinlikle iyi bir yazısı »ardı. Bayan Weston'm yarımda göstereceği bir mektup yok muydu acaba? Hayır, ondan yalan bir zamanda mektup almıştı, ama ona cevap vermiş olduğu için kaldırmıştı.

Emma, "Eğer öteki odada olsaydım," dedi, "Eğer yazı masam olsaydı, eminim ki bir örnek sunabilirdim. Bende onun yazdığı bir not olacak. Hatırlıyorsunuz, değil mi, Bayan Weston, bir gün sizin yerinize mektup yazmasan istemiştiniz ondan?"

"O da bana meşgul olduğunu söylemişti..." "Peki, peki, o not bende; yemekten sonra Bay Knightley'i ikna etmek için gösterebilirim onu."

Bay Knightley, kuru bir sesle, "Ah! Bay Frank Churchill gibi kibar bir genç adam..." dedi, "Bayan Woodhouse gibi güzel bir hanıma mektup yazdığında, tabii ki elinden gelenin en iyisini yapacaktır."

Yemekler masaya gelmişti. Bayan Elton, kendisine seslenilmesine gerek kalmadan hazırdı ve daha Bay Woodhouse ona ulaşıp da yemek salonuna geçmek için elini vermesini rica edemeden, "Ben ilk giden mi olmalıyım? Hep birinci olmaktan utanıyorum," dedi.

Jane'in kendi mektuplarını kendi alma konusundaki özeni, Emma'nın gözünden kaçmamıştı. Her şeyi görmüş ve duymuştu; bu sabahki ıslak yürüyüş sonunda eline geçen mektup olup olmadığım merak etti. Bugün Jane Fairfax'e mektup gelmiş olduğunu düşünüyordu, çünkü eğer çok sevilen birisinden mektup alınacağı konusunda bir beklentisi olmasaydı, bu yürüyüş böyle kararlı bir biçimde gerçekleştirilmezdi. Emma, Jane'in üstünde her zamankinden daha büyük bir mutluluk havası olduğunu düşünmüştü; gerek teninde, gerekse ruh halinde bir ışıltı vardı.

Emma, İrlanda'dan gelen mektupların hızlı gelip gelmediği ve kaça mal olduğu yönünde biraz araştırma yapabilirdi; hatta bunu şimdi söyleyebilirdi, dilinin ucuna kadar geldi, ama kendini tuttu. Jane Fairfax'in duygularını yaralayacak tek bir kelime bile etmemeye çok kararlıydı. Diğer hanımları izleyerek kol kola odadan çıktılar; iyi niyetin, ikisinin de güzelliğine ve zarafetine çok yakıştığı görünmekteydi.

TARAYAN VE DÜZENLEYEN: Oz Büyücüsü (OZ.)

www.bizimkosemiz.com

XXXV

Hanımlar yemekten sonra salona döndüklerinde Emma, birbirinden belirgin bir biçimde kopuk iki grup olarak toplanmalarına engel olamadı; Bayan Elton kötü değerlendirmeler ve kötü hareketlerde ısrar ederek Ja-ne'i meşgul ediyor, kendisini de küçük düşürüyordu. Bayan Weston'la Emma her an ya birlikte konuşmak ya da birlikte susmak zorunda kalmışlardı. Bayan Elton onlara başka bir şans bırakmamıştı. Jane, onu kısa bir süreliğine gemlese bile hemen tekrar başlıyordu; aralarında yaptıkları konuşmalarının, özellikle de Bayan Elton'm konuşmalarının çoğu fısıltılar halinde olmasına rağmen, esas konulan öğrenmemek mümkün değildi: Postane, soğuk almak, mektup almak ve dostluk, uzun bir tartışmanın konusu oluyorlardı: Emma'yla Bayan Weston'a da ulaşabilen bir konu -ki Jane açısından en az ötekiler kadar tatsız olmalıydı- ona uygun bir işin bulunup bulunmadığı ve Bayan Elton'm iş arama faaüyetierinin açıklanmasıydı.

Bayan Elton, "İşte nisan geldi!" dedi. "Senin için çok endişeleniyorum. Haziran gelmek üzere."

"Ama ben haziran ya da başka bir ay tespit etmiş değilim; genel olarak yazı bekliyordum."

"Ama gerçekten kulağına gelen hiçbir şey olmadı mı?"

"Hiç araştırma yapmadım; henüz yapmak da istemiyorum."

"Ah! Canım, araştırmaya ne kadar erken başlasak o kadar iyi olur; insanın tam istediği işi bulmasının ne kadar zor olduğundan habersizsin sen."

Jane, başını hayır anlamında iki yana sallayarak, "Habersiz miyim?" dedi. "Sevgili Bayan Elton, bu konuyu kim benden daha fazla düşünmüş olabilir?"

"Ama sen hayatı benim kadar tanımadın. Birinci kalite işler için ne kadar çok aday olduğunu bilemezsin. Maple Grove civarında buna benzer çok şey gördüm. Bay Suck-ling'in kuzeni Bayan Bragge'e sonsuz sayıda başvuru olmuştu, herkes onun ailesinde yaşamak istiyordu çünkü oldukça yüksek çevrelerde yaşayan insanlardır. Yüksek sosyetedendirler! Bunun ne kadar arzulanır bir şey olacağını tahmin edebilirsin. Şu krallıktaki bütün evler arasında, içinde en çok seni görmek isteyeceğim ev Bayan Bragge'inki-dir."

Jane, "Albay ve Bayan Campbell yaz ortasında tekrar şehirde olacaklar," dedi. "Onlarla biraz zaman geçirmem gerekir; bunu isteyeceklerinden eminim, bundan sonra büyük bir ihtimalle bir yere yerleşmek isterim, ama şu sırada araştırma yapma zahmetine girmek istemiyorum."

"Zahmet mi! Ah, senin neden tedirgin olduğunu biliyorum. Sen bana zahmet vermekten korkuyorsun, ama inan bana sevgili Jane, seninle ancak Campbell'lar benden daha fazla ilgileniyor olabilir. Bir iki gün içinde Bayan Partridge'e bir mektup yazacağım ve uy-

maya hemen başlamalıyız."

"Beni affedin hanımefendi, fakat benim niyetim hiçbir biçimde bu değil; kendim araştırma yapmıyorum ve arkadaşlarımın araştırma yapması da beni üzecektir. Zaman konusunda kesin kararımı verdikten sonra uzun bir süre işsiz kalmaktan korkmuyorum. Şehirde bazı bürolar var; oralarda yapılan araştırmadan bir sonuç alınabilir. Satış büroları var; yani insan etinin değil de insan aklının satıldığı bürolar."

"Ah! Tanrım! İnsan eti mi! Beni şaşırtıyorsun, eğer köle ticaretini ima etmek istiyorsan, seni temin ederim ki, Bay Suckling her zaman için köleliğin kaldırılmasından yana olmuştur."

Jane, "Onu kastetmedim, köle ticaretini düşünmemiştim," diye cevap verdi, "inanın bana. aklımda yalnızca mürebbiye ticareti vardı: bu işleri yürütenlerin işledikleri suçlar

büyük bir farklıkk göstermektedir muhakkak ki, ama hangisinin kurbanları daha perişan olur onu bilemem, ama söylemek istediğim yalnızca şuydu; bazı ilan büroları var. Bunlara başvurursam işe yarayacak bir şeyle karşılaşacağımdan şüphe duymama gerek yok."

Bayan Elton, "Bu işe yarayacak bir şey!" diye onun söylediklerini tekrar etti. "Ah, böyle bir şey, kendinle ilgili o alçakgönüllü görüşlerin açısından bir sakınca taşımayabilir, ama dostların, basit, sıradan bir işe girmen, belli bir çevreden olmayan ya da belli bir yaşama tarzına sahip bulunmayan bir ailenin yanında olman durumunda hiç de muüu olmayacaklardır."

"Çok naziksiniz, ama ben bütün bu konuda son derece kayıtsızım; benim açımdan zenginlerin arasında olmanın hiçbir önemi yok; hatta o durumda daha fazla mahcup olurum, çünkü onlarla kendimi kıyaslamak beni daha çok üzer. Tek istediğim şey, bir centilmenin ailesinin yanmda çalışmaktır, o kadar."

"Seni tanırım, ben seni tanırım; önüne ne çıksa kabul edersin, ama ben biraz daha ince eleyip sık dokuyacağım, eminim ki Campbell'lar da benim tarafımı tutacaklardır; böyle üstün yeteneklerin olduğu için birinci sınıf bir çevre içinde bulunmayı da hak ediyorsun. Yalnızca müzik bilgin bile kendi kurallarını koymana imkân tanır; böylece istediğin sayıda odayı kullanabilir ve çalıştığın ailenin arasına istediğin gibi karışabilirsin. Yani, bilemiyorum, eğer arp çalmayı buseydin bütün

bunlan yapabilirdin, çok eminim bundan, ama piyano çalabildiğin gibi şarkı da söyleye-biliyorsun; evet, arp olmadan bile istediğin her özel koşulu öne sürebileceğinden gerçekten eminim. CampbeH'larla benim huzur bulmamız için gayet hoş, onurlu ve rahat bir yere yerleşmeksin ve yerleşeceksin de zaten."

Jane, "Böyle bir durumun hoşluğunu, onurunu ve rahatlığını bir sırada sınıflandırmanız gayet doğru," dedi, "bunların hepsinin önemli olduğuna şüphe yok, ancak şu sırada benim için bir

şey yapılmasını istemediğim konusunda çok ciddiyim. Size çok şey borçluyum Bayan Elton, beni düşünen herkese çok şey borçluyum, ama yaz gelene kadar hiçbir şey yapılmaması konusunda çok ciddiyim. İki ya da üç ay boyunca, bulunduğum yerde ve bulunduğum durumda kalacağım."

Bayan Elton, neşeli bir sesle, "Bana inan ben de çok ciddiyim," dedi, "bu konuda hep hazırda durmaya kararlıyım ve arkadaşlarımın da öyle olmasmı sağlayacağım, öyle ki olağanüstü bir şey çıkarsa asla kaçırmayacağız."

Bayan Elton bu şekilde konuşmaya devam etti; Bay Woodhouse odaya girene kadar hiçbir şey onu susturamadı; bu noktada kendini beğenmişliği başka bir konu buldu, Emma onun aynı yan fısıldar tonda Jane'e şunları söylediğini duydu.

"İşte benim sevgili, yakışıklı kocam da geliyor! Bütün diğer erkeklerin önünden gelişindeki nezakete bak hele! Ne kadar sevgili bir yaratık o, inan bana, bayılıyorum ona.

-443-

Bütün o terbiyeye bayılıyorum; o haller benim zevkime şu modern rahatlıktan çok daha uygun geliyor; modern rahatlık beni genellikle iğrendiriyor, ama şu ihtiyar, iyi kalpli Bay Woodhouse, yemekte bana yaptığı o nazik konuşmaları bir duymanı isterdim. İnan bana benim cara sposa'mın hepten kıskançlık çıkartacağından korkmaya başladım. Sanınm bana hayran, elbisemi hemen fark etti. Sen nasıl buldun elbisemi? Bunu Selina seçti, bence oldukça şık, ama acaba çok mu süslü, bilmiyorum; çok fazla süslü olmaktan hiç hoşlanmam; çok süslü elbiseler beni korkutuyor. Şu aralar biraz süslü olmam gerekir çünkü benden beklenen bu. Bilirsin, gelinlerin gelin gibi görünmesi gerekir, ama benim kendi zevkim sadelikten yanadır, sade bir elbise, aşın şıklığa göre çok daha iyi, ama inanıyorum ki ben azınlıktayım; kıyafette sadelikten hoşlanan çok az insan var; herkes gösteriş ve şıklık meraklısı. Beyaz ve gümüş rengi muslin bir elbisem var ya, ona da bu tür bir süs koymayı düşünüyorum. Sence iyi durur mu?"

Partiye katılanlar tekrar salonda toplanmıştı ki, Bay Weston aralanna katıldı. Geç bir saatte eve dönmüştü ve yemeği biter bitmez Hartfield'e yürümüştü. Çok iyimser olanlar onun bir sürpriz yapmasını bekliyorlardı, gelmesi büyük bir neşe yarattı. Yalnızca John Knightley büyük bir şaşkınlık yaşıyordu. Bir adamın, Londra'da geçirdiği bir iş gününün sonunda akşamleyin evinde sessizlik içinde kalabilecekken, tekrar yola koyulup, yanm

-444-

mil yürüdükten sonra bir başka adamın evine gitmesini ve bunu sırf yatma zamanı gelene kadar kadm erkek başka insanlarla birlikte olmak, gününü kibar olma çabasıyla bu insanlann gürültüleri içinde sonlandırmak için yapması, onu oldukça sarsan bir durumdu. Sabahın sekizinden beri ayakta sürekli konuşmaktaydı; artık oturabilir, susabilir ve yalnız kalabilirdi oysa! Kendi ocağının başındaki sükûneti ve özgürlüğünü bırakıp yağmurun hafif serpelediği bir nisan akşamında dünyaya kanşmak üzere kendini tekrar dışa-n atması! Şöyle bir el hareketiyle kansını götürmesi mümkün olsaydı bu anlaşılabilir bir durum olurdu, ama onun gelişi partiyi dağıtmaktan çok, uzatacağa benziyordu. John Knightley, Bay Weston'a şaşkınlıkla baktı, soma omuzlannı silkip, "Onun bile bunu yapacağına inanamazdım," dedi.

O sırada, yarattığı şaşkınlıktan tamamıyla habersiz olan Bay Weston, her zamanki gibi mutlu ve neşeli bir halde, evinden uzak geçirilen bir günün insana sağladığı o herkesten fazla konuşma hakkının tadını çıkararak diğerlerinin gönlünü alıyordu; yemek yediği konusunda karısının endişelerini giderdikten ve hizmetlilere verdiği dikkatli emirlerin hiçbirinin unutulmadığı konusunda onu ikna ettikten sonra, Londra'da duyduğu haberleri etrafa yaydı ve ardından ailevi bir konuya yöneldi; aslında yalnızca Bayan Weston'a konuşuyordu, ama söylediklerinin odadaki herkesin ilgisini çekeceğinden hiçbir kuşkusu yoktu. Kansına bir mektup

uzattı; mektup Frank'tendi ve Bayan Wes-ton'a hitaben yazılmıştı; eline, oraya gelirken geçmiş ve onu açmaktan çekinmemişti.

"Oku, oku," dedi, "hoşuna gidecek, zaten birkaç satır bir şey. Uzun zaman almaz, Emma'ya da oku."

İki hanım birlikte mektuba bakarlarken, Bay Weston bir yandan gülümseyip bir yandan onlara bir şeyler anlaüyor; sesini bastırmaya çalışsa bile söyledikleri duyuluyordu.

"Eh, işte görüyorsun geliyor; bence bu iyi bir haber. Ee, ne dersin? Ben sana onun kısa bir süre içinde burada olacağım söylememiş miydim hep? Sana hep söylemedim mi, sen de bana inanmıyordun? Tahminime göre en geç haftaya Londra'da olur, çünkü o hanım bir şey yapılacağı zaman herkesin iki ayağını bir pabuca sokar; büyük bir ihtimalle yarın ya da cumartesi günü orada olurlar. Hastalığına gelince, hikâye tabii, ama Frank'i tekrar aramızda görmek harika olacak; Londra'ya kadar geliyor. Geldiklerinde epeyce kalırlar; o da zamanının yansını bizimle geçirecektir. Benim istediğim de buydu. Ee, bu iyi bir haber değil mi? Hepsini okudun mu? Emma da okudu mu? O zaman onu kaldınn, kaldırın, bir başka zaman uzunca konuşuruz bu konuda, ama şimdi olmaz. Durumu diğerlerine şöyle bir açıklayacağım."

Bayan Weston bu durum karşısında çok memnun kalmıştı. Ne görünüşünde ne de sözlerinde onlan sıkınüya sokacak bir şey vardı. Mutluydu; mutlu olduğunu biliyordu ve mutlu olması gerektiğini de biliyordu. Ko-

casmı sıcak bir tavırla tebrik etti, ama Emma onun kadar akıcı bir biçimde konuşamıyor-du. O kendi duygularını tartmakla ve heyecanının derecesini anlamaya çalışmakla meşguldü, sonunda uygun oranda heyecanlandığına karar verdi.

Ancak Bay Weston, bu akşam her şeye dikkat etme konusunda çok hevesli, başkalarının konuşmasına izin vermeyecek kadar gevezeydi ve onun söylediklerinden çok memnun kalıp hemen diğer dostlanna yönelerek asımda bütün salondakilerin o ana kadar kulak misafiri olduğu konuşmayı aktarmak ve onlan da mutlu etmek üzere seğirtti.

Herkesin bu durumda aynı şekilde sevineceğine inanması iyi bir şeydi; yoksa ne Bay Woodhouse'un ne de Bay Knightley'in özellikle hoşnut olduğunu düşünmesi mümkün

olmazdı. Onlar, Bayan Weston ve Emma'nın hemen ardından bu haberle mutlu edilmek üzere seçilen iki kişiydi; onlardan sonra sıra Bayan Fairfax'e gelecekti, ama o, John Knightley'le öyle derin bir sohbete dalmıştı ki sözünü kesmek olmazdı ve kendisini Bayan Elton'm yanında bulan Bay Weston, onun kimseyle konuşmadığım görünce konuyu ona açmak zorunda kaldı.

Bay Weston, "Ümit ediyorum ki kısa bir süre içinde size oğlumu tanıştırma şerefine ulaşacağım," dedi.

Böyle bir ümidin ona yönelik özel bir ilti-

fat olduğunu varsaymaya niyetli olan Bayan Elton çok kibar bir biçimde gülümsedi.

Bay Weston, "Frank Churchill diye birisinden bahsedildiğini duymuşsunuzdur diye tahmin ediyorum," dedi, "benim adımı taşı-masa bile onun benim oğlum olduğundan haberiniz vardır."

"Ah! Evet, onu tanımaktan büyük mutluluk duyacağım, eminim ki Bay Elton onu bize hemen davet edecektir; ikimiz de onu papaz evinde görmekten büyük bir mutluluk duyacağız."

"Çok naziksiniz. Eminim Frank de çok mutlu olacaktır. En geç haftaya Londra'da olacak. Bugün aldığımız mektupta bundan haberimiz oldu. Bu sabah giderken aldım mektubu ve oğlumun el yazısını görünce açmakta tereddüt etmedim; gerçi mektup bana yazılmamış, Bayan Weston'a yazılmıştı. Sizi temin ederim esas mektuplaştığı kişi o. Benim ondan doğru dürüst mektup aldığım bile yok."

"Yani eşinize yazılmış bir mektubu açtınız, öyle mi? Ay! Bay Weston, (cilveli cilveli gülüyordu) buna itiraz etmek zorundayım. Gerçekten çok tehlikeli bir örnek oluyorsunuz. Umarım komşularınızın da sizi örnek almasına izin vermezsiniz. Size şerefim üstüne yemin ederim, biz evli kadınlar kendimizi ortaya koymalıyız biraz!.. Ah! Bay Weston, bunu sizden beklemezdim!"

"Ah, biz erkekler acınacak kişileriz. Kendinizi bizlerden korumanız gerekir Bayan Elton. Bu mektupta -kısa bir mektup, acele ya-

zümış- hep birlikte şehre gelmek üzere olduklarım anlaüyor, Bayan Churchill'in durumu için geliyorlarmış, kış boyunca sağlığı pek düzelmemiş, Enscombe'un onun için biraz soğuk olduğuna inanıyor, o yüzden zaman kaybetmeden hep birlikte güneye iniyorlar-mış."

"Öyle mi? Herhalde Yorkshire'dan gelecekler. Enscombe, Yorkshire'da değil mi?"

"Evet, Londra'dan 190 mil uzakta. Epey bir yol."

"Evet, epey uzun bir yol. Londra'ya, Maple Grove'dan altmış beş mil daha uzak, ama büyük bir servete sahip insanlar için mesafe nedir ki Bay Weston? Enişte m Bay Suck-ling'in bazen

nasıl oradan oraya gittiğim görseniz aklınız şaşar. Bana inanmayacaksınız, ama Bay Bragge'le birlikte dört atla bir hafta içinde iki defa Londra'ya gidip geldiler."

Bay Weston, "Enscombe-Londra arası mesafenin kötülüğü şu ki," dedi, "anladığımıza göre Bayan Churchill bir hafta boyunca divandan kalkamamış. Frank, geçen mektubunda onun, Frank'le dayısının koluna girmeden limonluğuna gidemediğinden şikâyet ettiğini anlatıyordu! Bu, biliyorsunuz, oldukça zayıf düşmüş olduğunu gösterir, ama şimdi Bayan Churchill Londra'ya gitmeye o kadar kararlı ki, iki gece yolda uyumaya bile razı. Frank öyle yazmış. Şu muhakkak ki narin hanımların, olağanüstü kuvvetli bünyeleri oluyor Bayan Elton. Bu konuda bana güvenmelisiniz."

"Hayır, size asla hiçbir konuda güven-

mem. Ben hep kendi cinsimden olanların tarafını tutarım. Hep öyle yapmışımdır. Sizi uyarayım, o konuda hiçbir biçimde uzlaşma kabul etmediğimi göreceksiniz. Ben hep kadınlardan yana çıkarım ve inanın bana, eğer Selina'nın hanlarda gecelemekle ilgili duygularını bilseydiniz, Bayan Churchill'in bundan kaçınmak için inanılmaz şeyler yapmasma şaşırmazdınız. Selina bu işin kendisini gerçekten dehşete düşürdüğünü söylemiştir hep; neden titizlendiğini anlayabiliyorum. O yolculuk yaparken yanma hep kendi çarşaflarını alıyor, iyi bir tedbir aslında. Bayan Churchill de öyle mi yapıyor?"

"Bana inanın, Bayan Churchill diğer kibar hanımların yaptığı her şeyi yapıyordur. Bayan Churchill, bu alanda hiçbir hanımdan geride kalmak istemez..."

Bayan Elton, büyük bir hevesle araya girdi, "Ah! Bay Weston beni yanlış anlamayın. Selina kibar bir hanım değildir, inanın bana. Böyle bir fikre kapılmayın sakın."

"Değil midir? Öyleyse bugüne kadar yaşayan herkesten daha kibar bir hanım olan Bayan Churchill açısından örnek teşkil etmesi mümkün değil."

Bayan Elton, böyle hararetli bir biçimde kendi kardeşinin kibar olduğunu inkâr etmesinin yanlış bir hareket olduğunu düşünmeye başlamıştı, amacı hiçbir biçimde kız kardeşinin kibar bir hanım olmadığının düşünülmesine sebep olmak değildi; belki de böyley-miş gibi davranmasında bir hevessizlik vardı; bu noktadan nasıl geri çekilse daha iyi olaca-

ğını düşünüyordu ki, Bay Weston konuşmasını sürdürdü:

"Tahmin edebileceğiniz gibi, Bayan Churchill, pek meraklısı olduğum biri değildir, ama bu aramızda kalsın. Kendisi Frank'i çok sever ve o yüzden de ondan kötü bir şekilde bahsetmemem gerekir. Üstelik, şu anda sağlığı bozuk, ama kendisine sorulacak olursa sağlığının iyi olduğu hiç olmamıştır zaten. Bunu herkes için söylemem Bayan Elton, ama Bayan Churchill'in hasta olduğuna bir türlü inanamıyorum."

"Eğer gerçekten hastaysa neden Bath'a gitmiyor Bay Weston? Bath'a ya da Clifton'a?"

"Enscombe'un kendisi için fazla soğuk olduğu kafasına girmiş bir kere. Bana sorarsanız işin aslı Enscombe'dan bıkmış olması. Epeydir oradan bir yere ayrılmıyor, hiç bu kadar uzun bir süre kalmamıştı orada ve değişiklik istemeye başladı. Orası sakin bir yerdir. Hoştur, ama çok sakindir."

"Ah, sanırım Maple Grove gibi. Hiçbir yer, Maple Grove'un yoldan göründüğü kadar sakin görünemez insana. Her tarafta o kadar çok ağaç ve bitki var ki! Sanki her şeyin dışmda kalmışsınız gibi; tam bir sükûnet var. Ve Bayan Churchill büyük bir ihtimalle Selina gibi böyle bir şeyin tadını çıkartacak ruhsal bir duruma da sahip değil, sağlığı da buna el vermiyor. Ya da belki de kendi iç dünyası taşra hayatına uygun değil. Ben hep bunu demişimdir, bir kadının iç dünyası ne kadar zenginse o kadar iyidir; ben kendi iç dünyamda bu kadar zengin kaynaklara sahip

olduğum ve toplumdan bağımsız olabildiğim için büyük şükran duyuyorum."

"Frank şubat ayında burada on beş gün geçirdi."

"Bunu duyduğumu hatırlıyorum. Highbury'ye tekrar geldiğinde buradaki topluluğa bir ilave olduğunu görecek; yani sanırım kendimden de bir ilave olarak söz edebilirim, ama belki de dünyada böyle bir yaraük olduğundan bile haberi yoktur onun."

Bu, kendisine iltifat edilmesi için öyle açık bir çağrıydı ki, bunu atlamak olmazdı. Bay Weston da büyük bir istekle hemen haykırdı.

"Sevgili madam! Siz dahil, hiç kimse böyle bir şeyi hayal edemez. Sizden söz edildiğini duymamış olmak ne demek! İnanıyorum ki Bayan Weston'm son zamanlarda ona yazdığı mektuplarda Bayan Elton'dan başka çok az şeyden bahsedilmektedir."

Artık vazifesini yapmıştı, tekrar oğluna dönebilirdi.

"Frank bizden ayrıldığında," diye devam etti, "onu bir daha ne zaman tekrar görebileceğimiz belli değildi, bu da bugün gelen haberi iki misli hoş kılıyor. Bu hiç beklenmedik bir durum. Yani ben hep onun kısa bir süre içinde buraya döneceğine inanmıştım, iyi bir şeyler olacağından emindim, ama kimse bana inanmamıştı. O da, Bayan Weston da kederliydi. Nasıl olup da gelmeyi ayarlayabilecekti? Hem dayısıyla yengesinin ona yine izin vereceklerini nasıl düşünebilirdik ki? Ben hep bizden yana bir şeyin gerçekleşeceğine inanmıştım ve gerçekleşti de, görüyorsunuz. Ha-

yaüm boyunca şunu gözlemledim Bayan Elton, eğer işler bir ay ters giderse, öteki ay illa bunu tamir edecek bir şey olur."

"Çok doğru Bay Weston, çok doğru. Bana kur yapüğı günlerde şu anda aramızda olan bir beyefendiye söylediğim şey de tam olarak buydu. O sırada, işler pek yolunda gitmiyor,

olaylar onun duygularına uygun bir hızda gelişmiyordu, o da hemen umutsuzluğa kapılmaya pek meyilliydi ve işler bu hızda giderse, Hymenin bizim için safran rengi elbisesini giymesinin mayıs ayını bulacağını haykırırdı!* Ah! O karamsar fikirleri kafasından uzaklaştırmak ve ona daha neşeli fikirler vermek için neler çektim bilseniz! Araba; arabayla ilgili bizi hayal kırıklığına uğratan şeyler olmuştu, bir sabah büyük bir ümitsizlik içinde bana geldiğini hatırlıyorum..."

Hafif bir öksürük nöbetine tutularak sustu ve Bay Weston bu fırsatı hemen değerlendirerek konuşmasını sürdürdü.

"Siz de mayıs ayından bahsediyordunuz. Mayıs tam da Bayan Churchill'in, Enscom-be'dan daha sıcak bir yerde geçirmesi emredilen, ya da artık bilinmez, kendi kendisine emrettiği aydır. Kısacası mayıs ayım Enscom-be'dan daha sıcak bir yerde, Londra'da geçirmesi emri vardır; böylece bütün bahar boyunca Frank'in bizi sık sık ziyaret etmesini bekleyebileceğiz. Tam da insanın bunu isteyebileceği bir zamanda; günlerin neredeyse en uzun okluğu, havarim tatlı ve hoş olduğu bir dö-

" Hymen: Evlilik tanrısı, aynı zamanda Latince kızlık zarı. (Ç.N.)

nemdir, hava inşam hep dışarıya çağırır, yürüyüş yapılmayacak kadar sıcak da değildir. Frank daha önce buraya geldiğinde zamanın tadım çok iyi çıkarttık, ama hava, rutubetli ve kasvetliydi; bilirsiniz, zaten şubat ayında hep öyle olur; o yüzden niyet ettiğimiz şeylerin yansım bile yapamadık. Şimdi bunlar için zamanımız olacak. Bu sefer çok eğleneceğiz ve buluşmalanmızm bu belirsizliği, bugün yarın, herhangi bir saatte gelecek olmasının verdiği o süreldi beklenti hali kadar, onun evde olmasının verdiği mutluluğa yaklaşan başka bir şey daha var mı bilmiyorum Bayan Elton. Bence böyle. Bence bu insana büyük bir neşe ve mutluluk veren zihinsel bir durum oluyor. Umanm oğlumdan siz de hoşnut kalırsınız, ama olağanüstü yetenekleri olan birini beklemeyin. Genellikle herkes onun, incelikleri olan bir genç olduğunu düşünür, ama dediğim gibi, olağanüstü birini beklemeyin. Bayan Weston her zaman onun tarafını tutar, laf söyletmez oğluma ve bu da tahmin edebileceğiniz gibi beni çok memnun ediyor. Ona kalsa oğlumun dengi hiç kimse yok."

"İnanın bana Bay Weston, onun olumlu biri olmadığı konusunda çok az şüphem var. Bay Frank Churchill hakkında çok övgüler duydum. Aynı zamanda, şunu da görmek gerekir ki, ben kendi kararlanmı kendim veririm ve hiçbir biçimde başkalannın etkisinde kalmam. Size haber vereyim, oğlunuzu nasıl görürsem o şekilde değerlendiririm. Öyle yağcılık huyum yoktur benim."

Bay Weston derin düşüncelere dalmıştı.

Sonunda, "Umanm Bayan Churchill'le ilgili fazla ağır konuşmamışımdır. Eğer gerçekten hastaysa ona haksızlık yaptığım için üzüleceğim, ama kişiliğinde öyle yanlar var ki, onunla ilgili konularda istesem bile sabırlı olamıyorum. Bu aileyle bağlantımı bilmiyor olamazsınız Bayan Elton, gördüğüm davranışı da duymuşsunuzdur; aramızda kalsın, ama bütün suç

ondadır. Bütün bunlan kışkırtan o oldu. Frank'in annesini onun kadar hafife alan biri daha yoktur. Bay Churchill gururlu bir adamdır, ama gururu kansınınki-nin yanında hiç kalır; onunki sessiz, hareketsiz, bir beyefendiye yakışır türden bir gururdur, kimseye zararı dokunmaz ve yalnızca kendisini çaresiz ve yorucu kılar, ama kansı-nın gururu öyle değildir, küstah ve terbiyesiz bir gururdur onunki! Ve insanın ona tahammül etmesini daha da zorlaştıran şey şudur ki, aile ya da kan bağı tanımaz. Bay Churchill'le evlendiğinde çok önemsiz biriymiş, sadece bir centilmenin kızıymış, ama Churchill soyadını aldığından beri, hepsinden daha koyu Churchill oldu, bütün Churchill'lerden daha yüksek iddialara sahip, ama kendisi görmemişin tekidir, inanın bana."

"Öyle mi? Bu gerçekten insanı sinirlendirecek bir durum olmalı! Ben sonradan görmelerden çok korkanm. Maple Grove sayesinde o türden insanlara karşı büyük bir iğrenme duymaya başladım, çünkü orada kimi aileler, kendilerine verdikleri o havalarla eniştemi ve ablamı oldukça rahatsız ediyorlar! Siz Bayan Churchill'i anlatırken aklıma

-455-

hemen onlar geldi. Tupman adında birileri, yeni yerleştiler ve eve bir sürü aşağı tabakadan akrabalarım doldurdular, ama kendilerine çok büyükmüş gibi bir hava veriyorlar ve oraya eskiden beri yerleşmiş olan ailelere ayak uydurmaya çalışıyorlar. West Hall'da olsa olsa bir buçuk yıl yaşamışlardır; servetlerini nasıl elde ettiklerini de kimse bilmiyor. Birminghamlılar, orası da çok matah bir yer değildir, bilirsiniz Bay Weston. İnsan Birmingham'dan fazla bir şey bekleyemez. Ben bunların adlarında bile insanı korkutan bir şey olduğunu düşünmüşümdür, ama Tup-man'lar hakkında olumlu başka bir şey bilene rastlamadım. Gerçi birçok şeyi de tahmin ettiğinizden eminim, ama halleri ve tavırlarıyla kendilerini eniştemin, Bay Suckling'in bile dengi saydıklarını belli ediyorlar, eniştem de onlann en yakın komşulanndan biri. Bu da çok kötü bir durum. Bay Suckling, on bir yıldır Maple Grove'da yaşıyor, ki ondan önce de orası babasına aitmiş -en azından ben öyle biliyorum- ihtiyar Bay Suckling'in ölmeden önce evin borcunu ödemiş olduğundan eminim..."

Sözleri yanm kaldı. Çay servisi yapılıyordu ve söylemek istediği her şeyi söylemiş olan Bay Weston, bunu fırsat bilerek Bayan Elton'ın yanından aynldı.

Çaydan sonra Bay ve Bayan Weston ile Bay Elton, Bay Woodhouse'la birlikte iskambil oynamaya oturdular. Diğer beş kişi kendi başlanna kaldılar ve Emma, onlann birbirleriyle iyi geçindiklerinden şüpheye düştü,

-456-

çünkü Bay Knightley konuşmaya pek hevesli görünmüyordu; Bayan Elton kendisine ilgi gösterilmesini istiyordu oysa ona ilgi göstermeye niyeti olan hiç kimse yoktu ve böyle üzüntülü bir halde olunca suskun durmayı tercih eder olmuştu.

Bay John Knightley, kardeşinden daha konuşkan çıktı. Ertesi sabah erken saatlerde aynlacaktı ve hemen söze girdi:

"Evet Emma, oğlanlarla ilgili söylemem gereken başka bir şey olduğunu sanmıyorum. Ablanın sana gönderdiği mektupta her şeyin uzun uzadıya yazılı olduğuna emin olabiliriz.

Benim söyleyeceklerim çok daha kısa ve büyük bir ihtimalle aynı havada olmayacak; benim tavsiyem, onlan şımartma ve fazla ilaç verme."

Emma, "Bu öğüdünün her ikisini de yerine getireceğimi umuyorum," dedi. "Çünkü onlan mutlu etmek için elimden geleni yapacağım, bu da Isabella'ya yeter; mutluluk, sahte hoşgörünün ve ilacın yerini tutar."

"Ve eğer sana yük olurlarsa onlan tekrar eve gönder."

"Bu çok mümkün. Böyle düşünüyorsunuz, öyle mi?"

"Oğlanlann babanı rahatsız edecek kadar gürültücü olduklannın farkındayım, senin için bile ayak bağı olabilirler; eğer son zamanlardaki kadar sık ziyaret yaparsan tabii."

"Sık mı!"

"Kesinlikle, geçtiğimiz altı ayın senin hayat tarzında büyük farklılıklara yol açtığının farkında olmalısın."

"Farklılık mı! Hayır, kesinlikle bunun farkında değilim."

"Eskiden olduğundan çok daha fazla dostlarınla görüştüğüne şüphe yok. İşte görüyoruz. Yalnızca bir günlüğüne buraya geliyorum ve sen bir yemek vermişsin! Daha önce bu veya benzeri bir şey ne zaman gerçekleşti? Komşuların da artıyor, onlarla daha sık görüşüyorsun. Kısa bir süre önce, Isabella'ya yazdığın her mektupta yeni eğlencelerden haberler oluyordu; Bay Cole'un evinde yemekler, Crown'da balolar. Yalnızca Randalls'm bile, tek başına oranın bile, senin gidişatında büyük bir etkisi oldu."

Kardeşi hemen, "Evet," dedi, "bütün bunlar Randalls'tan çıkıyor."

"Pekâlâ, Randalls'm etkisi herhalde bundan sonra da azalmayacağına göre Emma, Henry ve John'm zaman zaman sana ayak bağı olabileceklerini düşünüyorum. Eğer böyle olursa senden onlan eve göndermeni rica ediyorum."

Bay Knightley, "Hayır!" diye haykırdı. "Böyle bir şeye gerek yok. Onlan Donwell'a göndersin. Ben kesinlikle onlara zaman ayın-rım."

Emma, "Size yemin ederim beni çok eğlendiriyorsunuz!" diye haykırdı. "Bu çok sayıdaki buluşmalann kaçmda eksik olduğunuzu ve benim küçük çocuklara bakabilmek için zaman bulamama tehlikesiyle karşı karşıya olduğumu neden düşündüğünüzü merak ediyorum. Şu benim şaşırtıcı buluşmalanm, nedir bunlar? Bir defa Cole'larda yemek ye-

dim ve hiçbir zaman gerçekleşmeyen bir balodan bahsettim. Sizi anlayabiliyorum (başıyla Bay John Knightley'i işaret etti) buraya geldiğinizde sevdiğiniz bütün dostlarınızla karşılaşma

şansına eriştiniz ve bunun dikkatinizi çekmemesi mümkün değildi, ama siz, (Bay Knightley'e dönerek) benim Hartfield'den iki saatliğine olsun aynlmamın ne kadar nadir gerçekleşen bir durum olduğunu bilirsiniz, neden benim böyle bir dizi sefahate dalacağımı düşünüyorsunuz, anlayamıyorum. Küçük, sevgili oğlanlanma gelince, şunu söylemeliyim ki eğer Emma teyzeleri onlara zaman ayıramazsa, Knightley amcalanyla daha iyi durumda olacaklan şüphelidir, çünkü teyze evden bir saat uzak kalsa amca beş saat kalır ve amca evde olduğu zaman da ya kendi kendine kitap okur ya da hesaplannı denetler."

Bay Knightley gülümsememek için kendini tutuyormuş gibi görünüyordu ve Bayan Eiton'm onunla konuşmaya başlaması üzerine büyük bir zorlukla kendini tutmayı başardı.

XXXVII

Frank Churchill'le ilgili bu haberi duyunca yaşadığı heyecanın ne olduğunu anlamak için Emma'nm kısa bir süre sessizce düşünmesi yeterli olmuştu. Kısa sürede hissettiği endişe ve mahcubiyetin kendi hesabına değil, onun adına olduğundan emin oldu. Kendisinin ona karşı hissettiği bağlılık, neredeyse ortadan kalkmıştı, o kadar ki bunun üze--459-

pıii

rine düşünmeye bile gerek yoktu, ama kendisine kıyasla daha fazla âşık olduğu su götürmez olan genç adam, oradan ayrılırken hissettiği sıcak duygularla geri dönerse, bu çok sıkıntı verici olabilirdi. Eğer iki aylık bir ayrılık genç adamın duygularını soğutma-dıysa, önünde tehlikeler ve kötülükler var demekti; kendisi ve onun için tedbir alması gerekecekti. Emma duygularının tekrar altüst olmasını istemiyordu. Genç adama cesaret vermekten kaçınmak da onun göreviydi.

Emma, Frank Churchill'in kendisine bu konuda bir açıklama yapmasını engellemek istiyordu. Bu durum şimdiki dostlukları açısından çok acı verici bir son olacaktı. Ama yine de, elinde olmadan karşıdan kararlı bir hareket de bekliyordu. Sanki baharın bir kriz yaşanmadan geçmeyeceğini hissetmiş gibiydi, onun şimdiki o sakin ve içine kapanık halini değiştirecek bir şey.

Frank Churchill'in duygularıyla ilgili bir fikir edinmesi için fazla beklemesine gerek kalmadı; gerçi Bay Weston'm umduğundan daha uzun bir süre gerekmişti. Enscombe ailesi sanıldığı kadar kısa sürede şehre ulaşamamıştı, ama ulaştıklarında Frank Churchill, hemen Highbury'ye geldi. Birkaç saatliğine, at sırtında gelmişti, daha fazla kalması mümkün değildi, ama Randalls'tan dosdoğru Hartfield'e geldiği için Emma onunla ilgili hızlı bir gözlemde bulunma fırsatını yakalayabildi ve onun nasıl bir etki altında olduğuna ve kendisinin nasıl hareket etmesi gerektiğine

-460-

karar verdi. Karşılaşmaları çok dostça oldu. Genç adamın onu görmekten büyük bir keyif duyduğuna şüphe yoktu, ama Emma, onun, kendisine eskisi gibi ilgi duyduğu, duygulanımı aynı derecede yumuşak olduğu konusunda hemen şüpheye kapıldı. Onu iyice izledi. Eskisine göre kendisine daha az âşık olduğu gayet açıktı. Genç kızın, kendisine karşı kayıtsız olduğunu bilerek ayn kalmak, büyük bir ihtimalle bu çok doğal ve arzulanır sonucu doğurmuştu.

Frank Churchill çok neşeliydi, her zamanki gibi gülüp konuşmaya hazırdı ve görünüşe bakılırsa daha önce oraya yaptığı ziyaretten bahsetmek ve eski hikâyeleri tekrar anmak çok hoşuna gidiyordu; bunlar karşısında heyecanlanmıyor da değildi. Emma, onun geçen seferkinden daha farklı bir halde olduğunu bu sakinliğinden çıkarmadı, zaten sakin de değildi, telaşlıydı, yerinde duramaz gibi bir hak vardı. Çok hareketliyse de, bu, sanki kendisini mutlu etmeyen bir canlılık gibiydi, ama genç kızın konuyla ilgili fikrini belirleyen şey. orada yalnızca bir çeyrek saat kalması ve Highbury'de başka ziyaretler yapmak üzere yola koyulması oldu. Geçerken yolda bir grup eski tanıdığına rastlamış, ama görüşeme-mişti. zaten dursa bile, ancak iki çift laf ederdi. Aslında Hartfield'de daha uzun bir süre kalmak istemesine rağmen gitmek zorundaydı.

Onun daha az âşık olduğuna Emma'nm hiçbir şüphesi yoktu, ama genç adamın ne heyecanlı hali, ne de aceleyle oradan uzaklaş-

ması ruh halindeki bir değişikliğe işaret ediyordu; Emma bunların, onun üzerindeki etkisinin tekrarlanmasından duyulan korkuya işaret ettiğini düşünme eğilimindeydi; sanki genç adam onun yanmda daha fazla kalırsa kendine güvenemeyeceğine ilişkin sessiz bir karar almıştı.

On gün boyunca Frank Churchill'in yaptığı tek ziyaret bu oldu. Her zaman gelebilmeyi umuyor, niyetleniyor, ama bu dileğini yerine getirmesine hep engel olunuyordu. Yengesi, onun kendisini bırakmasına dayanamıyordu. Genç adamın Randalls'a anlattıkları bu yöndeydi. Eğer gerçekten samimiyse, eğer gerçekten gelmeyi denediyse, Bayan Churchill'in Londra'ya taşınmasının, hastalığının iradi ya da sinirsel olan kısmına hiçbir faydası olmamasının engel oluşturduğu sonucu çıkıyordu. Bayan Churchill'in çok hasta olduğu kesindi; Frank, Randalls da bundan emin olduğunu söylemişti. Birçok şey hayal ürünü olabilirdi, ama geriye dönüp baküğında, yengesinin akı ay öncesine göre sağlığının bozulduğuna şüphesi yoktu. İyi bakımın ve tıbbın çare olmayacağı bir hastalığı olduğunu sanmıyordu ya da en azından Bayan Churchill'in önünde çok uzun yıllar olmayabilirdi, ama babasının, Bayan Churchill'in şikâyetlerinin esasen hayali olduğu ve her zamanki kadar sağlıklı olduğu yönündeki şüphelerine inanmıyordu.

Kısa bir süre içinde Londra'nın Bayan Churchill'e uygun bir yer olmadığı ortaya çıktı. Buradaki gürültüye dayanamıyordu. Sinir-

leri sürekli rahatsız oluyor ve ısürap çekiyordu. On günün sonunda yeğeninin Randalls'a yazdığı mektuplar planlarında bir değişiklik olduğunu bildiriyordu. Hemen Richmond'a gidiyorlardı. Bayan Churchill'in oradaki ünlü bir doktora görünmesi tavsiye edilmişti; hem zaten orasını severdi. Gözde bir yerde möbleli bir ev tutuldu ve bu değişikliğin hastaya büyük bir faydası olacağı umuldu.

Emma, Frank'in bu düzenlemeden büyük bir mutlulukla bahseden bir mektup yazdığını ve birçok sevdiği dostunun bu kadar yakınında geçireceği iki ay olmasından ne kadar büyük bir memnuniyet yaşadığını duydu, çünkü evi mayıs ve haziran ayları için kiralamışlardı. Genç

kıza, onun, bu sefer onlarla sık sık, neredeyse her istediğinde birlikte olabileceğini yazdığı söylenmişti.

Emma, Bay Weston'm bu neşeli planları nasıl algıladığını görüyordu. Genç kızı, mutluluğun kaynağı olarak görmekteydi. Emma ise bunun böyle olmadığını umuyordu. Önündeki iki ay bunu kanıüayacakü.

Bay Weston, su götürmez bir biçimde mutluydu. Olup biten onu çok sevindirmişti. Tam da istediği koşullar oluşmuştu. Artık Frank gerçekten yakınlarda oturuyormuş gibi olacakü. Genç bir adam için dokuz milin lafı mı olurdu? O kadar yolu bir saatte kat ederdi. Her zaman kalkıp gelebilirdi. O yüzden. Richmond'la Londra arasındaki fark, onu her zaman görebilmekle hiç görememek arasındaki farka eşitti. On altı mil, hayır, on sekiz. -Manchester Sokağı'na kadar olan yol

on sekiz mil olmalıydı- çok ciddi bir engeldi. Frank evden uzaklaşmayı başarabilse bile bütün bir günü gidip gelmeyle geçerdi. Onun Londra'da olması bir rahatlama sağlamıyordu; Enscombe'da olsaydı da hiçbir şey fark etmiyordu, ama Richmond kolay ilişki kurabilmek açısından uygun bir yerdi. Ne kadar yakın olsa o kadar iyiydi!

Bu taşınmayla birlikte çok hayırlı bir konu da kesinlik kazanmış oldu; bu da Crown'da düzenlenecek baloydu. Bu konu daha önce de unutulmuş değildi, ama belli bir gün belirlemenin boşuna olduğu kısa bir süre içinde anlaşılmıştı. Ancak şimdi gerçekleşeceği kesinlik kazanmış; bütün hazırlıklar tamamlanmıştı ve Churchill'lerin Richmond'a taşınmalarından çok kısa bir süre sonra, Frank'ten gelen birkaç satırlık bir not, teyzesinin bu değişiklikten sonra kendini çok daha iyi hissettiğini ve kendisinin, yirmi dört saat öncesinden haber verildiğinde onlara rahatlıkla katılabileceğini bildirmiş ve onlan, mümkün olduğu kadar erken bir tarih belirleme konusunda teşvik etmişti.

Bay Weston'm balosu çok güzel olacaktı. Highbury'nin genç insanlanyla mutluluğun arasında, yalnızca birkaç günlük bir mesafe kalmıştı.

Bay Woodhouse teslim olmuştu. Yılın bu günleri onun karamsarlığını azaltmaktaydı. Mayıs, her açıdan şubattan daha iyiydi. Bayan Bates, o geceyi Hartfield'de geçirmek üzere ayarlanmıştı, James'e önceden haber verilmişti ve Bay Woodhouse, Emma gittikten

soma ne küçük Henry'nin, ne de küçük John in herhangi bir rahatsızlık yaşamayacağım büyük bir iyimserlikle ümit etmekteydi.

XXXVIII

Bu sefer baloyu engelleyecek hiçbir talihsizlik olmadı. O gün yaklaştı, geldi ve endişeli bekleyişlerin yaşandığı, sürekli pencereden dışanya bakılan bir sabahtan soma, Frank Churchill, kendi benliğine duyduğu bütün güvenle birlikte, yemekten önce Randalls'a vannca, her şey güvence altına alınmış oldu.

TARAYAN VE DÜZENLEYEN: Oz Büyücüsü (OZ.)

www.bizimkosemiz.com

Emma'yla ikinci bir defa karşılaşmadılar. Bu karşılaşmaya Crown in salonu şahit olacaktı, ama bu, kalabakk içindeki sıradan bir karşılaşmadan çok daha iyi olacaktı. Bay Weston, Emma'nm salona erken gelmesi yönünde son derece samimi girişimlerde bulunmuştu, onun kendilerinin hemen ardından, mümkün olan en kısa zamanda gelmesini sağlamaya çalışmıştı; amacı, kimseler gelmeden salonlann rahatlığı ve duruma uygun olup olmadığıyla ilgili genç kızın görüşlerini almaktı. Emma'nm onu reddetmesi mümkün değildi ve dolayısıyla genç adamla birlikte baş başa bir süre geçirecekti. Harriet'i de Emma götürecekti; uygun bir zamanda Crown'a geldiklerinde Randalls ekibinin oraya varmasının üzerinden yeterince zaman geçmişti.

Görünüşe bakılırsa Frank Churchill beklemedeydi ve fazla bir şey söylemese de gözleri hoş bir gece geçirmeye niyetli olduğunu belli ediyordu. Hep birlikte dolaşıp her şeyin -465-

olması gerektiği gibi olup olmadığına baktılar. Birkaç dakika içinde onlara başka bir arabanın taşıdığı kişiler katıldı; Emma gelen arabanın sesini duyduğunda şaşırmaktan kendini alamadı. Tam, "Ne kadar da erken!" diye haykıracaktı, ki gelenlerin eski dostlardan bir aile olduğunu gördü; onlar da tıpkı kendisi gibi belli bir amaçla, Bay Weston'm değerlendirmelerine yardımcı olmak üzere gelmişlerdi; onları, kuzenlerin doldurmuş olduğu bir başka araba izledi; onlann da aynı amaçla ve aynı dikkat çekici samimiyetle geldikleri görülüyordu; görünüşe bakılırsa dost-lann yansı kısa bir süre içinde aynı amaçla, hazırlık araştırması yapmak üzere oraya toplanacaklardı.

Emma kendi zevkinin Bay Weston'm güvendiği tek zevk olmadığını anlamıştı; bu kadar çok yakını ve güvendiği kişi olan bir adamın gözdesi ve yakım olmanın, insanın gurur duyacağı şeylerin başında gelemeyeceğini hissetti. Emma, Bay Weston'm açıksözlülü-ğünü beğeniyordu, ama eğer birazcık daha açıkyürekli olsaydı, kişilik olarak daha iyi biri olacaktı. Bir erkeği erkek kılan, genel bir dostluk değil, genel bir iyilikseverlikti. Kendisi ancak öyle bir adamdan hoşlanabilirdi.

Gruplar etrafı dolaştı, her yere baktı, takdirlerini belirtti ve sonra yapacak başka işleri olmadığı için ateşin başında yanm bir çember oluşturup başka konular açılana kadar, aylardan mayıs olmasına rağmen akşamlan ateşin ne kadar hoş bir şey olduğunu, kendilerine has biçimlerde ifade ettiler.

-466-

Emma, bu özel danışmanların sayıca daha fazla olmamasının Bay Weston'm hatası olmadığını fark etti. Beraber gelmelerini teklif etmek üzere Bayan Bates'in kapısında dur-dularsa da, teyze ve yeğeni, Elton'lar getireceklerdi.

Frank, sürekli olmasa da, onun yanında duruyordu; tavırlarında, sanki kafasının rahat olmadığım gösteren bir telaş vardı: Etrafa bakıyor, kapıya gidiyor, öteki arabaların seslerine kulak kesiliyor; onun yanına gitmek için sabırsızlanıyor ya da sürekli yanında olmaktan korkuyordu.

Bayan Elton'dan bahsedildi. "Sanınm kısa bir sûre içinde burada olacaktır," dedi. "Bayan Elton'ı görmek için sabırsızlanıyorum. Onunla ilgili o kadar çok şey duydum ki."

Bir araba sesi duyuldu. Bay Churchill hemen hareketlendi, ama kısa bir süre sonra geri gelip, "Onu tanımadığımı unutuyorum. Hayatımda ne onu ne de Bay Elton'ı gördüm. Kendimi öne atmam akıl kân değil," dedi.

Bay ve Bayan Elton içeri girdiler; gereken bütün kibarlıklar yapıldı, gülümsendi.

Bay Weston etrafa bakarak, "Ama Bayan Bates ve Bayan Fairfax nerede?" dedi. "Biz onlan sizin getireceğinizi düşünmüştük."

Önemsiz bir hata yapılmıştı. Onlan alması için araba hemen gönderildi. Emma, Bayan Elton'la ilgili Frank'in ilk kanaatlerinin ne olduğunu, elbisesinin o çok emek sarf edilmiş şıkkğından ve zarafet dolu gülümsemelerinden nasıl etkilendiğini öğrenmek için can atıyordu. Tanışmalanmn hemen ardından onu

inceleyerek bir kanaat oluşturmaya başlamıştı.

Araba birkaç dakika içinde geri döndü. Biri yağmurdan bahsetti. Frank, babasına, "Şemsiyelerin hazırlanmasını sağlarım," dedi. "Bayan Bates'i de unutmamak gerekir," deyip gitti. Bay Weston, onu takip etmeye yeltenmişti ki Bayan Elton, oğluyla ilgili görüşlerini bildirip sevindirmek için onu yolundan alıkoydu; söze o kadar hızlı başlamıştı ki, genç adam, hiç de yavaş hareket etmemekle birlikte, konuşulanları duyamayacak kadar da uzakta değildi.

"Oğlunuz gerçekten çok zarif bir genç Bay Weston. Biliyorsunuz, daha önce size bütün içtenliğimle söylemiştim, ben kendi fikrimi kendim oluştururum ve ondan son derece hoşnut kaldığımı söyleyebildiğim için çok mutluyum. Bana inanabilirsiniz. Ben asla iltifat etmem. Onun çok yakışıkk bir genç olduğunu düşünüyorum; davranışları da tam beğenip tasvip etüğim türden; tam bir beyefendi; zerrece concerif ya da züppelik yok halinde. Şunu bilmeksiniz ki, züppelerden hiç hazzetmem; onlardan ürkerim. Maple Grove'da onlar hiçbir biçimde hoşgörülmezdi. Ne Bay Suckling ne de ben, onlara tahammül edebiliriz; zaman zaman çok kinci şeyler söylediğimiz de olmuştur! Her türlü hata karşısında daha yumuşak bir tavır belirleyen Selina, onlara bizden daha iyi tahammül eder."

Bayan Elton, oğlundan bahsederken Bay Weston'm ilgisi ona yönelmişü, ama genç ha-

Concerit: Kusur. (Ç.N.)

mm konuyu Maple Grove'a çekince Bay Weston da karşılaması gereken hanımlann tam da o sırada geldiğini hatırladı ve mutlu gülücükler saçarak, aceleyle oradan uzaklaşü.

Bayan Elton, Bayan Weston'a döndü. "Bu gelenin Jane'le Bayan Bates'i geüren bizim araba olduğundan şüphem yok. Bizim arabacımızla aüanmız öyle çevikler ki! Herkesten daha hızlı gittiğimize inanıyorum. İnsanın bir arkadaşına araba göndermesi ne büyük bir zevk!

Anladığım kadanyla siz de bunu önerme nezaketini göstermişsiniz. Onlara her zaman göz kulak olacağımdan emin olabilirsiniz."

Bayan Bates ve Bayan Fairfax, iki beyefendinin eşliğinde salona girdiler; Bayan Elton, onlan karşılamanın, Bayan Weston kadar, kendisinin de vazifesi olduğuna inanıyordu. Jestleri ve davramşlan, ona ancak Emma'nm gözüyle bakan biri tarafından anlaşılabilirdi, ama sözleri Bayan Bates'in kesintisiz konuşmasımn altında hemen kaybo-luverdi; Bayan Bates içeri konuşarak girdi ve ateşin çevresindeki çembere girene kadar birkaç dakika boyunca konuşmaya devam etti. Daha kapı açılırken sesi duyulmuştu:

"Ne kadar kibarsınız! Yağmur yağmıyordu. Önemli bir şey yoktu. Ben kendimi umur-samıyorum. Ayakkabılanm çok sağlam, ama Jane diyor ki... Bu gerçekten muhteşem; çok harika! Size yemin ederim, her şey mükemmel bir biçimde düzenlenmiş. Hiçbir eksik yok. Bu kadarını hayal bile edemezdim. Ne kadar iyi aydmlaulmış! Jane, bak Jane, hiç

böyle bir şey gördün mü? Oh! Bay Weston, siz gerçekten Alaattin'in lambasmı bulmuş olmalısınız. İyi kalpli Bayan Strokes kendi salonunu bir daha tanıyamayacak. İçeri girerken onu gördüm, girişte duruyordu. 'Oh, Bayan Strokes,' dedim, ama daha fazla bir şey söylemeye fırsatım olmadı." Şimdi de Bayan Weston'la karşılaşmıştı. "İyiyim teşekkür ederim efendim. Umarım siz de iyisinizdir. Çok memnun oldum. Başınız ağnyordur diye korkmuştum! Sizi gelip geçerken o kadar sık gördüm ki, ne kadar zahmete girdiğinizi biliyorum. Bunu duyduğuma gerçekten sevindim. Ah! Sevgili Bayan Elton, araba için size

Ki'iTri'ilr t^Aoülrlrı'ıı- hr\mlınni7İ Tam |zamamnrın ,J"J l~-y*-*">A "U'V'"J —*"——— geldi. Jane'le ikimiz neredeyse hazırdık. Atları bir an bile bekletmedik. Çok rahat bir araba. Ah! O konuda size de teşekkür borçlu olduğumuza inanıyorum Bayan Weston. Bayan Elton büyük bir nezaketle Jane'e bir mektup göndermiş, yoksa size müteşekkir kalacaktık, ama bir gün içinde böyle iki teklif! Böyle komşular dost başına. Anneme dedim ki, 'Yemin ederim efendim...' Teşekkür ederim, annem gayet iyi. Bay Woodhouse'un yanma gitti. Şalım almaşım söyledim, gece hava pek öyle sıcak olmuyor; onun şimdi, yeni büyük bir şalı var, yanma onu aldı; Bayan Dixon'in düğün hediyesi. Annemi düşünmesi büyük bir incelik, değil mi! Weymouth'tan almış biliyor musunuz, Bay Dixon seçmiş. Jane'in dediğine bakılırsa üç şalı daha varmış; bir süre tereddüt etmişler. Albay Campbell zeytin renkli olanı daha bir tercih etmiş. Sevgili Jane ayak-

Jannı ıslatmadığına emin misin? Bir iki damla yağdı, ama öyle korkuyorum ki, ama Bay Frank Churchill öyle çok... arabadan inerken adımımızı atacağımız bir paspas bile vardı. Onun aşın nezaketini hiç unutmayacağım. Ah! Bay Frank Churchill, size şunu söylemeliyim, o günden sonra annemin gözlükleri hiç bozulmadı, perçin bir daha hiç yerinden çıkmadı. Annem hep sizin ne kadar iyi bir karakteriniz olduğundan bahsediyor. Öyle değil mi Jane? Biz sık sık Bay Frank Churchill'den bahsetmiyor muyuz?.. Ah! İşte Bayan Wood-house. Sevgili Bayan Woodhouse, nasılsınız? Çok iyiyim teşekkür ederim, çok iyiyim. Bu buluşma sanki bir peri masalı gibi! Burası nasıl da değişmiş! Biliyorum iltifat etmemeliyim (Emma'ya

memnuniyetle baktı) bu kabalık olur, ama yemin ederim Bayan Woodhouse bugün siz çok... Jane'in saçını beğendiniz mi? Bence Londra'nın hiçbir berberi... Ah! Doktor Hughes işte! Ve Bayan Hughes. Gidip biraz Doktor ve Bayan Hughes'la konuşmalıyım. Nasılsınız? Nasılsınız? Çok iyiyim, teşekkür ederim. Bu çok hoş değil mi? Sevgili Bay Richard nerede? Ah! İşte orada. Onu rahatsız etmeyeyim. Genç hanımlarla konuşması çok daha iyi. Geçen gün sizi geçerken gördüm. Bayan Otway, iyi kalpli Bay Otway, genç Bayan Otway ve Bayan Caroline. Ne kadar iyi arkadaşlar! Aa, Bay George ile Bay Arthur! Nasılsınız? Nasılsınız? Çok iyiyim, size teşekkür borçluyum. Hiç bu kadar iyi olmadım. Yeni bir araba sesi mi duyuyorum? Bu kim olabilir? Büyük bir ihtimalle değerli Cole'lar-

dır. Yemin ederim, böyle iyi arkadaşların arasında olmak büyük bir mutluluk! Bu da ne güzel bir ateş böyle! Yandım!.. Kahve almayayım, teşekkür ederim, ben hiç kahve içmem. Biraz çay lütfen, efendim, ama acele etmenize gerek yok. Ah! İşte getiriyorlar. Her şey o kadar iyi ki!"

Frank Churchill, Emma'nm yanına döndü ve Bayan Bates susar susmaz Emma, hemen arkasında duran Bayan Elton'la Bayan Fairfax'in konuşmalarına kulak misafiri olmak zorunda kaldı. Frank Churchill düşünceliydi. Konuşmaları onun da duyup duymadığını Emma bilemiyordu. Jane'e görünüşü ve elbisesiyle ilgili bir sürü iltifatta bulunduktan sonra, ki bu iltifatlar nazik ve sessiz bir biçimde kabul edilmişti, Bayan Elton, karşılığında açık bir biçimde kendisine iltifat edilmesini istiyor ve şöyle şeyler söylüyordu, "Elbisemi beğendin mi? Süslerimi nasıl buldun? Wright saçımı nasıl yapmış?" Böyle bir sürü soru sordu ve bu soruların hepsine sabırlı bir kibarlıkla cevap verildi. Bunun üzerine Bayan Elton şöyle dedi:

"Genelde hiç kimse bir elbiseye benden daha az önem veremez, ama böyle bir günde, herkesin gözü üstümdeyken ve Weston'lara bir iltifat olarak -çünkü bu baloyu benim şerefime verdiklerine hiç şüphem yok- başkalarından daha aşağı bir durumda olmak istemem. Hem odada benimkilerden başka inci göremiyorum. Anladığım kadarıyla Frank Churchill baş dansçı öyle mi? Bakalım tarzlarımız tutacak mı, göreceğiz. Frank Chur-

chill in zarif bir genç olduğuna şüphe yok. Onu çok beğeniyorum."

Bu noktada Frank öyle bir hevesle konuşmaya başlamıştı ki, Emma onun kendisine yönelik övgüleri duymamış olabileceğini hayal bile edemezdi, genç adam belk ki daha fazlasını duymak istemiyordu. Hanımların sesleri bir süre için boğuldu, ta ki Frank Churchill bir defa daha sustuğunda Bayan Elton'ın sesi tekrar belirgin bir şekilde duyu-luncaya kadar. Bay Elton da biraz önce onlara katılmıştı ve kansı bağınyordu:

"Ah! En sonunda şu çekildiğimiz köşede bizi buldun. Ben de tam şu anda Jane'e senin bizden haber almak için sabırsızlanmaya başlayacağını söylemek üzereydim."

Frank Churchill, şaşkınlık ve hoşnutsuzluk taşıyan bir bakışla, "Jane mi?" dedi. "Eh, bunu tahmin etmek çok kolay, ama sanınm Bayan Fairfax de buna karşı çıkmıyor."

TARAYAN VE DÜZENLEYEN: Oz Büyücüsü (OZ.)

www.bizimkosemiz.com

Emma fısıldayarak, "Bayan Elton'ı nasıl buluyorsunuz?" diye sordu.

"Hiç hazzetmedim."

"Nankörsünüz."

"Nankör mü! Ne demek istiyorsunuz?" Sonra, asık suratmın yerini bir gülümseme aldı. "Hayır, bana söylemeyin. Kastettiğiniz şeyi bilmek istemiyorum. Babam nerede? Dans etmeye ne zaman başlayacağız?"

Emma onu anlamakta zorluk çekiyordu. Tuhaf bir ruh hali içinde gibiydi. Babasını bulmak üzere genç kızın yanından ayrıldı, ama kısa bir süre sonra yanında hem Bayan Weston, hem de Bay Weston olduğu halde ge-

235389230153484823000 1

ri döndü. Onlan bir konuda tereddüt içindeyken bulmuştu; bunu Emma'ya açmaları gerekiyordu. Bayan Weston demin fark etmişti ki, baloyu başlatmak üzere Bayan Elton'ın davet edilmesi gerekiyordu. Bayan Elton, bunu bekliyordu. Halbuki onlar bu seçkin fırsatı Emma'ya vermek istemişlerdi. Emma, acı gerçeği ağırbaşlılıkla karşdadı.

Bay Weston, "Bir de ona uygun eş bulmak gerek, ne yapacağız?" dedi. "Frank'in, kendisini dansa kaldırması gerektiğini düşünecektir."

Frank hemen, onun kendisine daha önce vermiş olduğu sözü hatırlatmak için Emma'ya döndü ve kendisinin bağlı bir adam olduğunu söyleyerek övündü; babası bunu en mükemmel bir biçimde onayladı; sonra ortaya çıktı ki Bayan Weston, Bayan Elton'la Bay Weston'm dans etmesini istiyordu ve esas mesele Bay Weston'i bunu yapmaya ikna etmekti, ancak bu da kısa bir süre içinde halloldu. Bay Weston ile Bayan Elton dansı açtılar, Bay Frank Churchill ve Bayan Woodhouse onlan izledi. Emma'nın -o hep bu balonun özellikle kendisi için düzenlendiğini düşünmüş olsa da-, Bayan Elton'm ardından ikinci sırada olmaya razı gelmesi gerekti. Bu durum neredeyse evlenmeyi düşünmesi için yeterli olacaktı.

Şimdi ise Bayan Elton'm avantajlı durumda olduğuna hiç şüphe yoktu; bütün gururu tatmin ediliyordu çünkü her ne kadar kendisi Frank Churchül'le dansa başlamaya niyet etmiş olsa da, bu değişiklikten bir şey kaybet-

miş sayümazdı. Bay Weston, oğlundan daha üstün sayılabilirdi. Ancak bu küçük engele rağmen Emma neşeyle gülümsüyordu, oluşan grubun gitgide arttığını görmekten memnundu ve saatler boyunca hiç de sıradan olmayan bir biçimde eğleneceğini hissediyordu. Bay Knightley'in dans etmiyor olması, onu başka her şeyden daha fazla rahatsız ediyordu. İşte orada kenarda durup seyredenlerin arasındaydı, orada olmaması gerekiyordu; onun dans etmesi, kendisini, kocalar, babalar ve üç oyundan ikisini kazanınca dansa ilgi gösteriyormuş gibi yapan vist oyunculany-la aynı sınıfa koymaması gerekiyordu; o kadar genç gösteriyordu

ki! Belki de kendisini koyduğu bu konumdan daha avantajlı bir durumda olduğu başka bir yer daha bulamazdı! Uzun, sağlam, dimdik bedeni, kendinden daha yaşlı olan erkeklerin tıknaz gövdeleri ve çökmüş omuzlan arasında, herkesin dikkatini çekiyormuş gibi geliyordu Emma'ya ve kendi kavalyesi dışında, genç adamlann oluşturduğu sıra içinde onunla kıyaslanabilecek kimse olmadığını düşünüyordu. Bay Knightley birkaç adım daha yaklaştı, bu birkaç adım bile, dans etme zahmetine girse, nasıl beyefendi bir tavırla ve doğal bir zarafetle dans edeceğini göstermeye yetiyordu. Emma, onunla göz göze geldiğinde onu gülümsemeye zorlasa da, adam genelde çok ciddi duruyordu. Emma, onun balo salonlanm ve Frank Churchill'i daha fazla sevmesini dilerdi. Görünüşe bakılırsa Bay Knightley, sık sık kendisini gözlemliyordu. Onun dans edişini -475-

beğendiğini düşünerek koltuklarının kabarmasına engel olmalıydı, ama eğer davranışlarını eleştiriyorsa da korkmuyordu. Kavalye-siyle arasında flörtleşme gibi bir durum yoktu. Birer âşıktan çok, neşeli ve birbirlerine yakın olan arkadaşları andırıyorlardı. Frank Churchill'in ona eskisi kadar önem vermediğine hiç şüphe yoktu.

Balo hoş bir biçimde sürmekteydi. Bayan Weston'm endişeli titizliği, bitmek bilmeyen özeni boşa gitmemişti. Herkes mutlu görünüyordu ve genellikle ancak bir balonun sona ermesinden sonra söze dökülen, o balonun çok hoş olduğuna ilişkin takdir ifadeleri, bu sefer daha balo başlar başlamaz ifade edilmeye başlanmıştı. Önemli ve kayda değer olaylar açısından bu seferki, genelde böyle toplantıların olduğu kadar verimli değildi. Ancak Emma'nm önemli bulduğu bir şey olmuştu: Yemekten önceki son iki dansa başlanmıştı ve dans edenlerin sayısı eşit olduğundan, herhangi birisinin eşsiz kalmış olması inanılmaz bir durumdu! Ancak Bay Eiton'm aylak aylak gezindiğini görünce Emma'nm şaşkınlığı azaldı. Eğer mümkünse Harriet'i dansa kaldırmamayı tercih ederdi; o da genç adamın bunu yapmayacağından emindi ve en kısa zamanda iskambil oynanan odaya kaçmasını bekliyordu.

Ancak Bay Elton'ın plam kaçmak değildi. Salonun, dansı izleyenlerin durduğu tarafına gitti, bazılarıyla konuştu ve sanki serbest olduğunu ve bunu korumaktaki kararlılığım göstermek istercesine, önlerinde bir ileri bir

-476-

geri yürüdü. Zaman zaman Bayan Smith'in tam önünde durmaktan veya onun yakınm-dakilerle konuşmaktan çekinmiyordu. Emma bunu gördü. Henüz dans etmiyordu, salonun köşesinden ortaya doğru ilerleyerek yerini almaktaydı o yüzden etrafına bakmaya imkân bulabiliyordu ve başını birazcık çevirdiğinde her şeyi görebiliyordu. Sıranın ortasına geldiğinde grubun bütünü tam olarak arkasınday-«h ve artık onlara kaçamak bakışlar atamıyordu, ama Bay Elton o kadar yakınındaydı kL Bayan Weston'la aralarında geçen konuşmanın her hecesini duyuyordu; hemen arka-smda duran karısının da bütün bunları duy¬makla kalmayıp

aynı zamanda onu gayet belirgin bakışlarla cesaretlendirdiğini de fark etti. Yumuşak kalpli, kibar Bayan Weston, oturduğu yerden Bay Elton'a, "Dans etmiyor musunuz Bay Elton?" demek üzere kalkmıştı. Buna karşılık hemen şu cevabı aldı. "Eğer siz benimle dans ederseniz, hemen Bayan Weston."

"Ben mi! Ah! Hayır, ben size benden daha iyi bir eş bulurum. Ben pek dans etmem."

Bay Elton, "Bayan Gilbert dans etmek isterse." dedi, "eminim ki ona eşlik etmekten büyük bir zevk alacağım, çünkü kendimi artık yaşlı ve evli bir adam gibi hissetmeye başlamış olsam da, dans etme zamanım artık geçmiş olsa da, Bayan Gilbert gibi eski bir dostumla dans etmek, her zaman bana mutluluk verecektir."

"Bayan Gilbert dans etmeyi düşünmüyor, ama şu anda eşi olmayan ve dans etmesini

seyretmekten büyük keyif alacağım bir hanım var; Bayan Smith."

"Bayan Smith mi! Ah! Görmemişim. Çok çok kibarsınız; keşke evli ve yaşlı bir adam olmasaydım, ama benim dans etme zamanım artık geçti Bayan Weston. Beni affedin. Başka ne isterseniz yapmaya hazırım, her emrinize amadeyim, ama dans etme zamanım geçti artık."

Bayan Weston başka bir söz etmedi, ama yerine dönüp otururken nasıl bir şaşkınlık ve mahcubiyet yaşadığını Emma tahmin edebiliyordu. İşte Bay Elton buydu! Emma bir an için etrafına baktı, Bay Elton biraz ötede Bay Knightley'in yanına gitti ve orada oturup konuşmaya başladı, o sırada karısıyla arasında neşeli bir takım bakışmalar geçiyordu.

Emma ondan yana bir daha bakmadı. Kalbi yanıp tutuşuyor, yüzünün de aynı şekilde yanmakta olmasından korkuyordu.

Bir an sonra çok daha mutlu bir görüntü çarpü gözüne; Bay Knightley Harriet'i dansa kaldırmıştı! Emma hayatı boyunca o andaki kadar hiç şaşırmamıştı, bu kadar mutlu olduğu da nadirdi. Gerek kendisi, gerekse Harriet adına keyif ve şükranla dolmuştu. Bay Knightley'e teşekkür etmek için yanıp tutuşuyordu; adam konuşamayacağı kadar uzakta olmasına rağmen tekrar göz göze geldiklerinde yüzünün ifadesiyle ona çok şey anlatmıştı.

Bay Knightley, tam Emma'nın beklediği gibi dans ediyordu yani son derecede iyi; eğer biraz önce işler zalimce gelişmeseydi Harriet

*ne kadar da şanslı" denilebilirdi, çünkü ; hatlarındaki mutluluk, neşesinin tam ve tJbôjdesine göze çarpmaktan hoşnut olduğunu ermekteydi. Şans ona birdenbire gülme-iş; onu yakalamak için epeyce uğraşmıştı : sıranın ortalarına doğru adeta uçarcasına [»ederken sürekli gülümsüyordu.

Bay Elton iskambil oynanan salona geri nüştü; Emma son derece aptal göründü-f^&ne emindi. Onun, karısı kadar yüreği sert-tfcşmiş biri olduğunu sanmıyordu, ama gide-ona benzemeye başlamıştı; Bayan Elton lrawalyesine duygularını şu cümlelerle anlatmaktaydı:

"Knightley, zavallı küçük Bayan Smith'e [adı! Çok iyi yürekli biri."

Yemeğin hazır olduğu duyuruldu. Kalaba-hgrn hareketlenmesinden itibaren Bayan Bates'in sesi, masaya oturup eline kaşığı alana kadar hiç kesintisiz duyuldu.

"Jane, Jane; sevgili Jane, neredesin? İşte satan. Bayan Weston, şalını omuzlarına almanı rica ediyor. Ellerinden geleni yapmışlar, ama geçitte cereyan olabileceğinden korktuğunu söyledi. Bir kapıyı çivilemişler... Epey bir yeri de keçeyle kapatmışlar... Sevgili Jane, gerçekten şalını almaksın. Bay Churchill, ah! Ne kadar naziksiniz. Ne kadar iyi düzenlemişsiniz her şeyi! Çok müteşekkiriz! Mükemmel dans ettiniz; gerçekten! Evet, canım, eve koştum, sana söylediğim gibi, anneanneni yatırdım, geri döndüm, kimse yokluğumu fark etmedi. Dediğim gibi, kimseye tek bir kelime bile etmeden çıktım. Anneannen gayet iyiydi; -479-

Bay Woodhouse'la çok güzel bir akşam geçirmiş, bol bol gevezelik edip tavla oynamışlar. Eve gelmeden önce aşağıda çay içmişler; bisküvi, fırınlanmış elma ve şarap. Tavlada bazı ellerde şansı çok yaver gitmiş, ama sürekli seni sordu, eğlenip eğlenmediğini, kimlerle dans etüğini öğrenmek istedi. Ah!' dedim, 'Jane'den önce davranıp, her şeyi anlatmak istemem, ama onu Bay George Otway'le dans ederken bıraktım, yarın her şeyi size anlatacaktır: ilk eşi Bay Elton'dı; ardından kim onu dansa kaldırdı bilmiyorum. Belki Bay William Cox'tir.' Sevgili beyefendi çok kibarsınız. Başka birisine yardımcı olmayı tercih etmez miydiniz? Ben kendi başıma idare ederim. Efendim, çok kibarsınız. Yemin ederim, böyle bir kolunuzda ben, bir kolunuzda Jane! Durun durun, biraz bekleyelim, Bayan Elton geçiyor, sevgili Bayan Elton'ın ne kadar zarif bir görünüşü var! Çok güzel bir dantel! Şimdi hepimiz onun ardına takılabiliriz. Gecenin krakçesi o sayılır! Eh, geçide de geldik işte. İki basamak var Jane, iki basamağa dikkat et. Ah! Hayır, bir basamak varmış. Neyse, ben iki olduğunu sanmışüm. Buradaki konfor ve şıklığı hiçbir yerde görmedim. Her yerde mumlar var. Sana anneanneni anlatıyordum Jane, biraz hayal kırıklığı yaşamışlar. Fırınlanmış elmalar ve bisküviler, aslında mükemmeldi, biliyorsun, ama önden muhteşem bir uykuluk yahnisiy-le kuşkonmaz gelmiş, ama kuşkonmazı biraz çiğ bulan sevgili Bay Woodhouse yemeği mutfağa geri göndermiş. Şimdi, anneannenin kuşkonmazlı uykuluk kadar sevdiği bir şey

-480-

daha yoktur; o yüzden biraz hayal kırıklığına uğramış, ama bundan kimseye bahsetmeme karan aldık; sevgili Bayan Woodhouse'un kulağına giderse bu işe çok üzülecektir! Eh, bu harika! Çok şaşırdım! Böyle bir şey beklemiyordum doğrusu! Böyle zarafet, böyle ikram! Şeyden beri böylesini görmemiştim... Neyse, nereye oturacağız? Nereye oturalım? Jane'in cereyanda kalmayacağı bir yer olsun da, be-nrnı nerede oturacağımın bir önemi yok. Ah! Bu tarafı mı öneriyorsunuz? Peki, ama Bay Churchill -burası çok iyi bir yer-, ama nasıl ioterseniz. Burada sizin önerdiğiniz bir şeyin Tanks olmasına ihtimal yok. Sevgili Jane, bu ysneklenn nasıl yapıldığının yansını olsun hatırlayıp da anneannene nasıl anlatacağız? Çorba da var öyle mi! Tann yardımcımız olsun! İkramı bu kadar çabuk yapmasaydınız; ama o kadar güzel kokuyor ki, kendimi tutamayıp yemeye başlayacağım."

Emma yemek bitene kadar Bay Knigh-ueyle konuşma fırsatı bulamadı, ama hep beraber tekrar balo salonuna döndüklerinde bakışlarıyla onu direnilemeyecek bir biçimde yanma gelip teşekkürlerini kabul etmeye davet etti. Bay Knightley, Bay Elton'ın yaptığı davranışı samimiyetle lanetledi; bu yaptığı affedilmez bir terbiyesizlikti ve Bayan Elton'a bakışlan da eleştirilerden payına düşeni aldı.

Bay Knightley, "Onlann, amacı Harriet'i yaralamaktan daha öte bir şeydi," dedi. "Emma, bunlar neden sana düşman?"

İçine işleyen gülümsemeyle genç kıza bakıyordu; sorusuna cevap alamayınca ekledi:

-481-

"Hanımefendinin sana kızmaması gerekir diye düşünüyorum, adam ne hissederse hissetsin. Bu yaptığım tahminle ilgili hiçbir şey de-miyorsun tabii, ama itiraf et Emma, sen onun Harriet'le evlenmesini istemiştin."

Emma, "İstedim," diye cevap verdi, "onun için beni affedemiyorlar."

Bay Knightley başını hayır anlamında iki yana salladı, ama bir yandan da hoşgörüyle gülümsüyordu, yalnızca şunu söyledi:

"Sana kızmayacağım. Sen bu konuyu dü-şünmüşsündür zaten."

"Etrafımda böyle dalkavuklar varken bana nasıl güvenirsiniz? Kibirk ruhum bana hata yaptığımı hiç söyler mi?"

"Senin kibirli ruhun söylemez, ama ciddi ruhun söyler. Eğer bunlardan biri seni yankş yönlendir se bile, öteki eminim ki doğruyu gösterir."

"Bay Elton konusunda tamamen yanıldığımı söylemem gerekir. Onda bir küçüklük var, siz bunu keşfettiniz, ama ben edemedim; Harriet'e âşık olduğundan fazlasıyla emindim. Bu düşünce de bir sürü tuhaf gafın sonucunda oluştu!"

"Bana bugün bu kadar çok şey anlatmış olmanın karşılığı olarak, ben de sana hak ettiğin bir şeyi söyleyeceğim; senin onun için yaptığm tercih, onun kendisi için yaptığı tercihten daha iyiymiş. Harriet Smith, Bayan Elton'm sahip olmadığı bazı birinci kalite özelliklere sahip. Yapmacıksız, sade, hilesiz hur-dasız bir kız; aklı başında ve zevk sahibi bir adam, onu kesinlikle Bayan Elton'a tercih

-482-

eder. Harriet'le umduğumdan daha da fazla diyalog kurulabileceğini gördüm."

Emma bu duydukları karşısında son derece müteşekkir oldu. Herkesi tekrar dans etmeye davet eden Bay Weston'm patırtısı, onlann konuşmasını böldü.

"Gelin Bayan Woodhouse, Bayan Otway, Bayan Fairfax, ne yapıyorsunuz böyle? Gel Emma, dostlanna örnek ol. Herkes de amma tembel ha! Herkes uyumuş yahu!"

Emma, "Ben çağınldığım anda hazınm," dedi.

Bay Knightley, "Kiminle dans edeceksin?" diye sordu.

Emma bir an duraksadı ve sonra cevap verdi, "Eğer beni dansa kaldınrsanız sizinle dans edeceğim."

Bay Knightley, genç kıza elini uzatarak, "Benimle dans eder misin?" dedi.

"Elbette ederim. İyi dans edebildiğinizi gösterdiniz, hem biliyorsunuz, dans etmemizin yakışıksız kaçacağı kadar da kardeş sayılmayız."

"Kardeş mi! Hayır, elbette kardeş değiliz!" XXXIX

Bay Knightley'le yapüğı bu açıklayıcı konuşma Emma'ya belli bir keyif verdi. Ertesi sabah baloda yaşananlann tadını çıkarmak için çimenlikte yürürken, zevkle hatırladığı şeylerden biri de bu oldu. Elton'larla ilgili olarak böyle doğru bir yargıya vardıklan için son derece mutluydu; gerek kansı, gerekse koca-

sıyla ilgili kanaatleri Bay Knightley'le hemen hemen aynıydı ve Bay Knightley'in Harriet'i övmesi, ona tanıdığı ayrıcalık, insanı özellikle müteşekkir kılacak nitelikteydi. Kısa bir süre için bile olsa gecenin kalan kısmını mahvetme tehlikesi taşıyan Elton'lann münasebetsizliği, bazı çok büyük mutluluklara vesile olmuştu; Emma bu sefer de bir başka mutlu sonucu beklemekteydi; bu da, Harriet'in Bay Elton'a olan aşkından kurtulmasıydı. Harriet'in, balo salonunu terk etmeden önceki durumu anlatışından, büyük umutlara kapılmıştı Emma. Sanki Harriet'in gözleri açılmış ve Bay Eiton'm, sandığı gibi üstün bir yaratık olmadığını anlamış gibiydi. Genç kızın duygularının ateşi geçmişti ve Emma, onu yaralayabilecek türden bir nezaketin daha, onun nabzını hızlandırmasından o kadar da fazla korkmuyordu. Elton'lann kötü duygulannm, bundan sonra Harriet'in göstermesi gerekebilecek bütün maksatlı gözardı edişleri sağlayacağına güveniyordu. Harriet'in aklı başında davranması, Frank Churchill'in fazla âşık olmaması, Bay Knightley'in onunla kavga etmek istememesi... Önünde ne kadar mutlu bir yaz uzanıyor olmalıydı.

O sabah Frank Churchill'i görmeyecekti. Gün ortasında evde olması gerektiği için Hartfield'e uğrama zevkinden mahrum kalacağını söylemişti Emma'ya ve genç kız buna üzülmüyordu.

Bütün meselelerin her birini gözden geçirdikten ve yerli yerine koyduktan sonra iki küçük oğlanın ve dedelerinin taleplerini karşıla-

maya uygun, tazelenmiş bir ruh hali içinde eve dönüyordu ki, büyük, demir kapmm açıldığım ve birlikte görmeyi en son umut edeceği iki kişinin içeri girdiğini gördü, Frank Churchill ve onun koluna girmiş olan Harriet, gerçekten, resmen Harriet'ti bu! Emma'nm olağanüstü bir şey olduğunu anlaması için bir an yeterli oldu. Harriet bembeyazdı, yüzünde korku dolu bir ifade vardı, Frank Churchill ise onu neşelendirmeye çalışıyordu. Demir kapılarla ön kapı arasında yirmi metre bile yoktu, kısa bir süre içinde üçü de içeri girmişlerdi ve hemen bir sandalyeye çöken Harriet bayılıverdi.

Rgmlon rfonrı hinimin rnnltılmAoı rtat-n

jliclix ıs±± gvAxxy ıcuıııuii cxy iaLiiiıaoı gCl C-

kir; sorulann cevaplandırılması ve şaşırtıcı noktalann açıklanması gerekir. Bu tip olaylar oldukça ilgi çekicidir, ama gerilim fazla uzun süremez. Emma birkaç dakika içinde her şeyi öğrenmiş oldu.

Bayan Goddardin okulunda kalan bir başka pansiyoner olan ve baloya katılmış bulunan Bayan Bickerton ile Bayan Smith, o sabah birlikte yürüyüşe çıkmışlar, genellikle herkesin kullandığı, bu sebeple de güvenli olan bir yola sapmışlardı fakat bu yolda onla-n korkutacak bazı şeyler olmuştu. High-bury'nin yanm mil kadar uzağmda ani bir viraj yapan bu yolu, iki tarafında uzanan karaağaçlar gölgeliyordu ve burası belirli bir mesafeden soma epey ıssızlaşıyordu; iki genç hanım bu yolda biraz ilerledikten soma onlardan kısa bir mesafe uzakta, geniş, yemyeşil bir çimenliğin kenannda bir çingene gru-

bu görmüşlerdi. Erketede oları bir çocuk yanlarına gelip dilenmişti ve aşın derecede korkan Bayan Bickerton bir çığlık atarak Harriet'ten kendisini izlemesini istemiş, sarp bir yamaca doğru koşmuş, kestirme bir yolu kullanarak hızla Highbury'ye doğru gitmişti, ama zavallı Harriet onu izleyememişti. Akşam dans ettikten sonra ayaklarında oluşan kramplar canını çok yakmışü ve daha yamaca ilk adımını atar atmaz kramp tekrar baş göstermiş ve onu hepten çaresiz bırakmış; bu hali ve aşırı korkmuş durumuyla beklemek zorunda kalmışü.

Genç hanımların daha cesur davranmaları durumunda serserilerin nasıl davranacakları şüpheliydi, ama bu saldın davetine kimse direnememişti ve kısa bir süre içinde baş-lannda kaba saba bir kadın ile daha büyük bir çocuğun bulunduğu yarım düzine çocuk, Harriet'e saldırmışlardı, hepsi sözleriyle değilse bile bakışlanyla taciz etmişlerdi. Hem de büyük bir gürültüyle. Gittikçe daha fazla korkan Harriet, onlara para vermeyi teklif etmiş, para çantasını çıkartarak bir şilin uzatmış, daha fazlasını istememeleri ve ona kötü bir şey yapmamalan için yalvarmıştı. Ancak bundan sonra, yavaş da olsa yürümeye ve oradan uzaklaşmaya başlamıştı ki, gerek yaşadığı dehşeti, gerekse görünmüş olan para çantasını fazla cazip bulan çete, onu takip etmişti; daha doğrusu etrafını sanp, daha fazla para istemişlerdi.

Frank Churchill onu bulduğunda bu durumdaydı, titriyor ve onlarla anlaşmaya çalı-

şıyordu, çete ise şamatacı ve terbiyesizdi. Büyük bir şans eseri, Frank Churchill'in Highbury'den aynlması bir süre ertelenmiş ve böylece bu kritik anda, Harriet'in yardımına koşabilmişti. Sabah havası çok hoştu, o da yola yaya devam edip, atlarıyla biraz ilerdeki bir başka yolda buluşmaya karar vermişti; burası Highbury'nin bir ya da iki mil ötesinde bir yerdi ve Frank Churchill'in yanında, tesadüfen bir gece önce Bayan Bates'ten ödünç almış olduğu makas vardı. Bunu geri vermeyi unuttuğu için onlann evine uğrayıp orada birkaç dakika geçirmek zorunda kalmıştı. Bu vüzden de niyet ettiğinden daha geç yola koyulmuştu ve yaya olduğu için iyice yaklaşana kadar kimse onu görmemişti. Harriet'e yaşattıktan dehşete kapılma sırası çeteye gelmişti. Bay Frank Churchill, onlan tamamen korkmuş bir durumda bıraktı; Harriet, ona yapışıp kalmıştı, konuşamaz durumdaydı ve ancak Hartfield'e ulaşacak

kadar gücü vardı. Onu Hartfield'e getirmek Frank Churchill'in fikriydi; aklına başka bir yer gelmemişti.

Frank Churchill'in anlattığı bütün hikâye buydu. Harriet de ayılıp, konuşabilir hale gelir gelmez aynı şeyleri söylemişti. Genç adam onun iyileştiğini görecek kadar kalmaya cesaret edemedi. Bütün bu gecikmeler sonucu kaybedecek bir saniyesi bile kalmamıştı ve Emma, Harriet'in sağ salim Bayan Goddard'm evine götürüleceği ve civarda bu türden insanların görüldüğünün Bay Knigh-üey'e bildirileceği konusunda garanti verdikten sonra, Frank Churchill, Emma'nın arka-

-487-

daşı adına ifade ettiği bütün şükran dualarıyla birlikte yola koyuldu.

Böyle bir macera, yani onun gibi zarif bir gençle güzel bir kadımn bu biçimde bir araya gelmelerinin en soğuk kalpte ve en mantıklı düşünen beyinde bile belli fikirler uyandırması kaçınılmazdır. En azından Emma böyle düşünüyordu. Emma'nın gördüklerini gören, onlann birlikte görüntüsüne şahit olan, yaşa-dıklan olaylan dinleyen bir dilbilimci, bir gramerci, hatta bir matematikçi, onlan birbirleri için özellikle çekici kılan koşullan hissetmemiş olamazdı. Kendisi gibi bir hayalci, böyle bir durum karşısında tahminler ve öngörüyle vanın tutuşmaz mıydı! Özellikle zihrıinin sim¬

———5 J

diden yapmış bulunduğu tahminler de olunca!

Bu çok olağanüstü bir şeydi! Oralarda daha önce bir hanımın başına böyle bir şeyin geldiğini hatırlamıyordu. Böyle bir şeyin olacağından endişe eden, böyle bir şey hatırlayan da yoktu; şimdi ise bu durum tam o anda, tam da o kişinin basma geliyordu; bu ve tam da o sırada, öteki insan, şans eseri onun yanından geçiyor ve onu kurtarıyordu! Olup bitenler muhakkak ki olağandışıydı! Ve üpkı kendisi gibi, o anda ikisinin de ne kadar elverişli bir ruh hali içinde olduğunu bilen birisi açısından bu durum daha da dikkat çekiciydi. Erkek, kendisine duyduğu bağlılıktan kurtulma arzusu içindeydi, kadın ise Bay El-ton'a karşı hissettiği saplantılı duygulardan yeni kurtuluyordu. Görünüşe bakılırsa her şey bir araya gelip fazlasıyla ilginç sonuçlar

-488-

ortaya çıkanyordu. Bu olup bitenlerin bu iki genci birbirine yakınlaşüracağını düşünmemek mümkün değildi.

Harriet'in henüz ayırmamış olduğu birkaç dakika içinde Emma'nın Frank Churchill'le yapüğı konuşmada, genç adamın, Harriet onun kolunu tutup yapışırken yaşadığı dehşeti, o anki naifliğini, sıcaklığını anlatırken, bu durumun hoşuna gittiği ve onu eğlendirdiği çok belliydi; en sonunda olaylan bir de Harriet'in ağzından dinlerken, Bayan Bicker-tonin iğrenç davranışı karşısında hissettiği nefreti en sıcak sözcüklerle ifade etti. Kimsenin zorlaması ya da yardımı olmadan, her şey olağan akışına kavuşacaktı, Emma, bu konuda tek bir imada bulunmamaya, tek bir adım atmamaya kararkydı. Hayır, bu tip işlere yeterince müdahale etmişti zaten. Başka

bir plan yapmaktan, pasif olmaktan öteye geçmeyen bir plan yapmaktan bir zarar gelmezdi. Artık bütün yapacağı bu durumun gerçekleşmesi için dilekte bulunmaktan öteye geçmeyecekti. Hiçbir durumda bunun ötesine geçmeyecekti.

Emma'mn ilk karan, olup bitenle ilgili bilgileri babasından saklamaktı; bunu öğrenmenin onda yaratacağı endişe ve korkunun gayet iyi farkındaydı çünkü, ama kısa bir süre içinde bu olayı gMemenin imkânsız olduğunu hissetti. Yartm saat içinde Highbury'de olup biteni duymayan kalmamıştı. Bu, tam da gevezelerin, genç ve aşağı sınıftan olanların ilgisini çekebilecek bir olaydı; köyde yaşayan gençler ve hizmetçiler kısa bir süre için-

de bu korku dolu haberin mutluluğunu paylaşmaktaydılar. Bir gece önceki balo, çingenelerin haberiyle unutulup gitmişti. Zavallı Bay Woodhouse, oturduğu yerde titremekteydi ve tam Emma'nm tahmin ettiği gibi, ondan bir daha çalılığın ötesine geçmeme sözü alana kadar da içi rahat etmeyecekti. Günün geri kalan kısmında Bayan Smith kadar onun ve Bayan Woodhouse'un nasıl olduğunu soranların olması (çünkü komşuları onun yoklanmaktan ne kadar hoşlandığım bilirlerdi) onu biraz olsun rahatlattı; bunların hepsini, gayet soğukkanlı olduklarım söyleyerek ce-vaplayabilmenin keyfini yaşadı, çünkü bu tam olarak doğru olmasa bile, Emma gayet iyiydi; Harriet de pek kötü sayılmazdı, o yüzden Emma, babasının bu tarzda konuşmasına engel olmadı. Böyle bir adamın kızı için çok talihsiz bir bünyeye sahipti, çünkü hastalık nedir bilmezdi ve eğer babası onun için bazı hastalıklar icat etmese bir mektupta adının geçmesi mümkün olmayacaktı.

Çingeneler adaletin işlemlere başlamasını beklemeden, aceleyle oradan ayrıldılar. Highbury'nin genç hanımları, yine paniğe kapılmadan, emniyet içinde yürüyüş yapabiliyorlardı. Kısa bir süre içinde bütün bu hikâye Emma ve yeğenleri dışında herkes açısından önemsiz bir konu oldu, ama Henry ve John, ondan her gün Harriet'le çingenelerin hikâyesini anlatmasını istiyorlardı ve eğer ilk anlattığı hikâyenin en ufak bir kısmında bile değişiklik yaparsa onu büyük bir kararlılıkla düzeltiyorlardı.

XL

Bu maceranın üstünden henüz birkaç gün geçmişti ki, Harriet, bir sabah elinde küçük bir paketle Emma'yı görmeye geldi ve oturup bir süre tereddüt ettikten sonra konuşmaya başladı.

"Bayan Woodhouse, eğer bir işiniz yoksa size anlatmak istediğim bir şey var, bir tür itirafta bulunacağım, o kadar."

Emma, bu duydukları karşısmda epeyce şaşırmıştı, ama ondan konuşmasını rica etti. Harriet'in davranışlarında öyle bir şey vardı ki, onu olağan olmayan bir şey duymaya hazırladı.

Harriet, "Bu benim görevim ve aynı zamanda dileğim olduğuna da eminim," diye sözlerine devam etti, "Bu konuda sizden hiçbir şey saklamayı istemiyorum. Bir açıdan çok büyük bir değişikliğe uğramış olduğumu bilme mutluluğunu yaşamanız gerekiyor. Gerekenden fazlasını

söylemek istemiyorum, bir süre önceki çöküşümden büyük bir utanç duyuyorum ve sanınm siz de beni anlıyorsu-nuzdur."

Emma, "Evet," dedi, "anladığımı sanıyorum."

Harriet, sıcak bir sesle, "O kadar uzun süre nasıl olup da kendimle ilgili öyle bir hayal kurabildim!" diye bağırdı. "Adeta delirmişim! Artık onda herhangi olağanüstü bir taraf göremiyorum. Onunla karşılaşıp karşılaşmamak umurumda bile değil. Yalnızca ikisinin arasında erkek olanı görmesem daha iyi olur,

-491-

hatta onu görünce uzağa kaçacağım, daha önceki gibi, karısına en ufak bir biçimde gıpta etmiyorum: çok hoş bir kadın olduğunu falan söyleyebilirim, ama onun çok kötü huylu ve sevimsiz biri olduğunu düşünüyorum. Geçen geceki bakışını ömrüm oldukça unutmayacağım, ama sizi temin ederim Bayan Woodhouse, onun kötülüğünü hiç istemem. Hayır, birlikte sonsuza kadar mutlu olsunlar, bu bana bir an için olsun acı vermeyecektir ve söylediklerimin doğru olduğuna emin olmanız için söylüyorum, bundan sonra, daha önce yıkmam -asla muhafaza etmemem- gereken şeyi yıkacağım; artık bunu gayet iyi biliyorum (konuşurken kızarmıştı). Bundan böyle onu tamamen yok edeceğim ve bunu sizin önünüzde yapmayı özellikle istiyorum, böylece siz daha aklı başında biri olduğumu görebilirsiniz." Yüzünde anlamlı bir gülümsemeyle, "Bu paketin içinde ne olduğunu tahmin edebilir misiniz?" dedi.

"Asla tahmin edemem. O sana bir şey vermiş miydi?"

"Hayır, bunlara hediye diyemem, ama çok değer verdiğim şeylerdi bunlar."

Harriet, paketi uzattı ve Emma en üstte En değerli hazineler sözlerini okudu. Büyük bir merak duydu. Harriet paketi açtı, Emma sabırsızlıkla içinde ne olduğuna baktı. Bir gümüş kâğıt yığınının içinde küçük, güzel, Tun-bridge işi bir kutu vardı, Harriet açü, kutunun içi yumuşak pamuklarla kaplanmıştı, ama Emma pamuğun içine bakınca küçük bir parça plaster gördü.

-492-

Harriet, "Şimdi," dedi, "hatırlamanız şart."

"Hayır, gerçekten hatırlayamıyorum."

"Aman Tanrım! Bu odadaki son buluşmamızda plasterle ilgili olarak geçen konuşmaları unutabileceğiniz hiç aklıma gelmemişti! Boğazımın ağrımasından birkaç gün önceydi tam; Bay ve Bayan Knightley'in gelmesinden hemen önce, sanırım tam o akşam. Bay Eiton'm sizin çakınızla elini kestiğini ve sizin de plaster önerdiğinizi hatırlamıyor musunuz? Ama sizde bundan bulunmadığından ve bende olduğunu hatırladığım için benden ona plaster getirmemi istemiştiniz; ben de kendi-minkini çıkarttım ve ona bir parça kestim, ama çok büyük olmuştu, onu küçülttü ve kalan parçayı bana geri vermeden önce bir süre elinde oynayıp durmuştu. Ve sonra ben de o aptal halimle tutup onu büyük bir hazine olarak gördüm ve fevkalade bir şey olarak değerlendirdim."

Emma, eliyle yüzünü örterek, "Benim canım Harriet'im!" diye bir çığlık attı ve ayağa fırlayıp, "benim katlanamayacağını kadar kendimden utanmama sebep oluyorsun. Hatırlamak mı? Evet, şimdi her şeyi hatırlıyorum, yalnızca senin bu kalıntıyı sakladığından haberim yoktu. Bu ana kadar bundan haberim yoktu, ama parmağın kesilmesi, benim plaster tavsiye etmem, bende hiç kalmadığını söylemem! Ah! Benim günahlarım! Günahlarım! Halbuki o sırada cebimde bir sürü plaster vardı! Benim manasız hilelerimden biriydi bu! Hayatımın kalan kısmını kesintisiz bir biçimde yüzüm kızararak geçirmeyi hak

ediyorum. Pekâlâ (tekrar oturdu) devam et, başka ne var?"

"Gerçekten sizde var mıydı? Böyle bir şeyden bir an olsun şüphelenmediğime eminim, o kadar doğal yapünız ki bunu."

Emma, içine girdiği utançtan sıyrılarak "Yani bu parçayı onun hatırası olarak mı sakladın gerçekten?" dedi. Bir yandan hayret ediyor, bir yandan da biraz eğleniyordu. Ve gizlice kendi kendisine, "Tanrım beni bağışla! Frank Churchill'in çekiştirdiği bir parçayı saklamayı aklımın ucundan bile geçirmem! Ben hiç bu duruma gelmedim!"

Harriet, tekrar kutusuna dönerek, "İşte," diye özetledi. "Burada daha da değerli olan başka bir şey var, yani eskiden daha değerli olan demek istiyorum çünkü bu gerçekten bir zamanlar ona ait olan bir şey."

Emma bu değerli hazineyi görmek istiyordu. Bu, eski bir kurşunkalemdi.

Harriet, "Bu gerçekten ona aitti," dedi, "Hatırlıyor musunuz, bir sabah?.. Yok, hatırladığınızı sanmam, ama bir sabah, hangi gün olduğunu unuttum, belki de o geceden önceki salı ya da çarşambaydı, cebindeki not defterine bir şeyi unutmamak için not almak istedi; ladin birasıyla ilgili bir şeydi. Bay Knightley, ona ladin birası mayalamakla ilgili bir şey söylemişti, o da onu yazmak istedi, ama kalemini cebinden çıkarttığında o kadar az kurşun kalmıştı ki, açarken hepsini bitirdi, ama kalan kısmıyla yazamayınca, siz de ona başka bir kalem ödünç verdiniz ve bu da hiçbir işe yaramadan masada kaldı, ama ben

onu gözüme kestirmiştim, cesaret edebildiğim ilk anda onu kapüm ve o andan sonra bu kalemden hiç ayrılmadım."

Emma, "Bunu hatırlıyorum!" diye bağırdı, "Bunu gayet iyi hatırlıyorum. Ladin birasından bahsediliyordu. Ah! Evet, Bay Knigh-tley'le ikimiz ladin birasını sevdiğimizi söylüyorduk ve Bay Elton da ladin birasından içerse hoşlanacakmış gibi görünüyordu. Bunu gayet iyi hatırlıyorum. Dur, Bay Knightley tam burada duruyordu, değil mi? Tam burada durduğunu hatırlıyorum."

"Ah! Bilmiyorum. Hatırlayamıyorum. Çok tuhaf, ama haürlayamıyorum. Bay Elton burada oturuyordu, öyle haürlıyorum, benim şimdi oturduğum yere yakın."

"Peki, anlatmaya devam et."

"Ah! Hepsi bu işte. Size göstereceğim ya da söyleyeceğim başka bir şey yok, yalnızca şimdi ikisini de ateşe atacağım; bunu yapüğı-mı görmenizi istiyorum."

"Benim sevgili, zavallı Harriet'im. Demek bunları saklamaktan muüuluk duydun öyle mi?"

"Evet, ne kadar budalaymışım, ama şimdi bu yaptığımdan büyük bir utanç duyuyorum ve onlan yaküğım kadar hızla bunu unutabil-meyi isterdim. Bu yaptığım çok hatalıydı, biliyorsunuz, o evlendikten sonra böyle hatıralar saklamaya devam etmek büyük bir saçmalık. Bunu biliyor, ama onlardan aynlma kararlılığını gösteremiyordum."

"Ama Harriet plasteri yakman gerekiyor mu? Kurşunkalem parçasına söyleyecek sözüm yok, ama plaster işe yarayabilir."

-495-

Harriet, "Onu yakarsam çok mutlu olacağım," dedi. "Bana çok sevimsiz görünüyor. Her şeyden kurtulmalıyım. İşte gitti, Tann'ya şükürler olsun, Bay Elton'ın sonu geldi!"

Emma, "Ya Frank Churchill ne zaman başlayacak?" diye düşündü.

Bundan çok kısa bir süre soma, başlangıcın zaten gerçekleşmiş olduğuna inanması için bazı sebepler çıktı ortaya ve Emma, çingenenin Harriet'in falına bakmadıysa bile kaderini çizdiğini ümit etmeye başladı. O korkulu günden iki hafta kadar sonra bu konuda yeterli bir açıklama, üstelik de hiç beklenmedik bir zamanda önlerine çıktı. Emma o anda bu konuyu düşünmüyordu; bu da edindiği bilgiyi daha da değerli yapıyordu. Sıradan, gündelik bir konuşmanın ortasında sadece, "Pekâlâ Harriet, sen evlendiğinde şunu bunu yapmanı tavsiye ederim," demiş bulundu ve bu konuyu daha sonra hiç düşünmedi, ta ki bir dakikalık bir sessizlikten sonra Harriet, çok ciddi bir sesle, "Ben asla evlenmeyeceğim," diyene kadar.

Emma başmı kaldırdı ve hemen o anda olup biteni anladı, kendi kendisiyle bu konuya değinip değinmeme konusunda bir anlık bir mücadele yaptıktan sonra cevap verdi.

"Evlenmeyecek misin? Bu yeni bir karar mı?"

"Hiçbir zaman değiştirmeyeceğim bir karar."

Emma, yine kısa bir tereddütten sonra, "Umarım bu... umarım bunun Bay Elton'la ilgisi

yoktur?" dedi.

-496-

Harriet, içerlemiş bir sesle, "Bay Elton mı, gerçekten mi?" diye bağırdı. "Ah! Hayır." Ve Emma, "Bay Elton'dan çok daha üstün biri!" sözünü şöyle bir duydu.

Bunun üzerine biraz daha uzun bir süre düşündü. Daha ileri mi gitmeliydi? Bunu görmezden gelip hiçbir şeyden şüphelenmiyor-muş gibi mi yapmalıydı? Eğer böyle yaparsa belki Harriet,

onun öfkeli ya da bu konuya soğuk baküğmı düşünürdü. Tamamen sessiz olursa, bu Harriet'in, onun istemediği kadar fazla şey duymasını istemesine yol açardı ve eskisi gibi, bu türden bir sakınımsızlığm, ümitlerin, şansların öyle açık ve sürekli tartışılmasını tekrar yaşamamak konusunda Emma çok kararlıydı. Kendisi açısından Harriet'in anlatmak ve öğrenmek istediği her şeyi bir an önce anlatmak ve öğrenmenin çok daha akıllıca olduğuna inanıyordu. Doğal davranmak her zaman için en iyisiydi. Daha önce, bu türden uygulamalar konusunda ne kadar ileri gideceğine karar vermişti. İkisi açısından da onun kafasının aklı başında kanunlarının hızla hayata geçirilmesi çok daha güvenli olacaktı. Kararım verdi ve sonra konuştu.

"Harriet, senin söylemek istediğin şeyin anlamı konusunda bir etkide bulunmak istemem. Senin kararın ya da daha doğrusu evlenmeme konusundaki beklentin, tercih ettiğin insanın seni düşünmeyecek kadar üstün bir konumda olduğuna inanmandan kaynaklanıyor olmalı. Öyle mi?"

"Ah! Bayan Woodhouse, bana inanın böy-

le bir şeyi bekleyecek kadar haddini bilmez biri değilim; gerçekten, deli değilim, ama benim için onu uzaktan sevmek, bütün diğer insanlardan nasıl sonsuz bir biçimde üstün olduğunu, hayranlıkla, özellikle benim açımdan saygıyla düşünmek büyük bir zevk."

"Sana şaşırmadım Harriet. Sana yapüğı şey kalbini ısıtmak için yeterli olmuş olmalı."

"Yapüğı şey! Ah; bunun karşısında ifade edemeyeceğim kadar büyük bir minnet duyuyorum! Bunu hatırlamak, hele o sırada hissettiklerimi, onu gelirken gördüğümde aklıma gelenleri - öyle soylu bir görüntüsü vardı ki- ve daha önceki çaresiz ve sefil halimi. Nasıl büyük bir değişiklik var arada! Bir an içinde böyle büyük bir değişiklik! Mutlak bir mutsuzluktan, mutlak bir mutluluğa geçiş!"

"Bu çok doğal! Bu çok doğal ve onurlu bir şey. Evet, bence böyle iyi bir tercih yapmak ve minnet duymak onurlu bir durum, ama bunun talihli bir tercih olduğunu söylemem kolay değil. Sana duygularına kapılmam tavsiye edemeyeceğim Harriet. Bu duygularına karşılık göreceğine hiçbir biçimde söz veremem. Durumu düşün. Belki de şimdi duygularını basürabiliyorken, basürman en akıllıca şey olacakür: her şart altmda, eğer onun da senden hoşlandığından emin değilsen, duygularının seni sürüklemesine izin verme. Onu iyi gözlemle. Onun davranışları senin duygularına yön versin. Sana şimdiden tedbirli olmanı söylüyorum, çünkü bu konuda seninle bir daha konuşmayacağım. Hiçbir biçimde müdahale etmemeye kararlıyım. Bun-

dan sonra bu konuyla ilgili hiçbir şey bilmiyorum. Ağzımızdan hiçbir isim çıkmasın. Daha önce çok yanıldık, bundan sonra tedbirli olacağız. O senden üstün, buna şüphe yok ve bu konuda çok ciddi itirazlar, engeller varmış gibi görünüyor, ama yine de Harriet, bundan çok daha şaşılacak şeyler gerçekleşmiş, çok daha farklı insanlar birbirleriyle evlenmiştir, ama kendine dikkat et. Sonuç ne olursa olsun, senin fazla umuda kapılmana izin vermeyeceğim,

ama inan bana, düşüncelerini ona yöneltmiş olman iyi bir zevke işaret eder ve buna her zaman değer vereceğim."

Harriet, sessiz ve itaatkâr bir minnetle onun elini öptü. Emma böyle bir bağlılığın arkadaşı için kötü bir şey olmadığım düşünme konusunda çok kararlıydı. Bu, onun fikirlerini genişletecek ve ufkunu açmasma yarayacak hem de onu bayağılaşma tehkkesinden koruyacaktı.

XXI

Planlar, ümitler ve görmezden gelmeler böyle bir durumdayken, haziran ayı Hartfi-eld'in kapışma geldi çatü. Haziran Highbury'de genel olarak herhangi bir maddi değişildiğe yol açmamışü. Elton'lar hâlâ Suckling sakinlerinin kendilerine yapacağı bir ziyaretten ve faytonlarının kullanılacak olmasından bahsetmekteydiler; Jane Fairfax hâlâ büyükannesinin yarımdaydı ve Campbell'lann İrlanda'dan dönmeleri yine ertelendiği, gelecekleri tarih, yaz ortasından ağustosa kaydırıldığı için, iki

ay daha kalacaklarrruş gibi görünüyordu; eğer Bayan Elton'ın kendisine yönelik hizmetlerini defedebilir ve isteği dışmda iyi bir işe konulmaktan kendisini kurtarabilirse tabii.

Bay Knightley, sadece kendisinin bildiği bir sebepten dolayı Frank Churchill'den ilk başta hiç hazzetmemiş ve artık ondan daha da fazla hoşlanmamaya başlamıştı. Bu sefer de, genç adamın, Emma'nm peşinde koşarken ikili oynadığından şüphe etmeye başlamıştı. Onun Emma'nın peşinde olduğuna şüphe yoktu. Her şey bunu ortaya koyuyordu; genç adamın gösterdiği ilgi, babasımn imaları, üvey annesinin dikkatli sessizliği; hepsi birbiriyle uyum içindeydi. Kelimeler, tavırlar, ağzı sıkılık, ağzı gevşeklik, hepsi aynı hikâyeyi anlatıyordu, ama bu kadar çok insan onu Emma'ya yakıştınyorken ve Emma'nm kendisi onu Harriet'e devretmeye çalışırken, Bay Knightley, onun, Jane Fairfax'le cilveleşme eğiliminde olduğundan şüphe etmeye başlamıştı. Bunu anlamıyordu, ama aralarında gizli bir şeyler geçtiğinin belirtileri vardı -en azından o öyle düşünüyordu- genç adamda, genç kıza karşı öyle hayranlık belirtileri vardı ki, bunlan bir kere fark ettikten sonra anlamsız olduklan konusunda kendi kendisini ikna etmesi mümkün olmamıştı. Ancak bunlann Emma'nın gözünden kaçtığını ümit ediyordu. İçinde bu şüphe ilk uyandığında Emma orada değildi. Bay Knightley, Randalls ailesi ve Jane'le birlikte Elton'larda yemekteyken Frank Churchill'in Bayan Fairfax'e baktığım görmüştü, tek bir bakıştı bu,

ama bakan Bayan Woodhouse'un hayranı olunca bir biçimde uygunsuz kaçıyordu. Onlarla tekrar birlikte olduğunda bu bakışı elinde olmadan hatırladı ve yine elinde olmadan bazı gözlemler yaptı. Eğer durumu Cowper ve alacakaranlıkta yaktığı ateş gibi değilse,

"Gördüklerimi yaratan benim."

Frank Churchill'le Jane arasında özel bir hoşlanma, hatta özel bir anlaşma olduğu konusundaki şüpheleri güçlenmişti.

TARAYAN VE DÜZENLEYEN: Oz Büyücüsü (OZ.)

www.bizimkosemiz.com

Sık sık yaptığı gibi, bir gün yemekten sonra, akşamı Hartfield'de geçirmek üzere kalkıp >Türümüştü. Emma ve Harriet yürüyüşe çıkıyorlardı; Bay Knightley de onlara katıldı ve dönüşte daha kalabalık bir gruba rastladılar, onlar da kendileri gibi yürüyüşlerini erken bir saatte yapmayı tercih etmişlerdi çünkü yağmur yağacakmış gibi görünüyordu; Bay ve Bayan Weston ve oğullan, Bayan Bates ve yeğeni tesadüfen karşılaşmışlardı. Hep birlikte yürüdüler ve Hartfield'in kapısına vardıklarında böyle bir ziyaretin tam da babasının hoşuna gidecek şey olduğunu bilen Emma, hepsine içeri girip çay içmeleri için ısrar etti. Randalls grubu bu daveti hemen kabul etti ve Bayan Bates, çok az insanın dinlediği uzun bir konuşmadan sonra, Bayan Woodhouse'un bu çok kibar davetini kabul etmesinin mümkün olduğunu söyledi.

Tam Hartfield arazisine girerken Bay Perry at üstünde yanlanndan geçti. Beyefendi onlarla atından inmeden konuştu.

Frank Churchill, Bayan Weston'a, "Yeri

gelmişken," dedi, "Bay Perry'nin kendine bir fayton alma planı ne oldu?"

Bayan Weston şaşırmış görünüyordu ve, "Onun böyle bir planının olduğunu bilmiyordum," dedi.

"Hayır, bunu sizden duymuştum. Üç ay önce bana yazdığınız bir mektupta bundan bahsettiniz."

"Ben mi? İmkânsız!"

"Gerçekten bahsettiniz. Gayet iyi hatırlıyorum. Bunun kesinlikle çok kısa bir sürede gerçekleşeceğini söylediniz. Bayan Perry birisine söylemiş, bu durumdan çok memnunmuş. Zaten Bay Perry'yi fayton almaya ikna eden de oymuş, çünkü kötü havalarda dışarıda olmanın ona çok zarar verdiğine inanı -yormuş. Artık hatırlıyor olmaksınız?"

"Yemin ederim ki şu ana kadar hiç böyle bir şey duymuş değilim."

"Hiç mi! Gerçekten mi? Bu nasıl olur? O zaman rüyamda görmüş olmalıyım -ama bu konuda tamamen emindim- Bayan Smith, sanki yorgunmuşsunuz gibi yürüyorsunuz. Kendinizi evinize bir atabilseniz hiç üzülmeyecek gibisiniz."

Bay Weston, "Bu da ne böyle? Bu da ne böyle?" diye bağırdı, "Perry fayton alacakmış falan? Perry kendisine fayton mu alacakmış Frank? Bu alış verişe gücünün yetmesine sevindim. Bunu ondan duydun değil mi?"

Oğlu gülerek, "Hayır efendim," diye cevap verdi. "Görünüşe bakılırsa bunu kimseden duymamışım. Çok tuhaf! Bayan Weston'm haftalar önce Enscombe'a yazdığı mektuplar-

birinde bu konudan bütün ayrıntılarıyla bahsettiğine gerçekten emindim, ama daha önce tek bir söz bile duymamış olduğunu açıklıyor, öyleyse bu bir rüya olmalı. Ben çok rüya görürüm. Burada olmadığım zamanlarda Highbury'deki herkesi rüyamda görüyorum, yakın arkadaşlarımın hepsini gördükten sonra Bay ve Bayan Perry'yi de görmeye başlıyorum."

Babası, "Yine de çok tuhaf," dedi, "Ens-combe'dayken aklına bile gelmeyecek insanlar hakkında böyle gündelik hayatla bağlantılı bir rüya görmen çok tuhaf. Demek Perry myton alıyor! Ve onu, buna kansı ikna ediyor: sağlığına özen gösterdiği için, bu er ya da geç olabilecek bir şey, bundan hiç şüphem yok. yalnızca daha henüz yeni ortaya atılmış bir fikir. Bazen insan rüyasında öyle olabilecek şeyler görüyor ki! Bazen de bir yığın olmayacak şey! Eh Frank, senin gördüğün rüya burada olmadığın zamanlarda Highbury'nin senin düşüncelerinde olduğunu kesinkes gösteriyor. Sen de çok rüya görürsün değil mi Emma?"

Emma, söylenenleri duyamayacağı bir mesafedeydi. Babasını, misafirlerin gelişine hazırlamak üzere acele önden gitmişti ve Bay Weston'm yaptığı imayı duyamayacak kadar uzaktaydı.

Son birkaç dakikadır sesini duyurmak için çarpman Bayan Bates, "Ee, doğruyu söylemek gerekirse!" diye bağırdı, "bu konuda benim de söyleyeceğim iki çift sözüm var; Bay Frank Churchill'in hep burayı düşündüğünü inkâr

etmek mümkün değil -rüyasında görmediğini söylemek istemiyorum- emin olun ben de bazen dünyanın en tuhaf rüyalarım görüyorum, ama eğer bana sorarsanız şunu da bildirmem gerekir ki, geçen bahar böyle bir düşünce vardı; Bayan Perry'nin ta kendisi anneme anlatmıştı ve bundan bizim gibi Cole'lar da haberdar, ama bu epeyce gizli bir konuydu, kimse bu durumu bilmiyordu ve yalnızca üç gün boyunca düşünüldü. Bayan Perry, eşinin bir fayton sahibi olması konusunda çok ısrar ediyordu ve bir sabah çok mutlu bir halde anneme geldi, çünkü istediğinin olduğuna inanıyordu. Jane, eve gittiğimizde anneannenin bunu bize arılattığını hatırlamıyor musun? Nereye yürüdüğümüzü şimdi unutmuşum, büyük bir ihtimalle Randalls'adır, evet, sanınm Randalls'a yürümüştük. Bayan Perry annemi hep sevmiştir -gerçi annemi sevmeyen kimseyi tanımıyorum- ona güvendiği için bu konuyu açmış, tabii bize anlatmasına hiçbir itirazı olmamış, ama bu söz oradan öteye geçmeyecekti ve o günden bugüne, tanıdığım hiç kimseye bundan bahsetmiş değilim. Aynı zamanda, bu konuda bir imada bulunup bulunmadığımı sorarsanız olumlu cevap veremem çünkü bazen farkında olmadan bir şeyi ağzımdan kaçırıverdiğimi de biliyorum. Geveze birisiyim, bilirsiniz, biraz gevezeyimdir ve ara sıra ağzımdan söylememem gereken bir şeyin kaçüğı oluyor. Ben Jane gibi değilim, keşke öyle olsam. Onun hayatta ağzından hiçbir şey kaçırmadığmı söyleyebilirim. Nerede o? Ah! Geride kalmış. Bayan Perry'nin gelişim gayet

iyi hatırlıyorum. Gerçekten de çok olağanüstü bir rüya!"

Artık hepsi hole girmişlerdi. Bay Knightley'in gözleri Bayan Bates'in gözlerini takip ederek Jane'e atılan bakışı fark etmişti. Frank Churchill'in, bir kanşıklığı bastırmaya ya da gülerek bertaraf etmeye çalışan suratı, içgüdüsel olarak Jane'in yüzüne dönmüştü, ama o epeyce

arkada kalmıştı ve salıyla pek meşgulmüş gibi görünüyordu. Diğer iki beyefendi kapıda, onun geçmesini beklediler. Bay Knightley'in Frank Churchill'in Jane'le göz göze gelme konusunda kararlı olduğundan şüphesi yoktu -sanki ısrarla onu seyrediyordu- gerçi böyle bir durum varsa bile bu boşu-naydı, Jane ikisinin arasından hole geçti, ancak ikisine de bakmadı.

Daha fazla yorumda bulunacak ya da açıklama yapacak zaman yoktu. Bu görülen rüya sineye çekilmeli ve Bay Knightley, diğerleriyle birlikte, Emma'nm Hartfield'e getirttiği modern, yuvarlak masanın etrafındaki yerini almalıydı. Bu masayı oraya yerleştirmeye ve babasım, kırk yıldır her gün yemek yediği o küçük Pembroke'un yerine bunu kullanmaya ikna etmeye Emma'dan başka kimsenin gücü yetmezdi; masanın etrafı kalabalık grup tarafından çevrilmişti. Tatlı tatlı çay içildi, kimsenin kalkmaya niyeti yok gibiydi.

Frank Churchill, oturduğu yerden ulaşabildiği, arkasına denk gelen bir masaya bakarak, "Bayan Woodhouse," dedi, "yeğenleriniz alfabelerini yanlarında götürdüler mi, hani harfleri gösteren kutulan vardı? Burada du-

ruyorlardı. Nerede şimdi onlar? Bugün sıkıcı bir akşam olacak gibi, bir yaz akşamından çok, bir kış akşamı muamelesi görmeyi hak ediyor. Bir sabah o harflerle çok eğlenmiştik. Size yine bulmacalar hazırlamak isterim."

Bu düşünce Emma'nm hoşuna gitmişti ve kutuyu ortaya çıkarttı, masaya kısa bir süre içinde alfabenin bütün harfleri yayıldı, ikisi dışında kimse bunlarla çok fazla ilgilenmeye niyetli görünmüyordu. Hızla, birbirleri için ya da bulmaca çözmek isteyen başka kimse varsa onlar için kelimeler oluşturmaya başladılar. Bay Weston'm önerdiği ve genellikle daha hareketli olan oyunlardan rahatsız olan Bay Woodhouse açısından sessizlik, bu oyunu tercih edilir kılmaktaydı, şimdi yumuşak bir melankoliyle "zavallı küçük oğlanlar'in oradan ayrılmış olmalarına memnuniyetle hayıflanmakla ve yakınındaki harflere bakıp Emma'nm onlan ne kadar güzel yazmış olduğuna işaret etmekle meşguldü.

Frank Churchill, fark ettirmeden Bayan Fairfax'in önüne harfleri koydu. Genç kız hafifçe masanın çevresine baktıktan sonra önündeki bulmacayla uğraşmaya başladı. Frank, Emma'nın yanındaydı, Jane de tam karşılannda; Bay Knightley de hepsini görebileceği bir yere yerleşmişti, amacı, mümkün olduğu kadar az fark edilerek, mümkün olduğu kadar fazla şey görmekti. Kelimenin ne olduğu bulundu ve hafif bir gülümsemeyle bir kenara itildi. Eğer hemen diğer kelimelerle kanştınlıp gözden ırak tutulmaya çalışılmış olsaydı, genç hammın tam karşıya değil ma-

saya bakması gerekirdi, çünkü harfler kanş-mamıştı; her yeni kelimeyi görmeye hevesli olmasına rağmen hiçbirini çözemeyen Harriet hemen akp üzerinde çalışmaya başladı. Tam da Bay Knightley'in yanında oturuyordu ve yardım almak için ondan rica etti. Kelime gaftı ve Harriet sevinçle açıklarken Jane'in ya-naklannda beliren pembelik buna, başka türlü akla gelmeyecek bir anlam verdi. Bay Knightley bunu rüyayla bağlantılandırdı, ama bütün bunların nasıl olabildiği, anlayabileceği bir durum değildi. Kendi gözdesinin inceliği ve ağzı sıkılığı bu kadar mı gizli kalsın! Bay Frank Churchill ve Bayan Jane Fairfax arasında

anlaşmalı bir ilişki olduğundan korkmaktaydı. Her adımda karşısına sahtekârlık ve ikili oynama durumu çıkıyor gibiydi. Bu harfler sahte bir kibarlık ve numaradan başka bir şey değildi. Frank Churchill açısından bu, çok daha derin bir oyunu saklamak için kullanılan bir çocuk oyunuydu.

Bay Knightley, Frank Churchill'i çok daha büyük bir iğrenmeyle izlemeye başladı. Aynı zamanda gözleri kör olmuş iki hanım arkadaşım da büyük bir korku ve güvensizlikle gözlemlemekteydi. Emma için kısa bir kelime hazırlandığını, kurnazca, yalancıktan utanmış gibi görünen bir bakışla verildiğini ve Emma'nın bunu kısa bir zaman içinde çözdüğünü, çok eğlenceli bulduğunu ve "Saçma! Ne kadar ayıp!" dediğine göre sansürlenmeyi hak eden bir şey olarak değerlendirdiğini gördü. Bunun üzerine Frank Churchill'in Jane'den yana bakarak, "Ona vereceğim bunu, vereyim

mi?" dediğini, Emma'nın buna sıcak bir gülümsemeyle itiraz edişini net olarak işitti. "Hayır, hayır, vermemelisiniz, gerçekten, vermeyeceksiniz."

Ama denilen yapıldı. Görünüşe bakılırsa, duygulan olmadan âşık olan, kibarlık etmeden kendini beğendirmeye çalışan bu genç adam kelimeyi Bayan Fairfax'e uzattı ve belli bir düzeyde vakur olan bir kibarlıkla kelimeyi incelemesi için ona ısrar etti. Bay Knightley'in kelimenin ne olduğunu öğrenme konusundaki aşın merakı, gözünü ona dikmeyebileceği bir anı kollamasma sebep oldu ve kelimenin Dixon olduğunu görmesi fazla bir zaman almadı. Jane Fairfax de onunla aynı zamanda kelimenin ne olduğunu anlamış gibi görünüyordu; kelimenin örtük anlamına, bu şekilde düzenlenmiş o beş harfin üstün nitelikteki gizliliğine denk düşen bir anlayış sergilemişti. Gördükleri karşısında açık biçimde hoşnut değildi; başmı kaldırdı ve seyredildiğini görünce Bay Knightley'in onu daha önce hiç görmediği kadar kızardı ve yalnızca, "Oyunda özel isimlerin de geçerli olduğunu bilmiyordum," diyerek, neredeyse öfkeli bir halde harfleri itti ve kendisine sunulacak başka hiçbir kelimeyle ilgilenmemeye kararlı bir hale büründü. Yüzünü kendisine bu sal-drnyı yapanlardan öteye, teyzesine çevirmişti.

Genç kız tek bir kelime sarf etmemiş olmasına rağmen, teyzesi, "Evet, çok doğru, canım!" diye bağırdı, "ben de tam aynı şeyi söyleyecektim. Aslında bizim gitme zamanımız geldi. Saat geç oldu; anneannen bizi bekliyordur. Sev-

gili efendim, çok kibarsınız. Gerçekten de artık size iyi geceler dilememiz gerekiyor."

Jane'in hızla hareket etmesi, onun, teyzesinin tahmin ettiği gibi kalkmaya hazır olduğunu göstermişti. Hemen ayağa kalktı, masadan ayrılmak istiyordu, ama o kadar fazla insan o sırada kalkmıştı ki yerinden aynlamadı ve Bay Knightley aceleyle ona doğru itilmiş bir başka harfler topluluğu olduğunu, ama onun bu harflere bakmaya bile tenezzül etmeden, büyük bir kararlılıkla ittiğini görür gibi oldu.

Jane daha soma şalını aramaya başladı, Frank Churchill de onun şalım anyordu, hava kararmaktaydı; salon kanşıktı ve Bay Knightley nasrl aynldıklannı göremedi.

TARAYAN VE DÜZENLEYEN: Oz Büyücüsü (OZ.)

www.bizimkosemiz.com

Herkes gittikten soma o Hartfield'de kaldı; düşünceleri gördükleriyle dopdoluydu, bunlarla o kadar meşguldü ki gelen mumlar çevresini görmesine yardımcı olduklarında onun -evet, kesinlikle, bir dost olarak- endişeli bir dost olarak, Emma'ya bazı imalarda bulunması, bazı sorular sorması gerekiyordu. Onun böyle bir durumda olduğunu görüp de onu korumaya çalışmaması mümkün değildi. Bu onun görevi sayılırdı.

"Sana yalvanyorum, Emma," dedi, "sana ve Bayan Fairfax'e verilmiş olan son kelimenin bu kadar eğlenceli, bu kadar kinci olması nedendir? Kelimeyi gördüm ve bunun birisi için bu kadar eğlendirici olabilirken bir diğeri için bu kadar üzücü olmasının nasrl mümkün olabildiğini merak ediyorum."

Emma'nm kafası aşın derecede kanşmış-

-509-

tı. Ona gerçeği açıklamaya katlanması mümkün değildi çünkü şüpheleri ortadan kalkma-dıysa bile bir zamanlar onlan açıklamış olmaktan büyük bir utanç duymaktaydı.

Açık bir mahcubiyetle, "Ah!" diye bağırdı, "Bunun hiçbir anlamı yok, aramızdaki bir şakadan ibaret bu."

Erkek ciddi bir sesle, "Görünüşe bakılırsa bu şaka, Bay Churchill'le aranızda gizli bir şey."

Bay Knightley Emma'nın tekrar konuşacağını ümit ediyordu, ama genç kız hiç sesini çıkarmadı. Konuşmamak için ıvır zıvırla meşgul olmayı tercih ediyordu. Bay Knightley bir süre daha şüphe içinde oturdu. Aklından türlü türlü kötülük geçiyordu. Müdahale, faydasız müdahale. Emma'nm şaşkınlığı ve Frank Churchill'le aralannda olduğu bilinen yakınlık, genç kızın duygulannın işin içine kanşmış olduğunu gösteriyordu. Bay Knightley yine de konuşmayı sürdürmeye karar verdi. Emma'ya karşı bir yükümlülüğü vardı, onun mutsuzluğuna yol açmaktansa, Emma istemese bile onun işlerine müdahale etmesinin sebep olacağı her şeyi göze alması, burada başansızkğa uğradığım bilmektense, her şeyi daha önce kabul etmesi gerekiyordu.

En sonunda dostça bir tavırla, "Sevgih Em-ma'cığım," dedi, "sözünü ettiğimiz beyefendi ve hanımefendi arasındaki tanışıklığın derecesini tam olarak anladığım sanıyor musun?"

"Bay Frank Churchill'le Bayan Fairfax arasında mı? Ah! Evet, tam olarak anlıyorum. Bundan neden şüphe ediyorsunuz?"

-510-

"Bay Churchill'in Bayan Fairfax'ten ya da Bayan Fairfax'in Bay Churchill'den hoşlandığım düşünmene sebep olacak şeyler olmadı mı hiç?"

"Hayır, asla, hiç olmadı!" Emma, açık bir samimiyetle haykırmıştı; "Asla, saniyenin yirmide biri bir süre için bile aklıma böyle bir şey gelmedi. Hem bu sizin aklınıza nasıl gelmiş olabilir ki?"

"Son zamanlarda onlann arasında bir bağlılık olduğunun belirtilerini gördüğümü sanıyorum; başkalannın bakışlanndan kaçırıldığına inandığım bazı anlamlı bakışlar..."

"Ah! Beni çok eğlendiriyorsunuz. Hayal gücünüzün başıboş dolaşmasına izin vermeye tenezzül ettiğinizi görmek, beni çok mutlu etti, ama bu işe yaramaz -ilk denemenizde sizi engellediğim için üzgünüm-, ama bu gerçekten bir işe yaramaz. Onlann arasında hayranlık yok, sizi temin ederim, sizin gözünüze çarpan görüntüler bazı özel durumlardan kaynaklanmıştır; tamamen başka türde duygular. Tam olarak açıklamak mümkün değil. İçinde epeyce saçmalık olan şeyler bunlar, ama aktanlabilir olan kısımları şu ki, —ki bunlar makul olan kısımlardır- bu dünyada birbirlerine bu kadar bağlı olmayan ve birbirlerine karşı bu kadar hayranlık beslemeyen başka iki insan daha yoktur. Yani, Bayan Fairfax açısından öyle olduğunu varsayıyorum, Bay Frank Churchill açısından ise beyefendinin kayıtsız olduğunu söyleyebilirim."

Emma'nm konuşurken kendine olan güveni Bay Knightley'i tereddüte sürüklemiş, mut-

luluğu ise susturmuştu. Emma pek neşeli burun hali içindeydi; onu şüphelendiren ayrıntıları duymak, her bakışın tarif edilişini dinlemek, onu çok eğlendiren bu durumun bütün girdisini çıktısını öğrenmek istediği için konuşmayı uzatabilirdi, ama Bay Knightley onun gibi neşeli değildi. Faydak olamadığım görmüştü ve duygulan, konuşmasını engelleyecek kadar incinmişti. Bay Woodhouse'un nazenin alış-kanlıklanmn her akşam yakılmasını gerektirdiği ateşin başında, ateşlenecek kadar rahatsız olmamak için bu konuşmanın hemen ardından acele kalktı ve eve, Donwell'in serinliğine ve yalnızkğına doğru yürüdü.

XLII

Bay ve Bayan Suckling'in acele bir ziyarette bulunmalan ümidiyle uzun süredir beslenmiş olan Highbury dünyası, onlann sonbahara kadar gelemeyeceklerini öğrenmenin mahcubiyetine dayanmak zorunda kalmıştı. Şu an için, entelektüel hazinelerinin dışandan ithal edilecek bu tür yeniliklerle zenginleşmesi mümkün olamayacaktı. Günlük haber alışverişleri, tekrar, Suckling'lerin gelişinin birleştirdiği diğer konularla sınırlanmak mecburiyetkideydi; bunlar, görünüşe bakılırsa her gün yeni bir rapor temin eden Bayan Churchill'in sağlık durumuyla ilgili son gelişmeler ve bir çocuğun gelecek olmasıyla mutluluğunun daha da artacağı ümit edilen ve zaman yaklaştıkça bütün komşularını da mutlu eden Bayan Weston'm durumuydu.

Bayan Elton büyük bir hayal kınklığına uğramıştı. Büyük bir keyif ve gösterişin ertelenmesi söz konusuydu. Bütün tanıştırmalarının ve kendini beğendirme çalışmalanmn beklemesi gerekecekti; planlanan bütün o partilerle ilgili olarak hâlâ konuşmaktan öteye gidemiyorlardı. Baştan da böyle düşünmüştü, ama biraz düşününce her şeyin ertelenmesine gerek olmadığını anladı. Suck-ling'ler gelmemiş olsa bile kendileri Box Tepe-si'ni neden keşfetmesinlerdi? Onlarla birlikte oraya sonbaharda tekrar gidebilirlerdi. Box Tepesi'ne gitmeleri kararlaştınlmıştı. Böyle bir grubun oluşturulacağı herkes tarafından uzun bir zamandır

biliniyordu. Hatta bu, başka bir grubun oluşturulması fikrine bile yol açmıştı. Emma hayatı boyunca Box Tepesi'ne hiç gitmemişti; herkesin burada görülmeye değer ne bulduğunu merak ediyordu ve Bay Weston'la birlikte güzel bir sabah oraya gitmeyi kararlaştırmışlardı. Seçtikleri iki ya da üç kişinin daha kendilerine katılmasına izin vereceklerdi; bu iş sessiz sedasız, yapmacıksız ve zarif bir biçimde, Elton'lann ve Suckling'lerin patırtısından, hazırkklanndan, her zamanki yeme içme ve piknik gösterişlerinden kesinlikle çok daha iyi bir biçimde yapılacaktı.

Bu konuyu aralannda öyle iyi bir biçimde kararlaştırmışlardı ki, Bay Weston'm, ablasının ve enişlesinin gelmediğini öğrenen Bayan Elton'a iki grubun birleşmesini ve birlikte gitmelerini önerdiğini duyunca, Emma biraz şaşırmaktan ve hatta huzursuz olmaktan ken-

dini alamadı; Bayan Elton da buna hemen razı olmuştu; Emma'nın da bir itirazı yoksa, birlikte gidilecekti. Emma'nm bütün itirazı, Bayan Elton'dan hiç mi hiç hoşlanmamasından başka bir şey değildi. Bay Weston'm da bundan pekâlâ haberdar olması gerekeceğine göre, aynı şeyi tekrar gündeme getirmesine değmezdi; hem Bay Weston'i kınamadan bunu ifade etmek olmazdı; bu da eşini üzecek bir şey olacaktı ve böylece Emma aslında kaçınmak için epeyce bir şeyi göze alabileceği bir düzenlemeye onay verirken buldu kendini; bu öyle bir düzenlemeydi ki büyük bir ihtimalle onu, Bayan Elton'ın grubundan olduğunun söylenmesi aşağılanmasıyla yüz yüze getirecekti! Bütün duygulan incinmişti ve dıştan olup bitene razı gelmiş gibi görünmesi, Bay Weston'm huyundaki o baş edilmez iyi niyetle ilgili düşüncelerinin gizli şiddetinin çok ağır bir kalıntı bırakmasına sebep olmuştu.

Bay Weston büyük bir rahatlıkla, "Yaptığım şeyi tasvip ettiğin için çok mutluyum," demişti. "Ama ben bunu zaten biliyordum. Bu türden planlar az sayıda insanın katılımıyla hiçbir şeye benzemez. Ne kadar fazla sayıda insan olursa o kadar iyidir. Geniş bir grup herkesin eğleneceğinin garantisidir. Ve sonuç olarak o iyi huylu bir kadm. İnsan onu dışlamaya kıyamıyor."

Emma onun bu söylediklerinin hiçbirine yüksek sesle karşı çıkmadı, ama hiçbirini yüksek sesle kabul de etmedi.

Artık haziran ayının ortasına gelmişlerdi; hava çok güzeldi. Bayan Elton, olayın tarihini

belirlemek konusunda sabırsızlanıyordu ve Bay Weston'la börek ve soğuk koyun etine kadar her şeyi ayarlamışlardı ki, arabalardan birinin topallayan atı her şeyi bozdu. Atın belki birkaç hafta, belki de birkaç gün boyunca yürümemesi gerekiyordu; hiçbir hazırlığın sürdürülmesi mümkün görünmüyordu ve her şey melankolik bir duraklamaya girmişti. Bayan Elton'ın iç dünyasındaki kaynaklan böyle bir saldınyı göğüslemekte yetersiz kalmıştı.

"Bu çok sıkıcı bir durum değil mi Knightley?" diye bağırdı. "Üstelik de doğayı keşfetmek için böyle uygun bir hava varken! Böylesi gecikmeler ve hayal kınklıklan olması ne kadar kötü. Ne yapacağız şimdi? Böyle giderse biz hiçbir şey yapamadan mevsim gekp geçecek. İnanın

bana, geçen yıl daha bu zamanlar bile gelmeden Maple Grove'dan Kings Weston'a çok hoş bir gezi yapmıştık."

Bay Knightley, "Siz en iyisi Donwell'i keşfedin," diye cevap verdi. "Bunun için ata da gerek yok. Gelin benim çileklerimden yiyin. Hızla olgunlaşıyorlar."

Bay Knightley bu sözleri söylemeye başladığında ciddi değilse bile konuşurken ciddi olmak zorunda kalmıştı, çünkü teklifi büyük bir memnuniyetle karşılık gördü ve "Ah; bu en bayılacağım şey olacaktır'in söyleniş tarzı, o andaki tavırlardan daha az bayağı değildi. Donwell'in çilek tarlalan ünlüydü, böyle bir davet yapılmasımn bahanesi buydu, ama aslında bahaneye de gerek yoktu; hanımefendi için lahana tarlalan da çekici olabilirdi, çünkü onun derdi başka bir yere gitmekti. Bay

Knightley'e defalarca ve defalarca çilek tarlalarına geleceğine söz verdi -hatta adamın korktuğundan daha da sık geleceği belliydi-kendisine böyle yakınlık gösterdiği ve böyle bariz bir biçimde iltifatta bulunduğu için ona müteşekkirdi; kendisine söylenenleri böyle yorumlamayı tercih ediyordu.

"Bu konuda bana güvenebilirsiniz," dedi. "Kesinlikle geleceğim, siz günü söyleyin, ben gelirim. Jane Fairfax'i de getirmeme izin verirsiniz değil mi?"

Adam, "Günü ben belirleyemem," dedi. "Çünkü önce sizinle buluşturmak istediğim bazı insanlarla konuşmam gerekiyor."

"Ah! O işleri bana bırakın. Siz bana açık kart verin yeter. Biliyorsunuz ben Patroniçeyim. Bu benim partim. Yanımda arkadaşlarımı getiririm."

Adam, "Umarım Elton'ı da getirirsiniz," dedi, "Ama başka birini daha davet etmenizi isteyip size zahmet vermek istemem."

"Ah! Çok kurnazsınız, ama düşünün; bana bu konuda yetki vermekten korkmanıza gerek yok. Ben öyle başına buyruk hareket edecek genç bir hanım değilim. Bilirsiniz, evli kadınlara her konuda rahatlıkla yetki verilebilir. Bu benim partim. Bana bırakın. Ben sizin misafirlerinizin kim olacağım belirlerim."

Bay Knightley, soğukkanlı bir sesle, "Hayır," diye cevap verdi. "Bu dünyada istediği misafiri Donwell'e çağırmasına izin verebileceğim yalnızca bir tek kadın var, o da..."

Biraz mahcup olan Bayan Elton, "Sanırım Bayan Weston'dir," diye onun sözünü kesti.

"Hayır; Bayan Knightley'dir ve o ortaya çıkana kadar böyle konularla kendim baş edebilirim."

Bayan Elton, başka bir kadının kendisine tercih edilmemiş olduğunu anlamanın verdiği memnuniyetle, "Ah! Siz çok tuhaf birisiniz," diye bağırdı. "Çok şakacısınız, canınızın

istediğini söylersiniz. Gerçekten tam bir şakacı. Pekâlâ, ben yanımda Jane'i getireceğim; Jane'i ve teyzesini. Kalanları size bırakıyorum. Hartfield ailesiyle bir araya gelmeye bir itirazım olmaz. Hiç tereddüt etmeyin. Onlara ne kadar bağlı olduğunuzu biliyorum."

"Eğer kararlan ben verebilirsem onlan göreceğiniz kesindir; eve giderken yolda Bayan Bates'e uğrar davet ederim."

"Buna hiç gerek yok, ben Jane'i her gün görüyorum, ama nasıl isterseniz öyle olsun. Bunun bir sabah programı olması gerek; biliyorsunuz değil mi Bay Knightley, çok basit bir şey. Ben de büyük bir şapka giyerim ve koluma küçük sepetlerimden birini takanm. İşte, büyük bir ihtimalle pembe kurdeleli olan bu sepeti alınm. Bundan daha sade bir şey olamaz, görüyorsunuz. Jane de bunun bir benzerini alır. Hiçbir biçimde gösterişe gerek yok, bu bir tür çingene partisi olacak. Sizin bahçelerinizde gezip çilekleri toplayıp ağaçla-nn altında oturacağız -başka ne ikram etmek isterseniz isteyin, hepsi dışanda olacak- gölgeye bir masa da atılır. Her şey mümkün olduğu kadar doğal ve sade olmalı. Sizin fikriniz de böyle değil

mi?"

"Tam olarak böyle değil. Benim sade ve

doğaldan anladığım, masa örtüsünü yemek odasına sermektir. Beyefendilerin ve hanımefendilerin hizmetkarlarıyla ve mobilyalanyla, sadelikleri ve doğallıkları, bence en iyi evin içinde ortaya çıkar. Bahçede çilek yemekten sıkıldığınızda evde soğuk et olur."

"Peki, nasıl isterseniz, yalnızca, çok büyük bir takım çıkartmayın; yeri gelmişken, ben ya da kâhyam size fikir vermekte faydalı olabilir miyiz? Size rica ediyorum, samimiyetle cevap verin Bay Knightley. Eğer Bayan Hodges'la konuşmamı ya da herhangi bir konuyu öğrenmemi isterseniz... "

"Bunu hiçbir şekilde istemiyorum, teşek-

"Peki, ama eğer herhangi bir zorluk ortaya çıkarsa benim kâhyam çok akıllıdır."

"Buna cevabım, benimkinin de kendini en az o kadar akıllı gördüğü ve herhangi birinden yardım istemeyi kendine hakaret sayacağı olacaktır."

"Keşke bir eşeğimiz olsaydı. Hepimizin, Jane, Bayan Bates ve benim eşek üstünde gelmemiz ve benim cara sposamın da yanımızda yürümesi ne iyi olurdu. Ona bir eşek saün almasını söylemem gerçekten de gerekiyor. Kır hayatında bunun bir biçimde gerekli olduğuna inanıyorum, bir kadının kendi iç dünyasında ne kadar fazla kaynağı olursa olsun, hep evde kapalı kalması mümkün değildir ve çok uzun yürüyüşler de; biliyorsunuz, yazın her yer tozlu oluyor, kışın da çamurlu."

"Ne Donwell ne de Highbury'de bunlar ol-

maz; Donwell yolu hiçbir zaman tozlu olmaz; şu aralar da özellikle çok kuru, ama eğer istiyorsanız eşek sırtında gelin. Bayan Coleün eşeğini ödünç alabilirsiniz. Ben her şeyin mümkün olduğunca sizin zevkinize uygun olmasını isterim."

"Bundan hiç şüphem yok. Sizin hakkınızı vermek isterim dostum. Bu tuhaf, kuru, keskin tavırlarınızın altında çok sıcak bir kalbin yattığını biliyorum. Bay E.'ye hep dediğim gibi siz tam bir şakacısrnız... Evet, inanın bana Knightley, bütün bu planda bana ne kadar özen gösterdiğinizin tamamen farkındayım. Tam da beni memnun edecek şeyi buldunuz."

Bay Knightley'in gölgede kurulacak bir masadan kaçınmak için bir başka sebebi daha vardı. Emma kadar Bay Woodhouse'u da partiye katilmaya ikna etmek istiyordu ve bitiyordu ki ikisinden birinin dışarıda yemek yemesi, Bay Woodhouse'u kaçınılmaz bir biçimde hasta edecekti. Bay Woodhouse bir sabah gezintisi ve Donwell'de birkaç saat geçirmekle kandırılıp daha sonra ıstırabıyla baş başa bırakılmamalıydı.

Bay Woodhouse iyi niyetlerle çağınlıyor-du. Kolay kandı diye umulmadık dehşetlerle yüz yüze gelmemekydi. Daveti kabul etti. İki yıldır Donwell'a gitmemişti. Güzel bir sabah, o, Emma ve Harriet pekâlâ gidebilirlerdi; kızlar bahçeleri gezerken, o da Bayan Weston'la birlikte içeride oturabilirdi. Bu mevsimde gün ortasında bahçelerin nemli olacağını sanmıyordu. Bay Woodhouse eski evi tekrar görmeyi çok istiyordu; ayrıca Bay ve Bayan Elton ile

öteki komşularıyla buluşmaktan büyük mutluluk duyacaktı. Kendisi, Emma ve Harriet'in, güzel bir günün sabahında oraya gitmelerine hiçbir itirazı yoktu. Bay Knightley'in onları davet etmesinin çok iyi bir hareket olduğunu düşünüyordu. Çok kibar ve aklı başında bir teklifti, dışarıda yemek yemekten çok daha iyiydi. Bay Woodhouse dışarıda yemek yemekten hiç hoşlanmazdı.

Herkesin böyle fikir birliği içinde olması Bay Knightley açısından büyük bir şanstı. Bu davet her yerde öyle iyi karşılanmıştı ki; sanki tıpkı Bayan Elton gibi, herkes bu planı kendilerine yönelik büyük bir iltifat olarak almıştı. Emma ve Harriet bu gezintiden çok büyük bir keyif alacakları beklentisi içindeydiler ve Bay Weston daha kendisine sorulmadan, eğer mümkün olabiliyorsa, Frank'in de onlara katılmasını sağlayacağına söz verdi; bu aslında hiç olmasa daha iyi olacak bir takdir ve minnet belirtisiydi. Bunun üzerine, Bay Knightley onu görmekten çok memnun olacağını söylemek zorunda kaldı; böylece Bay Weston, oğluna vakit kaybetmeden mektup yazdı ve onu ikna edebilmek için hiçbir delil öne sürmekten kaçınmadı.

O arada ayağı topal olan at öylesine hızla iyileşti ki Box Tepesi'nde yapılması planlanan parti büyük bir mutlulukla tekrar ele alındı ve en sonunda Donwell için bir gün, Box Te-pesi'ne gitmek için de ertesi gün kararlaştırıldı; hava pek uygun görünüyordu.

Parlak bir öğle güneşinin altında, neredeyse yazın ortasında Bay Woodhouse, bü-

yük bir emniyet içinde, arabasıyla Hartfi-eld'den Donwell'e nakledildi; arabanın tek penceresi bu açık hava partisinin bir parçası olarak aşağı indirilmişti ve Bay Woodhouse Abbey'deki en rahat salonlardan birinde sabahtan kendisi için hazırlanmış olan ateşin başına mutlu bir biçimde yerleştirildi, büyük bir rahatlıkla o gün başanlabilen şeyler hakkında konuşmaya hazırdı ve herkese dışarıda terlemeyip, kendisiyle oturmalarını tavsiye etti. Özellikle kendini yorup, sürekli olarak onun yanında oturmak için oraya yürüyerek gelmiş olduğu anlaşılan Bayan Weston, sabırlı bir dinleyicisi ve sempatizanı olarak onun yanma yerleşti; kalan herkes o sırada dışarı çıkmaya davet ya da ikna edilmişti.

Emma, Abbey'e gelmeyeli o kadar uzun zaman olmuştu ki, babasının rahat olduğundan emin olur olmaz onun yanından ayrılmaktan ve çevresine bakmaktan büyük bir mutluluk duydu; daha dikkatli gözlemlerde bulunup hafızasını tazelemek, hatalı bir şey varsa düzeltmek, hem kendisi hem de ailesi için her zaman bu kadar ilginç olan bu ev ve araziyle ilgili daha olumlu bir izlenime ulaşmak istiyordu.

Binanın hatırı sayılır büyüklüğünü ve tarzım, bulunduğu konuma yakışan, uygun, tipik; yani alçak ve korunmalı konumunu gördükçe, buranın şimdiki ve gelecekteki sahibiyle olan bağlantısından kaynaklanan samimi bir gurur ve kibir hissetti. Geniş bahçeler, bir derenin yıkadığı çayırlara doğru uzanıyordu; eski zamanlarda evin manzarasına önem

verilmediği için Abbey, bu dereyi zar zor görebiliyor; kereste olarak kullanılabilecek ağaçların oluşturduğu dizilerin arasında yürüyüş yapılabilecek yollar uzanıyordu, bunların bolluğunu ne modalar, ne de müsriflik azaltmıştı. Ev, Hartfield'den büyüktü ve ona hiç benzemiyordu; epeyce bir alanı kaplıyordu, düzensizdi, bir sürü rahat odası, buna karşılık bir ya da iki şık salonu vardı. Tam, olması gerektiği gibiydi, olduğu gibi görünüyordu ve Emma buna karşı gittikçe artan bir saygı hissetmekteydi; kam da, anlayışı da tertemiz olan gerçekten soylu bir ailenin konutuydu burası. John Knightley'in bazı huysuzlukları olabilirdi, ama Isabella benzersiz bir evlilik yapmıştı. Ailesine yüz kızartacak erkekler, adlar ya da evler katmamıştı. Bunlar hoş duygulardı ve başkalarının yaptıklarını yapıp çilek tarlalarında meyve toplaması gerekince-ye kadar kendisini bu duygulara teslim etti. Bütün ekip toplanmıştı, yalnızca her an Rich-mond'dan gelmesi beklenen Frank Churchill grubun arasında değildi ve bütün mutluluk araçlarını, büyük bonesini ve sepetini kuşanmış olan Bayan Elton, meyve toplama, misafir kabul etme ve konuşma konusunda başı çekiyordu; çilekler, artık yalnızca çilekler düşünülüp onlardan bahsediliyordu. "Bunlar İngiltere'nin en iyi meyveleri... Herkesin en sevdiği meyve... Her zaman için çok faydalı. Bunlar da en iyi tarlalar ve en iyi türler... İnsanın kendi meyvesini toplaması çok mutluluk verici... Meyvenin tadını çıkarmanın en iyi yolu bu... Meyve toplamak için en iyi za-

man kesinlikle sabah saatleridir... İnsan hiç yorulmuyor... Her çeşidi iyidir... Çalıların üstünde yetişenler kesinlikle en iyi olanlar... Kıyas kabul etmez... Diğerleri pek yenmiyor... Şili çilekleri de seviliyor... Beyaz çalılarda yetişenlerin tadı en iyisi... Londra'da çilek fiyatları... Bristol civarında pek bölmüş... Maple Grove... Tarım... Tarlalara yeniden ekim ne zaman yapılmalı... Bahçıvanlar çok farklı düşünüyor... Bunun genel bir kuralı yoktur... Bahçıvanları engellemek olmaz... Çok lezzetli bir meyve... Yalnızca çok yenemeyecek kadar ağır...

Kirazdan daha az faydalı... Frenküzümü daha ferahlatıcı oluyor. .. Çilek toplamanın en zor yanı eğilmek... Güneş çok yakıyor... Ölesiye yoruldum... Artık dayanamayacağım... Gidip gölgede oturmam gerek."

Yarım saat boyunca yapılan konuşmalar bu yöndeydi; yalnızca bir defa, üvey oğluna gösterdiği özen yüzünden, onun gelip gelmediğini öğrenmek üzere dışan çıkmış olan Bayan Weston genç hanımın sözünü kesebildi; biraz tedirgindi, genç adamın atıyla ilgili korkulan vardı.

Nispeten gölgede oturacak yerler bulundu ve bu sefer de Emma, Bayan Elton'la Jane Fairfax'in konuşmalarına kulak misafiri olmak zorunda kaldı. Bir iş, çok arzulanır bir iş söz konusuydu. Bayan Elton bu konudan bu sabah haberdar olmuştu ve etekleri zil çalmaktaydı. Bulunan iş ne Bayan Suckling'in ne de Bayan Bragge'in yanındaydı, ama onlara çok yakın bir yerdeydi: Bayan Suckling'in

de tanıdığı. Maple Grove'da iyi tanınan bir hanım, Bayan Bragge'in bir kuzeninin yanındaydı. Hoş, neşeli, üst sınıftan, en iyi çevrelerden, ilişkilerden, ailelerden, mevkilerden, her şeyden... Ve Bayan Elton, Jane'in bu teklifi hemen kabul etmesi konusunda çılgınca diretiyordu. Onun açısından her şey bir sıcaklık, enerji ve zafer havası içindeydi ve arkadaşının olumsuz cevabını almayı kesinlikle reddediyordu; oysa Bayan Fairfax şu sıralarda herhangi bir işe girmeyi düşünmediği konusunda onu ikna etmeye devam ediyor, Emma'nın daha önce de duymak zorunda kaldığı aynı nedenleri tekrarlıyordu. Yine de Bayan Elton, onun, kendisine bir kabul mektubu yazıp ertesi sabahın postasıyla göndermesine yetki vermesi için ısrar ediyordu. Jane'in bütün bunlara dayanabilmesi Emma açısından çok şaşırtıcıydı. Sıkıntılı görünüyordu, imalı konuşuyordu ve en sonunda, onda hiç alışık olunmayan bir kararlılıkla konuyu değiştirdi. Biraz yürüseler iyi olacaktı değil mi? Bay Knightley onlara bahçeleri göstermez miydi acaba, bütün bahçeleri? Bütün hepsini görmek istiyordu. Arkadaşı dayanamayacağı kadar inat etmişti.

Hava sıcaktı, üçü pek az yan yana gelerek, dağınık bir biçimde bahçelerde biraz gezindikten sonra kayıtsız bir tarzda birbirlerini takip edip ıhlamur ağaçlarının oluşturduğu geniş, kısa bir yolun şahane gölgesine doğru yürüdüler; bahçenin ötesine uzanan bu yol, keyif alanlarının bittiği yeri işaret eder gibiydi. Yol. yüksek sütunlu alçak bir taş duvarın

sonunda görünen manzaradan başka herhangi bir yere çıkmıyordu; bu duvar, görünüşe bakılırsa, eve giriş görüntüsü vermek üzere yapılmıştı ancak giriş hiçbir zaman oradan olmamıştı. Böyle bir şekilde son bulması yolu tatsız kılabilirdi ancak yine de hoş bir yürüyüş olmuştu ve sonunda karşılarına çıkan manzara muhteşem güzeldi. Eteğinde Ab-bey'in durduğu hatırı sayılır derinlikteki yamaç, çiftliğin topraklan dışında yavaş yavaş çok sarp bir hal alıyordu; yarım mil ötede epey dik ve büyükçe bir kıyı vardı; ağaçlarla iyice örtülmüş bu kıyının dibinde, gayet iyi ve korunaklı bir biçimde Abbey Değirmeni Çiftliği yerleşmişti, önünde çayırlık vardı ve nehir, hemen çevresinde çok güzel bir kıvnm yapıyordu.

Çok hoş bir görüntüydü bu; gerek göz, gerekse zihin için çok hoştu. İngiliz çayırlan, İngiliz kültürü, İngiliz konforu, insanı bunaltmadan, güneşin parlaklığının altında görülebiliyordu.

Emma ve Bay Weston bu yürüyüş sırasında, kalan herkesin toplandığını gördüler ve Emma bu görüntüye baktığında Bay Knightley ve Harriet'in diğerlerinden ayrılmış olduklarını ve sessizce başı çektiklerini fark etti. Bay Knightley ve Harriet! Tuhaf bir ikili oluşturuyorlardı, ama Emma onlan böyle baş başa görmekten büyük bir mutluluk duydu. Bir zamanlar Bay Knightley, Harriet'le arkadaşlık ettiği için kendisini azarlamıştı, o sıralar Harriet'e fazla nezaket göstermemişti. Şimdi hoş bir konuşma içindeymiş gibi gö-

rünmekteydüer. Bir zamanlar Emma, Harriet'i Abbey Değirmeni Çiftliği'ne böyle yakın bir noktada görmekten üzüntü duyardı, ama artık korkmuyordu. Ona zenginlik ve güzellik katan bütün ilaveleri, zengin otlakları, bu otlaklara yayılmış sürüleri, çiçek açmış meyve bahçeleri ve gökyüzüne yükselen ince dumanıyla, büyük bir emniyet içinde seyredilebilirdi. Emma duvarın orada onlara katıldı ve etrafı seyretmekten çok, konuşmaya daldıklarını gördü. Bay Knightley, Harriet'e tarım yöntemleri ve benzeri konularda bilgi veriyordu ve Emma'ya sanki, "Bunlar benim ilgilendiğim konular. Bu konularda Robert Martin'i hatırlatmaya çalıştığım düşünülmeksizin konuşma hakkına sahibim," diyen bir gülümsemeyle baktı. Emma da öyle düşünmüyordu zaten. Bu çok geride kalmışü. Robert Martin büyük bir ihtimalle Harriet'i düşünmeyi bırakmıştı. Yol boyunca birkaç virajı birlikte aldılar. Gölge oldukça ferahtı ve Emma için birlikte geçirdikleri bu süre, günün en hoş kısmıydı.

Bundan sonraki uğrakları ev olacaktı; hepsinin içeri girip yemek yemesi gerekiyordu; hep beraber oturup yemekle meşgul olmaya başladılar, ancak Frank Churchill hâlâ gelmemişti. Bayan Weston boş yere bakınıp duruyordu. Genç adamın babası tedirgin olacak bir şey göremiyor ve karısının korkularına gülüyordu, ama Bayan Weston onun siyah kısrağından inişini görmeyi dilemekten hiç vazgeçemiyordu. Frank, her zamankinden çok daha kesin bir biçimde geleceğini

söylemişti. Yengesi şimdi daha iyi durumdaydı, o yüzden onlara kavuşacağı konusunda hiçbir şüphesi yoktu. Ancak Bayan Churchill'in durumu, salonda bulunan çoğu kişinin Bayan Weston'a hatırlatmak istediği gibi, öyle kolay değişkenlik gösterebikyordu ki, yeğenini hayal kırıklığına uğratması gayet akla yakındı ve en sonunda Bayan Weston, Frank Churchill'in gelmesini engelleyen şeyin, Bayan Churchill'in bir hastalık nöbeti olması gerektiğine inanmaya ikna edildi. Bu konu konuşulurken Emma, Harriet'e baktı, genç kız gayet iyi davranıyor, hiçbir duygusunu ele vermiyordu.

Soğuk yemekler bitti ve grup o ana kadar görmemiş oldukları şeyleri de görmek üzere bir kere daha dışan çıktı; eski Abbey balık havuzlannı göreceklerdi, belki de ertesi gün kesilmeye başlanacak olan yoncalara kadar gidecekler ya da ısınıp tekrar serinlemenin tadına varacaklardı. O zamana kadar, nehrin mtubetinin ulaşabileceğini onun bile hayal edemeyeceği, bahçelerin en yüksek kısımlarında kısa yürüyüşünü yapmış olan Bay Woodhouse, daha fazla dolaşmak istemiyordu; kızı da onunla birlikte kalmaya karar verdi.

Böylece belki kocası, Bayan Weston'i, moralinin ihtiyaç duyduğu yürüyüş ve değişiklik için ikna edebilirdi.

Bay Knightley, Bay Woodhouse'un eğlenmesi için elinden gelen her şeyi yapmıştı. Kabartmalar gösteren kitaplar, madalyaların, kameolann, mercanların ve deniz kabuklan-nın durduğu çekmeceler, yaşk arkadaşının

sabahı hoşça geçirmesi için hazırlanmış ve bu nezaketi, mükemmel bir biçimde karşılık bulmuştu. Bayan Weston bütün bunları Bay Woodhouse'a göstermişti ve şimdi o da bütün bunlan Emma'ya gösterecekti; gördüklerinden bütünüyle tat alma ihtiyacı dışmda, bir çocuğa benzer başka bir yanı bulunmadığı için şanslıydı, çünkü yavaş, istikrarlı ve me-todikti. Ancak bu ikinci gözden geçirme başlamadan önce, Emma evin girişini ve bulunduğu yeri daha iyi gözlemleyebilmek için birkaç dakikalığına salona yürüdü; oraya tam varmıştı ki, Jane Fairfax, bir şeyden kurtulmuş gibi görünen bir bakışla, hızla bahçeden içeri [A]irdi. Bavan Woodhouse'la bu kadar er-

_ y---O————

ken karşılaşmayı beklemediği için başta şaşırdı, ama Emma, tam onun ihtiyaç duyduğu insandı.

"Bana bir iyilik yapar mısınız?" dedi. "Benim yokluğumu fark ettiklerinde, eve gittiğimi söyler misiniz? Şimdi gidiyorum. Teyzem saatin ne kadar geç olduğunun da, bizim ne kadar uzun bir süredir evden uzak olduğumuzun da farkında değil, ama eminim bize ihtiyaç olmuştur; o yüzden hemen eve gitme konusunda kararlıyım. Bu konuda kimseye bir şey söylemedim. Çünkü insanlara zahmet ve sıkıntı vermekten başka bir işe yaramayacak. Bazdan havuzlara gittiler, bazılan da ıhlamur ağaçlannın oradaki yola. Onlar dönene kadar yokluğumu fark eden olmaz, geldiklerinde de benim gittiğimi söyleme iyiliğini yaparsınız değil mi?"

"Siz istiyorsanız kesinlikle yapanm, ama

Highbury'ye kadar yalnız başınıza yürümeyeceksiniz değil mi?"

"Evet, yürüyeceğim; ne olacak ki? Hızlı hızlı yürürüm. Yirmi dakika içinde evde olurum."

"Ama çok uzak; böyle yalnız yürünmeyecek kadar uzak. İzin verin babamın hizmet-kân da sizinle yürüsün. İzin verin arabayı çağırtayım. Beş dakika içinde gelir."

'Teşekkür ederim, teşekkür ederim, ama hiçbir biçimde olmaz. Yürümeyi tercih ederim. Hem yalnız yürümekten ben mi korkacağım! Pusa bir süre içinde benim başkalannı korumam bekleniyor!"

Büyük bir heyecanla konuşuyordu ve Emma da gerçek duygularla cevap verdi, "Bu sizin şimdi tehlikeye maruz kalmanız için bir sebep olamaz. Arabayı çağırtmalıyım. Sadece sıcak bile tehlikeli olabilir. Daha şimdiden yorgunsunuz."

Jane Fairfax, "Yorgunum," diye cevap verdi, "ama bu o türden bir yorgunluk değil. Hızlı hızlı yürümek beni canlandıracaktır. Bayan Woodhouse, hepimiz zaman zaman ruhen yorulmanın ne demek olduğunu biliriz. İtiraf etmeliyim ki benim ruhum yorgunluktan bitap düştü. Bana gösterebileceğiniz en büyük nezaket gitmeme izin vermek ve gerektiğinde benim gittiğimi söylemek olacaktır."

Emma ona itiraz etmek için söyleyecek başka söz bulamadı. Her şeyi görmüştü ve onun duygulannı hissedince, evden hemen ayrılmasına önayak oldu ve ancak bir arkadaşın hissedebileceği şevkle oradan güven

içinde ayrılmasını seyretti. Jane Fairfax'in ayrılırken kendisine bakışları şükran doluydu ve son sözleri, "Ah! Bayan Woodhouse, bazen yalnız olmak ne kadar büyük bir rahatlık! " olmuştu; bu sözler, sanki fazlasıyla yüklenmiş bir kalbin patlamasıydı ve belki de onu en çok sevenlere bile sürekli katlanmak zorunda olduğunu ifade ediyordu.

Emma, tekrar salona dönerken, "Gerçekten ev de öyle, teyze de!" dedi. "Sana acıyorum. Ve onlann yaşattığı dehşeti ne kadar içtenlikle açığa vurursan o kadar seveceğim seni."

Frank Churchill odaya girdiğinde Jane gi-deU çeyrek saat olmamışü ve onlar da duvarda bulunan resimlere, Venedik'teki San îvîar-ko Meydanı'nın bazı görüntülerine bakıyorlardı. Emma onu düşünmüyordu, düşünmeyi unutmuştu, ama onu gördüğüne çok memnun olmuştu. Bayan Weston rahatlayacaktı. Siyah kısrak suçsuzdu; genç adamın gecikmesinin sebebi olarak Bayan Churchül'i gösterenler haklı çıkmışlardı. Hanımefendinin hastakğındaki geçici bir artış sebebiyle gecikmişti; birkaç saat süren sinirsel bir nöbet geçirmişti ve genç adam epeyce bir süre oraya gelme fikrinden tamamen vazgeçmişti; eğer saatin ne kadar geç olduğunu ve bu sıcakta at sürmenin insanı ne kadar bunalttığım önceden bilseydi, inanıyordu ki gelmemesi gerekirdi. Hava çok sıcaktı, hiç bu kadar sıcak bir hava yaşamamıştı -neredeyse evde kalmadığına pişman olmuştu- hiçbir şey onu sıcak kadar rahatsız etmiyordu, her türlü soğuğa dayanırdı, ama sıcak dayanılmazdı ve Bay Wo-

odhouseün ateşinin kalıntılarından mümkün olan en uzak mesafede bir yere oturdu, acınacak bir durumda görünüyordu.

Emma, "Eğer kımıldamadan otururs anız kısa bir süre içinde ferahlarsınız," dedi.

"Ferahlar ferahlamaz geri döneceğim. Asımda gelmesem de olurmuş, ama gelmem o kadar büyük bir mesele haline getirildi ki! Hepiniz biraz sonra sanınm gideceksiniz, bütün parti dağılacak. Gelirken biriyle karşılaştım zaten! Böyle bir havada gelmek delilik-miş! Tam bir delilik!"

Emma onun dediklerini dinledi, ona baktı ve kısa bir süre içinde Frank Churchill'in durumunu en iyi tarif edecek kelimenin huysuzluk olduğunu algıladı. Bazı insanlar sıcakta hep öfkeli olurlardı. Frank Churchill'in bünyesi de böyle olabilirdi ve Emma, yiyip içmenin böyle şikâyetlere genellikle en iyi çare olduğunu bildiğinden, genç adama soğuk bir şeyler içmesini tavsiye etti; yemek odasmda her şeyden bol bol bulabilirdi ve genç kız, sevecen bir hareketle kapıyı işaret etti.

Hayır, yemeyecekti, aç değildi, yemek yemek onu daha da terletirdi. Ancak iki dakika içinde, kendi iyiliği için yumuşayarak ladin birasıyla ilgili bir şeyler mınldanarak oradan uzaklaştı. Emma bütün dikkatini tekrar babasına verirken düşünüyordu.

"Ona artık âşık olmadığım için çok memnunum. Sıcak bir gün yüzünden bu kadar huysuzlaşan bir erkek hoşuma gitmez. Ancak, Harriet'in o tatlı, ferah tabiatı böyle şeyleri kaldınr."

-531-

Frank Churchill rahat rahat oturup yemek yiyecek kadar bir süre oradan ayrılmıştı ve geri döndüğünde çok daha iyiydi -epeyce de serinlemişti- ve daha terbiyeüydi -eski haline dönmüştü- babayla kızın yalanma bir sandalye çekip onlann meşgul olduklan şeylere ilgi gösterebilecek ve makul bir biçimde, bu kadar geç geldiği için hayıflanabilecek hale gelmişti. Çok iyi ruh hali içinde değildi, ama düzelmeye çalışıyordu ve en sonunda gayet hoş bir biçimde saçma şeylerden bahsedebilecek bir hale geldi. İsviçre manzarala-nna bakıyorlardı.

"Yengem iyileşir iyileşmez yurtdışına gideceğim," dedi. "Bu yerlerden birkaçını görmeden içim rahat etmeyecek. Bir gün gelecek mutlaka benim çizdiğim resimlere bakacaksınız - benim yolculuk anılanını ya da şiirimi okuyacaksınız. Kendimi gösterecek bir şeyler yapacağım."

"Bu olabilir, ama İsviçre resimleriyle olmaz. İsviçre'ye asla gitmeyeceksiniz. Dayınız ve yengeniz İngiltere'den aynlmanıza asla izin vermez."

"Onlan da gitmeye ikna edebilirim. Yengeme sıcak bir iklimde yaşamasını tavsiye edebilirler. Hepimizin yurtdışına gideceğimiz konusunda güçlü bir beklentim var. İnanın bana, böyle geliyor. Bugün, kısa bir süre sonra yurtdışında olacağım kuvvetle içime doğuyor. Benim yolculuk yapmam gerek. Böylesine hiçbir şey yapmadan durmaktan bıktım usandım. Bir değişiklik istiyorum. Ciddiyim Bayan Woodhouse, sizin o keskin gözleriniz

-532-

neler hayal ederse etsin -İngiltere'den bıktım- ve elimde olsa yann aynlınm buradan."

"Siz servet ve şımanklıktan bıktınız! Kendinize birkaç zorluk yaratıp burada kalsamz mutlu olamaz mısınız?"

"Ben mi servet ve şımarıklıktan bıktım? Çok yanılıyorsunuz. Ben kendimi ne servet sahibi, ne de şımank biri olarak görüyorum. Maddi olan her şeyden süalıyorum. Ben kendimi hiç de şanslı biri olarak görmüyorum."

"Yine de buraya ilk geldiğiniz zamanki kadar mutsuz değilsiniz. Gidip biraz daha yiyip için, o zaman kendinizi tamamen iyi hissedeceksiniz. Bir dilim daha soğuk et, bir bardak Madeira ve su, size iyi gelecektir."

"Hayır, diğerlerinin arasına kanşmaya-cak, sizin yarımızda oturacağım. Siz benim derdimin en iyi devasısınız."

"Yann Box Tepesi'ne gidiyoruz, siz de bize katılırsınız. İsviçre değil, ama bir değişikliğe böyle çok ihtiyaç duyan genç biri için hiç de fena sayılmaz. Kalıp bizimle oraya gidecek misiniz?"

"Hayır, kesinlikle kalmayacağım; akşam hava serinlesin, eve döneceğim. "

"Ama yann sabah hava serinlesin tekrar gelirsiniz."

"Hayır, o kadar yolu gelmeye değmez. Eğer gelirsem huysuzlaşırım."

"O zaman lütfen Richmond'da kalın."

"Ama eğer kalırsam daha da huysuz olurum. Hepinizin bensiz orada olduğunuzu düşünmeye dayanamam."

"Bunlar sizin çözmeniz gereken zorluklar.

Ne kadar huysuz olacağınıza kendiniz karar verin. Ben daha fazla ısrar etmeyeceğim."

Artık ekibin kalan kısmı dönmeye başlamıştı, kısa bir süre içinde hepsi toplanacaklardı. Bazıları Frank Churchill'i görünce büyük bir neşe hissettiler; diğerleri durumu büyük bir sükûnetle karşıladılar, ama Bayan Fairfax'in gidişi herkeste bir sıkıntı ve rahatsızlık yaratmışü. Artık herkesin gitme vakti gelmişti, konu böylece toparlandı ve ertesi günkü planlarla ilgili son bir kısa düzenlemeden sonra ayrıldılar. Frank Churchill'in kendisini dışarıda tutma yönündeki o küçük eğilimi o kadar büyümüştü ki, Emma'ya son söylediği sözler, "Peki; eğer siz partiye katılmamı isterseniz kalırım," oldu.

Emma kabul ettiğini, gülümseyerek ifade etti; Frank Churchill'in ertesi akşamdan önce geri dönmesini Richmond'dan çağınlmasm-dan daha az öneme sahip hiçbir şey sağlayamazdı.

XLIII

Box Tepesi'ne gitmek için çok uygun bir gündü; bütün diğer dışsal düzenlemeler, rahatlık ve dakiklik, bunun hoş bir parti olacağına işaret ediyordu. Hartfield'le papaz evi arasında mekik dokuyan Bay Weston, her şeyi düzenlemişti, herkes tam zamanında hazır oldu. Emma'yla Harriet birlikte gittiler; Bayan Bates'le yeğeni de Elton'larlaydılar; beyler ise at sırtında gittiler. Bayan Weston, Bay Woodhouse'un yanında kaldı. Oraya vardık-

-534-

lannda mutlu olmaları için eksik olan hiçbir şey yoktu. Yedi mili, eğlenecekleri beklentisiyle katetmişlerdi ve oraya ilk vardıkları anda herkes bir hayranlık patlaması yaşadı, ama günün genel özeti düşünüldüğünde bir eksiklik söz konusuydu. Herkeste bir halsizlik, bir ruhsuzluk vardı, bir türlü kaynaşamı-yorlardı ve bu hal bir türlü aşılamadı. Çok fazla gruplara ayrıldılar. Elton'lar birlikte yürüdüler; Bay Knightley, Bayan Bates'le Jane'in refakatini üstlendi; Emma'yla Harriet de Frank Churchill'e aittiler. Ve Bay Weston boşu boşuna birbirleriyle daha iyi uyum sağlamaları için çırpındı durdu. Baştan bu tesadüfen oluşmuş bir bölünme gibi görünmüştü, ama esas itibarıyla hiç değişmiyordu. Nitekim Bay ve Bayan Elton diğerlerine katışmamak için herhangi bir isteksizlik göstermiyorlardı ve ellerinden geldiği kadar uyumlu davranıyorlardı, ama tepede geçirilen iki saat boyunca gruplar arasında, hiçbir güzel planın, soğuk ve hafif yiyeceklerin veya neşeli bir Bay Weston'm gideremeyeceği bir ayrılık ilkesi varmış gibi görünüyordu.

Başta bu Emma için çok sıkıcı olmuştu. Frank Churchill'i hiç böyle sessiz ve ahmak bir halde görmemişti. Duyulmaya değer hiçbir şey söylemiyor, görmeden bakıyor, akimi vermeden hayran oluyor, onun ne dediğini anlamadan dinliyordu. O böyle sıkıcıyken Harriet'in de benzer biçimde sıkıcı olmasında şaşacak bir şey yoktu ve ikisine de katlanmak mümkün değildi.

Oturduklarında durum biraz daha düzel-

-535-

miş; Emma'nm zevkine çok daha uygun bir hale gelmişti, çünkü Frank Churchill konuşmaya başladı, neşelendi ve Emma'yı önemsedi. Gözle görülebilir biçimde bütün dikkatini ona vermişti. Onu eğlendirmek, gözüne hoş görünmek, sanki bütün amacı haline gelmişti ve canlandığına memnun olan, kendisine iltifat edilmesinden rahatsızlık duymayan Emma da neşelenmiş ve rahatlamıştı; bütün dostluğuyla, tıpkı tanışmalarının ilk, en heyecan verici dönemindeki gibi kibarlık etmesi yönünde onu teşvik etti, ama tahminlerine göre artık teşvik etmenin hiçbir anlamı yoktu. Gerçi dışarıdan bakan insanların çoğunun değerlendirmelerinde bu durum, muhtemelen İngilizce 'flört etmek'ten başka hiçbir şekilde ifade edilmeyecek bir görüntü veriyordu. "Bay Frank Churchill'le Bayan Woodhouse birbirleriyle epey flört ettiler." Kendilerini, böyle bir cümleye ve bu cümlenin bir hanım tarafından Maple Grove'a yazılan bir mektupta, bir diğeri tarafından da İrlanda'ya yazılan bir başka mektupta kullanılmasına açık bir duruma getiriyorlardı. Emma, gerçek bir mutluluk sebebiyle neşeli ve kaygısız bir durumda değildi, daha çok, beklediğinden daha az mutlu olduğu için böyleydi. Hayal kırıklığına uğramış olduğu için gülüyordu. Onun kendisine özen göstermesinden hoşlanmasına ve ister dostluk, ister hayranlık, isterse oyunbazlık, yaptığı şey ne olursa olsun bunu aşın derecede makul bulmasma rağmen, kalbini yeniden kazanması mümkün değildi. Onu hâlâ bir arkadaş olarak görüyordu.

-536-

Genç adam, "Bana, buraya gelmemi söylediğiniz için," demişti, "size ne kadar büyük bir teşekkür borçluyum. Siz olmasaydınız bu partide bulunmanın mutluluğunu kaçırmış olacaktım. Dönmeye kesin kararlıydım."

"Evet, çok kızgındınız, neye kızmış olduğunuzu bilmiyorum, yalnızca en iyi çilekleri kaçıracak kadar geç kaldığınızı biliyorum. Ben, sizin hak ettiğinizden daha da kibar bir arkadaş gibi davrandım, ama alçakgönüllüydünüz. Buraya gelmenizin emredilmesi için içten içe adeta yalvardınız."

"Kızgın olduğumu söylemeyin. Yorulmuştum. Sıcak beni bitirdi."

"Bugün hava daha sıcak." "Ben öyle hissetmiyorum. Bugün gayet rahatım."

"Rahatsınız çünkü hâkimiyet altındasınız." "Sizin hâkimiyetiniz altında değil mi? Evet."

"Belki de sizin böyle demenizi istemişimdir, ama ben kendi kendinize hâkim olduğunuzu kastetmiştim. Dün şu ya da bu biçimde sınırlan kırmış, kendi düzeninizin dışına çıkmıştınız, ama bugün yine geri döndünüz; ben her zaman sizin yanınızda olamayacağım için mizacınızın benim değil de, sizin kendi hâkimiyetiniz altında olduğuna inanmak çok daha iyi olacaktır."

"İkisi de aynı kapıya çıkar. Bir neden olmadan benim kendime hâkim olmam mümkün değil. Siz konuşsanız da, konuşmasanız da bana emir veriyorsunuz. Ve hep benimle olabilirsiniz. Hep benimlesiniz."

"Dün saat üçten itibaren. Benim kalıcı etkimin daha önce başlamış olması mümkün değil, yoksa daha önce böyle huysuz bir halde olmazdınız."

"Dün saat üç öyle mi! O, sizin belirlediğiniz bir tarih. Ben sizi ilk defa şubat ayında gördüğümü sanıyordum."

"Kibarlığınıza karşılık vermek gerçekten imkânsız, ama (sesini alçaltarak) bizden başka konuşan kimse yok ve yedi sessiz inşam eğlendirmek için böyle saçma şeylerden bahsetmek gerçekten de fazla oluyor."

Genç adam, neşeli bir yüzsüzlükle, "Ben utanacağım bir şey söylemiyorum ki," diye cevap verdi. "Sizi ilk defa şubat ayında gördüm. Eğer duyabilirlerse Tepe'deki herkes beni duysun. Sesim bir tarafta Mickleham'a, öte tarafta Dorking'e kadar ulaşsın. Sizi ilk defa şubat ayında gördüm." Sonra fısıldayarak, "Dostlarımız aşın derecede aptallar. Onları harekete geçirmek için ne yapalım? Herhangi bir saçmalık iyi iş görür. Konuşacaklar. Hanımlar, beyler, Bayan Woodhouse (ki kendisi nerede olursa olsun her şeyin başıdır) tarafından bana söylemem gerektiği emri verildi: Kendisi hepinizin neler düşündüğünüzü öğrenmek istiyor."

Bazıları gülüp neşeli cevaplar verdiler. Bayan Bates epeyce bir şeyler söyledi; Bayan Elton, Bayan Woodhouse'un baş olması fikri karşısında bozuldu; Bay Knightley'in cevabı en dikkat çekici olandı:

"Bayan Woodhouse hepimizin neler düşündüğümüzü duymak istediğinden emin mi?"

Emma, elinden geldiği kadar aldırmaz bir tavırla gülerek, "Yo! Hayır, hayır!" diye bağırdı, "dünyada istemem. Bu, şu anda en son katlanabileceğim şeydir. Başka herhangi bir şeyi duymayı, hepinizin ne düşündüğünü duymaya tercih ederim. Herkesi deniyorum. Ne düşündüklerini duymaktan korkmayacağım birkaç kişi (Bay Weston'la Harriet'e bakarak) vardır belki."

Bayan Elton, onun hissettiklerini anlarca-sma, "Bu öyle bir şey ki!" diye bağırdı, "ben bunu sorgulama ayrıcalığına sahip olduğumu düşünmem. Gerçi partinin Chaperoriu* olarak... Ben hiç böyle bir çevrede bulunma-

Utııı... iJUgajfi 1AA911-Liııv pc\ı 1111 1 1... vjrcuy lld."

nımlar... Evli kadınlar... "

Mırıldanmaları esas olarak kocasma yönelikti ve o da ona mırıldanarak cevap verdi...

"Çok doğru aşkım, çok doğru. Aynen öyle, gerçekten -duyulmamış şey-, ama işte bazı hanımlar olur olmaz her şeyi söylüyorlar. Bunu bir şaka olarak görüp geçsen çok daha iyi olur. Herkes sana neyin uygun olduğunu biliyor."

Frank, Emma'ya, "Bu işe yaramayacak," dedi. "Çoğu kendilerini hakarete uğramış hissettiler. Onlara bu sefer daha becerikli bir biçimde hitap edeceğim. Hanımlar beyler, Bayan Woodhouse tarafından bana şunu söylemem emredildi; kendisi hepinizin tam olarak ne düşündüğünüzü öğrenme hakkından vazgeçiyor ve yalnızca her birinizden genel an-

Chaperon: Fransızca, genç kızlara eşlik eden yaşlı kadm anlamında.

lamda çok eğlenceli olan bir şey söylemenizi istiyor. Benim dışımda yedi kişisiniz (benim zaten çok eğlenceli olduğumu söylemekten büyük bir memnuniyet duyuyor kendisi) ve her birinizden nesir veya şiir olarak, özgün ya da başkasından duyup tekrarladığınız ya çok akıllıca tek bir şey ya da ortalama akıllıca iki şey veya gerçekten çok sıkıcı olan üç şey söylemenizi istiyor ve her birine içtenlikle güleceğine söz veriyor."

Bayan Bates, "Ah! Çok iyi!" diye bağırdı, "öyleyse tedirgin olmama gerek yok. 'Gerçekten çok sıkıcı üç şey.' Biliyorsunuz, bunu hallederim. Ağzımı açar açmaz üç tane çok sıkıcı şey söyleyeceğimden emin olabilirim, değil mi? (Herkesin bu söylediğini kabul edeceğine oldukça neşeli haliyle emin olarak çevresine bakındı) Hepiniz bu fikirde değil misiniz?"

Emma dayanamadı.

"Ah! Hammefendi, ama bir zorluk olabilir. Beni affedin -ama sayı konusunda sınırlı olacaksınız- bir seferde yalnızca üç tane."

Kendi tavrıyla alay edilmesi karşısında al-danan Bayan Bates, onun ne demek istediğini hemen anlamadı, ama ne söylendiğini anladığında öfkelenmeyi başaramasa da, yüzüne yayılan hafif pembelik bu sözlerin onun canını acıttığım gösterdi.

"Ah! Peki, muhakkak. Evet, Bayan Woodhouse'un ne demek istediğini anlıyorum. (Bay Knightley'e dönerek) Dilimi tutmaya çalışacağım. Demek ki çok tatsız biri oluyorum; yoksa Bayan Woodhouse eski bir dostuna böyle bir şey söylemezdi."

-540-

Bay Weston, "Sizin planınız hoşuma gitti," diye haykırdı. "Gayet uygun, çok uygun. Elimden geleni yapacağım. Ben bir bilmece hazırlıyorum. Bir bilmece kaç puan alır?"

Oğlu, "Düşük; korkarım efendim, çok düşük," diye cevap verdi, "ama hoşgörülü olacağız. Özellikle de ilk adımı atanlara karşı." •

Emma, "Hayır, hayır!" diye bağırdı. "Düşük almaz. Bay Weston'm bilmecesi kendisini ve yanında oturanı temize çıkarır. Gelin efendim, lütfen bilmecenizi duyalım."

Bay Weston, "Zekice olduğundan ben bile şüpheliyim," dedi. "Pek heyecan verici değil, ama buyurun dinleyin. Alfabenin mükemmellik ifade eden iki harfi hangileridir?"

"Hangi iki harf mükemmellik ifade ediyor! Bunu bilmediğimden eminim."

"Ah! Asla bulamayacaksınız. Sen (Emma'ya) eminim asla bulamayacaksın. Sana söyleyeceğim. M ve A harfleri, Em ve A, Emma. Anladın mı?"

Anlayış ve şükran aynı anda geldi. Bu çok vasat bir zekâ ürünü olabilirdi, ama Emma buna çpk güldü ve hoşuna gitti; Harriet'le Frank de öyle. Bu, grubun kalanlarında aynı derecede etki yapmamıştı; bazıları aptal aptal bakmaktaydılar ve Bay Knightley ciddi bir sesle şunu söyledi.

"Bu ne türde akıllıca şeyler istendiğini açıklıyor; Bay Weston kendi açısından çok başarılıydı, ama diğerlerini bir anlamda uyandırdı. Mükemmellik böyle çabuk gelmemeliydi."

Bayan Elton, "Ah! Beni affetmenizi isteye-

-541-

ceğim," dedi. "Ben gerçekten böyle bir şey de-neyemem. Bu tip şeylerden hiç hazzetmem. Bir zamanlar adıma yazılmış bir akrostiş gönderilmişti ve o da hiç hoşuma gitmemişti. Kimden geldiğini biliyordum. İğrenç bir züppe! Kimi kastettiğimi biliyorsunuz (Başıyla kocasını işaret ediyordu). Böyle şeyler Noel zamanı hiç de fena olmuyor, insan ateşin etrafında oturuyor o zaman, ama benim fikrime göre yaz aylarında insan kırlarda doğayı keşfederken çok yersiz kaçıyor. Bayan Woodhouse beni affetsin. Ben her istendiğinde zekice şeyler bulan o insanlardan değilim. Zekiymi-şim gibi de yapmıyorum zaten. Kendi tarzımda epey bir canlılığım var, ama ne zaman konuşup ne zaman dilimi tutacağıma benim karar vermeme

imkân tanınması gerekir. Lütfen bizi geçin Bay Churchill. Bay E.'yi, Knigh-tley'i, Jane'i ve beni geçin. Bizim söyleyebileceğimiz akıllıca şeyler yok; hiç birimizin."

Kocası alaycı tavırla, "Evet, evet, lütfen beni geçin," diye ekledi. "Benim Bayan Woodhouse'u ya da başka bir genç hanımı eğlendire-bilecek hiçbir sözüm yok. Evli, yaşlı bir adam, pek bir işe yaramaz. Yürüyelim mi Augusta?"

"Bütün kalbimle. Bu kadar uzun bir süre tek bir yerde kalmaktan gerçekten yoruldum. Gel Jane, sen de öteki koluma gir."

Ancak Jane bu teklifi reddetti ve kan koca yürüyüp gittiler. Onlan duymayacak kadar uzaklaştıklannda, Frank Churchill hemen, "Mutlu çift!" dedi. "Birbirlerine ne kadar yakışıyorlar! Yalnızca kalabalık içinde oluşan

bir tanışıklıktan sonra evlenebildikleri için ne kadar şanslılar! Sanırım birbirlerini yalnızca birkaç hafta boyunca Bath'ta tanımışlardı! Gerçekten çok şanslılar! Çünkü bir insanın gerçekten nasıl biri olduğu konusunda Bath'ta ya da başka kalabalık bir yerde gerçek bir bilgi edinmek; hiçbir işe yaramaz, hiçbir bilgi elde etmek mümkün değildir. Kadınları kendi evlerinde, kendi ailelerinin arasında, her zaman olduklan halleriyle gördüğünüzde ancak onlar hakkında doğru bir yargıya varabilirsiniz. Bu olmadığı zaman, şansınızı denemiş olursunuz ve genellikle de şansınız yaver gitmez. Kim bilir kaç erkek kısa bir tanışmadan sonra bir kadına bağlanmış ve hayatımn kalan kısmını pişmanlık duyarak geçirmiştir!"

Daha önce kendi arkadaş grubu dışında çok az konuşmuş olan Bayan Fairfax şimdi konuşuyordu:

"Böyle şeyler şüphesiz ki oluyordur." Öksürmek üzere durdu. Frank Churchill söylediklerini dinlemek için ondan tarafa döndü. Ciddi bir ses tonuyla, "Evet, konuşuyordunuz," dedi. Jane Fairfax boğazını temizlemişti, tekrar konuşmaya başladı.

"Ben yalnızca böyle talihsizliklerin zaman zaman hem kadınlann, hem de erkeklerin başına gelmesine rağmen, çok sık yaşandıklarını sanmadığımı söyleyecektim. İnsan acele ve tedbirsiz bir biçimde bağlandığı zaman bu tip şeyler olabilir, ama genellikle daha sonra bu hayatı onaracak zaman bulunur. Bana kalırsa yalnızca zayıf, kararsız kişilik-

1er için (ki onlann mutluluğu da her zaman için şansın insafına kalmıştır) talihsiz bir tanışma sonsuza kadar bir sıkıntı ve baskı olabilir."

Genç adam cevap vermedi; yalnızca bakıyor ve başmı eğerek söylenenleri kabul ettiğini ifade ediyordu ve bu sözlerin hemen ardından canlı bir sesle, "Eh, ben kendi değerlendirmeme o kadar az güveniyorum ki evleneceğim zaman eşimi, benim için birisinin seçmesini ümit ederim. Siz bunu yapar mısınız? (Emma'ya dönerek) Kanını benim için seçer misiniz? Sizin seçtiğiniz herhangi birinden hoşlanacağımdan eminim. Ailenin ihtiyaçlan-nı sız

karşılıyorsunuz, biliyorsunuz (babasına doğru gülümseyerek). Benim için birini bulun. Acelem yok. Onu evlat edinin, eğitin."

"Ve kendime benzeteyim."

"Eğer yapabilirseniz, bunu yapm."

"Çok iyi. Bu görevi üstüme alıyorum. Çok hoş bir kannız olacak."

"Çok canlı ve ela rengi gözleri olmalı. Başka bir şey umurumda değil. Birkaç yıllığına yurtdışına gideceğim ve döndüğümde karımı almak için size geleceğim. Unutmayın."

Emma'nın unutma tehlikesi yoktu. Bu en sevdiği duygulannı harekete geçiren bir görevdi. Harriet tam da tarif edilen yaratık olamaz mıydı? Ela gözler dışında, iki yıl, genç kızı tam onun istediği hale getirmeye yeterdi. Genç adam şu anda aklından Harriet'i geçiriyor bile olabilirdi; bunu kim bilebilir ki? Eğitimi kendisine bırakması bunu ima ediyor gibiydi.

-544-

Jane, teyzesine, "Şimdi efendim," dedi, "Bayan Elton'a katılalım mı?"

"Eğer istersen canım. Bütün kalbimle. Hazır sayılının. Ben zaten onunla birlikte gitmeye de hazırdım, ama şimdi gitsek de olur. Kısa zamanda yetişiriz ona. İşte orada, yok o başkasıymış. O İrlandalı arabadaki gruptan bir hanım, hiç ona benzemiyor. Eh, bence..."

Yürüyüp gittiler, yanm dakika soma Bay Knightley onlan izledi. Yalnızca Bay Weston, oğlu, Emma ve Harriet kalmışlardı ve genç adamın ruh hali artık insanı rahatsız edecek dereceye varmıştı. Emma bile en sonunda iltifat ve neşeden bıkmıştı; diğerlerinden herhangi birisiyle sakin sakin yürüyor olmayı ya da neredeyse yalnız basma oturup, kimse ona bir şey demeden aşağıdaki güzel manzarayı sükûnetle izliyor olmayı diler hale gelmişti. Ara-balann hazır olduğunu bildirmek için onlan arayan hizmetkârlan görmek onu gerçekten çok mutlu etti ve oradan ayrılma hazırlıklan-nın, toparlanmanın gürültüsüne, Bayan Eiton'm kendi arabasının ilk yola çıkan olması konusundaki vesvesesine bile, eve doğru sessiz bir yolculuk yapma hayalini kurarak büyük bir memnuniyeüe katlandı; bu keyif gününün son derece sorgulanır eğlencelerinin sonu gelmişti. Birbirleriyle böylesine uyumsuz insanların oluşturduğu böyle bir plana bir daha dahil olmayacağım ümit ediyordu.

Arabayı beklerken Bay Knightley'i yanı başında buldu. Adam yakınlannda başka kimsenin olup olmadığını görmek için etrafına bakındı ve şunu söyledi:

-545-

"Emma, seninle bir defa olsun alışık olduğun gibi konuşmam gerekiyor: bu büyük bir ihtimalle, bana tanınan bir hak değil, tahammül edilen bir ayrıcalıktır, ama yine de hakkımı kullanmam gerekiyor. Senin yanlış yaptığını görüp itiraz etmeden duramam. Bayan Bates'e karşı nasıl öyle insafsız olabildin? Onun kişiliğinde, yaşmda ve konumunda bir kadma karşı zekâm kullanırken nasıl böyle küstah olabildin? Emma, böyle bir şeyin mümkün olabileceğini aklımın ucundan bile geçirmezdim."

Emma olup biteni hatırladı, yüzü kızardı; üzülmüştü, ama gülüp geçmek istedi.

"Hayır, o lafı etmeden nasıl duıabiliıdim? O durumda kimse dilini tutamazdı. O kadar da kötü değildi. Bence ne dediğimi anlamamıştır."

"Seni temin ederim anladı. Tam olarak ne demek istediğini hissetti. O andan beri bundan bahsediyor. Bu konudan nasıl söz ettiğini duyabilmeni isterdim; nasıl içten ve yüce gönüllü bir biçimde bahsettiğini bir duysan. Kendisiyle birlikte olmak böyle sıkıcıyken baban ve sen, her zaman ona böyle özen gösterebildiğiniz için senin hoşgörüne ne kadar değer verdiğini bir duyabilsen."

Emma, "Ah!" diye bağırdı. "Dünyada ondan daha iyi birinin olmadığını biliyorum, ama izin verin söyleyeyim, iyi olanla gülünç olan, onda en talihsiz bir biçimde birbirlerine karışmış."

Adam, "Karışmış," dedi, "biliyorum ve eğer zengin olsaydı gülünç olanın ara sıra iyi olan-

dan üstün gelmesine, her türden zararsız tuhaflığına izin verir; bu tür davranış serbestlikleri konusunda seninle tartışmazdım. Eğer konumu itibarıyla sana eşit olsaydı... Ama Emma, bunun şu anki durumdan ne kadar uzak olduğunu bir düşün. O yoksul; doğduğu zaman sahip olduğu konfordan daha aşağı bir yere gelmiş ve eğer ileri bir yaşa kadar hayatta kalırsa, daha da geri gidecek. Onun durumu sende merhamet uyandırmak. Çok kötü bir şey yaptın, gerçekten! Sen, onun çocukluğundan beri tanıdığı, gösterdiği ilginin senin için şeref sayılacağı bir dönemden itibaren büyümesini izlediği sen, şimdi, düşüncesiz bir ruh hali içinde, o anın gururuyla ona gülüyor, onu aşağıkyorsun, hem de yeğeninin ve çoğunluğunu (kesinlikle bazılarını) senin davranışlarının yönlendireceği bir topluluk önünde. Bu senin için hiç hoş bir şey değil Emma ve benim için de hoş olmaktan çok uzakta, ama elimden geldiğince sana doğrulan göstermeliyim, göstereceğim de. Elimden geldiği sürece sana doğrulan söyleyeceğim; çok sadık bir akıl hocan olarak ve bir gün senin de bana bugünkünden daha adil davranacağına güvenerek, senin dostun olduğumu ispat edeceğim."

Konuşurlarken arabaya yaklaşmışlardı, araba hazırdı ve Emma tekrar ağzım açmaya vakit bulamadan, Bay Knightley onu elinden tutup arabaya bindirdi. Adam, genç kızın yüzünü öteki tarafa çevirmesine ve dilini tutmasına sebep olan duygulan yanlış yorumlamıştı. Bu hali, kendi kendine karşı duyduğu öf-

kenin, mahcubiyetin ve derin bir üzüntünün karışımıydı sadece. Emma konuşacak halde değildi ve arabaya bindiğinde içinde bulunduğu durumla başa çıkabilmek için bir an geriye yaslandı; adamla vedalaşmadığı, ona bir şey söylemediği, ondan suratı bariz bir biçimde asık olarak ayrıldığı için kendi kendini ayıpladı; durumu değiştirmek için arabadan dışarı elini sarkıtıp seslendi, ama artık çok geçti. Adam arkasını dönmüş ve atlar harekete geçmişlerdi. Emma boş yere arkasına bakmaya devam etti; kısa sürede olağandışı gibi görünen bir hızla tepeden aşağı inen yolu yanlamışlar ve her şey geride kalmıştı. Emma anlatılamayacak kadar sıkılmıştı, neredeyse saklayamayacağı kadar. Hayatı boyunca hiçbir koşulda kendisini bu

kadar sarsılmış, mahcup olmuş, üzülmüş hissetmemişti. Çok ağır bir darbe almış gibiydi. Bay Knightley'in söylediklerinin doğru olduğunu inkâr etmek mümkün değildi. Bunu yürekten hissediyordu. Bayan Bates'e karşı nasrl böyle zalim ve acımasız olabilmişti? Değer verdiği birinin kendisiyle ilgili böyle kötü bir fikir edinmesine nasıl izin vermişti! Hem de adamın yanından, ona karşı duyduğu şükranı ifade etmeden, dediklerine katıldığını söylemeden, sıradan bir nezaket sözü bile etmeden ayrılması ne kadar da ayıp olmuştu!

Geçen zaman, Emma'nın durumunu düzeltmedi. Görünüşe bakılırsa konu üzerinde düşündükçe kendisini daha da kötü hissediyordu. Hayatında hiç bu kadar üzgün olmamıştı. Neyse ki konuşmasına gerek yoktu.

Arabada yalnızca Harriet vardı, anlaşılan o da pek iyi bir ruh hali içinde değildi, yorulmuştu ve sessiz kalmaya niyetli görünüyordu; Emma, eve kadar yolun neredeyse tamamı boyunca yanaklanndan gözyaşlarının sü-züldüğünü hissetti, bu, zaten olağanüstü bir durum olduğu için onlan silme zahmetine bile girmedi.

XLFV

Box Tepesi'ne gitme planının kötü bir düşünce olduğu bütün gece Emma'nın aklından hiç çıkmadı. Diğerlerinin bunu nasıl değerlendirdiğini bilemiyordu. Onlar, birbirinden farklı evlerinde, birbirinden farklı tarzlanyla bugünü zevkle anıyor olabilirlerdi, ama onun açısından tamamen kötü, hiçbir biçimde bir mutluluk sağlayamayan ve hatırladığında nefreüe dolduğu başka bir gün daha olmamıştı. Babasıyla tavla oynayarak geçireceği bütün bir gece, bunun yanında mutluluk pı-nan sayılırdı. Hatta böyle bir gecede, gerçekten keyif vardı çünkü orada, yirmi dört saatin içinde en tatlı olanlan babasının rahaü için feda etmekteydi; babasının kendisine olan düşkünlüğünün ve güveninin derecesine layık olmak mümkün değilse de genel davra-nışlan itibanyla sert bir kınamayı da hak etmediğim hissediyor, bir kız evlat olarak kalpsizlik etmediğini umuyordu. Kimsenin ona, "Babana karşı nasıl böyle duygusuz olabiliyorsun? Elimden geldiği sürece sana doğrula-n söylemeliyim, söyleyeceğim de," diyemeye-

ceğini umuyordu. Bayan Bates, bir daha asla.... hayır, asla! Eğer gelecek günlerde ona göstereceği ilgi, geçmişi silebilirse, Emma da affedilmeyi ümit edebilirdi. Sık sık dikkatsiz davranmışü, vicdanı ona böyle söylüyordu; belki davranışlarında değil, ama düşüncelerinde dikkatsizdi; insanları hor görüyor, onlara kabalık ediyordu, ama bundan sonra böyle davranmaması gerekiyordu. Gerçek bir tövbenin sıcaklığıyla hemen ertesi sabah Bayan Bates'i ziyaret edecekti ve onun açısından bu, düzerdi, eşit ve kibar bir Uişlrinin başlangıcı olacakü.

Sabah olduğunda en az akşamki kadar kararlıydı, gitmesine engel olacak bir şey çıkmaması için erken bir saatte yola koyuldu. Yolunun üzerinde Bay Knightley'e rastlamasının olmayacak bir şey olmadığım aklından geçirdi belki de ziyaretini yaparken gelirdi. Buna da bir itirazı yoktu. Pişmanlığının başkaları tarafından da görünmesinden utanmıyordu. Bir yandan yürürken bir yandan da Donwell'i tarıyordu, ama onu görmedi.

"Hanımların hepsi evde." Daha önce bu sesi duyduğunda hiç sevinmemişti, girişten geçip merdivenleri çıkış nedeni hiç keyif vermemişti; hep belirU bir zorunluluğu yerine getirmek için buraya gelmiş ve ancak ziyaret sırasında oluşan gülünç bir durumdan keyif almayı düşünmüştü.

Kapıda görünmesi bir patırtı yarattı, oldukça büyük bir panik yaşandı ve konuşmalar ve Bayan Bates'in sesini duydu, acele bir şey yapılması gerekiyordu; hizmetçi kork-

muştu, tedirgin görünüyordu; bir saniye beklemekten bir şey çıkmayacağını, sıkılmayacağını ümit ediyordu ve sonra hizmetçi onu odaya, olması gerekenden daha erken soktu. Görünüşe bakılırsa gerek teyze, gerekse yeğen, bitişikteki odaya kaçmaya çalışıyorlardı. Aşırı derecede hasta görünen Jane'i açık bir biçimde görebildi ve kapı, onlann ardından kapanırken Bayan Bates'in, "Peki canım, senin yatak döşek yattığım söylerim; hastasın zaten," dediğini duydu.

Zavallı yaşlı Bayan Bates, her zamanki gibi kibar ve yüce gönüllüydü; sanki olup biteni tam olarak anlamıyormuş gibi görünüyordu.

"Korkanm Jane hiç iyi değil," dedi, "ama bilmiyorum, bana onun iyi olduğunu söylüyorlar. Sanınm kızım birazdan burada olacak Bayan Woodhouse. Umanm kendinize oturacak bir koltuk bulabilirsiniz. Keşke Hetty koltuklardan birini içeri götürmeseydi. Ben pek bir şey yapamıyorum... Oturacak bir koltuk buldunuz mu efendim? İstediğiniz yerde oturabilirsiniz? Eminim kızım birazdan burada olacaktır."

Emma onun geleceğini umuyordu. Bir an Bayan Bates'in kendisinden uzak durmasından endişelendi, ama kısa bir süre sonra içeri girdi. "Onun bu kibarlığı karşısında mutlu ve müteşekkir"di, ama Emma'nın vicdanı, onun her zamanki neşeli konuşkanlığından eser bile olmadığını söyledi, bakışı ve davra-nışlan daha tedirgindi. Emma, Bayan Fairfax'in durumunu dostane bir biçimde sorarsa

eski duyguların tekrar oluşabileceğini umuyordu. Görünüşe bakılırsa bu etki hemen sağlanmıştı.

"Ah! Bayan Woodhouse ne kadar naziksiniz! Sanırım haberi duydunuz ve bizi neşelendirmek için geldiniz. Gerçi bu bana neşeli bir şeymiş gibi gelmiyor (gözlerini kırpıştırarak birkaç damla gözyaşını savuşturdu), ama bu kadar uzun bir süre birlikte olduktan sonra ondan ayrılmaya çalışmak bizim için çok zor olacak; bütün sabah yazı yazdığı için şu anda korkunç bir baş ağrısı çekiyor; biliyorsunuz, Albay Campbell ve Bayan Dixon'a uzun mektuplar yazması gerekti. 'Canım,' dedim, 'kendini kör edeceksin.' Çünkü sürekli olarak gözleri yaşlıydı. İnsan bilemiyor, bilemiyor işte. Bu büyük bir değişiklik. Aslında son derecede talihli -sanırım daha önce hiç iş aramamış genç bir kız böyle bir iş teklifiyle hiç karşılaşmamıştır- bizim böylesine şaşırtıcı bir biçimde büyük bir talihe karşı nankör olduğumuzu düşünmeyin Bayan Woodhouse, (yine gözyaşlarını saklamaya çalışarak), ama zavallı canım benim! Nasıl bir baş ağnsı çektiğini görseydiniz. İnsan büyük bir acı içindeyken, başına gelen olumlu bir

şeyi hak ettiği gibi değerlendiremiyor. O kadar siklon bir halde ki. Onu gören biri, böyle bir iş bulduğu için ne kadar memnun ve mutlu olduğunu dünyada bilemez. Sizin yanınıza çıkamadığı için onu bağışlarsınız -çıkamıyor-odasına gitti, yatmasını istedim. 'Canım,' dedim, 'senin yattığını söyleyeceğim', ama yatmıyor ki, odasında dolaşıp duruyor, artık

-552-

mektuplannı yazdığına göre kısa zamanda iyi olacağmı söylüyor. Sizi göremediğine çok üzülecek Bayan Woodhouse, ama siz büyük bir incelik göstererek umarım onu bağışlarsınız. Kapıda beklediniz -çok utandım-, ama biraz karışıklık oldu çünkü nasüsa kapının vurulduğunu duymadık ve siz merdivenlere gelene kadar birinin geldiğini anlamadık. Ben, 'Herhalde Bayan Cole'dan başkası değildir,' dedim, 'İnanın bana. Bu kadar erken başka hiç kimse gelmez.' Jane de, 'Eh,' dedi, nasılsa bir zaman olacaktı, öyleyse şimdi olsun.' Sonra Patty gelip sizin geldiğinizi söyledi. 'Ah!' dedim, 'Bayan Woodhouse'mus. Eminim onu görmek hoşuna gider.' O da, 'Kimseyi görecek halim yok,' dedi; kalkmış gidiyordu, sizi o yüzden beklettik. Bu yüzden çok üzgünüz ve utanıyoruz. 'Eğer gitmen gerekiyorsa canım,' dedim, 'gitmelisin, senin yattığını söylerim.'"

Emma olup bitenle büyük bir içtenlikle ilgilenmişti. Jane'e karşı tavrı değişmişti; kalbi uzun bir süredir Jane'e karşı daha sıcak duygularla doluydu ve onun şimdi çektiği acıların betimlenmesi, onu önceki nefret dolu şüphelerden uzaklaştırmış ve yüreğini acıma duygusuyla doldurmuştu; geçmişin daha az adil ve daha az kibar olan çeşidi duygularım hatırlamak, Jane'in Bayan Cole ya da daha yakın başka bir dostlarını beklerken kendisini görmeye katlanamamasmın doğal olduğunu kabul etmesini sağlıyordu. Emma hissettiği gibi, üzüntülü ve endişeli konuştu; Bayan Ba-tes'ten kararlaştırıldığını öğrendiği koşulla-

-553-

nn, mümkün olduğu kadar Bayan Fairfax'in lehine olmasını samimiyetle diliyordu. "Bu hepsi için zor bir deneme olmakydı. Olayın Albay Campbell'ın gelişine kadar erteleneceğini anlamış bulunuyordu."

Bayan Bates, "Çok naziksiniz!" dedi. "Ama zaten siz hep naziksinizdir."

Böyle bir "hep"e dayanması mümkün değildi ve Emma hissettiği korkunç minnettarlıkla başa çıkabilmek için doğrudan sordu.

"Bayan Fairfax'in... Nereye gideceğini sorabilir miyim?"

"Bayan Smallridge diye birinin yanma... Hoş bir kadın... oldukça üst sınıftan... Onun üç küçük kızma bakmak üzere... Hoş çocuklar. Herhangi bir işin bundan daha rahat olması mümkün değildir; Bayan Suckling'in ve Bayan Bragge'in kendi ailelerini saymazsak, ama Bayan Smallridge ikisinin de yakın ar-kadaşıymış ve aynı yerde oturuyor: Maple Grove'dan sadece dört mil uzakta. Jane, Maple Grove'dan yalnızca dört mil uzakta olacak."

"Sanınm Bayan Elton, Bayan Fairfax'in..."

"Evet, bizim iyi kalpli Bayan Elton'ımız. Usanmak bilmez, gerçek bir dost. Bu teklifin reddedilmesine izin vermedi. Jane'in, 'Hayır,' demesine izin vermedi, çünkü Jane bunu ilk duyduğunda (dünden önceki gündü, tam Donwell'da olduğumuz gün); Jane bunu ilk duyduğunda, teklifi kabul etmemeye kararlıydı. Sizin de andığınız sebeplerden dolayı, tıpkı sizin dediğiniz gibi, Albay Campbell gelmeden hiçbir şeyi kesinleştirmemekte karar-

lıydı; hiçbir şey onu şu anda bir yere bağlanmaya ikna edemezdi. Bayan Elton'a da bunu yüzlerce defa söylemişti -ve eminim, ben onun fikrini değiştirebileceğini aklıma bile getirmedim!-, ama o iyi kalpli Bayan Elton, ki hiç yanılmaz, benden daha ileriyi görebildi. Herkes onun gibi kibar bir biçimde ayak direyip Jane'in cevabını kabul etmemeyi beceremez, ama dün teklifin reddedildiğini belirten bir mektubu yazmayacağını gayet açık bir biçimde söyledi ve sonuçta dün akşam Jane'in gidişi ayarlanmıştı. Benim için büyük bir sürpriz oldu! Böyle bir şeyin olabileceği hiç aklıma gelmezdi! Jane, Bayan Elton'ı bir kenara çekip hemen ona Bayan Smallridge'in teklif ettiği işin avantajlannı düşündüğünde, bu teklifi kabul etmeye karar verdiğini söyledi. Her şey olup bitene kadar bu işten haberim olmadı."

"Akşamı Bayan Elton'la mı geçirdiniz?"

"Evet, hepimiz, Bayan Elton bizi davet etti. Tepede, Bay Knightley'le dolaşırken öyle kararlaştırmıştık. 'Bu akşamı bizimle geçirmelisiniz,' demişti Bayan Elton, 'Hepinizin gelmesini istiyorum.'"

"Bay Knightley de oradaydı değil mi?"

"Hayır, Bay Knightley değil, o buna baştan itiraz etti; hatta ben onun geleceğini sanmıştım çünkü Bayan Elton onu bırakmayacağım söylemişti, ama gelmedi, annem, Jane ve ben, hepimiz oradaydık; çok hoş bir gece geçirdik. Çok kibar dostlar, biliyorsunuz Bayan Woodhouse, insan her şeye uyum sağlamalı; gerçi sabahki partiden sonra herkes yorgun

düşmüştü. Biliyorsunuz keyif bile bazen insanı yorabiliyor ve kimsenin çok da eğlendiğini söyleyemeyeceğim. Yine de ben hep bunun güzel bir parti olduğunu düşüneceğim ve beni de buna dahil eden bütün dostlarıma karşı son derece şükran duyacağım."

"Sanırım, siz farkında olmadan, Bayan Fairfax gün boyunca bu konuda düşünüp karar veriyormuş."

"Sanırım öyleymiş."

"Gideceği zamanın gelmesi, o ve bütün dostları için acı olacak, ama umarım bu iş bağlantısı mümkün olduğu kadar teselli edici olacaktır, yani ailenin kişiliği ve terbiyesi demek istiyorum."

'Teşekkür ederim, sevgili Bayan Woodhouse. Evet, gerçekten, bu işte dünyada onu mutlu edebilecek her şey var. Bayan Elton'm bütün tanıdıklarının arasında, Suckling'ler ve

Bragge'ler dışmda bu kadar özgür yaşanabi-len, şık başka bir mürebbiye dairesi daha yok. Bayan Smallridge çok hoş bir kadın! Neredeyse Maple Grove'a denk bir yaşam tarzları var ve çocuklara gelince, küçük Suckling'ler ve küçük Bragge'ler dışında başka hiçbir yerde böyle zarif ve tatlı çocuklar olamaz. Jane'e büyük bir saygı ve kibarlıkla davranacaklar! Bu iş keyiften başka bir şey olmayacak! Ve maaşı! Alacağı maaşı size açıklamaya cesaret edemiyorum Bayan Woodhouse. Siz, büyük miktarlara alışık olduğunuz halde Jane gibi genç bir insana bu kadar büyük bir miktar verilmesine inanamayacaksınız."

Emma, "Ah, efendim!" diye haykırdı, "Eğer

diğer çocuklar da benim çocukluğumda olduğum gibiyseler, henüz duymadığım miktarın beş katının bile böyle durumlarda bileğin hakkıyla kazanıldığına inanırım."

"Çok soylu fikirleriniz var!"

"Bayan Fairfax sizden ne zaman ayrılacak?"

"Çok yakında, gerçekten çok yakında; bu da işin en kötü yanı. On beş gün içinde. Bayan Smallridge'in acelesi var. Zavallı anneciğim buna nasıl dayanacağını bilemiyor. O yüzden bunu aklından uzaklaştırıp, 'Hadi anneciğim, artık bunu düşünmeyelim,' diyorum."

"Bütün dostları onu kaybettikleri için büyük üzüntü duyuyorlardır; Albay ve Bayan Campbell, Bayan Fairfax'in onlann dönüşünden önce bir iş bulduğunu duyduklannda üzülmeyecekler mi?"

"Evet, Jane üzüleceklerine emin olduğunu söylüyor, ama yine de bu öyle bir iş ki, reddetme hakkını görmüyor kendinde. Bayan Elton'a söylemekte olduğu şeyi bana ilk söylediğinde ve aynı dakikada Bayan Elton beni tebrik etmek üzere geldiğinde bir an çok şaşırdım! Daha çay içilmemişti -durun- hayır, çaydan önce olamaz çünkü tam iskambil oynamaya gidiyorduk, ama yine de çaydan önceydi çünkü şöyle düşündüğümü hatırlıyorum... Yo! Hayır şimdi hatırladım; çaydan önce başka bir şey olmuştu, ama bu değil. Bay Elton tam çaydan önce odadan dışan çağınldı, ihtiyar John Abdy'nin oğlu onunla konuşmak istiyordu. Zavallı ihtiyar John;

ona büyük saygım var; tam yirmi yedi sene zavallı babama kâtiplik yapü ve şimdi zavallı ihtiyar adam, yatağa bağlı, eklemlerinde romatizmal gut var, çok kötü bir durumda. Bugün gidip onu görmem gerekiyor ve eminim eğer dışan çıkabilirse Jane de gelir. Zavallı John'ın oğlu, semt yardırman ile ilgili Bay Elton'la konuşmak üzere gelmiş: Kendisi Crownin başı olarak, hali vakti yerinde bir adamdır; kendisi seyis, ama yine de biraz yardım almadan babasına bakamıyor; böylece Bay Elton geri geldiğinde, seyis John'ın kendisine söylediği şeyleri anlattı bize ve sonra laf döndü dolaştı iki tekerlekli arabanın Bay Frank Churchill'i Richmond'a götürmek için Randalls'a gönderilişine geldi. Çaydan önce olan şey buydu. Jane, Bayan Elton'la çaydan sonra konuştu."

Bayan Bates, bu durumun kendisi için ne kadar yeni bir şey olduğunu söyleme fırsatını Emma'ya verecek gibi değildi, ama Bay Frank Churchill'in gidişinin aynntılanndan habersiz olabileceğini varsaymadığı halde, bunlan uzun uzun anlattı; Emma'nın biliyor olması herhangi bir sonuç doğurmuyordu.

Bay Elton'm seyisin ağzıyla Randalls'taki hizmetkârlardan öğrendiği, Box Tepesi'ndeM partiden dönmelerinden hemen sonra Rich-mond'dan bir ulağm geldiğiydi. Gerçi bu ulağın gelmesi hemen hemen bekleniyordu; Bay Churchill, yeğenine birkaç satırla Bayan Churchill'in genel durumunu anlatmış ve gelişini ertesi sabahtan daha ileriye ertelememesini istemiş, ama Bay Frank Churchill hiç bek-

lemeden, hemen eve gitmeye karar vermişti. Ati soğuk almış gibi göründüğü için, Tom hemen Crown'daki iki tekerlekli arabayı almaya gönderilmiş, seyis de dışan çıktığında onun geçtiğini görmüştü; çocuk düzgün bir hızla gidiyor ve arabayı çok istikrark bir biçimde sürüyordu.

Bütün bunlarda insanı şaşırtacak ya da ilgisini çekecek bir şey yoktu ve sadece o anda zihnini meşgul eden konuyla birleştiği için Emma'nm dikkatini çekiyordu. Bayan Churchill ile Jane Fairfax'in dünyadaki önemleri arasındaki fark onu çarpmıştı; bir tanesi her şeydi, ötekisi ise hiçbir şey... Orada oturup kadının kaderinin farklılığıyla ilgili düşünüp dururken biknçsiz bir biçimde gözlerini bir yere diktiğini fark etmemişti; ta ki Bayan Bates, onu uyarana dek:

"Ah; neyi düşündüğünüzü görüyorum, piyano forté'yi. Ona ne olacak? Çok doğru. Zavallı sevgili Jane de tam şimdi bundan bahsediyordu. 'Gitmelisin,' dedi. 'Seninle ayrılmamız gerekiyor. Burada hiçbir işin yok... Gerçi kalsın,' dedi, 'Albay gelene kadar burada kalsın. Onunla bu konuda konuşurum; benim için gerekli düzenlemeleri yapar; benim bütün sorunlanmı çözmeme yardımcı olur.' Ve inanıyorum ki hâlâ bunun onun mu, kızının mı hediyesi olup olmadığını bilmiyordu."

Artık Emma piyanoyla ilgili düşünmeye mecbur kaldı; eskiden yaptığı hayali ve adaletsiz tahminleri hatırlamak o kadar tatsızdı ki, çok geçmeden ziyaretinin yeterince uzun olduğuna inanma iznini kendine tanıdı. Ger-

çekten hissettiği bütün iyi dilekleri, ifade etmeye cesaret edebildiği her şeyi tekrarladıktan sonra oradan ayrıldı.

XLV

Dalgın dalgın eve yürürken Emma'mn düşüncelerini bölecek hiçbir şey olmadı ama salona girdiğinde, onu canlandırıp kendine getirecek kişileri buldu. Yokluğunda Bay Knightley ve Harriet gelmişler, babasıyla oturuyorlardı. Bay Knightley hemen ayağa kalktı ve her zamankinden daha ciddi görünmeye karar verdiği belli olan bir tavırla şunları söyledi:

TARAYAN VE DÜZENLEYEN: Oz Büyücüsü (OZ.)

www.bizimkosemiz.com

"Seni görmeden gitmeyecektim, ama fazla zamanım yok; o yüzden hemen gitmem gerekiyor. Londra'ya gidiyorum, John ve Isabel-la'yla birkaç gün geçireceğim. Kimsenin hissetmediği 'sevgiler' dışında göndereceğin ya da söyleyeceğin bir şey var mi?"

"Hiçbir şey yok, ama bu ani bir plan değil mi?"

"Evet, ama aslında bir süredir bunu düşünüyordum."

Emma, onun kendini affetmediğinden emindi; adam kendisi gibi görünmüyordu. Ancak zamanla tekrar arkadaş olabilirlerdi. Sanki gitmeye niyetliymiş gibi ayakta duruyordu, ama babası sorularına başladı.

"Peki canım; oraya salimen varabildin mi? Benim kıymetli eski arkadaşım ve kızı nasıldılar? Onlara gittiğin için pek memnun olduklarını sanıyorum. Sevgili Emma, Bayan

Bates'lere gitti de, Bay Knightley, zaten size daha önce de söylemiştim. Onlara her zaman çok özen gösterir."

Babasmın bu haksız övgüsü karşısında Emma kızardı; anlamlı bir şekilde gülümseyip başını sallayarak Bay Knightley'e bakü. Görünüşe bakılırsa birden Emma'nın lehine yüzünde bir ifade belirdi; sanki adamın gözleri onun bakışlarından gerçeği almışü ve genç kızın tüm duygulan bir anda fark edilmiş ve kıymetlendirilmişti. Adam Emma'ya saygı dolu bir bakışla bakıyor, onu çok sıcak bir biçimde takdir ediyordu. Genç kıza karşı sıradan dostluğun çok ötesine geçen bir hareket yaptı. Kızın elini ellerine aldı; -Emma ilk hareketi yapanın kendisi olup olmadığı konusunda net bir şey söyleyemiyordu- belki de elini adama o uzatmış olabilirdi, ama Bay Knightley, onun elini aldı, sıkü ve tam du-daklanna götürme noktasına gelmişti ki, o sırada aniden aklına bir şey gelmiş gibi kızın elini bıraktı. Neden böyle bir tereddüt geçirdiğini, her şey olup bitmişken neden fikrini değiştirdiğini Emma algılayamıyordu. Tereddüt etmeseydi daha uygun bir davranış olacaktı. Ancak niyetinin ne olduğu su götürmezdi. Genelde tavırlannda çok az zarafet taşıdığı için ya da başka bir nedenden, Emma, ona hiçbir şeyin bu kadar yakışmadığını düşündü. Bu hareketi o yaptığında çok sade, ama yine de çok vakur bir davranış oluyordu. Emma elinde olmadan bu teşebbüsü büyük bir muüulukla karşıladı. O kadar gerçek bir dostluğu anlatıyordu ki... Bay Knighüey he--561-

men ardından yanlarından ayrıldı ve gitti. Her zaman, kararsızlık ya da lafı uzatmak nedir bilmeyen bir zihnin aceleciliğiyle hareket ederdi, ama bu sefer, her zamankinden daha ani bir şekilde kalkmış gibi görünüyordu.

Emma, Bayan Bates'e gittiğine pişman değildi, ama oradan on dakika daha erken ayrılmış olmayı isterdi; Bay Knightley le Jane Fairfax'in yeni başlayacağı işini konuşmak büyük bir zevk olurdu. Bay Knightley'in Brunswick Meydanı'na gitmesine de üzülecek değildi, çünkü oraya yapacağı ziyaretin nasıl mutluluk yaratacağım biliyordu, ama bu ziyaret daha iyi bir zamanda gerçekleşebilir ve kendisi bundan çok daha önce haberdar edilebilirdi; o zaman daha hoş olurdu. Gerçi iki arkadaş gibi ayrılmışlardı, Emma, adamın yüzündeki ifadenin anlamı ve tamamlayama-dığı o kibar hareketle ilgili olarak yanılmış olamazdı; bütün bunlar onun

kendisiyle ilgili tekrar iyi şeyler düşündüğünü, kendisine inandığını belirtmek için yapılmıştı. Adamın yarım saattir onlarla biriikte oturmakta olduğunu öğrenmişti. Kendisinin daha önce eve gelememiş olması çok üzücüydü!

Babasının düşüncelerini, Bay Knightley'in Londra'ya aniden, üstelik de at sırtında gitmesinin verdiği hoşnutsuzluktan uzaklaştırmak ümidiyle -bütün bunların hepsinin çok kötü olacağını biliyordu- Emma, ona, Jane Fairfax'le ilgili aldığı haberleri anlattı. Bunun yapacağı etkiye duyduğu güvende haklı çıkmıştı; bu konu babasının endişelerini dindirmekte faydalı olmuş, onu rahat--562-

sız etmeden ilgisini çekmişti. Jane Fairfax'in mürebbiye olarak çalışmak üzere gideceği, uzun bir süredir bildiği bir şeydi; bundan neşe içinde bahsedebilirdi, ama Bay Knightley'in Londra'ya gidişi, beklenmedik bir darbe olmuştu.

"Gerçekten de onun böyle rahat bir yere yerleşmiş olduğunu duymaktan büyük bir memnuniyet duydum canım. Bayan Elton çok iyi huylu ve hoş bir kadın ve onun tanıdıklarının da onun gibi insanlar olduklarına inanıyorum. Oranın kuru bir iklime sahip olmasını dilerim, böylece sağlığı da bozulmaz. Bu konunun birincil öneme sahip olması gerekir; nitekim zavallı Bayan Taylor bizimle kalırken, onun sağlığı benim açımdan birincil öneme sahipti. Biliyorsun camm, Bayan Taylor bizim için ne idiyse Jane Fairfax de bu yeni hanım için öyle olacak. Umanm durumu iyi olur da, bu kadar uzun bir süre o evde yaşadıktan sonra gitmeye kalkmaz."

Ertesi gün Richmond'dan gelen bir haber her şeyi geri plana itmişti. Bir ekspres, Randalls'a gelip Bayan Churchill'in öldüğünü bildirdi! Yeğeni, dönüşünü onunla ilgili bir sebepten hrzlandırma gereği görmediyse de hanımefendi onun eve gitmesinden sonra ancak otuz alü saat yaşayabilmişti. Genel durumunun akla getirdiklerinden çok farklı ani bir nöbet, kısa bir mücadeleden sonra onu alıp götürmüştü. Artık büyük Bayan Churchill yoktu.

Böyle şeyler karşısında nasıl hissediliyorsa öyle hissediliyordu. Herkes belli bir düzeyde

-563-

yasa bürünüp üzüldü; gidene karşı yumuşak duygular beslendi, yaşayan arkadaşlarına ise endişeyle yaklaşıldı ve kısa bir süre içinde onun nereye gömüleceği merak edilmeye başlandı. Altın sarrafı der ki; "Güzel bir kadmın akılsızlıktan beli büküldüğünde, artık ölmekten başka yapacak şeyi kalmamışür; güzel bir kadm beli bükülüp de çirkinleşirse, bunun, onun kötü şöhretini unutturacağma şüphe yoktur." En az yirmi beş yıldır kendisinden nefretle bahsedilen Bayan Churchill de artık merhametle anılır olmuştu. Bir konuda tamamen temize çıkmış durumdaydı. Daha önce hiç kimse onun ciddi bir hastalığı olduğunu kabul etmeye yanaşmıyordu. Bu ölüm olayı, onun kendi kendisine vesvese ettiği, hastalık hastası olduğu, hayali rahatsızlıklarının olduğu ve bencillik ettiği yönündeki bütün suçlamalara bir cevap olmuştu.

Zavallı Bayan Churchill! Çok acı çektiğine hiç şüphe yok; kimsenin tahmin edemeyeceği kadar acı çekiyormuş, hem sürekli sancı çekmek insanın huyunu da sınar. Acı bir olay olmuştu bu -herkes için büyük bir şok- bütün kusurlarına, hatalarına rağmen, Bay Churchill o olmadan ne yapacakü şimdi? Bay Churchill'in kaybı gerçekten çok korkunçtu. Bay Churchill

bunu asla aşamayacaktı... Bay Weston bile başım sallayıp kasvetli bir görünüme bürünüp, "Ah! Zavallı kadın, böyle bir şey kimin aklına gelirdi ki?" dedi ve bu yası mümkün olduğunca şık yaşamaya karar verdi; karısı da geniş etekleriyle oturup içini çekerek bu durumdan ahlaki dersler çıkarttı;

-564-

onun acısını paylaşıyordu; makul, samimi ve tutarlıydı. Bu olayın Frank'i nasd etkileyeceği, ikisinin de aklına ilk gelen düşünceler arasındaydı. Bu Emma'mn da hemen aklına gelen bir düşünce olmuştu. Bayan Churchill'in kişiliğine ve kocasının kederine hayretle, merhametle bakmaktaydı, daha soma biraz daha rahaüamış bir halde Frank'in bu olaydan nasıl etkileneceği konusunun üzerinde durdu; bundan nasıl fayda göreceğini, nasıl özgürleşeceğini düşündü. Genç kız bir anda bu olaydan sonra mümkün olabilecek bütün iyi şeyleri görüverdi. Artık genç adamın Harriet Smith'le aralarında oluşabilecek bir bağlantının karşısında duracak hiçbir şey kalmamıştı. Karısından bağımsızlaştığında, Bay Churchill'den kimsenin korktuğu yoktu; rahat, kolaylıkla yönlendirilebilen bir adamdı, yeğeni onu her konuda ikna edebilirdi. Artık yalnızca yeğenin Harriet'e bağlanmasını dilemeleri gerekmekteydi, çünkü bu konudaki bütün iyi niyetine rağmen Emma, bunun şu ana kadar oluşmuş olduğu konusunda kesin bir şey hissedebilmiş değildi.

Harriet bu olayda son derecede iyi davrandı, kendisine tamamen hâkimdi. Çok parlak ümitlere kapıldıysa bile kimseye hiçbir şey belli etmedi. Emma, onun kişiliğinin böylesine güçlendiğini görmekten büyük bir mutluluk duydu ve bunun sürmesini tehlikeye atabilecek imalardan kaçındı. O yüzden iki genç hanım, Bayan Churchill'in ölümü konusundan karşıklı olarak büyük bir çekingenlikle bahsetmekteydiler.

-565-

Randalls sakinleri Frank'ten kısa mektuplar alıyorlardı, bu mektuplar durumları ve planlan açısından önemli olan şeyleri hemen aktarmaktaydı. Bay Churchill beklenebileceğinden daha iyi bir durumdaydı ve cenazenin Yorkshire'a gönderilmesinden sonra ilk olarak Windsor'daki çok eski bir dostunun evine gitmek üzere yola koyulmuşlardı; Bay Churchill son on yıldır bu dostunu ziyaret etmeye söz verip duruyordu. Şu anda Harriet için yapılacak hiçbir şey yoktu; Emma açısından ise, gelecekle ilgili iyi dileklerde bulunmaktan başka fazla bir şey yapmanın mümkün olmadığı görülüyordu.

Jane Fairfax'e ilgi göstermek çok daha acil bir konuydu çünkü Harriet'in ümitleri yeşerme aşamasındaydı, onunkiler ise solmaktaydı ve Bayan Fairfax'in önünde uzanan bağlantılar, şu anda Highbury'de ona iyi davranmak isteyenlerin bunu geciktirmelerine izin vermeyecek bir durumdaydı. Bu, Emma'nın en büyük dileği haline gelmişti. Daha önce aralannda olan soğuklukla ilgili neredeyse hayatının en büyük pişmanlığını duyuyordu ve bu kadar aydır ihmal ettiği kişi, şu anda her türden saygı ve sevgiye boğmak istediği kişiydi. Ona faydalı olmak, onunla birlikte olmaya değer vermek istiyordu ve ona olan saygısının ve hürmetinin sınanmasını istiyordu. Hartfield'de bir gün geçirmesi için Jane Fairfax'e ısrar etmeye karar vermişti. Bu konuda genç kızı zorlamak için bir mektup yazılmıştı. Daveti reddedildi, üstelik de sözlü bir mesajla. "Bayan Fairfax

-566-

mektup yazacak durumda değildi" ve Bay Perry aynı sabah Hartfield'e uğradığında Jane Fairfax'in -kendi arzusu dışında bile olsa- Bay Perry'nin ziyaret etmesini gerektirecek kadar hasta olduğu anlaşıldı; çok ağır baş ağnlan çekmekteydi ve sinirsel sebepler yüzünden ateşi az da olsa yükselmişti; bu da onun kararlaştınlan tarihte Bayan Smal-lridge'in evinde olması ihtimali konusunda Bay Perry'nin şüpheye düşmesine sebep olmuştu. Şu an için sağlığı tamamen altüst olmuş bir durumdaydı -hiç iştahı yoktu- ailenin en büyük endişesi olan akciğer hastalık-lan açısından endişe verici bir belirti söz konusu değildi, ama yine de Bay Perry'nin içi rahat etmiyordu. Ona kalırsa, Jane Fairfax kabul etmese bile kaldırabileceğinden fazla yük almıştı sırtına. Görünüşe bakılırsa dayanacak gücü kalmamıştı. Bay Perry, genç kızın şu anda yaşadığı evin sinirsel rahatsızlık geçiren biri için uygun bir yer olmadığını gözlemlemekten kendini alamıyordu: her zaman tek bir odaya mahkûmdular; Bay Perry, durumun böyle olmamasını dilerdi; onun iyi kalpli teyzesi, Bay Perry'nin çok eski bir dostuydu ancak bu türden bir hasta için iyi bir refakatçi olmadığını kabul etmek zorundaydı. Özenli ve dikkatli birisi olduğu su götürmezdi; hatta fazla özenli ve dikkatli olduğu bile söylenebilirdi. Bay Perry, Bayan Fairfax'in onlardan iyilikten çok, kötülük görüyor olmasından korkmaktaydı. Emma bütün bunları sıcak bir ilgiyle dinledi; Jane

için gittikçe daha fazla üzülüyor ve ona bir

-567-

biçimde yardımcı olabilmenin bir yolunu bulmak için çırpmıyordu. Onu -birkaç saatliğine bile olsa- teyzesinden uzaklaştırabil-se, bir hava ve yer değişikliği ile ilgili biraz daha makul bir sohbet imkânı tamsa, Jane için iyi olabilirdi. Böylece ertesi sabah ona tekrar yazıp en içten dille, Jane'in istediği herhangi bir saatte, arabasıyla ona uğrayacağını söyledi; Bay Perry'nin, hastasımn yürüyüş yapmaktan kesin fayda göreceği konusundaki fikirlerini ifade ettiğinden de bahsetti. Buna karşılık olarak çok kısa bir mektup aldı. Bayan Fairfax, selamlarını gönderiyor ve teşekkür ediyordu ancak böyle bir yürüyüş için hiç gücü yoktu.

Emma kendi yazdığı mektubun daha iyi bir karşılığı hak ettiğine inanıyordu, ama eşitsizliğin verdiği ürkeklikle kendisinden hoşlanılmadığını açık biçimde ifade eden kelimelerle mücadele etmek mümkün değildi. O yüzden genç kız, anlaşılma ve yardım edilme konusundaki bu isteksizliğe karşı yapacağı en iyi hareketin ne olabileceğini düşündü. Aldığı cevaba rağmen arabayı çağırttı ve Bayan Bates'in evine gitti; Jane'in ona katılmaya ikna olacağmı ümit ediyordu, ama bu da işe yaramadı; Bayan Bates arabanın kapısına kadar gelip şükranlarım sundu ve hava almanın Jane'e büyük fayda sağlayacağı konusundaki fikrine katıldığım bildirdi, -ve bir mesajla yapılabilecek her şey denendi- ama bütün bunlar boşunaydı. Bayan Bates eli boş geri dönmek zorunda kaldı; Jane'i kandırmak pek mümkün görünmüyordu; dışarı çıkması-

-568-

nın önerilmesi bile onu daha da kötü etmeye yetiyordu. Emma, onu görebilmeyi ve Jane'i ikna etmeyi bir de kendisi denemeyi isterdi, ama o daha bu dileğini ima bile edemeden Bayan Bates, Bayan Woodhouse'u hiçbir biçimde içeri almayacağına dair yeğenine söz vermiş olduğunu belli etti. Açıkçası, gerçek şuydu ki, zavallı Jane'in kimseyi görecek hali yoktu -hiç

kimseyi- Bayan Elton'ı reddedemezdi; bir de Bayan Cole bunu başarmıştı ve Bayan Perry o kadar çok şey söylemişti ki, ama onlann dışında Jane hiç kimseyi görmek istemiyordu.

Emma her yere zorla girebilecek olan Bayan Elton'larla, Bayan Perry'lerle ve Bayan Cole'larla birlikte sınıflandırılmak istemiyor; kendisinin de bu konuda bir tercih yapmaya hakkı olmadığım hissediyordu, sadece Bayan Bates'e, yeğeninin neler yediğini ve iştahının ne durumda olduğunu sormakla yetindi; bari bu konuda yardımcı olabilseydi. Zavallı Bayan Bates çok mutsuz olduğu o konuda uzun uzun konuştu; Jane hiçbir şey yemiyordu: Bay Perry besleyici gıdalar yemesini tavsiye etmişti, ama ellerinin altında hiçbir şeyi (ki kimsenin bu kadar iyi komşulannın olması mümkün değildi) cam istemiyordu."

Emma, eve döner dönmez hemen kâhyayı çağınp kilerde neler olduğunu sordu ve çok üstün kalite bir ararot, çok dostane bir mektupla birlikte, hızla Bayan Bates'e yollandı, yollananların geri gönderildiğim öğrenmeden sevgili Jane'in içi rahat etmeyecekmiş, bu kabul edemeyeceği bir şeymiş ve üstüne üstlük

-569-

hiçbir şeye ihtiyacının olmadığının söylenmesi konusunda ısrarhymış.

Emma daha sonra, Jane Fairfax'in, yürüyüş yapmaya hiç gücünün olmadığı bahanesiyle Emma'nın arabasıyla gezmeyi o kadar kesin bir biçimde reddetmiş olduğu gün, Highbury'nin biraz dışındaki otlaklarda dolaşırken görüldüğünü duyunca -her şeyi birleştirip- Jane'in kendisinden herhangi bir biçimde iyilik kabul etmemeye karark olduğundan emin olmaya başladı. Emma buna üzülmüştü, çok üzülmüştü. Kalbi, bu tür bir kızgınlık, hareketlerin tutarsızlığı ve güçlerin eşitsizkği yüzünden daha da üzücü hale gelen bu durum için yas tutmaktaydr; kendisinin doğru dürüst duygulara sahip olabileceğine bu kadar inanılmaması, bir arkadaş olarak kendisine bu kadar az değer verilmesi onu yerin dibine geçiriyordu, ama kendisi iyi niyetinden emindi ve Bay KnighÜey, Jane Fairfax'e yardımcı olabilmek için gösterdiği çabalardan haberdar olsaydı, hatta yüreğinde olanları görebilseydi, bu durumda tasvip etmeyeceği hiçbir şey bulamayacağım söylüyordu kendi kendisine ve bu iki şey onu teselli ediyordu.

XLVT

Bayan Churchill'in vefatmdan on gün kadar sonra bir sabah Emma, Bay Weston'm geldiği bildirilerek aşağıya çağırıldı; Bay Weston, beş dakika bile kalamayacağını ve onunla konuşmak istediğini söyledi. Emma'yı salon kapısmda karşıladı ve doğal ses tonuyla

-570-

yanm yamalak hatırını sorduktan sonra babasma duyurmamak için sesini alçaltarak, "Bu sabah bir ara Randalls'a gelebilir misin? Eğer mümkünse gel. Bayan Weston seni görmek istiyor. Seni görmesi gerekiyor," dedi.

"Yoksa rahatsızlandı mı?"

"Hayır, hayır, öyle bir şey yok; yalnızca biraz heyecanlandı. Arabayı çağırtıp kendisi gelecekti, ama seninle yalnız görüşmesi gerekiyor ve biliyorsun... (Başıyla babasını işaret etti)... Hımm! Gelebilir misin?"

"Kesinlikle. Eğer isterseniz şu an bile gelebilirim. Bu şekilde istediğiniz bir şeyi reddetmek mümkün değil; ama ne olmuş olabilir ki? Gerçekten bir rahatsrzlığı yok değil mi?"

"Bana güven, ama daha fazla soru sorma. Zaman içinde her şeyi öğreneceksin. Hiç akla gelmeyecek bir şey, ama, şşş, şşş!"

Bütün bunların ne anlama geldiğini tahmin etmek Emma için imkânsızdı. Adamın bakışlarından, çok önemü bir şey olduğu anlaşılıyordu, ama arkadaşının sağlığı yerinde olduğu için, tedirgin olmamaya çalıştı ve sabah yürüyüşüne çıkacağım babasına söyledikten sonra, Bay Weston'la ikisi kısa bir süre içinde kendilerini evin drşma aüp, hızlı hızlı Randalls'a yürüdüler.

Giriş kapısını biraz geçtiklerinde Emma, "Şimdi," dedi, "şimdi Bayan Weston'a neler olduğunu anlatın bana."

Adam ciddi bir sesle, "Hayır, hayır," diye cevap verdi. "Bana sorma. Kanma her şeyi ona bırakacağım konusunda söz verdim. O sana her şeyi benden çok daha iyi anlatacak--571-

tır. Sabırsızlanma Emma; kısa bir süre içinde her şeyi öğreneceksin."

Emma dehşetten kıpırdayamaz hale gelmişti, "Neler olup bittiğini anlatın bana!" diye bağırdı, "Aman Tanrım! Bay Weston her şeyi bana bir an önce anlatın. Brunswick Meydanında bir şey oldu değil mi? Biliyorum. Söyleyin bana, ne olduğunu şu anda söylemenizi istiyorum sizden."

"Hayır, gerçekten yanlış düşünüyorsun." "Bay Weston, benimle oynamayın. Hangisi kötü durumda? Size kutsal olan her şey adına rica ediyorum; benden bir şey gizlemeyin." "Sana yemin ederim ki Emma..." "Yemin mi! Neden şerefiniz üzerine yemin etmiyorsunuz? Neden onlardan hiçbirine bir şey olmadığma şerefiniz üzerine yemin etmiyorsunuz? Aman Tanrım! Ailemden birisiyle ilgili olmayan bir şeyin bana böyle söylenmesi neden gereksin?"

Bay Weston, çok ciddi bir sesle, "Şerefim üzerine yemin ederim ki," dedi, "bunun ailenizden birisiyle ilgisi yok. Knightley adındaki herhangi bir insanla en ufak bir ilgisi yok."

Emma, tekrar cesaretini topladı ve yürümeye devam etti.

Bay Weston, "Bunun sana söylenmesinin gerektiğinden bahsetmekle hata yaptım," dedi. "Bu ifadeyi kullanmamam gerekirdi. Hatta seninle ilgili bir şey değil -bu yalnızca beni ilgilendiriyor- yani öyle olduğunu ümit ediyoruz. Hımm! Kısacası sevgili Emma'cığım, tedirgin olmana gerek yok. Bunun tatsız bir şey olmadığım söylemiyorum -ama işler daha da

-572-

kötü olabilirdi- eğer hızlı yürürsek birazdan Randalls'ta oluruz."

Emma, beklemesi gerektiğini anladı; artık bunun için daha az bir çaba göstermesi gerekiyordu. O yüzden daha fazla soru sormayıp yalnızca kendi hayal gücünü çalıştırıp, kısa bir süre içinde bunun bir para meselesi olabileceğini düşündü. Ailenin içinde bulunduğu koşullarda, Richmond'daki son olayın ortaya çıkarttığı tatsız bir şey gün ışığına çıkmış olabilirdi. Hayal gücü sürekli işliyordu. Belki de yarım düzine evlilik-dışı çocuk ortaya çıkmıştı ve zavallı Frank'in parası kesilmişti! Bu çok can sıkıcı bir durum olmasına rağmen kendisi açısından büyük bir ıstırap yaratmazdı. Bu durum heyecanlı bir meraktan fazla bir şey uyandırmıyordu.

Yürürlerken, Emma, "At üstünde giden şu bey de kim?" dedi. Esas olarak Bay Weston'm sırrım açıklayabilmesine yardımcı olmak için konuşuyordu.

"Bilmiyorum. Otway'lerden birisi olmalı. Frank değil, bu Frank değil, seni temin ederim. Onu görmeyeceksin. Şimdiye kadar Windsor yolunu yarılamıştır."

"O zaman oğlunuz sizi görmeye gelmişti?"

"Ah! Evet, bilmiyor muydun? Neyse, neyse, boş ver."

Bay Weston bir an için sessiz kaldı ve sonra çok daha yapmacıklı bir tavırla, "Evet, Frank bu sabah geldi ve hatırımızı sordu," dedi.

Acele acele yürüyerek hızla Randalls'a vardılar. Odaya girerlerken Bay Weston, -573-

"Neyse canım," dedi, "onu getirdim; şimdi umanm daha iyi olursun. Sizi baş başa bırakacağım. Bu işin daha fazla gecikmesinde bir fayda yok. Eğer beni isterseniz fazla uzakta olmayacağım." Ve Emma onun odadan çıkmadan önce daha alçak bir ses tonuyla, "Sözümü tuttum. Ne olup bittiğinden haberi yok," dediğini belirgin bir biçimde duydu.

Bayan Weston öyle kötü görünüyordu ve üstünde öyle endişeli bir hava vardı ki, Emma'nm tedirginliği arttı ve yalnız kalır kalmaz ısrarla sordu.

"Ne oldu sevgili dostum? Anladığım kada-nyla çok tatsız bir şey olmuş; bunun ne olduğunu söyleyin bana. Bütün bu yolu merak içinde geldim. İkimiz de merakta kalmaktan nefret ederiz. Beni daha fazla merakta bırakmayın. Sıkıntınız her ne olursa olsun, ondan bahsetmek size de iyi gelecektir."

Bayan Weston, titreyen bir sesle, "Gerçekten olup bitenle ilgili hiçbir fikrin yok mu?" dedi. "Sevgili Emma'cığım, duyacaklarınla ilgili bir tahminde, bir tahminde bile bulunamıyor musun?"

"Olayın Bay Frank Churchill'le ilgili olduğunu tahmin ediyorum."

"Haklısın. Onunla ilgili ve sana dosdoğru söyleyeceğim; (elindeki işe döndü, sanki tekrar başını kaldırmamaya karar vermişti) bu sabah çok olağanüstü bir işle ilgili olarak konuşmak için buraya geldi. Yaşadığımız şaşkınlığı ifade etmek mümkün değil. Babasıyla bir konuyu konuşmak üzere gelmiş, bir bağlılığı açıklamak üzere... "

-574-

Emma nefesini tuttu. Önce kendisini, sonra Harriet'i düşündü.

Bayan Weston, "Aslında durum bağlılığı da aşmış," diye devam etti, "bir nişan söz konusu. Gerçek bir nişanlanma. Ne dersin Emma, herkes ne diyecek? Frank Churchill'le Bayan Fairfax'in nişanlandığı duyulduğunda neler söylenecek? Ya; evet, uzun bir süredir nişanlılarmış!"

Emma şaşkınlıktan sıçradı ve dehşet içinde çığlık attı.

"Jane Fairfax mi, aman Tamım! Ciddi değilsiniz? Doğru söylüyor olamazsınız?"

Bayan Weston gözlerini kaçırmaya devam ederek, "Çok şaşrrabüirsin," diye devam etti. Öyle bir hevesle konuşuyordu ki Emma kendini toparlamaya zaman bulamadı. "Çok şaşırabilirsin, ama böyle. Ekim ayından beri arala-nnda ciddi bir nişan söz konusuymuş, Wey-mouth'ta nişanlanmışlar ve bunu bir sır olarak herkesten saklamışlar. Kendilerinden başka hiç kimse bilmiyormuş -ne Campbell'lar ne de Jane ve Frank'in ailesi- bu çok hayret verici bir şey; o kadar ki, ben bu konuda kesinlikle emin olmuş olmama rağmen, olup biteni hâlâ inanılmaz buluyorum. Buna inanamıyorum... Onu tanıdığımı sanıyordum."

Emma söylenenleri zar zor duyuyordu... Zihni iki fikrin arasında bölünmüştü. Onunla daha önce Bayan Fairfax hakkında yapmış olduğu konuşmalar ve zavallı Harriet... Bir süre çığlıklar atıp bilgi talep etmekten ve olup bitenin tekrar tekrar anlaülmasını istemekten başka bir şey gelmedi elinden.

-575-

En sonunda kendisini toplamaya çalışarak, "Pekâlâ," dedi, "tam olarak ne olup bittiğini anlayabilmem için en azından yarım gün üzerinde düşünmem gereken bir durum. Nasıl! Bütün bir kış boyu onunla nişanlı mıymış?.. İkisi de Highbury'ye gelmeden önce, öyle mi?"

"Ekimden beri nişankymışlar, gizlice nişanlanmışlar. Bu beni çok kırdı Emma. Babasını da aynı şekilde kırdı. Bazı davranışlarını affedemeyeceğiz."

Emma bir an için düşündü ve sonra cevap verdi: "Ne demek istediğinizi anlamıyormuş gibi yapmayacak, sizi elimden geldiği kadar rahaüatacağım, onun bana gösterdiği ilginin korktuğunuz türde bir etki yaratmadığından emin olabilirsiniz."

Bayan Weston, duyduklarına inanmaktan korkarak başım kaldırdı, ama Emma'nın yüzündeki ifade en az sözleri kadar sakindi.

"Benim ona karşı şu anki mutlak kayıtsızlığıma inanmakta güçlük çekebilirsiniz," diye devam etti, "size şunu da söyleyeyim, tanışü-ğımız ilk dönemlerde ondan hoşlandığım, ona bağlanmaya meyilli olduğum bir zaman oldu; evet, bağlanmışüm. Bunun nasıl sona erdiği belki merak konusu olabilir. Ancak büyük bir şans eseri bu duygum kayboldu. Bir süredir, en azından şu üç aydır onunla ilgili hiçbir şey umurumda değil. Bana inanabilirsiniz Bayan Weston. Bu, gerçeğin ta kendisi."

Bayan Weston, onu mutluluk gözyaşları içinde öptü; tekrar konuşabilecek hale geldiğinde kendisini bu şekilde rahatlatmasının,

-576-

şu anda ona dünya üzerindeki her şeyden daha iyi geldiğini söyledi.

"Bay Weston da neredeyse benim kadar rahatlayacaktır," dedi. "Bu noktada mahvol-duk. Sizin birbirinize bağlanmanız, bizim en büyük dileğimizdi; böyle olduğuna da inanmıştık. Senin hesabına neler hissettiğimizi tahmin edebilirsin."

"Ben bir kez daha kaçıp kurtuldum; siz ve ben bir kez daha, kurtulmuş olduğum için, hem müteşekkir olmak hem de şaşırmak için her türlü nedene sahibiz. Fakat bu onu temize çıkarmaz, Bayan Weston, onun kabahatli olduğunu düşündüğümü söylemeliyim. Duygulan ve inancıyla bağlanmış, ama davranışlarıyla tamamen bağımsrz görünerek aramıza girmeye ne hakkı vardı? Gerçekte başka bir kadına aitken, herhangi bir genç kadını memnun etmeye çabalamaya (ki bunu kesinlikle yaptı), ısrarlı bir ilgiyle başkalarından ayırmaya (ki bunu da kesinlikle yaptı) ne hakkı vardı? Bu yapüğı kötülüğü nasıl açıklayabilir? Beni kendisine âşık etmeyeceğinden nasıl emin olabilir? Çok yanlış; gerçekten çok yanlış."

"Sevgili Emma'cığım, söylediği bir şeyden, tahmin ediyorum ki..."

"Hem, Jane, nasıl böyle bir davranışa katlanabildi! Soğukkanlılıkla şahit oldu! Gözünün önünde bir başka kadına sürekli ilgi gösterilirken seyretti ve acaba güvendi mi? Bu ne anlayabileceğim, ne de saygı gösterebileceğim bir soğukkanlılık."

"Aralarında bazı yanlış anlaşılmalar ol-

-577-

muş Emma, bunu açıkça söyledi. Fazla açıklama yapacak zamanı yoktu. Burada topu topu bir çeyrek saat kaldı; kalabileceği zamanın tamamını kullanabilmesini bile engelleyen bir heyecan içindeydi, ama kesinlikle bazı yanlış anlaşılmalar olduğunu söyledi. Nitekim şu anki krize sebep olanlar da bu yanlış anlaşılmalar gibi görünüyor ve bu yanlış anlaşılmalara, onun davranışlanndaki yakışıksızlığın sebep olması kuvvetle muhtemeldir."

"Yakışıksızlık mı! Ah! Bayan Weston, bu çok hafif bir eleştiri. Olup bitenler yakışıksızlığın çok ötesinde! Bu onu düşürdü, onun gözümden ne kadar düştüğünü anlatamam. Bir erkeğe hiç yakışmayacak hareketler bunlar! Bir erkeğin hayatındaki her konuda sergilemesi gereken o başı dik bütünlükten, gerçeğe, ilkelere o katı bağlüıktan, hilesiz hurda-sız, küçük işlere tenezzül etmeyen birisi olma erdemlerinden eser yok onda."

"Yok Emma, şimdi onun tarafını tutmak gerekiyor; çünkü bu konuda hata yapmış olmasına rağmen, onun pek çok iyi niteliği olduğunu bilecek kadar uzun bir süredir tanıyorum onu ve..."

Emma, ona aldırmayarak, "Aman Tanrım!" diye bağırdı. "Bayan Smallridge! Jane gerçekten mürebbiye olarak işe girme noktasına gelmişti! Böyle korkunç bir kabalık yaparak nereye varmaya çalışıyordu? Onun iş aramasına göz yummak; böyle bir şeyi düşünecek noktaya gelmesine bile göz yummak!"

"Bundan haberi yokmuş Emma. Bu konuda onu bütünüyle temize çıkartabilirim. Bu

-578-

Jane'in özel bir karanymış, Frank'e hiç açmamış bunu ya da en azından onu inandıracak bir biçimde açmamış. Düne kadar Jane'in planlarının ne olduğuyla ilgili hiçbir şey bilmediğini söylüyordu. Nasıl olduğunu bilmiyorum, ama bir mektup ya da mesaj aracılığıyla öğrenmiş, Jane'in planını öğrenmek, bir kere daha kendisini öne atmaya karar vermesine sebep olmuş; her şeyi dayısına anlatmış, onun merhametine sığınmış ve uzun lafın kısası, bu kadar uzun bir zaman süren o acıklı gizlilik durumuna bir son vermiş."

Emma, onun anlattıklarım şimdi daha iyi dinlemeye başlamıştı.

Bayan Weston, "Çok yakında ondan haber alacağım," dedi. "Ayrılırken kısa bir süre içinde yazacağını söyledi ve bana, şu anda açıklayamadığı bir sürü ayrıntıyı anlatacağını vaat eden bir tavırla konuştu. O yüzden bu mektubu bekleyelim. O mektupta göstereceği bir yığın mazereti olabilir. Şu anda anlaşılır olmayan birçok şeyi anlaşılır ve bağışlanabilir küabilir. Katı olmayalım, onu mahkûm etmekte acele etmeyelim. Sabırlı olalım. Ben onu sevmek zorundayım ve şu anda bir noktada rahaüadığıma göre, ki o çok somut bir noktadır, her şeyin sonunda iyi olmasmı samimiyetle istiyorum; bunun böyle olacağını ümit etmeye de hazınm. Bu sır ve gizlilikle ikisi de çok acı çekmiş olmalılar."

Emma, kuru bir sesle, "Frank'in çektikleri," dedi, "ona fazla zarar vermişe benzemiyor. Neyse, peki Bay Churchill bu durumu nasıl karşılamış?"

-579-

Tam yeğeninin isteyeceği bir şekilde; neredeyse hiç zorluk çıkarmadan onay vermiş. Bir hafta içinde olan hadiselerin şu aileye yaptıklarım bir düşün! Sanırım zavallı Bayan Churchill yaşarken, bir ümit, bir şans, bir ihtimal bile yokmuş, ama naaşı aile mezarlığına koyulalı daha ne kadar zaman oldu; kocası, tam da onun isteyeceğinin aksi yönde davranmaya ikna ediliyor. İnsanların yerli yersiz etkilerinin mezarda da sürmemesi ne kadar büyük bir lütuftur! Bay Churchill bu duruma kolaylıkla razı olmuş."

Emma, "Ah," diye düşündü, "Harriet'e de aynı şeyleri yapardı."

"Bu konu bir önceki gece kesinleşmiş ve Frank bu sabah gün doğar doğmaz yola koyulmuş. Highbury'ye vardığında sanırım Ba-tes'lerin evinde biraz durmuş ve ondan sonra doğru buraya gelmiş, ama dayısının yanma dönmek için öyle acele ediyordu ki -çünkü şu anda dayısının ona her zamankinden daha çok ihtiyacı var- dediğim gibi, bizimle topu topu bir çeyrek saat kalabildi. Çok heyecanlıydı, gerçekten çok fazla; o kadar ki bu heyecan onu daha önce gördüğümden çok daha farklı biri yapıyordu. Diğer her şeye ek olarak, Jane'i o kadar

hasta bir halde bulmanın şokunu da yaşamış, bundan daha önce şüphe bile etmemiş ve çok duygulandığı her halinden belliydi."

"Bu ilişkinin böyle mutlak bir gizlilik içinde sürdüğüne gerçekten inanıyor musunuz? Campbell'lar, Dixon'lar, hiçbirinin bu nişandan haberi yok muydu?"

-580-

Emma, Dixon isminden hafifçe kızarmadan söz edemiyordu.

"Hiçbiri, birinin bile haberi yokmuş. İkisi dışında dünya üzerinde kimsenin bundan haberinin olmadığını açıkça söyledi."

Emma, "Pekâlâ," dedi, "sanırım zaman içinde bu fikre onay vereceğiz, onlara mutluluklar diliyorum, ama her zaman bu konunun çok berbat bir iş olduğunu düşüneceğim. Bu ikiyüzlülük ve aldatma yönteminden başka bir şey değil; casusluk ve ihanet... Açıklık ve sadelik iddiasmdayken, bir yandan da hepimizi dışarıda bırakan böyle gizli bir birlik içinde bizim aramıza girmek! Bütün bir kış ve bahar boyunca burada tamamen aldanmış bir halde dolaştık durduk, ortamızda iki insan, ikisinin de duyması istenmemiş olan duyguları ve kelimeleri birbirlerine aktarıp kıyaslayarak, yargılayarak etrafta dolaşıyor ve biz kendimizi gerçeklik ve onur açısından onlarla denk sanıyoruz. Eğer birbirlerinden pek hoşlarına gitmeyecek biçimde bahsedildiğini duy-dularsa bunun sonuçlarına da katlanmaları gerekir!"

Bayan Weston, "O konuda benim kafam rahat," diye cevap verdi. "İkisine de, bir diğeriyle ilgili, ikisinin birden duymaması gereken bir şey söylememiş olduğuma eminim."

"Şanslısınız. Bu konudaki tek gafınıza ben şahit olmuştum, belirli bir arkadaşımızın hanımefendiye âşık olduğunu düşünmüştünüz."

"Doğru, ama ben Bayan Fairfax'le ilgili her zaman için çok iyi şeyler düşündüğümden

-581-

herhangi bir falsom sırasmda bile onunla ilgili kötü bir şey söylemiş olamam; Frank'le ilgili kötü şeyler konuşmadığıma zaten eminim."

Bu noktada Bay Weston pencerenin biraz ötesinde göründü, olup biteni izlediği açıktı. Kansı onu bakışıyla içeri davet etti: "Şimdi sevgili Emma, senden ricam, onun içini rahatlatacak şekilde konuşman ve bu ilişki konusunda mutlu olmasını sağlaman olacak. Bu işe en iyi yanından bakalım, zaten Jane, hakkında iyi şeyler söylenmesini hak ediyor. Bu minnettarlık duyulacak bir akrabalık sayılmaz, ama Bay Churchill böyle hissetmiyorsa, biz niye hissedelim? Hem belki de Frank'in böyle istikrarlı bir kişiliğe sahip ve doğru değerlendirmeleri olan bir kızla evlenmesi, kendisi açısından çok talihli bir durum olacaktır; çünkü ben hep Jane'in böyle biri olduğunu düşünmüşümdür; insanın her zaman doğruyu söylemesi gerektiği konusundaki o kesin kuraldan böyle sapmış olmasma rağmen, hâlâ ona güvenmekten yanayım. Hem onun durumunda böyle bir hata karşısında ne söylenebilir ki!"

Emma, çok duygulanarak, "Çok şey söylenebilir!" diye bağırdı. "Eğer bir kadın yalnızca kendisini düşündüğü için affedilebilirse bu, Jane Fairfax'in içinde olduğu durumda olabilir. Böyle bir durumda insanın nerdeyse, 'Dünya da onlann değil, dünyanın kanunu da!' diyesi geliyor."

Emma girişte Bay Weston'la karşılaşü, yüzünde gülümseyen bir ifadeyle, yüksek sesle:

-582-

"Yemin ederim, bana çok güzel bir oyun oynadınız! Sanınm bu benim merakımı arttırmak ve tahmin etme yeteneğimi çalıştırmak için bulunmuş bir araçtı, ama beni gerçekten korkuttunuz. Hiçbir şey olmasa bile mülkünüzün yansını kaybettiğinizi düşündüm, ama ne görüyorum, ben bir taziye beklerken tebrik edilecek bir durumla karşı karşıyaymı-şız. Sizi bütün kalbimle tebrik ediyorum Bay Weston; İngiltere'deki en güzel ve en iyi eğitim almış genç hanımlardan biri sizin gelininiz olacak."

Bay Weston'la kansı arasında geçen birkaç bakışma adamın her şeyin, tam da Emma'nın konuşmasının gösterdiği gibi, yolunda olduğuna inanmasını sağladı. Bu durumun Bay Weston'm morali üzerindeki etkisi ani oldu. Havası ve sesi her zamanki canlılığına ulaşü: Büyük bir içtenlikle ve minnettarlıkla Emma'mn elini sıktı ve konuya öyle bir tavırla girdi ki, artık bu nişanın kötü bir şey olmadığım düşünmek için sadece biraz zamana ve biraz da ikna edilmeye ihtiyacının olduğu belli oluyordu. Arkadaşlan, ihtiyatsızlığını hafifletecek ve itirazlannı ortadan kaldıracak şeyler söylüyorlardı ve her şeyi tekrar konuştuklannda - Hartfield'e geri dönerlerken her şeyi Emma'yla bir kez daha konuşmuştu- bu fikir kafasına yatmaya başlamış, hatta bunun Frank'in yapabileceği şeylerin içinde en iyisi olduğunu düşünmeye epeyce yaklaşmışü.

-583-

XLVII

"Harriet! Zavallı Harriet!" Bu sözlerde Emma'nın kafasından atamadığı, acı veren düşünceler yatmaktaydı ve bu, onun İçin çok büyük bir ıstırap kaynağı olan bir konuydu. Frank Churchill kendisine karşı çok kötü davranmıştı, -birçok açıdan çok kötü- ama ona bu kadar kızmasına sebep olan onun davranışlarından çok, kendi davranışlarıydı. Genç adamın, kendisine karşı işlemiş olduğu kabahatleri affedilmez kılan şey, kendisini, Harriet adına düşürdüğü zor durumdu. Zavallı Harriet! İkinci defadır kendisinin yanlış yorumlamalarına ve iltifatlarına aldanmıştı. Bay Knightley bir zamanlar, "Emma, senin Harriet'e yaptığın şeye dostluk denmez," derken çok isabetli bir şey söylemişti. Emma, Harriet'e karşı onu incitmekten başka bir şey yapmadığmı düşünmeye başlamıştı. Bu olayda, Harriet'in hayaline, bir başka şekilde girmesi mümkün olmayan duygulan ortaya çıkarmak suretiyle oluşan kötü durumun tek ve biricik yazan, yaratıcısı olmadığından, bir önceki olaydaki gibi kendisini suçlamasına gerek olmadığı doğruydu. Çünkü daha o bu konuda bir imada bile bulunmadan Harriet, Frank Churchill'e duyduğu hayranlık ve takdiri ifade etmişti, ama Emma onun bastırabi-leceği hisleri teşvik etmiş olduğu için, şimdi kendini tamamıyla suçlu hissediyordu. Harriet'in bu tip duygulanm hoş görmesini ve büyütmesini engelleyebilirdi. Kendi etkisi bunu başarmaya yeterli olurdu. Ve şimdi bunla-

-584-

n engellemesi gerektiğine tamamıyla emindi. Gereksiz nedenlerle arkadaşının mutluluğunu engellediğini düşünüyordu. Sağduyusu Harriet'e, onu düşünmesine izin vermemesini, çünkü genç adamın kendisini tercih etmesinin beş yüzde bir ihtimal olduğunu söylemeye yöneltebilirdi. Kendi kendisine, "Ama," diye ekledi, "korkanm benim sağduyuyla pek ilgim yok."

Kendi kendisine son derece kızmaktaydı. Eğer aynı zamanda Frank Churchill'e dé kızmakta olmasaydı, durum korkunç olacaktı. Jane Fairfax'e gelince, en azından onunla ilgili o anda herhangi bir endişe duymasına sebep olmadığı için kendi kendisini rahatlatabiliyordu. Zaten Harriet konusu yeterince başını ağnüyordu; Jane konusunda mutsuz olmasına gerek yoktu, onun dertlerinin de, kötü sağlığının da temelinde muhakkak ki aynı sebepler yatmaktaydı ve artık ikisine de deva bulunacağına şüphe yoktu. Onun için belirsizlik ve uğursuzluk günleri sona ermişti. Çok geçmeden sağlığı yoluna girecek, mutlu ve zengin biri olacaktı. Emma artık ona gösterdiği özenin neden hafife alındığını anlamaktaydı. Yeni öğrendikleri bu durum, daha önemsiz birçok konunun da açığa çıkmasına sebep olmuştu. Bunlann kıskançlıktan kaynaklandığına şüphe yoktu. Jane'in gözünde o bir rakip olagelmişti. Ona karşı saygı ve yardım olarak sunabileceği her şeyi elinin tersiyle itebilirdi. Hartfield arabasıyla şöyle bir hava almaya çıkmak, onun için adeta işkence olabilirdi; Hartfield kilerinden çıkma ararot

-585-

ise zehir. Emma şimdi her şeyi anlıyordu; zihni öfkeli duygularının adaletsizliğinden ve bencilliğinden uzaklaştıkça, Jane Fairfax'in her türden yükselişe de, mutluluğa da layık olduğunu kabul ediyordu, ama zavalk Harriet, onun sırtına vurulmuş üzücü bir yük gibiydi! Emma'nın ilgisini başka biri için harcamasına artık gerek yoktu. Emma, bu ikinci hayal kırıklığının Harriet'e birincisinden daha ağır geleceğinden ciddi korkuyordu. Onun saygısının nesnesinin talepleri göz önüne alındığında başka türlü de olamazdı ve kızın tavrına ve kendine hâkim oluşuna bakılarak çok derinden etkilendiği belli olduğuna göre, bu sefer daha çok üzüleceği aşikârdı. Ancak bu acıklı gerçeği ona mümkün olan en kısa zamanda iletmesi gerekiyordu. Bay Weston'm ayrılırken sarf ettiği son sözler arasında bu konunun gizli kalması yönünde bir uyan da vardı. Şu an için bu konunun tamamıyla bir sır olarak kalması gerekmekteydi. Bay Churchill, henüz çok yeni kaybetmiş olduğu karısına yönelik bir saygı işareti olarak bunu özellikle istemişti ve herkes nezaket icabı, bunun böyle olması gerektiği konusunda fikir birliği ediyordu. Emma bu konuda söz vermişti, ama yine de Harriet bir istisna olmalıydı. Onu bu konudan haberdar etmek kendisine düşerdi.

Emma, yaşadığı bütün sıkıntıya rağmen olup biteni gülünç bulmaktan kendisini alamıyordu; Bayan Weston'm biraz önce yapmak zorunda kaldığı sıkıcı ve nazik görevin aynısını, şimdi kendisinin Harriet'e karşı ye-

-586-

rine getirmesi gerekmekteydi. Büyük bir kaygıyla kendisine açıklanan bilgiyi, kendisi de şimdi benzer bir kaygıyla bir başkasma açıklamak zorundaydı. Harriet'in ayak sesini ve konuşmasını duyduğunda kalbinin atışları hızlandı; kendisi Randalls'a yaklaşırken zavallı

Bayan Weston'm da böyle hissetmiş olacağım tahmin etti. Keşke açıklanan gerçeğin etkisi de aynı şekilde benzerlik taşısaydı! Fakat ne yazık ki buna ihtimal yoktu.

Harriet, odaya girerken, "Pekâlâ Bayan Woodhouse!" diye haykırdı, "Bu hayatımız boyunca duyduğumuz en tuhaf haber değil mi?"

Emma, sesinden ya da hareketlerinden Harriet'in kulağına bir şeyler çalınıp çalmma-dığını tahmin edemeyerek, "Hangi haberi kastediyorsun?" diye cevap verdi

"Jane Fairfax'le ilgili haberi. Hiç bu kadar tuhaf bir şey duymuş muydunuz? Ah! Bunu bana açmaktan korkmayın çünkü, Bay Weston olup biteni bana anlattı. Ona biraz önce rastladım. Bana bunun büyük bir sır olduğunu ve sizin dışınızda kimseye bundan bahsetmemem gerektiğini, ama sizin durumdan haberdar olduğunuzu söyledi."

Emma, hâlâ kafası karışık bir halde, "Bay Weston sana ne söyledi?" dedi.

"Ah! O bana her şeyi anlattı; Jane Fairfax'le Bay Frank Churchill'in evleneceklerini ve uzun bir süredir kendi aralarında nişanlı olduklarını anlattı. Ne kadar tuhaf bir durum! "

Durum gerçekten de çok tuhaftı, Harri-

et'in davranışı da çok tuhaftı; o kadar ki Emma bunu nasıl yorumlaması gerektiğini bilemedi. Genç kızın kişiliği tamamıyla değişmiş gibiydi. Öğrendiği durum karşısında, ne bir heyecan, ne hayal kırıklığı, ne de özel bir ilgi belirtisi göstermekteydi. Emma, konuşamayacak bir halde ona baktı.

Harriet, "Ona âşık olduğu konusunda herhangi bir fikriniz var mıydı? Belki fark etmişsinizdir. Siz..." Konuşurken yüzü kızarmıştı. "Herkesin kalbinin içinde olup biteni görebiliyorsunuz, ama başka kimse. . . ."

Emma, "Sana yemin ederim," dedi. "Böyle bir yeteneğim olduğundan şüphe etmeye başladım. Bana bunu ciddi olarak mı soruyorsun Harriet, onun başka bir kadına bağlı olduğunu bile bile senin ona karşı duygularını doğrudan ya da dolaylı teşvik edip etmediğimi mi soruyorsun? Bu konuda en ufak bir şüphe bile duymadım; Bay Frank Churchill'in Jane Fairfax'i umursadığmı bir saat öncesine kadar bilmiyordum. Şuna da emin olabilirsin ki, eğer bundan şüphe etseydim seni de gereken biçimde tembihlerdim."

Harriet, şaşkın ve kızarmış bir yüzle, "Ben mi!" diye bağırdı. "Beni neden tembihleyecek missiniz ki? Bay Frank Churchill'i beğendiğimi düşünmüyorsunuz değil mi?"

Emma, gülümseyerek, "Bu konuda böyle cesurca konuşman beni çok sevindirdi," dedi. "Ama bir zamanlar -çok da uzak olmayan bir zamanlar- ona ilgi duyduğuna inanmama sebep olacak şeyler söylediğini inkâr mı ediyorsun?"

Harriet, sıkıntılı bir hareketle başını çevirerek, "O mu? Asla, asla!.. Sevgili Bayan Woodhouse, beni nasıl da yanlış anladınız?" dedi.

Emma, bir an duraksadıktan sonra, "Harriet!" diye bağırdı. "Ne demek istiyorsun? Aman Tanrım! Ne demek istiyorsun? Seni yanlış mı anladım? O zaman ben ne düşüneceğim..."

Ağzından başka bir kelime daha çıkmadı. Sesi çıkmıyordu. Harriet, onu cevaplayana kadar büyük bir dehşetle beklemek üzere oturdu.

Ona biraz uzakta, yüzünü başka bir tarafa çevirmiş bir halde ayakta duran Harriet de hemen bir şey söylemedi, konuştuğunda sesi en az Emma kadar heyecanlıydı.

"Beni yanlış anlamış olabileceğinize," diye söze başladı, "hiç ihtimal vermemiştim! Onun adını anmamaya karar vermiş olduğumuzu biliyorum, ama onun herkesten nasıl kesinlikle üstün biri olduğunu göz önünde bulundurarak, başka birisinden bahsetmekte olduğumu düşünebileceğinize ihtimal vermedim. Bay Frank Churchill, gerçekten! Diğerinin yanında onun yüzüne kim bakar bilmem? Umanm onun yanında adı bile anılmayacak olan Bay Frank Churchill'i aklıma getirmeyecek kadar zevk sahibiyimdir. Ve sizin bu kadar yanılmış olmanız, çok şaşırtıcı! Bundan eminim, ama sizin bu bağlılığımı onaylamanız ve bana bu konuda cesaret vermeniz dışında, ilk başta onu düşünmenin bile çok büyük bir haddini bilmezlik olduğuna inanıyordum. İlk

başta siz bana daha şaşırtıcı şeylerin bile zaman zaman gerçekleştiğini ve çok daha uyuşmaz insanların evlendiğini (tam bu kelimeleri kullanmıştınız) söylemeseydiniz, duygularımı açığa vurmaz, bunun mümkün olabileceğini bile düşünmezdim, ama eğer onunla bu kadar uzun süredir tanışan siz... "

Emma, büyük bir kararlılıkla kendisini toplayarak, "Harriet!" diye bağırdı, "Bu sefer daha fazla yanılmadan birbirimizin ne dediğini iyice anlayalım. Yoksa sen Bay Knigh-tley'den mi bahsediyorsun?"

"Elbette ondan bahsediyorum. Başka kimseyi düşünmem mümkün değil, bunu bildiğinizi sanıyordum. Ondan bahsettiğimizde her şey gayet açıktı."

Emma, kendisim soğukkanlı olmaya zorlayarak, "Pek değil," dedi. "O sırada bana söylediğin her şey bana başka birisiyle ilişkiliy-miş gibi göründü. Bay Frank Churchill'in adını vermiş olduğuna neredeyse emindim. Bay Frank Churchill'in seni çingenelerden korurken sunduğu hizmetten bahsettiğimize emindim."

"Ah! Bayan Woodhouse, nasıl unuttunuz!"

"Sevgili Harriet'ciğim, o sırada söylemiş olduğum şeylerin özünü bütünüyle hatırlamaktayım. Bu bağlılığına şaşırmadığımı söylemiştim; sana sunduğu hizmet göz önüne alındığında böyle düşünmem gayet doğaldı ve sen de bu sözlerime katılmıştın, onu seni kurtarmaya gelirken gördüğün andaki duygularım bile anlatarak, kendim son derece sıcak bir biçimde ifade etmiştin."

-590-

Harriet, "Ah Tanrım!" diye bağırdı, "ne demek istediğinizi şimdi anlıyorum, ama ben o sırada çok başka bir şey düşünüyordum. Kastettiğim çingeneler değildi, Bay Frank Churchill'den bahsetmiyordum. Hayır! (Sesinde biraz yüceltmeyle) Ben çok daha değerli bir durumdan bahsediyordum, Bay Elton benimle dans etmediği sırada, civarda bana kavalyelik edecek başka kimse de yokken, Bay Knightley'in beni dansa kaldırmasından bahsediyordum. Onun dünyada yaşayan herkesten çok daha üstün biri olduğunu hissetmeme yol açan o soylu iyilik ve cömertlik buydu."

Emma. "Aman Tanrım!" diye bağırdı, "bu çok talihsiz bir durum olmuş, çok acıklı bir hata! Ne yapacağız şimdi?"

"Ne demek istediğimi anlamış olsaydınız beni teşvik etmezdiniz, öyle mi? Ancak en azından eğer öteki kişi söz konusu olsaydı içine düşeceğim durumdan daha kötüsü olamaz ve şimdi bu mümkün..."

Bir an için durdu, Emma konuşamıyordu.

Harriet, "Ben ya da başka biri olsun, o ikisi arasında büyük bir fark olduğunu hissetmenize şaşırmam," diye söze başladı. "Onun, diğerinden beş yüz milyon kere benim üstümde olduğunu düşünüyor olmalısınız, ama umarım Bayan Woodhouse, size çok tuhaf bile gelse, ama biliyorsunuz bunlar sizin kendi sözlerinizdi; daha şaşırtıcı şeylerin bile gerçekleştiğini, benimle Bay Frank Churchill'den çok daha uyumsuz çiftlerin bile evlendiğini söylemiştiniz; o yüzden daha önce böy-

-591-

le bir şey gerçekleştiyse ve eğer ben ifade bile edilemeyecek kadar talihli olursam, Bay Knightley gerçekten bu uyumsuzluğu umur-samazsa, umanm sevgili Bayan Woodhouse, siz buna karşı çıkıp zorluk çıkarmazsınız, çünkü, siz bunu yapmayacak kadar iyi birisiniz."

Harriet pencerelerden birinin önünde duruyordu. Emma, ona bakmak üzere dehşet içinde başım çevirdi ve acele, "Bay Knightley'in senin duygulanna karşılık verdiğine yönelik bir fikrin var mı?" diye sordu.

Harriet, büyük bir alçakgönüllülük içinde, hiçbir korku belirtisi göstermeyerek, "Evet," dedi, "böyle bir fikrimin olduğunu söylemeliyim."

Emma, aniden gözlerini ondan kaçınp birkaç dakika boyunca hiç yerinden kımıldamadan, sessizce düşünerek oturdu. Birkaç dakika, kalbini tanımasına yetmişti. Bir kere içine şüphe düştü mü, onunki gibi bir zihnin hızla ilerleme kaydetmemesi mümkün değildi: Bütün gerçeğe dokundu, kabul etü ve tamdı. Harriet'in Bay KnighÜey'e âşık olması neden Bay Frank Churchill'e âşık olmasından daha kötüydü? Harriet'in duygulanna karşılık alması ihtimali bunun kötülüğünü neden böyle korkunç bir biçimde artınyordu? Bay Knightley'in ondan başka kimseyle evlenmemesi gerektiği gerçeği, benliğine bir ok gibi saplandı!

Geçen birkaç dakika içinde kendi kalbi kadar davranışlan da gözünün önüne serilmişti. Daha önce hiç kavuşamadığı bir ber--592-

raklıkla her şeyi gördü. Harriet'in yanında nasıl da uygunsuz bir davranış sergilemekteydi! Ne kadar düşüncesiz, ne kadar kaba, ne kadar akılsızca, ne kadar duygusuz davranmıştı! Hangi körlük, hangi delilik onu bu yöne itmişti! Bu, onun için korkunç bir darbe olmuştu, söylenebilecek en kötü şeyleri söylemeye hazırdı. Ancak bütün bu kusurlarına rağmen kendisine karşı duyduğu bir parça saygı, dışanya nasıl göründüğüyle biraz olsun ilgilenmesi ve Harriet'e karşı güçlü bir adalet duygusu (kendisinin Bay Knightley tarafından sevildiğine inanan kıza karşı merhamet hissetmeye ve şu anda herhangi bir biçimde soğuk davranarak mutsuz edilmesine de gerek yoktu); Emma'ya oturup soğukkanlı tavnnı ve gözle görünür kibarkğını sürdürme kararlılığı verdi. Harriet'in umutlanhın nereye kadar uzandığım anlamak, onun da yara-nna olacaktı; Harriet, gönüllü olarak oluşmuş ve korunmuş olan, saygı ve ilgisini kaybettirecek ya da kendisini asla doğru yöne yönlendirmemiş olan kişi tarafından küçümsenmeyi hak edecek hiçbir şey yapmamıştı. O yüzden Emma, düşüncelerinden sıynlıp duy-gulannı basürarak tekrar Harriet'e döndü ve daha davetkâr bir havada, demin yaptıklan sohbete yeniden başladı; çünkü ilk açılan konu, Jane Fairfax'in harika hikâyesi büyük ölçüde kaybolmuştu. İkisi de Bay Knightley'i ve kendilerini düşünüyordu.

Harriet, hiç de mutsuz olmayan bir rüyaya kapılmışü, ama yine de Bayan Woodhouse gibi iyi bir dostun ve böyle başanlı bir yargı-

-593-

cin, şu anda teşvik edici olan davranışlarıyla, bu rüyadan uyanmaya çağırıldığı için çok memnundu; titreyen bir sesle bile olsa ne zaman umuda kapıldığını büyük bir memnuniyetle anlatmak için davet edilmeyi istiyordu. Emma'nın ona sorular sorup, dinlerken geçirdiği titremeler Harriet'inkilerden daha az olmamakla birlikte, daha iyi saklanıyordu. Sesi kararlı ve sakindi, ama ancak böylesine bir kendinin farkında olmanın, tehdit edici tehlikeyle böylesine aşın haliyle karşı karşıya kalmanın ve ani, beklenmez duygularla karşılaşmanın yol açabileceği bir şaşkınlık durumuna düşmüştü. İçinden büyük acı çekerek, ama dışından büyük sabır göstererek Harriet'in anlattığı ayrıntıları dinledi. Anlatılanların sistemli, iyi düzenlenmiş ya da çok iyi aktarılmış olması beklenemezdi, ama anlatım bütün zaafından ve tekrarlardan arındırıldığında içinde bir hakikat çekirdeği kalıyordu; bu çekirdek, özellikle hatırladığı kadarıyla Bay Knightley'in Harriet hakkındaki oldukça elverişli yargısını onaylamak zorunda kaldığı için, onu kuşkuya sürüklüyordu.

Harriet o iki bilinçli danstan beri adamın tavırlanndaki değişikliğin farkındaydı. Emma o gün Bay Knightley'in Harriet'i beklentilerinin çok üstünde bulduğunu biliyordu. O akşamdan itibaren, ya da en azından Bayan Woodhouse'un Harriet'i onu düşünmeye teşvik ettiği zamandan itibaren genç kız, Bay Knightley'in kendisiyle eskiden hiç âdeti olmadığı kadar konuştuğunun, ona karşı daha farklı bir tavırla; kibar ve tatlı bir tavırla ko-

-594-

nuştuğunun farkına varmıştı! Zaman geçtikçe bunun gitgide daha fazla farkına varır olmuştu. Hep beraber yürüdüklerinde, sık sık gelip onun yanında yürüyor ve kendisiyle öyle hoş bir biçimde konuşuyordu ki! Onu tanımak ister gibiydi. Emma durumun böyle olduğunu gayet iyi

biliyordu. Kendisi de ondaki bu değişikliği neredeyse aynı oranda gözlemlemişti. Harriet, onun kendisine söylediği takdir ve beğeni ifadelerini tekrarladı ve Emma, bunların adamın Harriet'le ilgili düşündüğünü bildiği şeylerle çok yakın bir ilintisi olduğunu hissetti. Bay Knightley, genç kızı yapmacıksız ve hilesiz olduğu, sade, dürüst, cömert duygulara sahip bulunduğu için takdir ediyordu. Emma, onun Har-riet'te böyle özellikler gördüğünü biliyordu, kendisine de bunlardan birkaç defa bahsetmişti. Harriet'in zihninde yaşayan şeylerin çoğundan; onun kendisine gösterdiği ilginin ayrıntıları, bir bakış, bir konuşma, bir koltuktan ötekine geçiş, imalı bir iltifat ve bir konuda onun tercih edilmesi gibi şeylerden Emma hiç kuşkulanmadığı için bunlar gözüne de çarpmamıştı. Yarım saatlik bir konuşmaya yayılabilecek ve şahit olanlar için birçok kanıt oluşturan koşullar, onları şimdi duyan Emma tarafından fark edilmeden gelip geçmişlerdi, ama anılan son iki olaya, yani Harriet açısından en fazla şey vaat eden iki duruma, Emma'nın kendisi de bir miktar şahit olmuştu. Birincisi, onun Donwell'deki ıhlamur ağaçlarının arasından Harriet'le birlikte diğerlerinden ayrı yürümesiydi; Emma

gelene kadar bir süre birlikte yürümüşlerdi ve Harriet, onun kendisini diğerlerinden ayınp kendi yanma çekmek için büyük sancılar çektiğine emindi; ilk başta onunla daha önce hiç yapmadığı gibi dikkat çekici bir biçimde konuşmuştu, çok dikkat çekici bir biçimde, gerçekten! (Harriet bunu yüzü pembeleşmeden hatırlayamıyordu.) Bay Knightley genç kıza neredeyse duygusal anlamda bağlı olduğu birisinin olup olmadığını sormuştu, ama o (Bayan Woodhouse), onlara katılacağı beki olacak bir biçimde yanlarına yaklaşınca konuyu değiştirmiş ve çiftçiükten bahsetmeye başlamıştı. İkinci olay, Emma'nın ziyaretinden geri dönmesinden önce onunla neredeyse yarım saat boyunca oturup konuşmasıydı, bu Hartfield'e son geldiği sabah olmuştu -gerçi ilk girdiğinde beş dakikadan fazla oturamayacağını söylemişti- ve konuşmaları sırasında ona, Londra'ya gitmesi gerektiği halde evden ayrılmayı canının hiç istemediğini söylemişti, ki bundan (Emma'nm da bildiği gibi) Emma'ya bile bahsetmemişti. Harriet'e duyduğu güvenin, bu olayın işaret ettiği gibi, son derece fazla olması da Emma'ya büyük bir acı verdi.

İlk iki olayla ilgili olarak biraz düşündükten sonra şu soruyu sormaya cesaret etti: "Belki de senin anladığın gibi değildir?" Onun duygusal durumunu soruştururken Bay Martin'i ima ediyor olması ihtimali yok muydu, Bay Martin'in çıkarları açısından soruyor olamaz mıydı? Ama Harriet, onun bu kuşkusunu büyük bir ısrarla reddetti.

"Bay Martin mi! Hayır, hiç değil! Bay Mar-

tin'in adını bile anmadı. Umanm artık Bay Martin'i sevecek ya da sevdiğimden şüphe edilecek kadar akılsız bir halim kalmamıştır."

Harriet kanıtlannı sunduktan sonra sevgili Bayan Woodhouse'undan, ümitlenmesinin yerli mi, yersiz mi olduğunu kendisine söylemesini rica etti.

"Siz olmasaydınız ilk başta bunu aklıma bile getiremezdim," dedi. "Ama bana onu dikkatle gözlememi ve onun davranışlarının benimkine yön vermesini söylediniz, ben de öyle yaptım,

ama şimdi onu hak edebileceğimi hissediyor gibiyim ve eğer beni seçerse bu çok da şaşırtıcı bir şey olmayacak,"

Bu konuşmanın yol açtığı acı duygular, birçok acı düşünce, Emma'nın tek bir cevap verebilmek için büyük bir çaba harcamasını gerektirdi.

"Harriet, sana sadece şunu söylemeye cesaret edebilirim ki, bu dünya üzerinde bir kadına hissettiklerinden daha fazlasını hissettiği fikrini bilerek verecek en son erkek Bay Knightley'dir."

Harriet, böyle tatmin edici bir cümle kurduğu için arkadaşına tapmaya hazır görünüyordu. Emma, şu anda kendisi için korkunç bir ceza olacak sevinç ve sevgi gösterilerinden babasının ayak sesleri sayesinde kurtuldu. Bay Woodhouse holden geçmekteydi. Harriet onunla karşüaşamayacak kadar heyecanlıydı. Kendisini toparlayamryordu, Bay Woodhouse'u telaşlandıracaktı, gitse daha iyi olurdu. Böylece arkadaşının da hemen teşvik etmesiyle öteki kapıdan çıkıp gitti ve o gider git-

mez Emma'nın duyguları adeta paüadı; "Ah Tanrım, keşke onunla hiç karşılaşmamış olsaydım!"

Günün kalanını ve geceyi düşünerek geçirdi. Son birkaç gün içinde üstüne çullanan şeylerin yarattığı karmaşanın ortasında şaşkına dönmüştü- Her dakika yeni bir sürpriz getirmekteydi ve her sürpriz onun için bir aşağılanma nedeni oluyordu. Bütün bunlan nasıl anlayabilirdi! Kendi kendini aldatmış ve bu aldanmalarla yaşamışü, bunlan nasıl anlayabilirdi! Falsolar, kafasının ve kalbinin körlüğü! Hiçbir yere sığamıyordu: Kıpırdamadan oturuyor, yürüyor, odasında kalmayı, çalılıkta gezmeyi deniyor; her yerde ve her durumda çok zayıf biri gibi davrandığını algüı-yor, son derece mahcubiyet verici bir şekilde başkalannm etkisi altında kaldığını, daha da mahcubiyet verici bir derecede kendi kendisine etkide bulunduğunu, mahvolmuş olduğunu ve bugünü mahvının başlangıcı olarak görmesi gerektiğini algılıyordu.

Kendi kalbini anlamak, iyice anlamak ilk çabası olmuştu. Babasmın ihtiyaçlanndan arta kalan veya zihninin farkında olmadan boşaldığı her an buna çalışıyordu.

Artık her duygusunun kendisine gösterdiği gibi, Bay Knightley'i ne kadar zamandır bu kadar çok sevmekteydi? Onun etkisi, bu yoğun etkisi ne zaman başlamıştı? Duygulann-da bir zamanlar kısa bir süre için Frank Churchill'in işgal ettiği yeri o ne zaman almıştı? Geriye dönüp baktı; ikisini kıyasladı, Frank Churchill'i tanıdığı andan itibaren, iki-

sini de hayalinde canlandırdığı ve her zaman kıyaslaması gereken şekilde kıyasladı. Ah; bu kıyaslamayı kafasına yerleştirmeyi akıl etmiş olsaydı. Bay Knightley'in kesinlikle daha üstün biri olduğunu düşünmediği ve onun kendisine bakışının kesinlikle sevgi dolu olmadığı bir zaman olmadığını görmüştü. Bu düşünceye aksi yönde hareket ederken, kendisini buna ikna ederken, kesinlikle bir kuruntunun etkisi altında olduğunu, kendi kalbinde olup bitenden

habersiz olduğunu ve kısacası, aslmda Bay Frank Churchill'i hiçbir zaman beğenmemiş olduğunu görüyordu!

İlk düşünce dizisinin sonucu buydu. So-ruşturmarun ilk sorusuyla birlikte, kendisiyle ilgili ulaştığı bilgiydi ve bu bilgiye ulaşması uzun sürmemişti. Çok üzücü bir öfke içindeydi; yeni farkına vardığı bir tek duygu dışrnda, bütün duygularından utanç duymaktaydı; o da, Bay Knightley'e karşı hissettiği sevgiydi. Zihninin diğer köşesinden iğrenmekteydi.

Tahammül edilmez kibriyle herkesin duy-gulannın sırrını anladığına inanmış; affedilmez küstahkğıyla herkesin kaderini düzenlemeye niyetlenmişti. Her bakımdan yanıldığı ortaya çıkmıştı; hiçbir şey yapmamış da denemezdi, çünkü kötülük yapmıştı. Harriet'e ve kendisine uğursuzluk getirmişti; Bay Knightley'e de aynı şeyi yapmış olmaktan çok korkmaktaydı. Eğer bu bağlanmanın en eşitsizi gerçekleşirse, bunun başlamasında kabahat kendisinindi; çünkü adamın bağlılığının Harriet'in bilinçli davranışlanyla yaratılmış olduğuna inanıyordu ve eğer durum bu

değilse, kendi aptallığı olmasa, Bay Knightley'in Harriet'ten haberi bile olmayacaktı.

Bay Knightley ve Harriet Smith! Bu her türden merakı çekecek bir birleşmeydi. Bunun karşısında Frank Churchill'le Jane Fairfax'in birbirlerine bağlanmaları sıradan bir olay oluyordu, bayat ve sıradan bir durumdu, insanı hiç şaşırtmıyor, herhangi bir eşitsizlik ortaya çıkmıyor, söylenecek ve eleştirilecek bir şey sunmuyordu. Bay Knightley ve Harriet Smith! Genç kız açısından nasıl büyük bir yükseliş! Emma açısından bu durumun, adamı herkesin nazarında nasıl düşüreceğini düşünmek korkunçtu; gülümsemeleri, diş bilemeleri, adamla nasıl eğlenileceğim, ağabeyinin yaşayacağı mahcubiyeti ve onun nasıl hor görüleceğini, başına gelecek binlerce münasebetsiz durumu şimdiden öngörebiliyordu. Bu olabilir miydi? Hayır, mümkün değildi, ama yine de bu durum imkânsız olmaktan çok çok uzaktı. Birinci sınıf yeteneklere sahip bir adamın çok aşağı sınıftan güçler tarafından ele geçirilmesi yeni bir durum muydu? Belki de kendisine eş arayamayacak kadar meşgul olan birisinin, onu elde etmek için çabalayan bir kızın ödülü olması yeni bir şey miydi? Bu dünyada herhangi bir şeyin, eşitsiz, aykırı, uyumsuz olması bir şansın ya da durumun (ikincil sebepler olarak) insanın kaderini yönlendirmesi yeni bir şey miydi?

Ah! Keşke Harriet'i öne çıkartmamış olsaydı! Onu bırakması gereken yerde. Bay Knightley'in onu bırakmasını söylediği yerde bıraksaydı keşke! Eğer hiçbir dille ifade edile-

meyecek bir aptallıkla genç kızı, ait olması gereken hayatta mutlu ve saygıdeğer kılacak o kusursuz genç adamla evlenmesini engelle-meseydi her şey emniyette olacak ve bu korkunç sonuçların hiçbiri gerçekleşmeyecekti.

Harriet, düşüncelerini Bay Knightley'e kadar uzatabilecek cürete nasrl sahip olabilmişti! Bu konudan kesinlikle emin olmadıkça, böyle bir adamın kendisini seçmiş olabileceğini düşünmeye nasıl cesaret etmişti, ama Harriet eskisine göre çok daha az alçakgönüllü ve çok daha az tereddüde sahipti. Gerek akıl, gerekse konum itibarıyla daha aşağı bir düzeyde olduğu

artık çok az hissediliyordu. Bay Elton'ın kendisiyle evlenmeye tenezzül etmemesi konusunda Bay Knightley'le ilgili olduğundan çok daha makul düşünmüştü. Yazık; bunu da kendisi sağlamamış mıydı? Harriet'in kendisine önem vermesini sağlamak için bin bir güçlüğe katlanan kendisinden başkası değildi. Eğer mümkünse daha yüksek bir sınıfa çıkmasını ve daha yüksek bir dünyevi yeri hak ettiğini ona öğreten kendisinden başkası değildi. Eğer Harriet alçakgönüllü biriyken, kibirli biri olmuşsa bu da kendisinin marifetiydi.

xLvra

Emma, Bay Knightley için ilk sırada gelmenin -en çok ilgi ve şefkat gösterdiği kişi olmanın- kendi mutluluğu açısından ne kadar önemli olduğunu, bunu kaybetme tehdidiyle yüz yüze geldiği şu güne kadar fark etmemiş-

ti. Bunun böyle olduğunu bilmenin mutluluğu içinde, hakkı olduğunu hissederek, üstünde fazla düşünmeden tadını çıkarmış ve ancak, kaybetme korkusunu yaşayınca böyle bir şeyin ifade edilemeyecek kadar önemli olduğunu anlamıştı. Bay Knightley'in hiç kadın akrabası olmadığı için uzun, çok uzun bir süredir Emma, onun hayatında hep ilk sırada olmuştu; talepleri kendisininkilerle kıyaslanabilecek bir tek Isabella vardı ve genç kız, adamın Isabella'yı tam olarak ne kadar sevdiğini ve ona ne kadar değer verdiğini her zaman bilirdi. Geçen yıllar boyunca Emma onun için hep ilk sıradaydı. Emma ise, bunu hak etmemiş; çoğu zaman ona karşı ihmalkâr ve tuhaf davranmıştı, onun tavsiyelerini küçümsemiş, hatta ona ısrarla muhalefet bile etmişti; adamın erdemlerinin yansından bile habersizdi. Kendi sahte ve küstah tahminlerini ciddiye almıyor diye onunla kavga ederdi, ama yine de aile bağından, alışkanlıktan ve aklının mükemmelliğinden dolayı adam onu hep severdi ve henüz küçük bir kız olduğu yıllardan beri, gelişmesi için çaba harcayarak doğru hareket etmesi endişesiyle onu izlerdi; bu da, başka hiç kimsenin paylaşmadığı bir şeydi. Emma bütün hatalanna rağmen onun kendisini sevdiğini bilirdi; hatta çok sevdiğini bile söyleyebilirdi. Bunun ardından gelmesi gereken ümitlerden söz açıldığında ise bu ümitlere kapılmaya cüret edemiyordu. Harriet Smith, özellikle Bay Knightley tarafından, tamamen, tutkuyla sevilmek için kendini değersiz bulabilirdi, ama Emma,

kendisini öyle bulmuyordu. Emma, Bay Knightley'in kendisine bağlı olduğunu görmeyerek kendisini rahatlatacak değildi. Bayan Bates'e davranışı karşısında ne kadar şaşırmıştı! Konuyla ilgili kendi düşüncelerini nasıl doğrudan, sert bir biçimde ifade etmişti! İşlenen kabahatle karşılaşünldığında, bunun çok da sert bir tarzda söylenmiş olduğu iddia edilemezdi, ama başı dik bir adaletten ve gözleri kör olmamış bir iyi niyetten daha yumuşak, duygulan yansıtmayacak kadar da sertti. Adamın kendisine karşı şu anda düşündüğü türden bir sevgi hissetmesi konusunda Emma'nm hiç ümidi yoktu, ümit adıyla anılmayı hak eden hiçbir şey yoktu, ama Harriet'in kendi kendini aldatmış ve adamın kendisine bakışını fazlasıyla olumlu değerlendiriyor olabileceği konusunda (bazı zamanlarda küçük, bazı zamanlarda daha güçlü olan) ufak bir ümit de taşıyordu. Eğer adamın adına bir şey dileyecekse bu, kendisi için hiçbir sonuç vermese de, onun ömür boyu bekâr kalması olacaktı. Eğer onun ömür boyu evlenmeyeceğinden emin olabilse tamamıyla memnun olacağına inanıyordu. O, babası ve kendisi için aynı Bay Knightley olmaya devam etsin, bütün dünya için aynı Bay Knigh-Üey

olarak kalsın, Donwell ve Hartfield değerli bir dostluk ve güven ilişkisinden bir şey kaybetmesin; o zaman genç kız bütünüyle huzur içinde olacaktı. Aslında evliliğin ona bir yaran yoktu. Böyle bir şey babasma karşı yükümlülükleriyle, onun için hissettikleriyle çelişmekteydi. Hiçbir şey onu babasından

-603-

ayırmamalıydı. Kendisine Bay Knightley bile evlenme teklif etse asla evlenmeyecekti.

Harriet'in hayal kırıklığına uğramasını fazlasıyla istiyor ve onlan bir daha birlikte gördüğünde en azından bunun ne kadar muhtemel olduğu konusunda kesin bir fikir edinebilmeyi umuyordu. Bu sebeple onlan en yakın bir biçimde gözlemlemesi gerekiyordu ve daha önce izlediği insanlan bile yanlış anladığı için burada da gözlerinin bağlanmayacağından nasıl emin olacağını bilmiyordu. Bay Knightley her an Londra'dan dönebilirdi. Kısa bir süre içinde bu gözlemi yapabilecekti. Düşünceleri hep aynı yönde olduğuna göre bu an, korkulacak kadar yaklaşmıştı. O arada Harriet'i görmemeye karar verdi. Bu konuda daha fazla konuşmak ikisine de, olayın öznesine de yaramayacaktı. Şüphe etmeye devam ettiği sürece emin olmamakta kararlıydı, ama yine de Harriet'in kendine güvenine karşı duracak güce sahip değildi. Bu konuda konuşmak yalnızca rahatsız edici olurdu. O yüzden ona bir mektup yazarak kibar fakat kararlı bir şekilde o sıralarda Hartfield'e gelmemesini rica etti ve bir konuda daha fazla özel konuşma yapmaktan kaçınmalannın daha iyi olduğuna inandığını ve aradan birkaç gün geçmeden yanlannda başkaları olmadan görüşmeyeceklerini -yalnızca yüz yüze görüşmeye karşıydı- dün yaptıklan konuşmayı unutmuş gibi yapabileceklerini umduğunu bildirdi. Harriet, buna teslim oldu, onay verdi ve minnettar kaldı.

Bu konu ayarlandıktan sonra, son yirmi

-604-

dört saat boyunca, ister uyusun, ister uyanık olsun. Emma'mn düşüncelerini kaplayan bu konudan biraz kopmasını sağlayan bir ziyaretçi geldi; Bayan Weston, seçkin gelinini ziyaret etmekten dönerken Hartfield'e uğramıştı; bu kadar ilginç bir görüşmenin aynntılan-nı anlatmak, Emma'ya karşı görevi olduğu kadar kendisi için de zevkü.

Bay Weston, Bayan Bates'in evine giderken Bayan Weston'a eşlik etmiş ve göstermesi gereken özeni çok şık bir biçimde göstermişti, ama Bayan Weston bundan sonra kendisiyle birlikte hava alması için Bayan Fairfax'i kandırmıştı ve şimdi Bayan Bates'in salonunda geçirdiği çeyrek saatle kıyaslandığında, söyleyecek çok fazla şey vardı, bunlan mutlulukla söyleyecek bir halde geri dönmekteydi.

Emma az da olsa meraklanmıştı ve arkadaşı konuşurken bu merakını tatmin edebildi. Bayan Weston bu ziyareti kendisi de epeyce heyecanlanarak yapmıştı; başta şu an için böyle bir ziyaret yapmayı hiç istememiş, bunun yerine Bayan Fairfax'e mektup yazmakla yetinmek ve bu törensel görüşmeyi biraz zaman geçtikten sonra yapmak istemişti. Hem Bay Churchill de bu nişanlanmanın duyulması konusunda ikna edilirdi, çünkü her şey düşünüldüğünde, böyle bir ziyaretin dedikodulara yol açmadan gerçekleşmesi mümkün değildi, ama Bay Weston ondan farklı düşünmekteydi; Bayan Fairfax ve ailesine takdirlerini göstermek istiyor ve bunun kimseyi şüphelendirmeyeceğine inanıyordu. Hem böyle

-605-

bir şey olacaksa bile, bunun sebebi herhangi bir şey olabilirdi; çünkü Bay Weston, "böyle şeyler"in "her zaman duyulduğu"nu gözlemlemişti. Emma, gülümseyerek Bay Weston'm böyle konuşmak için haklı sebeplerinin olduğunu gördü. Uzun lafın kısası gitmişlerdi ve hanvmejendinin sıkıntılarını, kafasındaki karışıklıkları ortaya koyan birçok şey olmuştu. Tek bir kelime bile edememişti; her bakışı, her hareketi nasıl derin bir vicdan azabı çekmekte olduğunu göstermekteydi. Yaşlı hanımefendinin sessiz ve içten mutluluğu, kızının coşkulu sevinci her zamanki gibi, konuşmayı bile imkânsız kılmaktaydı; bu şükran dolu, ama yine de neredeyse yapmacık bir sahneydi. İkisi de kendi mutluluklan içinde saygıdeğer, diğer duygular konusunda kayıtsızdılar; Jane'i ve herkesi çok ve kendilerini ise daha az düşünüyorlardı; bu yüzden onlar için her türden iyilik duygusu hissedilebiliyordu. Bayan Fairfax'in son hastalığı, Bayan Weston'a onu hava almaya davet etmek için haklı bir mazeret sağlamış; o ise ilk başta kendisini geri çekip bu teklifi reddetmiş, ama daha fazla ısrar edilince teslim olmuştu; yol boyunca Bayan Weston, yumuşak bir biçimde onu teşvik ederek utangaçlığının önemli bir kısmını aşmayı başarmış ve onu bu önemli konuda konuşturabilmişti. Önce, onlan ilk kabul ettiği günkü kaba görünmüş olabilecek sessizliği için özür dilenmesi, Bay Weston'a ve kendisine karşı en sıcak minnet ifadelerinin dillenmesi gerekiyordu tabii, ama bu giriş ko-nuşmalan bir kenara konulduktan sonra ni-

-606-

şanın bugünkü ve gelecekteki durumuyla ilgili olarak konuşmaya başlamışlardı. Bayan Weston bu tür konuşmalann, karşısındaki hanım için çok rahatlatıcı olacağmı umuyordu, çünkü genç kız, uzunca bir süredir kendi aklının içine zaptedilmiş bir haldeydi ve kendisinin konuyla ilgili söylemiş olduğu her şeyden çok memnun olmuştu.

Bayan Weston, "Saklanarak geçen bu kadar ay boyunca yaşadığı acıdan sonra," diye devam etti, "çok enerjikti. Şöyle bir şey söyledi: 'Bu nişandan beri hiç mutlu bir an yaşamadığımı söyleyemeyeceğim, ama şunu diyebilirim ki huzur içinde tek bir saat bile geçir-rnedirn.' Ve Emma, bunu söylerken titreyen dudağından bu söylediğinde samimi olduğunu yürekten hissettim."

Emma, "Zavallı kız!" dedi. "Öyleyse böyle gizli bir nişan yapmayı kabul ettiği için yanlış yaptığını mı düşünüyor?"

"Yanlış mı? İnanıyorum ki kimse onu, onun kendisini suçladığı kadar suçlamıyor-dur. 'Bunun sonucu,' dedi, 'Benim açımdan sürekli acı çekmek oldu, böyle olması da gerekirdi, ama bu yanlış davranış ne kadar ce-zalandınlmış olursa olsun yanlış bir davranış olmaya devam etmektedir. Hiçbir zaman suçsuz sayılamam. Doğru bildiğim her şeyin aksine hareket ettim; vicdanım bana her şeyin şu anda iyi gitmesine sebep olan talihin ve şu anda gördüğüm iyiliğin olmaması gerektiğini söylüyor. Sanmayın ki madam,' diye devam etti, 'bana verilen eğitim yanlıştır. Beni yetiştirmiş olan dostlanmızın ilkelerinin ve bana

-607-

gösterdikleri özenin üstüne herhangi bir gölge düşmesini istemem. Bu hatanın tamamı benimdir ve sizi temin ederim ki şu anki koşulların yaratmış olduğu bütün bahanelere rağmen Albay Campbellin bu hikâyeyi öğrenmesinden korkuyorum.'"

Emma, tekrar, "Zavallı kız!" dedi. "Onu çok seviyor olmalı. Bu nişanı kabul etmesinin sebebi ancak ona karşı hissettiği bağlılık olabilir. Duygulan doğru düşünmesini engellemiş olmalı."

"Evet, ona aşın derecede bağlı olduğundan hiç şüphem yok."

Emma, içini çekerek, "Sık sık onun mutsuzluğuna katkıda bulunmuş olmaktan korkanın," dedi.

"Senin açından canım her şey çok masumca yapılıyordu, ama Frank'in bize daha önce ima etmiş olduğu bazı yanlış anlamalara değinirken büyük bir ihtimalle Jane'in aklında bunlar vardı. Kendisini bulaştırdığı bu kötülüğün doğal bir sonucunun, onu mantıksız birisi kılması olduğunu söyledi. Yanlış bir şey yapmış olmanın verdiği vicdan azabı onda bin tane endişe yaratmış ve Frank'in tahammül edemediği bir düzeyde titiz ve tedirgin bir hale getirmiş olmalı. 'Bazı konularda göstermem gereken hoşgörüyü gösteremedim,' dedi. 'Onun hoş ruh halleri, neşesi, şakacı tabiatı, başka koşullarda eminim ki benim açımdan da ilk başta olduğu gibi çekici olacakü.' Sonra senden ve hastalığı sırasında ona göstermiş olduğun büyük nezaketten bahsetmeye başladı ve yüzü kızararak -ki bu

da bana hepsinin birbiriyle bağlantılı olduğunu göstermeye yetti- elime fırsat geçer geçmez, ona iyilik etmek için bütün dileklerin ve çabalann için sana çok teşekkür etmemi istedi. Ondan hiçbir zaman için doğru dürüst bir karşıkk alamamış olduğunun bilincinde."

Emma, ciddi bir sesle, "Eğer onun tedirgin vicdanının yarattığı bazı eksiklikler dışında," dedi, "artık mutlu olduğunu bilmesem, bu teşekkürlere katlanamazdım; çünkü... Ah! Bayan Weston, Bayan Fairfax'e yapüğım kötülüklerin ve iyiliklerin bir hesabı tutulsa! Neyse, (kendisine çeki düzen verip biraz daha canlı olmaya çalışarak) bütün bunlan unutmamız gerek. Bana bu ilginç aynntılan aktarmanız büyük kibarlık. Bunlar onun ne kadar üstün biri olduğunu gösteriyor. Onun çok iyi biri olduğundan eminim, umanm çok mutlu olur. Talihin Bay Churchill'den yana olması gerekir, çünkü Bayan Fairfax, bir kadında olması gereken bütün meziyetlere sahip."

Bayan Weston'm onun konuyu böyle toparlaması karşısında hiç cevap vermeden geçmesi olmazdı. Frank'le ilgili her açıdan iyi şeyler düşünmekteydi; aynca onu çok da seviyor ve o yüzden onu gerçekten samimi bir biçimde savunuyordu. Gayet makul konuşuyordu, sözlerinde akıl kadar duygu da vardı, ama Emma'nın dikkatini çekmesi için çok daha fazla ısrar etmesi gerekiyordu; çünkü genç kızın aklı çok geçmeden Brunswick Meydanı'na ya da Donwell'e kaymışü. Dinlemek için çaba göstermeyi unuttu. Bayan Weston, "O kadar merak ettiğimiz mektubu

almadık biliyorsun, ama sanıyorum kısa bir süre içinde gelecektir," diye sözlerini bitirince, Emma ona cevap vermeden önce duraklamak zorunda kaldı ve en sonunda, o kadar merak ettikleri mektubun ne olduğunu hatırlamadan, öylesine cevap vermek zorunda kaldı.

Bayan Weston'm, "İyi misin Emma?" demesiyle kendisine geldi.

"Ah! Çok iyiyim. Bilirsiniz, ben hep iyiyim-dir. Bana mümkün olan en kısa zamanda mektupla ilgili bilgi vermeyi unutmayın."

Bayan Weston'm anlattıkları, Jane Fairfax'e daha büyük bir değer vermesine ve merhamet duymasına sebep olup ona karşı geçmişte yaptığı adaletsizlikleri daha fazla fark etmesine yol açarak, Emma'nm tatsız düşüncelerini besledi. Onunla daha yakın bir ilişki kurmadığına çok pişmandı ve kesinlikle bu durumun sebeplerinden biri olan kıskançlık duygularını hatırlayıp kızardı. Eğer Bayan Fairfax'e hak ettiği ilgiyi göstermek konusunda Bay Knightley'in bilinen dileklerine uygun davransaydı -ki bu her bakımdan onun görevi saydırdı- onu daha iyi tanımayı deneseydi, onunla yakın olmak için üstüne düşenleri yapsaydı, Harriet Smith yerine burada bir dost bulmaya çabalasaydı, herhalde şimdi çektiği acılardan hiçbiriyle yüz yüze kalmayacaktı. Doğumu, yetenekleri ve eğitimi bu iki genç kadından birisini kendisi için minnetle kabul edilmesi gereken bir arkadaş haline ge-tirmişü; peki, diğeri, o neydi? Yakın arkadaş olmadıkları, bu önemli konuda Bayan Fair-

fax'in ona güvenmediği -ki bu çok büyük bir ihtimaldi- düşünülse bile, yine de onu tanıdığı ya da tanıyabileceği kadarıyla Bay Dixon'a karşı uygunsuz bir bağlılık hissettiğiyle ilgili iğrenç şüphelerinden korunmuş olurdu. Bu şüpheleri aptalca kurup büyütmekle kalmamış, bir de affedilmez biçimde açığa vurmuştu. Bay Frank Churchill'in bu konudaki havailiği ya da dikkatsizliği yüzünden Jane'in hassas duygularının önemli bir şekilde yıpranmış olması, korktuğu şeylerden biriydi. Highbury'ye geldiğinden beri Jane Fairfax'i çevrelemiş olan bütün kötülük kaynaklarının içinde en kötü olanın kendisi olduğuna inanıyordu. Kendisi onun için hep bir düşman olmuştu. Üçünün birlikte olup da kendisinin Jane Fairfax'in huzurunu bin defa kaçırma-dığı bir durum vaki olmamışü ve Box Tepe-si'nde olanlar, belki de daha fazla dayanma gücü kalmamış olan bir zihnin can çekişme-siydi.

Hartfield'de o gece çok uzun ve melankolikti. Hava da bu hüzne elinden gelen bütün katkıyı yaptı. Soğuk, fırtınalı bir yağmur gelmişti; ağaçlar ve çalılar dışında -ki rüzgâr da etkiliydi- hiçbir yerde hazirandan bir iz kalmadı ve günlerin uzunluğu, bu zalim görüntüleri daha uzun bir süre görünür kılmışü.

Hava, Bay Woodhouse'u fazlasıyla etkiledi; ancak, kızının durmaksızın kendisine özen göstermesiyle az da olsa rahata kavuşabiliyordu, ne var ki bu kadar çabalamak Emma'ya daha önce hiç bu kadar ağır gelmemişti. Bu, ona Bayan Weston'la düğün gecesi ilk defa

baş başa kalmalarını hatırlatıyordu, ama o akşam Bay KnighÜey çaydan soma gelip bütün melankolik düşünceleri dağıtmıştı. Yazık! Hartfield'in onun için çekici bir yer olduğunu belirten bu karıklar, o kısa ziyaretier, yalanda son bulabilirdi. Yaklaşan kışın getireceği

mahrumiyetierle ilgili o sıra çizdiği resim yanks çıkmıştı; hiçbir dost onları terk etmemiş, hiçbir keyiften mahrum kalmamışlardı, ama şimdi içine doğan şeylerin gerçekleşeceğinden korkuyordu. Bundan sonra onu bekleyen şeyler tamamen ortadan kalkamayacak derecede tehditkârdı; kısmen aydınlanması bile mümkün değildi. Eğer arkadaş çevresi içinde, olma ihtimali olan her şey gerçekleşirse, Hartfi-eld nispeten boşalacaktı ve kendisine de, mahvolmuş bir mutluluktan arta kalanlar ve babasını eğlendirmek kalacaktı.

Randalls'ta doğacak olan çocuk kendisinden daha sevilen bir bağ olacak, Bayan Weston'm kalbini ve zamanım meşgul edecekti. Yani Bayan Westoni kaybedeceklerdi, büyük ölçüde kocasını da. Frank Churchill bundan böyle onların arasına katılmayacaktı; Bayan Fairfax'in de kısa bir süre sonra artık Highbury'ye ait olmayacağım düşünmek akla yakındı. Evlenirler ve Enscombe'a ya da oraya yalan bir yere yerleşirlerdi. Hayatında iyi olan her şey çekilip gidecekti ve bu kayıplara Don-well'in kaybı da eklenirse ulaşabileceği neşeli ya da aklı başında bir çevre kalmayacaktı. Bay Knightley de akşamları rahatlamak için artık oraya gelmeyecekti! Olur olmaz her saatte, sanki kendi evini onunkilerle değiştir-

mek istermiş gibi gelmeler kalmayacaktı. Buna nasü dayanılırdı? Ve eğer onu Harriet'in hatırına kaybederlerse, bundan sonra Harriet'in yanında aradığı her şeyi bulduğu düşünülürse, eğer Harriet, varlığının en iyi nimetleri için aradığı ilk, en sevilen, dost ve eş seçilirse, Emma'nm mahvoluşunu daha da arttıran şey, bütün bunların kendi marifeti olduğu fikrini bir türlü aklından uzaklaştıra-maması olmaz mıydı?

Düşünceleri böyle bir noktaya geldiğinde, irkilmekten, derin derin iç çekmekten hatta birkaç saniye boyunca odayı arşınlamaktan kendini alamıyordu. Teselli ya da kendini toplama benzeri bir şey söz konusu olacaksa, bunun kaynağı, kendisinin bundan sonra daha iyi davranma konusundaki kararlılığı ve gelecekteki hayatının her kışı, ruh ve neşe açısından geçmiştekilere göre daha kötü olsa bile, daha makul, kendini daha iyi tanıyan birisi olacağı ve her kış geçip giderken, pişman olacağı çok daha az şeyin olacak olmasıydı.

XXIX

Bütün ertesi sabah boyunca hava hiç değişmedi; aynı yalnızlık, aynı melankoli Hartfield'de hüküm sürecekmiş gibi görünüyordu, ama öğleden sonra hava açıldı; rüzgâr daha yumuşak olmuştu; güneş çıkmış, tekrar yaz gelmişti. Böyle bir değişimin insana verdiği bütün o hevesle Emma elinden geldiği kadar evin dışmda olmaya karar verdi. Tabiatın bir fırtına soması sakin, ılık ve parlak olan o ne-

fis görüntüsünü, kokusunu ve duygusunu hiç bu kadar çekici bulmamışü. Bunların zaman içinde kendisine sunacağı huzuru özlü-yordu ve Bay Perry'nin akşam yemeğinden hemen sonra, boş kalan bir saatini babasıyla geçirmek üzere gelmesiyle birlikte, hiç zaman kaybetmeksizin kendisini fundalığın oraya attı. Tazelenmiş bir ruh ve biraz rahatlamış düşünceleriyle henüz birkaç tur atmışü ki, Bay Knightley'in bahçe kapısından içeri girip kendisine doğru geldiğini gördü. Bu, onun Londra'dan döndüğünü gösteren ilk olaydı. Bir saniye önce onun on alü mil uzakta olduğunu sanmaktaydı. Akimi başına alması için çok kısa

bir zamanı vardı. Kendini toplamalı ve sakin olmalıydı. Yarım dakika sonra birlikteydiler. İkisinin de "nasılsınız'ları sessiz ve gergindi. Emma, ona ortak dostlarının nasıl olduğunu sordu; hepsi iyiydi. Oradan ne zaman ayrılmıştı? Hemen o sabah. Gelirken ıslanmış olmalıydı. Evet. Emma onun kendisiyle birlikte yürümek istediğini fark etti. Bay Knightley, yemek odasına bakmış ve istenmediği için dışarıda kalmayı tercih etmişti. Emma onun neşeli görünmediğini ve neşeli konuşmadığını düşündü. Genç kızın korktukları başına geldiyse bunun sebebi olarak aklına ilk gelen şey, planlarını ağabeyine anlatmış olduğu ve bunun karşısında gördüğü tavrın kendisine acı vermiş olabileceğiydi.

Birlikte yürüdüler. Bay Knightley sessizdi. Emma onun sık sık kendisine baktığını ve uygun bir durum olduğunda yüzünün tamamını görmeye çalıştığını fark etti. Bu düşün-

ce başka bir korkuya yol açtı. Belki de kendisine Harriet'e karşı hissettiği bağlılıktan bahsetmek istiyordu; söze başlamak için kendisinin ona cesaret vermesini bekliyor olabilirdi. Genç kız, herhangi bir konu açabilecek gibi hissetmiyordu kendisini. Her şeyi adamın kendisinin yapması gerekiyordu, ama bu sessizliğe de tahammül edemiyordu. Böyle sessiz durmak Bay Knightley'in hiç âdeti değildi. Emma düşündü -kararlıydı- ve gülümsemeye çalışarak konuşmaya başladı.

"Döndüğünüze göre sizi şaşırtacak bazı haberler duyacaksınız."

Adam sessizce, "Öyle mi?" dedi ve ona bakarak, "Ne türden haberler?" diye sordu.

"Ah! Dünya üzerinde olabilecek en iyi türden haber; bir düğün haberi."

Sanki genç kızın başka bir şey söylemeyeceğinden emin olmak istercesine bir an bekledikten sonra cevap verdi.

"Eğer Bayan Fairfax'le Bay Frank Churchill'i kastediyorsan, onu duydum."

Emma, kızarmış yanaklanyla ona dönüp, "Bu nasıl olabilir?" diye haykırdı, ama o sırada Bay Knightley'in yolunun üzerinde Bayan Goddard'a uğramış olabileceği aklına geldi.

"Bu sabah Bay Weston'dan köydeki işlerle ilgili birkaç saürlık mektup aldım, mektubun sonunda olup biteni kısaca anlatmış."

Emma oldukça rahatlamışü, sonunda biraz kendini toparlayarak, "Büyük bir ihtimalle siz, hepimizden daha az şaşırmışsınızdır çünkü böyle bir durumdan şüphelenmiştiniz. Bir defasında beni uyarmaya çalıştığınızı

unutmuş değilim. Keşke o soylediWerinizi dikkate alsaydım, ama (sesini kısarak ve derin bir iç çekişle) sanınm benim kaderimde körlük var," diyebildi.

Birkaç saniye boyunca hiçbir şey söylenmedi ve Emma, adamın bu konuyla hiçbir biçimde ilgilenmediğinden hiç kuşku duymaz bir haldeydi. Ta ki kolunun, onun kolunun içinden geçirildiğim ve kalbine bastınldığmı fark edip adamın çok makul ve alçak bir ses tonuyla şunlan söylediğini duyana kadar:

"Zaman sevgili Emma'cığım; zaman bütün yaralan iyileştirir. Mükemmel aklın, babanın hatın için göstereceğin çabalar, kendine izin vermeyeceğini biliyorum..." Emma'nm kolu yine bastırılmıştı, o sırada adam daha kınk ve bastınlmış bir sesle ekledi, "En yakın arkadaşlık duygulan... İnsan patkyor... İğrenç alçak!" Sonra daha yüksek ve düzgün bir sesle toparladı, "Kısa bir süre içinde gidecek. Bir süre sonra Yorkshire'da olacaklar. Ben asıl genç hanım için üzülüyorum. Daha iyi bir kadere layıktı."

Emma onun ne demek istediğini anlamıştı. Onun kendisini böyle şefkatle düşünmesinin sebep olduğu mutlu heyecanı yener yenmez cevap verdi, "Çok naziksiniz -ama yanılıyorsunuz- ve düzeltmem gerek. Böyle bir merhamete ihtiyacım yok. Olup biten karşısındaki körlüğüm, benim onlann yanında ömrüm boyunca utanacağım bir biçimde hareket etmeme sebep oldu ve büyük bir aptallıkla, beni bir sürü tatsız tahminlere maruz bırakacak bir sürü şey yapıp söyledim, ama

bu sırrı daha önce öğrenmemiş olmaktan başka pişman olduğum bir şey yok."

Bay Knightley, büyük bir ısrarla ona bakarak, "Emma!" diye haykırdı, "Gerçekten öyle mi?" Ama birden kendisine hâkim olarak, "Hayır, hayır, seni anlıyorum, beni bağışla, bu kadannı söyleyebildiğin için bile çok memnunum. Duygulannın daha fazla kanş-mamış olması büyük bir şans! İtiraf etmeliyim ki davranışlanna bakarak duygulannın derecesinden hiçbir zaman emin olamadım... Sadece belli bir meylin olduğundan emin olabiliyordum... Onun hiç hak etmediği bir eğilim... Bu adam erkekliğin adını lekeliyor... Bir de üstelik o tatlı genç kadmı ödül olarak alacak, öyle mi? Jane, Jane mutsuz olacaksın."

Emma, aslında kafası çok kanşüğı halde canlı görünmeye çalışarak, "Bay Knighüey," dedi, "Fazlasıyla olağandışı bir durumda kaldım. Sizin yine aynı yanlış düşünceyi taşımaya devam etmenize izin veremem. Ve üstelik eğer davranışlanm böyle yanlış bir izlenim verdiyse, bu bahsettiğimiz insana karşı hiçbir zaman bir bağlılık duymadığımı itiraf etmekten ne kadar utansam yeridir, oysa bir kadının tam aksini itiraf etmekten utanç duyması doğaldır, ama ona hiç bağlanmadım."

Bay Knightley onu tam bir sessizlik içinde dinliyordu. Emma, onun konuşmasını dilerdi, ama konuşmuyordu. Genç kız onun merhametine erişmek için biraz daha konuşması gerektiğini hissediyordu, ama onun gözünde kendi değerini düşürmek zor bir iş olacaktı. Yine de sözlerine devam etti.

"Kendi davranışlarımla ilgili olarak söyleyebileceğim çok az şey var. Onun ilgisi bana çekici geldi ve olup bitenden hoşnutmuş gibi görünme iznini verdim kendime. Büyük bir ihtimalle bu eski bir hikâyedir -sıradan bir olay- benim cinsimden yüzlerce kişinin başına daha önce

gelmiş olandan daha fazla bir şey değil, ama yine de anlamak üzere yola koyulmuş benim gibi birisinde affedüir bir şey de değil. Bu çekimi etkileyen bir sürü koşul oldu. O Bay Weston'm oğluydu -sürekk olarak buradaydı- onu her zaman çok hoş bul-muşumdur ve kısacası (içini çekerek) size bütün bu sebepleri bütün saflığımla şişirmeme izin verin, hepsi bu son noktada toplanıyor; gururum okşanmıştı, onun bana ilgi göstermesine izin verdim. Ancak daha sonra - gerçekten epeyce bir süre sonra- bunların herhangi bir anlamı olduğu konusunda hiçbir fikrim olmadı; bir alışkanlık, bir oyun olduğunu düşündüm ve benim açımdan ciddi diye nitelendirilebilecek bir şey olarak görmedim. Beni aldattı, ama yaralayamadı. Ona hiçbir zaman bağlanmadım. Ve şimdi onun davranışlarım bir ölçüde anlayabiliyorum. O beni kendisine bağlamayı hiçbir zaman istemedi. Bu yalnızca içinde bulunduğu durumu bir başka durumla gizleme çabasıydı, amacı kendisiyle ilgili her şeyi görünmez hale getirmekti ve eminim ki, bu çabasından benden daha fazla etkilenen hiç kimse yoktur -sadece ben kör olmadım- kısacası, ondan zarar görmemiş olmam kendi iyi talihimin eseridir." Emma, bu noktada bir cevap almayı ümit

ederek sustu; davranışlarının en azından an-laşıkr olduğuna ilişkin birkaç kelime duymayı umuyor, ama Bay Knightley hiç sesini çıkarmıyordu ve anlayabildiği kadarıyla derin düşüncelere gömülmüştü. En sonunda, her zamanki ses tonuyla, "Frank Churchill'den hiçbir zaman hazzetmedim, ancak onu hafife aldığımı söyleyebilirim. Onunla bir şeyler paylaşma imkânım olmadı. Ve eğer bu zamana kadar onu hafife aldıysam bundan sonra düzelebilir. Öyle bir kadınla bu şansa sahip. Onunla ilgili kötü şeyler dilemeye niyetim yok; Jane'in hatırı için onunla ilgili iyi şeyler dileyeceğim çünkü Jane'in mutluluğu, Frank Churchill'in iyi bir kişiliğe ve iyi davranışlara sahip olmasına bağlıdır," dedi.

Emma, "Onlann birlikte mutlu olacakları konusunda hiç şüphem yok," dedi, "karşılıklı olarak, çok samimi bir biçimde birbirlerine bağlı olduklanna inanıyorum."

Bay Knightley; "O çok talihk bir adam!" diyerek büyük bir heyecanla cevap verdi. "Hayatinin henüz başmda, bu öyle bir dönemdir ki, bir erkek eğer eşini bu yaşta seçerse genellikle yanlış bir seçim yapar. Yirmi üç yaşında böyle bir ödül almak! İnsanla ilgili bütün hesaplamalara göre önünde kaç mutlu yıl uzanmakta! Böyle bir kadının aşkından emin olmak; -onun tarafsız aslandan- çünkü Jane Fairfax'in kişiliği, tarafsızlığının şahididir; her şey bu genç adamın lehine -konumlan birbirine eşit- yani toplumun önem verdiği şeyler açısından diyorum, önemli olan bütün alışkanlıklar ve davranışlar açısından da

eşitler, bir konu dışında her noktada denkler, ama Jane'in kalbinin temizliğinden şüphe edilemeyeceğine göre, o da Frank Churchill'in mutluluğunu artırmalıdır, çünkü eşinin istediği koşullan sağlama şerefi onun olacaktır. Her erkek, bir kadına onu aldığından daha iyi bir ev vermek ister ve bunu yapabilenler, -eğer hanımın saygısı konusunda bir şüphe söz konusu değilse- bence ölümlüler arasında en şanslı olanlardır. Frank Churchill gerçekten de şanslıymış. Her şey onun yaranna sonuçlanıyor. Bir sayfiye yerinde genç bir kadınla tanışıyor, onun sevgisini kazanıyor, ihmalkâr davranışlanyla bile o kadını bıktırmıyor; eğer kendisi ve ailesi bütün dünyayı dolaşıp onun için mükemmel bir eş arasalardı bile, ondan daha iyisini bulamazlardı. Yengesi bu evliliğe engel. Yengesi ölüyor. Durumunu anlatması için yeterli

koşullar oluşuyor. Bütün dostlan mutluluğunu sağlamak için kollan sıvıyor. Herkesi kötü bir biçimde kullandı, ama hepsi onu affettikleri için mutlular. O gerçekten çok talihli bir adam!"

"Sanki onu kıskanıyormuş gibi konuşuyorsunuz."

"Onu kıskanıyorum Emma. Bir açıdan onu kıskanıyorum."

Emma, daha fazla bir şey söyleyemedi. Sanki Harriet konusunun yanm cümle öte-sindeymişler gibi görünüyordu ve içine ilk doğan duygu, mümkünse bu konudan kaçınmak oldu. Planını yapmıştı, tamamen başka bir konu açacaktı: Brunswick Meydanı'ndaki evde yaşayan çocuklar. Söze başlamak için

bir nefes aldı ancak Bay Knightley şu sözlerle onu şaşırttı:

"Onu neden kıskandığımı bana sormayacaksın... Görüyorum ki bunu merak etmemek konusunda kararlısın. Oldukça akıllı davranıyorsun, ama ben böyle olamıyorum. Emma, söylememiş olmayı dileyecek bile olsam, senin sormayacağın şeyi sana söylemem gerek."

Emma, ısrarla bağırdı, "Ah! O zaman onu hiç söylemeyin, söylemeyin, düşünmek için kendinize biraz zaman tanıyın, kendi sözlerinizle kendinizi bağlamayın."

Bay Knightley, 'Teşekkür ederim," derken sesinde derin bir mahcubiyet vardı, bunun ardından tek bir hece bile söylenmedi.

Emma ona acı vermeye dayanamıyordu. Adam kendisine açılmak istiyordu -hatta belki de ona akd danışmak istiyordu- bunun bedeli kendisi için ne olursa olsun, onu dinleyecekti. Adamın vereceği karara yardımcı olabilirdi veya onu bu kararı vermeye razı edebilirdi; Harriet'i övebilir ya da ona bağımsızlığım hatırlatarak onu bu kararsız durumdan kurtarabilirdi, çünkü bu kararsız hali, onunki gibi bir akü için her türlü seçenekten daha tahammül edilmez olmalıydı. Eve varmışlardı.

Bay Knightley, "Sanınm eve giriyorsun?" dedi.

Emma, "Hayır," diye cevap verdi; adamın hâlâ o mutsuz havada konuşması karannı pekiştirmişti. "Bir tur daha atmak isterim. Bay Perry henüz gitmemiş." Ve birkaç adım daha attıktan sonra ekledi, "Sizi az önce çok

kaba bir biçimde susturdum Bay KnighÜey ve korkarım size acı verdim, ama eğer benimle bir arkadaş gibi açık konuşmayı diliyorsanız ya da düşündüğünüz bir konuda bir arkadaş olarak fikrimi almak istiyorsanız, dinlemeye hazırım. Ne anlatmak isterseniz dinlerim. Ne düşünürsem size tam olarak onu söylerim."

Bay Knightley, "Bir arkadaş olarak!" diye tekrar etti. "Emma, benim korktuğum kelime de buydu. Hayır, hiçbir şey istemiyorum. Dur; evet, neden tereddüt ediyorum ki? Nasıl olsa

saklanamayacak kadar ileri gittim. Emma teklifini kabul ediyorum, ne kadar olağandışı görünse de kabul ediyorum ve kendimi sana bir arkadaş olarak açıyorum. Öyleyse söyle bana, benim başarılı olma şansım hiç yok mu?"

Soruyu bakışlarıyla da sormak arzusuyla durdu, gözlerindeki ifade genç kızı kahretti.

Bay Knightley, "Çok sevgili Emmam," dedi, "Sen her zaman benim için en sevgili, en sevilen olacaksın, bana hemen söyle. Eğer gerekiyorsa, 'hayır' de." Emma gerçekten bir şey söyleyemiyordu. Adam büyük bir heyecanla, "Sesini çıkarmıyorsun!" diye haykırdı, "hiç ses etmiyorsun! Şu anda daha fazla bir şey sormayacağım. "

Emma, o anın heyecanı altında neredeyse çökecekti. Bu, fazlasıyla muüu bir rüyadan uyanma korkusu, belki de öne çıkan en önemli duyguydu.

Adam kısa bir zaman sonra, "İyi bir konuşmacı değilim Emma," diye sözlerini sür-

dürdü ve sesi öyle samimi, öyle karark, öyle akıllı bir yumuşaklık taşıyordu ki, oldukça ikna ediciydi. "Eğer seni daha az sevmiş olsaydım, bundan daha fazla söz edebilirdim, ama benim nasıl biri olduğumu bilirsin. Benden, gerçeklerden başka bir şey duyamazsın. Seni suçladım, sana nutuklar atüm ve sen bütün bunlara İngiltere'de yaşayan başka hiçbir kadının katlanamayacağı kadar katlandın. Onlara katlandığın gibi, sana şimdi söyleyeceğim gerçeklere de katlan Emma. Belki de o yaptıklarım terbiye kuralları açısından uygun değildi. Tanrı biliyor ya, her zaman kayıtsız bir âşık olmuşumdur, ama sen beni anlarsın. Evet, görüyorsun işte, benim duygularımı anlarsın ve eğer elinden gelirse onlara karşılık verirsin. Şu anda sadece bir defa olsun sesini duymayı istiyorum."

O konuşurken, Emma'nın zihni çok meşguldü. Düşünceleri nasıl harika bir hızda akıp giderse gitsin, bütünün gerçekliğini tamamıyla algılıyor, anlıyor, duyduklarının tek bir kelimesini bile kaçırmıyordu. Harriet'in ümitleri bütünüyle temelsizdi; bir hata, bir yamlsamaydı, en az kendisininkiler kadar, baştan aşağı bir yanılsamaydı, Harriet hiçbir şey, kendisi her şeydi, Harriet'le ilgili söylediklerinin hepsi, kendi duygularının dili olarak alınmıştı ve heyecanı, düşünceleri, isteksizliği, cesaret kıran tavırları hep kendisiyle ilgili cesaretin kırılması olarak görülmüştü. Bu konularda onu ikna etmek için yeterli zaman vardı; üstelik bunlara eşlik eden mutlu-lu ğun pırıltısı da cabasıydı, ayrıca Harriet'in

sırrını açığa vurmamış olmasına da sevinebi-lirdi, bu sırrın açığa vurulmaması gerektiğine karar verdi. Artık bu, zavallı arkadaşı için yapabileceği son şeydi; Bay Knightley'den, duygularını, her ikisinin arasında kesinlikle en iyi olan Harriet'e nakletmesini isteyecek duygusal kahramanlığı göstermek ya da -Bay Knightley ikisiyle birden evlenemeyeceği için- herhangi bir yönlendirmeye tenezzül etmeksizin, onu kesinkes reddetmeye karar verme yüceliğini göstermek dışında, tabii. Harriet'e acı ve pişmanlık duyuyordu, ama aklından çılgınca bir cömertlik etmek, mümkün ve makul olana itiraz etmek geçmedi. Arkadaşım yanlış bir yola sokmuştu, bu kendisi için hep bir kabahat olarak kalacaktı, ama böyle bir ilişkinin Bay Knighüey açısından eşitsiz ve aşağılayıcı olduğuyla ilgili değerlendirmeleri,

duygulan kadar güçlüydü ve her zaman böyle olmuştu. Zihni pek düzgün değilse bile gayet benaktı. Kendisinden rica edildiği için konuştu. Neler söyledi? Tabii ki tam da söylemesi gerekeni. Bir hanımefendi her zaman bunu yapardı. Ümitsizliğe kapılmaya gerek olmadığını gösterecek ve adamın, kendisiyle ilgili daha fazla şey anlatmasını teşvik edecek kadar konuştu. Adam bir dönem ümitsizliğe kapılmıştı; zaman her türlü ümidi ezerken, tedbirli ve sessiz olması yönünde bir karar al-mışü. Genç kız söze, onu dinlemeyi reddederek başlamıştı. Bu değişiklik belki de çok ani olmuştu; genç kızın bir tur daha atmayı teklif etmesi, biraz önce son verdiği konuşmayı yeniden başlatması biraz olağandışı olabilir-

-624-

di! Emma bunun çelişik bir tavır olduğunu hissediyordu, ama Bay Knightley teklif karşısında öylesine minnettardı ki, daha fazla bir açıklama istemiyordu.

Nadiren, çok nadiren insanlar gerçeğin tamamını açıklarlar, azıcık bir şeyin olsun gizlenmemesi ya da biraz hata yapılmaması çok nadir olan bir durumdur, ancak bu durumda davranışlar hata yapsa bile duygular yapmamıştı. O yüzden çok önemli bir durum yoktu. Bay Knightley'in yumuşamaya ve teklifini kabul etmeye Emma'nınkinden daha hazır bir kalp daha bulması mümkün değildi.

Gerçek şuydu ki, adam kendi yaptığı etkiden tamamıyla habersizdi. Aklında böyle bir konu olmaksızın genç kızı fidanlığa kadar takip etmişti. Kendisiyle ilgili hiçbir şey beklemeksizin, onun Bay Frank Churchill'in nişanlanmasına nasıl kaüandığını görmek ve eğer genç kız, kendisine biraz içini açarsa, onu rahatlaüp teselli etmek için çabalamak üzere gelmişti. Diğer her şey o anda olup bitmişti, duyduklarının duygulan üzerindeki ani etkisiydi. Genç kızın Frank Churchill'e karşı tamamıyla kayıtsız olduğundan, kalbinin ondan tamamıyla kopmuş olmasından emin olmanın verdiği mutluluk, adamda zaman içinde genç kızın sevgisini kazanabilece-ğiyle ilgili bazı ümitlerin doğmasına sebep olmuştu -cima bu konuda o anda ümidi yoktu-yalnızca, genç kızı kendisine bağlamak için göstereceği çabalann yasaklanmamasını diliyordu. Zaman içinde yeşeren o büyük ümitler o kadar mutluluk vericiydi ki... Yaratabilmek

-625-

için çabalamasına izin verilmesini istediği o sevgi zaten mevcuttu! Yarım saat içinde çok üzüntülü bir ruh halinden mükemmel bir mutluluğa, başka bir adla tanımlanamaya-cak bir duruma geçmişti.

Genç kızın yaşadığı değişikliğin de ondan aşağı kalır yam yoktu. Bu yarım saat ikisine de çok değerli olan, o sevildiğinden emin olma duygusunu vermiş, ikisini de aynı derecede bilgisizlikten, kıskançlıktan ve güvensizlikten anndırmıştı. Erkek açısından uzun zamandır süren bir kıskançlık söz konusuydu; Frank Churchill'in gelmesine ve hatta işinin bitmesinin beklenmesine kadar uzanmaktaydı bu. Bay Knightley Emma'ya âşıktı ve Frank Churchill'i kıskanıyordu, bu duygulardan birisi büyük bir ihtimalle ötekisi konusunda aydınlanmasına sebep olmuştu. Onun köyden aynlmasma sebep olan da Frank Churchill'e duyduğu kıskançlıktı. Box Tepesi'nde olanlar, gitmeye karar vermesine sebep olmuştu. Kendini, Emma'nın böylesine izin verdiği, hatta teşvik ettiği iltifat gösterilerine şahit olmaktan kurtaracaktı. Ona karşı kayıtsız olmayı öğrenmeye gitmiş, ama yanlış bir yere gitmişti.

Ağabeyinin evinde çok büyük bir aile mutluluğu ve bunun içinde kadının çok sevgili bir rolü vardı; Isabella, Emma'ya çok benziyordu; onunla aralarındaki tek fark Emma'yı onun gözünde daha da parlak kılan bazı ufak tefek eksiklikleriydi, ama yine de ısrarla orada kalmaya devam etmişti, ta ki o sabah postadan Jane Fairfax'in hikâyesini anlatan mektup çıkana kadar. O za-

man hiç tereddütsüz büyük bir mutluluk hissetmişti, çünkü Frank Churchill'in Emma'yı hak ettiğine hiçbir zaman inanmamıştı, Em-ma'yla ilgili öylesine sevgi dolu bir endişe, öylesine samimi bir kaygı hissetmişti ki, orada bir dakika daha kalamamıştı. Yağmurun altında at sırtında eve gelmiş ve yemekten hemen sonra, bütün kusurlarına rağmen kusursuz olan, dünya üzerindeki yaratıkların en tatlısı ve en iyisinin bu bu nişan konusuyla nasü başa çıktığını görmeye gelmişti.

Bay Knightley, Emma'yı heyecanlı ve mutsuz bir halde bulmuştu; Frank Churchill bir serseriydi. Genç kızın onu hiçbir zaman sevmediği açıklamasını duymuştu; Frank Churchill önemsizdi. Emma onun Emma'sıydı; eve dönerlerken ona elini ve sözünü vermişti ve eğer o sırada Frank Churchill'i aklına getire-bilseydi, onun çok iyi bir insan olduğuna hük-medebilirdi.

L

Emma eve girerken, onu evden dışan atan duygularından ne kadar da farklı şeyler hissediyordu! O sırada, çektiği acılara kısa bir süre için mola vermeyi ümit etmeye cesaret etmişti; şu anda ise muüu bir telaş içindeydi ve inanıyordu ki, telaşı geçtiğinde yaşadığı mutluluk daha da artacaktı.

Çaya oturdular -aynı grup masanın çevresinde toplanmıştı- bu topluluk ne kadar sık bir araya gelmişti şimdiye kadar! Ve gözleri ne kadar sık çayırlıktaki fidanlara takılmış ve

batıdaki güneşin yaptığı aynı güzel etkiyi seyretmişti, ama daha önce hiç böyle bir ruh hali içinde olmamıştı; benzeri bir ruh hali içinde bile olmamıştı ve her zamanki gibi evin özenli hanımı, hatta evin özenli kızı olmak için kendini toplamakta büyük zorlukla karşılaşıyordu.

Zavallı Bay Woodhouse, böyle içten bir biçimde buyur ettiği o adamın kalbinde, kendisine karşı büyüyen planlardan habersizdi ve büyük bir endişeyle onun Londra'dan gelirken soğuk almamış olmasını diliyordu. Adamın kalbinde olup bitenleri görebilseydi ciğerlerinin durumuna pek aldırmazdı, ama yaklaşan kötülüğü uzaktan bile hayal etmesi söz konusu değildi, ikisinin de ne bakışlarında, ne de hareketlerinde olağanüstü bir şey algılamıyordu, büyük bir rahatlıkla onlara Bay Perry'den dinlediği haberlerin ayrıntılarını tekrar ediyor ve bunun karşılığında, ona söyleyebileceklerinden hiçbir biçimde şüphelenmediği için, halinden memnun bir biçimde konuşup duruyordu.

Bay Knightley, onlarla birlikte kaldığı sürece Emma'nın heyecanı dinmedi, o gittiğinde biraz sakinleşebildi ve yatıştı, böyle bir akşamın vergisi sayılabilecek uykusuz geçen bir gece boyunca düşünmesi gereken çok ciddi birkaç konu olduğunu gördü; bu, mutluluğun bile bir

biçimde değerini kaybedebileceğini hissetmesine yol açtı: Babası ve Harriet. İkisine karşı ayrı ayrı sorumluluk hissetmeden yalnız kalamıyordu ve ikisini de en iyi şekilde nasıl rahat ettireceğini düşünüyordu.

-628-

Babasıyla ilgili mesele kısa zamanda halledilebilecekti. Bay Knightley'in kendisinden ne isteyeceğini bilemiyordu, ama kendi kalbini şöyle bir yokladığında, babasını hiçbir zaman terk etmemeye kararlı olduğunu gördü. Sanki düşüncesinde bir günah işlemiş gibi, bu fikrin karşısında gözyaşı bile döktü. Babası hayatta kaldığı sürece yalnızca nişanlanmakla yetinmeleri gerekiyordu, bu durum onun çekip gitmesi tehlikesini ortadan kaldıracağından, babasının daha da rahat edeceğini düşünerek kendini teselli etti. Harriet'e karşı en iyi davranışın ne olacağı daha zor bir soruydu; onu gereksiz acılardan nasd koruyabilirdi; ona karşı bir kefaret ödemesi mümkün müydü; onun düşmanı gibi görünmek nasıl mümkün olurdu? Bu konularda büyük bir tereddüt ve sıkıntı içindeydi. Aklı tekrar tekrar kendisini saran bütün acı verici serzeniş ve pişmanlıkları gözden geçiriyordu. En sonunda yalnız şuna karar verebildi: Harriet'le karşılaşmaktan kaçınmaya devam edecek ve söylenmesi gereken her şeyi, onun şu aralar bir süreliğine Highbury'den uzaklaşmasının anlatılamayacak kadar iyi bir şey olduğunu bir mektupla ona bildirecekti -bir plana daha kapılarak- Brunswick Meydanı'ndaki eve davet edilmesini sağlamanın uygun bir şey olacağına karar verdi. Isabella, Harriet'i sevmişti ve Londra'da geçireceği birkaç hafta genç kızı eğlendirebilirdi. Harriet'in karakterinin yeniliklerden, çeşitlilikten, sokaklardan, dükkânlardan ve çocuklardan oluşan bir tablo içinde mutlu olmaya uygun

-629-

olduğunu düşünüyordu. Bu, her şeye sebep olmuş olan kendisinin, ona karşı ne kadar özen gösterdiğinin ve kibar olduğunun bir ispatı ve şimdilik, hepsinin tekrar bir araya geleceği o kötü günden bir uzaklaşma olurdu.

Emma, sabah erken kalkıp Harriet'e mektup yazdı; bu, onu öylesine ciddileştiren, öylesine mahzunlaştıran bir işti ki, kahvaltı etmek üzere Hartfield'e yürüyen Bay Knightley'i bile bekleyemedi. Ve sonra, Emma'nın geçen akşamki mutluluğuna tekrar dönebilmesi için, kaçamak bir yarım saat içinde aynı yeri onunla bir defa daha arşınlaması gerekti.

Bay Knightley, onun yanından aynlalı çok olmamıştı, gitmesinin üzerinden herhangi bir biçimde, başka birisini düşünme yönünde en ufak bir eğilim duymasına yetecek bir süre geçmemişti ki genç kıza Ran-dalls'tan bir mektup geldi -çok kalın bir mektuptu bu- Emma içinde ne olabileceğini tahmin etmeye çakştı ve okuması gerektiği için gönlünden bir itiraz yükseldi. Şu anda Frank Churchill'e karşı tamamen iyi şeyler hissediyordu; hiçbir açıklama istemiyor, yalnızca düşünceleriyle baş başa kalmak istiyordu. Şu anda onun yazmış olduğu herhangi bir şeyi anlayacak halde olmadığına emindi, ama yine de mektubu sonuna kadar okuması gerekiyordu. Zarfı açtı, kesinlikle Frank Churchill'in mektubuydu bu; Bayan Weston'm, kendisine yazmış olduğu bir notu ve ayrıca Frank'in, Bayan Weston'a yazdığı mektubu sunuyordu:

"Sevgili Emma'cığım sana zarftaki mektu-

-630-

bu göndermekten büyük bir zevk duyuyorum. Bunu en adil bir biçimde değerlendireceğini biliyorum ve senin üstünde mutlu bir etki yapacağma hiç şüphem yok. Bu mektubun yazarıyla ilgili önemli bir fikir ayrılığına bir daha asla düşmeyeceğimizi sanıyorum, ama uzun bir giriş yazarak senin mektubu okumanı geciktirmek istemem. Bizi sorarsan gayet iyiyiz. Bu mektup son zamanlarda hissettiğim bütün o ufak tefek sinirli tavırlarımın devası oldu. Salı günkü halin hiç hoşuma gitmedi, zaten pek güzel bir sabah da değildi; gerçi senin havadan etkilendiğini gören olmamıştır ya, ama sanınm herkes kuzeydoğudan esen o sert rüzgân hissediyor. Salı öğleden sonra ve dün sabah çıkan fırtınada babanı çok merak ettim, ama dün gece Bay Perry'den onun hastalanmadığını duyunca rahatladım.

Her zaman senin,

A.W.

[Bayan Weston'a]

WINDSOR-Haziran.

SEVGİLİ MADAM, eğer dün derdimi iyi ifade edebildiysem benden bu mektubu almayı bekliyorsunuzdur, ama ister beklensin, ister beklenmesin, bu mektubun büyük bir içtenkk ve hoşgörüyle okunacağını biliyorum. Siz çok iyisiniz ve geçmişteki bazı dav-ranışlanma anlayış göstermeniz için olanca iyiliğinize ihtiyaç olduğuna inanıyorum, bana

-631-

daha da gücenmesi gereken biri tarafından affedildim. Yazarken cesaretim artıyor. Başarılı olanların alçakgönüllü olması çok zor oluyor. Affedilmek için yaptığım iki başvuruda da o kadar başarılı oldum ki, hem sizin hem de kendilerine karşı bir kusur işlediğim arkadaşlarınızın beni affedeceğinizden fazla emin olmam tehlikesi var. Randalls'a ilk geldiğimde tam olarak içinde bulunduğum durumu hepinizin anlamaya çalışması gerekiyor. Benim her türlü tehlikeye rağmen saklamam gereken bir sırrımın olduğunu anlamanız gerekiyor. Çünkü gerçek buydu. Benim kendimi böylesine gizülik gerektiren bir duruma sokmaya hakkım olup olmadığı ise başka bir mesele. Bu konuyu burada tartışmayacağım. Bunun doğru olduğunu düşünme eğilimimle ilgili olarak itiraz eden herkese Highbury'nin şahidim olduğunu söylüyorum. Ona açık biçimde hitap etmeye cesaret edemiyordum; Enscombeün o zamanki halinde yaşadığım zorlukları anlatmaya bile gerek yok sanıyorum ancak şansım yaver gitmiş, Weymouth'tan ayrılmadan önce istediğim olmuş; dünyanın en büyük zekâsına sahip dişi yaratığını gizli bir nişana boyun eğmeye ikna etmiştim. Eğer beni reddetseydi delirir-dim, ama siz şimdiden, 'Bunu yaparken ne ümit ediyordun,' diye soracaksınız? 'Neyi bekliyordun?' Hiçbir şeyi, her şeyi, zamanı, şansı, koşulları, etkileri, ani patlamaları, ısrarı, bıkkınlığı ve ilk başta onun bana vermiş olduğu sadakati ve yazışma vaatlerinin yerine gelmesini. Daha fazla açıklama isterseniz,

-632-

sevgili madam, ben sizin eşinizin oğlu olma şerefine sahibim ve ondan, hep iyilik bekleme huyunu devralmak gibi bir avantajım var; bu öyle değerlidir ki evler, araziler devralmak bunun yanmda hiç sayılır. Beni bu koşullar altında hayal edin, Randalls'a ilk ziyaretimi yapıyorum ve burada yanlış yaptığımın bilincindeyim, çünkü bu ziyaret daha önce yapılabilirdi. Eğer geriye dönüp bakarsanız Bayan Fairfax, Highbury'ye gelene kadar benim gelmemiş olduğumu göreceksiniz. Ve bu durumda hafife alman kişi siz olduğunuz için beni hemen affedersiniz, ama babamın merhametini kazanmaya çalışmam gerekiyor, bunun için, onun evine gelmedikçe, sizi tanıma mutluluğundan da mahrum olduğumu hatırlatmam gerekiyor. Sizinle geçirdiğim o çok mutlu iki hafta sırasındaki davranışımın, bir nokta dışında, kınanmama yol açmayacak türden olduğunu umuyorum. Ve şimdi, sizinle birlikte olduğum süre içinde beni en fazla heyecanlandıran ve en fazla açıklama gerektiren, en önemli tavrıma gelmek istiyorum. Bayan Woodhouse'u çok büyük saygı ve çok sıcak bir dostlukla anıyorum; babam belki de "en büyük utançla" diye eklemek gerektiğini düşünüyordur. Dün babamın dudaklarından dökülen birkaç kelime, bu konudaki fikrini belirtiyordu, ben de bu konuda bazı eleştirilere hedef olabileceğimi çok iyi biliyorum. Bayan Woodhouse'a karşı olan tavrımın, işaret etmesi gerekenden fazlasına işaret ettiğine inanıyorum. Benim için böyle önemli olan bir gizliliğe yardımcı

olmak için hemen ulaştığımız yakınlıktan kabul edilemeyecek kadar faydalanmaya yöneldim. Görünüşte Bayan Woodhouse'a yöneli-yormuş gibi olduğumu inkâr edecek değilim, ama sizin de şu sözlerime inanacağınızdan eminim, eğer onun bana karşı kayıtsız olduğundan emin olmasaydım bu bencilce yaklaşımımı sürdürmeye devam edemezdim. Bayan Woodhouse, sevimli ve hoş bir hanım, bana birine bağlanmaya yatkın bir genç kız olduğu fikrini hiç vermedi ve bana bağlanma eğiliminden tamamıyla uzaktı, bunlar sadece dilediğim değil, aynı zamanda emin olduğum hususlardı. Benim ona gösterdiğim yakınlığa öylesine rahat, dostça, neşeli bir şakacılıkla karşılık veriyordu ki, bu da bana uyuyordu. Görünüşe bakılırsa birbirimizi anlıyorduk. Karşılıklı konumlarımız düşünüldüğünde, bu iltifatlar onun hakkıydı ve böyle de hissediliyordu. Bayan Woodhouse'un beni, o on beş gün geçmeden önce anlayıp anlamadığı konusunda bir şey diyemem, onunla vedalaşmaya gittiğimde ona gerçeği açıklamamın an meselesi olduğunu hatırlıyorum; sonra onun da bundan şüpheleniyor olduğunu düşündüm, ama o zamanlar benim durumumu en azından biraz olsun anlamış olduğundan hiç şüphem yok. Her şeyi anlamamış da olabilir, ama hızlı çalışan zihni en azından bazı şeyleri görmüştür. Bundan şüphe edemem. Konu şu anki gerilimlerden kurtulup ele alınmaya başlandığında, onun bunu duyduğunda bütünüyle şaşırmamış olduğunu siz de göreceksiniz. Bana sık sık bu konuda

imalarda bulunmuştu. Baloda, Bayan Fairfax'e gösterdiği özenden ötürü Bayan Elton'a minnet borcum olduğunu söylediğini iyi hatırlıyorum. Umarım ona karşı tavrımla ilgili bu anlattıklarım, sizin ve babamın yanlış gördüğünüz şeyler konusunda gerekçe olabilir. Siz benim Emma Woodhouse'a karşı bir günah işlediğimi düşünürken, ben böyle bir şeyi hak etmiyordum. Burada adını andığımız Emma Woodhouse'la ilgili aklayıcı, iyi dileklerimi dile getirmeme izin verirseniz, ona bir ağabey saygısıyla yaklaştığımı, onun da benim gibi mutlu ve sırılsıklam âşık olmasını dilediğimi söylememe izin verin. O on beş gün içinde eğer tuhaf şeyler yapıp söylediy-sem artık bunun sebebini biliyorsunuz. Kalbim Highbury'deydi ve

bütün işim gücüm mümkün olduğu kadar az şüphe çekerek, bedenen de oraya gelmek olmuştu. Eğer o dönemle ilgili hatırladığınız tuhaflıklar varsa bunların gerçek sebebinin bu olduğunu bilin. O kadar çok konuşulan piyanoyla ilgili olarak bunu sipariş edenin, Bayan Fairfax'in kesinlikle bilgisi dışında ısmarladığım söyleme gereğim duyuyorum; eğer elinde olsaydı kendisine gönderilmesine kesinlikle izin vermezdi. Bütün bu nişanlılık dönemi boyunca sevgili madam, onun ince zekâsının hassasiyetinin hakkını vermek beni aşmaktaydı. Büyük bir samimiyetle umuyorum ki, kısa sürede onu siz de tanıyacaksınız. Onun nasıl biri olduğunu anlatmak çok zor. Nasıl birisi olduğunu size kendisinin anlatması gerekiyor, ama bunu kelimelerle yapmamalı çünkü

-635-

dünyada kendi meziyetlerini böylesine saklayan bir başka yaratık daha yoktur. Bu mektubu yazmaya başladıktan sonra, ki galiba sandığımdan daha uzun yazacağım, ondan haber aldım. Bana kendi sağlığmm ne durumda olduğunu ayrıntılarıyla anlatmış, ama hiçbir zaman hiçbir şeyden şikâyet etmediği için onun sözüne güvenemiyorum. Onun nasıl olduğuyla ilgili sizin fikrinizi almak istiyorum. Çok geçmeden ona uğrayacağımzı biliyorum, kendisi, bu ziyaretin korkusuyla yaşıyor. Belki de şimdiye kadar onu görmüşsü-nüzdür. Lütfen gecikmeden yazın bana; binlerce ayrıntıyı merak ediyorum. Randalls'ta ne kadar kısa bir süre kaldığımı ve nasıl çıldırmış bir halde, delirmiş bir durumda olduğumu hatırlayın; şu anda da daha iyi bir halde değilim, hâlâ, bazen mutluluktan, bazen de acıdan aklımı kaybetmiş bir durumdayım. Bana gösterilen kibarlık ve iyiliği, onun mükemmelliğini ve sabrını, dayımın cömertliğini düşündükçe, neşeden çıldıracak gibi oluyorum, ama ona yaşattığım tedirginlikleri ve affedilmeyi ne kadar az hak ettiğimi düşündükçe de öfkeden deliriyorum. Keşke onu bir defa daha görebilseydim, ama bunu henüz düşünmemeliyim. Dayım bana karşı, isteklerini reddedemeyeceğim kadar iyi davrandı. Bu uzun mektuba eklemem gereken çok şey var. Duymanız gereken her şeyi duymuş değilsiniz. Dün bu konuyla ilgili ayrıntıları veremedim, amâ bu işin böyle ani, bir açıdan zamansız patlamasının sebeplerini açıklamak gerekiyor çünkü 26 Temmuz'da yaşa-

-636-

nan olay, tahmin edebileceğiniz gibi, benim açımdan birden çok mutlu düşüncenin önünü açtı; bunları daha önce aklımın ucundan bile geçirmem mümkün değildi, ama bu yeni durum karşısında kaybedecek bir saatim bile yoktu. Benim her türlü acele işten uzak durmam gerekiyordu ve o da benim her tereddüdümü, katlanmış bir kuvvet ve incelikle hissedecekti, ama başka bir tercihim yoktu. O kadınla acele bir iş bağlantısı kurmuştu... İşte sevgili madam, aniden gitmek zorunda kaldım çünkü kendimi toplamam gerekiyordu... Köyde biraz yürüdüm, şimdi umanm mektubumun kalan bölümünü doğru dürüst yazacak kadar aklımı toplamışım-dır. Aslında bunlar benim en çok mahcubiyet duyarak hatırladığım şeyler. Çok utanç verici bir şekilde davrandım. Ve burada şunu itiraf etmeliyim ki, Bayan F.'ye karşı hoş olmayan davranışlanm konusunda Bayan W.'ye karşı tavırlanmın sorumlu tutulması gerekir. Bayan F, bunlardan hoşlanmıyordu, ki bu bile yeter. Gerçeği saklama bahanemin yeterli olduğunu düşünmüyordu. O hoşnutsuzdu; ben bunun makul olduğunu ve pek çok durumda onun gereksiz derecede vesveseli ve tedbirli olduğunu düşünüyordum; hatta onun bana karşı tavırlanm soğuk buluyordum, ama o her zaman haklıydı. Eğer onun değerlendirmelerini izleyip ruh halimi onun uygun gördüğü düzeye getirseydim, hayatımda yaşadığım en büyük

mutsuzluktan kurtulmuş olacaktım. Kavga ettik. Donwell'de geçirdiğimiz sabahı hatırlıyor musunuz?

-637-

Orada daha önce yaşanmış bütün küçük memnuniyetsizlikler bir kriz noktasına geldi. Geç kalmışüm; ona rastladığımda yalnız başına eve yürüyordu, onunla birlikte yürümek istedim, ama buna katlanamıyor, Buna izin vermeye kesinlikle yanaşmıyordu, bense bunu çok mantıksız buluyordum. Ancak şimdi bunda son derece doğal, istikrarlı bir gizlilikten başka bir şey göremiyorum. Ben nişanlı olduğumuzu bütün dünyadan gizlemeye çalışırken, bir kadına itiraz edilebilir bir ihtimam gösterirken, o daha önceki her türlü tedbiri faydasız kılacak bir öneriyi kabul eder miydi? Eğer Donwell'le Highbury arasında birlikte yürürken görülürsek gerçekten şüphe edilebilirdi. Ancak ben ona güvenemeye-cek kadar çıldırmış bir haldeydim. Onun sevgisinden şüphe ediyordum. Ertesi gün Box Tepesi'nde bundan daha da fazla şüphe eder oldum; benim davranışlarım, onu öylesine utanç verici, küstahça ihmal etmem ve gayet bariz bir biçimde Bayan W.'nin üstüne düşmem, aklı başında hiçbir kadının tahammül etmeyeceği bir şeydi ve o bana olan kızgınlığını gayet iyi anlayabileceğim sözlerle ifade etti. Kısacası sevgili madam, onun tamamen suçsuz olduğu, benimse kötü taraf olduğum bir kavgaydı bu ve ertesi sabaha kadar sizinle kalabileceğim halde, aynı akşam Rich-mond'a döndüm; sırf ona kızgın olduğum için. O zaman bile zaman içinde uzlaşmayı düşünmeyecek kadar aptal değildim, ama yaralı olan bendim, onun bana karşı soğukluğu beni yaralamıştı ve ilk adımları onun at-

-638-

ması gerektiği konusunda kararlı bir ruh hali içinde Highbury'den uzaklaştım. Siz Box Tepesi partisinde bulunmadığınız için şükrediyorum. Oradaki davranışlarıma şahit olsaydınız, sanınm bundan sonra benimle ilgili iyi şeyler düşünmezdiniz. Bunun, onun üzerindeki etkisi, hemen aldığı kararda kendini gösterdi: Benim Randalls'tan gerçekten ayrılmış olduğumu öğrenir öğrenmez, o işgüzar Bayan Elton'ın teklifini kabul etmiş; ki yeri gelmişken, o hanımın, ona davranış biçimi içimi nefret ve iğrenmeyle doldurmuştur. Bana karşı göstermiş olduğu büyük hoşgörüyü tartışmak istemiyorum, ama aksi takdirde o kadına gösterilen hoşgörüye de yüksek sesle itiraz etmem gerekecek. Ona 'Jane' diye hitap ediyor gerçekten de! Benim, size karşı bile ondan bu isimle bahsetme hakkım kendime tanımadığımı görebilirsiniz. O zaman, bunun Elton'lann arasmda gereksiz yere tekrar tekrar kabaca ve kendilerini ondan daha üstün olduklannı hayal etme küs-tahlığıyla telaffuz edildiğini duyduğumda, neler yaşadığımı düşünün. Bana biraz daha sabredin, bitirmek üzereyim. Benden aynl-maya karar vererek o teklifi kabul etmiş ve ertesi gün bana bir daha görüşmeyeceğimizi yazdı. Bu nişanın ikimiz için de pişmanlık ve mutsuzluk kaynağı olduğunu hissediyordu ve nişanı bozmuştu. Bu mektup zavallı yengemin öldüğü sabah elime geçti. Bir saat içinde cevap verdim, ama aklım çok kanşık olduğu ve birden üstüme çok fazla iş düştüğü için, yazdığım cevabı, o gün yazdığım bir sürü

-639-

başka mektupla birlikte göndermek yerine, yazı masamın çekmecesinde bırakmışım ve onu memnun etmek için birkaç satır bile olsa yeterli sayılabilecek bir mektup yazdığıma inandığım için hiçbir tedirginlik duymadan hayatımı sürdürdüm. Ondan hızla yeni bir mektup

almadığım için büyük bir hayal kırıklığı yaşıyordum, ama onun bana neden yazmamış olduğuna ilişkin bazı bahaneler geliyordu aklıma ve fazla titizlenemeyecek kadar meşgul ve - şunu da ekleyebilir miyim?- neşeliydim. Windsor'a gittik, iki gün sonra ondan bir paket aldım, bütün mektuplarımı geri göndermişti! O sırada postayla birkaç satır göndererek ilişkimizi bitirmesi karşısında en ufak bir cevap bile alamamış olmasının yarattığı şaşkınlığı ifade etti ve böyle bir noktada sessiz kalınmasının yanlış yorumlanmasının mümkün olmayacağını, ikimiz açısından da gereken bütün düzenlemelerin bir an önce bitirilmesi isteneceği için bütün mektuplarımı bana güvenk bir biçimde gönderdiğini ve benim de onun mektuplarını bir hafta içinde Highbury'ye göndermemi, o zamandan sonra ise, bunları yeni adresine göndermemi istedi. Kısacası, Briston yakınlarındaki Bay Smallridge'in evinin tarifi ile karşı karşıyaydım. O adı, o yeri biliyordum, onlarla ilgili her şeyi biliyordum ve o anda amacınm ne olduğunu anladım. Bütün bunlar, sahip olduğu kararlı kişilikle bütünüyle uyum içindeydi ve bugüne kadar muhafaza ettiği gizlilik, bu kişiliğin endişeli hassasiyetini aynı şekilde tarif etmekteydi. Beni

tehdit ediyormuş gibi bir hali yoktu. Yaşadığım şoku, hatanın benim olduğunu fark edene kadar posta idaresine nasıl söylendiğimi tahmin edebilirsiniz. Ne yapılacaktı? Yalnızca tek bir şey; dayımla konuşmalıydım. Onun onayı olmadan dinlemesini ümit bile edemezdim. Konuştum da; şartlar lehimeydi, son olay onun gururunu yumuşatmıştı, umduğumdan da önce uzlaşmaya ve boyun eğmeye hazırdı, zavallı adam! Derin bir iç çekerek, evlilikte onun bulduğu mutluluğu bulmamı diledi. Ben daha farklı türden bir mutluluk yakalayacağımı düşünmüştüm. Bu konuyu ona açarken yaşadıklarım, her şey tehlikedeyken çektiklerim konusunda bana acıma eğiliminde misiniz? Hayır, Highbury'ye gelip de onu ne kadar hasta ettiğimi gördükten, onun o zayıf, hasta halini gördükten sonra acıyın bana. Highbury'ye vardığımda, onu yalnız yakalama şansına erişeceğimi umuyordum, çünkü onlann geç saatte kahvaltı ettiklerini biliyordum. Hayal kınklığına uğramadım; en azından yolculuğumun amacı açısından hayal kınklığına uğramadım. Bir sürü son derece makul ve haklı hoşnutsuzluğu ortadan kaldırmak için onu ikna etmem gerekti ve sonuçta bunu becerebildim; uzlaştık, her zamankinden daha çok, daha çok seviyorduk birbirimizi ve aramızda bir daha, bir an bile tedirginlik çıkmayacaktır. Şimdi, sevgili madam, sizi özgür bırakacağım; sözlerimi daha önce toparlamam mümkün olmadı. Bana bugüne kadar gösterdiğiniz nezaket için binlerce teşekkür, ona karşı

göstereceğiniz özen için de on binlerce teşekkür. Eğer benim bu mutluluğu hak etmediğimi düşünürseniz bu fikrinizi paylaşırım. Bir açıdan talihimin iyi olduğuna şüphe yok, bunu kabul etmem gerek,

Sizi seven ve size minnettar olan oğlunuz,

F.C. WESTON CHURCHILL

LI

Bu mektup Emma'nm duygularına nüfuz etti. Daha önce aksi yönde bir karar vermiş olsa bile, mektubu Bayan Weston'm önceden söylediği gibi, adil bir biçimde değerlendirmek zorundaydı. Kendi adının geçtiği yerlere geldiğinde mektup dayanılmaz oldu; kendisiyle ilgili her saür çok ilginçti ve neredeyse her yazılana katılıyordu; mektubun çekiciliği kaybolduğunda, yazarına karşı eski saygısı geri geldi; o anda Emma açısından aşkın her türden resmedilişi büyük bir çekim gücü taşımaktaydı. Mektubun tamamım okuyup bitirmeden elinden bırakmadı ve genç adamın yanlışlar yaptığını düşünememek mümkün değilse bile, onun sandığından daha az yankş yaptığı da görünüyordu. -Çok acı çekmişti ve çok üzgündü.- Bayan Weston'a karşı öylesine minnet dolu, Bayan Fairfax'e öylesine âşıktı ve Emma'nın kendisi de öylesine mutluydu ki, katı olması mümkün değildi ve eğer o anda Bay Frank Churchill odaya girmiş olsaydı Emma onunla her zaman olduğu gibi bütün içtenliğiyle el sıkışabilirdi.

-642-

Mektupla ilgili öylesine iyi şeyler düşünmeye başlamıştı ki, Bay Knightley tekrar geldiğinde onun da bunu okumasını istedi. Bayan Weston'm bu konunun bilinmesini istediğinden emindi, özellikle de Bay Knightley gibi, genç adamın davranışlarında suçlanabilecek bir sürü şey gören biri tarafından.

Bay Knightley, "Ona bir bakmak beni çok memnun edecektir," dedi, "ama uzun bir mektuba benziyor. Onu bu gece yanımda götürürüm."

Ama bu olmazdı. Bay Weston akşam uğrayacaktı, Emma'nın mektubu onunla göndermesi gerekiyordu.

Bav Knk?ht!ev "ft^ninlp kom ıcmavı 1-pmiVı

J fi A I _ . _ . . A———. _ v. . . .v . .. .———

ederim," dedi, "ama sadece adil olmak gerektiği için yapacağım."

Mektubu okumaya başladı, ancak durdu, "Eğer birkaç ay önce bu beyin üvey annesine yazdığı mektupları görmüş olsaydım Emma, bu iş karşısında böyle kayıtsız kalamazdım."

Biraz daha ilerledi, kendi kendine okuyordu ve sonra gülümseyerek, "Hımmm! Gayet iltifatkâr bir giriş, ama onun tarzı bu. Bir erkeğin tarzı, bir başkası için kural olamaz. Katı davranmayalım," dedi.

Kısa bir süre sonra ise, "Benim bakış açıma göre okurken fikrimi yüksek sesle söylemek doğal bir davranıştır. Böyle yaparak kendimi sana daha yakın hissedeceğim. Fazla bir zaman kaybı olmaz, ama eğer bu hoşuna gitmezse..."

"Hiç de değil. Bunu ben de isterim."

-643-

Bay Knightley daha büyük bir canlılık ve istekle mektuba döndü.

"Burada lafı ağzında geveliyor," dedi. "Hata yaptığını biliyor ve ileri sürebileceği hiçbir şey yok. Kötü. Bu nişanı yapmamış olmalıymış. 'Babasının tabiatı.' Ancak babasına karşı da haksızlık ediyor. Bay Weston'm sakin tabiaü, bütün başı dik ve şerefli çabalarının üstünde bir ihsandır, ama Bay Weston şu andaki konforunu kazanmak için çok çabaladı. Çok doğru, Bayan Fairfax gelmeden o da buraya gelmemişti."

Emma, "Ben de eğer istese daha önce gelebileceği konusunda emin olduğunuzu söylediğinizi unutmuş değilim. Bunu çok kibar bir biçimde geçiyorsunuz, ama tamamen haklıydınız."

"Ben bu değerlendirmemde çok tarafsız değildim Emma, ama -eğer sen söz konusu olmasaydm bile- sanırım ona yine de güven-mezdim."

Bayan Woodhouse'dan bahsedilen yerlere geldiğinde hepsini yüksek sesle okumak zorunda kaldı, onunla ilgili her şeyi, gülümseyerek, arada bir ona bakarak, başım sallayarak, okuduklarını onaylayan ya da tasvip etmediği birkaç kelime ya da konunun gerektirdiği gibi, yalnızca aşkını ifade eden birkaç söz söyleyerek okudu; ancak en sonunda, ciddi bir biçimde, ağır ağır düşünerek sözünü bağladı.

"Çok kötü, gerçi daha da kötü olabilirdi. Çok tehlikeli bir oyun oynuyor. Aklanmak için bu olaya çok şey borçlu. Kendi davranış-

larmı senin açından hiç değerlendirmiyor. Hep kendi dilekleri söz konusu ve kendi ihtiyaçları dışmda çok az şeyle ilgili. Senin, onun sırrını anladığını düşünmek! Bu çok doğal! Kendi aklı entrikayla dolu olduğu için başkalarının da öyle olmasından şüphe ediyor. Gizlilik, dalavere, insanın anlayışını nasıl da çarpıtır! Emmam, her şey birbirimizle olan ilişkilerimizde gerçeğin ve samimiyetin daha güzel olduğunun kamtlanmasma hizmet etmiyor mu?"

Emma da bu düşünceye katılıyordu ve Harriet'i düşünüp hafifçe kızardı, ama bu konuda samimi bir açıklamada bulunmaması

A1 V 1V1J» > ' 1 , 1 ,1 .

"Devam etseniz iyi olur," dedi.

Bay Knightley de böyle yaptı, ama kısa bir süre sonra durup, "Piyano! Ah! Bu çok, çok genç bir erkeğin yapacağı bir harekettir; bunun yaratacağı uygunsuzluğun, vereceği zevki aşacağını düşünemeyecek kadar genç bir erkeğin yapacağı bir şey... Gerçekten tam oğlan çocuklarına uygun bir iş! Bir erkeğin bir kadına, onun kurtulmak isteyeceğini bildiği bir şey vererek sevgisini kanıtlamasını hiç anlamamışımdır; o da elinde olsa, Jane Fairfax'in bu müzik aletinin gelmesini engelleyeceğini bikyordu."

Bu noktadan sonra hiç ara vermeden okudu. Frank Churchill'in utanç verici bir biçimde davranmış olduğunu itiraf etmesi, üzerine birkaç kelime etmeden geçemediği ilk şey oldu.

Bundan sonra yaptığı ilk yorum, "Sizinle

-645-

tamamıyla aynı fikirdeyim, beyim," oldu. "Gerçekten utanç verecek bir biçimde davrandınız. Bundan daha gerçek olan tek bir satır bile yazmamıştınız." Bunun hemen arkasından gelen ikisinin anlaşmazkklannm temelini ve kendisinin Jane Fairfax'in doğru sözlerine doğrudan karşı çıkmasını anlatan bölümü de okuduktan sonra, konuşmak için uzun bir mola verdi. "Bu çok kötü," dedi. "Genç hanımı kendi hatırı için büyük zorluk ve rahatsızlık veren bir duruma girmeye kandırmış, oysa ilk amacı, nişanksının gereksiz yere acı çekmesini engellemek olmalıydı. Onunla yazışmalarını sürdürmek için Jane Fairfax, ondan çok daha büyük zorluklarla karşı karşıya kalmıştır. Onun en akıldışı tedirginliklerine bile -varsa tabii- saygı göstermesi gerekirdi. Jane Fairfax'te bir hata bula-caksak o da, bu nişanı kabul etmekle yapmış olduğu yanlıştır; kendini böyle ceza çektiği bir duruma sokmamalıydı."

Emma, onun Box Tepesi'ndeki partinin anlatıldığı bölüme yaklaşmakta olduğunu biliyordu ve rahatsızlık hissetmeye başladı. Orada kendi tavn da öylesine kötü olmuştu ki! Bununla ilgili çok derin bir utanç duyuyordu ve adamm bir sonraki bakışından korkmaktaydı. Ancak her şey dikkatle okunup bitmiş, en küçük bir yorumda bile bulunulmamıştı; ondan tarafa atılan, ama ona acı verme korkusuyla hemen geri çekilen bir anlık bir bakışın dışında Box Tepesi adeta hiç hatırlanmamış gibiydi.

Adamın bir sonraki sözü, "Bizim iyi dost-

-646-

lanmız Elton'lann hassasiyetine de söz yok," oldu. "Onun duygulan çok doğal! Nasıl? Gerçekten onunla kesinkes aynlmayı mı düşünmüş! Bu nişamn ikisi için de pişmanlık ve üzüntü kaynağı olduğunu hissetmiş ve nişanı bozmuş. Bu, genç adamın davranışlannı nasıl da iyi anladığını gösteriyor! Bu genç çok olağanüstü bir... "

"Hayır, hayır, okumaya devam edin. Onun ne kadar acı çektiğini göreceksiniz."

Bay Knightley mektuba dönerken, soğuk bir sesle, "Umanm çekmiştir," dedi. '"Smal-lridge!' Bu ne demek oluyor? Bütün bunlar ne anlama geliyor?"

"Jane Fairfax, Bayan Smallridge'ın çocuk-lanna mürebbiyelik yapmak üzere anlaştı. Bu hanım Bayan Elton'ın bir dostuymuş ve Maple Groveün da komşusuymuş; yeri gelmişken, acaba Bayan Elton bu hayal kınklığına nasıl dayanacak?"

"Sevgili Emma'cığım, beni okumaya zorla-dın, hiçbir şey söyleme, Bayan Elton hakkında bile. Yalnızca bir sayfa kaldı. Birazdan bitiririm. Şu adamın yazdığı mektuba bak!"

"Bu mektubu ona karşı daha yumuşak hislerle okumanızı dilerdim. "

"Burada his var zaten. Görünüşe bakılırsa onu hasta bulunca acı çekmiş. Kesinlikle, ondan hoşlandığından şüphe edemem. 'Her zamankinden daha çok seviyorduk birbirimizi.' Umanm böyle bir banşmanın değerini daha uzun bir süre hissedebilir. Frank Churchill oldukça bol keseden teşekkür eden biri, binlerce, on binlerce. 'Bu mutluluğu hak etmedi-

-647-

gim.' Bak, burada kendisini tanıyor. 'Bayan Woodhouse, benim şanslı bir çocuk olduğumu söylüyor.' Bunlar Bayan Woodhouse'un sözleri öyle mi? Ve çok zarif bir son. Ve işte mektup. 'Çok şanslı bir çocuk!' Sen ona böyle diyordun değil mi?"

"Siz bu mektuptan benim kadar memnun kalmışa benzemiyorsunuz, ama yine de onunla ilgili daha iyi şeyler düşünmelisiniz, düşüneceğinizi umuyorum. Umarım bu mektup sayesinde sizi kazanabilir."

"Evet, kesinlikle kazanabikr. Çok büyük hatalar yaptı, düşüncesizlikten kaynaklanan hataları olduğu ve hak etmediği kadar mutlu olduğu konusunda kesinlikle onunla aynı düşüncedeyim. Ama şu anda hiç şüpheye yer bırakmayacak biçimde Bayan Fairfax'e bağlı ve kısa bir süre içinde onunla sürekli birlikte olma avantajına sahip olacak, onun kişikği-nin olumlu yönde değişeceğini düşünmeye hazırım; Jane Fairfax'in bu işin gerektirdiği istikrara ve ilkesel hassasiyete sahip olduğunu biliyorum, ama şimdi sana başka bir şeyden bahsetmek istiyorum. Şu anda çok başka bir insanla ilgili konuları kalbimde taşıyorum, artık Frank Churchill'i daha fazla düşünemem. Bu sabah senin yanından ayrıldığımdan beri aklımı kurcalayan bir konu var."

Konuyu sade, etki alünda kalmadan, beyefendilere has bir dille anlattı: Bay Knightley âşık olduğu kadmla konuşurken bile bu dili kullanırdı. Konu, babasının mutluluğunu bozmadan onunla nasü evlenebileceğini sor-makü. Emma'nm cevabı daha ilk kelimeyi

-648-

duyduğunda hazırdı. Babası yaşadığı sürece onun koşullarını değiştirmesi mümkün değildi. Onu asla terk edemezdi. Ancak bu cevabın yalnızca bir kısmı kabul gördü. Babasını ter-k etmesinin mümkün olmadığını Bay Knightley de onun kadar kuvvetle hissediyordu, ama başka herhangi bir değişikliğin gerçekleşemeyeceği fikrine katılamıyordu. Bu konuyu çok derin ve çok önem vererek düşünmüştü; ilk başta Bay Woodhouse'u kızıyla birlikte Donwell'e taşınması için ikna etmeyi düşünmüş, bunun mümkün olduğuna inanmak istemişti, ama Bay Woodhouse'u tanırdı, kendisim uzun bir süre aldatması mümkün değildi. Şu anda böyle bir yer değiştirmenin babasının rahatım hatta belki de hayatım tehlikeye atmak olduğunu kabul ettiğim itiraf ediyordu; bunu göze almak mümkün değildi. Bay Woodhouse, Hartfield'den taşınsın! Hayır, bunun denenmemesi gerektiğini biliyordu, ama bundan vazgeçtiğinde, aklına gelen plana sevgili Emma'sının da hiçbir biçimde itiraz etmeyeceğinden emindi; bu da, kendisinin Hartfield'e kabul edilmesiydi; babasının mutluluğu, yani bir başka deyimle hayatı, Hartfield'in Emma'nm evi olmaya devam etmesini gerektiriyordu; öyleyse burası onun da evi olmalıydı.

Hepsinin birkkte Donwell'e taşınmaları Emma'nm da akımdan geçmiş, ama tıpkı onun gibi düşünüp mümkün olmadığmı kavramış, ama böyle bir seçenek onun aklına gelmemişti. Bu teldifin, nasıl büyük bir sevgiyi açığa vurduğunun farkındaydı. Bay Knigh-

-649-

tley'in Donwell'den ayrılarak, zamanı ve alışkanlıkları konusundaki bağımsızlığının önemli bir bölümünü feda etmekte olduğunu hissediyordu; o, sürekli olarak Emma'nın babasıyla yaşadığında ve kendine ait bir evi olmadığında kaüanması gereken çok, çok fazla şey olacaktı. Genç kız bu konunun üzerinde düşünmeye söz verdi; ona da bunu iyice düşünmesini tavsiye etti, ama Bay Knightley bu konudaki dileklerini ve fikrini hiçbir düşüncenin değiştirmeyeceğine emindi. Onu temin ediyordu ki, bu konuyu uzun uzun, sakin bir kafayla düşünmüş; bütün bir sabah boyu kendi düşünceleriyle baş başa kalabilmek

ilgili vvıuıaıı ivcurvıuo ı

uz,an uuuınuAı

Emma, "Ah! İşte hazırlıksız olduğumuz bir zorluk!" diye bağırdı. "Eminim ki bu iş William Larkins'in hiç hoşuna gitmeyecektir. Benden önce onun onayını almanız gerekir."

Yine de bu konuyu düşünmeye, üstüne üstlük bunu çok iyi bir fikir olarak görme niyetiyle düşünmeye söz verdi.

Emma'mn Donwell Abbey'i değerlendirdiği pek çok bakış açısının arasında, daha önce müstakbel vâris olarak haklarım özenle koruduğu yeğeni Henry'nin yara alması fikrine hiç takılmaması dikkate değerdir. Bu durumun, zavallı küçük çocuk için yaratacağı değişikliği de düşünmüş, ama bu aklına gelince kendi kendine pişkin pişkin gülümsemekle yetinmiş ve Bay Knightley'in Jane Fairfax'le ya da herhangi başka birisiyle evlenmesi fikrinden neden bu kadar hoşlanmamış olmasının gerçek sebebini anlayıp eğlenmişti; o sırada bu-

nu tamamıyla, bir kız kardeşin ve teyzenin sevgi dolu titizliğine yoruyordu.

Bay Knightley'in bu teklifini, evlenmeleri ve Hartfield'de yaşamaya devam etmeleri konusundaki planını düşündükçe daha hoş buluyordu. Onun yaşayacağı kötülükler sanki azalıyor, kendi avantajları artıyordu, bu ikisinin karşılıklı durumu her türden geri çekilmeyi ortadan kaldırıyordu. Önünde uzanan endişe ve neşesizlik dolu zamanlarında böyle bir dosta sahip olmak! Zamanla yaşayacağı melankoliyi artıracak olan bütün o görevler ve bakım içinde böyle bir eşe sahip olmak!

Harriet olmasa Emma çok mutlu olacaktı,

lAAnrlAîna D1ini1İ4n 1--- _1____1_,

tuna i-,,.ııAiı-,11n_ omımcuı ıtı mıuı, ciuıvciaaşi-

nm acılarım artıran bir şey gibi görünüyordu gözüne, onun artık Hartfield'den bile uzak durması gerekecekti. Emma'nm kendisi için sağladığı o tatlı aile grubundan zavallı Harriet'in kendi iyiliği için uzak tutulması gerekecekti. Her konuda kaybedecekti genç kız. Emma, onun gelecekte yanında olmamasını kendi mutluluğunu azaltacak bir şey olarak görüp üzülemiyordu. Böyle bir topluluğun içinde Harriet daha çok, ağır bir yük olurdu, ama zavallı

kızın kendi açısından hak etmediği bir cezaya çarptırılması, özellikle zalim bir zorunluluk gibi görünüyordu.

Tabii zamanla Bay Knightley unutulacak, onun yerini bir başkası alacaktı, ama bunun hemen gerçekleşmesi beklenemezdi. Bay Knightley de bu yaranın iyileşmesine yardımcı olacak şeyler yapmazdı; o, Bay Elton gibi değildi. Bay Knightley her zaman çok kibar,

-651-

çok duygulu, herkesi gerçekten düşünen biriydi; şimdikinden daha az tapınılmayı hak etmesi mümkün değildi ve Harriet'in bile bir yıl içinde üç adamdan fazlasına âşık olmasını beklemek gerçekten fazla olurdu.

LII

Harriet'in, en az kendisi kadar karşılaşmaktan kaçınmayı arzulaması, Emma açısından büyük bir rahatlama oldu. Mektuplar aracılığıyla kurdukları ilişki bile yeterince acıklıydı. Eğer karşılaşmak zorunda kalırlarsa çok daha kötü olurdu!

Harriet, tahmin edildiği gibi, hiçbir serzenişte bulunmadan ya da hiçbir belirgin kötü niyet olmadan ifade ediyordu kendisini ve yine de Emma, kendisine karşı bir tür gücenme, onun kendi tarzında gücenmeye çok benzeyen bir şey olduğunu, bunun da ayrı kalmalarının arzulanırlığını artırdığım düşünüyordu. Bu, yalnızca kendi vicdanının sesi olabilirdi, ama böyle bir darbe karşısında ancak bir melek gücenmeden durabilirmiş gibi görünüyordu.

Isabella'nın söz konusu daveti yapmasını sağlamak Emma için hiç de zor olmadı. Üstelik de bir bahane uydurmasına bile gerek kalmadan bunu rica etmesi için yeterli bir sebep vardı. Harriet'in dişi çürümüştü ve bir süredir bir dişçiye görünmek istiyordu. Bayan John Knightley işe yaradığı için çok mutluydu, sağlıkla ilgili her şey onu ilgilendiriyordu ve dişçiden, Bay Wingfield'den olduğu kadar

-652-

hoşlanmasa da, Harriet'i kendi kanatlan altına almaya oldukça hevesliydi. Bu konu kız kardeşiyle bu şekilde halledildikten soma Emma, bu konuyu arkadaşına açtığında, onun da ikna edilmeye çok açık olduğunu gördü. Harriet, Isabella'nın yanına gidecekti; en az on beş gün kalmak üzere davet edilmişti; oraya Bay Woodhouse'un arabasıyla götürülecekti. Her şey ayarlandı, her şey tamamlandı ve Harriet sağ salim Brunswick Meyda-nı'na vardı.

Artık Emma, Bay Knightley'in ziyaretlerinin tadım gerçekten çıkartabilecek bir durumdaydı. Onunla sohbet ederken, çok yakınlarındaki bir kalbin ne kadar büyük bir hayal kınkkğı yaşadığını hatırlamanın, çok kısa bir mesafe uzakta, kendinin sebep olduğu duygular yüzünden katlandığı acılan düşünmenin verdiği o çok sancılı adaletsizlik, suçluluk duygusunu hissetmiyordu.

Bayan Goddardin evinde kalan Harriet'le, Londra'daki Harriet arasındaki fark Emma'nm duygularında belki de pek makul olmayan bir farkı yaratıyordu, onun Londra'da, geçmişten

uzak duran, onu kendi benliğinin ötesine taşıyan merak ve meşguliyetlerden uzak olabileceğini düşünemiyordu.

Emma, zihninde Harriet'in kapladığı yeri bir başka endişenin almasına izin vermeyecekti. Önünde ancak kendisinin yapabileceği bir görüşme vardı, bu da nişanlandığını babasına itiraf etmekti, ama şu anda bununla ilgili bir şey yapmayacaktı. Bayan Weston, iyi ve emniyette olana kadar bu açıklamayı erte-

-653-

lemeye karar vermişti. Şu sıra sevdiği insanlar için yeni bir heyecan konusu yaratmak istemiyordu, kararlaştırdığı zamanı beklemekten bir kötülük gelmeyeceğine inanıyordu. En azından bir on beş gün, zihni rahat ve huzur içinde olacak; daha sıcak ve heyecan verici bir mutluluk, hayatını taçlandıracaktı.

Kısa bir süre sonra, ruhunun yaşadığı bu bayram döneminin yanm saatini Bayan Fairfax'i ziyaret etmek için ayırmaya karar verdi, bu onun için bir görev olduğu kadar keyif de olacakü. Ona gitmesi gerekiyor, onu görmek istiyordu; şu anki durumlarının arasındaki benzerlik, iyi niyetini artırıyordu. Bu durum ona yiz'i bir mutluluk verecekti ve genç kızla planlarının arasında bir benzerlik olduğunun bilincinde olmak, Jane'in anlatabileceği herhangi bir şeye karşı ilgisini artıracaktı.

Emma gitti, bir defasında Jane'i görmeyi başaramadan kapıya kadar gelmişti, ama Box Tepesi'ne gittikleri günün ertesi sabahından beri evin içine girmemişti; o gün de zavallı Jane, kendisini merhametle dolduracak kadar sıkıntılı bir durumdaydı ancak yaşadığı acıların önemli bir kısmının ne olduğundan kimse haberdar değildi. Yine istenmeye-bileceğinden korktuğu için Emma, evde olduklarından emin olmasına rağmen, girişte bekleyip geldiğinin yukarıya bildirilmesine karar verdi. Patty'nin admı bildirdiğini duydu, ama daha önceleri olduğu gibi, zavallı Bayan Bates'in büyük mutluluğunun sebep olduğu patırtılar izlemedi bunu. Aksine; Emma, hemen, "Ona yukarı çıkmasını rica edin,"

-654-

cevabını duydu ve bir an soma; sanki başka bir biçimde karşılanması yetersiz olurmuşça-sma genç kızı merdivenlerde Jane karşdadı. Emma, onun bu kadar iyi, güzel ve alımlı olduğunu daha önce hiç görmemişti. Halinde, tavrında bilinç, heyecan ve sıcaklık vardı; yüzünün ifadesinde ve tavırlarında eksik olan her şey artık mevcuttu. Elini uzatarak ona doğru ilerledi ve alçak fakat duygulu bir sesle, "Beni görmeye gelmeniz büyük kibarlık gerçekten!" dedi. "Bayan Woodhouse, bunu kelimelerle ifade etmem mümkün değil, umarım bana inanırsınız. Söyleyecek söz bulamadığım için beni affedin."

Emma onun bu tavrı karşısında büyük minnet duymuştu, ama oturma odasından Bayan Eiton'm sesinin geldiğini duymamış olsaydı kısa bir süre içinde kelimelere de ihtiyaç duymayacaktı. Bu durum karşısında bütün dostluk duygularını ve tebriklerini Jane'in elini çok samimi bir biçimde sıkarak göstermek zorunda kaldı.

Jane'in anneannesi ve Bayan Elton birlikte oturuyorlardı. Teyzesi ise dışarıdaydı; bu da biraz önceki sükûneti açıklamaktaydı. Emma, Bayan Elton'ın başka bir yerde olmasını dilerdi, ama

herkese sabır gösterebilecek bir ruh hali içindeydi ve Bayan Elton, onu her zamanki kabalığıyla karşılarken, bu karşılaşmadan zarar görmemeyi umuyordu.

Çok geçmeden Emma, Bayan Elton'ın aklını okuyabildiğine, onun da kendisi gibi mutlu bir ruh hali içinde oluşunun sebebini anladığına inandı; Bayan Elton da Bayan Fair-

fax'in sırrını biliyordu ve başka insanların bilmediği bir şey bildiğini sanıyordu. Emma yüzünün ifadesinde bunun belirtilerini hemen gördü ve kendisi Bayan Bates'e iltifat edip iyi kalpli ihtiyar hanımın cevaplarını dinlerken, Bayan Eiton'm endişeli bir gizlilik gösterisi içinde, belli ki az önce yüksek sesle Bayan Fairfax'e okuduğu bir mektubu katlayıp yanı başındaki sırmalı, mor, ufak bir el çantasına kaldırırken başını anlamlı anlamlı sallayarak, "Başka bir zaman bitiririz," dediğini duydu. "Biz uygun bir zamanı rahatkkla bulabiliriz. Hem aslında önemk bölümünü duydunuz. Yalnızca size Bayan S.'nin özürlerinizi kabul ettiğini ve gücenmediğini göstermek istemiştim. Ne kadar güzel yazıyor, görüyorsunuz değil mi. Ah! Ne kadar tatlı bir yaratık! Eğer gitseydin, ona bayılacaktın. Neyse, kapatalım bu konuyu. Ağzımızı sıkı tutalım, bize de bu yakışır zaten. Şşş! O dizeleri hatırlarsınız değil mi, şimdi şiirin kendisini unuttum:

'Söz konusu olan bir haramsa, 'Başka hiçbir şeyin önemi kalmaz. '

"Şimdi diyorum ki canım, bizim durumumuzda, hanunm yerine... Sustum! Anlayan anlar. Bugün çok neşeliyim değil mi? Ama Bayan S. konusunda içinizi rahaüatmak istiyorum. Benim açıklamalarım onu yatıştırdı, anlatabiliyor muyum?"

Sonra Emma, Bayan Bates'in elindeki örgüsüne bakmak üzere başmı çevirir çevirmez, yan fısıldar bir sesle ekledi, "Dikkat edersen

hiç isim vermedim. Ah! Aksine; bir devlet bakam kadar tedbirliyim. Bu işleri çok iyi beceririm."

Emma yanılmamıştı. Bayan Elton, mümkün olan her durumda, somut bir biçimde gösteriş yapıyordu. Hepsi birlikte bir süre havanın ne kadar güzel olduğundan ve Bayan Weston'dan bahsettikten sonra, Bayan Elton'ın beklenmedik bir biçimde kendisine hitap ettiğini duydu.

"Bayan Woodhouse, bu güzel arkadaşımızın gayet güzel iyileştiğini görüyorsunuz siz de öyle, değil mi? Onu böyle iyileştirmesi sizce de Perry'nin büyük başansı değil mi? (Bu noktada yan gözle anlamlı anlamlı Jane'e baktı). Yemin ederim, Perry, onu çok kısa bir zamanda iyileştiriverdi! Ah! Eğer çok kötü olduğu sıralarda siz de benim gibi onu görmüş olsaydınız!"

Ve Bayan Bates, Emma'ya bir şey söylerken, Bayan Elton fısıldamaya devam etti. "Windsor'li genç bir hekimin Perry'ye yapmış olabileceği katkıdan söz etmiyoruz. Ah! Hayır; bütün iltifatlar Perry'ye yönelsin."

Bayan Elton, kısa bir süre sonra, "Box Tepesindeki partiden sonra sizi görme zevkine pek erişemedim Bayan Woodhouse," diye söze başladı. "Çok güzel bir partiydi, ama yine de, eksik olan bir şey olduğunu düşünüyorum. Sanki bir şeyler... Yani bazılanmn pek keyfi yokmuş gibi görünüyordu. En azından bana öyle göründü, ama yanılmış olabilirim. Yine de böyle bir başka parti düzenlenmesi güzel olurdu. Şu güzel havalar sürerken aynı

grubu toplayıp yine Box Tepesi'ne gitsek mi, ne dersiniz? Ama aynı grup olmalı; biliyor musunuz, tam olarak aynı grup, bir kişi bile eksik olmamalı."

Kısa bir süre sonra dışarıda olan Bayan Bates eve geldi ve Emma onun kendisine verdiği ilk cevabın şaşkınlığı karşısında, elinde olmadan eğlendi; bunun, nelerin söylenebilir olduğu konusundaki şüphesinden ve her şeyi söyleme sabırsızlığından kaynaklandığım düşünüyordu.

'Teşekkür ederim sevgili Bayan Woodhouse, çok kibarsınız. Bunu nasıl ifade edeceğimi bilmiyorum, ama yine de gayet iyi anlıyorum... Sevgili -Jane'i bekleyenleri... Yani şunu demiyorum, ama iyileşti. Bay Woodhouse nasıl? Çok memnun oldum. Benim gücümü aşıyor... Gördüğünüz gibi pek güzel, küçük bir topluluğumuz var... Evet, gerçekten de öyle... Çok hoş bir genç adam!... Yani... Çok dost canlısı; yani iyi kalpli Bay Perry diyorum! Jane'e öyle iyi bakü ki!" Bunları söyledikten sonra Bayan Bates'in Bayan Elton'a kendilerini ziyaretinden dolayı öyle çok, her zamanki halinin ötesinde teşekkür etmesinden Emma, papaz evi sakinlerinin Jane'e biraz gücendiğini, ancak bunun büyük bir minnetle aşılmış olduğunu anladı. Bu durumu kesin-leştiren birkaç fısıldaşmadan sonra Bayan Elton tekrar yüksek sesle konuşmaya başlayarak, "Evet, işte buradayım sevgili dostlarım," dedi, "ve burada o kadar uzun bir süre kaldım ki başka yerde olsaydım özür dileme ihtiyacı hissederdim, ama gerçek şu ki beyi-

mi, efendimi bekliyorum. Benimle burada buluşup size saygılarını sunacağma söz vermişti."

"Nasıl? Bay Elton'ı burada görme şerefine mi erişeceğiz? Bu büyük bir iyilik olacak gerçekten, çünkü erkeklerin sabah ziyaretlerini pek sevmediklerini bilirim, hem Bay Elton'm zamanı öyle dolu ki..."

"Size yemin ederim öyle; Bayan Bates, sabahtan akşama kadar meşgul. İnsanlar hiç durmadan şu ya da bu sebeple onu görmeye gekyorlar. Sulh yargıçları, danışmanlar, kiüse bekçileri, sürekli ondan akıl alıyor, adeta onsuz bir adım bile atamıyorlar. Ona sık sık diyorum ki, 'Yemin ederim Bay Elton, bana geleceklerine sana gelsinler. Eğer bana bu kadar başvuran olsaydı, boya kalemlerimle müzik aletimi ne yapacaktım?' Zaten durum yeterince kötü, onlan affedilmez derecede ihmal etmiş bulunuyorum. Sanırım on beş gündür bir nota bile basmadım. Neyse; inanın bana, buraya geliyor. Hepinizi ziyaret edecek." Sözlerini Emma'dan saklamak için elini ağzının kenarına götürerek, "Bu bir tebrik ziyareti, biliyorsunuz. Ya! Evet, olmazsa olmaz."

Bayan Bates, çok mutlu bir halde çevresine baktı!

"Bana, Knightley'in elinden kurtulur kurtulmaz geleceğine söz verdi, ama Knightley'le ikisi kapanıp oldukça önemli bir görüşme ya-pryorlar. Bay Elton, Knightley'in sağ koludur."

Emma, kesinlikle gülümsemeyecekti yalnızca. "Bay Elton, Donwell'e yaya mı gitti?" dedi. "Yolda epey terleyecek."

-659-

"Yo! Hayır, Crown'da buluşacaklar, olağan bir buluşma bu. Weston'la Cole da olacaklar, ama insan yalnızca başı çekenlerin adını anma eğiliminde oluyor. Bay Elton'la Knightley'in her şeyi istedikleri gibi yaptıklarına inanıyorum."

Emma, "Günü karıştırmadınız mı?" dedi. "Crown'daki toplantının yarından önce olmadığına eminim. Bay Knightley dün Hartfi-eld'deydi ve bu konudan cumartesi günü olacakmış gibi bahsetti."

Bu sözleri karşısında hemen, "Yo! Hayır, toplantı kesinlikle bugün," cevabını aldı, bu da Bayan Elton'ın herhangi bir hata yapmasının mümkün olmadığını gösteriyordu. Sözlerine şöyle devam etti: "Bu kadar sorunlu bir kilise bölgesi daha olacağına inanmıyorum. Maple Grove'da hiç böyle şeyler olmazdı."

Jane, "Oradaki bölgeniz çok küçükmüş," dedi.

"Size yemin ederim bilmiyorum canım, bu konudan söz edildiğini hiç duymadım."

"Ama sizden duyduklarımla okulun küçüklüğü de bunu gösteriyor, ablanızla Bayan Bragge'in yönettiği okulda yirmi beş çocuk ancak varmış."

"Ah! Ne akıllısınız; bu çok doğru. Ne kadar iyi düşünen bir kafanız var! Ben derim ki Jane, eğer seninle beni karıştırmak mümkün olsaydı ne kadar iyi bir kişilik olurdu. Bazı insanların seni şu halinle bile mükemmel bulmadıklarını ima etmeye çalıştığımdan değil, ama şşş! İstersen bundan hiç bahsetmeyelim. "

Ama bu gereksiz bir uyarıya benziyordu;

-660-

Jane, Bayan Elton'la değil, Bayan Woodhou-se'la konuşmak istiyor ve Bayan Woodhouse da bunu gayet iyi görebiliyordu. Onu, nezaketi elverdiğince ayırmak istediği çok açıktı, ama bu dileğini ara sıra kaçamak bir bakıştan öteye götürmüyordu.

Bay Elton göründü. Kansı onu abartılı bir canlıkkla karşüadı.

"Çok güzel efendim, yemin ederim, beni buraya gönderiyorsunuz, ama siz gelmeye tenezzül edene kadar arkadaşlanma yük oluyorum, ama nasıl sadık biriyle karşı karşıya olduğunuzu bilirsiniz. Bilirsiniz ki beyim, efendim gelene kadar yerimden kıpırdamam. Şurada bir saattir oturuyorum, bu genç h

TARAYAN VE DÜZENLEYEN: Oz Büyücüsü (OZ.)

www.bizimkosemiz.com

Qmm.

lara, insan kocasına nasıl itaat eder, örnek oluyorum. Böyle bir şeye ne zaman ihtiyaçla-nnm olacağını kim bilebilir ki?"

Bay Elton, o kadar terlemiş ve yorulmuştu ki, sanki bütün zekâsı uçup gitmişti. Diğer hanımlara karşı nezaket görevlerini yerine getirmesi gerekiyordu, ama bunun ardından ilk hedefi bu kadar sıkıntısını çektiği sıcaktan ve boşu boşuna yürümüş olmaktan yakınmaktı.

"Donwell'e vardığımda," dedi, "Knightley'i bulamadım. Çok tuhaf! Hiç beklenmedik bir şey! Ona bu sabah gönderdiğim mektuba ve geri gönderdiği mesaja göre saat bire kadar evde olacağı kesindi."

Kansı, "Donwell mi!" diye bağırdı. "Sevgili Bay Elton, Donwell'e gitmediniz ki! Crown demek istiyorsunuz değil mi; Crown'daki toplantıdan geliyorsunuz."

"Hayır, hayır; o yarın olacak. Ben de bugün özellikle o konuda Knightley'i görmek istemiştim. Ne kadar korkunç, kavurucu bir sabah Tanrım! Arazisine de gittim (bunları söylerken sesinde şikâyet vardı) bu daha da kötü oldu. Çünkü onu evde bulamadım! Sizi temin ederim ki, hiç memnun değilim. Ve bir özür bile bırakmamış, bana mesaj da yoktu. Kâhya benim geleceğimden haberinin olmadığım bildirdi. Bu çok olağandışı! Ve kimse ne tarafa gittiğini bilmiyordu. Belki Hartfield'e, belki Abbey Değirmeni'ne, belki de ormana. Bayan Woodhouse, dostumuz Knightley'in hiç böyle huylan yoktur. Böyle bir şeyin ola-

1-nl^r^öirn a^ık-lavaHılivnr mıı«ımıi7.?"

———„• **-H**————

Emma, bunun gerçekten çok olağandışı olduğunu ve onunla ilgili söyleyecek hiçbir sözünün olmadığım söyleyerek kendi kendine eğlendi.

Bayan Elton, bir eşin hissetmesi gereken bir kınamayla, "İnanamıyorum," dedi, "Dünya üzerinde böyle bir şey yapmak için sizi seçmiş olduğuna inanamıyorum! Unutulacağım düşündüğüm son insan! Sevgili Bay Elton, sizin için bir mesaj bırakmıştır, eminim ki bırakmış olmalı, Knightley bile bu kadar eksantrik olamaz, hizmetkârları unutmuştur. Bana güvenin, böyle olmuştur; sık sık gözlemlediğim gibi aşın derecede beceriksiz ve ihmalci olan Donwell hizmetkârlannın böyle bir şey yapmalan daha akla yakındır. Eminim ki Harry gibi bir yaratık, hiçbir biçimde bizim mutfağımızda duramaz. Bayan Hod-ges'a gelince, Wright onu gerçekten çok basit

buluyor. Wright'a bir yemek tarifi göndermeye söz vermiş ve göndermemiş."

Bay Elton, "Eve yaklaşırken William Lar-kins'e rastlamıştım," diye devam etti, "o da bana efendisini evde bulamayacağımı söyledi, ama ona inanmadım. Wifliam da keyifsiz

görünüyordu. Son zamanlarda efendisine ne olduğunu bilmiyordu, ama kendisiyle hiç konuşmadığını söyledi. William'm ihtiyaçlan beni ilgilendirmez, ama Bay Knightley'i bugün görmek benim için çok önemli; o yüzden de bu sıcak havada boşu boşuna bu kadar yürümüş olmak bana çok ciddi bir rahatsızlık verdi."

TTmma l-ı tAınn pn L-oÏIï-it-, oıro rrü-maci-nin

,--İLA, uAllıvil İLCUAlA, V A glUUAOUUll Cll

iyisi olacağım hissetti. Herhalde, bu sırada orada bekleniyordu ve Bay Knightley, William Larkins'e karşı değilse bile, Bay Elton'a karşı daha derin bir saldırganlığa kapılmaktan belki böylece kurtarabilirdi.

Emma oradan aynlırken Bayan Fairfax'in kendisiyle birlikte odadan çıkıp, onu aşağıya kadar geçirmeye niyetli olduğunu görünce çok memnun oldu. Bu fırsattan yararlanarak, "Belki de böylesi daha iyi oldu. Çevreniz dostlarla sanlı olmasaydı ben kendimi tutamayıp konuyu açar, sorular sorar ve doğru olandan daha fazla bir açıklıkla konuşabilirdim. Haddimi bilmezlik edebileceğimi hissediyorum," diyebildi.

Jane, kızanp duraklayarak, "Ah!" dedi, Emma bu halin ona, kesinlikle her zamanki soğukkanlı halinin zarafetinden daha fazla yakıştığını düşündü. Jane sözlerine devam

etti, "Böyle bir tehlike olmazdı. Benim sizi yormam çok daha büyük bir tehlikedir. Bu konuya ilgi göstererek beni öylesine minnettar ettiniz ki... Gerçekten de Bayan Woodhouse (artık kendini biraz toparlamış gibi konuşuyordu) yankş, çok yanlış bir şey yapmanın bilinciyle hakkımda iyi şeyler düşünmelerini istediğim dostlarımın benden o kadar da tiksinmemiş olduklarını görmek öyle büyük bir teselli ki... Zamamm söylemek istediklerimin yarısını bile söylemeye yetmez. Özür dilemek, af dilemek, gerekçelerimi anlatmak istiyorum. Bunun çok gerekli olduğunu hissediyorum, ama ne yazık ki... Kısacası, eğer merhamet ederseniz dostum..."

Emma, onun elini tutarak sıcak bir sesle, "Ah! Çok dürüstsünüz, gerçekten de öyle!" diye haykırdı. "Bana özür borcunuz yok ve özür borcunuz olduğunu sandığınız herkes de öyle mutlu, öyle memnun ki..."

"Çok kibarsınız, ama size karşı davranışlarımın nasıl olduğunu ben biliyorum. Öylesine soğuk ve yapmacık ki! Hep rol yapmak zorundaydım. Bir yalan ve aldatmaca hayaü sürüyordum! Sizin midenizi bulandırdığımı biliyorum."

"Lütfen başka bir şey söylemeyin. Ben de özür dilemem gerektiğini düşünüyorum. Bir defalığına ikimiz de birbirimizi affedelim. En kısa zamanda yapılması gerekeni yapmak zorundayız, bence duygularımız burada zaman kaybetmesin. Umarım Windsor'dan iyi haberler alıyorsunuzdur?"

"Çok."

-664-

"Ve sanınm bir somaki haber, sizi kaybedeceğimiz olacak, tam da sizi tanımaya başlamışken."

"Ah! O konuda henüz düşünülmüş bir şey yok. Albay ve Bayan Campbell talep edene kadar buradayım."

Emma gülümseyerek, "Belki de hiçbir şey tam olarak kesinleşmemiştir," diye cevap verdi, "ama beni affedin, bu konunun düşünülmesi gerekir."

Gülümsemesine karşılık gördü ve Jane, "Çok haklısınız, düşünüldü. Size şu kadarını söyleyebilirim (bunda hiçbir sakınca olmadığına eminim), Bay Churchill'le birlikte Enscombe'da yaşamamız kararlaştınidı. Bayan Churchill'in yası için en az üç ay geçmesi gerekiyor, ama ondan soma sanınm daha fazla beklemek gerekmeyecek."

'Teşekkür ederim, teşekkür ederim. Ben de bundan emin olmak istemiştim. Ah! Kararlaştınlmış ve açık olan şeyleri ne kadar sevdiğimi bir bilseniz!.. Hoşça kaim, hoşça kalın."

lui

Bayan Weston'm dostlan, onun sağ salim olmasından büyük bir mutluluk duyuyorlardı. Emma açısından onun iyi olmasımn verdiği mutluluğu artıran, aynı zamanda küçük bir kız doğurmuş olmasıydı. Emma, küçük bir Bayan Weston istemişti. Küçük kızı, Isabella'nın oğullarından biriyle eşleştirme gibi bir niyeti olduğunu kabul ediyor, ama bir kız çocuğun anneye de, babaya da daha çok ya-

-665-

kısacağına inanıyordu. Bay Weston yaşlanırken -on yıl sonra Bay Weston bile yaşlanmaya başlayacaktı- ocağının, evden asla ayrılmayacak bir çocuğun yaramazlıkları, saçmalıkları ve hayalleriyle canlanması çok rahatlatıcı olacaktı. Bayan Weston'a gelince, bir kız çocuğunun en çok onu memnun edeceğine şüphe yoktu ve eğitim konusunda onun kadar başarılı birinin bu maharetlerini tekrar kullanma fırsatı bulamaması yazık olurdu.

"Benim üzerimde talim yapma avantajına sahip oldu, biliyorsunuz," diye devam etti, 'Tıpkı Madam de Genlis'in Adelaide ve Theo-dore 'sindeki Baronne d'Almanein Kontes d'Ostalis'e yaptığı gibi. Şimdi onun kendi küçük Adelaide'inin daha iyi bir planla nasıl eğitileceğini göreceğiz."

Bay Knightley, "Yani," dedi, "onu en az seni şımarttığı kadar şımartacak, ama hiç şımartmadığına inanacak. Tek fark bu."

Emma, "Zavallı çocuk!" diye bağırdı, "O zaman başına neler gelecek kim bilir?"

"Kötü bir şey olmaz. Binlerce insanın kaderi böyle. Çocukluğunda tatsız biri olur ama büyüdükçe kendisini düzeltir. Ben şımarık çocuklara karşı hissettiğim bütün acı duygulan kaybediyorum, sevgili Emmam. Ben ki bütün mutluluğumu sana borçluyum, onlara karşı sert davranmam çok korkunç bir münasebetsizlik olmaz mı?"

Emma gülerek cevap verdi: "Ama başkala-n beni şımartsa da, sizin bana karşı davranışlarınız bana fazlasıyla yardımcı oldu. On-

lar olmasaydı, kendi aklımın beni düzelteceğinden şüpheliyim."

"Öyle mi? Benim bundan hiç şüphem yok. Doğa, sana anlayış bahşetmiş. Bayan Taylor da sana ilkelerini verdi. İyi birisi olmak zo-rundaydm. Benim müdahalemin iyilikten çok, kötülük yapmış olması ihtimali var. Senin, 'Bu adamın bana nutuk atmaya ne hakkı var?' demen çok doğaldı ve korkanm ki bu işi tatsız bir biçimde yaptığımı hissetmiştin. Sana iyilik ettiğime inanmıyorum. Bu işin iyiliği hep kendime oldu, seni kendim için en tatlı bir sevgi nesnesi hakne getirdim. Seni hatalanna rağmen sevgiyle düşünmekten kendimi alamıyordum ve bir sürü hatayı düşüne düşüne sana sen on üç yaşındayken âşık oldum. "

Emma, "Bana yararlı olduğunuza eminim!" diye haykırdı. "Çoğu zaman sizden gayet haklı olarak etkilenirdim, o sırada itiraf etmeyeceğim kadar fazla. Bana iyilik ettiğinize eminim. Ve eğer zavallı, küçük Anna Weston şımartilacaksa benim için yaptıklarınızı onun için de yapmak büyük bir insanlık borcudur sizin için, on üç yaşına geldiğinde ona âşık olmak dışmda tabii."

"Küçük bir kızken bana kaç defa, tasvip etmeyeceğimi bildiğin bir şey yapacakken, o güzel bakışlarından biriyle bakıp, 'Bay Knightley, şunu şunu yapacağım, babam izin verdi," ya da, 'Bayan Taylor'dan izin aldım,' dediğini hatırlıyor musun? Böyle durumlarda müdahale etmem sana sanki kötü bir şey ya-pıyormuşsun hissi veriyordu."

"Ne kadar sevimli bir y ara tıkmışım! Konuşmalarımı böyle sevgiyle hatırlamanıza şaşmamalı."

'"Bay Knightley.' Bana hep, 'Bay Knightley,' derdin; buna alıştığım için öyle resmi bir hitap gibi gelmiyor, ama yine de resmi bir hitap bu. Bana başka bir biçimde hitap etmeni istiyorum, ama nasıl olacağını bilmiyorum."

"On yıl kadar önce bir defasında sevimlilik nöbetlerimden birinde, 'George,' dediğimi hatırlıyorum. Bunu, sizi kızdıracağım düşündüğüm için yapmıştım, ama hiç itiraz etmediğiniz için bir daha yapmadım."

"Artık bana 'George' diyemez misin?"

"İmkânsız! Size 'Bay Knightley'den başka bir şekilde hitap etmem mümkün değil. Hatta Bayan Elton'ın o zarif vecizkğine yeüşip Bay K. bile demem mümkün değil, ama," dedikten soma bir süre durup yanakları pem-beleşerek ve gülerek ekledi, "Bir defalığına size küçük adınızla hitap etmeye söz veriyorum. Ne zaman olacağım söyleyemem, ama nerede olacağım belki tahmin edebilirsiniz; N.'nin M.'yi iyikkte ve kötülükte aldığı yerde."

Emma, adamm verdiği akılların kendi işine yarayabileceği o malum durumdan bahse-demediğine üzülüyordu; eğer Harriet Smith'le arkadaşlık etmekte ayak diretmesiyle ilgili olarak adamın öğütlerini dinleseydi bütün bu kadınca çılgınlıklardan kurtulacaktı, ama bu, değinemeyeceği kadar hassas bir konuydu ve bu konuya hiç girmiyordu. Aralarında Harriet'in adı çok nadiren geçiyordu. Bay Knightley'in onu anmamasınm sebebi, genç kızın

-668-

aklına fazla sık gelmemesi olabilirdi, ama Emma bunu, adamın hassasiyetine ve gördüğü bazı şeylerden, dostluklarının zayıfladığından şüphe etmesine atfediyordu. Başka koşullar altında ayrılmış olsalar daha fazla yazışacaklarının ve onun hakkında alacağı bilgilerin Isabella'nın mektuplarıyla sınırk olmayacağının kendisi de farkındaydı. Bay Knightley de bunun böyle olduğunu görebilirdi. Ondan bazı şeyleri gizlemenin acısı, Harriet'i mutsuz etmiş olmanın acısından çok da az değildi.

Beklenebileceği gibi Isabella ziyaretçisini güzelce anlatıyordu; Harriet oraya ilk gittiğinde Isabella, onu biraz neşesiz bulmuştu, ki bu da gayet normaldi, çünkü dişçiye gidilecekti. Bu iş bittiğinde, genç kızın eski bildiği Harriet'ten farklı olmadığını gördü. Isabella fazla hızlı gözlem yapan birisi değildi yine de eğer Harriet'in çocuklarla oynayacak hali olmasaydı, bunu fark ederdi. Harriet'in kalışı uzadıkça, Emma'nın da bütün umudu ve rahatlamaları gerçekleşmekteydi; önceleri on beş günlüğüne gitmesine rağmen en az bir ay kalacaktı. Bay ve Bayan John Knightley, ağustos ayında Highbury'ye gelene kadar Harriet onlarla birlikte kalacak, böylece onu onlar geri getirebilecekti.

Bay Knightley, "John, senin arkadaşından bahsetmiyor bile," dedi. "Eğer görmek istersen sana onun cevabım gösterebilirim."

Bu, Bay Knightley'in evlenme niyetleriyle ilgik yazdığı mektubun cevabıydı. Emma bunu büyük bir hevesle kabul etti, Bay John

-669-

Knightley'in bu konuda neler dediğini öğrenmek için sabırsızlanıyordu ve arkadaşının bahsinin geçmemesi umurunda bile değildi.

Bay Knightley, "John bir kardeş olarak benim mutluluğumu paylaşıyor," diye devam etti, "ama iltifat etmeyi beceremez. Sana karşı bir ağabey şefkati hissettiğini bildiğim halde bunu göstermekten öylesine uzak ki başka bir genç kadm olsa, onun takdir etme konusunda fazla soğuk davrandığım düşünebilir, ama ben, senin onun yazdıklarım görmenden korkmuyorum."

Emma mektubu okuduktan sonra, "Akılk bir adam gibi yazmış," dedi. "Onun samimiyetine saygı duyuyorum. Bu nişanlanmada şanslı olan tarafın ben olduğumu düşündüğü çok açık, ama zaman içinde benim sizin sevginizi hak edecek şekilde büyüyeceğimden de umutsuz değil. Daha farklı anlamlar içerebilecek bir şey demiş olsaydı ona inanmazdım."

"Emma'cığım, böyle bir şey demek istemiyor. O yalnızca..."

Emma, ciddiye yalan bir gülümsemeyle, "Eğer biz onunla formalitesiz bu konuya gire-bilsek, değerlendirmelerimiz onun sandığından belki daha da az farklılık gösterecektir," diyerek sözünü kesti.

"Emma, sevgiü Emmam..."

Genç kız, gerçek bir neşeyle, "Ah!" diye bağırdı, "eğer ağabeyinizin bana karşı adil davranmadığına inanıyorsanız, babanım bu sim öğrenmesini bekleyin ve onun fikirlerini dinleyin. İnanın bana, o da size karşı adil davranmaktan çok uzak olacaktır. Bütün mutlu-

luklann, bütün avantajların sizde, bütün meziyetlerin de bende olduğunu düşünecektir. Umanm onun gözünde birdenbire, 'zavallı Emma' olmam. Onun baskı alünda olan değerli insanlara karşı hissettiği yumuşak merhamet, bundan daha ileri gidemez."

Bay Knightley, "Ah!" diye haykırdı, "bizim birlikte mutlu olmaya, birbirinin dengi iki insan kadar hakkımızın olduğuna, babanın, John'm yansı kadar kolay inanabilmesini isterdim. John'ın mektubunun bir kısmı beni çok eğlendirdi, sen de dikkat ettin mi? Verdiğim bilginin onu tamamıyla şaşırtmış olmadığı, böyle bir şey duymayı beklemekte olduğunu söylediği kısım."

"Eğer ağabeyinizin demek istediğini doğru anlıyorsam, bu zamana kadar sizin evlenmekle ilgili bazı fikirlerinizin olduğunu kastediyor yalnızca. Benimle ilgili aklından herhangi bir fikir geçmiyor. Buna hiçbir biçimde hazır değil."

"Evet, evet, ama benim duygulanma bu kadar girebilmiş olması beni eğlendirdi. Değerlendirmelerini neye dayanarak yapıyordu sence? Bu sıralarda ruh halimde ya da konuşmalanmda onu evlenmeme hazırlayabilecek bazı değişiklikler olduğunun bilincinde değildim, ama sanınm böyleymiş. Geçen gün onlarla birlikte otururken bir değişiklik olduğunu söyleyebilirim. Çocuklarla her zamanki kadar oynamamış olduğumu sanıyorum. Bir gece zavallı oğlanlann, 'Amcam artık hep yorgun görünüyor,' dediğini haürlıyorum."

Bu haberin daha da yayılmasının zamanı

geliyor ve diğer insanların bunu kabul edip etmeyeceklerini görmek gerekiyordu. Bayan Weston, Bay Woodhouse'un ziyareüerini kabul edebilecek kadar iyileştiğinde Emma, onun nazik akıl yürütmelerine ihtiyaç duyulacağım düşünerek, konuyu önce evde, sonra Randalls'ta açmaya karar verdi, ama sonunda bu haberi babasına nasıl açacaktı! Bunu Bay Knightley'in olmadığı bir zamanda yapması gerektiğine inanıyordu ya da eğer yüreği bu işe dayanamayacaksa ertelemeli ve Bay Knighüey böyle bir zamanda gelip kendisinin yapmak üzere olduğu başlangıcı yapmalıydı. Emma kendisini konuşmaya zorladı; hatta neşeli bir tarzda konuşmaya çalıştı. Melankolik bir ses tonuyla konuşarak babasımn daha baştan bunun mutsuzluk getirecek bir konu olduğuna karar vermesini istemiyordu. Sanki bu bir talihsizlikmiş gibi görünmemeliydi. Elinden geldiği kadar neşeli davranarak, önce babasını tuhafbir şeye hazırladı ve soma birkaç kelimeyle eğer onaylayıp takdir ederse -ki bu herkesi

mutlu edecek bir plan olduğu için, bunun kolaylıkla sağlanacağına inanıyordu- Bay Knightley'le kendisinin evlenmeyi düşündüklerini söyledi; bunun anlamı, babasının, kızları ve Bayan Weston'dan soma dünyada en çok sevdiği insanm Hartfield'e sürekli olarak katüması olacaktı.

Zavallı adam! Bu, en başta onun açısından ciddi bir şoktu ve samimi bir biçimde kızını vazgeçirmeye çalıştı. Defalarca onun hiç bir zaman evlenmeyeceğini söylediğini hatırlattı, bekâr kalmasının çok daha iyi olacağı

-672-

konusunda teminat verdi, zavallı Isabella ve zavallı Bayan Taylor'dan bahsetti, ama olmuyordu. Emma sevgiyle ona sanldı ve gülümseyerek bunun böyle olması gerektiğini, babasımn kendisini Isabella ve Bayan Weston'la bir tutmamasının gerektiğini söyledi. Onlar evlenerek Hartfield'den kopmuşlar, böylece melankokk bir değişiklik yaşanmıştı, ama kendisi Hartfield'den gitmeyecekti; onun hep burada olması gerekiyordu, rahatlarını kaçıracak ya da sayılarım değiştirecek bir şey yapmıyordu; daha iyi bir şey olacaktı. Emma, Bay Woodhouse'un bir kez bu fikre alıştıktan soma Bay Knightley'in her zaman elinin altoda bulunmasından büyük mutluluk duyacağına inanıyordu. Bay Knightley'i çok sevmez miydi? Bay Woodhouse, bunu inkâr etmiyordu; emindi. İş meselelerini Bay Knightley'den başka kime danışırdı? Kim ona daha faydalı olmuştu; kim onun mektuplarını yazmaya her zaman hazır ve ona o kadar bağlıydı? Onun her zaman yanında olmasını istemez miydi? Evet. Bütün bunların hepsi doğruydu. Bay Knightley oraya çok sık gelemi-yordu, Bay Woodhouse onu her gün görebil-se mutlu olurdu, ama şu anda da onu her gün görüyorlardı. Neden eskisi gibi yaşamaya devam etmiyorlardı?

Bay Woodhouse çabuk uzlaşacak gibi değildi, ama işin en kötü tarafı gelip geçmişti, bu fikir ona söylenmişti, işin kalan kısmını zaman ve bu konunun sürekli olarak tekrar edilmesi halledebilirdi. Emma'nm ricalarım ve teminatlarım, Bay Knighüey'inkiler izledi;

-673-

onun, genç kızı öyle sevgiyle övmesi, konuya bir tür nazik açıkş yapılmasına sebep oldu ve çok geçmeden Bay Woodhouse, giderek her ikisinin de uygun olan her durumda bu konuyu açmasına alışmaya başladı. Isabella elinden gelen yardımı yapıyor, mektuplarında durumu ne kadar desteklediğini anlatıyordu. Bayan Weston ise ilk buluşmalarında konuyu en faydalı olabilecek bir yerden ele almaya hazırdı -birinci olarak bunun kararlaştırılmış bir konu olduğunu ve ikinci olarak da iyi bir evlilik olduğunu söyleyecekti- her iki noktanın da Bay Woodhouse'un zihni açısından neredeyse eşit öneme sahip olduğunu biliyordu. Ne yapılacağı konusunda anlaşma sağlamışlardı ve Bay Woodhouse'un akıl sormaya alışık olduğu herkes, evliliğin onu mutlu edeceğinin garantisini veriyordu; kendisi de bunu itiraf etmeye hazır duygular içinde olduğundan, şu ya da bu zaman, bir ya da iki yıl içinde bu evliliğin gerçekleşmesinin, belki o kadar da kötü bir şey olmadığını düşünmeye başladı.

Bayan Weston bu konuda hiç rol yapmıyordu; bu evliüğin gerçekleşmesi yönünde Bay Woodhouse'a söylediği hiçbir şeyde yalan söylemiyordu. Emma konuyu ona açtığın-da hayatında hiç şaşırmadığı kadar şaşırmış, ama bunun herkesin mutluluğunu artıracağını görünce, bu konuda Bay Woodhouse'a ısrar etmekte bir an bile tereddüt etmemişti. Bay

Knightley'e karşı çok büyük bir saygısı vardı, o kadar ki, onun çok sevgili Emma'sım bile hak ettiğini düşünüyordu. Bu, her açı-

-674-

dan öylesine düzgün, uygun ve beklenmedik bir bağlanmaydı; bir açıdan da öylesine yüksek bir öneme sahip, öylesine tercih edilir ve öylesine talihli bir durumdu ki, Bayan Weston, Emma'nın dünya üzerinde başka hiçbir kimseye bağlanamayacağını gördükten sonra, bunu çok daha önce akıl edip dilemediği için çok aptal olduğuna inanıyordu. Emma'nm hayaünda ona evlenme teklif edecek erkeklerden hangisi Hartfield'de yaşamak için kendi evinden vazgeçerdi! Bay Knightley dışında kim Bay Woodhouse'u tanıyıp ona katlanır ve böyle bir düzenlemeyi arzulanır bulabilirdi! Zavallı Bay Woodhouse'un memnun edilmesinin ne K';> fı • j Aor olduğu mesele-si gerek kendisinin, gerekse kocasının, Emma'yla Frank arasındaki bir evlilikle ilgili planlarında hep hissedilmişü. Enscombe ve Hartfield'in taleplerini idare edebilmek sürekli olarak bir engel oluşturuyordu. Bu konu Bay Weston tarafından o kadar fazla dile getirilmiş değildi, ama o bile en fazla konuyu şöyle diyerek kapatabiliyordu: "Bu konular kendiliğinden hallolur, gençler bir yolunu bulur." Ama burada, gelecekle ilgili çılgın bir tasarının içinde değiştirilecek bir şey yoktu. Her şey doğru, her şey açık, her şey eşitti. İki taraf açısından da anılmaya değer bir fedakârlık söz konusu değildi. Bu, kendi içinde çok büyük mutluluk vaat eden bir birleşmeydi ve bu birleşmenin aleyhine ya da bunu geciktirecek gerçek, mantıklı bir zorluk söz konusu değildi.

Bayan Weston, dizinde salladığı bebeğiyle

-675-

böyle düşüncelere daldığında dünyanın en mutlu kadınlarından biri oluyordu. Eğer onun mutluluğunu artıracak bir şey varsa, o da bebeğin ilk başlıklarını takamayacak kadar büyümüş olmasıydı.

Emma'yla Bay Knightley'in evlenecekleri haberi, ulaştığı her yerde genel bir şaşkınlıkla karşılandı. Bay Weston da bundan payım aldı; tam beş dakika boyunca şaşırdı, ama beş dakika onun hızlı çalışan zihninin bu fikre alışmasına yetmişti. Birleşmenin avantajlarım gördü ve çifti, karısı kadar samimiyetle tebrik etti, ama kısa zamanda bu işi hiç de şaşırtıcı bulmayacak bir hale geldi ve bir saatin sonunda, bunu hep öngördüğüne inanabilecek noktaya gelmişti.

"Anladığım kadarıyla bu bir sır," dedi. "Böyle konular hep sırdır; ta ki herkesin durumu bildiği ortaya çıkana kadar. Bundan ne zaman açık açık bahsedebileceğimi söyleyin bana. Acaba Jane hiç şüphelenmiş mi bu durumdan?"

Ertesi sabah Highbury'ye gitti ve bu konudaki merakını tatmin etti. Jane'e haberi verdi. Jane, onun kızı, büyük kızı sayılmaz mıydı? Ona söylemesi gerekirdi ve Bayan Bates de orada olduğu için tabii konu hemen Bayan Cole'a, Bayan Perry'ye ve Bayan Elton'a ulaş-ü. Konunun esas kişileri bu kadarına hazırlıklıydı; bu olayın Randalls'ta duyulmasından ne kadar bir süre sonra Highbury'ye yayrlacağrm hesap etmişlerdi ve büyük bir olasılıkla, kendilerinin birçok aile çevresinde akşamın şaşır-ücı olayı olacaklarım tahmin edebiliyorlardı.

-676-

Genelde bu, büyük oranda onaylanan bir birleşme oldu. Bazıları genç kızı, bazıları da adamı daha talihli buluyorlardı. Bazıları, hepsinin Donwell'e taşınmasını ve Hartfield'i John Knightley'lere bırakmalarını tavsiye ediyorlardı, diğerleri ise hizmetkârları arasında bazı anlaşmazlıkların çıkabileceğini tahmin ediyordu, ama yine de genel olarak papaz evi dışında bu birleşmeye ciddi bir itiraz olmadı. Burada bu şaşkınkğı yumuşatan bir mutluluk söz konusu olmadı. Bay Elton, karısına kıyasla bu işi daha az büyütmüştü; yalnızca "Genç hanımın gururunun böylece tatmin edileceğini" umuyor ve onun "her zaman için, elinden gelirse Knightley'i yakalamaya niyetli olduğunu" tahmin ediyordu ve Hartfield'de yaşama meselesine gelince büyük bir cesaretle, 'Tanrım, beni böyle bir şeyden korusun!" diye bağırabiliyordu, ama Bayan Elton bu duruma gerçekten çok bozulmuştu. "Zavallı Knightley! Zavallı adam! Bu onun açısından üzücü bir iş," diyordu. Bay Knightley eksantrik bir adam olmasına rağmen bin tane iyi niteliği vardı ve o yüzden kendisi onun için çok üzülüyordu... Bunu nasd yapabilmişti?.. Bay Knightley'in âşık olduğunu hiç sanmıyordu... Hiç... Zavallı Bay Knightley!.. Onunla o keyifli ilişkileri bir son bulacaktı... Ne zaman çağırsalar onlara yemeğe gelebildiği için ne kadar mutluydu, ama bütün bunlar artık bitecekti... Zavallı adam! Artık Bayan Elton için Donwell'de partiler de düzenlenmezdi. Ah; hayır, artık pişmiş aşa soğuk su katacak bir Bayan Knightley vardı... Çok kötü bir du-

-677-

rumdu, ama geçen gün kâhya hakkında kötü şeyler söylediği için hiç de pişman değildi. Birlikte yaşamaları insanı şok edecek bir plandı. Asla yürümeyecekti. Maple Grove yakınlarında böyle bir şeyi deneyen bir aile biliyordu ve daha yıkn ilk çeyreği dolmadan ayrılmak zorunda kalmışlardı.

LIV

Zaman geçti. Birkaç gün sonra Londra'daki grup gelecekti. Bu, insanı endişeye düşüren bir değişiklikti. Emma o sabahı kendisini çok heyecanlandıracak ve üzecek bir zaman

»ıifıı a.ıv lauıŞuıiiuıvuıuu rvı, D d y ıvıiigıiLity gcıuı

ve böylece üzücü düşünceler bir kenara kondu. Baştan yaptıkları keyifli gevezeliklerin ardından adam sessizleşti ve çok daha ciddi bir sesle, "Sana söylemem gereken bir şey var Emma," dedi, "bir haber."

Emma hızla onun yüzüne bakarak, "İyi mi, kötü mü?" diye sordu.

"Bunun nasıl adlandırılabileceğini bilmiyorum."

"Ah! Eminim iyidir. Bunu yüzünüzdeki ifadeden görüyorum. Gülümsememeye çalışıyorsunuz."

Bay Knightley, yüz hatlarını toparlayarak, "Korkarım," dedi, "fazlasıyla korkarım ki sevgili Emma'cığım sen bunu duyduğunda gü-lümsemeyeceksin. "

"Gerçekten mi? Neden? Sizi memnun eden ve eğlendiren bir şeyin beni memnun edip eğlendirmeyeceğini hayal edemiyorum."

-678-

"Bir konu var, "diye cevap verdi adam, "umanm sadece bir konu olarak kalır bu, çünkü aynı düşünmüyoruz." Bir an durdu ve gözlerini onun yüzüne dikip tekrar gülümseyerek, "Aklına bir şeyler gelmiyor mu? Haür-lamıyor musun? Harriet Smith. "

Bu adı duyunca Emma'nm yanakları kıpkırmızı oldu ve ne olduğunu bilmediği bir şeyden korktu.

Bay Knighüey, "Bu sabah onun kendisinden duymadın mı?" diye bağırdı. "Eminim ki duymuşsundur ve her şeyi biliyorsundur."

"Hayır; duymadım, hiçbir şey bilmiyorum, lütfen bana anlatın."

" A T-, 1 r» ,-|, rfc, m \rA A A-r~nrl ,~» an]rn4-*"t r>,", >-1____

luııauıguıı fvaucuıj'ia tu iwiuounu UUV"

maya hazırsın ve bu gerçekten de çok kötü. Harriet Smith, Robert Martin'le evleniyor. "

Emma öyle şaşırdı ki, hiç de hazırlıklı olmadığı belli oluyordu; gözleri sabırsız bir bakışla, "Hayır, bu imkânsız!" derken dudaklan kapandı.

Bay Knightley, "Öyle, gerçekten de!" diye devam etti, "Bunu Robert Martin'in kendisinden duydum. Benim yanımdan aynlalı yarım saat olmadı."

Emma, ona hâlâ çok şey söyleyen bir hay-reüe bakmaktaydı.

"Bu iş tam da korktuğum gibi, senin pek de hoşuna gitmedi Emma'cığım. Keşke fikirlerimiz aynı olsaydı, ama zaman içinde benzer şekilde düşünürüz. Şundan emin olabilirsin ki zaman içinde birimizden birimiz farklı düşüneceğiz. O arada bu konu üzerine fazla konuşmamıza gerek yok."

-679-

Emma, nihayet kendisini konuşmaya zorlayarak, "Beni yanlış anlıyorsunuz, çok yanlış anlıyorsunuz," diye cevap verdi. "Mutsuz ettiğinden değil, yalnızca inanamıyorum. Bu imkânsız gibi görünüyor! Harriet Smith, Robert Martin'in teklifini kabul etmiş olamaz. Ona tekrar teklifte bulunmuş olamaz. Yalnızca buna niyetli olabilir."

Bay Knightley, 'Teklifi yapmış olduğunu söylüyorum," diye cevap verdi, gülümsüyor-du ancak kararlı bir havası vardı, "ve kabul edildiğim. "

Emma, 'Tanrım!" diye bağırdı, "Peki!" Sonra yüzünü aşağıya eğmek için bir bahane bulmak üzere iş sepetine başvurup, suratından okunduğunu tahmin ettiği bütün o harika memnuniyet

ve eğlenme duygularım gizleyerek ekledi, "Hadi, bana her şeyi anlatın artık. Nasıl, nerede, ne zaman? Her şeyi bileyim. Hayatımda hiç bu kadar şaşırmamıştım, ama bu beni mutsuz etmiyor, inanın bana. Nasıl... bu nasıl mümkün olabildi?"

"Bu çok basit bir hikâye. Robert Martin üç gün önce iş için şehre gidecekti ve ben de ondan John'a göndermek istediğim bazı evrakları götürmesini istemiştim. O da bu evrakları John'm işyerine götürmüş ve John tarafından aynı akşam Astley'de onlara katılmaya davet edilmiş. Grup, erkek kardeşimiz, kız kardeşimiz, Henry, John ve Bayan Smith'ten oluşuyormuş. Dostum Robert buna direne-memiş. Giderken onu da almışlar, hepsi çok eğlenmişler ve ağabeyim, ondan ertesi akşam onlarla yine yemek yemesini istemiş, o da bu-

nu kabul etmiş ve ziyareti sırasında (anladığım kadarıyla) Harriet'le konuşma fırsatı bulmuş; kesinlikle boş yere konuşmamış. Harriet, onun teklifini kabul ederek onu hak ettiği mutluluğa ulaştırmış. Robert Martin dünkü arabayla buraya varmış; sabah kahvaltıdan hemen soma olanları bildirmek üzere yanıma geldi; önce benim işlerimi, soma da kendisininkileri anlattı. Nasıl, nerede ve ne zaman'la ilgili olarak anlatabileceklerimin hepsi bu. Arkadaşın Harriet, onu gördüğünde sana çok daha uzun bir hikâye anlatacaktır... Yalnızca kadınların lisanının ilginç küabildiği bütün anbean ayrıntıları verecektir. Bizler konuşmalarımızda yalnızca büyük şeylerle ilgileniriz. Ancak şunu söylemeliyim ki, Robert Martin'in kalbi, kendisine bakılırsa ve bana da sorulursa dolup taşıyormuş gibi görünüyordu. Fazla üstünde durmadan, Astley'deki localarından çıktıklarında, ağabeyimin, Bayan John Knightley ve küçük John'la ilgilendiğini, kendisinin de Bayan Smith ve Henry'yle birlikte onları izlediğini, bir seferinde de Bayan Smith'in kalabalıktan biraz tedirgin olduğunu söyledi. "

Bay Knightley durdu. Emma, hemen cevap vermeye cesaret edemiyordu. Konuşursa, anlamsız derecede mutlu olduğunu ele vereceğinden emindi. Bir an beklemeliydi yoksa Bay Knightley onu deli sanacaktı. Onun sessizliği adamı rahatsız etti ve bir süre onu gözlemledikten soma ekledi. "Emma, aşkım, bu durumun artık seni mutsuz etmediğini söyledin, ama korkarım sana sandığından fazla

acı veriyor. Genç adamın durumu kötü, cima arkadaşını neyin mutlu edeceğini düşünmelisin, Robert Martin'i tanıdıkça onunla ilgili giderek daha iyi şeyler düşüneceğini söyleyebilirim. Onun aklının ve ilkelerinin iyiliği senin de hoşuna gidecektir. Erkek söz konusu olduğunda arkadaşın daha iyi ellerde olamaz. Toplum içindeki konumunu eğer elimde olsaydı değiştirirdim, ki bu da çok şey ifade ediyor Emma; inan bana. Sen William Lar-kins'le ilgili olarak benimle alay ediyorsun, ama Robert Martin'e hiç kıyamam."

Bay Knightley genç kızın başım kaldırıp gülümsemesini istiyordu ve Emma daha fazla gülümsemesini tutamayacağını anlayınca başını kaldırarak neşeyle cevap verdi.

"Beni bu birleşmeye ikna etmek için fazla çabalamanıza gerek yok. Harriet'in çok doğru bir şey yaptığım düşünüyorum. Onun akrabaları Robert Martm'inkinden daha kötü olabilir. Kişiliklerinin saygınkğı açısından daha kötü olduklarına şüphe yok. Benim sessiz kalmamın

sebebi yalnızca şaşkınlık, aşın derecede şaşırdım. Bu işin benim açımdan nasıl ani bir gelişme olduğunu hayal bile edemezsiniz! Bu konuya nasrl hazırlıksız olduğumu! Çünkü, Harriet'in son zamanlarda Bay Martin'e karşı eskisinden daha karark bir biçimde ilgisiz olduğunu düşünmem için sebepler var."

Bay Knightley, "Arkadaşım en iyi sen tanırsın," diye cevap verdi, "ama bana sorarsan o iyi huylu, yumuşak kalpli bir krz, kendisine onu sevdiğini söyleyen genç bir erkek karşısında çok da kararlı olacak birisi değil."

-682-

Emma buna cevap verirken gülmekten kendini alamadı, "Yemin ederim ki siz de onu benim kadar iyi tanıyorsunuz, ama Bay Knightley, Harriet'in beyefendinin teklifim kabul ettiğinden gerçekten emin misiniz? Zaman içinde böyle bir teklifi kabul edebileceğine inanıyorum, ama şimdiden kabul etmiş olabilir mi? Robert Martin'in sözlerini yanlrş mı anladınız? İkiniz de başka başka şeylerden bahsediyordunuz, iş mevzuları, yeni tohumlar ve başka konular aklınızı karıştırdığı için, onun söylediklerini yanlış anlamış olamaz mısınız? Belki de beyefendinin emin olduğu konu, Harriet'in onun teklifini kabul et-

,,A1;,-,; l,,. 11 A; K;,- ;ı w,-,,*. . . . .,. ı. ı,. |.ı. 1lıv,AtîfAı ıy,_,jivi un wrvu/--nıı u11V ııı\ mu ıtuyLllY 1 i111

olduğudur."

O anda Bay Knightley'la Robert Martin'in yüzündeki ifadeleri ve havalanyla Emma'nın duyguları arasındaki zıtlık o kadar güçlüydü ve Harriet'in çok kısa bir süre önce sarf etmiş olduğu sözlerin hatırası o kadar kuvvetliydi, o kadar vurgulanarak söylenen o kelimelerin sesi o kadar tazeydi ki. "Hayır, umarım Robert Martin'i düşünmeyecek kadar akıllanmı-şımdır," dedi Emma, gerçekten bu bilginin bir biçimde henüz olgunlaşmamış olduğunun ortaya çıkmasını bekkyordu.

Bay Knightley, "Böyle diyorsun, öyle mi?" diye bağrrdı. "Benim bir adamın neden bahsettiğini anlayamayacak kadar mankafa olduğumu mu söylüyorsun? Şimdi sen neyi hak ediyorsun biliyor musun?"

"Oh! Ben her zaman en iyi muameleyi hak ederim. Başka türlü bir davranışla yetinmem.

-683-

O yüzden bana basit ve doğrudan bir cevap vermelisiniz. Bay Martin'le Harriet'in şu aralar nasıl bir ilişki içinde olduklarından emin misiniz?"

Bay Knightley son derece açık bir biçimde konuşarak, "Çok eminim," diye cevap verdi, "Bay Martin bana Harriet'in, onu kabul ettiğini ve bu konuda karanlıkta kalan, şüpheli herhangi bir şey olmadığını söyledi; bunlar onun kendi kullandığı kelimeler ve sanınm bunun öyle olduğunun bir ispatını verebilirim sana. Bana, şimdi ne yapması gerektiği konusunda fikrimi sordu. Bayan Goddard dışında, Harriet'in akrabalan ve arkadaşlanyla ilgili bilgi alabileceği kimseyi tanımıyor. Bayan Goddard'a gitmesinden daha uygun bir şey önerebilir miydim? Onu

elimden başka bir şey gelemeyeceğine güvence verdim. Bunun üzerine o da, onu bugün görmeye çalışacağını söyledi."

Emma en parlak gülümsemesiyle, 'Tamamen tatmin oldum," diye cevap verdi, "Ve ikisine de samimiyetle mutluluklar diliyorum."

"Bu konuda daha önce konuştuğumuzdan beri çok değişmişsin."

"Umarım, çünkü o sıralarda bir aptaldım. "

"Ben de değiştim; Harriet'in iyi nitelikleri konusunda senin sözlerinin doğru olduğunu kabul ediyorum. Senin hatırın ve Robert Mar-tin'in hatun için bazı şeylere katlandım (ki onun Harriet'e her zamanki kadar âşık olduğunu düşünmem için sebepler var) ve onu tanımaya çalıştım. Onunla epeyce konuştum. Bunu yaptığımı görmüş olmalısın. Hatta ba-

zen benim zavallı Martin'in şu bilinen derdi için onun adına ricada bulunduğumu sanabileceğim bile düşündüm, ki aslmda durum bu değildi, ama yaptığım bütün gözlemlerden onun çok iyi değerlere ve çok ciddi anlamda iyi ilkelere sahip olan yapmacıksız, sevimli bir kız olduğunu, mutluluğu aile hayatının sevgilerinde ve faydalannda aradığını gördüm. Bunlann çoğu için sana müteşekkir olduğuna eminim."

Emma başını sallayarak, "Ben mi!" dedi. "Ah! Zavallı Harriet!"

Ancak kendisini yoklayınca, hak ettiğinden biraz daha fazla bir takdir görmeyi kabul etti.

Konuşmalan kısa bir süre sonra babasının içeri gelmesiyle kapandı. Emma buna üzülmedi. Yalnız kalmak istiyordu. Zihni öylesine hayret ve heyecan içindeydi ki, kendisini toplaması mümkün değildi. Canı dans etmek, şarkı söylemek, çığlık atmak istiyordu ve biraz hareket edip kendi kendine konuşup gülmedikçe, düşünmedikçe, makul hiçbir şey yapmaya uygun bir ruh hali içinde olmayacaktı.

Babasının içeri gelmesinin sebebi, Ja-mes'in artık her gün düzenli olarak yapılan Randalls seferine bir hazırlık olarak, atlan hazırlamaya başladığını bildirmekti. Böylece Emma'nm hemen ortadan kaybolmak için bir sebebi oldu.

Duygulannın yaşadığı neşe, minnet ve harika mutluluğu bundan böyle hayal edilebilirdi. Harriet'in gelecekteki refahıyla ilgili

üzüntü ve merakı bu şekilde ortadan kalkınca, bu sefer de Emma fazla mutlu olma tehlikesiyle karşı karşıya kaldı. Başka ne dileyebilirdi ki? Değerlendirmeleri ve niyetleri her zaman kendisininkilerden üstün olmuş olan Bay Knightley'e layık olmaktan başka hiçbir şey. Geçmişteki aptallığının ona gelecekte alçakgönüllü ve ihtiyatlı olmayı öğretmesinden başka hiçbir şey.

Emma ciddiydi; müteşekkir oluşu ciddiydi, kararlarında ciddiydi ve yine de bütün bunların ortasında ara sıra gülmekten kendini alamıyordu. Böyle bir sonuç karşısında gülmeliydi! Beş hafta önce yaşadığı kederli hayal kırıklığının böyle sonuçlanması! Böyle bir kalp, böyle bir Harriet!

Artık, Harriet'in dönmesi keyifli olacaktı. Her şey bir keyif olacaktı. Robert Martin'le tanışmak ayrı bir keyif olacaktı.

Onun fazlasıyla ciddi ve yürekten hissettiği mutluluklarının arasında en değerlisi Bay Knightley'le ilgili bütün gizlenme gereksiniminin kısa bir süre içinde son bulacağını düşünmekti. Kendisinin o kadar nefret ettiği saklanmalar, anlamlı sözler, gizem, kısa bir süre içinde son bulacaktı. Emma, kendi kişiliğinin bir görev olarak kabul etmeye çoktan hazır olduğu o tam ve mükemmel güveni Bay Knightley'e sunmaya hazır olacaktı.

En mutlu ve neşeli ruh haliyle babasıyla beraber yola koyuldu; onu her zaman dinlemiyor, ama söylediklerine hep katılıyordu ve konuştuklarında ya da sessiz kaldıklarında, Bayan Westoni üzmemek için her gün Ran-

dalls'a gitmek zorunda olmalarını düşünüyordu.

Oraya vardılar. Bayan Weston salonda yalnızdı; bebekten pek bahsedilmedi. Bay Woodhouse, oraya gitmiş olduğu için teşekkürleri kabul etti ki, bunu istiyordu da; tam o sırada, gölgeliğin arkasından, pencerenin önünden geçen iki kişi gözlerine çarptı.

Bayan Weston, "Frank'le Bayan Fairfax," dedi. "Ben de tam size bu sabah Frank'in buraya gelip bizi mutlu ettiğini söyleyecektim. Yarına kadar kalacak ve Bayan Fairfax de bu günü bizimle geçirmeyi kabul etti. Umarım içeri gelirler."

Yarım dakika içinde odaya geldiler. Emma onu gördüğü için sonsuz mutlu oldu -ama bir miktar kafa karışıklığı da vardı- çünkü her iki tarafı da utandıran bir dizi hatıra vardı. Seve seve ve gülümseyerek karşılaştılar, ama ilk başta fazla bir şey söylemelerini engelleyecek bir tedirginlik içindeydiler ve oturduklarında hepsini öyle bir boşluk sardı ki Emma, uzun zamandır hissettiği, Frank Churchill'i bir kere daha Jane'le birlikte görmenin ona büyük keyif vereceğiyle ilgili dileğinden şüphe etmeye başladı. Ancak Bay Weston topluluğa katüdığında ve bebek getirildiğinde, arak heyecanlanmak için bir sebep aramaya ve Frank Churchill'in Emma'nm yanma gekp şu sözleri söylemesi için cesaret bulmasma gerek yoktu:

"Bayan Woodhouse, Bayan Weston'm mektuplarından birisiyle bana ulaşan o çok kibar bağışlama mesajı için size teşekkür tt-

meliyim. Umanm aradan geçen zaman, sizi, affetme konusunda daha isteksiz kılmamış-tır. Umanm o zaman söylemiş olduğunuz sözü geri almazsınız."

Emma, söze başlayabildiği için çok mutlu olarak, "Hayır, hiç!" diye bağırdı, "En ufak bir biçimde sözümü geri çekmiş değilim. Sizinle görüşüp el sıkıştığım ve şahsen tebrik edebildiğim için özellikle mutluyum."

Frank Churchill ona bütün kalbiyle teşekkür etü ve bir süre daha son derece ciddi, şükran ve mutluluk duygulanyla konuşmaya devam etti.

Gözlerini Jane'e çevirerek, "İyi görünmü-vor mu?" dedi. "Hır. ffÖriinmediöi kadar İVİ gö-

J———————--- y o—O J O

rünmüyor mu? Babamla Bayan Weston'm onun üstüne nasıl titrediklerini görüyorsunuz."

Tekrar neşelenmişti ve Campbell'lann dönmelerinin beklendiğini söyledikten sonra Dixon'm adını andı. Emma kızardı ve bu adın, kendisinin duyabileceği bir yerde telaffuz edilmesini yasakladı.

"Aşın utanç duymadan!" diye haykırdı, "Bunu aklıma bile getiremiyorum."

Genç adam, "O utanç," dedi, "Benimdir ya da benim olmalıdır, ama hiçbir şüphe hissetmemiş olmanız mümkün mü? Son zamanlan kastediyorum. İlk başlarda şüphelenmediğinizi biliyorum."

"En ufak bir şüphe duymadım, sizi temin ederim."

"Bu çok harika bir durum. Bir seferinde söylemeye çok yaklaşmıştım -keşke söylesey-

mişim- daha iyi olacakmış, ama her zaman yanlış şeyler yapmama ve bunlar çok kötü yanlışlıklar olmasına rağmen, bütün bunlardan hiçbir fayda görmedim. Eğer gizlilik konusunda verdiğim sözü bozup size her şeyi anlatsaymışım çok daha iyi bir suç işlemiş olurdum."

Emma, "Artık üzülmeye değmez," dedi.

Genç adam, "Dayımın Randalls'a bir ziyarette bulunmaya ikna edilebileceğine ilişkin bazı umuüanm var," diye tekrar söze başladı. "Onunla tanışmak istiyor. Campbell'lar döndüğünde onlarla Londra'da buluşacağız ve sanırım onu kuzey tarafına taşıyana kadar orada kalmaya devam edeceğiz, ama şimdi ondan bu kadar uzaktayken zor değil mi Bayan Woodhouse? Bu sabaha kadar, banştığı-mız günden beri hiç görüşmemiştik. Bana hiç acımıyor musunuz?"

Emma ona karşı duyduğu acımayı öyle kibarca ifade etü ki genç adam birden daha da neşeli bir biçimde düşünmeye başlayarak bağırdı.

"Ah! Yeri gelmişken!" Sonra sesini alçalüp bir an için ağırbaşlı bir havaya bürünerek, "Umanm Bay Knightley iyidir?" dedi. Durakladı. Emma pembeleşü ve güldü. "Mektubumu gördüğünüzü biliyorum ve benim sizinle ilgili dileğimi hatırlayacağınızı düşünüyorum. Ben

de sizi tebrik etmek istiyorum. Bu haberin bende çok sıcak ilgi ve mutluluğa yol açtığına sizi temin ederim. O, takdir etmeye cüret edebildiğim bir adamdır."

Emma bunlan duymaktan çok mutlu ol-

du; onun böyle şeyler söylemeye devam etmesinden başka bir şey istemiyordu, ama bir an sonra genç adamm aklı kendi meseleleriyle, kendi Jane'iyle ilgilenmeye başlamıştı ve bundan somaki ilk sözleri, "Böyle bir ten gördünüz mü hiç? Böyle pürüzsüz! Böyle narin! Ve üstelik sarışın da değil. Ona sarışın denemez. Çok az rastlanan bir rengi var teninin, kirpikleri ve saçları koyu renkte, çok dikkat çeken bir renk! Onlann sahibi olan hanım da öyle. Tam, güzel olmaya yetecek kadar renkli bir ten," oldu.

Emma, muzip bir tavırla, "Ben onun tenini hep beğenmişimdir," diye cevap verdi, "Onun çok solgun olmasına kusur bulduğunuzu hatırlıyorum, öyle değil mi? Ondan bahsetmeye ilk başladığımızda. Unuttunuz mu?"

"Ah! Hayır... Amma küstah bir köpekmi-şim ben! Nasıl cesaret edebildim..."

Ama bunu hatırlayınca öyle yürekten güldü ki, Emma, elinde olmadan, "O sıra yaşadığınız tereddütler içinde hepimizi aldatarak çok eğlendiğinizden şüphe etmiyorum. Bundan eminim. Bunun sizin açınızdan bir teselli olduğuna eminim," dedi.

"Ah; hayır, hayır... Benim böyle bir şey yapmış olacağımdan nasd şüphe edebilirsiniz?.. Ben çok mutsuz bir rezilin tekiydim!"

"Gülemeyecek kadar mutsuz değildiniz. Bunun, yani hepimizi faka bastırdığınızı hissetmenin sizin için çok büyük bir eğlence kaynağı olduğundan eminim. Belki ben şüphe etmeye başkalarından daha hazınmdır, çünkü gerçeği söylemek gerekirse aynı du-

rumda olsam, ben de biraz eğlenebilirdim. Aramızda biraz benzerlik olduğunu düşünüyorum."

Genç adam reverans yaptı.

Emma bunun üzerine gerçek bir hassasiyetle, "Eğer mizacımızda yoksa bile," diye ekledi, "Kaderlerimiz arasında benzerlik var; bu kader bizim, kendimizden çok daha üstün olan iki kişilikle bağlanmamızı buyuruyor."

Genç adam sıcak bir sesle, "Doğru, çok doğru," diye cevap verdi. "Hayır, sizin açınızdan doğru değil bu. Sizden daha üstün hiç kimse olamaz, ama benim açımdan söylediğiniz doğru. Jane her haliyle bir melek değil mi? Şu boynunun dönüşüne bakın. Babama bakarken şu gözlerine balon. Dayımın ona (başıyla işaret edip ciddi bir sesle fısıldayarak) yengemin bütün mücevherlerini vermeye niyetli olduğunu duymaktan mutlu olacaksınız. Önce bir elden geçecekler. Ben de başına bir süs takması konusunda kararlıyım. Saç-lannın üstünde güzel durmaz mı?"

Emma, "Çok güzel olur gerçekten," diye cevap verdi; öyle kibar bir biçimde konuşuyordu ki, genç adam minnetle:

"Sizi tekrar gördüğüm için ne kadar mutluyum! Ve böyle mükemmel göründüğünüzü görmekten de çok mutluyum! Bu karşılaşmayı dünyalan değişmem. Eğer siz gelemeseydi-niz kesinlikle Hartfield'e gelecektim," dedi.

Diğerleri çocuktan bahsediyorlardı, Bayan Weston önceki gece bebeğin pek iyi görünmemesi üzerine yaşadıklan telaşı anlatıyordu. Aptallık ettiğine inanıyordu, ama durum onu

telaşlandırmış ve Bay Perry'ye haber göndermesine ramak kalmıştı. Belki de utanması gerekiyordu, ama Bay Weston da en az kendisi kadar tedirgindi. Ancak on dakika içinde çocuk tekrar iyileşmişti. Onun hikâyesi de buydu ve Bay Woodhouse bunu özellikle ilginç bulmuştu; Perry'yi çağırmayı düşündüğü için takdir etti ve bu dediğini yapmadığı için hayıflandı. Eğer çocuk en ufak bir biçimde kötü görünürse, bir an için bile olsa, Bayan Weston, Perry'yi çağırtmalıydı. Hiçbir zaman fazla çabuk telaşa kapılmış ya da Perry'yi fazla sık çağırtmış olmazdı. Belki de dün gece gelmemiş olması yazık olmuştu, çünkü çocuk şu anda iyi görünse bile, iyice düşünüldüğünde görülecekti ki, Perry onu görmüş olsaydı, büyük bir ihtimalle daha iyi olacaktı.

Frank Churchill bu adı duydu.

Konuşurken Bayan Fairfax'le göz göze gelmeye çalışarak, Emma'ya, "Perry!" dedi. "Dostum Bay Perry! Bay Perry'yle ilgili ne diyorlar? Bu sabah buraya mı gelmiş? Şimdi neyle yolculuk yapıyor? Arabasını aldı mı?"

Emma, az sonra onun neden bahsettiğini hatırladı, anladı ve onunla birlikte gülerken, Jane'in yüzündeki ifade, duymamış gibi görünmeye çalışsa da onun söylediklerini aslında duyduğunu gösteriyordu.

Genç adam, "Nasıl da olağanüstü bir rüya görmüşüm!" diye bağırdı. "Gülmeden düşünemiyorum bunu. Bizi duyuyor, bizi duyuyor Bayan Woodhouse. Yanağından gülümsediği-ni anladım, beyhude yere surat asmaya çak-şıyor. Ona bakın. Görmüyor musunuz, bu

anda, bana yazdığı mektupta bu konuyu bildiren kısım şimdi gözünün önünden geçiyor -bütün o falso önüne seriliyor- o yüzden ötekileri dinler gibi yapsa bile başka hiçbir şeyle ilgilenemiyor."

Jane bir an için tamamen gülümsemeye çalıştı; genç adamdan yana döndüğünde bu gülümseme kısmen yüzünde kalmıştı ve bilinçli, alçak, ama yine de anlaşılır bir ses tonuyla, "Böyle şeyleri hatırlamaya nasıl dayanabildiğin beni şaşırtıyor!" dedi. "Bazen insan istemese de bunlar aklına gelebilir, ama onları nasıl aklına getirebiliyorsun!"

Genç adamın buna karşılık söyleyeceği çok şey vardı ve bunları çok eğlenceli bir biçimde söyleyebilirdi, ama Emma'mn duygulan, bu tartışmada esas olarak Jane'in yanındaydı. Randalls'tan aynlırken iki adamı doğal olarak kıyaslıyordu ve Frank Churchill'i gördüğüne, ona gerçekten bir arkadaş olarak baktığına çok sevindi; Bay Knightley'in kişiliğinin üstünlüğünü hiç bu kadar yoğun hissetmemişti. Bu en mutlu günün mutluluğu, bu kıyaslamanın ortaya çıkarttığı gibi, adamın değerinin heyecanla fark edilmesiyle tamama ermişti.

LV

Eğer Emma, ara sıra Harriet'le ilgili olarak endişeli duygular hissettiyse ve onun, Bay Knightley'e duyduğu bağlılığın deva bulmuş olmasından, başka bir adamı gerçekten kabul edebilmesinden bir an bile kuşkulandıy-

sa bile, böyle bir belirsizliğin tekrar etmesini fazla uzun bir süredir dert etmiyordu. Birkaç gün sonra Londra'daki grup geldi ve Emma çok kısa bir süre içinde Harriet'le bir saatliğine yalnız kalma fırsatını elde etti; Robert Martin'in, Bay Knightley'in yerini bütünüyle aldığını -bunu açıklamak mümkün değilse de- artık genç kızın mutlulukla ilgili bütün görüşlerinin buna göre oluştuğunu görerek memnun oldu.

Harriet biraz sıkıntılıydı ve ilk başta biraz aptal bir hali vardı, ama bir zamanlar haddini bilmez bir salak olduğunu, kendi kendini aldattığını kabul ettikten sonra, görünüşe bakılırsa, acısı ve kafa karışıklığı sözlerle birlikte sönüp, onu geçmişle ilgili hiçbir endişe taşımadan, o gün ve gelecekle ilgili aşın sevinçli bir hale koymuştu, çünkü Emma, onu en kesin tebriklerle karşılayarak arkadaşının takdirini kazanmıştı. Harriet Astley'deki gecenin ve ertesi günkü yemeğin bütün ayrıntılarını anlatmaktan çok büyük bir mutluluk duydu; büyük bir hoşnutlukla her şeyi anlatabiliyordu, ama bu ayrıntılar neyi açıklardı? Emma'nın artık anlayabildiği kadarıyla Harriet, Robert Martin'den hep hoşlanmıştı ve onun kendisini sevmeyi sürdürmesi genç kızın direnemeyeceği bir durum olmuştu. Bunun ötesi Emma için daima bilinmez olmalıydı.

Ancak bu olay çok mutluluk vericiydi; her gün böyle düşünmek için yeni bir sebep buluyordu. Harriet'in ebeveyninin kimler olduğu öğrenildi. Genç kızın bir tacirin çocuğu ol-

duğu ortaya çıktı; adam, ona her zaman sahip olduğu rahatı sağlayacak kadar zengin ve gizli kalmak isteyecek kadar da mazbuttu. Bu, Emma'mn geçmişte tanık olmaya o kadar hazır olduğu soylu kanın ta kendisiydi! Bu belki birçok beyefendinin kanı kadar temiz olabilirdi, ama Bay Knightley ya da Churc-hill'ler ve hatta Bay Elton için nasü bir akrabalık ilişkisi hazırlıyordu! Gayrı meşru bir çocuk olmanın lekesini, soyluluk ve servet te-mizleyemezdi ve leke olarak kalacaktı.

Baba herhangi bir itirazda bulunmadı; genç adama iyi muamele edildi; her şey olması gerektiği gibiydi ve Emma, artık Hartfi-

1 l' i 1 1 • 1 • 1 — • ! i > 1 t <\ f t

cıu v ı ttrvw111i v vnın119 Uldll ı\uucı ı ivin 1 1111 1 ltX

mdıkça, genç adamın, küçük arkadaşının hak ettiği kadar akülı ve değerli olduğunu görme fırsatım buldu. Harriet'in iyi huylu herhangi bir adamla mutlu olacağma hiç şüphesi yoktu, ama Robert Martin'le ve onun sunduğu evde daha fazlasının gerçek olması ümidi de vardı; orada ve onunlayken Harriet emniyette olur, istikrar ve gelişme de kazanabilirdi. Orada kendisini seven ve kendisinden daha makul olan insanların arasında olacaktı; güvende olacak kadar münzevi ve neşeli olacak kadar meşgul olacaktı. Asla şeytana uymayacak, şeytanın gelip kendisini bulması da mümkün olmayacaktı. Saygm ve mutlu olacaktı; Emma, onun dünyanın en şanslı yaratığı olduğunu itiraf ediyordu; en şanslı değilse bunun sebebi en şanslı olanın kendisi olmasıydı.

Gerekk olduğu üzere, Martin'lerle ilişkile-

re yönelen Harriet, Hartfield'de gittikçe daha az görünür olmuştu, ki bunda hayıflanacak bir şey yoktu. Emma'yla aralarındaki yakınlığın azalması gerekiyordu ve arkadaşlıklarının daha mesafeli bir iyi niyete dönüşmesi gerekiyordu ve neyse ki olması gereken şey, gitgide en doğal biçimde olmaya başlamış gibi görünüyordu.

Eylül ayının başı gelmeden Emma, Harriet'le birlikte kiliseye gitü ve onun Robert Martin'e elini bağışlamasını seyretti; genç kızın o anki mutluluğu öylesine tamdı ki önlerinde duran Bay Elton'la ilgili bile olsa, herhangi bir hatıranın bunu bozması mümkün değildi. Belki de gerçekten o anda Bay Elton'ı, birazdan kendisini kutsayacak mihraptaki rahip olarak görüyordu yalnızca. üç çiftin arasından en son nişanlanmış olanlar, Robert Martin ve Harriet Smith onlardan önce evleniyordu.

Jane Fairfax, Highbury'den ayrılmış, CampbeH'larla birlikte sevgili yuvasının konforuna tekrar kavuşmuştu. Bay Churchill de şehirdeydi ve kasımın gelmesini bekliyorlardı yalnızca.

Emma ve Bay Knightley evlenmek için aradaki ayda karar kumaya cüret edebilmişlerdi. Evliliklerinin, John ve Isabella'nın Hart-fîeld'den gitmeden önce yapılmasına karar vermişlerdi, böylece kendileri on beş gün boyunca deniz kenarında bir tur yapmak üzere evden ayrılabileceklerdi. John, Isabella ve diğer bütün arkadaşları bunu onaylamrşlardr, ama bu evlilikten ancak uzaktaki bir olay ola-

rak bahseden Bay Woodhouse nasıl kandırılacak ya da ikna edilecekti?

Bu konu kendisine ilk açıldığında öyle mutsuz oldu ki neredeyse bütün ümitlerini kaybettiler. Ancak konuyu ikinci açışları, ona daha az acı verdi. Bay Woodhouse bunun olacağmı ve önleyemeyeceğini düşünmeye başlamıştı; bu bir zihnin mantık yolunda atabileceği en ümit verici adımlardan birisiydi. Ancak yine de mutlu değildi. Hayır, o kadar mutsuz görünüyordu

ki, kızının cesareti kırıldı. Onun acı çektiğini görmeye, ihmal edildiğini düşündüğünü bilmeye dayanamıyordu. İki Bay Knightley'in de bu olay sona erdiğinde babasının sıkıntısının biteceğine kendisini temin etmeleri aklına yattıysa da tereddüt ediyor, adım atamıyordu.

Bu kararsızlık durumunda onlann yardımına koşan şey, Bay Woodhouse'un zihninin ani bir biçimde aydınlanması ya da sinir sisteminde harika bir değişikliğin cereyan etmesi değil, bu sistemin başka bir biçimde çalışması oldu. Bir gece Bayan Weston'm küme-sindeki bütün hindiler ortadan kayboldu; sonradan bunun bir insanın işi olduğu ortaya çrktı. Civardaki başka tavuk çiftliklerinin basma da aynı şey geldi. Bir şeyin aşınlması, Bay Woodhouse'un korkulan açısından evin soyulmasıyla aynı şeydi. Tedirgin olmuştu ve damadının onlan koruyacağını bilmese, ha-yatının her gecesini korkudan mahvolarak geçirecekti. Bay Knightley'lerin aklının gücüne, kararlılığına ve varlığına bütünüyle güveniyordu. İkisinden birisi onu ve onun mülkü-

nü koruduklannda, Hartfield emniyetteydi, ama Bay John Knightley'in kasım ayının ilk haftası sona ermeden tekrar Londra'da olması gerekiyordu.

Bu sıkıntının sonucu olarak, Bay Woodhouse'un, kızının o anda ümit edebileceğinden çok daha gönüllü ve neşeli rızasıyla düğün günü tespit edilebildi ve Bay ve Bayan Robert Martin'in evlenmelerinin üzerinden bir ay geçmeden Bay Knightley ve Bayan Woodhouse'un ellerini birleştirmek üzere Bay Elton çağırıldı.

Düğün, tarafların gösterişten ve süsten hazzetmediği diğer düğünlere çok benziyordu ve Bayan Elton, kocasının aktardığı ayrıntılardan, bu düğünün aşın derecede paspal olduğunu ve kendi düğünüyle yanşamayacağını düşündü. "Çok az beyaz saten, çok az dantel örtü; çok acıklı bir iş! Bunu duyduğunda Selina'nın gözleri fal taşı gibi açüacak." Ama bütün bu eksikliklere rağmen, törene şahit olan gerçek dosüann oluşturduğu küçük topluluğun dilekleri, ümitleri, güvenleri ve tahminleri, birleşmenin yarattığı mükemmel mutlulukta karşılık buldu.